

Rahman'ın

«kibir»

Copyright © Ravza Yayınları, 2020

*Eserin tüm hakları Ravza Yayınları'na aittir.
İzinsiz tamamı veya bir kısmı hiçbir ortamda kopyalanamaz.
Kaynak göstermek şartıyla alıntı yapılabilir.*

Ravza Yayınları Umumi Neşriyat No: 812
Ali Muhammed Sallabi Kitaplığı: 39

HAZRETİ NUH ALEYHİSSELAM ve BÜYÜK TUFAN
Prof. Dr. Ali Muhammed Sallâbi

Genel Yayın Yönetmeni
Mustafa Kasadar

Editör
Ömer Faruk Kasadar

Tercüme
Asım Sarıtaş - Mustafa Çelik

Kapak
Yunus Karaaslan

Sayfa Düzeni
Ahmet Kahramanoğlu

Sertifika No
43988

ISBN
978-625-7895-26-2

Basım Yeri ve Yılı
Ravza Yayıncılık ve Matbaacılık
Kale İş Merkezi No: 51-52
Davutpaşa / İstanbul
Tel: 0212 481 94 11
1. Baskı: Haziran 2020

RAVZA YAYINLARI

Büyük Reşitpaşa Cad. No: 22/42
Vezneciler - Eminönü / İstanbul

Tel: (0212) 528 46 17
Fax: (0212) 514 27 31

www.ravzakitap.com
ravzasiparis@hotmail.com

Prof. Dr. Ali Muhammed Sallabî

HAZRETİ NUH ALEYHİSSELAM ve BÜYÜK TUFAN

– İnsanlık Medeniyetinin İkinci Doğuşu–

Tercüme:

Asım Sarıtaş – Mustafa Çelik

Ali Muhammed Sallâbi

1963 yılında Libya'nın Bingazi şehrinde doğdu. Lisans eğitimini Medine-i Münevvere İslam Üniversitesi'nde 1993'te derece ile tamamladı. Ümmü Derman İslâm Üniversitesi'nde mastır ve doktora çalışmasını tamamladı. Bundan sonra kendisini tamamen İslâm Tarihi araştırmalarına vakfetti. Yazdığı eserler, İslâm dünyasında büyük kabul gördü ve kısa bir sürede her tarafa yayıldı. İslâm Tarihi ile alakalı, hepsi derin araştırma ürünü olan altmışı aşkın eseri yayınlandı ve çok sayıda dile çevrildi. Halen Katar'da ikamet etmekte olup telif çalışmalarına devam etmektedir. Şu ana kadar Türkçe'ye kazandırılan ve tamamı Ravza Yayınları tarafından yayımlanan eserleri şunlardır:

A- İslam Tarihi Serisi:

1. Siyer-i Nebi / Olaylar Ve Tahlili (1 cilt) 2. Siyer-i Nebi / Olaylar Ve Tahlili (2. cilt) 3. I. Halife Hz. Ebûbekir (r.a.) Hayatı, Şahsiyeti ve Dönemi 4. II. Halife Hz. Ömer (r.a.) Hayatı, Şahsiyeti ve Dönemi 5. III. Halife Hz. Osman (r.a.) Hayatı, Şahsiyeti ve Dönemi 6. IV. Halife Hz. Ali (r.a.) Hayatı, Şahsiyeti ve Dönemi 7. VI. Halife Hz. Hasan (r.a.) Hayatı Şahsiyeti ve Dönemi 8. Emeviler Dönemi (1, Cilt) 9. Emeviler Dönemi (2. Cilt) 10. Abbasiler Dönemi ve Murabıtlar Devleti 11. Selçuklular 12. Nureddin Zengi ve Zengiler Dönemi 13. Eyyübi Devleti Selahaddin Eyyübi ve Kudüs'ün Yeniden Fethi 14. Osmanlı Devleti.

B. Diğer Kitapları:

1. Tüm Gerçekleriyle Hz. İsa Aleyhisselam 2. Hazreti Nuh ve Büyük Tufan 3. Hz. Hüseyin ve Kербela 4. Büyük Islah ve Tecdid Önderi Ömer B. Abdülaziz Hayatı Şahsiyeti ve Dönemi 5. İmam Gazali 6. Sultanu'l Arifin Abdülkadir Geylani 7. İstanbul'un Fethi ve Fatih Sultan Mehmed 8. Sultanu'l Ulema ve Bayiu'l Ümera İz bin Abdüsselam 9. Kur'an-ı Kerim'de Fıkhu'n Nasr ve't-Temkin 10. Doğuştan Günümüze Şiilik ve Rafızılık 11. Çağdaş Müslüman Devletle Vatandaşlık ve Vatan Kavramı 12. Adalet ve Milli Barış 13. Doğuştan Günümüze Hariciler 15. Allah'a İman 16. Meleklerle İman 17. Kitaplara İman 18. Peygamberlere İman 19. Kadere İman 20. Ahiret Gününe İman 21. İslam İnanç Esasları 22. İslam'da Şura 23. Çöl Aslanı Ömer Muhtar

İÇİNDEKİLER

İthaf	11
Takdim	13
GİRİŞ	21

Birinci Bölüm HZ. NUH'TAN ÖNCE

Birinci Konu

Hiz. Âdem İle Hiz. Nuh Arasında Geçen Süre	43

İkinci Konu

Hiz. Âdem ile Hiz. Nuh Arasında Resul Yoktur	47
Bu Konuda Delil Olan Ayetler, Hadisler ve Görüşler	47

Üçüncü Konu

İnsanda Aslolan Tevhid İnancıdır ve Buna Dair Deliller.....	53
1. İlk İnsan Hiz. Âdem Yalnızca Allah Teâlâ'ya İbadet Eden Bir Peygamberdi... 53	
2. Allah Teâlâ İnsanlığın Başlangıçta Tevhid Üzere Olduklarını Beyan Etmıştır 54	
3. Allah Teâlâ Kitabında Bütün İnsanlığın İçlerinde Yaratılan Fıtratın Saf Tevhid Dini Olan İslam Fıtratı Olduğunu Haber Vermiştir	55
4. Allah Teâlâ Kitabında Tevhidin Tüm Peygamberlerin Davetinin Aslı Olduğunu ve Kavimlerini Ona Davet Ettiklerini Beyan Etmıştır.....	63

Dördüncü Konu

Arkeologlar, Dinler Tarihçileri ve Tevhidin Aslı Meselesi	67

Beşinci Konu

İnsanoğlu Arasında Ortaya Çıkan İlk Şirk Hadisesi	71

Altıncı Konu

Kur'ân-ı Kerim Tarihî Bir Kaynaktır.....	77
1. İslam Öncesi Dönemlerden Önemli Bilgiler	80
2. Kur'ân-ı Kerim'in Kıssaları Aktarmasının Gayesi ve Yegâne Güvenilir Kaynak Olması.....	82

İkinci Bölüm
HZ. NUH'UN DAVETİ

Birinci Konu

Nebi, Resul, Nübüvvet ve Risalet Kavramları.....	87
1. Nebi Kavramının Sözlük ve Terim Anlamı.....	87
2. Resul Kavramının Sözlük ve Terim Anlamı	88
3. Nübüvvetin / Peygamberliğin Hakikati.....	89
4. Peygamberlerin Gönderilmelerinin Arka Planında Yatan Hikmet	92
6. Peygamberlere Has Durumlar	100
7. Nebi ve Resullere İman.....	103
8. Hz. Nuh Ulü'l-Azm Peygamberlerdendir	105
9. Hz. Nuh Yeryüzündeki Resullerin İlkidir	107
10. Hz. Nuh İnsanlığın İkinci Babasıdır.....	108
11. Hz. Nuh, Nebi ve Resullerin Babasıdır.....	110
12. Hz. Nuh ve Soy, Kendisine Nuh Denilmesinin Sebebi ve Çocukları	110
13. Hz. Nuh, Verdiği Nimetlerden Ötürü Rabbine Çok Şükreden Biridir	112

İkinci Konu

Hiz. Nuh'un Davetinin İçeriği	117
1. Hz. Nuh'un Risaletinde Allah Teâlâ'nın Tevhidinin Yeri.....	119
2. Hz. Nuh'un Kavmini Allah Teâlâ'ya Kulluğa Davet Etmesi ve Bizzat Kendisinin Kulluk Vazifesini Yerine Getirmesi	126
3. Kulluğu En Mükemmel Şekliyle Gerçekleştiren Kişi.....	133
4. Hz. Nuh'un Kavmini Allah Teâlâ'dan Sakınmaya Davet Etmesi	136
5. Nuh Suresinden Bazı Ayetlerin Tefsiri	146
6. İslam Hz. Nuh'un ve Tüm Peygamberlerin Dinidir	151
7. Din Birliği ve Şariatların Farklı Olması Meselesi.....	153
8. Peygamberler Aynı Babadan Kardeşirler, Anneleri Farklı Dinleri ise Aynıdır. İslam Dini Tüm Dinlerin Sonuncusudur.....	157

Üçüncü Bölüm
**NUH KAVMİNİN HZ. NUH'UN DAVETİ
KARŞISINDAKİ TUTUMLARI**

Birinci Konu

Nuh Kavminin Hiz. Nuh'un Daveti Karşısındaki Tutumlarının Hûd Suresinde İşlenişi	163
1. Nuh Kavminin İleri Gelenlerinin Hiz. Nuh'un Daveti Etrafındaki Şüpheleri	164
2. Hiz. Nuh'un Kavminin İleri Gelenlerinin (Mele'nin) İtirazlarına Verdiği Cevap	171

3. Nuh Kavminin, Hz. Nuh'un Getirdiği Mantıklı ve Aklî Delilleri Getirmekten Aciz Olmaları	183

İkinci Konu

Nuh Kavminin Hz. Nuh'un Daveti Karşısındaki Tutumlarının el-A'râf Suresinde İşlenişi	187

Üçüncü Konu

el-Müminûn Suresinde "Mele"Nin Konumu.....	197

Dördüncü Konu

eş-Şuarâ Suresinde "Mele"nin Hz. Nuh'un Daveti Karşısındaki Tutumları	207

Beşinci Konu

Hiz. Nuh ve Büyük Meydan Okuma	219

Altıncı Konu

Nuh Kavminin Özellikleri	225
1. Körlük/Kör Olmaları (عَمِينَ)	۲۲۵
2. Zülüm (الظُّلْم)	226
3. Kötü Bir Kavim Olma (قَوْمٌ سَوْءٍ)	۸۲۲
4. Küfür ve Yalan (الْكُفْرُ وَ الْكُذِبُ)	229
5. Fasıktırlar (فَاسِقُونَ)	229

Yedinci Konu

Hiz. Nuh'un Davetini Kabulün Önündeki Engeller	233
1. Birinci Engel: Kibir (الْكِبْر)	233
2. İkinci Engel: İnat (الْعِنَادُ)	۲۳۵
3. Üçüncü Engel: Körü Körüne Taklit (التَّقْلِيدُ الْأَعْمَى)	236
4. Dördüncü Engel: Putperestlik (الْوَتَيْيَةُ)	238
5. Beşinci Engel: Mele/İleri Gelenler (الْمَأْ)	240
6. Şımarıklık	243

Dördüncü Bölüm

HZ. NUH'UN NUH SURESİ'NDE KAVMİNİN DURUMUNU VE İSYANLARINI ALLAH TEÂLÂ'YA BEYANI VE ONLARA BEDDUASI

Birinci Konu

Hiz. Nuh'un Kavminin Yaptıklarını Allah Teâlâ'ya Arz Etmesi.....	247

İkinci Konu

Hiz. Nuh'un Kavmini Tevbe Etmeye Teşvik Etmesi.....	253
Allah Teâlâ'nın "Rabb" İsmine İman Etmenin Faydaları.....	255
Allah Teâlâ'nın الْغَفُورُ - el-Gâfur ve الْغَفَّارُ - el-Gaffâr İsimlerine İmanın Faydaları.....	258

Üçüncü Konu

Hiz. Nuh'un, Kavmini Allah Teâlâ'nın Canlılarda, Göklerde, Yeryüzünde ve
Bu İkisi Arasındaki Mucizelerini Düşünmeye Çağrısı.....263

Dördüncü Konu

NUH KAVMİNİN HZ. NUH'A İSYAN ETMESİ SEBEBİYLE
Hz. NUH'UN ONLARI ŞİKÂYET ETMESİ VE ONLARA BEDDUASI.....273

Beşinci Bölüm

HZ. NUH'UN GEMİSİ VE BÜYÜK TUFAN

Birinci Konu

Allah Teâlâ'nın Hz. Nuh'a İman Edenlerin Dışında Başka Kimsenin
İman Etmeyeceğini Vahy Etmesi ve Gemi Yapmasını Emretmesi 283

İkinci Konu

Kurtuluş Gemisine Binilmesi.....293

Üçüncü Konu

Tufan Olayının Meydana Gelmesi ve Yeryüzünü Su Basması Yöntemi 301

Dördüncü Konu

Hiz. Nuh'un Psikolojik ve Evrensel Boyuttaki Sıkıntılar Arasında Oğluyla
Aralarında Geçen Diyalog 307

Beşinci Konu

Tufanı Sona Erdiren İlahi Emir.....313

Altıncı Konu

Hiz. Nuh'un Oğlunun Durumunu Rabbine Sorması ve Rabbinden Af ve
Mağfiret İstemesi 321

Yedinci Konu

Hiz. Nuh'un Kâfir Karısı.....327

Sekizinci Konu

Hiz. Nuh'un Kavminden Kâfir Olanların Helak Olma Sebepleri.....333

1. Allah Teâlâ'yı İnkâr Etmek (الْكُفْرُ بِاللّٰهِ عَزَّ وَجَلَّ) 333
2. Allah Teâlâ'ya Şirk Koşmak (الشِّرْكُ بِاللّٰهِ) 335
3. Zulüm (الظُّلْمُ) 336
4. Kıymetli Peygamber Hiz. Nuh'un Yalanlanması 338
5. Hiz. Nuh'un Çeşitli Eziyetlere Maruz Kalması ve Kavmine Bedduası 340
6. Azabın Hemen Gelmesini İstemeleri..... 343
7. Batıl Yolla Tartışma 344
8. Bolluk ve Zenginlik..... 345
9. Nankörlük..... 347

10. Kibirlenmek	348
11. Tuzak Kurmak	349
12. Hatalar ve Günahlar	350
13. Dünya İle Uğraşıp Ahireti Unutmak	351
14. Değıştirme Kanunu	353
15. Toplu Ölüm Kanunu	354
16. Helak Olma Kanunu	356
17. Hüsrana Uğrama Kanunu	357
18. Helake Götüren Sebeplerin Bilincinde Olmamak	357

Dokuzuncu Konu

Hiz. Nuh Kıssasına ve Tufan Olayına Sokuşturulmuş İsrailiyyat

Rivayetlerden Kaçınmak	359
1. İsrail Oğullarının Hiz. Nuh'a İftiraları	361
2. Tufan Dünya'nın Genelini mi Kapsamıştır?	362
3. Dinler Tarihi Bilim Dalının Tufana Verdiği Önem	365
4. İsnadı Zayıf Rivayetler	368
5. Nuh Kavmindeki Çocukların Akıbeti	369

Altıncı Bölüm

İKİNCİ İNSANLIK MEDENİYETİNİN DOĞUŞU

Birinci Konu

İkinci İnsanlık Medeniyetinin Tesisinde Hiz. Nuh'un Ahlak ve

Özelliklerinin Katkısı	381
1. İhlas	381
2. Sabır	385
3. Takva	388
4. Çokça Af Talebinde Bulunmak ve Rahmet Dilemek	391
5. Dua	397
6. Kulluk	399
7. İlim	402
8. İffet	402
9. Güvenilirlik	402
10. Azm (Sabit Kalmak)	402
11. Ana Babaya İyilik	403

İkinci Konu

Hiz. NUH'UN İLAHİ KANUNLARA GÖRE HAREKET ETME ANLAYIŞI

1. Allah Teâlâ'nın Değışim Yasası ve İnanç Yapısıyla Alakası	407
2. Allah Teâlâ'nın İmtihan Kanunu	409

3. Sebeplere Sarılma Kanunu	413
4. Allah Teâlâ'nın Tedâfu' Kanunu.....	416
5. Yardım Etme ve Temkin/Hakim Kılma Kanunu	418

Üçüncü Konu

İkinci İnsanlık Medeniyetini Doğuran Etkenler	421
1. İnanç Faktörü	426
2. Endüstriyel ve İktisadi Faktör.....	427
3. Çevre Faktörü.....	429
4. Sosyal Faktör	430
5. Ahlak Faktörü	431
6. Siyasi Faktör	436
7. Güzellik Faktörü	437

Dördüncü Konu

Cariye (Gemi) ve Fulk-i Meşhûn'dan (Dolu Gemi) Bahseden Ayat-i Kerimelerin Tefsiri.....	441

Beşinci Konu

Hız. Nuh'un Vasiyeti, Vefatı ve Kıssasından Çıkarılan Bazı Anlamlar.....	451
Özet	455
Kaynakça	479

İTHAF

İnsanlık yönüyle kardeşim olanlara...

İnanç, psikolojik, ahlaki, davranışsal ve fikişel hayatlarında kendilerine uya-
cıkları, insan hayatında varlık gösteren en büyük sorulara net, anlaşılır cevaplar
bulacakları, karanlık ve şeytanî kuvvetlere karşı koyma disiplinini öğrenecekleri
bir rol model arayışında olanlar, seçilmiş en hayırlı kişiler olan ulü'l-azm peygam-
berlerin hayatlarından daha üstün bir model bulamazlar.

İşte elinizdeki bu eser, ulü'l-azm peygamberlerin ilki olan Hz. Nuh'un haya-
tını konu edinmektedir. Bu eseri, insanlık tarihinin geçmişte yaşanmış bir kesi-
tini bilmek isteyen, insanlığın kurduğu ilk medeniyete ve bu medeniyetin yok
oluşuna, yine insanlığın ikinci medeniyetinin selametle ve içinde barındırdığı
bereketleriyle başlangıcına dair malumat edinmek isteyen insanlığa armağan e-
diyorum.

Elinizdeki bu Hz. Nuh kıssası, hakkında “*Ona ne öniünden ve ne de ardından
hiçbir batıl girmez. O, hikmet sahibi ve hamde lâıyk olan Allah tarafından indi-
rilmiştir*”¹ vasfına sahip olan Allah Teâlâ'nın kitabından çıkarılıp yazıldı.

Hz. Nuh kıssası, kendisinden alınacak derslerle, ibretlerle, faydalarla, ilahi ka-
nunlarla ve Allah Teâlâ'nın insana ve bu evrene koyduğu yasalarla doludur. “*Rab-
bine kavuşmayı uman kimse yararlı iş işlesin ve Rabbine kullukta hiç ortak koş-
masın.*”²

¹ Fussilet, 41/42.

² el-Kehf, 18/110.

TAKDİM

Prof. Dr. Alî Sallâbî'nin “Hz. Nuh ve Büyük Tufan” Kitabına Genel Bir Bakış

Hamd âlemlerin Rabbi olan Allah Teâlâ'ya mahsustur. Salât ve selam, âlemlere rahmet olarak gönderilen Hz. Peygamber'e (s.a.v), O'nun peygamber kardeşlerine, temiz ailesine, ashabının tamamına ve kıyamete kadar O'nun yoluna uyanların üzerine olsun...

Kur'ân-ı Kerim peygamberlerin siyerlerine/hayat hikâyelerine büyük bir önem atfetmiştir. Öyle ki onların kıssaları, sözleri, davranışları Kur'ân-ı Kerim'in üçte birlik bölümünü teşkil etmektedir. Kur'ân, yalnızca Hz. Peygamber'in (s.a.v) ve ashabının gönlünü teskin etmek yahut onlara teselli vermek veya yalnızca bu kıssalardan haber vermek gayesiyle kıssaları zikretmez. Bilakis daha büyük gayeler gözeterek zikreder. Bu gayelerin en önemlileri şunlardır:

1. Kıssaları anlatılan bu peygamberlere uyulmasını sağlamak. Zira Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: “*İşte bunlar Allah Teâlâ'nın doğru yola erıştirdikleridir, onların yoluna uy.*”¹ Bu ayet-i kerimeden, kendisini nesheden bir nass bulunmadıkça bizden önceki ümmetlerin şeriatlarının bizim için de geçerli olduğu kaidesi ortaya çıkmaktadır. Bu kaideden ötürü son din olan İslam dini Hz. Âdem'den son peygambere kadarki tüm semavi dinlerin bütün külliyatını ve değişmez sabitelelerini içinde bulundurmakta ve bu nedenle de önceki tüm dinler tarafından bilinmesiyle onlardan ayırt edilmiştir. Bu hakikati ancak, hakkı inkâr eden ve günahlarıyla gurur duyan kimseler inkâr edebilir.

Son Peygamber İslam'ın tüm peygamberlerin ortak dini olduğunu ve binasının da kendisiyle tamamlandığını açıklamıştır. Zira buyurmuştur ki: “*Benimle ben-den önceki peygamberlerin misali şuna benzer: Bir adam bir ev inşa etmiş ve bir*

¹ el-En'âm, 6/90.

köşede bir kerpiç yeri hariç, evi güzelce yapıp süslemiş. Derken insanlar onun etrafını dolaşmaya başlamışlar. (Onun güzelliğine) hayran kalmış ve 'keşke şu kerpiç de yerine konsaydı' demişler. İşte o kerpiç benim. Ben peygamberlerin sonuncusuyum.”²

Hz. Peygamber (s.a.v) son dinin, bozulmamış fitratlara ve akıllara uygun olduğu ortaya çıksın diye güzel ahlakı tamamlamak üzere geldiğinin üstünde sık sık durmuştur. Nitekim âlemlerin rabbi Allah Teâlâ önceki ümmetlere O'nu şöyle takdim etmiştir: *“Yanlarındaki Tevrat ve İncil’de yazılı buldukları O elçiye, O ümmî Peygamber’e uyanlar (var ya), işte O Peygamber onlara iyiliği emreder, onları kötülükten meneder, onlara temiz şeyleri helâl, pis şeyleri haram kılar. Ağır-lıklarını ve üzerlerindeki zincirleri indirir. O Peygamber’e inanıp O’na saygı gösteren, O’na yardım eden ve O’nunla birlikte gönderilen nura (Kur’ân’a) uyanlar var ya, işte kurtuluşa erenler onlardır.”*³

Ayet-i kerimede geçen *“O peygamber onlara iyiliği emreder, onları kötülükten meneder”* kavbinden, Hz. Peygamber’in (s.a.v) onlara bozulmamış temiz fitratların ve sağlam akılların kabul ettiği şeyleri emrettiğini, onları fitratın ve aklın reddettiği şeylerden sakındırdığını, aklın ve fitratın güzel ve çirkin kabul ettiği şeyleri onlara helal ve haram kıldığını anlıyoruz. Bu ayet-i kerime gösteriyor ki, Allah Teâlâ’nın helal ve haram kıldığı her şey bozulmamış fitratların ve sağlam akılların kavrayıp teyit ettikleri şeylerdir.

2. Bu kıssalarla, bütün peygamberlerin, geçmiş salih erkek ve salih kadınların Hz. Peygamber’in (s.a.v) ümmeti olduğu, İslam ve Müslüman ümmeti olduğu vurgulanmaktadır. Allah Teâlâ onlardan bahsettikten sonra el-Enbiyâ suresi 92’de *“Doğrusu tevhid dini olan Müslümanlık, bir tek din olarak sizin dininizdir ve Ben de Rabbinizim; artık Bana kulluk edin”* buyurmuştur. Yine peygamberlerden bahsettikten sonra el-Mü’minûn suresi 52’de bu hususu şöyle vurgulamıştır: *“Şüphesiz bu Müslümanlık, bir tek din olarak sizin dininizdir ve ben de Rabbinizim; öyleyse benden sakının.”* Bu ayet-i kerime İslam ümmetinin bu mübarek nesillerin evlatları olduğunu göstermektedir.

Şiir:

Ey Cerir! İşte şunlar benim babalarımıdır.

Toplandığımızda bunların bir benzerlerini getir de görelim.

Buna göre bu peygamberlerin ve salih kulların tarihleri bu ümmetin tarihi, onların üstün meziyetleri bu ümmetin üstün meziyetleri demektir. Hatta onların

² Müslim, 5920.

³ el-A’râf, 7/157.

siyerleri sanki Sevgili Peygamberimiz Hz. Muhammed'in (s.a.v) siyeri gibidir. Çünkü onlar hem sevgili Peygamberimizin (s.a.v) hem de bizlerin rehberleridirler. Mamafih; bir âlim, müfessir, tarihçi ve mütefekkir olan sevgili kardeşim Prof. Dr. Ali Sallâbî'nin, değişmez mübarek bir hazine olan Kur'an-ı Kerim'in hazinelerinden çıkarım yaparak kaleme aldığı bu eserin ehemmiyeti işte tam da bu noktada ortaya çıkıyor.

3. Onların hayatlarından zafer ve yenilgi, güç-kuvvet ve zayıflık, hak-batıl arasında çekişme (tedafu) ve birbirinin yerine geçme (istibdal) gibi yasaları, ümmetlerin ortalama sürdürdükleri ömürler gibi ümmetlerin karakteristik yapıları ve akıbetleriyle ilgili bir dizi öğüt ve ibret çıkarmaktır. Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: *“Andolsun ki, peygamberlerin kıssalarında, akli olanlar için ibretler vardır.”*⁴ İşbu ayet-i kerime, olayları derinlemesine analiz etmenin, gerekçelendirmenin ve vuzuha kavuşturmanın ne denli gerekli bir iş olduğuna işaret etmektedir.

Söz konusu bu üçüncü gaye çerçevesinde şunları diyebiliriz: Kur'an-ı Kerim, geçmiş ümmetlere ait haberleri ve kıssaları tahlil etme ve bunlardan sonuçlar, ibretler ve kurallar çıkarmamız konusunda bize rehberlik etmektedir. Bu yüzden Al-lame İbn-i Haldun (rh.a) bu prensibi temel almış ve bundan bir dizi sosyolojik kural ve kaideler çıkarmıştır. Hatta bugün batı dünyasının yararlandığı, medeniyetlerini üzerine inşa ettikleri ve kurdukları medeniyetle zayıf milletleri kontrol altına almalarına ve ihtilal yapmalarına olanak sağlayan sosyoloji biliminin ana hatlarını da ortaya koymuştur.

Kapsamlı Bir Çalışma Yapmanın Gerekliliği

Büyük bir teessüfle belirtmeliyim ki, peygamberlerin hayatlarına yönelik yapılan İslami çalışmaların kahir ekseriyeti, derinlemesine bir inceleme yapılmadan, ibret ve kanun çıkarımı yapılmadan, çoğunluğunu İsrailiyyat türü haberlerin teşkil ettiği birtakım detaylarla birlikte yalnızca onların tarihi yönleri, bıraktıkları izler ve onlara ilişkin haberler etrafında dönüp durmaktadır.

Fakat bir araştırmacı, mütefekkir, tarihçi ve müfessir kişiliği olan değerli kardeşim Dr. Ali Sallâbî'nin ortaya koyduğu bu çalışma diğerlerinden birçok bakımdan ayrıcalığa sahiptir. Bu alanda yapılmış çalışmaların birçoğunda bu ayrıcalığı göremediğimi belirtmek isterim. Söz konusu ayrıcalıklardan en önemli gördüklerim şunlardır:

1. Eserin tertemiz, arı-duru, tatlı ve bol bir pınar olan ve *“O'na ne önünden ve ne de ardından hiçbir batıl girmez. O, hikmet sahibi ve hamd edilmeye lâyık*

⁴ Yusuf, 12/111.

olan Allah tarafından indirilmiştir” vasfına sahip Allah Teâlâ’nın kitabına ve Resûlü’nün sünnetine dayanması.

İşbu ayrıcalık, çalışmanın içerdiği bilgileri doğru ve güvenli kılan oldukça önemli bir ayrıcalıktır. Eser, bu özelliği ile kalpleri tatmin etmekte, gönülleri rahata kavuşturmakta ve ruhları da yüceltmektedir.

2. Rehber olacak nitelikte bir tahlil yaparak, titiz bir talil/sebeup-sonuç ilişkisi süzgecinden geçirerek, geniş, dengeli ve hedefi olan bir inceleme ortaya çıkararak birtakım ibretler ve kanunlar sunması.

3. Çalışmanın, Hz Nuh’un hayatının farklı yönlerini de ele alması ve öncesini sonrasına, sıyakını sibakına bağlaması. Yazar, Hz. Nuh’un tufandan önce yaşadığı dönemi Kur’ân-ı Kerim’in, Hz. Âdem’in hayatına dair zikrettiği, meydana gelmiş hadiselerle bağlamış ve çalışmanın birinci bölümünü de bu bağlantıyı anlatmaya ayırmıştır. Bu bölümde Hz. Âdem’den, Hz. Âdem’in Allah Teâlâ’nın hidayet ve tevhid yollarını öğrettiği bir peygamberi oluşundan, neslini tevhid inancı ve hidayet yolu üzere bıraktığından söz etmiştir. Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: *“Onlara şöyle dedi: “Birbirinize düşman olarak hepiniz oradan inin. Elbet size benden bir yol gösteren gelir; benim yoluma uyan ne sapar ve ne de bedbaht olur. Benim zikrimden yüz çeviren bilsin ki onun dar bir geçimi olur ve kıyamet günü de onu kör olarak haşrederiz.”*⁵

Yazar, tevhid dininin Allah Teâlâ’nın yarattığı ilk insanla beraber başladığını ve şirkin meydana geldiği döneme - Allah Teâlâ’nın Hz. Nuh’u peygamber olarak gönderdiği döneme- kadar yeryüzüne hâkim olduğunu ortaya koymuştur.

Yazar, tevhidin ehemmiyetine dair sadece Kur’ân-ı Kerim ayetlerini ve belli başlı surelerde geçen ayetleri zikretmekle iktifa etmemiş; Nuh kavminin müşrik olmaları, basiret körü olmaları, zalim, fasık, azgın, kibirli, inatçı ve taklitçi olmaları gibi vasıflarını sıkı bir değerlendirmeden geçirmiş ve bunlardan ibretler ve kanunlar çıkarmıştır.

Yine bütün bunlardan ilk insanlık medeniyetinin sona ermesine sebep olan, demin de işaret edilen vasıflarda saklı kalan sebepleri ortaya koymuştur. Öte yandan Hz. Nuh’un temel özelliklerini de ortaya koymuş, böylelikle O’nun davetçilere rehber oluşunu ve davetçilerin O’nun menhecinden/tebliğ sisteminden ve tebliğinde kullandığı çeşitli tebliğ üsluplarından istifade edebilmelerini sağlamıştır.

4. Çalışmaya insanın şerefli varlık olması ilkesinden hareketle başlaması. Şöyle ki; bu çalışma ilk insanın Hz. Âdem olduğunu, Allah Teâlâ’nın kendinden O’na ruh üfürerek kudret eliyle tastamam yarattığını, O’na tevhid inancını ve doğru

⁵ Taha, 20/123-124.

yolu öğrettiğini, O’nu halife kıldığını ve O’nu yeryüzünü imar etmekle vazifeli kıldığını ortaya koymaktadır. Ardından eşyle birlikte yeryüzüne indirildiğinde tevhid inancına davet eden ve doğru yolu gösteren bir peygamber olmasından, aynı şekilde O’nun zürriyetinden ve Hz. Nuh dönemine kadar onlara tabi olanlardan da söz etmiştir. Bununla da Taş Devri insanının bir din üzere olmadığı, dinî düşüncenin onlardan sonra tevhid şeklini alana dek gelişmesini sürdürdüğü şeklindeki tezi çürütmüştür.

Eldeki mevcut katî deliller bu teorinin batıl olduğuna, ilk insanın Allah Teâlâ’nın gözetiminde muvahhid olarak yetiştiğine ve yine Allah Teâlâ’nın meleklerle O’na secde etmeleri için emir vererek O’nu şerefliendirdiğine delalet etmektedir. Hatta eldeki katî deliller insanların tevhid dinine bağlı tek bir ümmet olduğunu göstermektedir. Allah Teâlâ şöyle buyurmaktadır: *“İnsanlar sadece bir tek ümmetti, sonradan ayrılığa düştüler. Eğer (azabın ertelenmesi ile ilgili) Rabbin-den bir söz (ezelî bir takdir) geçmemiş olsaydı, ayrılığa düştükleri konuda hemen aralarında hüküm verilirdi (Derhal azap iner ve işleri bitirilirdi).”*⁶

Öte yandan vakıya baktığımızda bu dönemin tarihî bilgisi gaybidir/gizlidir. Katî olan ilahî nasslara dayanmadan bu dönemden bahseden kim varsa onun sözleri tahminden öteye geçmez. Zira Allah Teâlâ şöyle buyurmaktadır: *“Oysa Ben onları ne göklerin ve ne yerin yaratılmasında ve ne de kendilerinin yaratılmasında hazır bulundurdum. Saptıranları hiçbir işte asla yardımcı da edinmedim.”*⁷

Yaratılışımızın başlangıcı – ki nitekim yaratılışımızın sonu ve evrenin yaratılışının sonu da aynı şekilde - gayb terazisine tabi olduğundan bu mevzuya dalmak ancak gaybı yaratan Allah Teâlâ’nın bildirmesiyle mümkündür.

Bu çalışmanın en güzel yanlarından biri de Allah Teâlâ’nın insanı yarattığı günden bu yana kendisine yüklediği halifelik ve yeryüzünü imar etme görevinin gerçekleşmesi için tevhid, teslimiyet, adalet, insaf gibi temeller üzerine kurulu olan ikinci insanlık medeniyetinin doğuşunu ele alarak, bu konuya ayrı bir önem vermiş olmasıdır. Allah Teâlâ şöyle buyuruyor:

*“Ben yeryüzünde bir halife var edeceğim.”*⁸

*“Sizi yeryüzünde yaratıp orayı imar etmenizi dileyen O’dur.”*⁹

Doğrusu ben bu harika ve faydalı kitaptan çok faydalandım. Metodundan, üslubundan, içerdiği malumatlardan, yaptığı tahlillerden de bir hayli istifade ettim.

⁶ Yunus, 10/19.

⁷ el-Kehf, 18/51.

⁸ el-Bakara, 2/30.

⁹ Hûd, 11/61.

Bunda şaşılacak bir durum yok. Çünkü kitabın müellifi Prof. Dr. Sallâbî araştırmacı bir âlim, muhakkik bir tarihçidir. Her şeyden önce o, ruhuyla, aklıyla ve bütün bedeniyle Kur'an'la yaşayan misyon sahibi bir kişidir. Bütün varlığını Kur'an için harcayarak Kur'an merkezli yaşayan biridir. (Ben böyle düşünüyorum ve Allah Teâlâ'ya karşı kimseyi temize çıkarmıyorum.)

Coğrafi Konum Hakkında Son Söz

Kerim, Hz. Nuh'un gemisinin Cudi Dağı'na oturduğunu ifade Kur'an-ı etmektedir. Zira Allah Teâlâ şöyle buyurmaktadır: “*Gemi Cudi'ye oturdu.*”¹⁰ Bir müdekkik, araştırmacı ve muhakkik kişiliğe sahip olan yazar Dr. Sallâbî de bu konuda selef ve halef ulemeden birtakım görüşler nakletmiştir. Cudi'nin, Türkiye'nin doğusundan başlayıp Cizre'nin kuzeydoğusuna kadar uzanan, Türkiye-Irak-Suriye sınırlarına yakın bir bölgede, Dicle Nehri'nin kıyısından Musul şehrinin kuzeyine düşen Mezopotamya bölgesinde bir dağın adı olduğuna delalet eden ve bu alanda yapılmış çalışmalar, belgeler ve eserler zikretmiştir.

Bir jeolog ve aynı zamanda İ'câzu'l-Kur'an alimi olan Dr. Zeğlûl Neccâr arkeolojik çalışmaların, bu bilginin sıhhatini ve doğruluğunu ispat ettiğini vurgulamaktadır. Dr. Neccâr şöyle demiştir: “1948 senesinin Mayıs ayı ortasında, Reşit Serhan adında Kürt bir koyun çobanı Cudi Dağı'nın zirvesinde Hz. Nuh'un gemisinin, alüvyonların altında kalan ahşap kalıntılarına rastlamış. Daha sonra 1953, 1980, 1987 ve 1994 senelerinde geminin yeri konusunda incelemeler sürdürülmüş ve günümüze kadar devam etmiştir. Yine, milattan önce var olmuş, ömrü 3 bin yıl ile 7 bin yıl arasında değişen ve bazıları keşfedilen eski medeniyetlere beşiklik etmiş olan Mezopotamya ovasında, tatlı suların geriye bıraktığı alüvyonlardan devasa bir balık şekli bulunmuştur. Bu alüvyonların, daha aşağıda bulunan tufandan geriye kalan alüvyonların devamı olduğu kabul edilmektedir. Bu alüvyonlarda insan izlerine rastlanılmamış ama geçmiş medeniyetlerin kalıntılarına ait bulgulara rastlanılmıştır. Bunun sebebi de, bu alüvyonların yeryüzüne yatay bir yayılım göstermesi ve on adımdan fazla kalınlığa sahip olması ve 1922 ve 1934 yılları boyunca yapılan kazı çalışmalarında keşfedilen pek çok kadim şehrin alüvyonların altında gömülü kalmasıdır. Kadim medeniyetlere dair kazı çalışmaları sıkı aralıklarla günümüze değin devam etmiştir. Bu, Irak'ın kuzeyinde yer alan, ömürleri yüz bin yıllık geçmişe dayanan alüvyon parçalarını içeren Büyük Şanidar Mağarası olarak bilinen mağarada yapılan araştırmalarla da desteklenmiştir. Ayrıca ABD'deki Smithsonian Enstitüsü görevlilerinden Dr. Ralph Solecki'nin mağarada yaptığı arkeolojik çalışmada mağaranın insan kalıntılarını da içerdiği keşfedilmiştir.

¹⁰ Hûd, 11/44.

Ayrıca sonradan keşfedilen pek çok eski tarihî tabletler de Hz. Nuh'un gemisinin Cudi Dağı'na oturduğuna işaret etmektedir. Mesela Babil Uygarlığı kâhinlerinden Berasus kitabesiyle Sokrat'ın öğrencilerinden ve kadim Yunan medeniyetinin rumuzlarından biri olan Abydenus kitabeleri gibi..

Yakut el-Hamevî “Mu’cemu’l-Buldân” isimli eserinde “جودي” maddesi hakkında şöyle der: جُودِي kelimesinin ya harfî (جُودِي şeklinde) şeddeldir. Musul yakınlarında Dicle Nehri'nin güneydoğusunda Cizre'de bulunan uzun bir dağdır. Su çekilince Hz. Nuh'un gemisi bu dağa oturdu. Cizre, Fırat ve Dicle arasında (Mezopotamya bölgesinde) Irak'ın kuzeyinde bir yerdir. Cudi Dağı, Cizre'ye kadar uzanmaktadır. Bu dağ Irak'ın meşhur Musul kentine yakındır. Hala orada Cudi dağı olarak anılır.

Bu ibareleri böyle uzun uzadıya aktarmamın nedeni, ikinci insanlık medeniyetinin, Müslüman Kürt halkının ve diğer bazı kavimlerin günümüze kadar yaşadığı bu bölgede ortaya çıkmış olmasıdır. Buraya halen daha شَارْنَاه / Şarnah (Şırnak) denilir. Şarnah Kürtçe'de “Nuh'un şehri” demektir. Şırnak Türkiye'nin doğusunda yer alan bir ildir. Ayrıca hala daha orada “Heşteyân” adında yani Hz. Nuh'la beraber kurtulan seksen kişinin yerleştiği bir köy bulunmaktadır. Hatta bu dağın çevresindeki köylerin birçoğu Hz. Nuh'un ismini taşımaktadır. Mesela Zaho bölgesinde (Duhok ve Musul yakınlarında) Devr-u Nuh, Deşt-u Nuh gibi Hz. Nuh ismiyle anılan köyler bulunmaktadır...

Tevrat'ta (Yaratılış Kitabı: 7/8) Nuh'un gemisinin oturduğu yer Ararat Dağı olarak geçer. Bu Cudi Dağı'nın ismidir. Ararat kelimesi Akadca kökünden alınmış İbranice bir lafız olup Türkiye'nin güneydoğusundan başlayıp Irak'ın kuzeyine uzanan sıradağları içine alır.

Cudi Dağı bazı Kürtlerce “Kardu” diye, Türklerce ise “Ağrı Dağı” yani “dik dağ” olarak isimlendirilir. Bazıları “Kardî” diye de adlandırmış. Yunanlara göre ise “Jordi” diye anılır. Suriyeli araştırmacı yazar Muhtar Fevzî en-Na'âl şöyle der: “Tüm bu isimler tek bir yerin sayısız isimleridir.. Cizre'de bulunan, Ermenistan'ın güneyinde Musul yakınlarındaki bir yerin isimleridir. Cizre, Musul dolaylarında bir yerdir. Ararat dağı Cizre boyunca uzanır. Cizreli İbnu'l-Esîr şöyle der: “Nuh'un gemisi Cudi'de karar kıldı. Cudi Musul dolaylarında Kardî yöresinde bulunan bir dağdır.” İslam Ansiklopedisi'nde ise şöyle geçer: “Cudi, Cizre'nin kuzeydoğusunda bulunan yüksek bir dağdır...” Bazı dini tefsirler Cudi Dağı olarak bilinen dağın Ermenice “Kürdah” olduğunu zikreder.

İmam Buharî “İnkâr edilmiş olana (Nuh'a) bir mükâfat olmak üzere gemi, gözlerimizin önünde akıp gidiyordu. Andolsun ki onu bir ibret olarak bıraktık, ibret alan yok mudur?” babını şöyle açıklamış: Katade dedi ki: “Allah Teâlâ Nuh'un gemisini bıraktı ta ki bu ümmetin başları ona ulaşsın.”

Taberî Katade'ye isnatla şöyle demiştir: Allah Teâlâ Nuh'un gemisini bize bir ibret ve mucize olsun diye Cizre vadilerinde kalıcı bırakmıştır. Başka bir rivayette ise Katade şöyle demiştir: "Allah Teâlâ Nuh'un gemisini bir ibret ve mucize olsun diye Cizre'deki Kardi yöresinde bırakmış; öyle ki bu ümmetin başları gemiye ibret nazarıyla baksınlar. Çünkü Nuh'un gemisinden sonra nice gemiler gelip geçmiş ve hepsi küle dönmüştür." İbn Münzir de geride geçen kavlin bir benzerini "*Onu size bir öğüt kılalım diye (bıraktık)*" ayetinin tefsirinde İbn Cüreyc'den nakletmiştir.

Bana göre kıssanın genelinde bir ibret vardır; sadece geminin tamamının bırakılmasında ya da görülmesinde ibret yoktur. Önemli olan geminin keşfedilmesi ve bilinmesidir. Allah Teâlâ kesin olan bir bilgiyi rüyet (görme) olarak tabir etmiş. Mesela "*Rabbinin Âd kavmine ne yaptığını görmedin mi?*"¹¹

Hem ayrıca Hz. Nuh'un gemisinin bazı kalıntılarına rastlanılmıştır. Buna göre geminin bazı kalıntılarını bulmak tamamını bulmak mesabesindedir. En iyisini Allah Teâlâ bilir.

Prof. Dr. Saîd el-Hâc, Cudi Dağı'nın Zaho şehrinin kuzeyinde Halilurrahman geçidine 20 km kadarki bölgeye uzandığını ifade eder ve جودي kelimesinin aslının Mısırlıların (c harfini g harfine çevirerek) telaffuz ettikleri gibi كُوتِي /Kûtî olduğunu kabul etmiştir. Kutililer ya da Cudililer bu dağa nispet edilirler. Bunlar Kürtlerin atalarıdır. Prof. el-Hâc, bu görüşünü bilim adamlarına ve tarihçilerin görüşlerine, tarihi eserlere ve keşiflere dayandırmıştır. Prof. el-Hâc bu bölgenin Allah Teâlâ'dan gelen bereketlere ve ikinci medeniyeti taşımada ana katkıda bulunma şerefine nail olduğunu ve aydınlığın tüm cihana buradan yayıldığını ortaya koymak adına epey nefes tüketmiştir.

Benim nazarımda üstadın bu şerefi kendi kürt toplumu için ispat etmeye bu denli gayret göstermesinde hiçbir sakınca yoktur. Çünkü o böyle bir çabayla İslam'a ya da insanlığa ve medeniyete hizmet anlamında bir nailiyete erişme şerefini kastediyor.

Takdim etmekte olduğumuz kitaba dönecek olursak kitap, konuyla alakalı tüm mevzuları içermektedir. Yazar, kitabı tatlı ve bol bir pınardan yani Kur'an-ı Kerim'den beslenerek; çok güzel, faydalı ve zengin içerikli bir hiyerarşiyle yazmıştır. Allah Teâlâ kendisinden razı olsun ve bu eserini en güzel şekilde kabule karın eylesin. İki cihanda da ecir ve sevabını arttırsın.

Amin. Velhamdülillahi Rabbi'l-âlemîn. Ve sallallahu ve selleme alâ seyyidina Muhammedin ve alâ âlihi ve sahbihi ecmaîn.

Prof. Dr. Alî Muhyiddîn el-Karadâğî
Dünya Müslüman Âlimler Birliği Genel Sekreteri

¹¹ el-Fecr, 89/6.

Bismilahirrahmanirrahim.

GİRİŞ

Hamd âlemlerin Rabbi olan Allah Teâlâ'ya mahsustur. O'na hamd eder, O'ndan yardım ister ve O'ndan bağışlanma dileriz. Nefislerimizin şerrinden, kötü amellerimizden Allah Teâlâ'ya sığınırız. Allah Teâlâ'nın hidayet ettiği kişiyi kimse saptırmaz; Allah Teâlâ'nın saptırdığı kişiyi de kimse hidayete erdiremez. Şahitlik ederim ki, Allah Teâlâ'dan başka ilah yoktur, tek ilah O'dur. O'nun ilahlıkta ortağı yoktur. Yine şahitlik ederim ki Hz. Muhammed (s.a.v) O'nun kulu ve resulüdür.

“Ey iman edenler! Allah Teâlâ'dan, O'na yaraşır şekilde korkun ve ancak müslümanlar olarak can verin.”¹

“Ey insanlar! Sizi bir tek nefisten yaratan ve ondan da eşini yaratan ve ikisinden birçok erkekler ve kadınlar üretilip yayan Rabbinizden sakının. Adını kullanarak birbirinizden dilekte bulunduğunuz Allah Teâlâ'dan ve akrabalık haklarına riayetsizlikten de sakının. Şüphesiz Allah sizin üzerinizde gözetleyicidir.”²

“Ey iman edenler! Allah Teâlâ'dan korkun ve doğru söz söyleyin. (Böyle davranırsanız) Allah işlerinizi düzeltir ve günahlarınızı bağışlar. Kim Allah ve Resûlüne itaat ederse büyük bir kurtuluşa ermiş olur.”³

Allahım! Zatının azametini ve hâkimiyetinin yüceliğine yakışır şekilde Sana hamdolsun. Bizden razı oluncaya kadar, bizden razı olduğun zaman ve bizden razı olduktan sonra da Sana hamdolsun.

Besmele ve hamdeleyi ifa ettikten sonra derim ki; bu kitap, Kur'ân-ı Kerim'de zikredilen peygamberlerden bir kısım olan “ulü'l-azm” peygamberlerden ve nebi-lerin ve resullerin kıssalarından bahseden geniş çaplı yepyeni ilmî bir projenin uzantısıdır.

¹ Âli İmrân, 3/102.

² en-Nisâ, 4/1.

³ el-Ahzâb, 33/70-71.

Bu kitap, tamamlamayı umduğum “Ulü'l-Azm Peygamberler” serisinin bir parçasıdır. Allah Teâlâ'dan bu kitabı kendi rızasına uygun kılmasını, kullarına da faydalı kılmasını ümit ediyorum. Çünkü insanlık, hiçbir surette batılın ilişmediği Allah Teâlâ'nın kitabı çerçevesinde peygamberlerin hayatlarını bilmeye, yine sahih hadislerden yola çıkarak onların biyografilerinin, ahlaki özelliklerinin ve tebliğ metotlarının genişçe açıklanmasına bir hayli muhtaçtır. Yine; Allah Teâlâ kâinat, hayat, cennet-cehennem, kaza-kader, dinler ve peygamberler, kadim insanlık medeniyetleri, bu medeniyetler ne zaman kurulmuş ve akıbetleri ne olmuş; Allah Teâlâ'nın yarattıkları arasına koyduğu yasalar, ahlakın temelleri, manevi değerler, hak-batıl, hidayet-dalalet, hayır-şer, iman-küfür... gibi daha nice sorularına doyurucu cevaplar arayan insanlığın, geçtiği sürece uygun güncel bir üslupla ilimde uzman âlimlerin görüşlerine şiddetle ihtiyaç vardır.

Ben, bu konulara önem vermeye beni erıştirdiği için çok yüce ve büyük olan Allah Teâlâ'ya hamdediyorum. Vermiş olduğu sayısız ve sonsuz nimetlerinden dolayı Allah Teâlâ'ya hamd ve şükrediyorum. Allah Teâlâ'dan faydalı ve sistematik bir yazı ortaya koymam konusunda beni güçlendirmesiyle, doğru yola iletmesi ve başarıya ulaştırmasıyla bana yardım etmesini diliyorum. Ve insanlar nezdinde bu çalışmamın kabul görmesini sağlamasını diliyorum. Sırat-ı müstakime ulaşmak için kâinattaki büyük hakikatleri araştıranların hidayetine vesile kılmasını niyaz ediyorum. O sırat-ı müstakim ki, Allah Teâlâ'nın peygamberlere, sıddıklara, şehitlere ve salihlere bahsettiği yoldur. Bakışların hakka çevrilmesi, hakka uymak ve hakkı savunmak için akılların aydınlanması, nefislerin temizlenmesi ve insanların ruhlarının arındırılmasında bu yazıların katkısının olmasını umuyorum.

Bu kitap Hz. Nuh'tan bahsetmektedir. Kitaba “*Hz. Nuh ve Büyük Tufan - İkinci İnsanlık Medeniyetinin Doğuşu*” adını verdim. Kitabı birkaç bölüme ayırdım.

Birinci Bölüm:

Bu bölümde Hz. Nuh'tan önceki dönemden söz ettim. Hz. Âdem ile Hz. Nuh arasında resul bulunmadığını ve insanda asıl olan inancın tevhid inancı olduğunu beyan ettim. Ve bu meseleyi vurgulayan ayetleri zikredip açıkladım. Örneğin şu ayet-i kerimeler gibi:

“İnsanlar bir tek ümmet idi. Sonra Allah Teâlâ müjdeleyici ve uyarıcı olarak peygamberleri gönderdi. İnsanlar arasında, anlaşmazlığa düştükleri hususlarda hüküm vermeleri için, onlarla beraber hak yolu gösteren kitapları da gönderdi. Ancak kendilerine kitap verilenler, apaçık deliller geldikten sonra, aralarındaki kıskançlıktan ötürü dinde anlaşmazlığa düştüler. Bunun üzerine Allah iman

edenlere, üzerinde ihtilafa düştükleri gerçeği izniyle gösterdi. Allah dilediğini doğru yola iletir.”⁴

“(Resûlüm!) Sen yüzünü hanîf olarak dine, Allah insanları hangi fitrat üzere yaratmış ise ona çevir. Allah Teâlâ’nın yaratışında değişme yoktur. İşte dosdoğru din budur; fakat insanların çoğu bilmezler.”⁵

“Bir de Rabbin, Âdemoğullarından, bellerindeki zürriyetlerini alıp da onları kendi nefislerine şahit tutarak: Ben sizin Rabbiniz değil miyim?” dediği vakit, “pekâlâ Rabbimizsin, şahidiz” dediler. (Bunu) kıyamet günü “Bizim bundan habersiz yoktu.” demeyesiniz diye (yapmıştık).”⁶

Peygamberlerin davetlerinin temelinde tevhid inancı bulunduğunu ve kavimlerini bu inanca çağırdıklarını açıkladım. Allah Teâlâ şöyle buyuruyor:

“Dini ayakta tutun ve onda ayrılığa düşmeyin” diye Nuh’a tavsiye ettiğini, sana vahyettiğimizi, İbrahim’e, Musa’ya ve İsa’ya tavsiye ettiğimizi Allah size de din kıldı. Fakat kendilerini çağırdığın bu (din), Allah Teâlâ’ya ortak koşanlara ağır geldi. Allah dilediğini kendisine (peygamber) seçer ve kendisine yöneleni de doğru yola iletir.”⁷

Arkeologların ve dinler hakkında araştırma yapanların tevhidin aslı hakkındaki görüşlerini zikrettim. Âdemoğlu arasında meydana gelen ilk şirk vakiasına değindim. Tarihi malumatları aktarırken Kur’ân-ı Kerim’e itimat ettim. Şüphe ve ayıptan arı olan Kur’ân-ı Kerim’i kaynak aldım. Çünkü o, hakkında “Ona ne önünden ve ne de ardından hiçbir batıl girmez. O, hikmet sahibi ve hamd edilme-yeye lâyık olan Allah tarafından indirilmiştir”⁸ denilen Allah Teâlâ’nın kitabıdır. Şüphesiz Kur’ân-ı Kerim, peygamberlerin hayatları ve kıssalarıyla alakalı bir hayli malumat içermektedir. Allah Teâlâ şöyle buyurmaktadır:

“Peygamberlere ait haberlerden kalbini yatıştıracak olanlardan her türlüşünü sana kıssa olarak anlatıyoruz. Bunda da sana bir hakikat, müminlere de bir öğüt ve ibret gelmiştir.”⁹

İkinci Bölüm:

Bu bölümde Hz. Nuh’un çağrısından, nebi ve resul kavramlarının sözlük ve

⁴ el-Bakara, 2/213.

⁵ er-Rûm, 30/30.

⁶ el-A’râf, 7/172.

⁷ eş-Şûrâ, 42/13.

⁸ Fussilet, 41/42.

⁹ Hûd, 11/120.

ıstılah anlamlarından, peygamberliğin hakikatinden, peygamberlerin gönderilme hikmetlerinden, vahiy, ismet (günahsız olma) özelliklerinden, miras bırakamadıklarından, gözlerinin uyuyup kalplerinin uyumadığından, toprağın onların bedenlerini yememesi (çürütmemesi) gibi peygamberlere has durumlardan söz edildi. Peygamberlere iman etmenin öneminden, Hz. Nuh'un ulü'l-azm peygamberlerden biri ve yeryüzüne gönderilen ilk resul olduğundan, insanlığın ikinci babası ve tüm peygamberlerin babası olmasından, Allah Teâlâ'nın O'nu "*O şükreden bir kuldu*" diye nitelemesinden ve yeryüzünde yaşadığı süreden bahsettim.

Hız. Nuh'un peygamberliği çerçevesinde tevhid inancından bahsettim. Hız. Nuh'un, kavmini Allah Teâlâ'ya ibadet etmeye davet etmesinden, takvasından, itaatinden ve yalnızca O'na ibadet etmesinden bahsettim. İslam'ın Hız. Nuh'un ve cümle peygamberlerin dini olduğunu anlattım. Peygamberlerin baba bir kardeş olduklarından, annelerinin farklı farklı, dinlerinin ise bir olduğundan bahsettim.

Üçüncü Bölüm:

Bu bölümde Hûd, el-A'râf, el-Mü'minûn ve eş-Şuara surelerinde geçtiği üzere Nuh kavminin, Hız. Nuh'un çağrısı karşısında nasıl bir tutum sergilediklerini açıkladım. Hız. Nuh'un onların şüphelerini hem fiilen hem de hüccet ve burhanla nasıl bertaraf ettiğini anlattım. Tıpkı şu kavli-i şerif gibi:

*"Nuh dedi ki: "Ey kavmim! Peki, şu söyleyeceğime ne diyacaksınız? Ben Rabbinimden apaçık bir delil üzere isem ve O, bana kendi tarafından bir rahmet bahsetmişse, size de onu göreceğ göz verilmemişse biz, istemediğiniz halde onu size zorla mı kabul ettireceğiz?"*¹⁰ Meydan okuyarak ve cesurca kavmiyle nasıl karşı karşıya geldiğinden, kavmi O'na eziyet ettiklerinde ve O'nu delilik ve dalaletle itham ettiklerinde Allah Teâlâ'ya nasıl tevekkül ettiğinden söz ettim. Kavmi Hız. Nuh'la dalga geçmiş, O'na karşı edepsizlikte bulunmuş, O'nu taşıyarak öldürmekle tehdit etmiş ve daha nice kötülüklerde bulunmuşlardı. Hız. Nuh ise onlara çok büyük bir meydan okumuştur. Allah Teâlâ şöyle buyuruyor:

"Bir de onlara Nuh'un kıssasını oku: Hani O bir zamanlar kavmine demişti ki: "Ey kavmim, eğer benim aranızda duruşum ve Allah Teâlâ'nın ayetleriyle öğüt verişim size ağır geliyorsa, şunu bilin ki, ben yalnızca Allah Teâlâ'ya dayanmışımdır, artık siz ve ortaklarınız her ne yapacaksanız toplanıp bütün gücünüzle karar veriniz. Sonra bu işiniz size dert olmasın. Sonra bana ne yapacaksanız yapın, bana mühlet de vermeyin. Eğer yüz çevirirseniz çevirin, ben de sizden bir ücret istemedim ya! Benim mükâfatımı ancak Allah verir. Ve ben O'nun emrine boyun eğen Müslümanlardan olmakla emrolundum. Buna rağmen yine de onu

¹⁰ Hûd, 11/28.

inkâr ettiler. Biz de onu ve gemide kendisiyle beraber olanları kurtardık. Ve onları yeryüzüne halifeler yaptık. Ayetlerimizi inkâr edenleri ise suda boğduk. Bak işte uyarılanların akıbeti nasıl oldu.”¹¹

Nuh kavminden bahseden ayet-i kerimleri düşünüp tefekkür ederek, Nuh kavminin özellikleri üzerinde durdum:

- “Çünkü onlar, kalb gözleri körleşmiş bir kavim idiler.”¹²
- “O zalim kavme böylece dünyadan uzak olun denildi.”¹³
- “Şüphesiz onlar kötü bir kavimdiler. Biz de hepsini (suda) boğduk.”¹⁴
- “Onlardan önce Nuh’un kavmi de yalanlamıştı. Kulumuzu yalanladılar ve: “Cinlenmiştir.” dediler. Ve (Nuh davetten vazgeçmeye) zorlandı.”¹⁵
- “Çünkü onlar yoldan çıkmış fâsık bir kavimdiler.”¹⁶
- “Önceden de Nuh kavmini (helak etmişti), çünkü onlar zulmetmiş ve azmıştı.”¹⁷

Nuh kavminin Hz. Nuh’un çağrısını kabul etmesinin önündeki engelleri zikrettim:

Birincisi: Kibir

İkincisi: İnat

Üçüncüsü: Körü körüne taklit

Dördüncüsü: Putperestlik

Beşincisi: Mele/Toplunun ileri gelenleri

Kitapta Nuh kavminin ileri gelenlerinin hile ve şımarıklık gibi hareketleri de açıklandı.

Dördüncü Bölüm:

Bu bölümde, Hz. Nuh’un kavmiyle ilgili Rabbine yaptığı açıklamayı ve günahlarından dolayı onları şikâyet etmesini ele aldım. Hz. Nuh’un onlara ettiği, Nuh suresinde de geçen bedduasından bahsettim. Nuh suresinde geçen ayetleri

¹¹ Yunus, 10/71-73.

¹² el-A’râf, 7/64.

¹³ Hûd, 11/44.

¹⁴ el-Enbiyâ, 21/77.

¹⁵ el-Kamer, 54/9.

¹⁶ ez-Zâriyât, 51/46.

¹⁷ en-Necm, 53/52.

derinlemesine ve ilmi açıdan ve de büyük müfessirlerin ifadeleriyle birlikte kolay bir tarzda tefsir ettim. Nuh suresinde geçen ayetler çerçevesinde; Hz. Nuh'un gizli-açık, gece-gündüz tebliğ faaliyetinde kullandığı üslupların yanı sıra Allah Teâlâ'nın mağfiretine ulaşmaları için ve üzerlerine hayırların yağması için kavmini teşvik etmesi, doğru yolu bulmaları için gayret göstermesi ve istiğfar etmeye onları teşvik etmesi gibi üzerinde durulması gereken bazı noktalar bulunmaktadır. Allah Teâlâ şöyle buyuruyor:

*“Gelin, dedim, Rabbinizin sizi bağışlamasını isteyin. Çünkü o çok bağışlayıcıdır. Üzerinize gökten bol yağmur yağdırsın. Mallar ve oğullar vererek sizin imdadınıza koşsun. Sizin için bahçeler yapsın, ırmaklar yapsın.”*¹⁸

Nuh suresinde Hz. Nuh'un, kavmini âlem-i enfüs'ü (manevi âlemi) tefekkür etmeye davet etmesi üzerinde durulmuştur:

*“Niçin siz Allah Teâlâ'ya bir vakar yakıştıramıyorsunuz? Oysa o sizi aşama aşama yaratmıştır.”*¹⁹

Yine onları göklerle yerleri ve ikisi arasında bulunanları tefekkür etmeye davet etmesi üzerinde de durulmuştur:

*“Görmediniz mi Allah yedi göğü uygun tabakalar halinde nasıl yaratmış? Ve Ay'ı bunların içinde bir nur yapmış, güneşi de bir lamba kılmış.”*²⁰

Yine onları dirilme ve haşrolmayı düşünmeye davet etmesi üzerinde de durmaktadır:

*“Allah sizi yerden bir bitki bitirir gibi bitirdi. Sonra sizi tekrar oraya geri çevirecek ve tekrar çıkaracaktır.”*²¹

Yine onları, Allah Teâlâ'nın onlara yeryüzünde yaşamı kolaylaştırdığını düşünmeye davet etmesi üzerinde durmaktadır:

*“Allah sizin için yeri bir yaygı yapmıştır. Ki, ondan açılan geniş geniş yollar da gidesiniz.”*²²

Bu bölümde Hz. Nuh'un, kavminin kendisine karşı kötü muamelelerini Allah Teâlâ'ya şikâyet ettiğini ve onlara beddua ettiğini anlatan ayet-i kerimeleri ve tefsir ulemasının, surenin sonuna kadar ki bu ayetlere yaptıkları tefsirleri arzettim.

¹⁸ Nuh, 71/10-12.

¹⁹ Nuh, 71/13-14.

²⁰ Nuh, 71/15-16.

²¹ Nuh, 71/17-18.

²² Nuh, 71/19-20.

Beşinci Bölüm:

Bu bölümde Hz. Nuh'un gemisinden, büyük tufan olayından ve bu konuyla alakalı ayetlerin tefsirinden söz edildi. Söz konusu ayet-i kerimeler şöyledir: *“Ayrıca Nuh’a şöyle vahyedildi: “Kavminden şimdiye kadar iman etmiş olanlardan başka artık kimse iman etmeyecektir. Onun için yaptıkları şeylerden dolayı kederlenme.”*²³

*“Bizim gözetimimiz altında ve vahyimize göre gemiyi yap. Zulüm yapanlar hakkında da bana bir şey söyleme. Çünkü onlar kesinlikle suda boğulacaklardır.”*²⁴

*“Gemiyi yapıyordu, kavminden bazı ileri gelen gruplar, onun yanından gelip geçtikçe, onunla alay ediyorlardı. Nuh dedi ki: “Bizimle eğleniyorsunuz, biz de sizinle tıpkı bizimle eğlendiğiniz gibi alay edip eğleneceğiz. O perişan edici azabın kime geleceğini ve o sürekli azabın kimin başına ineceğini ilerde bileceksiniz.”*²⁵

*“Nihayet emrimiz geldiği ve tennur (tandır) tutuşup parladığı zaman dedik ki; “(Canlı çeşitlerinin) her birinden iki eş ile -(boğulacağına dair) aleyhinde söz geçmiş olanlar dışında- aileni ve iman edenleri gemiye yükle!” Zaten onunla beraber pek azı iman etmişti. Nuh dedi ki; “Allah Teâlâ’nın adıyla binin içine. Onun akışı da, duruşu da (O’nun adıyladır). Hiç şüphesiz Rabbim gerçekten çok bağışlayıcı, çok esirgeyicidir.”*²⁶

Bütün yeryüzünü su nasıl bastı? Tufan olayı nasıl gerçekleşti? Allah Teâlâ’nın Kamer suresinde zikrettiği ayet-i kerimeler ekseninde bu büyük küresel olayı beyan ettim. Kamer suresinin bahsi geçen ayetleri şunlardır: *“Onlardan önce Nuh’un kavmi de yalanlamıştı. Kulumuzu yalanladılar ve: “Cinlenmiştir.” dediler. Ve (Nuh davetten vazgeçmeye) zorlandı. Bunun üzerine Rabbine: “Ben yenik düştüm, bana yardım et!” diyerek yalvardı. Biz de boşalan bir su ile göğün kapılarını açtık. Yeri de kaynaklar halinde fışkırttık, derken sular takdir edilmiş bir iş için birleşti. Nuh’u da tahtalardan yapılmış, çivilerle (çakılmış gemi) üzerinde taşıdık. Nankörlük edilen (kulumuz)e bir mükâfat olmak üzere (gemi), gözlerimizin önünde akıp gidiyordu. Bunu bir ibret olarak bıraktık, ibret alan yok mudur? Benim azabım ve uyarılarım nasılmış (görsünler).”*²⁷

Allah Teâlâ’nın zikrettiği, oğlunun din ve dünya selametine erişmesi uğruna

²³ Hûd, 11/36.

²⁴ Hûd, 11/37.

²⁵ Hûd, 11/38-39.

²⁶ Hûd, 11/40-41.

²⁷ el-Kamer, 54/9-16.

gayretkeş mümin bir babayla, iman hidayetinden uzak, küfre ve dalalete dalmış asi evladı arasında geçen diyalogdan söz etim. Sözü geçen diyalog şu ayet-i kerime-de varit olmuştur: *“Nuh ayrı bir yere çekilmiş olan oğluna bağırdı: “Yavrucuğum, gel, bizimle beraber bin! Kâfirlerle beraber olma!” O, dedi ki; “Ben, beni sudan koruyacak bir dağa çıkacağım.” Nuh da “Bu gün Allah Teâlâ’nın merhamet ettiğiinden başkasını, Allah Teâlâ’nın bu emrinden koruyacak kimse yoktur.” dedi. Derken dalga aralarına giriverdi. O da boğulanlardan oldu.”*²⁸

Kur’ân-ı Kerim ayetlerinin tasvir ettiği bu hadiselerle, yeryüzünün tamamında kısılp uzayan dalgaların gürültüsü arasında peşinden dünyaya sükûnetin derhal geri dönüşünü ve her şeyin yeniden eski düzenine kavuştuğunu görebilelim diye, birden bire bu sahne dürülüp gözden kayboluyor. Artık kaos ortamı dinmiş ve fırtına yerini derin bir sessizliğe bırakmış. Dünya yeniden doğmuş gibiydi. Gel bu sahneyi resmeden ilahî tablo üzerinde derin bir tefekküre dalalım.²⁹ Allah Teâlâ buyuruyor ki: *“Allah tarafından denildi ki: “Ey yeryüzü suyunu yut! Ey gökyüzü sen de suyunu kes! Ve sular çekildi. Emir yerine gelmiş oldu. Gemi de Cudi dağı üzerine oturdu. O zalim kavme böylece dünyadan uzak olun denildi.”*³⁰

Kur’ân-ı Kerim’in hayret verici bu ifadeleri, ilahî iradeyi ve bu ilahi iradenin tüm kâinata yayılmış bulunan hatta kâinatın tamamını elinde bulunduran bu müthiş hâkimiyetini gözlerinin önüne seriyor. Ve sen kâinatın yeryüzünde, gökyüzünde, denizlerinde, dağlarında hâsılı, her bir karesinde dilediğin gibi tasarrufta bulunabiliyorsun. Ayet-i kerimenin, göğün ve yerin sularının ürpertici ve korkutucu tufanla buluşmasının ardından her şeyin tekrar eski haline dönüşünü *“denildi ki”* gibi ufacak bir kelimeyle nasıl bağladığını gördün mü? Bu ifadeyle sana, bunun ne kadar kolay olduğunu, bunu gerçekleştirmenin yalnızca dünyanın varlığının ve yokluğunun kendisine bağlı olduğu bu ilahi fermana ihtiyaç duyduğunu göstermek istemiştir.

Tefsir âlimlerinin görüşleri ışığında Allah Teâlâ’nın aşağıda zikredeceğim ayet-i kerimesi hakkında derin düşüncelere dalarak Hz. Nuh’un, oğlunun durumunu Allah Teâlâ’ya sorması, Allah Teâlâ katından rahmet ve mağfiret talep etmesi meselesi üzerinde durdum. Söz konusu ayet-i kerime şöyledir: *“Nuh Rabbine niyaz edip dedi ki: “Ey Rabbim! Oğlum benim ehlimdendi senin vaadin de elbette hak-tır ve gerçektir. Ve sen hâkimler hâkimisin. Allah Teâlâ: “Ey Nuh! O kesinlikle senin ehlin (ailen)’den değildir. Çünkü o salih olmayan bir amelin sahibidir.*

²⁸ Hûd, 11/42-43.

²⁹ Muhammed Saîd Ramazan el-Bûtî, *Min Revâi’il-Kur’ân Teemmülatun İlmiyye ve Edebiyye fi Kitâbillahi azze ve celle*, Müessesetü’r-Risâle, Beyrut, Lübnan, 1999, s. 574.

³⁰ Hûd, 11/44.

Hakkında bilgin olmayan bir şeyi benden isteme! Ben, seni, cahillerden olmaktan sakındırırım.” Nuh: “Ey Rabbim! Ben bilmediğim bir şeyi istemiş olmaktan dolayı sana sığınırım. Sen beni bağışlamazsan, bana merhamet etmezsen ben hüsrana uğrayanlardan olurum.”³¹ Allah Teâlâ’nın aşağıdaki ayet-i kerimesinden bir takım dersler, ibretler ve faydalar çıkararak Hz. Nuh’un kâfir karısından ve Allah Teâlâ’nın onun hakkında ne buyurduğundan söz ettim. İlgili ayet-i kerime şöyledir: “Allah Teâlâ inkâr edenlere, Nuh’un karısı ile Lut’un karısını misal verdi. Bu ikisi, kullarımızdan iki salih kulun (nikâhı) altında idiler, onlara hıyanet ettiler. (Kocaları,) Allah Teâlâ’dan hiçbir şeyi onlardan savamadı. (Onlara): “Haydi girenlerle birlikte siz de ateşe girin!” denildi.”³²

Hz. Nuh, Hz. Âdem ile başlayan insanlığın ilk medeniyetinin nihayetinde gelmişti. İnsanlar tevhid inancından ve yalnızca yüce yaratıcıya ibadet etmekten sapsamış, insanlığın yeryüzündeki hayatı tamamen maddiyat üzere gelişmişti. Manevi hayatında ve yüce yaratıcısını tanıma noktasında yolunu şaşırmış ve zayıf düşmüştü. Vaziyet bu minval üzereyken Allah Teâlâ Hz. Nuh’u kavmine peygamber olarak gönderdi. Onlara deliller getirdi. Fakat Allah Teâlâ’nın sünneti/kanunu onların yok olmaları ve kökten yok edilmeleri şeklinde cereyan etti. Hz. Nuh’a ise, büyük tufanın ardından selam ve bereket medeniyetinin kendileriyle neşet ettiği az sayıda kişi iman etti.

İnsanlığın İlk Medeniyetinin Son Bulmasına Etki Eden Birçok Faktör Bulunmaktadır. Bunların En Önemlileri Şunlardır:

➤ Allah Teâlâ’yı inkâr etmek

Nuh kavmi Hz. Nuh’un getirdiği tevhid çağrısını ve Allah Teâlâ’nın tebligatlarını reddettiler, bunları inkâr edip harp açtılar. İlerde de temas edileceği üzere Allah Teâlâ onları şu kavlinde kâfirlikle niteledi: “Kavminden ileri gelen kâfirler dediler ki: “Biz seni sadece bizim gibi bir insan olarak görüyoruz. Bizden, basit görüşle hareket eden alt tabakamızdan başkasının sana uyduğunu görmüyoruz. Ve sizin bize karşı bir üstünlüğünüzü de görmüyoruz. Bilakis sizin yalancılar olduğunuzu düşünüyoruz.”³³

➤ Allah Teâlâ’ya Şirk Koşmak

Kur’ân-ı Kerim, Hz. Nuh’un yaptığı onca açık öğüt ve değerli nasihatın ardından Nuh kavminin şirkte ve putlara tapmada geldikleri son noktayı şöyle

³¹ Hûd, 11/45-47.

³² et-Tahrîm, 66/10.

³³ Hûd, 11/27.

kaydetmektedir: “*Ve dediler ki: Sakın ilâhlarınızı bırakmayın; hele Ved’dan, Suvâ’dan, Yeğûs’tan, Ye’ûk’tan ve Nesr’dan asla vazgeçmeyin!*”³⁴

➤ Zulüm

Medeniyetlerin çöküşünü ve toplumların yok olmasını tetikleyen en büyük faktörlerinden biri budur. Allah Teâlâ Kur’ân-ı Kerim’de şöyle buyuruyor:

“*Sonunda, onlar zulümlerini sürdürürken tufan kendilerini yakalayiverdi.*”³⁵

“*Zulüm yapanlar hakkında da bana bir şey söyleme.*”³⁶

“*O zalim kavme böylece dünyadan uzak olun denildi.*”³⁷

➤ Şerefli Peygamber Hz. Nuh’u Yalanlamak

Peygamberleri yalanlamanın geçmiş kavimlerin helak olmalarına sebep olduğuna delalet eden onlarca ayet-i kerime bulunmaktadır. Peygamberleri yalanlamak ile kavimlerin helak edilme ve yok olmaları arasındaki ilişkiyi ifade etme sadedinde bu ayet-i kerimeler son derece açık ve nettir.

Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: “*(Resûlüm!) Eğer onlar (inkârcılar) seni yalanlıyorlarsa, (şunu bil ki) onlardan önce Nuh’un kavmi, Ad, Semûd(kavimleri de kendi peygamberlerini) yalanladılar. İbrahim’in kavmi de, Lût’un kavmi de (peygamberlerini) yalanladılar. (Şuayb’in kavmi olan) Medyen halkı da(Şûayb’i) yalanladılar. Musa da yalanlanmıştı. İşte ben o kâfirlere süre tanıdım, sonra onları yakaladım. Beni tanımamak nasılmış görsünler.*”³⁸

“*Nuh kavmine gelince, Peygamberleri yalancılıkla itham ettiklerinde, onları suda boğduk ve kendilerini insanlar için bir ibret yaptık.*”³⁹

❖ Türlü Eziyetlerle Hz. Nuh’a Eziyet Etmeleri ve Hz. Nuh’un Onlara Beddua Etmesi

Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: “*Onlardan önce Nuh’un kavmi de yalanlamıştı. Kulumuzu yalanladılar ve: “Cinlenmiştir.” dediler. Ve (Nuh davetten vazgeçmeye) zorlandı.*”⁴⁰

³⁴ Nuh, 71/23.

³⁵ el-Ankebût, 29/14.

³⁶ Hûd, 11/37.

³⁷ Hûd, 11/44.

³⁸ el-Hac, 22/42-44.

³⁹ el-Furkân, 25/37.

⁴⁰ el-Kamer, 54/9.

“Dediler ki: “Ey Nuh! Eğer vazgeçmezsen, iyi bil ki, taşlanmışlardan olacaksın!”⁴¹

“Andolsun ki Nuh bize seslenip dua etmişti de biz de ne güzel kabul etmiştik.”⁴²

“Bunun üzerine Rabbine: “Ben yenik düştüm, bana yardım et!” diyerek yalvardı.”⁴³

Allah Teâlâ peygamberinin duasını kabul etti ve sonuncusuna varıncaya kadar tüm zalim kâfirleri suda boğdu.

❖ Azabın Acil Gelmesini İstemek

Nuh kavmine inen ilahi azabın bir diğer sebebi, Nuh kavminin azabı acele isteyişleriydi. Nuh kavmi delillere delille karşılık vermekten aciz kalınca günahlarıyla gururlandılar, kibirlendiler ve aklî ve fitrî delile uymaktan çekindiler. Derken aralarındaki didişme yerini meydan okumaya bıraktı. Nuh kavmi kalp gözleri körleşmiş bir kavimdi. Allah Teâlâ buyuruyor ki: *“Dediler ki; “Ey Nuh! Bizimle didişip durdun, didişmende de çok ileri gittin. Eğer doğru söylüyorsan, bizi tehdit ettiğin şu azabı getir de görelim.”⁴⁴*

❖ Batıl Yolla Tartışmaya Girmeleri

Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: *“İnkâr edenler müstesna, hiç kimse Allah Teâlâ’nın ayetleri hakkında tartışmaz. Onların şehirlerde (rahatlıkla) gezip dolaşması seni aldatmasın. Onlardan önce Nuh kavmi ve bunlardan sonraki topluluklar da (peygamberlerini) engellemeye, her ümmet kendi peygamberini yakalamaya azmetmişti. Bâtılı hakkın yerine koymak için mücadele etmişlerdi. Bunun üzerine ben onları kısıkrak yakaladım. İşte, cezalandırmamın nasıl olduğunu gör!”⁴⁵*

❖ Refah İçinde Yaşamak

İlahi azabın sebeplerinden biri de budur. Allah Teâlâ buyuruyor ki: *“Zulmedenler ise, kendilerine verilen refahın peşine düştüler. Zaten günahkâr idiler. Halkı iyi olduğu halde Rabbin, haksızlıkla memleketleri helâk etmez.”⁴⁶*

⁴¹ eş-Şuârâ, 26/116.

⁴² es-Saffât, 37/75.

⁴³ el-Kamer, 54/10.

⁴⁴ Hûd, 11/32.

⁴⁵ el-Mü’min, 40/4-5.

⁴⁶ Hûd, 11/116-117.

Hız. Nuh, kavminin ekserisinin, kendi liderlerine, mal ve evlat çokluğunun kendilerini dünyada sapkınlığa, ahirette de azaba düşmekten başka bir yarar sağlamayan aralarındaki servet sahiplerine uyduklarını ifade etmişti. Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: “(Öğütlerinin fayda vermemesi üzerine) Nuh: Rabbim! dedi, doğrusu bunlar bana karşı geldiler de, malı ve çocuğu kendi ziyanını arttırmaktan başka işe yaramayan kimseye uydular.”⁴⁷

❖ Batar (Böbürlenme, Şımarıklık)

Bu Allah Teâlâ’nın ümmetleri helak ettiği suçlardandır. Batar; azgınlık, şirk koşmak ve nimete nankörlük etme anlamlarına gelir. Allah Teâlâ buyuruyor ki: “Biz, refahından şımarmış nice memleketi helâk etmişizdir. İşte yerleri! Kendilerinden sonra oralarda pek az oturulabilmiştir. Onlara biz varis olmuşuzdur.”⁴⁸

Hız. Nuh, kavmine, Allah Teâlâ’nın insanların iç ve dış âlemlerinde verdiği nimetlerini hatırlatma görevini de bihakkın yerine getirmişti. Allah Teâlâ buyuruyor ki: “Niçin siz Allah Teâlâ’ya bir büyüklüğü yakıştıramıyorsunuz?” Oysa o sizi aşama aşama yaratmıştır. Görmediniz mi Allah yedi göğü uygun tabakalar halinde nasıl yaratmış? Ve Ay’ı bunların içinde bir nur yapmış, güneşi de bir lamba kılmış. Allah sizi yerden bir bitki bitirir gibi bitirdi. Sonra sizi tekrar oraya geri çevirecek ve tekrar çıkaracaktır. Allah sizin için yeri bir yaygı yapmıştır. Ki, ondan açılan geniş geniş yollarda gidesiniz.”⁴⁹ Fakat Nuh kavmi şımarıklığı ve küfran-ı nimeti alışkanlık haline getirmiş, bu sebepten onlar hakkında Allah Teâlâ’nın hükmü cereyan etti.

❖ Büyüklenme, Kibirlenme

Büyüklenme de Nuh kavminin helak olma sebeplerindendir. Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: “Onlar (günahta) ısrar ettiler, kibirlendikçe kibirlendiler.”⁵⁰

❖ Tuzak Kurma

Hız. Nuh kâfirlerin tuzaklarına çok defa maruz kalmıştı. Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: “Büyük büyük tuzaklar kurdular.”⁵¹

Tuzak kurma Nuh kavminin öne çıkan bir özelliği idi. İnsanları tevhid çağrısından ve Allah Teâlâ’ya ibadet etmeye yönelmekten alıkoymak namına ne kadar

⁴⁷ Nuh, 71/21.

⁴⁸ el-Kasas, 28/58.

⁴⁹ Nuh, 71/13-20.

⁵⁰ Nuh, 71/7.

⁵¹ Nuh, 71/22.

tuzak aracı ve yöntemi varsa başvurdular. Yalan yanlış safsataların ve ithamların peşine düştüler. Hz. Nuh'un çağrısının önüne koyulabilecek tüm engelleri ve pürüzleri koydular. Hz. Nuh'a entrika çevirmek için hileler planladılar, tuzaklar kurdular. Ama Allah Teâlâ tümünü boşa çıkardı ve kurdukları hile ve tuzakları onların helak olmalarına sebep kıldı ve tuzak Kur'anlar hakkında Allah Teâlâ'nın hükmü geçerli olmuş oldu. Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: *"Böylece biz, her kasabada, oralarda bozgunculuk yapmaları için, günahkârlarını liderler yaptık. Hâlbuki bunlar, kötülüğü kendilerine yapıyorlar da farkına varmıyorlar."*⁵²

❖ İşlenen Hata ve Günahlar

Günahların meydana gelmesi, hataların işlenmesi ve günahlara dalmak Allah Teâlâ'nın Nuh kavmine olan gazabının ve onları helak etme sebeplerindendir. Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: *"Hatalarından dolayı boğuldular, ateşe sokuldular, kendilerine Allah Teâlâ'ya karşı yardımcılar da bulamadılar."*⁵³

❖ Dünyayla İlgilenip Ahireti Unutmak

Nuh kavmi dünya işleriyle meşgul olmuş ve bununla da gururlanmışlardı. Ahireti unutmuş, fani olan mal, evlat ve varlıklarıyla sevinmişlerdi. Bu dünyadan göçecekleri gün için herhangi bir hazırlıkta da bulunmuyorlardı. İman sahiplerine saldırılarda bulundular ve Rabbanî istidrac (yavaş yavaş helak olma) hükmüne duçar oldular. İstidrac gereği malları ve evlatları çoğaldı ve bunca nimet onları şımarttı ve böylece Allah Teâlâ'nın şu kav-i şerifi onlar hakkında tahakkuk etti: *"Kendilerine hatırlatılanları unuttuklarında, onlara her şeyin kapısını açtık. Nihayet kendilerine verilen o nimetlerle sevinip zevke dalınca onları azabımızla an-sızın yakalayışverdik. Hemen ümitsizliğe kapılıp şaşkına döndüler. Böylece zulmeden kavmin kökü kesildi. Âlemlerin Rabbi olan Allah Teâlâ'ya hamdolsun."*⁵⁴

❖ İstibdal / Yerine Başkasını Koyma Kanunu

Allah Teâlâ buyuruyor ki: *"Eğer siz Hak'tan yüz çevirirseniz Allah yerinize başka bir kavim getirir. Sonra onlar sizin gibi olmazlar."*⁵⁵ Allah Teâlâ'nın kanunu şöyledir: Allah Teâlâ hangi kavmi helak etmişse onun yerine, yeryüzünü imar edecek bir diğer kavim gönderir. Buna göre medeniyetler yenilenme, dirilme ve değişme gibi süreçlerden geçtikleri gibi kuruluş ve çöküş gibi süreçlerden de geçer. Nitekim Kur'an-ı Kerim de bir medeniyetin yok olup yerine bir diğerinin

⁵² el-En'am, 6/123.

⁵³ Nuh, 71/25.

⁵⁴ el-En'am, 6/44-45.

⁵⁵ Muhammed, 47/38.

getirilmesinden söz etmektedir. Nuh kavmi de bu medeniyet değişiminden nasibini almıştır. Zira helak olmalarını gerektirecek bütün sebepler kendilerinde toplanmıştı. Bu yüzden Allah Teâlâ'nın onlar hakkındaki helak etme kanunu tufan olayıyla gerçekleşti. Böylelikle insanlık, risalet vazifesini yeniden alsın diye Allah Teâlâ Nuh kavmini değiştirmiş, onları tufanda boğmuş ve yeryüzüne Hz. Nuh ile birlikte mümin olan taifeyi varis kılmıştır.

❖ Allah Teâlâ'nın Toplumsal Ecel Hakkındaki Kanunu

Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: “*Her ümmetin bir eceli vardır. O ecel geldiğinde, ne bir an geri kalırlar ne de bir an öne alabilirler.*”⁵⁶ Allah Teâlâ her bir insana dünya hayatını sonlandıracak bir ecel tayin etmiştir. Aynen bunun gibi Allah Teâlâ, ümmetler ve medeniyetler için de son bulacak ve sonunda onları düşürecek, üzerlerine örtü çekecek eceller tayin etmiştir. Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: “*Biz hiçbir memleketi (Allah katında) bilinen bir zamanı olmaksızın helak etmedik. Hiçbir millet, ecelinin önüne geçemez ve onu geciktiremez.*”⁵⁷

Bu ayet-i kerime, helak olan her memleketin helak olma sebeplerinden bir diğərinin, kendileri için takdir edilmiş birer ecellerinin olduğunu beyan etmektedir. Bu ecel, helak olan memleketlerin ahalisine Allah Teâlâ'nın uyarıcılar göndermek, süre tanımak ve istidrac yasaları gibi hüccetler getirmesi suretiyle tahakkuk eder.⁵⁸ Bu yüzden hakkı yalanlayanlar Allah Teâlâ'nın azabının bir süre gecikmesine aldanmasınlar.

Her kişiye kendi amelinin ve tasarruflarının karşılığını tattırmak Allah Teâlâ'nın adaletindendir. Allah Teâlâ'nın azabı tattırırken bilinen metodu ise şöyledir; kendisinden geriye hiçbir hayır kalmayana dek kendisine ecel bahşettiği o memlekete azabın, yavaş yavaş tahakkuk etmesidir. İşte böyle bir durumda o kavim eceline ulaşmış ve sonuna gelmiş olur.⁵⁹ Hayatı tanıyan, haktan yüz çeviren, adaletten sapan ne kadar ümmet gelmiş geçmişse Allah Teâlâ mutlaka kıyamet kopmadan önce onları ya helak etmiş ya da azab etmiştir. Bu, Levh-i Mahfuz'da böyle takdir edilmiş bir kaderdir. Allah Teâlâ buyuruyor ki: “*Hiç bir şehir (halkı) yoktur ki, kıyamet gününden önce biz onu helak etmeyelim yahut şiddetli bir azab ile azablandırmayalım. Bu, Kitap'ta (Levh-i Mahfuz'da) yazılıdır.*”⁶⁰

⁵⁶ el-A'râf, 7/34.

⁵⁷ el-Hicr, 15/4-5.

⁵⁸ Muhammed Heyşûr, Sünenü'l-Kur'ân fî Kıyâmi'l-Hadârâti ve Sukûtiha, Dâru'l-Vefâ li't-Tibâa ve'n-Neşr, I. Baskı, 1997, s. 302.

⁵⁹ A.g.e, 303.

⁶⁰ el-İsrâ, 17/58.

Nuh kavminin başına da bu gelmiştir. Zira Allah Teâlâ hidayet bulmaları için onlara bir resul göndermiş fakat onlar kibir ve inada kapılarak resulün davetini reddetmişlerdi. İnkârcı bir tutumla ondan yüz çevirmişler ve vaadolan azabın hemen gelmesini resulden talep etmişlerdi. Resulü yalanlamışlar, inkâr etmişler, zulmetmişler, şırmamışlar ve refah içinde bir hayat yaşamışlardı. Hal böyleyken, hem işledikleri günahları sebebiyle hem de “*her milletin bir eceli vardır*” ayet-i kerimesinde buyrulduğu üzere, Allah Teâlâ’nın onlar için takdir ettiği ecel kanununa uygun olarak başlarına ilahi azab inmiştir. Çünkü Allah Teâlâ’nın ilmi ve kanunu değişmez. Allah Teâlâ’nın kanunu, O’nun meşiet, iradesi, ilmi ve hikmeti doğrultusunda hüküm sürmekte ve geçerli olmaktadır.

➤ Helak Etme Kanunu

Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: “*Hem Nuh’tan sonra nice nesilleri helak ettik. Kullarının günahlarını bilmek ve görmekte Rabbin yeter.*”⁶¹ Bu ayet-i kerimeden helak sürecinin Nuh kavmiyle başladığı, son peygamberin gönderilmesinden önceki döneme kadar devam ettiği anlaşılmaktadır. Zira son peygamberden önceki son helak olayı “Fil Ashabı”nın helakidir (Fil Olayı).

Helak kavramı Kur’ân-ı Kerim terminolojisinde şu anlama gelir: Allah Teâlâ’nın, düşmanlarına indirdiği kökten yok edici azabıdır. Sırat-ı müstakim cad-desinden sapan, Allah Teâlâ’nın emirlerini umursamayan ve peygamberlere eziyet eden geçmiş ümmetlerin akıbetlerinden bahseden Kur’ân-ı Kerim kıssalarında helak kavramı çokça geçmektedir. Nuh kavminin başına gelen helak olayı da suda boğulmaktır.

➤ Hüsrana Uğrama Kanunu

Hüsrana uğrama kanunu da Nuh kavminin başından geçmiştir. Allah Teâlâ buyuruyor ki: “*Allah Teâlâ’nın ayetlerini inkâr edenler, işte onlar hüsrandır-lar.*”⁶² Kâfirlerin kurtuluşa erememeleri ve hüsrana uğramaları da Allah Teâlâ’nın bir kanunudur. Bu da cari olan ve asla değişmeyen bir kanundur. Müminlerin kurtuluşa ermeleri de Allah Teâlâ’nın geçerli bir kanunudur. Nuh kavmi idrak ve basiretten mahrum kalmış, şüphe sahralarında, şehvet deryalarında ve dalalet vadilerinde yitip gitmiş ve böylelikle kendileri hakkında hüsrana uğrama (kurtuluşa erememe) kanunu geçerli olmuştur.

⁶¹ el-İsrâ, 17/17.

⁶² ez-Zümer, 39/63.

➤ Helake Götüren Sebeplerin Bilincinde Olamamak

Nuh kavmi helak edici şeylerin tehlikesinin farkına varamamış, hem fert hem de toplum bazında bunları işlemeye devam etmiş ve nihayetinde işledikleri şeyler onların helak olmalarına neden olmuştur.

Kur'ân-ı Kerim Hz. Nuh kıssasında, bakışları Nuh kavminin hallerinden ibret almaya çevirmiştir. Hz. Nuh kıssası derslerle, ibretlerle, faydalarla, Allah Teâlâ'nın kanunlarıyla, Allah Teâlâ'nın halkların hayatlarında ve medeniyetlerin birinin yok olup diğerinin kalkınmasında geçerli kıldığı kurallarla doludur.

İşte bunlar, insanlığın ilk medeniyetinin helak olmasına etki eden amillerin neler olduğunu öğrenmek için yaptığımız araştırma ve inceleme sonucunda ulaştığımız sebeplerden bazılarıdır. Çarpıcı olan ise, yeni bir medeniyetin inşasındaki temel unsurların, Nuh afetinin (tufanın) ve geminin Cudi Dağı'na inmesinin ardından başlamasıdır. Bu yeni medeniyet, Allah Teâlâ'nın adıyla ve zalim kavimden kurtulmaktan ötürü Allah Teâlâ'ya hamd ile ve Allah Teâlâ'dan kendilerini mübarek bir mekâna indirmeleri için dua etmeleriyle başlamıştır. Allah Teâlâ ise indirenlerin en hayırlısıdır.

Bu medeniyetin insanlar, hayvanlar, kuşlar ve bitkiler gibi tohumlarının yanı sıra manevi değerleri, ahlaki esasları ve Allah Teâlâ hayat, kâinat, varlık, cennet, cehennem, risalet ve nübüvvet kavramları gibi fikrî inançları da mevcuttu. Bunların hepsi Allah Teâlâ'nın, resulü Hz. Nuh'a vahyettiği ilahi vahiyle teyit edilmişti.

Ayrıca, kitabın birçok yerinde duruluğunu bulandıracak derecede Hz. Nuh kıssasıyla ilgili ortaya atılan hurafeler, efsaneler, israiliyat ve uydurma rivayetler tehlikesine düşmekten sakındırdım. İnsaflı hiçbir yazar israiliyat haberlerin, zaman zaman hayal seviyesine ulaşan bu rivayetlere etki ettiğini inkâr edemez. Bunun yanı sıra, bu rivayetler bazen sahih İslam akidesiyle de çelişmekte, birçok bakımdan birbiriyle çakışmaktadır.

İsrailiyat haberlerden biri –misal olarak yoksa sadece bu vereceğimiz misal tek değildir- İbn Kesir'in Tevrat'tan naklederek anlattığı şu olaydır: Hz. Nuh'un oğlu Ham gemide karısıyla ilişkiye girmiş. Bunun üzerine Hz. Nuh nesli çirkin olsun diye ona beddua etmiş ve Ham'ın zenci bir evladı olmuş. Bu zenci evlat da zencilerin atası Kenan b. Ham'dır. Denilmiştir ki; Ham babasını uyurken görmüş, babasının avret yeri gözüktüğü halde avretini örtmemiş, diğer kardeşleri örtmüştü. Bunun üzerine (bunu öğrenen) Hz. Nuh, soyu değişsin ve diğer kardeşlerinin köleleri olsun diye ona beddua etmiş. Bunun gibi akla mantığa ters ve maalesef tarih kitaplarının ve insanlığın yaşadığı çağları ele alan eserlerin, etkisinde kaldığı, tefsir kitaplarına da sızmış olan daha birçok efsaneler, uydurmalar ve israiliyat haberleri bulunmaktadır. İslam kültür mirası olan kitapların içeriğini bozan

birtakım hurafeler ve efsaneler kurgulanmıştır. Bu yüzden İslam kültür mirası olan eserlerin bunlardan temizlenmesi gerekmektedir. Bu konuda itimadımız başta da sonda da Kur’ân-ı Kerim’in arz ettiği Kur’ânî medeniyet bakış açısına ve Hz. Nuh kıssasına dair Allah Resulü’nden (s.a.v) sahih olarak gelen rivayetleredir.

Bu kitapta, Yahûdi bilginlerin Hz. Nuh’a nispet ettikleri iftiraların üzerindeki perde kaldırılacaktır. Kitapta bir konudan bahsettim: Acaba, Nuh tufanı tüm yerküreyi mi kaplamıştı? İnsan aklını kurcalayan bu konuda âlimlerin görüşlerini beyan ettim. Arkeologların ve dinler tarihi uzmanlarının büyük tufan konusuna gösterdikleri önemi ortaya koydum. Hz. Peygamber’e (s.a.v) nispet edilen zayıf isnatlı bazı rivayetleri açtım ve ulemanın Nuh kavminin çocuklarının durumuna dair görüşlerinden de bahsettim.

Altıncı Bölüm:

Bu bölümde ikinci insanlık medeniyetinin doğuşundan söz edildi. Şöyle ki; Allah Teâlâ’nın; *“Denildi ki: Ey Nuh! Sana ve seninle beraber olan ümmetlere bizden selam ve bereketlerle (gemiden) in! İlerde kendilerini birçok nimetten faydalandıracağız, sonra da bu yüzden kendilerine tarafımızdan acıklı bir azap dokunacak nice ümmetler olacaktır. İşte bunlar gayb haberlerindendir. Bunları sana vahiyyle bildiriyoruz. Bundan önce bunları ne sen bilirdin, ne de kavmin. O halde sabret, akıbet muhakkak muttakilerindir”*⁶³ kavli-i şerifi hakkında ulemanın ve tefsir âlimlerinin görüşlerini zikrettim.

Bu bölümde Hz. Nuh’un değerli şahsında vücut bulan özelliklerini zikrettim. Hz. Nuh tevhid akidesini ve yalnızca Allah Teâlâ’ya ibadet etme düşüncesini gerçekleştiren ulûl-azm peygamberlerdendi. O’nun çağrısının, insanlığın ikinci medeniyetinin tesisinde pay sahibi olan güzel ahlakın ve iyi sıfatların yerleşmesinde katkısı vardır. O sıfatların en önemlileri şunlardır:

İhlâs, sabır, takva, istiğfar, dua, ubudiyet, tevekkül, zikir, yakın, ihsan, ilim, if-fet, emanet, sebat, ana babaya iyilik gibi Hz. Nuh’un kendisine uyanlarda ektiği ve güvenlik ve bereket medeniyetinin kalkınmasında rolü olan daha nice sıfatlardır... Hz. Nuh’un Rabbanî kanunlar karşısında nasıl davrandığını beyan ettim. O kanunlar:

- Allah Teâlâ’nın tağyir (değiştirme) hususundaki kanunu ve bu kanunun inanç yapısıyla ilişkisi
- Allah Teâlâ’nın imtihan hususundaki kanunu
- Allah Teâlâ’nın sebeplere sarılma hususundaki kanunu

⁶³ Hûd, 11/48-49.

- Allah Teâlâ'nın tedafu' (hak-batıl gibi zıt kutupların çekişmesi) hususundaki kanunu
- Allah Teâlâ'nın nasr ve temkin (yardım etme ve hükümran kılma) hususundaki kanunu

İnsanlığın ikinci medeniyetinin özelliklerini izah ettim. Şöyle ki, bu medeniyet Allah Teâlâ'nın mutlak vahdaniyeti esası üzere kurulmuştur. İnsan odaklı, ahlak odaklı olması bu medeniyetin özelliklerindendir. İlme inanan bir medeniyettir. İnanç özgürlüğü; aklî, fitrî, mantıkî ve vicdanî tercih özgürlüğü üzerine kaim bir medeniyettir. Allah Teâlâ şöyle buyuyor: “*Nuh dedi ki; “Ey kavmim! Peki, şu söyleyeceğime ne diyacaksınız? Ben Rabbimden apaçık bir delil üzere isem ve O, bana kendi tarafından bir rahmet bahsetmişse, size de onu göreceğ göz verilmişse biz, istemediğiniz halde onu size zorla mı kabul ettireceğiz?”*”⁶⁴ İnsanlığın ikinci medeniyetinin üzerine kurulu olduğu esaslar zorbalıkla, egemenlik ve hâkimiyet altına almakla değil de ikna edilmekle, görüş bildirmekle ve tefekkür etme ile aydınlanmış fikir, inanç ve dindir.

İkinci insanlık medeniyetinin gelişmesine neden olan faktörleri izah ettim. O faktörler şöyledir:

- İnanç Faktörü
- Sanayi (Endüstri) ve İktisat Faktörü
- Çevre Faktörü
- Toplumsal Faktör
- Ahlaki Faktör
- Siyasi Faktör
- Güzellik (Estetik) Faktörü

İkinci insanlık medeniyetinin yukarıdaki faktörlerden gerçekleştirebildiği faktörler ise;

- Kardeşlik ve Muhabbet
- Karşılıklı Sevgi ve Merhamet
- Birbirini Desteklemek ve Yardımlaşma
- Karşılıklı Sorumluluk ve Dayanışma
- Karşılıklı Tavsiyeleşme ve Nasihatleşme
- Arınma ve Terakki
- Adalet ve İnsaf
- Fikri, İlmi, Manevi, Psikolojik ve Maddi Olarak İlerleme

⁶⁴ Hûd, 11/28.

İkinci insanlık medeniyeti, insanlık hayatının esas hedeflerini gerçekleştirmişti. O hedefler şöyledir:

- Allah Teâlâ'ya İbadet Etmek: Allah Teâlâ şöyle buyurmaktadır: *İnsanları ve cinleri ancak bana ibadet etsinler diye yarattım.*⁶⁵
- Allah Teâlâ'nın Yeryüzündeki Halifesi Olmak: Allah Teâlâ şöyle buyurmaktadır: *"Buna rağmen yine de onu inkâr ettiler. Biz de onu ve gemide kendisiyle beraber olanları kurtardık. Ve onları yeryüzüne halifeler yaptık. Ayetlerimizi inkâr edenleri ise suda boğduk. Bak işte uyarılanların akıbeti nasıl oldu."*⁶⁶
- Yeryüzünü İmar Etmek: Allah Teâlâ şöyle buyurmaktadır: *"Sizi yeryüzünde yaratıp orayı imar etmenizi dileyen O'dur."*⁶⁷ Yani sizden yeryüzünü imar etmenizi istedi.

H. Nuh, kendi dönemindeki mevcut maddi imkânlarla, beşeriyet yolculuğunda medeniyet var etmenin arka planında hakikati müdafaa eden, imanî, manevî ve ahlaki kavramların arasını uzlaştırmaktan yola çıkarak ikinci insanlık medeniyetini kurmayı başaramıştı.

Dolu gemiden ve yüzyıllarca devam eden ehemmiyetinden bahseden ayet-i kerimleri tefsir ettim. Allah Teâlâ şöyle buyurmaktadır: *"Su taşıdığı vakit, size bir ibret olmak üzere, anlayışlı kulaklar anlasın diye süzülen gemide, sizi Biz taşımışızdır."*

⁶⁸Bir başka ayet-i kerimde şöyle buyurmaktadır: *"Onlar için bir delil de bizim, onların neslini dolu bir gemide taşımamızdır."*⁶⁹ Yine şöyle buyurmaktadır: *"Hem de sonradan gelenler içinde güzel bir namını bıraktık. Bütün âlemler içinde Nuh'a selam olsun."*⁷⁰ Sonra H. Nuh'un vasiyetinden ve vefatından söz ettim.

Böylece, bu kitabı H. 17 Zilkade 1440/M. 20 Eylül 2019 Cumartesi günü öğle vakti saat 14. 10'da İstanbul'da bitirdim. Öncesinde de sonrasında da fazilet Allah Teâlâ'ya aittir. Allah Teâlâ'dan bu işi güzel bir şekilde kabul etmesini ve bize peygamberlerin, sıddıkların, şehitlerin ve salihlerin yoldaşlığını nasip etmesini diliyorum.

Kitabın bitiminde, O'nun fazlını, ihsanını ve ne kadar cömert olduğunu itiraf ederek; gücümü ve kuvvetimi reddederek; hayatımda ve ölümümde, her hal ve hareketimde ona sığınarak tövbekâr ve huşulu bir kalple yüce yaratıcımın ve

⁶⁵ ez-Zâriyât, 51/56.

⁶⁶ Yunus, 10/73.

⁶⁷ Hûd, 11/61.

⁶⁸ el-Hâkka, 69/11-12.

⁶⁹ Yâsin, 36/41.

⁷⁰ es-Sâffât, 37/78-79.

cömert Rabbimin huzurunda durmaktan başka bir şey yapamam. Benim yaratıcım Allah Teâlâ'dır. O iyilikseverdir ve benim cömert Rabbimdir. O yardım edendir. Yüce Rabbim başarıya ulaştırandır. Şayet O beni yalnız bıraksa, beni aklımla ve nefsimle bir başıma bıraksa nutkum tutulur, hafızam gider, parmaklarım hareket edemez, hislerim körelir, bilincim kapanır ve kalem ifade etmekten aciz kalır.

Allah'ım! Seni razı edecek şeyleri bana göster. Göğsümü genişlet. Seni razı etmeyen şeylerden beni uzak et ve kalbimden ve düşüncemden çıkar. Ey Allah'ım! Esmâ-i Hüsnâ'n ve yüce sıfatların hürmetine senden, beni ve bu çalışmamı tamamlamamda bana yardımcı olan kardeşlerimi mükâfatlandırmanı istiyorum.

Allah'ım! Bu çalışmayı rızana uygun, kullarına faydalı kıl. Çalışmayı berekete, kabule ve çok faydalı olmaya mazhar kıl. Kitabı okuyan her okuyucudan, Rabbinin af ve mağfiretine, rahmet ve rızasına muhtaç olan bu kulu duasında unutmasını istirham ediyorum.

Allah Teâlâ şöyle buyurmaktadır: *“Ey Rabbim! Beni, gerek bana gerekse ana-babama verdiğin nimete şükretmeye ve hoşnut olacağın iyi işler yapmaya muvaffak kıl. Rahmetinle, beni iyi kulların arasına kat.”*⁷¹

Âlemlerin Rabbi Allah Teâlâ'ya hamdolsun.

Rabbinin aff-ı mağfiretine, rahmet ve rızasına muhtaç olan

Ali Muhammed Sallâbî.

Allah Teâlâ onu, ana babasını ve tüm Müslümanları bağışlasın. Âmin.

⁷¹ en-Neml, 27/19.

Birinci Bölüm

HZ. NUH'TAN ÖNCE

Aralığını bilmediğimiz uzun bir sıçrayışla zamanda yolculuğa çıkıyor ve Hz. Nuh'tan öncesine; Hz. Âdem devrine uzanıyoruz...

Zamana Hz. Âdem ile Hz. Nuh arasındaki dönemi soruyoruz. Acaba;

- İnsanlar o dönem tevhid inancı üzere miydiler?
- Hz. Âdem ile Hz Nuh arasında başka resul var mıydı?
- İnsanoğlu arasında şirk ne zaman başladı?

Hiç şüphesiz yok ki, Allah Teâlâ Hz. Âdem'i lahutî âlemden, cennet âleminden, melekler âleminden itibaren sağlam bir akideye sahip bir şekilde gönderdi. Hz. Âdem güzel ahlakın temel esaslarıyla donatılmıştı. O, bu esasları çocukları arasında da yaydı ve Allah Teâlâ'nın, hidayetini takdir ettikleri kimseler kendisine icabet etti; şeytana aldananlar ise O'na muhalefet etti.¹

¹ Abdulhalim Mahmud, *Kıyasu'l-Enbiyâ fi Rihâbi'l-Kevn mea'l-Enbiyâ ve'r-Ru-sûl, Dâru'r-Reşâd li'n-Neşr ve't-Tevzi'*, Kahire, 1. Baskı, 2010, s. 63.

Birinci Konu

HZ. ÂDEM İLE HZ. NUH ARASINDA GEÇEN SÜRE

İbn Hibbân *Sahih*’inde Ebû Umâme’den (r.a) rivayet ettiği hadis-i şerifte şöyle demiştir: Hz. Âdem ile Hz. Nuh arasında ne kadar zaman geçmiştir? Buyurdu ki: “*On asır*” geçmiştir.¹

Hâkim, Abdullah b. Abbas’a (r.a) isnad ettiği hadiste İbn Abbas (r.a) şöyle buyurmuştur: “*Hz. Âdem ile Hz. Nuh arasında on asır vardı.*” Bir başka rivayette ise şöyle demiştir: “*Hepsi İslam üzereydiler.*”²

İbn Cerir şöyle demiştir: Selef ulemadan bir grup, Hz. Âdem ile Hz. Nuh arasında on asır geçtiği ve hepsinin hak din üzere oldukları; Allah Teâlâ’yı inkârın ise Hz. Nuh’un gönderildiği asırda meydana geldiği rivayet edilmiştir. Demişlerdir ki: Allah Teâlâ’nın bir kavme uyarıcı ve onları tevhidinde davet edici olarak gönderdiği ilk peygamber Hz. Nuh olmuştur.³

Bütün bu rivayetler, Hz. Âdem ile Hz. Nuh arasında geçen sürenin, tarihçilerin zikrettikleri “126 senedir” şeklindeki süreden daha fazla olduğunu pekiştirmektedir. Ayrıca tarihçilerin bu konuda YaHûdi kaynakların dışında

¹ Muhammed b. Hibbân b. Ahmed b. Hibbân b. Muaz b. Ma’bed et-Temîmî Ebû Hâtem ed-Dârimî el-Büstî (v. 354), *Sahîhu İbn Hibbân*, Thk: Şuayb el-Arnâût, Müessesetü’r-Risâle, Beyrut, 2. Baskı, H. 1414/M. 1993, Had. No: 6296.

² Ebû Abdillâh el-Hâkim Muhammed b. Abdillâh b. el-Hakem ed-Dabbî et-Tuhmânî en-Nîsâbü’rî el-Maruf bi-İbni’l-Bey’ (v. 405), *el-Müstedrek ale’s-Sahihayn*, Thk. Mustafa Abdulkadir Atâ, Dâru’l-Kütübi’l-İlmiyye, Beyrut, 1. Baskı, H. 1411/M. 1990, 9/255, Hâkim şöyle demiştir: Bu hadis Buhârî’nin şartına göre sahihtir; ama tahrir etmemiştir.

³ et-Taberî, *Târîhu’t-Taberî Târîhu’r-Rusûl ve’l-Mülûk*, Dâru’l-Meârif, Mısır, 2. Baskı, H. 1387/M. 1967, 1/65.

dayandıkları başka dayanakları yoktur.⁴ İbn Kesîr şöyle demiştir: “Ehl-i kitabın eski tarihine göre, Hz. Nuh’un doğumu ile Hz. Âdem’in vefatı arasında 146 sene vardır. Ama doğru olan; aralarında on asır vardır.”⁵

Hz. Âdem ile Hz. Nuh arasındaki soy kütüğü –ki bunlar on kuşaktır- geçmiş kaynaklarda zikredilen on asırla örtüşmektedir. Öyleyse bu durumda her bir kuşak zamandan bir asrı temsil etmiş olmaktadır. Bu kuşaklardan biri bin yıldan daha fazla veya bin yıldan biraz kısa ömür sürmüş diyelim; fakat Hz. Âdem ile Hz. Nuh arasında geçen süreyi tayin etmek, *karn*/asır kavramından maksadın ne olduğunu bilmeye bağlıdır. Çünkü *karn* kavramı sözlükte *dağın zirvesi* anlamındadır. Örfte ise zaman içerisinde bir bölüm ve insanlardan bir kuşak anlamında kullanılır. Son dönem dilbilimcilerin örfünde ise yüzyıl anlamına gelmektedir.⁶

İbn Kesir şöyle demiştir: Şayet *karn* ifadesinden maksat –insanların çoğunun anladığı gibi- yüzyıl anlamı ise, o halde Hz. Âdem ile Hz. Nuh arasında bin yıl geçmiş demektir. İbn Abbas’ın (r.a) getirdiği “İslam” kaydı göz önünde bulundurulduğunda bu sürenin bin yıldan fazla olması tezat oluşturmaz. Çünkü muhtemeldir ki, aralarında İslam üzere olmayan geç dönemde gelmiş başka asırlar olabilir. Şayet *karn* ifadesinden maksat tıpkı “*Hem Nuh’tan sonra nice nesilleri helak ettik*”⁷ ayet-i kerimesindeki gibi *nesiller* demek ise, Hz. Nuh’tan önceki nesiller uzun devirler ömür sürmüş demektir ki, buna göre Hz. Âdem ile Hz. Nuh arasında binlerce yıl geçmiştir. Allah Teâlâ doğrusunu en iyi bilendir.⁸

Araştırmacı yazar Ömer İman Ebûbekir bu görüşü teyit etmiş ve şöyle demiştir: Hz. Âdem’den sonraki nesillerin bir dönem Allah Teâlâ’dan bir şeriat üzerinde tek bir ümmet halinde oldukları bilindiği gerçeğinden yola çıkarak bana göre, İbn Kesir’in ifade ettiği her iki ihtimalden ikinci ihtimal daha doğrudur. İnşallah ileride bu konudan bahsedilecektir. Daha sonra aralarından tevhidin nişaneleri silinip yok oldu, aralarında ihtilaf ettiler. Kimisi tevhid üzere kalırken kimisi tevhid-den saptı. İşte o zaman Allah Teâlâ müjdeleyici ve uyarıcılar olarak peygamberler

⁴ Ömer İman Ebûbekir, *Kıssatu Nuh aleyhisselam*, Dâru’l-Fikri’l-Arabî, Kahire, 1. Baskı, 2017, s. 10.

⁵ Ebu’l-Fidâ İsmail b. Ömer b. Kesîr ed-Dımeşkî, *Kıssatu’l-Enbiya*, Dâru’l-Marife, Beyrut, Lübnan, 2000, 1/74.

⁶ Ömer İman Ebûbekir, *Kıssatu Nuh aleyhisselam*, s. 11.

⁷ el-İsrâ, 17/17.

⁸ İbn Kesir, *Kıssatu’l-Enbiyâ*, 1/75.

gönderdi. Böyle bir gelişme normal şartlarda yüzyıllık bir zaman içerisinde gerçekleşmez. (Daha fazla bir zaman alır).⁹

Ezherli büyük üstat Prof. Dr. Abdulhalim Mahmud der ki: Bu konuda söylenenlerin hepsi tahminen öteye geçmez. Bu konuda rivayet edilen tüm haberlerin çeşitli şekillerde yorumlanması mümkündür. Bu yüzden bin yıl da olabilir binlerce yıl da olabilir. Bu konuda kesin bir bilgi yoktur.¹⁰

Hız. Âdem ile Hız. Nuh arasındaki dönemde yer küre üzerinde yaşayan ilk topluluk sadece Allah Teâlâ'nın peygamberi Hız. Âdem ve eşi Hız. Havva'dan oluşan tek bir topluluktu. Daha sonra her ikisinden aile, aşiret... meydana gelmiş ve ilk insan topluluğu gelişme kaydetmeye, talim terbiye görmeye, okuma-yazma, dikiş ve tıp bilgileri elde etmeye yani; bireyin kendi yaşam tarzı için ve kendine özgü şeyleri öğrenmek için lazım olan asli unsurları elde etmeye başladı. Marangozluğu ilk öğrenen peşinden de gemi yapımını öğrenen kişi Allah Teâlâ'nın peygamberi Hız. Nuh'tur.¹¹

Yani tufan hadisesinden önceki insanlık medeniyeti, gemi yapımına dair işlemleri bilmiyordu. Gemi yapım aşamasına kadar süren insanî gelişim birbirinden bağımsız toplulukların gelişimleri değil, tek bir insan topluluğu olan Hız. Âdem'in tufandan önceki neslinin gösterdiği gelişimdi.¹² Bunlar medeniyetin oluşumunun başlangıcında, yeryüzündeki yaşamları süresince karşılaşacakları zorluklara karşı koyabilmek için babaları Hız. Âdem'den gerekli bilgileri aldılar. Hız. Âdem'in ardından çocukları bu medeniyeti geliştirmeyi sürdürdüler.

İnsanlık tarihinin başlangıcında insanların uzun ömürlü oldukları bilinen bir husustur. Bir insan yüzyıllarca yaşayabiliyordu. Örneğin Hız. Nuh! Tufandan önce kavmiyle beraber bir peygamber ve resul olarak 950 sene yaşamıştır. Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: “*Andolsun ki Nuh'u kendi kavmine gönderdik de, o dokuz yüz elli yıl onların arasında kaldı. Sonunda, onlar zulümlerini sürdürürken tufan kendilerini yakalayiverdi.*”¹³ Bu, Hız. Nuh'un bin yıl ya da daha fazla yaşadığı anlamına gelmektedir. Ayrıca bundan Hız. Âdem ile Hız. Nuh arasında ortalama ömürlerin bin yıl kadar olduğu anlaşılmaktadır. Zamanımızda ise insanların ömürleri altmış ile yetmiş arasında değişmekte, seksen yılı geçkin yaşayanlar nadirdir. Zamanımızda ortalama ömür süresi yetmiş yaştır. Hız. Âdem ile Hız. Nuh

⁹ Ömer İman Ebûbekr, *Kıssatu Nuh aleyhisselam*, 11.

¹⁰ Abdulhalim Mahmud, *Kıssatu'l-Enbiyâ fî Rihâbi'l-Kevn meâ'l-Enbiya ve'r-Rusûl*, s. 63.

¹¹ Muhammed Resmî ed-Dükr, *Te'sîlu't-Târîh fî Marifeti Usûli Benî İsrâîl*, Daru'l-Kütübi'l-Arabî li'n-Neşr ve't-Tevzî', Kahire, 1. Baskı, 2019, s. 84.

¹² A.g.e, s. 83.

¹³ el-Ankebût, 29/14.

arasındaki dönemde nesillerin ömür müddeti biner yıldır. Bizim zamanımızda ise insanların ömürleri yetmiş yıldır. Öyleyse İbn Abbas'ın (r.a) buyurduğu gibi Hz. Âdem ile Hz. Nuh arasındaki on asır yaklaşık on bin yıl yapar. Allah Teâlâ daha iyi bilir.¹⁴

¹⁴ Salâhu'l-Hâlidî, *el-Kıyasu'l-Kur'ânî Arzu Vekâia ve Tahlilu Ehdâs*, Dâru'l-Kalem (Dımeşk), ed-Dâru's-Şîmiyye (Beyrut), 1. Baskı, H. 1419/M. 1998, 1/159.

İkinci Konu

HZ. ÂDEM İLE HZ. NUH ARASINDA RESUL YOKTUR

BU KONUDA DELİL OLAN AYETLER, HADİSLER VE GÖRÜŞLER

Hız. Âdem ile Hız. Nuh arasında resul gelmemiştir. Bazı tarihçiler hiçbir delile dayanmaksızın araya Hız. İdris'i sokmuşlardır. Hâlbuki Hız. Âdem'den sonra gönderilen ilk resulün Hız. Nuh olduğuna delalet eden birçok delil bulunmaktadır. Bu delillerden birkaçı şöyledir:

1. Allah Teâlâ'nın şu kavl-i şerifidir:

*“Andolsun, Nuh'u ve İbrahim'i elçi gönderdik, peygamberliği ve kitabı bunların zürriyetleri arasına koyduk.”*¹

Bu ayet-i kerime bütün nebi ve resullerin Hız. Nuh'un soyundan olduğunu açıkça ifade etmektedir. Hız. İbrahim de Hız. Nuh'un soyundandır. Hız. İdris'in peygamberliği Allah Teâlâ'nın;

*“Kitapta İdris'i de an; çünkü o, çok sadık (özü, sözü pek doğru) bir peygamberdi. Biz onu yüce bir yere yükselttik”*²kavlinin delaletiyle icma yoluyla sabit olunca, Hız. İdris'in önce Hız. İbrahim'in, ardından Hız. Nuh'un soyundan olması gerekiyor.³

Bu ayet-i kerime risalet birliğinin risalet sahibi zatların birliğinden geçtiğini beyan etmektedir. Buna göre tüm peygamberler Hız. Nuh ile Hız. İbrahim soyundandır. Bu soy, dalları iç içe geçmiş uzun gövdeli tek bir ağaçtır. Bu dallardan biri peygamberlik öbürü ise kitaptır. Hız. Nuh'la başlayan insanlığın şafağından Hız. İbrahim'e kadar uzanır. Sonra bu ağaç dal vererek uzamasını sürdürmüş, zamanla irileşerek peygamberlerin sonuna kadar uzayan bu daldan çok sayıda peygamberler gelmiştir. Fakat bu risaletlere ve bu kutsal kitaplara muhatap olan insanlık

¹ el-Hadîd, 57/26.

² Meryem, 19/56-57.

³ Ömer İman Ebubekir, *Kıssatu Nuh aleyhisselam*, s. 6.

kuşakları aynı şekilde özdeş ve homojen (benzer) olamamışlardır. “*Onların soylarından türeyenlerin bir bölümü doğru yola bağlı kaldı, fakat çoğu yoldan çıktı.*”⁴ Bu ifade bu uzun akımın kısa bir özetidir.⁵

2. Allah Teâlâ’nın şu kavli-i şerifi:

“*Muhakkak biz, Nuh’a ve ondan sonra gelen peygamberlere vahyettiğimiz gibi, sana da vahyettik.*”⁶

Bu ayet-i kerime bütün peygamberlerin Hz. Nuh’tan sonra geldiğini ifade eder. Bu ifadeyle bütün peygamberlerin Hz. Nuh’un soyundan geldiğini ispat eden iki ayet doğru anlaşılmış olur.⁷

Ayet-i kerime şöyledir: “*Muhakkak biz, Nuh’a ve ondan sonra gelen peygamberlere vahyettiğimiz gibi, sana da vahyettik. İbrahim’e, İsmail’e, İshak’a, Yakub’a, torunlarına, İsa’ya, Eyyûb’a, Yunus’a, Harun’a ve Süleyman’a da vahyettik. Davud’a da Zebur’u verdik. Daha önce sana anlattığımız peygamberlerle, anlatmadığımız başka peygamberlere de (vahyettik). Ve Allah Musa ile de konuştu. Peygamberleri müjdeciler ve azab habercileri olarak gönderdik ki, peygamberlerden sonra insanların Allah Teâlâ’ya karşı bir bahaneleri olmasın. Allah mutlak üstündür, yegâne hikmet sahibidir.*”⁸

O halde bu, insanlık tarihi boyunca yol alan, birbirine bağlı tek bir kervandır. Uyarı ve müjdelemek için, bir tek hidayetle gelmiş bir mesajdır bu. Kervanda insanlığın şu üstün ve seçkin kişileri yer almaktadır:

H. Nuh, H. İbrahim, H. İsmail, H. İshak, H. Yakub ve torunları, H. İsa, H. Eyyûb, H. Yunus, H. Harun, H. Süleyman, H. Davud, H. Musa... Bunların dışında Yüce Allah’ın Kur’ân-ı Kerim’de peygamberine anlattığı ve anlatmadığı daha nice peygamber. Bu, çeşitli kavim ve ırktan, değişik bölge ve kıtadan farklı zamanlarda ortaya çıkan bir kafiye. Ne soy, ne ırk, ne toprak, ne vatan, ne zaman ne de ortam bunları birbirinden ayıramaz. Hepsisi de o yüce kaynaktan gelmişlerdir. Tümü de o yol gösterici nurun taşıyıcılarıdır. Uyarı ve müjdeleme ödevini yerine getiriyorlar. Tümü de insanlığı bu nura sürüklemeye çalışıyorlar. Bir aşirete, bir kavme, bir şehre, bir bölgeye ya da peygamberlerin sonuncusu H. Muhammed (s.a.v) gibi tüm insanlığı gönderilmiş olmaları bu durumu değiştirmez.

Hepsisi de vahyi Allah Teâlâ’dan almışlardır. Kendilerinden hiçbir şey katmış

⁴ el-Hadid, 57/26.

⁵ *Fî Zilâli’l-Kur’ân*, Dâru’ş-Şurûk li’t-Tıbbâ ve’n-Neşr, Kahire, XXXVIII. Baskı, H. 1430/M. 2009, 6/3495.

⁶ en-Nisa, 4/163.

⁷ Ömer İman Ebubekir, *Kıssatu Nuh aleyhisselam*, s. 6.

⁸ en-Nisa, 163-165.

değillerdir. Şayet yüce Allah Hz. Musa ile doğrudan konuşmuşsa bu da nasıl gerçekleştiğini kimsenin bilmediği bir vahiy çeşididir. Doğruluğundan şüphe edilmeyen tek doğru kaynak olan Kur’ân-ı Kerim, bu konuda herhangi bir ayrıntıya girmiyor. Çünkü bunun bir konuşma olduğundan öte bir şey bilmiyoruz. Bu konuşmanın mahiyeti nedir? Nasıl meydana gelmiştir? Hz. Musa bunu hangi duyu ve güçle karşılamıştır, bilmiyoruz. Bütün bunlar Kur’ân-ı Kerim’in bize sözünü etmediği bir gaybdır. Kur’ân-ı Kerim’in dışında -bu konuda- hiçbir kanıta dayanmayan efsanelerden başka bir şey söz konusu değildir.

Yüce Allah’ın, peygamberine anlattığı ve anlatmadığı şu peygamberlerin gönderilmesini O’nun adaleti ve merhameti gerektirmiştir. Bunları, itaat eden müminler için hazırlanan nimet ve hoşnutlukları müjdelemek ve isyancı kâfirler için hazırlanan cehennem ve gazaptan korkutmak için göndermiştir. Bütün bunların nedeni de “*Peygamberlerden sonra insanların Allah Teâlâ’ya karşı ileri sürebilecekleri hiçbir bahaneleri kalmasın*” diyerdir.

İnsanların iç ve dış dünyasında, Yüce Allah’ın, doğru yola iletici kanıtları vardır. Aynı zamanda Yüce Allah insanların iç ve dış dünyasındaki bu kanıtları düşünecek aklı da insanlara vermiştir. Ancak Yüce Allah’ın kullarına yönelik merhameti ve onlara bahsettiği yeteneğe, bu akıl yeteneğine arzuların galip geleceğini takdir etmesi nedeniyle O’nun rahmeti ve hikmeti, “müjdeci ve uyarıcı” peygamberlerin gönderilmesini gerektirmiştir. Bu peygamberler insanlara hatırlatmış, gerçeği onlara göstermiştir. Fıtratlarını uyandırmaya ve akıllarını şehvetlerin ağırlığından kurtarmaya çalışmışlardır. Nitekim bu şehvetler, ya insanların akıllarına perde olmuşlar ya da iç ve dış dünyada yer alan hidayet kanıtlarına ve iman belirtirene örtü olmuşlardır: “*Hiç kuşkusuz Allah güçlüdür ve hikmet sahibidir.*”

Güçlüdür; yaptıklarına karşılık kullarını hesaba çekecek güçtedir. Hikmet sahibidir; her işi hikmetle planlar ve her şeyi yerli yerine koyar. Hiç kuşkusuz Yüce Allah’ın takdir edip hoşnut olduğu bu işte, O’nun gücünün ve hikmetinin etkisi vardır.

3. Allah Teâlâ Meryem suresinde birkaç peygamberin kıssalarını sıralamış; anlattıklarından biri de Hz. İdris’tir. Ayet-i kerimede şöyle buyrulmuştur:

“*Kitapta İdris’i de an; çünkü o, çok sadık (özü, sözü pek doğru) bir peygamberdi. Biz onu yüce bir yere yükselttik*”⁹ Bunun ardından da şöyle buyurmuştur:

“*İşte bunlar, Allah Teâlâ’nın kendilerine nimetler verdiği peygamberlerden, Âdem’in soyundan ve gemide Nuh ile beraber taşıdıklarımızın neslinden, İbrahim ve İsrail’in soyundan, hidayete erdirdiğimiz ve seçtiğimiz kimselerdir. Kendilerine Rahman (olan Allah)ın ayetleri okunduğu zaman ağlayarak secdeye kapanırlardı.*”¹⁰

⁹ Meryem, 19/56-57.

¹⁰ Meryem, 19/58.

Hız. İdris'in Hz. Nuh'un soyundan olduğunun en güçlü delili bu ayet-i kerimdir. Ayet-i kerimenin bu hususa delil olma yönü ise ayette geçen "*İşte bunlar...*" ifadesidir. Bu ifade, önceki ayetlerde kıssası anlatılan peygamberlere işaret etmektedir. Bu peygamberlerden biri de kıssası en son zikredilen Hz. İdris'tir. Bu yüzden "*işte bunlar*" ifadesi, zikri geçen tüm peygamberlerin Hz. Nuh'un hatta Hz. İbrahim'in soyundan olduğuna delildir.¹¹

Biz Hz. İdris zamanını belirleme gücünü sahip değiliz. Fakat tercihe şayan olan görüş Hz. İdris'in Hz. Nuh ve Hz. İbrahim soyundan olduğu, ancak İsrailoğulları peygamberlerinden olmadığıdır. Zira onların kitaplarında Hz. İdris'ten bahsedilmemiştir. Kur'an-ı Kerim O'nu "*çok sadık bir peygamber*" ve "*Allah Teâlâ O'nu yüksek bir mekâna kaldırdı*" şeklinde nitelemiştir. O'nun değerini yükseltmiş, adını da yüceltmıştır. Biz her halükarda Kur'an-ı Kerim'deki bilgilerle yetineceğiz. O'nun İsrailoğulları peygamberlerinden önce olduğunu¹² ve Hz. Nuh'un soyundan geldiğini tercih ediyoruz.

Peygamberler tarihine ilişkin bu hızlı film şeridinde sadece tarihe yön vermiş belirgin halkalara değinilmekle yetinilmiştir. "*Âdem soyu*"ndan, "*Nuh ile birlikte gemiye binenlerden*", "*İbrahim ile İsrail'in soyu*"ndan söz edilmiştir. Hz. Âdem bu kafilenin tümünü kapsar. Hz. Nuh, Hz. Âdem'den sonrasını kapsar. Hz. İbrahim, kendisi ile başlayan iki peygamber kolunu kapsar. Hz. Yakub, İsrailoğullarına gönderilen peygamberler zincirini kapsar. Arapların atası olan Hz. İsmail, aynı zamanda bir Arap olan ve peygamberler zincirinin son halkasını oluşturan bizim Peygamberimize (s.a.v) kadar ki zincirin ilk halkasını oluşturur.

Bu kafilenin başını çekenler peygamberlerdir. Onların yanında peygamberlerin sonraki kuşaklara sarkmış iyi davranışlı "seçilmiş" soydaşları vardır. Bu kafilenin belirgin niteliği şudur: "*Bunlar rahmeti bol olan Allah Teâlâ'nın ayetleri kendilerine okunduğunda ağlayarak secdeye kapanırlardı.*" Yani onlar her türlü kötülükten titizlikle sakınan, Yüce Allah'ya son derece duyarlılıkla bağlı kimselerdi. Yanlarında Yüce Allah'ın ayetleri okunduğunda vicdanları ürperirdi. Duygularını dalgalandıran inanç coşkunluğunu anlatacak sözler bulmamız mümkün değildir. Gözlerinden sel gibi yaşlar akar ve "ağlaya ağlaya secdeye kapanırlar."¹³

Hız. İdris'in Hz. Nuh'un soyundan olduğunu vurgulayan hususlardan bir diğeri ise, Hz. Nuh ne zaman başka bir peygamberle birlikte anılsa surelerin birçoğunda O'nun peygamberlerden önceliğine işaret edilir. Örneğin;

¹¹ Ömer İman Ebûbekir, *Kıssatu Nuh aleyhisselam*, s. 7.

¹² *Fî Zilâli'l-Kur'ân*, 4/2313.

¹³ *Fî Zilâli'l-Kur'ân*, 4/2314.

- el-En'âm suresinde: “*Biz ona İshak'ı ve Yakub'u da hediye ettik: Hepsine de doğru yolu gösterdik. Nitekim daha önce Nuh'a da yol göstermiştik*”¹⁴
- et-Tevbe suresinde: “*Onlara, kendilerinden öncekilerin; Nuh Kavmi'nin haberi gelmedi mi?*”¹⁵
- Bir benzeri el-Mümin (Gafir) suresinde: “*Onlardan önce Nuh kavmi, arkalarından da çeşitli topluluklar yalanlamışlardır.*”¹⁶
- ez-Zâriyât suresinde: “*Daha önce de Nuh kavmini helâk etmiştik. Çünkü onlar yoldan çıkmış fasık bir kavimdiler.*”¹⁷
- en-Necm suresinde: “*Önceden de Nuh kavmini (helak etmişti), çünkü onlar zulmetmiş ve azmıştı.*”¹⁸

Hız. Nuh'un önceliğinden bahseden onca ayet-i kerimeye rağmen bir kere bile Hız. İdris'in diğer peygamberlerden önce geldiğine değinilmemiştir. Şayet böyle olsaydı Hız. Nuh hakkında söylendiği gibi Hız. İdris hakkında da söylenirdi.¹⁹

4. İbn Hibban'ın, Sahih'inde Ebû Umâme'den rivayet ettiği şu hadistir: Bir adam “Ya Rasûlallah! Âdem peygamber miydi?” diye sordu. Resûlullah (s.a.v): “Evet, kendiyle konuşulmuştur” buyurdu. Adam: “Âdemle Nuh arasında ne kadar zaman geçmiştir?” diye sordu. Resûlullah (s.a.v): “On asır” buyurdu.²⁰ Hâkim de bu hadisi İbn Abbas'tan (r.a) şöyle rivayet etmiştir: “Âdemle Nuh arasında on asır vardır.”²¹

Bu rivayetlerin konuya delalet ettiği yönü, Hız. İdris'in Hız. Nuh'tan önce olmayışdır. Aralarındaki zamanı belirlerken Hız. Nuh'u Hız. Âdem'e bitişik zikretmiştir. Bu da ikisinin arasında hiçbir resul gelmediğine delildir. Şayet aralarında Hız. İdris olsaydı, Hız. Âdem yerine O zikredilir ve geride geçen bütün naslarda es geçilmezdi.

5. Sahih hadiste geçtiği üzere kıyamet günü hesabı bekletilenlerin Hız. Nuh için söyledikleri “Sen yeryüzüne gönderilen resullerin ilkisin” sözleri. Buharî ve Müslim'de geçen bu hadis-i şerif Hız. Nuh'tan önce hiçbir resulün geçmediğini ifade eder.

6. Tarihçilerce meşhur görülen görüşe dayanarak “el-Bidaye ve'n-Nihaye”de Hız. İdris'i Hız. Nuh'un önüne geçiren İbn Kesir, Hız. İdris'in Hız. Nuh'un öncesine geçirilmesinin doğruluğunda kuşku duymuştur.

¹⁴ el-En'âm, 6/84.

¹⁵ et-Tevbe, 9/70.

¹⁶ el-Mü'min, 40/5.

¹⁷ ez-Zâriyât, 51/46.

¹⁸ en-Necm, 53/52.

¹⁹ Ömer İman Ebûbekir, Kıssatu Nuh aleyhisselam, s. 7.

²⁰ Sahihu İbn Hibbân, 25/421.

²¹ el-Müstedrek ale's-Sahihayn, 8/324, Buharî'nin şartına göre sahih hadistir.

H. Nuh'un nesebini sıralarken der ki: "Nuh b. Lâmek b. Mûteveşlih b. Hanûh. Bu kişi (Hanûh) iddia edildiğine göre H. İdris'tir."²² İbn Kesir'in "iddia edildiğine göre" ifadesi, H. İdris'in H. Nuh'un önüne geçirilmesinin kendi nazarında, delili bulunmayan yalın bir iddiadan öteye geçmediğinin kanıtıdır.

7. İbn Kesir, hayat hikâyesini anlatırken H. İdris'i, H. Nuh'un önüne geçirmiş olsa da yazdđı tefsirinde bundan vazgeçmiş ve bunun aksini bildirmiştir.

Allah Teâlâ'nın "*Allah dinden Nuh'a tavsiye buyurduğu şeyi sizin için de bir kanun yaptı ve (Ey Muhammed!) Sana vahyettiğimizi, İbrahim'e, Musa'ya ve İsa'ya tavsiye buyurduğumuzu da şeriat kıldı. Şöyle ki: Dini ayakta tutun ve onda ayrılığa düşmeyin. Fakat senin kendilerini davet ettiğin şey, müşriklere ağır geldi. Allah dilediğini kendine seçer ve kendisine yöneleni de doğru yola iletir*"²³ kavlı şerifinin tefsirinde H. Âdem'den sonra resullerin ilkinin H. Nuh, sonucunun ise Sevgili Peygamberimiz (s.a.v) olduğunu zikretmiştir.²⁴ Bu ifadesi, onun tarihçileri taklit ederek bu konuda kendi tarih kitabında yaptığının aksine, resullerin ilki olarak H. Nuh'u gördüğünü açık etmektedir.²⁵

8. Sahih-i Buhârî'de geçen H. Enes'ten (r.a) rivayet edilen hadis-i şerife göre, H. Peygamber (s.a.v) Mirâç gecesi dördüncü kat semada H. İdris'e uğradığında H. İdris H. Peygamber'e (s.a.v): "Hoş geldin salih kardeş ve salih peygamber" dedi.²⁶

H. İdris H. Peygamber'e (s.a.v), H. Âdem ile H. İbrahim'in dedikleri gibi: "Hoş geldin salih peygamber ve salih evlat" dememiştir. Eğer H. İdris, H. Nuh'un büyük dedesi olan Hanûh adındaki kişi olsaydı, bu takdirde H. Peygamber'in (s.a.v) de büyük dedesi olur ve H. Peygamber'i (s.a.v) tıpkı H. Âdem ile H. İbrahim'in selamladıkları gibi selamlardı.²⁷

H. İdris'in H. Âdem ile H. Nuh arasında olduğunu söyleyenlerin hataları bunlarla açđa çıkmaktadır. H. Nuh'un ilk resul olduğu sabittir.²⁸ Ayrıca H. Nuh'u H. İdris'ten önce zikretmekte yahut H. İdris'i H. Nuh'tan önce zikretmekte dini bir sakınca yoktur. Çünkü bu konuda bilgi verenlerin tümü, her iki peygamberin peygamberler kervanından olduğuunda görüş birliği etmişlerdir.²⁹

²² İbn Kesir, *Tefsîru'l-Kur'ânî'l-Azîm (Tefsîru İbn Kesir)*, Dârul-Hadis, Kahire, H. 1415/M. 1994, 3/431.

²³ eş-Şûrâ, 42/13.

²⁴ İbn Teymiyye, *el-Fetâvâ'l-Kübrâ*, 7/194.

²⁵ Ömer İman Ebubekir, *Kıssatu Nuh aleyhisselam*, s. 9.

²⁶ Muhammed İsmail el-Buhârî (v. H. 256), *Sahîhu'l-Buhârî*, Beytü'l-Efkârî'd-Düveliyye, Riyad, Had. No: 3598.

²⁷ Ömer İman Ebubekir, *Kıssatu Nuh aleyhisselam*, s. 9.

²⁸ A.g.e, s. 9.

²⁹ A.g.e, s. 10.

Üçüncü Konu

İNSANDA ASLOLAN TEVHİD İNANCIDIR VE BUNA DAİR DELİLLER

İnsanda aslanan tevhid inancıdır. Şirk, insana sonradan arız olmuştur. Bu hususa birçok açıdan delil getirmek mümkündür:

1. İLK İNSAN HZ. ÂDEM YALNIZCA ALLAH TEÂLÂ'YA İBADET EDEN BİR PEYGAMBERDİ

Evlatlarına da tevhidi öğretmiştir. Hz. Peygamber (s.a.v) Hz. Âdem hakkında: “O peygamber miydi?” sorusuna şöyle cevap vermiştir: “Evet, kendisiyle konuşulan bir peygamberdir. Allah Teâlâ O’nu eliyle yaratmış ardından ruhundan O’na üfürmüştür.”¹

Hz. Âdem’den sonra âdemoğlu dönem dönem şirke düşmüştür. Şirk, insanoğlunun akidesinde hiç asıl olmadı. Çünkü Hz. Âdem ve çocukları peygamberliğe ittiba ettiklerinden dolayı tevhid inancı üzereydiler... Zira Hz. Âdem, evlatlarına Allah Teâlâ’nın kendisine emrettiklerini emretmiştir. Allah Teâlâ Hz. Âdem’e şöyle buyurmuştur: “*Size benim tarafımdan bir hidayet rehberi geldiğinde, kim o hidayetçimin izinde giderse, onlar için hiçbir korku yoktur, onlar mahzun da olmayacaklardır. İnkâr edip ayetlerimizi yalanlayanlara gelince, onlar da cehennem ehlidirler. Orada ebedî olarak kalacaklardır.*”² Allah Teâlâ’nın, Hz. Âdem ve diğer insanları yeryüzüne indirdiğinde onlara hitabı olan bu sözü, indirilmiş olan hidayet yoluna uymayı onlara gerekli kılmayı içermiştir.³

¹ Ahmed b. Hanbel, *Müsnedü’l-İmâm Ahmed b. Hanbel*, Thk: Şuayb el-Arnâût ve başkaları, Müessesetü’r-Risâle, Beyrut, 2. Baskı, 2008, 5/265-266, Hadisin isnadı sahihtir.

² el-Bakara, 2/38-39.

³ Takiyuddin Ahmed b. Abdilhalim b. Abdisselam b. Abdillah b. Ebi’l-Kasım b. Muhammed el-Harrânî el-Hanbelî ed-Dımeşkî (v. H.768), *el-Fetâvâ’l-Kübrâ*, Dâru’l-Kütübî’l-İlmiyye, Beyrut, 1. Baskı, H. 1408/M. 1987, 20/106-107.

2. ALLAH TEÂLÂ İNSANLIĞIN BAŞLANGIÇTA TEVHİD ÜZERE OLDUKLARINI BEYAN ETMİŞTİR

İnsanlık ilk başlarda tevhid inancı üzereydi. Ancak, daha sonra şirke düşmüşler ve birden fazla tanrıya tapmışlardır. Delili ise şu kavli-i şeriftir: *“İnsanlar tek bir ümmetti. Ayrılmaları üzerine Allah Teâlâ rahmetinin müjdecileri ve azabının habercileri olmak üzere peygamberler gönderdi ve beraberlerinde hak ile ilgili kitap indirdi ki, insanların, aralarında ihtilaf ettikleri şeyler hakkında hakem olsun. Bunda da sırf o kitap verilenler, kendilerine bunca deliller geldikten sonra tuttular, aralarındaki hırs ve kıskançlık yüzünden anlaşmazlığa düştüler. Bunun üzerine Allah kendi izniyle, iman edenleri, onların hakkında anlaşmazlığa düşükleri hakka ulaştırdı. Allah Teâlâ dilediğini doğru yola iletir.”*⁴

Ulema ayet-i kerimedeki insanlardan maksadın Hz. Âdem ile Hz. Nuh arasındaki insanlar olduğunda ittifak etmişlerdir. Bu insanların tamamı, ayetin de ifadesiyle o dönem tek bir ümmetti. Ancak kendilerini bir arada tutan, üzerinde birleştikleri o ilkede ayrıışmışlardı. Yine ulema, insanların bu zaman diliminde Allah Teâlâ’dan gelen bir şeriata bağlı olarak hak din üzere oldukları ve bunda ayrışmadıkları görüşündedirler. Sonra zamanın geçmesiyle Allah Teâlâ’nın birliği hususunda aralarında ihtilaf çıktı. Bunun üzerine Allah Teâlâ, ihtilaf ettikleri konuları onlara açıklasınlar diye peygamberler gönderdi. Bu, İbn Abbas ve Übey b. Ka’b’ın görüşüdür. İbn Cerir et-Taberî ve İbn Kesir de bu görüşü benimsemişlerdir. Muhakkik müfessirlerin kahir ekseriyeti de bu görüşü kabul etmiştir.⁵

Hâkim, İbn Abbas’a (r.a) isnad ettiği bir hadiste İbn Abbas (r.a) şöyle demiştir: “Hz. Nuh ile Hz. Âdem arasında on kuşak vardı ve hepsi hak din üzereydi. Derken ihtilafa düştüler; bunun üzerine Allah Teâlâ onlara müjdeleyici ve uyarıcı peygamberler gönderdi.” Hâkim ardından şöyle demiştir: Abdullah’ın (r.a) kıraatinde de: *“İnsanlar tek bir ümmetti ve ardından ihtilafa düştüler”* şeklinde geçer.⁶

Bu görüş İbn Abbas’tan (r.a) sabit olmuş ve meşhurdur. Birden fazla kişi ondan rivayet etmiştir. Şevkânî şöyle demiştir: İbn Münzir, İbn Ebî Hâtim, Ebû Ya’lâ ve Taberânî İbn Abbas’tan (r.a) şöyle dediğini rivayet etmişlerdir: *“İnsanlar tek bir ümmetti. Hepsi İslam dini üzereydiler.”*⁷

İbn Cerir demiştir ki: Kur’ân-ı Kerim’in ifadesi, Allah Teâlâ’nın tek bir ümmet olduklarını haber verdiği bu kişilerin iman ve hak din üzere olan, küfre ve şirke bulaşmamış olan tek bir ümmet oldukları konusunda oldukça açıktır. Allah Teâlâ

⁴ el-Bakara, 2/213.

⁵ Ömer İman Ebûbekir, *Kıssatu Nuh aleyhisselam*, s. 12.

⁶ el-Müstedrek ale’s-Sahîhayn, 9/25.

⁷ eş-Şevkânî, *Fethu’l-Kadîr*, Dâru İbn Kesir, Dimeşk, 1. Baskı, H. 1414, 1/285.

şöyle buyurmuştur: “*İnsanlar, aslında bir tek ümmet idiler, sonra ihtilafa düşüp ayrı ayrı oldular. Eğer Rabbinden bir karar çıkmamış olsa idi, ihtilaf edip durdukları şeyler hakkında şimdiye kadar aralarında çoktan hüküm verilmiş olurdu.*”⁸ Bu ayet-i kerimede Allah Teâlâ, ihtilaf ettikleri için onları tehdit etmiş, birleştikleri yahut tek bir ümmet oldukları için değil. Şayet onlar ihtilaf etmeden önce küfür üzere birleşmiş olsalardı ve ihtilafları da -bir kısmının iman ederek- bundan sonra olmuş olsaydı, yani eğer bu şekilde olmuş olsaydı Allah Teâlâ’nın bu durumda tehditte bulunması yerine vaatle bulunması hikmetine daha uygun olurdu. Çünkü buradaki durum, onların bir kısmının Allah Teâlâ’ya itaat etmeye yönelme durumudur. Tevbe ve yöneliş durumlarında Allah Teâlâ’dan tehdidin bulunması muhaldir. Allah Teâlâ tehdidini toplumun tamamının küfür ve şirk üzerine birleşmeleri durumuna bırakmıştır.⁹

İbn Cerîr bununla şunu kastediyor: Allah Teâlâ, onların ittifak üzere bulundukları halin ardından ihtilafa düşmelerinden ötürü onları kınamıştır. Bu da gösterir ki, onlardan bir kısmı Allah Teâlâ’nın kendilerinden razı olduğu halden çıkıp razı olmadığı hale geçmişlerdir. Bu da ancak onlardan bazısının imandan ayrılıp küfre girmesiyle olur. İşte peygamber göndermeyi tetikleyen vaziyet bu olmuştur. Peygamberlerin gönderilmesiyle her iki taraftan kimin hak kimin batıl olduğu ortaya çıkmış oldu.¹⁰

İbn Kesir ise şöyle demiştir: “İbn Abbas’tan (r.a) gelen görüş hem senet hem de mana açısından daha doğrudur. Çünkü insanlar putlara taptıkları döneme kadar Hz. Âdem’in dini üzereydiler. Puta tapma baş gösterince Allah Teâlâ onlara Hz. Nuh’u peygamber olarak gönderdi. Böylelikle Hz. Nuh Allah Teâlâ’nın yeryüzüne gönderdiği ilk resul olmuştur.”¹¹ İbn Kesir şöyle devam eder: “Allah Teâlâ bu şirkin insanlar arasında önceleri yok iken, sonradan meydana geldiğini haber verir. Önceden bütün insanlar, bir tek din olan İslâm üzere idiler.”¹²

3. ALLAH TEÂLÂ KİTABINDA BÜTÜN İNSANLIĞIN İÇLERİNDE YARATILAN FITRATIN SAF TEVHİD DİNİ OLAN İSLAM FITRATI OLDUĞUNU HABER VERMİŞTİR

a. Allah Teâlâ şöyle buyuruyor:

“(Resûlüm!) *Sen yüzünü hanîf olarak dine, Allah insanları hangi fitrat üzere*

⁸ Yunus, 10/19.

⁹ et-Taberî, Muhammed b. Cerîr b. Yezîd b. Kesir b. Gâlib el-Âmelî, Ebû Cafer et-Taberî (v. H. 310), *Câmiu'l-Beyân fî Te'vîli Âyi'l-Kur'ân*, Thk: Ahmed Muhammed Şakir, Müessesetü'r-Risâle, Beyrut, I. Baskı, 2000, 4/280.

¹⁰ Ömer İman Ebûbekir, *Kıssatu Nuh aleyhisselam*, s. 15.

¹¹ İbn Kesir, *Tefsîru'l-Kur'âni'l-Azîm*, 1/569.

¹² A.g.e. 2/411.

yaratmış ise ona çevir. Allah Teâlâ'nın yaratışında değişme yoktur. İşte dosdoğru din budur; fakat insanların çoğu bilmezler."¹³

➤ Ayetin Açıklaması

- “*(Resûlüm!) Sen yüzünü hanîf olarak dine doğrult*” Yani: Hakka ve gerçek bilgiye dayanmayıp sadece arzuların ardına takılıp giden, dağınık arzu ve eğilimlerin etkisinden koruyan, işte bu dindir. Sen yönelimini insan yapısının onayladığı dine çevir ve hiçbir yana eğilme. Başkalarına da aldırış etme.
- “*Allah insanları hangi fitrat üzere yaratmış ise ona çevir. Allah Teâlâ'nın yaratışında değişme yoktur.*” Yani: Böylece insan nefsinin yapısı ile bu dinin yapısını birbirine bağlıyor. Her ikisi de Allah Teâlâ'nın dilediği yapıda her ikisi de varlığın yapısıyla uyumlu, her biri yapı ve yöneliminde diğeriyle uyumlu. İnsan kalbini yaratan Allah Teâlâ'dır. Bu dini ona hükmetmesi, onu yönetmesi, hastalığını tedavi etmesi ve sapmadan koruması için indiren Yüce Allah yarattığını bilir. O lâtiftir, haberdardır. Yapı da değişmez, dinde yani; “*Allah yaratması değiştirilemez.*” Nefisler yapılarının dışına çıktıklarında; onları yapılarına döndürecek ve yapıyla uyum içinde olan bu dindir sadece. Bu din insanın yapısıyla varlığın yapısını kesiştiren dindir.
- “*Dosdoğru din budur. Fakat insanların çoğu bilmezler.*” Yani: Bu davranış sonucu bilgisizce, keyfi eğilimlerin güdümüne giriyor, hedefe götüren doğru yoldan sapıyorlar. Yönelimin doğru dine bağlı kılınmasına ilişkin emir Peygamberimize yönelik ise de kastedilen tüm müminlerdir.

Bunun için emir, yönün doğru dine bağlı kılınmasının ne demek olduğunu açıklamaya devam ediyor. “*Yalnız O'na yönelin ve O'ndan korkun; namazı dosdoğru kılın ve Allah Teâlâ'ya ortak koşanlardan olmayın. Müşrikler dinlerini parçaladılar ve bölük bölük oldular. Bunlardan her fırka kendi yanındakiyle böbürlenmektedir.*”¹⁴ Yönelimin doğru dine bağlı kılınmasını; Allah Teâlâ'ya yönelme ve her durumda O'na dönme, hatadan sakınma, iç duyarlılığı koruma, gizli, açık her konumda Allah Teâlâ'nın kontrolünü göz önünde bulundurma, her hareket ve durgunluk anında o kontrolü hissetme, sırf Allah Teâlâ'ya kulluk için namaz kılma ve müminlerle müşrikleri birbirinden ayıran özellik olan Allah Teâlâ'yı bir bilme olarak veriyor.

Müşrikleri ise; “*Dinlerini parçaladılar ve bölük bölük oldular*” olarak niteliyor. Şirkin türleri çoktur. Müşriklerin kimi cinleri, kimi melekleri, kimi ataları, kimi yöneticileri, kimi papazları ve hahamları, kimi ağaçları-taşları, kimi gezegen

¹³ er-Rûm, 30/30.

¹⁴ er-Rûm, 30/31-32.

ve yıldızları, kimi ateşi, kimi geceyi-gündüzü, kimi sahte değer yargıları ve arzuları Allah Teâlâ'ya ortak koşarlar. Şirkin türleri sayılmakla bitmez...

“Bunlardan her fırka kendi yanındakiyle böbürlenmektedir.” Oysa doğru din birdir, değişmez ve kollara ayrılmaz; bağlılarını tek Allah Teâlâ'dan başkasına; *“yerin ve göklerin emri ile varlığını sürdürdüğü ve yerdeki ve göktekilerin O'nun olup O'na baş eğdiği”* Allah Teâlâ'dan başkasına götürmez.”¹⁵

b. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

*“Bir de Rabbin, Âdemoğullarından, bellerindeki zürriyetlerini alıp da onları kendi nefislerine şahit tutarak: Ben sizin Rabbiniz değil miyim?” dediği vakit, “pekâlâ Rabbimizsin, şahidiz” dediler. (Bunu) kıyamet günü “Bizim bundan habirimiz yoktu.” demeyesiniz diye (yapmıştık).”*¹⁶

Bu ayet-i kerime tevhid konusuna yeni bir açıdan, köklü bir perspektiften bakmaktadır. Allah Teâlâ'nın insanlara sunduğu fitrat açısından tevhide bakmaktadır. Allah Teâlâ daha zerrecikler âleminde iken onların ruhlarından ve oluşumlarından tevhide ilişkin söz almıştır! Allah Teâlâ'nın ortaksız ilâhlığını kabul etmek, insanın oluşumunda yer alan fitratın gereğidir. Bu yüce yaratıcının insanın yapısına yerleştirdiği ve insanı öz varlığının yargısı ile kendi üzerine tanık tuttuğu fitratıdır. Yaratılışının derinliklerinde bu gerçeğin bilincinde oluşunun yargısı da ayrıca bu hükmün pekiştiricisi niteliğindedir. Allah Teâlâ tarafından insanlara iletilen mesajlara -peygamberliklere gelince, bunlar ancak birer hatırlatma ve ilk fitratın doğrultusundan sapıp hatırlatmaya ve uyarıya muhtaç konuma düşenlere birer uyarıdır. Tevhid, ilk yaradılışında insanın, fitratı ile yaratıcısı arasında gerçekleşen sarsılmaz bir sözleşmedir. Kendilerine hatırlatmada ve uyarıda bulunacak peygamberler gönderilmese bile, onlar için bu sözleşmenin bozulmasında haklı bir gerekçe olamaz. Yalnız Yüce Allah'ın rahmeti insanları icabında yolunu şaşırabilecek fitratları ile baş başa bırakmamayı, aynı şekilde sapıklığa sürüklenebilecek olan akıllarına da onları havale etmeyi uygun görmemiştir. Yüce Allah'ın bu konuda uygun gördüğü yöntem, insanlara müjdeleyici ve uyarıcı olarak peygamberler göndermek ve peygamberlerin gönderilişinden sonra insanlara, sapıklığa düşmeleri için ellerinde hiçbir bahane bırakmamaktır!¹⁷

Bu, fitrat ve akide meselesidir. Kur'ân-ı Kerim'in ifade tarzı, Kur'ân-ı Kerim'in genel olarak izlediği metoda bağlı olarak bu meseleyi canlı bir sahne biçiminde sunmaktadır. Bu gerçekten eşsiz bir manzaradır. Gayb âleminin derinliklerinde gizli bulunan şu gözle görülen dünyaya gelmeden önce Ademoğulları'nın

¹⁵ Fî Zilâli'l-Kur'ân, 5/2768.

¹⁶ el-A'râf, 7/172.

¹⁷ Fî Zilâli'l-Kur'ân, 3/1391.

bellerine yerleştirilen canlı zerreciklerin (zürriyetin) oluşturduğu manzara, yaratıcı olan yüce eğitici, onları yarattıktan hemen sonra: “*Ben sizin Rabbiniz değil miyim?*” diye soruyor. O da Yüce Allah’ın ilâh olduğunu kabul ediyor. Her çeşit noksan sıfattan münezzeh olan Allah Teâlâ’ya kulluk yapacağını belirtiyor. Yüce Allah’ın birliğine şahitlik ediyor. Evet, canlı zerre organizma atom gibi dağılmış olarak yüce yaratıcının elinde bir araya gelirken bunları kabul ediyor.

Bu gerçekten son derece parlak ve üstün bir yaratılış sahnesidir. Dil yönünden alışlagelen düşüncelerde bunun bir başka örneği yoktur! İnsan bütün hayal gücü ve enerjisiyle ona yöneldiğinde, bir araya toplanan, bir nokta etrafında kümelenen sayılamayacak derecedeki hücreleri düşündüğünde eşsiz yaratıcı ve yoktan var edici olan Allah Teâlâ’nın, kendi bünyelerine yerleştirdiği özelliklerden dolayı onlara akıllı varlıklarmış gibi cevap verdiklerini, daha atalarının sulbünde iken, Allah Teâlâ’nın ilâhlığını, O’na tapacaklarını ve O’nun birliğine tanıklık ettiklerini ve bu ilkelere bağlılık üzere kendisinden söz alındığını göz önünde bulundurduğunda, bu sahnenin eşsizliğini ve şaşılacak bir üstünlüğe sahip olduğunu daha iyi kavrayacaktır!

İnsanın bünyesi bu son derece üstün, parlak ve eşsiz manzarayı kavramaya çalışırken derinden sarsılıyor. Bu sahnede her şeyden bağımsız olan zerrecikler canlandırılıyor. Her bir hücrede bir hayat var. Her bir hücrede gizli bir yetenek var. Her bir hücrede tüm sıfatlarına sahip bir insan bünyesi var. Hücrede var olan bu insan bünyesi, karanlık varlığın kalbinde gizli bulunan şeklini alması için gelişme ve ortaya çıkma izni beklemektedir. Bilinen varlık sahnesine çıkmadan önce kesin söz veriyor, antlaşma yapıyor!¹⁸

Kur’ân-ı Kerim varlık âleminin derinliklerinde ve insan fitratının derinliklerinde yerleştirilen korkunç ve engin hakikati bu bütün, parlak, eşsiz ve insanın aklını durduran sahnede güzelce sunuyor. Hem de bunu yaklaşık on dört asır önce bu sahnede gözler önüne seriyor. Hâlbuki bu dönemlerde insanın yaratılışı, tabiatı ve buna ilişkin gerçekler hakkında birtakım kuruntulardan başka bir şey kimse tarafından bilinmiyordu! Kur’ân-ı Kerim’in bu gerçeği dile getirişi üzerinden bunca asır geçtikten sonra, şimdi insanlar bu gerçeklerin ve bu tabiatın bir ucunu ancak açıklığa kavuşturabiliyorlar! İşte şimdi “bilim”, daha insanın sulbünde birer hücre iken, bireylerin tüm özelliklerini içinde gizleyen ve “insan”ın hayatını kuşatan bir şifre niteliğindeki genlerin insanın ayrı sicilleri olduklarını ve bütün insanların özelliklerini içinde gizlediklerini belirtmektedir.¹⁹ Yüce Allah doğru söylemiştir: “*Biz onlara dış dünyada ve iç âlemlerinde ayetlerimizi göstereceğiz ki,*

¹⁸ A.g.e, 3/1392.

¹⁹ A.g.e, 3/1393.

onun (Kur'an-ı Kerim'in) gerçek olduğu onlara iyice belli olsun. Senin Rabbinin her şeye şahit olması kâfi değil mi?"²⁰

İbn Cerir ve başka müfessirler İbn Abbas'ın (r.a) şöyle dediğini rivayet etmişlerdir: "Yüce Allah Âdem'in belini sıvazladı. Bunun sonunda kıyamete kadar yaratacağı ruhlar ortaya çıktı. Onlardan söz aldı. Ve onları kendilerine şahit tuttu: *"Ben sizin Rabbiniz değil miyim?" diye sordu. Onlar da evet, dediler.*" Bu hadis Peygamber sözü olarak da İbn-i Abbas'ın sözü olarak da rivayet edilmiştir. İbn-i Kesir der ki: İbn-i Abbas'ın sözü olduğunu söyleyen rivayetler daha çok ve daha sağlamdır.

Bu sahne nasıl gerçekleşti? Yüce Allah Ademoğulları'nın bellerinden zürriyetlerini nasıl aldı ve onları nasıl kendilerine şahit tuttu? Onlara *"Ben sizin Rabbiniz değil miyim?"* diye nasıl hitap etti? Onlar nasıl: *"Evet, biz buna şahidiz"* dediler gibi sorulara gelince, verilecek cevap şudur: Yüce Allah'ın işlerinin şekli kendi zatı gibi gayb konularına girer, bilinmez. İnsanın kavrayış gücü, Yüce Allah'ın zatını idrak edemediği müddetçe Allah Teâlâ'nın işlerinin de nasıl meydana geldiğine akıl erdiremez. Zira bir şeyin nasıl olduğunu düşünmek ne olduğunu düşünmenin ayrıntılı bir uzantısıdır.

Bu ayetlerin şöyle bir yorumu da vardır: Buna göre Yüce Allah'ın Ademoğulları'nın zürriyetinden almış olduğu bu söz, fıtrat sözüdür. Yani Yüce Allah insanları Allah Teâlâ'nın ilâhlığını ve birliğini kabul etmeye müsait ve eğilimli yaratmıştır. Onların fıtratlarına bu duyguyu yerleştirmiş ve insanın bu fıtrata bağlı olarak gelişmesine yol açmıştır. İnsan fıtratının temizliğini bozan ve onu fıtratının doğrultusundan saptıran bozucu etkenle karşılaşmadığı sürece bu istikametten sapmaz.

İbn Kesir tefsirinde diyor ki: Gerek eski kuşağın bilginleri (Selef) gerekse daha sonraki nesillerin bilginlerinden (Halef) bazıları derler ki: Buradaki *"şahit tutma"* dan amaç, onların tevhid üzere yaratılmış olmalarından ibarettir. Nitekim Ebu Hureyre ve İyad b. Hımar el-Mecâşî'den gelen rivayette böyle deniyordu. Esved b. Serî'nin Hasan-ı Basrî'den yaptığı rivayette de Hasan-ı Basrî ayeti bu şekilde yorumlamıştır. Yukarıda sözü edilen bilginler diyorlar ki; işte bu nedenle ayette yüce Allah: *"Rabbin Âdemoğullarından aldı"* diyor. *"Âdem'den aldı"* demiyor. *"Onların bellerinden"* diyor. *"O'nun belinden"* demiyor. *"Zürriyetlerini"* kavramı, *"onların soylarını nesilden nesile, asırdan asıra sürüp giden bir zincirleme şeklinde devam ettirdik"* demektir. Nitekim başka ayetlerde deniyor ki:

*"Sizi yeryüzünde halifeler (yönetici-egemen) yapan O'dur."*²¹

²⁰ Fussilet, 41/53; A.g.e, 3/1393.

²¹ el-En'âm, 6/165.

*“Sizi yeryüzünün halifeleri yapıyor.”*²²

*“Tıpkı sizi başka bir kavmin soyundan türettiği gibi...”*²³

Sonra buyuruyor ki: *“Onları kendi nefislerine şahit tuttu ve ‘Ben sizin Rabbiniz değil miyim?’ dedi. Onlar da evet, sen bizim Rabbimizsin dediler.”*²⁴ Yani yüce Allah onları yarattığında, onlar buna şahitlik ettiler ve bunu hal dili ile ifade ettiler. Bu bilginler diyorlar ki; şahitlik bazen söz ile olur. Nitekim şu ayetteki şahitlik bu anlamdadır:

*“Kendi aleyhimize şahitlik ederiz derler. Dünya hayatı onları aldattı da kâfir olduklarına kendi aleyhlerine şahitlik ettiler.”*²⁵

Bazen de hal dili ile olur: *“Müşrikler, kendilerinin kâfir olduklarına şahitlik ettikleri halde, Allah Teâlâ’nın camilerini onaramazlar”*²⁶ ayetindeki şahitlik bu türden bir şahitliktir. Yani onlar dilleriyle kâfir olduklarını söylemiyorlar, fakat halleri onların kâfir olduklarına şahitlik etmektedir. *“Ve kendisi de buna şahittir”*²⁷ ayeti de bunun gibidir.

Aynı şekilde istemek de bazen söz ile bazen de hal dili ile dile getirilir. Hal ile istemeye *“Ve size istediğiniz her şeyi verdi”*²⁸ ayeti delil olmaktadır. Bu âlimler diyorlar ki; bu ayetten amacın hal ile şahitlik etmek olduğuna delil, bu şahitliklerinin onların şirk koşmalarına karşı bir hüccet olarak ileri sürülmesidir. Eğer bu, bazılarının dediği gibi bir realite olarak gerçekleşmiş olsaydı, herkes bunu hatırlar ve bu onun aleyhine kesin bir delil olurdu. Eğer “Peygamberimizin (s.a.v) bunu haber vermiş olması varlığı için yeterli bir delildir” denilecek olursa buna verilecek cevap şudur: “Müşriklerin yalanlayıcıları peygamberlerin kendilerine ilettiği bu ve benzeri haberlerin hepsini yalan sayarlar. Bu tutumları da onların aleyhine kesin delil olur. Bu da gösteriyor ki; söz konusu edilen sözleşme insanların üzerinde yaratıldığı fitrattır. Yani onlar tevhidi rahat kabul edebilecek bir yeteneğe sahip olarak yaratılmışlardır. Bu nedenle Yüce Allah *“dememeniz için”* yani; *“Kıyamet gününde biz bundan (tevhitten) habersizdik”* *“Yahut atalarımız daha önce şirk koşmuşlardı. Biz onlardan sonra gelen bir nesil idik, şimdi o batıl yolu tutanların yaptıkları yüzünden bizi helâk mi edeceksin, demeyesiniz diye (yapmıştık)”*²⁹ buyuruyor.³⁰

²² en-Neml, 27/62.

²³ el-En’âm, 6/133.

²⁴ el-A’râf, 7/172.

²⁵ el-En’âm, 6/130.

²⁶ et-Tevbe, 9/17.

²⁷ el-Âdiyât, 100/7.

²⁸ İbrahim, 14/34.

²⁹ el-A’râf, 7/173.

³⁰ Fî Zilâli’l-Kur’ân, 3/1394.

❖ İbn-i Kesir'in bu bölümün başında aktardığı hadisler ise şunlardır:

- Buharî ve Müslim'de Ebû Hureyre (r.a) Hz. Peygamber'in (s.a.v) şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir: “Her doğan fıtrat üzere doğar. Ancak daha sonra ana babası onu YaHûdileştirir, Hıristiyanlaştırır, Mecusileştirir. Tıpkı her yönü ile mükemmel doğan hayvan yavrusu gibi. Siz onda bir sakatlık görür müsünüz?”³¹
- Sahih-i Müslim'de şöyle geçer; Allah Resulü (s.a.v) şöyle buyurmuştur: “Allah Teâlâ buyuruyor ki: Ben kullarımı tek ilâh inancına yatkın yarattım. Sonra şeytanlar onlara geldiler ve onları dinlerinden saptırdılar. Kendilerine helâl kıldıklarımı haram kıldılar.”³²

Biz Yüce Allah'ın: “*Hani Rabbin Âdemoğullarından, onların bellerinden soylarını dışarı aldı ve kendilerini birbirinin üzerine şahit tutmuştu. Onlara: Ben sizin Rabbiniz değil miyim?’ dedi. Onlar da evet, sen bizim Rabbimizsin dediler*”³³ ayetindeki sözünün hal dili ile gerçekleşen bir şey olarak değil de, olduğu gibi gerçekleşmiş olmasını uzak bir ihtimal olarak görmüyoruz. Bizim düşünce-mize göre bu olay, Allah Teâlâ'nın haber verdiği biçimde gerçekleşebilir. Allah Teâlâ diledikten sonra bunun meydana gelişini engelleyecek hiçbir şey de olamaz. Fakat biz aynı şekilde İbn Kesir'in tercih ettiği ve Hasan-ı Basrî'nin aktarıp ayeti kendisine delil gösterdiği bu yaklaşımın da uzak bir ihtimal olduğunu söylemiyoruz. Bunlardan hangisinin daha doğru olduğunu en iyi bilen Allah Teâlâ'dır.

Her iki durumda da öz olarak bize anlatılmak istenen, yüce Allah fıtrattan kendisinin birliğini kabul etmesi için kesin bir söz almıştır. Tevhid gerçeği bu fıtratın önüne yerleştirilmiştir. Varlık dünyasına gelen her çocuk onunla birlikte ortaya çıkar. Dışarıdan herhangi bir etken onun fıtratını bozmadığı müddetçe insanın ondan sapması söz konusu olmaz! İnsanın hem doğru yola hem de sapıklığa yönelme yeteneğini kötüye kullanan bir etken. Burada söz konusu olan zemin ve şartların durumlarına göre su yüzüne çıkan potansiyel bir yetenektir.³⁴

Allah Teâlâ'nın tevhidi, fıtrat ile yaratıcısı olan Allah Teâlâ arasında gerçekleşen bir anlaşmadır. Bu anlaşma insan yapısına yerleştirilmiştir. Yaradılışından itibaren insanın her canlı hücrelerine yerleştirilmiştir. Bu anlaşma peygamberlerden ve peygamberlerin yürüttüğü tebliğ faaliyetlerinden de eskilere dayanmaktadır. Bu anlaşmada, insanın her hücresi tek bir iradeye sahip olan, kendisine hükmeden ve onu tasarrufu altında bulunduran tek yasal sistemi belirleyen Allah Teâlâ'nın ilâhlığına

³¹ Sahîhu'l-Buhârî, Had. No: 1358.

³² Fî Zilâli'l-Kur'ân, 3/1394; Sahîhu Müslim, Had. No: 2865.

³³ el-A'râf, 7/172.

³⁴ A.g.e, 3/1394.

şahitlik etmiştir. Fitratın bu anlaşması ve şahitliğinden sonra delil getirmeye gerek yoktur. İster bu anlaşma ve şahitlik hal dili ile gerçekleşmiş olsun, isterse bazı rivayetlerde belirtildiği gibi sözlü olarak gerçekleşmiş olsun fark etmez. Hiç kimse kalıp Allah Teâlâ'nın insanı tevhide ileten kitabından habersiz olduğunu, bu tevhide çağıran Allah Teâlâ'nın peygamberlik misyonlarından haber alamadığını söyleyemez. Yahut ben varlık âlemine geldiğimde atalarımın Allah Teâlâ'ya ortak koştuklarını gördüm. Tevhidi tanıyabilmem için önümde hiçbir yol yoktu. Ben atalarımın sapıklığa düşmeleri nedeniyle sapıklığa düştüm. Bu işten yalnız onlar sorumludur. Ben sorumlu değilim demesi asla tutarlı olmaz. İşte bu nedenle sözü edilen şahitlikten sonra şu açıklama geliyor: *“Allah Teâlâ kıyamet gününde şöyle diyemeyesiniz diye bunu böyle yaptı. Bundan haberimiz yoktu, ya da şöyle diyemeyesiniz diye, vaktiyle atalarımız müşrik olmuşlardı, biz onlardan sonra gelen kuşaklardık, bizi eğri yola sapanların yaptıklarından dolayı mı mahvedeceksiniz?”*³⁵

Fakat yüce Allah kullarına merhametinden dolayı kullarının saptırıldıkları zaman sapıtabileceklerini ve onların bu sağlam fitratlarının saptırıcı faktörlere maruz kalabileceklerini çok iyi bildiğinden... Nitekim Peygamberimiz de (s.a.v) cinlerden ve insanlardan olan şeytanların insanın bünyesinde yer alan zaaf noktalarına dayanarak onu saptırmak istediğini belirtmiştir!

Evet, yüce Allah kullarına merhametinden dolayı onları bu fitrat anlaşmasına göre hesaba çekmemeyi takdir etmiştir. Aynı şekilde onları kendilerine vermiş olduğu iyilik ve kötülüğü birbirinden ayırıcı akıllarına göre de hesaba çekmek istememiştir. İnsanların fitratlarını dıştan gelen sis tabakasının etkisinden, yozlaşmışlıktan ve sapıklıktan kurtarmak, aklını arzu ve isteklerin, zaafların ve şehvi ihtirasların baskısından kurtarmak amacıyla onlara peygamberler göndermeden, ayetlerini kendilerine açıklamadan onları sorumlu tutmayı dilememiştir.

Eğer yüce Allah insanların fitratlarının ve akıllarının peygamberler ve peygamberlikler olmadan, ayetlerin hatırlatmaları ve ayrıntılı bilgilerine ihtiyaç duymayacak biçimde yalnız başına doğru yolu bulmaları için yeterli olacağını bilseydi onları bu iki yetenekle hesaba çekerti. Fakat yüce Allah ilmiyle onlara merhamet etmiş, kendilerine karşı delil olarak peygamberlik misyonunu esas almıştır: *“İşte ayetlerimizi böyle ayrıntılı biçimde anlatıyoruz ki, ola ki, doğru yola dönerler.”*³⁶

Belki böylece fitratlarına, bu fitratın Allah Teâlâ ile yaptığı anlaşmaya Yüce Allah'ın kendi bünyelerine yerleştirdiği basiret ve idrak güçlerini kullanmaya

³⁵ el-A'râf, 7/172-173.

³⁶ el-A'râf, 7/174.

yönelip dönüş yaparlar. İnsanın bünyesine yerleştirilen bu gizli yeteneklere dönüş yapmak, kalplerde tevhid gerçeğini harekete geçirmeye ve onu tevhid akidesi üzerinde yaratan, sonra ona merhamet ederek hatırlatmak ve uyarmak için mucizelerle desteklenen peygamberler gönderen biricik yaratıcısına dönmelerinin teminatıdır.³⁷

4. ALLAH TEÂLÂ KİTABINDA TEVHİDİN TÜM PEYGAMBERLERİN DAVETİNİN ASLI OLDUĞUNU VE KAVİMLERİNİ ONA DAVET ETTİKLERİNİ BEYAN ETMİŞTİR

Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: “*Allah dinden Nuh’a tavsiye buyurduğu şeyi sizin için de bir kanun yaptı ve (Ey Muhammed!) sana vahyettiğimizi, İbrahim’e, Musa’ya ve İsa’ya tavsiye buyurduğumuzu da şeriat kıldı. Şöyle ki: Dini ayakta tutun ve onda ayrılığa düşmeyin. Fakat sizin kendilerini davet ettiğiniz şey, müşriklere ağır geldi. Allah dilediğini kendine seçer ve kendisine yöneleni de doğru yola iletir.*”³⁸

Bu ayet-i kerimede bütün peygamberlerin sundukları mesajın temelde bir olduğu; zamanın derinliklerine kök salmış dinin bir olduğu gerçeği iyice pekiştiriliyor. Buna bir de müminin duygusunda tatlı bir iz bırakan açıklamalar ekleniyor. Mü’min uzanıp giden yolda yürüyen önceki kuşaklara bakıyor. Birden peş peşe yola koyulan insanlığın şu seçkin, şu saygın şahsiyetlerini; Hz. Nuh’u, Hz. İbrahim’i, Hz. Musa’yı, Hz. İsa’yı ve Hz. Muhammed’i (s.a.v) görüyor. Bu seçkin insanların devamı olduğunu, onların izinden gittiğini düşünüyor. Çeşitli engeller ve dikenlerle dolu da olsa, bu yüzden birçok nimetten yoksun da kalsa daha bir coşku ile yolunu izliyor. Çünkü o, yüce Allah katında en saygın, en onurlu olan bir kabile ile yoldaşlık etmektedir. Bu kabile insanlık tarihi ile birlikte bütün evrende gelmiş geçmiş en büyük, en seçkin kabilelerdir.

Aynı şekilde, Yüce Allah’ın değişmez dinine inanan ve O’nun kalıcı yasasına uyanlar arasında köklü bir barış vardır. Bunlar ayrılıkları ve farklılıkları bir kenara bırakırlar. Sağlam bir yakınlık bilincini taşırlar. Bu da beraberinde yardımlaşmayı, anlaşmayı, şimdiki zamanı geçmişe, geçmişini de şimdiki zamana bağlamayı ve topyekûn Allah Teâlâ’nın belirlediği yolda yürümeyi getirir.

Yüce Allah’ın, dinden bir kural olarak Hz. Muhammed’e (s.a.v) inanan Müslümanlara hayat düsturu olarak öngördüğü prensip, Yüce Allah’ın Hz. Nuh’a, Hz. İbrahim’e, Hz. Musa’ya ve Hz. İsa’ya tavsiye ettiği bir prensibin aynısı olduğuna göre;

³⁷ Fî Zilâli’l-Kur’ân, 3/184.

³⁸ eş-Şûrâ, 42/13.

- Hz. Musa'ya uyanlarla Hz. İsa'ya uyanlar niçin birbirleri ile savaşıyorlar?
- Hz. İsa'ya uyan değişik mezheplere bağlı kişiler kendi aralarında niçin savaşıyorlar?
- Hz. Musa'ya ve Hz. İsa'ya uyanlar neden Hz. Muhammed'e (s.a.v) uyanlarla savaşıyorlar?
- Hz. İbrahim'in dinine bağlı olduklarını ileri sürenler niye Müslümanlarla savaşıyorlar?

Çünkü Yüce Allah'ın yerine getirilmesini istediği bu direktif herkese yöneliktir: “*Allah Teâlâ'nın dinini hayata egemen kılın ve bu konuda görüş ayrılığına düşmeyin.*” Yüce Allah'ın dinini bütün yönleriyle uygulayın, yükümlülüklerini yerine getirin, ondan sapmayın, onun ilkelerini çarpıtmayın. Yükselen bayrağın altında tek saf halinde durun. Bu, tek ve değişmez bir bayraktır. Bu bayrağı son dönemde, Allah Teâlâ'nın tevhidinde, yalnızca O'na ibadet ve itaat etmeye ve O'ndan sakınmaya davette Hz. Muhammed'e (s.a.v) gelene kadar sırasıyla Hz. Nuh, İbrahim, Musa ve İsa taşımıştır.³⁹

- Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: “*Senden önce hiçbir peygamber göndermedik ki, ona şöyle vahyetmiş olmayalım: “Gerçek şu ki benden başka ilâh yoktur. Onun için bana ibadet edin.*”⁴⁰
- Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: “*Andolsun ki biz her ümmete, “Allah Teâlâ'ya ibadet edin ve putlara tapmaktan sakının” diye (emretmeleri için) bir peygamber gönderdik.*”⁴¹
- Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: “*Ey Muhammed! Senden önce gönderdiğimiz peygamberlerimize de sor, biz Rahman olan Allah Teâlâ'dan başka kendisine ibadet edilecek ilâhlar yapmış mıyız?*”⁴²
- Her peygamber tebliğ faaliyetine ilk olarak Allah Teâlâ'nın ibadetine çağırmakla başlamıştır. Allah Teâlâ peygamberlerin davetini şöyle naklediyor: “*Allah Teâlâ'ya kulluk edin sizin O'ndan başka bir ilâhınız yoktur.*”⁴³

İnsanlar Hz. Âdem'den sonraki ve Hz. Nuh'tan önceki dönemde, şirke ve putperestliğe bulaşmadan önce, tıpkı insanlığın atası Hz. Âdem babaları gibi tevhid inancı ve ihlâs üzereydiler. Sonraları kendilerinden şirk ve putperestlik inancı türettiler. Allah tarafından bu inancı destekleyen ne bir kitap indirilmiş ne de bir peygamber gönderilmişti. Onlar bu inancı bir takım bozuk mukayeseler ve

³⁹ Fî Zilâli'l-Kur'ân, 5/3148.

⁴⁰ el-Enbiyâ, 21/25.

⁴¹ en-Nahl, 16/36.

⁴² ez-Zuhruf, 43/45.

⁴³ el-A'râf, 7/59.

sapkın felsefelerden oluşan, şeytanın kendilerine süslediği birtakım sapkın düşüncelerle uydurmuşlardı. Onlardan bir kısmı putların gökteki yıldızların, gök cisimleri arası derecelerin ve yüce ruhların birer büyüğü olduğunu düşünüyordu. Bir kısmı ise putları cin ve şeytanların alçak ruhlarını çektikleri birer nesne edinmişlerdi. Bir başka kısmı ise farklı düşüncelerle putlar edinmişlerdi. Derken Allah Teâlâ onlara, ortağı olmayan tek bir Allah Teâlâ'ya ibadet etmeye davet edecek, O'nun dışında kalan şeylere ibadet etmekten men edecek peygamberi Hz. Nuh'u gönderdi. Hz. Nuh'tan sonra da Nemrutlar, Firavunlar gibi Sabilerin (yıldızlara tapanlar) ve müşriklerin dinlerinin yeryüzüne hâkim olduğu döneme kadar peş peşe peygamberler gelip geçti. Şirk yeryüzüne hâkim olunca Allah Teâlâ hanif inancına sahip olanların imamı, katkısız ve halis din ile kalıcı sözün atası kabul edilen Halîlurrahman Hz. İbrahim'i gönderdi. Hz. İbrahim insanları tevhid inancına ve dini yalnızca Allah Teâlâ adına yaşamaya davet etti. Yıldızlara ve putlara ibadet etmekten sakındırdı. Allah Teâlâ O'ndan (Hz. İbrahim) sonra gelen tüm nebi ve resulleri O'nun ehl-i beytinden yollamıştır. O'nun ardından Benî İsrail'den peygamberler gönderdi ve en son Benî İsrail peygamberi olarak da Hz. İsa'yı gönderdi.⁴⁴

⁴⁴ İbn Kayyim el-Cevziyye, Muhammed b. Ebî Bekr b. Eyyûb b. Sa'd Şemsuddîn (v. H. 751.), *Medâricu's-Sâlikîn beyne Menâzili İyyâke Na'büdü ve İyyâke Nesteîn*, Dâru'l-Kitabî'l-Arabî, Beyrut, 3. Baskı, 1996, 3/447; İbn Teymiyye, *Mecmû'ul-Fetâvâ*, 28/603; Ebû Bekr Muhammed Zekerîyya, *eş-Şirku fi'l-Kadîm ve'l-Hadîs*, 1/185.

Dördüncü Konu

ARKEOLOGLAR, DİNLER TARİHÇİLERİ VE TEVHİDİN ASLI MESELESİ

İnsanda aslolan tevhid inancıdır. Tevhid inancı insanoğlunun öğrendiği ilk inançtır. Daha sonra insanlık yoldan sapmış, bu sapma ilerleme kaydederek şirke kadar varmıştır. Bu husus şüphe götürmez bir hakikattir. Bazı batılı ve batılı olmayan arkeologlar ve din tarihçileri, Kur'ân'a, Sünnet'e, fıtrata, sahih nakille bağdaşan sarih akla muvafık olan bu görüşe yönelmişlerdir. Şimdi onların görüşlerinden bazı örnekler zikredeceğiz:

1. İlkel dinler dalında uzman olan araştırmacı yazar Adamson Huebel der ki: Tarihin akışı içerisinde ilkel insanın, kutsal zat veya diğer bir deyişle yüce Allah hakkında düşünmekten aciz olduğu bir dönemin gelip geçmiş olduğu düşünülmüştür. Ayrıca tevhid dini düşüncesinin ortaya çıkışının, gelişen uygarlığın ve ilerleyen bilimin bir sonucu olduğunu düşünen Taylor hata etmiştir. Taylor bu düşüneyi, ruhlar ile cesetlere ibadetle başlayan, ardından da çeşitli varlıklara tapmakla devam eden gelişimin neticesi saymış ve insanlığın nihayet sonunda tevhid düşüncesinin farkına varabildiğini savunmuştur.¹
2. Geçen yüzyıl bilginlerinden araştırmacı yazar Andre Lange der ki: Avustralya, Afrika ve Hindistan'daki insanların yüce Allah inancı Hıristiyanlık inancı esasları üzere gelişmemiştir. Avustralyalı bilgin William Smith de bu görüşü desteklemekte ve *Tevhid Düşüncesinin Temelleri* adlı kitabında birçok bölgeden ve akımlardan derleyerek sunduğu bir dizi delil ve belge de, insanoğlunun ilk ibadet deneyiminin tek olan Yüce Allah'ya yönelik olduğunu vurgular.²

¹ Ebû Bekr Muhammed Zekeriyya, *eş-Şirku fi'l-Kadîm ve'l-Hadîs*, 1/199.

² Ebû Bekr Muhammed Zekeriyya, *eş-Şirku fi'l-Kadîm ve'l-Hadîs*, 1/199.

3. Endonezya'daki Malezyalı bilginlerden el-Hac Orange Kai şöyle der: Malezya'daki Urahbil (takımada) bölgesinde bölgemiz halkının, henüz bu bölgeye İslam ve Hristiyanlık dini girmeden önce tek olan Allah Teâlâ'ya ibadet ettiğini gösteren yanımızda çok kuvvetli bir delil bulunmaktadır. Endonezya'daki Kalimantan (Borneo) adasının inanç yapısında hem Hinduizm'in kiri hem de İslam'ın güzel kokusu bulunmaktadır. Hâlbuki bu bölgeye Hinduizm'in ve İslam'ın gelmesinden önce bölge halkının ibadeti olarak tevhid inancı bu bölgenin asıl inancıydı. Bölge ahalisinin Sanskritçe dilini kullanmadan önce yahut Hinduizm ve İslam'ın buraya girmesinden önce konuştuğu yerel diline baktığımızda –konuşma diline ve atasözlerine bakılarak- atalarımızın şu itikadî düşünce üzere olduğundan emin olmaktadır: Onların inancında da Allah Teâlâ tektir, ortağı yoktur.³

Yukarıdaki bilginler ile Lange, Fraser Schmidt, Tatzuni, Foucart gibi bilginler, yaptıkları araştırmalarda inancın aslının tevhid olduğu, şirk olmadığı kanaatine varmışlardır. Ayrıca bu teorilerini *Tevhidin Fitriliği ve Asliliği Nazariyesi* diye adlandırmışlardır. Bilginlerin büyük bir bölümü bu teoriden taraf olmuş, geçmişte çoktanrıcılığı hiç bilmeyen, tersine tek Allah Teâlâ'ya iman eden köklü milletlerin yaşadığını gösteren keşiflerden ve eski kazılardan ulaştıkları bilgilerle de bu teoriyi desteklemişlerdir. Bu teori üzerine şu düşünceyi eklemişlerdir: Tevhid inancı, insanlığın bildiği en eski inançtır; çoktanrıcılık ve putperestlik tevhid inancından sonra ortaya çıkmış ve tevhidin sırtından geçinmiştir.⁴

Kuşkusuz insanda aslolan inanç tevhittir. Bu teori, “dindarlık insanlık yapısı bir olgudur. İnsanoğlu ilk başta birden fazla tanrıya ibadet etmiş (politeizm) ardından bu düşünce aydınlık tanrısı ve karanlık tanrısı, iyilik tanrısı ve kötülük tanrısı şeklinde iki ilah inancına (düalizm) dönüşmüş ve nihayet tek tanrı (monoteizm) inancı şeklini almıştır” diyenlerin yalanlarını çürütmektedir.⁵

Tevhid asıldır ve fıtratlara yerleştirilmiştir. Doğru düşünen akıllar tevhidi iyi kavramış, insanlığın liderleri olan peygamberlerin önderlik ettiği güvenilir tarihî tecrübeler de bunu kanıtlamıştır. O halde insanlık tevhid inancıyla başlamış peyderpey şirke ve çoktanrıcılığa doğru sürüklenmiştir. Bu, akli, nakli, mantıkî ve bilimsel araştırma delilleriyle desteklenmiş bilimsel bir hakikattir. İkna edici kuvvete sahip bu hakikatler Auguste Comte'nin teorisini yerle bir etmektedir. Zira Auguste Comte insanlığın inanç hayatının çoktanrıcılık ve şirk ile başladığını ve

³ A.g.e, 1/200; Prof. Dr. Hac Orange Kai Rahmât b. Dano, *et-Tefkîru'd-Dînîyyu fi'l-Âlem kable'l-İslâm*, Terc: Prof. Dr. Abdurrauf Şelebî, Dâru's-Sekâfe, Doha, Katar, 1983, s. 28-30.

⁴ Ebû Bekr Muhammed Zekerîyya, *eş-Şirku fi'l-Kadîm ve'l-Hadîs*, 1/196.

⁵ Muhammed Abdulkadir Ebû Fâris, *Mea'l-Enbiyâ fi'd-Da'veti ilAllah Teâlâ Dâru'l-Me'mûn li'n-Neşr ve't-Tevzî'*, Umman, Ürdün, 2013, s. 28.

neticede tevhide dönüştüğünü iddia ediyordu. Bu teori, yapılan son araştırmalar karşısında tutunamadı ve bir ara düşünürler arasında başköşeyi işgal eden ve artık görüşleri günümüzde sadece tarihî eser diye okutulan bu düşünürün diğer nazariyeleri gibi yıkılıp gitmiştir.

Sonuç olarak; insanlık tevhid inancından saptığında ilahî rahmet, inanç yönünden doğru, ahlaki yönden güzel ve hukuk alanında da adaletli olan hususları müjdelesin diye Hz. Nuh'u göndermeyi murad etmiştir.⁶

⁶ Abdulhalim Mahmud, *Kıyasu'l-Enbiyâ fi Rihâbi'l-Kevn mea'l-Enbiyâ ve'r-Rusûl*, s. 64.

Beşinci Konu

İNSANOĞLU ARASINDA ORTAYA ÇIKAN İLK ŞİRK HADİSESİ

Âdemoğlu arasında ilk şirk hadisesi Hz. Nuh kavmi zamanında ortaya çıkmıştır. Meşhur şefaât hadisinde de geçtiği üzere Hz. Nuh resullerin ilkidir. Söz konusu hadis-i şerifte: “*Ey Nuh! Sen yeryüzüne gönderilen resullerin ilkinin*”¹ şeklinde ifade olunmuştur. Nitekim resullerden bahseden ayet-i kerime ilk resul olarak Hz. Nuh’u zikretmiştir: “*Onlara, kendilerinden öncekilerin; Nuh Kavmi’nin, Âd’in, Semûd’un, İbrahim Kavmi’nin, Medyen Ashabı’nın ve o mü’tefikelerin (altüst olmuş şehirler halkının) haberi gelmedi mi? Onların hepsine peygamberleri delillerle gelmişlerdi. Demek ki Allah Teâlâ onlara zulmetmiş değildi, lâkin onlar kendi kendilerine zulmediyorlardı.*”²

İşte Allah Teâlâ’nın nebi ve resulleri övdüğü böyle yerlerde Hz. Nuh’un adı başta zikredilmiştir. Tıpkı şu ayet-i kerime gibi: “*Peygamberlerden söz almıştık. Senden, Nuh’tan, İbrahim’den, Musa’dan, Meryem oğlu İsa’dan sağlam bir söz almışızdır.*”³

Allah Teâlâ Hz. Nuh’u, putlara ve şeytanlara ibadet edilmeye, dalalete ve küfre düşmeye başladığında göndermiştir. O’nu kullara rahmet olsun diye göndermiştir. Hz. Nuh –kıyamet günü hesabı bekletilenlerin dediği gibi- yeryüzüne gönderilen ilk resuldür. Nuh kavmi şirke ve Allah Teâlâ’yı öfkeli edilecek, zina etmek, içki içmek ve Allah Teâlâ’ya itaatten alıkoyan boş şeylerle uğraşma gibi ameller işleme gafletine düşmüşlerdi.⁴

¹ Sahîhu’l-Buhârî, Had. No: 3340.

² et-Tevbe, 9/70.

³ el-Ahzâb, 33/7.

⁴ Ebû Bekr Muhammed Zekeriyâ, eş-Şirku fi’l-Kadîm ve’l-Hadîs, 1/241.

Nuh kavminin şirki ve putlara tapmayı başlatmaları âdemoğlunun düştüğü ilk şirk hadisesinin Nuh kavmi döneminde gerçekleştiğini gösterir. Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: “*Nuh dedi ki: “Ey Rabbim! Onlar bana isyan ettiler; malı ve çocuğu hüsrandan başka bir şeyini artırmayan kimsenin ardına düştüler. Büyük büyük tuzaklar kurdular. Dediler ki: “Sakın tanrılarınızı bırakmayın, ne Vedd’i, ne Suva’ı ve ne de Yeğûs’u, Yeûk’u ve Nesr’i. Çok kişiyi yoldan saptırdılar.”*”⁵

Buharî, İbn Abbas’tan (r.a) şöyle rivayet etmiştir: Ayet-i kerime de anılan bu isimler Nuh kavminden birtakım salih insanların isimleridir. Öldüklerinde şeytan bu kişilerin kavimlerine, bu kişilerin heykellerini oturdukları meclislerine dikmelerini ve bu heykellere onların isimlerini vermelerini telkin etti. Onlar da denildiği gibi yaptılar ancak bu heykellere tapmadılar. Ne zaman ki bu topluluk ölüp gidince ve bilgiler de kaybolunca sonradan gelenler tarafından bunlara tapıldı.

İbn Cerîr et-Taberî tefsirinde şöyle demiştir: “Adı geçen Vedd, Suva’, Yeğûs, Yeûk ve Nesr Hz. Âdem ile Hz. Nuh arasındaki dönemde yaşamış kavmin salih insanlarıydılar. Kendilerine uyan tabileri vardı. Bu kişiler ölünce onlara uyanlar: Onların suretlerini yaparsak onları hatırladığımızda bizi ibadete daha fazla teşvik eder dediler ve onların suretlerini yaptılar. Bu düşüncüyü ortaya atanlar da ölüp gidince sonradan gelenlere şeytan musallat olup: Sizden öncekiler bunlara tapıyorlardı. Bunlar hürmetine yağmur yağıyordu, dedi. Böylece bunlara tapmaya başladılar.”⁶

İbn Kayyim el-Cevziyye de şöyle demiştir: “Seleften birçok kişi şöyle demiştir: Bu kişiler ölünce toplum bunların kabirlerine gidip geldiler. Ardından heykellerini yaptılar ve aradan uzun zaman geçince de onlara tapıldılar.”⁷ Bundan ortaya şu çıkmıştır: Âdemoğlu arasında ortaya çıkan şirkin aslı, ulu ve salih kişilerin Allah Teâlâ’ya ortak koşulmasıyla olmuştur. Zira bu kişiler ölünce toplum bunların kabirlerine gidip geldiler. Ardından heykellerini yaptılar ve onlara tapıldılar. İşte bu, Âdemoğlu arasında meydana gelen ilk şirk hadisesi olup Nuh kavminde ortaya çıkmıştır.”⁸

Buharî’nin Sahih’inde İbn Abbas’tan (r.a) rivayet ettiği bu hadis-i şerifte birçok ders ve ibretler vardır. En önemlileri şunlardır:

⁵ Nuh, 71/21-24.

⁶ et-Taberî, *Câmiu’l-Beyân fî Te’vili Âyi’l-Kur’ân*, 12/62.

⁷ İbn Kayyim el-Cevziyye, *İğâsetü’l-Lehfân fî Mesâyidi’s-Şeytân*, Thk: Muhammed Uzeyr Şems- Mustafa b. Said İyitim, Mecmau’l-Fıkhi’l-İslâmî, Cidde, Suudi Arabistan, 1. Baskı, H. 1432, 1/210.

⁸ İbn Kayyim el-Cevziyye, *İğâsetü’l-Lehfân fî Mesâyidi’s-Şeytân*, 1/210.

1. Şeytan, Nuh kavmini salih kişilerin ölümlelerinden sonra hürmet edilmesi gerektiğine inandırmış ve meclislerine onların heykellerini dikmelerini ve onların isimlerini vermelerini telkin etti. Nuh kavminin sonradan gelenlerine ise şeytan; sizden öncekiler bu putlara tapardı diye vesvese verdi ve onlar da bu heykellere tapılar.
2. Şeytan Nuh kavmini hak yoldan saptırmış ve böylelikle şeytana boyun eğmişler; şeytanın ordusunun birer askeri, partisinin birer üyesi haline gelmişlerdi. Hâlbuki şeytandan sakınmaları gerekirdi; çünkü şeytan onların apaçık düşmanıydı. Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: “*Şeytanın peşine düşmeyin; zira şeytan sizin açık bir düşmanınızdır. O size ancak kötülüğü, çirkinini ve Allah hakkında bilmediğiniz şeyleri söylemenizi emreder.*”⁹
3. Onlar bilmelilerdi ki; Allah Teâlâ’ya ibadet etmek, şeytana isyan etmek ve vesvese verdiği her konuda ona muhalefet etmek demektir. Allah Teâlâ tevhid ehli kullarına şeytana uymamayı bildirmişti: “*Ben size, şeytana tapmayın, o sizin için apaçık bir düşmandır, Bana kulluk edin, bu doğru yoldur, diye bildirmedi mi? And olsun ki, o sizden nice nesilleri saptırmıştı, akletmez miydiniz?*”¹⁰ Yine şöyle buyurmuştur: “*Çünkü şeytan, sizin düşmanınızdır, siz de onu düşman sayın. O, kendi taraftarlarını ancak ateş ehlinde olmaya çağırır.*”¹¹
4. İbn Abbas (r.a) hadisinde şöyle gelmiştir: “...Heykelleri yapan ama tapmayan o topluluk ölene ve bilgiler de kaybolana dek o heykellere ibadet edilmedi. Ne zaman ki onlar öldü ve geçmişe dair bilgiler de silinince heykellere tapıldı.” Hadis-i şerifin Arapça orijinalinde geçen نسخ ifadesi نسخ kökünden زال “yok oldu, silindi” anlamındadır. Keşmîhinî şöyle demiştir: نسخ العلم “İlmin neshi”, âlimlerin gitmesiyle ilmin izleri silinmiş, cehalet her yanı kaplamış, öyle ki tevhid ile şirkin arası ayırt edilemez olmuştu. Bu durumda Allah Teâlâ katında kendilerine fayda verir düşüncesiyle şirk batağına düşmüşlerdi.¹² Öyleyse şeytan Hz. Âdem ile Hz. Nuh arasında geçen 20 asır boyunca hiçbir hedefini gerçekleştirmeyi başaramamıştır. Çünkü onun tuzakları âlimlere işlemez. Onun malları âlimler pazarında revaç bulmaz. Çünkü âlimler her yeni şeyi Allah Teâlâ’nın kanunlarına arz ederler. Âlimlere göre ibadet ancak Allah Teâlâ’nın emrettiği şeylere olur. Ne zaman ki cehalet yaygınlaşıp âlimler vefat edince şeytan komutlarını geçerli

⁹ el-Bakara, 2/168-169.

¹⁰ Yasin, 36/60-62.

¹¹ Fâtır, 35/6.

¹² Muhammed Surûr b. Nâyif Zeynulabidîn, *Menhecû'l-Enbiya fi'd-Da'veti ilAllah Teâlâ Dâru'l-Erkam li't-Tibâa' ve'n-Neşri ve't-Tevzî'*, Kuveyt, 1988, 1/43.

kılacak, vesveselerini işittirecek bir alan buldu. Bu yüzden Hâtemu'l-Enbiya'ya (s.a.v) inen ilk ayet: “*Yaratan Rabbinin adıyla oku! O, insanı pıhtılaşmış kandan (alak'tan) yarattı. Oku! Kalemle öğreten, insana bilmediğini bildiren Rabbin, en büyük kerem sahibidir.*”¹³ Hz. Peygamber (s.a.v) Erkam b. Ebi'l-Erkam'ın medresesinde ashabını talim ve terbiye etmeye başladı. Bu büyük medreseden Kur'ân-ı Kerim ve yüce Peygamberin (s.a.v) öğretilerinin ışığında şeytana ve vesveselerine nasıl karşı konulacağını bilen âlim insanlar yetişti.¹⁴

5. Şeytan Nuh kavminden Allah Teâlâ'dan başkasına ibadet etmelerini tek seferde istememişti. Çünkü şayet böyle yapsaydı hiç kimse ona icabet etmezdi. Fakat o, salih insanlara muhabbet beslediğini ileri sürerek onlara yavaş yavaş yaklaştı. Nuh kavmine salih insanların heykellerini dikmelerini ve ancak bu şekilde onları sürekli hatırlarında tutabileceklerini telkinde bulundu. Geriye kalan son âlimler halkası da kaybolunca arkadan gelen cahillere, sizden öncekiler bu putlara tapıyorlardı diye fısıldadı. Böylece onlar da şeytanın çağrısına icabet ettiler.¹⁵
6. Nuh kavminin taptığı mabutlar: Kur'ân-ı Kerim Nuh kavminin mabutlarına şu ayet-i kerimde değinmiştir: “*Ve dediler ki: Sakın ilâhlarınızı bırakmayın; hele Ved'den, Suvâ'dan, Yeğûs'tan, Ye'ûk'tan ve Nesr'den asla vazgeçmeyin! (Böylece) onlar gerçekten birçoklarını saptırdılar.*”¹⁶ Kur'ân-ı Kerim bize, Nuh kavminin taptıkları putları şöyle açıklamıştır: Bu putlar **Vedd, Suvâ, Yeğûs, Yeûk** ve **Nesr**'dir. Bu putlar her ne kadar mutlak manada tapılan en eski putlar olmasa da kendilerine aynı anda hepsine birden tapılan en eski putlardır. Bu, ta Nuh tufanı öncesine dayanır. Nuh kavmi, kendilerinden olan ölmüş bazı salih insanların suretlerini yaptılar daha sonra da hatıralarını canlandırmak ve onların yolundan gitmek için heykellerini ve figürlerini yaptılar. Daha sonra da yaptıkları bu heykel ve figürlere tapıldılar. Bu putların Nuh kavminin taptıkları putlar olduğunda şüphe yoktur. İmam Buhârî Sahih'inde İbn Abbas'ın (r.a) şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir: Nuh kavmindeki putlara daha sonra Araplar arasında da tapıldı. Vedd putu Dumetü'l-Cendel'deki Kelb kabilesine aitti. Suva' putu Huzeyl kabilesine, Yeğûs putu önce Murad kabilesine ardından da Sebe'nin yanıbaşındaki el-Cevf bölgesindeki Benî Ğatîf'e, Yeûk putu Hemedanlılar'a, Nesr putu ise Zî'l-Kıla'daki Himyerliler'e aitti. Bunlar Nuh

¹³ el-Alak, 96/1-5.

¹⁴ Muhammed Surûr b. Nâyif Zeynulabidîn, *Menhecu'l-Enbiya fi'd-Da'veti ilAllah Teâlâ* 1/44.

¹⁵ A.g.e, 1/44.

¹⁶ Nuh, 71/23.

kavmindeki salih kişilerin isimleriydi. Bunlar ölünce şeytan bunların kavmine, bir araya geldikleri meclislerine bu kişilerin heykellerini dikmelerini ve diktikleri bu heykellere bunların isimlerini vermelerini fısıldadı. Onlar da heykelleri yaptılar ancak ibadet etmediler. Ne zaman ki bu heykelleri yapanlar ölüp geçmişe dair bilgiler de silinince sonradan gelenler tarafından bu dikili taşlara tapılmaya başlandı.¹⁷

Bütün bu aktarılanlardan anlıyoruz ki; putlara tapma hadisesi insanlığın inancına hemen bir anda sirayet etmemiş, ilk sapma hareketinden itibaren geniş zamanla yayılarak insanlığın inancına nüfuz etmiştir. Maddeciliğin ön planda tutulması ve şeytan kontrolünde hareket etmek de bu durumun yayılmasında ve geniş alan bulmasında etkili olmuştur. Hiç kimse, insanlığın bilimde ve uygarlık sahasında ilerlemesini, insanlığı artık bir daha putperestlik aşamasına döndüremeyeceğini zannetmesin. Çünkü biz halen daha ilk dönem cahiliye devrini bize hatırlatan çeşitli modern putperestlik türleriyle karşılaşmaktayız. Mesela; ibadethane adı verilen birçok mekân, günümüzde bazı insanların tevhidden ve yalnız Allah Teâlâ'ya ibadetten uzaklaşarak önünde yalvarıp yakarak durduğu putlarla doludur.

İşte İslam'ın Müslümanın inancını korumadaki yüceliğini burada görüyoruz. Doğru yoldan sapmaktan kurtaran yegâne faktör İslam'dır. İslam'ın bu fonksiyonu, halis tevhid inancını emretmesinde ve insanı tevhidden alıkoyan göstergeleri ortadan kaldırmada getirdiği önlemlerde kendini gösterir. Buharî ve Müslim'de geçen bir hadis-i şerifte, Ümmü Seleme (r.anha) ve Ümmü Habibe (r.anha), Hz. Peygamber'in (s.a.v) yanında, Habeşistan'da gördükleri Mâriye adındaki kiliseden, oranın güzelliğinden ve orada bulunan resimlerden bahsettiler. Allah Resulü (s.a.v) şöyle buyurdu: *"Bunlardan salih bir kişi öldüğünde kabrinin üstüne mescit yaparlar ardından da bu resimleri çizerlerdi. Bunlar var ya Allah Teâlâ katında mahlûkatın en şerlileridir."*¹⁸

İmam Müslim *Sahîh*'inde Hz. Aişe'nin (r.a) şöyle dediğini rivayet etmiştir: Allah Resulü (s.a.v) peşinden vefat ettiği hastalığında şöyle buyurdu: *"Allah Teâlâ Yahûdî ve Hıristiyanlara lanet etsin. Peygamberlerinin kabirlerini mescit edindiler."* Hz. Aişe (r.a) dedi ki: *"Eğer bu tehlike olmasaydı Allah Resulü (s.a.v) kabirini teşhir ederdi. Fakat O (s.a.v), kabrinin mescit edinilmesinden endişe etmişti."*¹⁹

¹⁷ Muhammed Beyûmî Mehrân, *Dirâsâtun Târihiyye fi'l-Kur'âni'l-Kerîm*, Daru'n-Nehda'l-Arabiyye li't-Tibâa' ve'n-Neşr, Beyrut, 2. Baskı, H. 1408/M. 1988, 4/13.

¹⁸ *Sahîhu'l-Buhârî*, Had. No: 427; *Sahîhu'l-Müslim*, Had. No: 528; Nesâî *Sünen*'inde, Ahmed b. Hanbel de *Müsned*'inde rivayet etmiştir.

¹⁹ *Sahîhu Müslim*, *Kitâbu'l-Mesâcid- Mevâdiu's-Salât*, Had. No: 529; *Sahîhu'l-Buhârî*, Had. No: 1390.

İmam Buhârî *Sahih*'inde Muğire b. Şu'be'nin (r.a) şöyle dediğini rivayet etmiştir: Allah Resulü (s.a.v) döneminde oğlu İbrahim (r.a) vefat ettiği gün güneş tutuldu. İnsanlar: Güneş İbrahim'in (r.a) vefatından dolayı tutuldu, dediler. Bunun üzerine Allah resulü (s.a.v): *"Güneş ve ay hiç kimsenin ölümü veya doğumu için tutulmazlar. Siz tutulduklarını gördüğünüzde namaz kılın ve Allah Teâlâ'ya dua edin."*²⁰

Allah Resulü'nün (s.a.v) bu kelimadan İslam'ın, hayatlarında veya vefatlarından sonra ulu kişiler yoluyla insanlığın inancına sinen akidevî sapma göstergelelerini nasıl iyileştirdiğini müşahede ediyoruz.²¹

Yine İslam'ın şirke açılan menfezlerin önüne nasıl set çektiğini ve halis tevhid inancına nasıl çağırdığını da müşahede ediyoruz. Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: *"Biz sana Kitap'ı gerçeğe indirdik. Öyle ise dini Allah için halis kılarak O'na kulluk et. Dikkat edin, halis din Allah Teâlâ'nındır; O'nu bırakıp da putlardan dostlar edinenler: "Onlara, bizi Allah Teâlâ'ya yaklaştırsınlar diye kulluk ediyoruz" derler."*²²

İşte aynen böyle, insanlık ne zaman Allah Teâlâ'ya verdiği sözü unutup, Allah Teâlâ'nın fitratı olan tevhid dininden çıkmışsa ve yeryüzünde Allah Teâlâ'ya şirk koşmadan yalnızca O'na ibadet eden kimse kalmayınca Allah Teâlâ, onları Allah Teâlâ'ya şirk koşmadan yalnızca O'na ibadet etmeye davet etsin, O'ndan başkasına ibadetten sakındırsın diye peygamberi Hz. Nuh'u gönderdi. Onlar istedikleri kadar putlara Allah Teâlâ'ya yaklaştırsınlar diye ibadet etsin ve onları şefaatchi kabul etsinler!²³

²⁰ *Sahihu'l-Buhârî, Bâbu's-Salât fî Küsûfi's-Şems*, Had. No: 996, Üstad Kadı Muhammed Deli Balta, *Kıyasu'l-Enbiya*, s. 43'ten naklen.

²¹ Muhammed Deli Balta, *Kıyasu'l-Enbiya*, s. 43.

²² ez-Zümer, 39/2-3.

²³ Ebubekir Muhammed Zekeriyya, *eş-Şirku fi'l-Kadîm ve'l-Hadîs*, 1/233.

Altıncı Konu

KUR'ÂN-I KERİM TARİHÎ BİR KAYNAKTIR

Kur'ân-ı Kerim Allah Teâlâ'nın “*Geçmişte ve gelecekte onu batıl kılacak yoktur. Hâkim ve övülmeğe layık olan Allah katından indirilme*”²⁴ olan kitabıdır. Allah Resulü'ne (s.a.v) 23 sene zarfında, gelişen olaylar ve duruma göre peyderpey indirilmiştir. Ayetler ve sureler indiği anda kayda geçiriliyordu. Hz. Peygamber'e (s.a.v) ne zaman bir ayet ya da ayetler inince: “*Bu ayeti/ayetleri falan surenin falan yerine koyun*” derdi.

Hz. Cebrail Hz. Peygamber'e (s.av) bir ayeti veya ayetleri indirdiğinde Hz. Peygamber'e (s.a.v) şöyle derdi: “*Ey Muhammed! Allah Teâlâ bu ayeti/ayetleri falan surede şunun başına koymanı emrediyor.*” Bu nedenle âlimler Kur'ân-ı Kerim'in toplanmasının tevkîfî (Allah Teâlâ'nın emriyle) olduğunda ittifak etmişlerdir. Yani Kur'ân-ı Kerim'in bugün elimizde bulunan Mushaflardaki gördüğümüz dizilimi Allah Teâlâ'nın emri ve vahyi doğrultusunda olmuştur.²⁵

Allah Teâlâ, Hz. Peygamber (s.a.v) ve Ashâb-ı Kiram (r.anhüm) döneminden beri Kur'ân-ı Kerim'in ezberlenmesini bu ümmete kolaylaştırmıştır. Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: “*Andolsun ki, Kur'ân'ı öğüt olsun diye kolaylaştırdık; öğüt alan yok mudur?*”²⁶ Allah Teâlâ Kur'ân-ı Kerim'in ebedi olmasını takdir etmiş, onu tahrif edilmekten ve değiştirilmekten korumuştur. Yazıya geçirilmesi ve ezberlenmesi yoluyla da içeriğinden bir şeyin zayı olmasından muhafaza etmiştir.²⁷ Böylelikle şu kavl-i şerifi: “*Oysa o, değerli bir Kitap'tır. Geçmişte ve gelecekte onu*

²⁴ Fussilet, 41/42.

²⁵ Muhammed Beyûmî Mehrân, *Dirâsâtun Târihiyye fi'l-Kur'âni'l-Kerîm*, 1/19.

²⁶ el-Kamer, 54/32.

²⁷ Muhammed Abdullah Draz, *en-Nebeu'l-Azîm Nazarâtun Cedide fi'l-Kur'ân*, Dâru Tayyibe li'n-Neşri ve't-Tevzî', Riyad, Suudi Arabistan, 1. Baskı, H. 1417/M. 1997, s. 12-14.

batıl kılacak yoktur. Hâkim ve övülmeğe layık olan Allah katından indirilmedir”²⁸ ve şu kavl-i şerifi: “*Doğrusu Kitap’ı Biz indirdik, onun koruyucusu elbette Biziz*”²⁹ ve şu kavl-i şerifi: “*Doğrusu o vahyolunanı kalbine yerleştirmek ve onu sana okutturmak Bize düşer. Biz onu Cebrail’e okuttuğumuz zaman, onun okumasını dinle. Sonra onu sana açıklamak Bize düşer*”³⁰ tasdik etmiştir.

Tarihi bir kaynak olarak Kur’ân-ı Kerim’in, istisnasız tüm kaynakların en gerçeği ve en doğrusu olduğunda ve içeriğinin sıhhati konusunda asla şüphe yoktur. Çünkü Kur’ân-ı Kerim tartışmaya kapalı güvenli bir tarihi belgedir. Allah Resulü’nün (s.a.v) dikte ettirmesiyle başından beri yazıya geçirilmiş, sonrasında okunmuş ve vefatından önce son olarak da gözden geçirmiştir.³¹ Yine Kur’ân-ı Kerim kısasları hepsi birer tarihi hadise ve bilgi değerindedir. İçine hiçbir hayal ürünü hadise ve efsane karışmamıştır. Kur’ân-ı Kerim, Allah Teâlâ’nın ifade buyurduğu üzere “*Kur’ân’ı ancak hak olarak indirdik ve o da indiği gibi hak olarak kaldı.*”³²

Biraz önce de değindiğimiz gibi Allah Teâlâ Kur’ân-ı Kerim’i tahrife ve tebdile uğramaktan koruyacağını üstlenmiştir. Prof. Dr. Muhammed Abdullah Draz’a göre Kur’ân-ı Kerim’e, Kur’ân ve Kitap denilmesi şu anlamlara gelir: Kur’ân denilmesi dillerde okunduğunu ifade eder. Kitap denilmesi ise yazıya döküldüğünü ifade eder. Kur’ân-ı Kerim’e bu iki ismin kullanılması Allah Teâlâ’nın onu ileride iki sahada muhafaza edeceğine işaret eder: Sinelerde ve satırlarda.³³

İşte, Allah Teâlâ’nın İslam ümmetinin kendi peygamberine uyararak iç âlemlerinde harekete geçirdiği bu çift taraflı özen sebebiyle Kur’ân-ı Kerim çok sağlam bir şekilde korunmuştur. Böylece Allah Teâlâ “*Hiç şüphe yok ki, Kur’ân’ı biz indirdik, elbette onu yine biz koruyacağız*”³⁴ buyurarak Kur’ân-ı Kerim’i korumayı üstlenmiş, böylelikle Allah Teâlâ’nın vaadi yerine getirilmiştir.

Geçmiş diğer kitapların başına gelen tahrif, tebdil ve senedin kopması gibi talihsizlikler Kur’ân-ı Kerim’in başına gelmemiştir. Zira Allah Teâlâ o kitapların korunmasını üstlenmemiş, insanların korumasına havale etmiştir. Zira şöyle buyuruyor: “*...kendilerini Tanrıya adanmış zahitler, âlimler de, Allah Teâlâ’nın kitabını korumakla görevlendirildiklerinden (onunla hüküm verirler)...*”³⁵ Yani

²⁸ Fussilet, 41/41-42.

²⁹ el-Hicr, 15/9.

³⁰ el-Kiyâme, 75/17-19.

³¹ Muhammed Abdullah Draz, *en-Nebeu’l-Azîm, Nazarâtun Cedîde fi’l-Kur’ân*, s. 49.

³² el-İsrâ, 17/105.

³³ A.g.e, s. 12-13.

³⁴ el-Hicr, 15/9.

³⁵ el-Mâide, 5/44.

korunması istenilen Allah Teâlâ'nın kitabıyla hüküm veriyorlardı. Kur'ân-ı Kerim'le bu kitaplar arasındaki farklılığın sırrı şudur: Diğer semavi kitaplar kalıcı değil geçici olarak indirilmişti. Ama Kur'ân-ı Kerim ise kendinden önce gelen kitapları doğrulayıcı ve onları gözetim altında tutmak üzere gelmiştir. Bu nedenle o kitaplarda bulunan tüm hakikatleri içermekte, bunların yanı sıra Allah Teâlâ'nın dediği ilave şeyleri de içermekte ve onların yerini almaktadır. O kitaplardan Kur'ân-ı Kerim'in yerini tutabilen bir kitap yoktur. Allah Teâlâ Kur'ân-ı Kerim'in kıyamet sabahına kadar bir hüccet olarak kalmasına hükmetmiştir. Allah Teâlâ bir iş hakkında hüküm verdiğinde onun gerçekleşmesini sağlayacak sebepleri kolaylaştırır. Zira O, hikmet sahibi ve çok bilendir.³⁶

Kur'ân-ı Kerim, tarihçilerin işi olan geçmiş milletlerden haber veren bir tarih kitabı olarak indirilmemiştir. O yalnızca bir hidayet ve irşat rehberidir. Allah Teâlâ Kur'ân-ı Kerim'i, Müslümanların uyacakları bir anayasa, hayatları boyunca üzerinde yürüyecekleri bir yol ve onları tevhide, nefislerin terbiyesine, güzel ahlaka, adaletle hükmetmeye davet eden bir kılavuz olarak indirmiştir. Tarihi bir hadiseyi aktardığında ancak ibret ve öğüt alınsın diye aktarır.³⁷ Devletlerin kuruluşunda ve çöküşünde, uygarlıkların parlamasında ve sönmesinde var olan Allah Teâlâ'nın kanunlarından; yine insani değişimin gerçekleşmesini komuta eden önderlerin niteliklerinde ve bu önderlerin karanlık, şer, sapkın, azgın ve suç unsurlarıyla çatışmalarında takip ettikleri metotlarında geçerli olan Allah Teâlâ'nın kanunlarından ilham alınmasını sağlamak amacıyla tarihsel olaylar aktarılır.

Kur'ân-ı Kerim'de aktarılan kıssalar ferdî, ailevî ve insanî dersler ve ibretler vermeye, nefsanî hastalıkları tedavi etmeye, insanları Allah Teâlâ ile bağ kurmaya ve yalnızca O'na ibadet etmeye ve O'nun huzurunda yalvarıp yakarmaya, buruk kalple O'na çokça dua etmeye ve insanoğlunun geçmişte yaşadığı çeşitli imtihanlardan dersler çıkarmaya yönlendirmeye önem verir.

Hız. Yusuf ve Hız. İsmail kıssaları bu tür kıssalardandır. Mesela Hız. Yusuf kıssası! Çocukluğundan itibaren kardeş kıskançlığından kadın sapıklığına, zindana atılma zulmünden yönetim görevine, zorluk ve kıtlık süresi boyunca halkın çıkarlarını gözetmeye kadar ne kadar insan karakterli sıkıntı, çile varsa hepsine maruz kalmış bir şahsiyetin kıssasıdır...

Söz konusu yaşanan insani imtihanlar Hız. İsmail'in kıssasında da aynı şekilde çocukluk çağından itibaren başlamıştır. Çocukluğundan itibaren aile, gıda ve su gurbeti çekmiştir. Bunlardan daha da önemlisi insani imtihanların ona yığıldığı

³⁶ Muhammed Beyûmî Mehrân, *Dirâsâtun Târihiyye fi'l-Kur'âni'l-Kerîm*, 1/39.

³⁷ A.g.e, 1/40; *Ehdâfu'l-Kur'ân ve Mekâsiduhu*, Muhammed Reşid Rıza (Tefsîru'l-Kur'âni'l-Kerîm), el-Hey'etü'l-Mısriyyetü'l-Âmme li'l-Kitâb, Kahire, 1990, 1/286-293.

kendini feda etme yüküdür. Bu yük, -kadim doğu topluluklarının birçoğunda bulunan- insana kıymaktan çekinmeyen barbarlık ile insana kıymaktan çekinen medenilik şeklinde iki yol ayırımı demektir. Ama ardından Beyt-i Haram'daki çorak arazide bir başına kalan bu çocuğa, kavimler ve kabilelerin gelmesi takdir ediliyor ve geçen günler boyunca tüm dünyanın tarihi bunlar eliyle şekilleniyor.³⁸

1. İSLAM ÖNCESİ DÖNEMLERDEN ÖNEMLİ BİLGİLER

Allah Teâlâ'nın yüce kitabı, kıssaları üzerinden bize İslam öncesi dönemlerden, o dönemlerde mevcut devletlerden bu şekilde önemli bilgiler sunmaktadır. Yapılan yeni keşifler de Kur'ân-ı Kerim'in verdiği bu bilgileri kuvvetle doğrulamaktadır. Örneğin Hz. Musa kıssası üzerinden bize Firavun Mısırında geçerli olan tanrı kral anlayışına, oradaki siyasi, iktisadi ve içtimai hayata dair pek çok bilgi sunmaktadır.³⁹ Hz. İbrahim kıssasında da kadim Irak hakkında birçok malumat sunulmaktadır.

Kur'ân-ı Kerim de en fazla öne çıkan kıssalar olan Hz. İbrahim ve Hz. Musa kıssalarına da burada değinmek yerinde olacaktır. Zira bu iki kıssa, Kur'ân-ı Kerim cüzlerinde ayrıntılı bir şekilde ele alınmaktadır. Bu iki kıssa, medeniyet sahibi milletlerin ırklarına gönderilmiş peygamberlik vazifesinin bilgisini bize aktarıyor. Bu milletler Mezopotamya ve Nil havzasında yaşamış halklardı. Bu iki bölgede ibadet konusunda geçirilen zihin tutulmasına yönelik yapılan devrim, kadim dönemde mevcut olan tüm ilginç ibadet şekillerine yönelikti.⁴⁰

Beni İsrail'e gelince kuşkusuz Kur'ân-ı Kerim dışında, Beni İsrail'den bahseden; Yahûdilerden, onların hallerinden ve karakterlerinden, peygamberlere karşı davranışlarından uzunca söz eden hiçbir semavi kitap yoktur. Buna Tevrat da dâhildir. Allah Teâlâ ne kadar doğru buyurmuştur: “*Doğrusu bu Kur'ân, İsrailoğullarına, ayrılığa düştükleri şeyin çoğunu anlatmaktadır.*”⁴¹

Arap bölgesine gelince Kur'ân-ı Kerim'de, İslam öncesi dönemde Arap yarımadasının güneyinde yaşamış olan Sebe halkı adında inen Sebe Suresi bulunmaktadır. Bunun yanı sıra Kur'ân-ı Kerim, diğer mukaddes kitaplardan ayrı olarak, Ashâb-ı Kehf, Seylül-Arîm ve Ashâb-ı Uhdûd gibi kıssaların yanında Ad kavmi, Semûd kavmi gibi geçmişte yaşamış olan Arap kavimlerinden; Fil kıssası, Hz.

³⁸ Abbas Mahmud el-Akkâd, *el-İslâm Da'vetün Âlemiyye*, el-Mektebetü'l-Asriyye, Beyrut-Sayda, Lübnan, 1999, s. 218-219.

³⁹ Muhammed Beyûmî Mehrân, *Dirâsâtun Târîhiyye fi'l-Kur'âni'l-Kerîm*, 1/41.

⁴⁰ A.g.e, 1/41.

⁴¹ en-Neml, 27/76.

İbrahim ve oğlu Hz. İsmail'in temiz topraklar olan Hicaz'a hicretinden ve Hz. İsmail'in orada ikamet etmesinden de söz eder.⁴²

Allah Teâlâ ne kadar doğru buyurmuştur: *“Bunlar sana vahyettiğimiz bilinmeyen olaylardır. Sen de, milletin de daha önce bunları bilmezsiniz. Sabret, sonuç, Allah Teâlâ’dan sakınanlarındır.”*⁴³

*“Bu Sana vahyettiğimiz gayb haberlerindendir. Meryem’e hangisi kefil olacak diye kalemelerini atarlarken sen yanlarında değildin, çekişirlerken de orada bulunmadın.”*⁴⁴

*“Musa’ya hükmümüzü bildirdiğimiz zaman, sen batı yönünde, (Musa’yı bekleyenler arasında) değildin, onu görenler arasında da yoktun. Ama biz nice nesiller var etmiştik. Sen, Medyen halkı arasında bulunup, onlara ayetlerimizi okumuyordun, fakat o haberleri sana gönderen Biziz. Sen, Musa’ya hitap ettiğimiz zaman Tur’un yanında da değildin. Senden önce kendilerine uyarıcı gelmeyen bir toplumu uyarmak için, Rabbinden bir rahmet olarak gönderildin; belki düşünürler.”*⁴⁵

*“Peygamberlerin başlarından geçenlerden, sana anlattığımız her şey, senin gönlünü pekiştirmemizi sağlar; sana bu belgelerle gerçek; inananlara da öğüt ve hatırlatma gelmiştir.”*⁴⁶

*“Onların olayını sana Biz gerçek olarak anlatıyoruz.”*⁴⁷

*“Andolsun ki, peygamberlerin kıssalarında, akli olanlar için ibretler vardır. Kur’ân uydurulabilen bir söz değildir. Fakat kendinden önceki Kitapları tasdik eden, inanan millete her şeyi açıklayan, doğru yolu gösteren bir rehber ve rahmettir.”*⁴⁸

Allah Resulü (s.a.v) Kur’ân-ı Kerim hakkında ne kadar doğru buyurmuştur: “Allah Teâlâ’nın kitabında sizden öncekilerin ve sonrakilerin bilgisi ve aranızdaki mevzuların hükmü bulunmaktadır. O, hak ile batılı birbirinde ayıran kesin bir hüküm olup gayesiz bir kelam değildir. Her kim zorbalık yaparak ondan uzaklaşırsa Allah Teâlâ onun işini bitirir. Her kim de doğru yolu ondan başkasında ararsa Allah onu sapıklığa düşürür. O, Allah Teâlâ’nın sağlam ipidir ve hikmet dolu sözleridir. O, Sırat-ı müstakîm’dir. Arzu ve istekler sadece onunla hakkın

⁴² A.g.e, 1/42.

⁴³ Hûd, 11/49.

⁴⁴ Âl-i İmrân, 3/44.

⁴⁵ el-Kasas, 28/44-46.

⁴⁶ Hûd, 11/120.

⁴⁷ el-Kehf, 18/13.

⁴⁸ Yusuf, 12/111.

dışına çıkmaz, diller onunla karışıklığa düşmez. Âlimler ona doyamaz. Fazla tekrarlamaktan dolayı eskimez ve tadı azalmaz. Onun hayranlık veren mesajları, bi-tip tükenmez. O, öyle bir kitaptır ki: Cinlerden bir gurup onu dinleyince şöyle demek mecburiyetinde kalmışlardır: “*Biz ne güzel bir Kur’ân dinledik, doğrunu eğriden ayırt etme bilincine ulaştıran bir Kur’ân ve böylece ona iman ettik.*”⁴⁹ Kim ona dayanarak konuşursa doğru söz söylemiştir. Kim onunla amel ederse sevap kazanır. Kim onunla hüküm verirse adaletli davranmış olur. Ona davet eden doğru yola iletilir.”⁵⁰

2. KUR’ÂN-I KERİM’İN KISSALARI AKTARMASININ GAYESİ VE YEGÂNE GÜVENİLİR KAYNAK OLMASI

Kur’ân-ı Kerim’in kıssaları zikretmesinin tek hedefi tarihi bilgi vermek değildir; geçmişte yaşayanların başlarına gelenlerden ibret almayı ortaya koymak, Kureyş’in İslam düşmanlığını engellemek ve kâfirlerin her türlü eziyetine karşı Hz. Peygamber’i (s.a.v) teselli etmektir. Böylelikle ilahi rahmet, geçmiş peygamberlerin kıssaları yoluyla, seçilmiş Nebinin (s.a.v) çektiği sıkıntıları ve acıları hafifletmeyi dilemiştir. Zira Allah Teâlâ peygamberine, değerli peygamber kardeşlerinin zalimler karşısında karşılaştıkları zorbalıkları, kâfirlerin onlara karşı azgın tutumlarını hatırlatıyor; onların yılmadıklarını, boyun eğmediklerini, zayıflık ve gevşeklik göstermediklerini, bilakis tahammül gösterip sabırda yarıştıklarını bildiriyor. Bu manadan olarak Allah Teâlâ şerefli peygamberine yüce kitabında şöyle hitap ediyor: “*Peygamberlerin başlarından geçenlerden, sana anlattığımız her şey, senin gönlünü pekiştirmemizi sağlar; sana bu belgelerle gerçek; inananlara da öğüt ve hatırlatma gelmiştir.*”⁵¹ Bunların yanı sıra bu kıssalarda, gücüyle gururlanan güç kuvvet sahiplerinin ve şehirlerde aşırılık yapan ve bunda ileri giden zorbalının başlarına gelen musibetleri de açıklamıştır. Allah Teâlâ onları artlarından çevirip kuşatmıştır.⁵²

Şunu aklımızdan asla çıkarmamalıyız; Kur’ân-ı Kerim’de ele alınan tüm kıssalar apaçık gerçek olaylardır.

Zira Allah Teâlâ şöyle buyuruyor:

“*Allah Teâlâ’dan daha doğru sözlü kim olabilir?*”⁵³

⁴⁹ el-Cin, 72/1-2.

⁵⁰ Celâluddin es- Suyûtî (v. H. 911), *el-İtkân fi Ulûmi’l-Kur’ân*, el-Hey’etü’l-Mısriyyetü’l-Âme li’l-Kitâb, 1. Baskı, 1974, 2/151; Muhammed Ebû Zehra, *el-Mu’cizetü’l-Kübrâ el-Kur’ân*, Dâru’l-Fikri’l-Arabî, Kahire, s. 15; Tefsîru’l-Kurtubî, 1/5.

⁵¹ Hûd, 11/120.

⁵² Muhammed Ebû Zehra, *el-Mu’cizetü’l-Kübrâ el-Kur’ân*, s. 203.

⁵³ en-Nisa, 4/87; Muhammed Beyûmî Mehrân, *Dirâsâtun Târihiyye fi’l-Kur’âni’l-Kerim*, 1/44.

*“Şüphesiz bu anlatılanlar gerçek olaylardır.”*⁵⁴

*“İşte bunlar Allah Teâlâ’nın ayetleridir. Biz onları sana doğru olarak okuyoruz. Şüphesiz sen peygamberlerden birisin.”*⁵⁵

*“O, sana Kitab’ı hak olarak indirdi.”*⁵⁶

*“Sana vahyettiğimiz kitap gerçektir.”*⁵⁷

*“Şüphesiz ki Kitab’ı sana hak olarak indirdik.”*⁵⁸

*“İşte sana gerçek olarak okuduğumuz bunlar Allah Teâlâ’nın ayetleridir. Artık Allah Teâlâ’dan ve O’nun ayetlerinden sonra hangi söze inanacaklar?”*⁵⁹

*“Rableri tarafından hak olarak Muhammed’e indirilene inananların...”*⁶⁰

İşte bu yüzden, Kur’ân-ı Kerim kıssalarından birini okuduğunda onda asla tarih kitaplarındaki gibi ya da bugün YaHûdilerin elindeki Tevrat’taki gibi abartılmış bir şey bulamazsın. Bunların ötesinde Kur’ân-ı Kerim kıssaları yapılan son keşiflerle de desteklenen sahih bilgilerdir.⁶¹ Mesela Batlamyus coğrafyasında anılan Âd ve Semûd kavimleri kıssaları gibi. Yunan ve Romalı yazarlara ilaveten birçok tarihi metinler de Semûd kavminden söz etmekte, Âd ismini tıpkı Kur’ân-ı Kerim gibi İrem ismine yanaşık olarak zikretmektedir.⁶²

Yüce Allah şöyle buyuruyor:

*“Sana da, daha önceki kitabı doğrulamak ve onu korumak üzere hak olarak Kitab’ı (Kur’ân’ı) gönderdik.”*⁶³

*“Bu (Kur’ân), indirdiğimiz ve kendinden öncekileri doğrulayıcı mübarek bir kitaptır.”*⁶⁴

⁵⁴ Âli İmrân, 3/62.

⁵⁵ el-Bakara, 2/252.

⁵⁶ Âl-i İmran, 3/3.

⁵⁷ Fâtır, 35/31.

⁵⁸ ez-Zümer, 39/2.

⁵⁹ el-Câsiye, 1/6.

⁶⁰ Muhammed, 47/2.

⁶¹ A.g.e, 1/45.

⁶² Abbas Mahmud el-Akkâd, Matlau’n-Nûr ev Tavâliu’l-Ba’seti’l-Muhammediyye, Daru Nehdati Mısra, Kahire, 1955, s. 61.

⁶³ el-Mâide, 5/48.

⁶⁴ el-En’âm, 6/92.

“Sana vahyettiğimiz kitap, kendinden öncekini (semavi kitapları) doğrulayıcı olarak gelen gerçektir.”⁶⁵

Yine, Kur’ân-ı Kerim’in birçok kıssaya işaret etmesi, Arap çevrelerde insanların dilinde dolaşan halk hikâyeleri türünden kıssalar olduğunun delilidir şeklinde bir iddia ortaya atan bir kısım yazarçizer takımının bu iddiaları doğru değildir.⁶⁶ Neden mi! Çünkü Araplar Kur’ân-ı Kerim’in haber verdiği birçok kıssa hakkında bilgi sahibi değildi. Örneğin Kur’ân-ı Kerim Nuh kıssasını Allah Teâlâ’nın şu kavl-i şerifiyle noktalıyor: *“(Resûlüm!) İşte bunlar sana vahyettiğimiz gayb haberlerindendir. Bundan önce onları ne sen biliyordun ne de kavmin.”⁶⁷*

Eğer söz gelimi Araplar bu kıssayı önceden bilselerdi ve eğer bu kıssa onların gece söyleşilerinde anlattıkları halk masallarından biri olsaydı bu durumda, aralarında Hz. Peygamber’in (s.a.v) en azılı düşmanlarının da bulunduğu Arap toplumu Allah Teâlâ’nın *“Bundan önce onları ne sen biliyordun ne de kavmin”* kavl-i şerifi karşısında sessiz kalırlar mıydı?

Hz. Peygamber’e (s.a.v) zarar vermek adına en ufak bir açığı bile fırsata çevirerek alay ve küçümseme malzemesi yapan ve sürekli tetikte bekleyen Allah Resulü’nün (s.a.v) düşmanlarının, Hz. Peygamber’e (s.a.v) bu kıssayı bildiklerini hatta bu kıssanın, kendi meclislerinde ve cemiyetlerinde anlattıkları masallardan olduğunu söyleyebilecekleri mantıklı değil mi? Ama ne var ki tarih bize, inkârcıların bu ayet-i kerimeyi Allah Resulü’nün (s.a.v) yüzüne karşı inkâr ettiklerinden hiç bahsetmemektedir. Bu da, Kur’ân-ı Kerim’in geçmiş milletlere dair getirdiği haberler hakkında Arapların hiçbir bilgi sahibi olmadıklarını göstermektedir. Bu kıssaların bazısını bilen Tevrat ve İncil okumuş ehl-i kitabın varlığı bu neticeyi etkilemez.⁶⁸

⁶⁵ Fâtır, 35/31.

⁶⁶ el-Bûtî, *Min Ravâi’il-Kur’ân*, s. 237.

⁶⁷ Hûd, 11/49.

⁶⁸ Muhammed Beyûmî Mehrân, *Dirâsâtun Târihiyye fi’l-Kur’âni’l-Kerîm*, 1/47.

İkinci Bölüm

HZ. NUH'UN DAVETİ

Birinci Konu

NEBİ, RESUL, NÜBBÜVET VE RİSALET KAVRAMLARI

1. NEBİ KAVRAMININ SÖZLÜK VE TERİM ANLAMI

a. Nebi Kavramının Sözlük Anlamı

وَأَنَّ *Nebe* kelimesi *haber* anlamına gelir. Çoğulu أَنْبَاءٌ şeklindedir. Arapçada لِفُلَانٍ نَبَأٌ “*Falandan nebe var*” yani haber var denilir. نَبِيٌّ / *Nebi* ise Allah Teâlâ’dan haber veren kişi demektir. Çünkü o haberi Allah Teâlâ’dan getiriyor. نَبِيٌّ kelimesi نَبَأٌ / *Nebâvet* kökünden türemiş, üstte olan, yükseltilmiş şey anlamındadır. Yani bu anlama göre nebi, diğer canlılardan daha üstün demektir.¹ فِرْدَوْسُ / *Nübüvvetün* kelimesini tanımında şöyle der: Allah Teâlâ ile akıl sahipleri arasında, dünya ve ahiret meselelerindeki müşküllerini çözüme kavuşturmak için elçilik yapmaktır.²

Râgıb el-Asfahânî, isimlendirmenin gerekçesi hakkında şöyle der: Diğer insanlardan makamca üsttün olduğu için nebi denilmiştir. Allah Teâlâ’nın Hz. İdris hakkındaki şu kavl-i şerifi buna delalet eder: “*Onu üstün bir makama yücelttik.*”³

b. Nebi Kavramının Terim Anlamı

Nebi, kendinden önceki peygamberin şeriatını anlatmak üzere gönderilmiş peygamberdir.⁴

¹ Recâ bint Salih Muhammed el-Bahr, *Tenevvu’u Hitâbi’l-Kur’âni’l-Kerim fi’l-Ahdi’l-Mekkîyyi Dirasetün li’l-Üslûbi ve’l-Mevzu*, Mektebetü’l-Mütenebbî, 2016, s. 244.

² Râgıb el-Asfahânî, *Müfredâtu Elfâzi’l-Kur’ân*, thk: Safvân Adnân Dâvûdî, Dâru’l-Kalem, Dimeşk- ed-Daru’ş-Şâmiyye, Beyrut, 4. Baskı, H. 1430/M. 2009, s. 790.

³ Meryem, 19/57; *Tenevvu’u Hitâbi’l-Kur’âni’l-Kerim fi’l-Ahdi’l-Mekkîyyi*, s. 244.

⁴ el-Âlûsî, *Rûhu’l-Meânî fi Tefsîri’l-Kur’âni’l-Azîm ve’s-Seb’il-Mesânî*, thk: Ali Abdulbari Atiyye, Daru’l-Kütübî’l-İlmiyye, Beyrut, 1. Baskı, H. 1415, 17/173.

2. RESUL KAVRAMININ SÖZLÜK VE TERİM ANLAMI

a. Resul Kavramının Sözlük Anlamı

رَسُولُ *Resl* / kelimesi aslen gönderilme anlamındadır. رَسُولٌ مُنْبِئٌ / *Resûlün Münbais* ifadesi de gönderilen *resul* anlamındadır. Bazen bu kelime yumuşak başlı, mülayim olma manasında kullanılır. Mesela birine yumuşak ve mülayim olmayı emredeceğinde عَلَى رَسْلِكَ / *Âlâ raslike* yani *acele etme! Sakin ol!* denir. Bazen de gönderilme manasına kullanılır ve *resul* kelimesi bu anlamdadır. *Resul* bazen *katlanan, yüklenen* anlamında bazen de *sözü ve risaleti üstlenen* anlamında kullanılır.⁵

Resul kelimesi bir kişi için de bir grup için de kullanılır. Mesela bir kişi için kullanıldığına örnek olarak Allah Teâlâ'nın şu kavli-i şerifi verilebilir: “*Andolsun size kendinizden öyle bir Peygamber gelmiştir ki...*”⁶ Bir grup için kullanıldığına örnek olarak ise şu kavli-i şerifi verilebilir: “*Deyin ki: Gerçekten biz, âlemlerin Rabbi'nin resulleriyiz.*”⁷

رَسُولُ kelimesinin çoğulu رُسُلٌ / *Rusûl* şeklinde gelir. Allah Teâlâ'nın resulleri denilerek bazen melekler de kastedilir; Allah Teâlâ şöyle buyurmaktadır: “*O (Kur'an), şüphesiz değerli bir elçinin (Cebrail'in) getirdiği sözdür.*”⁸ Bazen de nebiler kastedilir: “*Ey Resûl! Rabbinden sana indirileni tebliğ et.*”⁹

Resul kelimesi sözlükte, kendisini gönderenin sözlerinin peşinden giden demektir. Bu anlam Arapların şu ifadelerinden alınmıştır: جَاءَتِ الْإِبِلُ رُسُلًا / *Câet el-İ-bilu rusûlen-Develer peş peşe geldi*. Nahiv (Arap dilbilgisi) âlimi Ebû İshâk, Allah Teâlâ'nın Hz. Musa ve ağabeyi Hz. Harun hakkındaki: “*“Deyin ki: Gerçekten biz, âlemlerin Rabbi'nin resulleriyiz”*”¹⁰ kavli-i şerifi hakkında der ki: Bu, *biz âlemlerin Rabbinin habercisiyiz* yani *âlemlerin Rabbinin risaletinin sahipleriyiz* demektir.

Resul'e risalet sahibi olduğu için *resul* denilmiştir. *Resul*, elçi gönderdiği kişiye verilen addır. *Risalet* / *Elçilik* de aynı anlamdadır.¹¹

⁵ el-Bahr, *Tenevvu'u Hitâbi'l-Kur'âni'l-Kerim fi'l-Ahdi'l-Mekkîyyi*, s. 244.

⁶ et-Tevbe, 9/128.

⁷ eş-Şuarâ, 26/19.

⁸ et-Tekvîr, 19.

⁹ el-Mâide, 5/ 67.

¹⁰ eş-Şuarâ, 26/19.

¹¹ İbn Manzûr; Muhammed b. Mükerrrem b. Ali, Ebu'l-Fazl, Cemâluddîn İbn Manzûr el-Ensârî el-İfrîkî (v. H. 711), *Lisânu'l-Arab*, Daru Sâdır li't-Tibâa ve'n-Neşr, Beyrut, Lübnan, 3. Baskı, H. 1414, لِسْر maddesi.

b. Resul Kavramının Terim Anlamı

Resul, yeni bir şariatla gönderilen peygamberdir.¹² İmam eş-Şevkânî, Resul ile Nebi arasındaki farkı açıklamak amacıyla yaptığı tariflerden birinde şöyle der: Resul, bir şariatla gönderilen ve onu tebliğ etmekle memur olan peygamberdir. Nebi ise, kendinden önceki peygamberin (resulün) şariatına davet etmekle memur olan ve kendisine kitap indirilmeyen peygamberdir. Fakat her iki peygamberin de zahiri (hissedilebilir) mucize sahibi olması gerekir.¹³

Öyleyse, terminolojik tanımlarından anlaşıldığı üzere resul ile nebi kelimeleri arasında fark vardır. Buna göre; nebi, kendisinden önceki resulün şariatını anlatmak üzere gelen peygamberdir. Resul ise, yeni bir şariat sahibi olan peygamberdir. O halde her resul nebi oluyor ve nebi kelimesi resul kelimesinden daha geniş anlamı olmuş oluyor.¹⁴

Bazı âlimler, nebi ve resullerin sayısının zikredildiği Ebû Zer'den (r.a) rivayet edilen hadisi delil göstererek, nebi ve resullerin sayısı hakkında istidlalde bulunmuşlardır. Söz konusu hadis-i şerifin ifadesi şöyledir: Ebû Zer (r.a) dedi ki: “Ya Rasulallah! Kaç nebi vardır?” dedim. Resûlullah (s.a.v) buyurdu ki: “Yüz yirmi bin tane vardır.” Dedim ki: Bunlardan kaç resuldür ya Rasulallah? Resûlullah (s.a.v) buyurdu ki: “*Toplamda üç yüz on üç tanesi resuldü.*”¹⁵ Ancak bu hadis-i şerifin senedinde zayıflık vardır.¹⁶

Sahih görüşe göre resullerin ve nebilerin sayısını şu ayet-i kerimenin delaletiyle yalnızca Allah Teâlâ bilir: “*Onlardan sana kıssalarını anlattığımız kimseler de var, kıssalarını sana anlatmadığımız kimseler de var.*”¹⁷

3. NÜBÜVETİN / PEYGAMBERLİĞİN HAKİKATİ

Risalet (Peygamberlik), yaratanın kanununu tebliğ etmede yaratan ile yaratılan arasındaki aracı; sultan ile kulu arasındaki elçilik müessesesi; kullarını karanlıklardan aydınlığa çıkarmak ve dünya darboğazlığından alıp hem dünya hem ahiret genişliğine erdirmek için Rahman ve Rahim olan yüce Allah Teâlâ'dan gönderilen bir çağrıdır. Nübüvvet, yüce Allah Teâlâ'dan kullarına hediye olarak verilmiş bir nimet, onlara lütufta bulunduğu bir fazl-ı keremidir. Tüm bunlar kendilerine

¹² el-Âlûsî, *Tefsîru'l-Âlûsî*, 17/173.

¹³ eş-Şevkânî, *Fethu'l-Kadîr*, 3/461.

¹⁴ *Tenevvu'u Hitâbi'l-Kur'ânî'l-Kerim fi'l-Ahdi'l-Mekkîyyi*, s. 245.

¹⁵ *Sahîhu İbn Hibbân*, Kitâbu's-Siyer, Had. No: 361.

¹⁶ *Senedinde İbrahim b. Yahya el-Ğassânî vardır: Kezzaptır.*

¹⁷ el-Mü'min, 40/78.

peygamber gönderilen insanlar için peygamberlerin gönderilmelerinin olumlu yönleridir.

Gönderilen peygamberin bizzat kendisi hakkındaki olumlu yönleri ise; peygamberliğin, yüce Allah Teâlâ'dan peygamberin kendisine bahşedilen bir nimet olması; tüm insanlar arasından onu seçmesi ve tüm yaratılanlar arasından ilahi mevhibelere yalnızca kendisinin mazhar olması gibi yönlerdir.

Peygamberlik, ilimle (tahsille) veya egzersizle elde edilmez. Çok itaatkâr ve ibadet eden olmakla; nefsi aç veya susuz bırakmakla da gerçekleşmez. Sersem beyinlilerin zannettiği gibi öyle sıradan bir şey değildir. Peygamberlik başlı başına bir fazl-ı ilahi, Rabbanî bir seçimdir. Allah Teâlâ kendinden şöyle haber vermiştir: *“Allah rahmetini dilediğine verir. Allah büyük lütuf sahibidir.”*¹⁸

Öyleyse nübüvvet, nebinin tercihiyle ve talebiyle gerçekleşmez, elde edilmez. Bu sebepten dolayı müşrikler: *“Bu Kur’ân iki şehirden bir büyük adama indirilse olmaz mıydı?”*¹⁹ dediklerinde Allah Teâlâ şöyle karşılık vermiştir: *“Rabbinin rahmetini onlar mı paylaşıyorlar? Dünya hayatında onların maiyetlerini aralarında biz paylaştırdık. Birbirlerine iş gördürmeleri için kimini diğerine derecelerle üstün kıldık.”*²⁰ Bunları bölüştüren ve insanlardan dilediğine bu üstünlüğü veren Allah Teâlâ’dır. Allah kullarından dilediğini seçer; yarattıklarından dilediğini tercih eder. Allah Teâlâ’dan başka tercih etme hakkına, seçme hakkına sahip olan hiç kimse yoktur.²¹

Peygamberliğe iman etmek Allah Teâlâ’yı bilmeye ve sevmeye ulaştıran yol, Allah Teâlâ’nın rızasına ve cennetine ileten rota ve Allah Teâlâ’nın azabından kurtulmaya ve O’nun bağışlamasıyla kurtuluşa ermeye yönelten güzergâhtır.²²

Peygamberliğe iman etmek kurtuluşun ve saadetin asıl formülüdür. Bu kapıdan girmeyi başaramayana hidayet ve dalalet, iman ile küfür yollarını ayırmak zor gelir ve böyle bir kimse doğru ile yanlış birbirinden ayırt edemez.²³

Kullar, peygamberliğe inanmaya aldıkları nefesten, yedikleri yemekten, içtikleri içecekten daha çok muhtaçtırlar. Çünkü bu ihtiyaçlardan birinden yoksun olan kişinin yalnızca dünyası zarar görmüş olur. Ama peygamber inancından yoksun

¹⁸ el-Bakara, 2/105.

¹⁹ ez-Zuhruf, 43/31.

²⁰ ez-Zuhruf, 43/32.

²¹ *Kitâbu’n-Nübüvvât*, thk: Abdulaziz b. Salih et-Tûyân, Edvâu’s-Selef, Riyad, Suudi Arabistan, 1. Baskı, H. 1420/M. 2000, Tahkik edenin takdimi 1/20.

²² İbn Teymiyye, *Kitâbu’n-Nübüvvât*, Tahkik edenin takdimi 1/20.

²³ A.g.e, s.447.

olan kişinin zararı daha ağır, daha kötüdür; çünkü bu durumda –Allah muhafaza etsin– hem dünyası hem de ahireti zarar görmüş olur. Şüphesiz her mükellef kul Allah Teâlâ’yı bilmeye; O’na iman ve ibadet etmeye; peygamberini bilmeye ve ona itaat etmeye muhtaçtır. İnsanlar ne zaman bir şeyi bilmeye çok ihtiyaç duysalar Allah Teâlâ hikmeti gereği o şeyi kolaylaştırır ve basitleştirir.²⁴

İnsanların nübüvveti bilmeye ve resule inanmaya olan ihtiyaçlarından ötürü, Allah Teâlâ yüce kitabında peygamberlik müessesesini burada genişçe izah etmeye mahal bırakmayacak net bir biçimde izah etmiştir. Zira geniş izahat vermek konuyu oldukça uzatır.

Peygamberliklerin Kur’ân-ı Kerim’de anlatılması burada açıklamaya gerek bırakmayacak derecede yeterlidir. Çünkü bu mesele dinin direği, peygamberlik davetinin esası, her hayrın kaynağı ve tüm hak yolların ana kavşağıdır.²⁵

Allah Teâlâ peygamberleri, kendi ile kulları arasında onlara yararlı ve zararlı olan şeyleri bildirmek, dünya ve ahiretlerine yarayacak şeyleri sağlamak için aracılar kılmıştır. Tüm peygamberler Allah Teâlâ’ya davet etmek, Allah Teâlâ’ya ulaştırılan yolu tanıtmak ve Allah Teâlâ’ya ulaştıktan sonraki durumlarını açıklamak üzere gönderilmişlerdir. Peygamberlerin gönderilmesine ilişkin üç esas vardır:

- **Birinci Esas:** Allah Teâlâ’nın sıfatlarını, tevhidini ve kader anlayışını ispat etmeyi, Allah Teâlâ’nın günlerini yani kullarına anlattığı kıssalarda ve verdiği örneklerle dost ve düşmanlarının başına getirdiği olayları hatırlatmayı ihtiva eder.
- **İkinci Esas:** Şeriatları, emredilen ve nehyedilen ve mübah kılınan şeyler ile Allah Teâlâ’nın sevdiği ve sevmediği şeyleri açıklamayı ihtiva eder.
- **Üçüncü Esas:** Ahiret gününe, cennete, cehenneme, sevaba ve cezaya inanmayı ihtiva eder.

Bu üç esas yaratma ve yönetmenin ana omurgasıdır; saadet ve kurtuluş da bu üç esasa bağlıdır. Bu esasları bilmenin tek yolu peygamberlerdir. Zira akıl, her ne kadar bunların varlığının zarurî oluşunu kısaca kavraya da tek başına bu esasların ayrıntılarına ve hakikatlerine kılavuzluk etmesi mümkün değildir. Örneğin hasta biri, tıbbı ihtiyacını ve kendisini tedavi edecek birilerinin varlığını akledebilir ancak, hastalığının detaylarına ve hastalığına şifa olacak ilacın özelliğine ilişkin bilgisi yoktur. Şu bir hakikattir; kulun peygamberliğe olan ihtiyacı hastanın tıp ilmine olan ihtiyacından daha fazladır. Çünkü doktorun yokluğuyla akla gelebilecek

²⁴ *Der’u Teârudî’l-Akli ve’n-Nakl*, thk: Muhammed Reşâd Salim, Câmiatü’l-İmâm Muhammed b. Suûd el-İslâmiyye, Suudi Arabistan, 2. Baskı, H. 1411/M. 1991, 9/66 ve 10/129.

²⁵ İbn Teymiyye, *en-Nübüvvât*, 1/21.

en nihaî sonuç bedenlerin ölümü olur. Ama kul, hayatında risalet nurundan nasiplenmemişse, bir daha asla canlanmayacak şekilde kalbi ölmüş yahut bir daha asla saadete erişemeyecek şekilde bedbaht olmuş olur. Bu yüzden kurtuluş ancak ve ancak peygambere uymakla mümkündür.²⁶Nübüvvet bilgi ve beceriye dayalıdır. Peygamberin bilgi ve beceriyle donanımlı olması lazımdır. Nübüvvet en üstün bilgi, en değerli beceridir. Durum böyle olunca nübüvvet meselesinde doğru sözlü olan yalancıyla nasıl karıştırılabilir ki!²⁷

4. PEYGAMBERLERİN GÖNDERİLMELERİNİN ARKA PLANINDA YATAN HİKMET

a. Nebiler ve Resuller Yaratılmışların Seçkinleridirler, Hak Tarafından Seçilmişlerdir ve Mahlûkatın Onlara Hayati Öneme Sahiptir.

İnsanlar, Allah Teâlâ'nın sevdiği ve razı olduğu şeyleri, sevmediği ve hoşnut olmadığı şeyleri kendilerine ulaştıracak peygamberlere muhtaçtırlar. İsyankâr ve yoldan sapmış birçok kimse, peygamberlerin bulunmasına rağmen şekavet dolambaçlarında bocalayıp durmaktadır. Ya müjdeleyici ve uyarıcı olan bu peygamberler gönderilmeseydi durum ne olurdu!

Peygamberler kulları eğitmek, onları kullara kulluk etmekten alıp kulların sahibine ibadet etmeye yöneltmek üzere gönderilmişlerdir. Onları, yaratılmışa kulluk etme esaretinden, bütün Rab diye tapılanları yoktan var eden Allah Teâlâ'ya kulluk özgürlüğüne kavuşturmuşlardır. Allah Teâlâ kim bedbaht kim iyi ortaya çıksın diye onları var ettikten sonra yok edecek, fani olduktan sonra tekrar diriltecektir.

Şayet insanlar uyarılmadan, korkutulmadan başıboş bırakılsalardı cahiller gibi, yolunu kaybeden körler gibi sapkın adetler ve bozuk ahlak girdabında çok zor bir hayat sürerlerdi ve neticede hayat, güçlünün zayıfı ezdiği, asil olanın asil olmamasını hakir gördüğü cehalet dolu bir hayat olurdu. Böylece devam ederdi... Ancak Allah Teâlâ hikmeti gereği kullarını boş yere yaratmamış, onları başıboş bırakmamıştır. Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: “*Yoksa insan, kendisinin başıboş bırakılacağını mı sanır?*”²⁸

Allah Teâlâ kullarına olan merhameti gereği onlara lütfedip müjdeleyici ve uyarıcı olan, onlara Rablerinin ayetlerini okuyan, onlara fayda verecek şeyleri öğreten, her ne kadar önceleri apaçık bir sapkınlık içerisinde olmuş olsalar da onlara dünya ve ahiret saadetinin kaynağını gösteren peygamberler göndermiştir.

²⁶ İbn Teymiyye, *Mecmû'ul-Fetâvâ*, 19/96-97.

²⁷ İbn Teymiyye, *en-Nübüvvât*, 1/22.

²⁸ el-Kiyâme, 75/36.

b. Allah Teâlâ'nın İnsanlığı Yarattığı En Büyük Gaye, İnsanlığın Kendisine İbadet Etmeleri, O'nu Birlemeleri, Sevdiği İşleri Yapmaları ve Sevmediği Şeylerden Kaçınmalarıdır

Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: “*Ve ben, cinleri ve insanları, ancak bana kulluk etsinler diye yarattım.*”²⁹ İnsan ibadetin hakikatini, Allah Teâlâ'nın neleri sevip neleri sevmediğini, Allah Teâlâ'nın kerih gördüğü ve kabul etmediği şeyleri ancak Allah Teâlâ'nın kulları arasından seçtiği peygamberler vasıtasıyla bilebilir. Allah Teâlâ onları tüm insanlara üstün kılmış, alçaltıcı her türlü ayıptan ve ahlaktan uzak tutmuş, onları mucizelerle ve kuvvetli delillerle desteklemiş, onlara apaçık kanıtlar ve hidayete ulaştıran yolları indirmiş, kendini onlara tanıtmış ve insanları yalnızca kendisine hakkıyla ibadet etmeye davet etmelerini emretmiştir.³⁰

c. Peygamberler Göndermekle İnsanlara Karşı Şahit Getirme

Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: “*Peygamberleri müjdeciler ve azab habercileri olarak gönderdik ki, peygamberlerden sonra insanların Allah Teâlâ'ya karşı bir bahaneleri olmasın. Allah mutlak üstündür, yegâne hikmet sahibidir.*”³¹

“*Biz bir Peygamber göndermedikçe, hiç kimseye azab edecek değiliz.*”³²

“*Eğer biz, onları bundan (peygamber veya Kur'an'dan) önce bir azab ile yok etseydik, muhakkak “Ey Rabbimiz! Bize bir peygamber gönderseydin de, alçak ve rezil olmadan önce ayetlerine uysaydık, olmaz mıydı?” diyeceklerdi.*”³³

Allah Teâlâ, kâfirler bize uyarıcı gelmedi şeklinde inkârlarına kılıf bulamasın diye ve küfrün kökünü kazımak için, bir de Allah Teâlâ kim itaatkâr kim isyankâr açıkça belli olsun diye peygamberler gönderdi. Yoksa zaten Allah Teâlâ ezeli ilmiyle kimin kendisine itaat ettiğini kimin isyan ettiğini biliyor. Bunun yanı sıra kullara aksi iddia edilemeyecek kuvvetli bir delil sunmak hedeflenmiştir. Böylece getirilen delile inanarak ihya olan âbad olmuş olur; delilsiz ve burhansız kalan ise helak olmuş olur.

d. İnsanlar Gaybî Meselelerin Birçoğunu Akıllarıyla İdrak Edemezler; Bu Yüzden Kendilerine Bu Meseleleri Öğretecek Şahıslara İhtiyaç Duyarlar

İnsanlar gaybî konuları bilmezler ve akıllarıyla kavrayamazlar. Örneğin; Allah

²⁹ ez-Zâriyât, 51/56.

³⁰ İbn Teymiyye, en-Nübüvvât, 1/23.

³¹ en-Nisâ, 4/165.

³² el-İsrâ, 17/15.

³³ Tâhâ, 20/134.

Teâlâ'nın isimlerini ve sıfatlarını bilmek, meleklerin, cinlerin ve şeytanların varlığını bilmek, Allah Teâlâ'nın kendisine itaat edenlere rıza ve ikram yeri olan cennette ve kendisine isyan edenlere gazap ve alçaltma yeri olan cehennemde neler hazırladığını bilmek gibi... İşte bu gibi sebeplerden ötürü insanların kendilerine bu hakikatleri öğretecek ve mutlaka bilinmesi gereken bu gaybî konuların anlaşılmasını sağlayacak kişilere ihtiyaçları vardır.

Allah Teâlâ gayba iman eden kullarını övmüştür: “*Elif. Lâm. Mîm. O kitap (Kur’ân); onda asla şüphe yoktur. O, müttakîler (sakınanlar ve arınmak isteyenler) için bir yol göstericidir. Onlar gayba inanırlar, namaz kılarlar, kendilerine verdiğimiz mallardan Allah yolunda harcarlar.*”³⁴ Şayet Allah Teâlâ peygamberleri göndermeseydi insanlar bu gaybî meseleleri bilemezler ve sadece duyu organlarıyla algıladıkları şeylere inanırlardı. İşte kullarına nebi ve resuller göndermekle lütüfta bulunan Allah Teâlâ tüm noksan sıfatlardan münezzehtir.

e. İnsanlık, Allah Teâlâ'nın Üstün Ahlakla Donattığı, Şüpheli ve Küçük Düşürücü Arzulardan Koruduğu Kişilerden İyi Birer Modele Muhtaçtır

Peygamberler hidayet kandilleri, karanlıkları aydınlatan fenerlerdir. İnsanlık onlara uyar, onların siretlerinden ve hayatlarından örnekler çıkarır, selamet yurdu olan cennete ulaşana kadar izlerinden gider ve böylece dünya yolculuklarını bitirip Rablerinin kurduğu meydanda yerlerini alırlar.³⁵

Peygamberler; ibadet, ahlak ve muamelat alanında ve Allah Teâlâ'nın dini üzere kalma ve yaşama hususlarında kendilerine uyanlar ve itaat edenlere birer rehber ve güzel örneklerdir. Allah Teâlâ şöyle buyurmaktadır: “*Andolsun ki, Resûlullah, sizin için, Allah Teâlâ'ya ve ahiret gününe kavuşmayı umanlar ve Allah'ı çok zikredenler için güzel bir örnektir.*”³⁶

f. Peygamberler Nefisleri Islah Etmek, Temizlemek, Terbiye Etmek ve Nefisleri Helak Edecek Her Şeyden Sakındırmak İçin Gelmişlerdir

Peygamberler, insanlığı sırat-ı müstakime ve dosdoğru yola iletmek, güzel ahlaka yönlendirmek ve kötü işlerden uzaklaştırmak namına gönderilmişlerdir. Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: “*Çünkü ümmîlere içlerinden, kendilerine ayetlerini*

³⁴ el-Bakara, 2/1-3.

³⁵ İbn Teymiyye, *el-Fetâvâ*, 19/93-94.

³⁶ el-Ahzâb, 33/21.

okuyan, onları temizleyen, onlara Kitab'ı ve hikmeti öğreten bir peygamber gönderen O'dur. Kuşkusuz onlar önceden apaçık bir sapıklık içindeydiler."³⁷

Peygamberlik kullar için bir zaruret, olmazsa olmaz bir zorunluluktur. İnsanlığın peygamberlere olan ihtiyacı her ihtiyacın üstündedir. Peygamberlik dünyanın can damarıdır, ışıktır ve hayatıdır. Ruhunu, hayatını ve ışığını kaybettikten sonra âlemden geriye fayda kalır mı? Dünya karanlık ve mel'anelidir ancak risalet güneşi doğmadıkça, hayatının ve ruhunun her zerresine ulaşmadıkça o kul karanlıktadır ve ölülerdendir. Allah Teâlâ şöyle buyurmaktadır: "*Ölü iken dirilttiğimiz ve kendisine insanlar arasında yürüyebileceği bir ışık verdiğimiz kimse, karanlıklar içinde kalıp ondan hiç çıkamayacak durumdaki kimse gibi olur mu?*"³⁸ İşte müminin özelliği budur. Önceleri cehalet karanlığında bir ölüydü; Allah Teâlâ risalet ruhu ve iman nuruyla onu diriltti. Ona insanlar arasında ışığında yürüyeceği bir nur verdi. Kâfir ise karanlıklar içerisinde bocalayan kalbi ölü bir haldedir.³⁹

Kulun hem dünyasında hem ahiretinde yararlı olacak şeyleri bilme konusunda peygamberlik gereklidir. Nasıl ki, peygambere uymadan ahirette iyiliğe erişmek mümkün değilse aynı biçimde dünya hayatında da iyiliğe erişmek ancak peygambere uymakla olur. İşte bu yüzden insan ilahî şeriata uymaya mecburdur. Zira insan iki eylemi gerçekleştirme arasında gidip gelir; kendisine fayda verecek şeyleri elde etmesine olanak sağlayan eylem ile kendisine zarar verecek şeyleri giderecek eylem. Şeriat ise faydalı ve zararlı şeyleri açıklayan nurdur. Şeriat Allah Teâlâ'nın yeryüzündeki nuru, kulları arasındaki adalet terazisi ve içine girenin emniyetinde olduğu kalesidir. Şeriatın maksat duyu organlarıyla hissedilen zararlı ve faydalı şeylerin arasını ayırmak değildir. Zira bu durum hayvanlar için geçerlidir. Çünkü eşek de, deve de arpa ile toprağı birbirinden ayırt edebilir. Oysaki şeriatın maksat, dünyada ve ahirette kişiye zarar ve fayda veren amellerinin arasını ayırt etmektir. Faydalı amellere örnek olarak;

- İman,
- Tevhid,
- Adalet,
- İyilik,
- Hakkı doğrulamak,
- Yardımda bulunmak,

³⁷ el-Cum'a, 62/2.

³⁸ el-En'âm, 6/122.

³⁹ İbn Teymiyye, el-Fetâvâ, 19/100.

- Güvenilir olmak,
- Namuslu olmak,
- Cesur olmak,
- Yumuşak huylu olmak,
- Sabırlı olmak,
- Emr-i bi'l-maruf ve nehy-i ani'l-münker yapmak,
- Akrabayı koruyup kollamak,
- Ana babaya iyi davranmak
- Elinin altındaki hizmetçilere (işçilere) ve komşulara iyi davranmak,
- Hakları yerine getirmek,
- Allah Teâlâ'ya ihlâsla amel etmek,
- Allah Teâlâ'ya tevekkül etmek,
- Allah Teâlâ'dan yardım dilemek,
- Kaderine razı gelmek,
- Allah Teâlâ'nın hükmüne teslim olmak,
- Allah Teâlâ'nın emrine boyun eğmek,
- Allah Teâlâ'nın dostlarını dost edinmek,
- Allah Teâlâ'nın düşmanlarını düşman edinmek,
- Gizli ve aşikâr Allah Teâlâ'dan korkmak,
- Farzları işleyerek O'na yaklaşmak, haramlarından sakınmak ve yalnızca O'ndan sevap ummak,
- Allah Teâlâ'yı tasdik etmek,
- Peygamberlerin getirdikleri tüm haberleri doğrulamak,
- Peygamberlerin emrettikleri tüm emirlerde onlara itaat etmek,

Bunların zıddı olan ameller ise kişinin dünya ve ahirette kötü duruma düşmesine ve zarara uğramasına neden olur.

Peygamberler olmasaydı akıl tek başına dünyada ve ahirette fayda ve zarar veren şeyleri bilemezdi. İşte bu nedenle Allah Teâlâ'nın kullarına verdiği en büyük nimet ve en üstün lütuf onlara peygamberlerini göndermesi, kitaplarını indirmesi ve sırat-ı müstakimi beyan etmesidir. Eğer böyle olmasaydı insanlar tıpkı hayvanlar gibi hatta ve hatta hayvanlardan daha da kötü bir durumda olurlardı. Kim Allah Teâlâ'nın risaletini kabul edip o istikamet üzere yaşarsa insanların en

hayırlısı olur; her kim de reddedip istikametten saparsa insanların en şerlisi; köpekten, domuzdan hülâsa akılsız tüm hayvanlardan daha kötü bir halde olur.⁴⁰

İnsanların peygamberlere olan ihtiyacına denk hiçbir ihtiyaç yoktur. Peygamberlerin gönderilmelerine olan gereksinimlerinin üstünde bir gereksinim de yoktur. İnsanlar peygamberlere çok muhtaçtır ve aşırı gereksinim duyarlar.⁴¹ İnsanların peygamberlere olan ihtiyacı, güneşe, aya, rüzgâra veya yağmura olan ihtiyaçları gibi değildir. Hatta yaşamaya olan ihtiyaç gibi, gözün ışığa olan ihtiyacı, bedeninin yeme ve içmeye ihtiyacı gibi de değildir. Bu ihtiyaç olağanüstü bir ihtiyaçtır. Akla hayale gelebilecek tüm şeylerden daha aşırı bir ihtiyaçtır. Bu yüzden peygamberler Allah Teâlâ ile kulları arasında, emirlerinin ve yasaklarının ulaştırılması hususunda birer aracı ve birer elçidirler.⁴²

Kulların peygamberlere gereksinim duymalarına eş değer olabilecek başka bir gereksinim yoktur. Müjdeleyici ve uyarıcı olan peygamberlere olan ihtiyacın bir benzeri ihtiyaç yoktur.⁴³

İbn Kayyim el-Cevziyye der ki: Hem dünyada hem ahirette saadet ve kurtuluş ancak peygamberler eliyle mümkündür. Helal ve haram detaylı bir şekilde ancak peygamberler yoluyla bilinebilir. Allah Teâlâ'nın rızasına erişmek de ancak ve ancak onların elleriyle olur. Helal olan ameller, sözler ve ahlak ancak onların yoludur ve getirdikleridir. Peygamber sözleri, amelleri ve ahlakları tüm sözlerin, amellerin ve ahlakların ölçüldüğü makbul terazilerdir. Onlara uymakla hidayet ehli ile dalalet ehli birbirinden ayırt edilir. Onlara olan gereksinim bedeninin ruha, gözün ışığa, ruhun yaşama olan gereksinimden daha büyüktür. Hangi zaruret ve ihtiyaç farz edilirse edilsin kulun peygamberlere olan ihtiyacı ondan kat kat fazladır. Ne düşünüyorsun o kişi hakkında; getirdiği yolu ve mesajları göz açıp kapayacak kadar bir an kaybetsen ne olur biliyor musun? Kalbin bozulur ve sudan çıkarılıp tavaya konmuş balığa dönersin! Böyle bir kimse hakkında ne düşünürsün! İşte kalp, peygamberlerin getirdiği şeylerden ayrılırsa kul bu hale hatta bundan daha korkunç bir hale düşmüş olur. Ancak bunu yalnızca diri kalp anlar. Nitekim (şair Mütenebbî'nin de dediği gibi) ölünün aldığı yara ona hiç acı vermez.⁴⁴

Peygamberler, insanlığın önderleridir; insanları hayırlı ve doğru yola iletirler, sapkınlık ve dalalet yollarından ise sakındırırlar. Onlar insanların ahlaki

⁴⁰ İbn Teymiyye, *Mecmû'ul-Fetâvâ*, 19/100.

⁴¹ İbn Teymiyye, *en-Nübüvvât*, 1/27.

⁴² *Mecmû'ul-Fetâvâ*, 19/101.

⁴³ *en-Nübüvvât*, 1/27.

⁴⁴ İbn Kayyim el-Cevziyye, *Zâdu'l-Meâd fî Hedyi Hayri'l-İbâd*, Thk: Şuayb el-Arnâût, Muessestü'r-Risâle-Mektebetü'l-Menâri'l-İslâmiyye, Beyrut, 28. Baskı, 1994, 1/69.

yapılarında ve ibadetlerinde, yaşam biçimlerinde önderleridirler. Allah Teâlâ onlara uymayı, onların yolundan gitmeyi emretmiştir: “*Bunlar, Allah Teâlâ’nın hi-dayet ettiği kimselerdir. Sen de onların yoluna uy.*”⁴⁵

5. Peygamberlerin Görevleri

Peygamberlerin son derece önemli gayeleri, büyük vazifeleri ve yüksek hedefleri vardır. Bazılarını aşağıdaki noktalarda özetledim:

a. İnsanları Yalnızca Allah Teâlâ’ya Kulluk Etmeye ve Allah Teâlâ’nın Dışındaki Varlıklara Kulluğu Terk Etmeye Davet Etmek

Allah Teâlâ şöyle buyuruyor:

“*Andolsun ki biz her ümmete, “Allah Teâlâ’ya ibadet edin ve tağuta tapmaktan sakının” diye (emretmeleri için) bir peygamber gönderdik.*”⁴⁶

“*Senden önce hiçbir peygamber göndermedik ki, ona şöyle vahyetmiş olmaya-lım: “Gerçek şu ki benden başka ilâh yoktur. Onun için bana ibadet edin.*”⁴⁷

b. İnsanlara İlahi Hukuku Tebliğ Etmek

Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: “*Ey şanlı Resul! Rabbinden sana indirileni tebliğ et! Eğer bunu yapmazsan O’nun peygamberlik görevini yapmamış olursun. Allah seni insanlardan korur. Doğrusu Allah Teâlâ kâfirler toplumunu doğru yola iletmez.*”⁴⁸

c. İndirilen Dini Hükümleri Tebliğ Etmek

Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: “*Ey Peygamberim! Sana da Kur’ân’ı indirdik ki, insanlara vahyedileni açıklayasın. Belki onlar da düşünürler.*”⁴⁹

d. Ümmeti Hayra Yöneltmek, Yaptıkları Takdirde Kendilerine Hazırlanan Karşılığı Müjdelemek;

⁴⁵ el-En’âm, 6/90; Ömer Ahmed Ömer, *Risâletü’l-Enbiyâ min Şuayb ilâ İsa, Dâru’l-Hikme li’t-Tibâa ve’n-Neşr ve’t-Tevzî*, Kahire, 1997, 1/7.

⁴⁶ en-Nahl, 16/36.

⁴⁷ el-Enbiyâ, 21/25.

⁴⁸ el-Mâide, 5/67.

⁴⁹ en-Nahl, 16/44.

Kötülükten Sakındırmak ve İşledikleri Takdirde Kendilerine Hazırlanan Azaptan Korkutmak

Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: “*Peygamberleri müjdeciler ve azab habercileri olarak gönderdik ki, peygamberlerden sonra insanların Allah Teâlâ’ya karşı bir bahaneleri olmasın. Allah mutlak üstündür, yegâne hikmet sahibidir.*”⁵⁰

e. Güzel Örnek Olarak İnsanları Düzeltmek, Söz ve Fiillerde Güzel Örnek Olmak

Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: “*Bunlar, Allah Teâlâ’nın hidayet ettiği kimselerdir. Sen de onların hidayetine uy. De ki:” Ben ona karşılık sizden bir ücret istemiyorum. O, sadece bütün âlemlere bir öğüttür.*”⁵¹

Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: “*Andolsun ki, Resûlullah, sizin için, Allah Teâlâ’ya ve ahiret gününe kavuşmayı umanlar ve Allah’ı çok zikredenler için güzel bir örnektir.*”⁵²

f. Allah Teâlâ’nın Şeriatını Kullar Arasında İkame Etmek ve Uygulanmasını Sağlamak

Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: (Sana şu talimatı verdik): *Aralarında Allah Teâlâ’nın indirdiği ile hükmet ve onların arzularına uyma. Allah Teâlâ’nın sana indirdiği hükümlerin bir kısmından seni saptırmamalarına dikkat et. Eğer (hükümden) yüz çevirirlerse bil ki (bununla) Allah ancak, günahlarının bir kısmını onların başına belâ etmek ister. İnsanların birçoğu da zaten yoldan çıkmışlardır.*”⁵³

g. Peygamberlerin Kıyamet Günü Allah Teâlâ’nın Emirlerini Onlara Açıkça Tebliğ Ettiklerine Dair Ümmetlerine Şahitlik Etmeleri

Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: “*O gün her ümmetin içinden kendilerine birer şahit göndereceğiz. Seni de hepsinin üzerine şahit olarak getireceğiz. Ayrıca bu Kitab’ı da sana, her şey için bir açıklama, bir hidayet ve rahmet kaynağı ve müslümanlar için bir müjde olarak indirdik.*”⁵⁴

⁵⁰ en-Nisâ, 4/165.

⁵¹ el-En’âm, 6/90.

⁵² el-Ahzâb, 33/21.

⁵³ el-Mâide, 5/49.

⁵⁴ en-Nahl, 16/89.

Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: “*İşte böylece sizin insanlığa şahitler olmanız, Resûl’ün de size şahit olması için sizi mutedil bir millet kıldık.*”⁵⁵

İşte bu zikrettiklerimiz peygamberlerin değerlerine değer, şereflerine şeref katan görevlerinden bazısıdır. Allah Teâlâ’nın buyruklarını tebliğ etmeleri onlara övünç olarak yeter. Onlara bu yüce rütbeyi tahsis eden ve bu ulu vazifeyi bahşeden yüce Allah tüm noksan sıfatlardan münezzehdir. Allah Teâlâ, bu sevilen hizmeti yürütmek için tüm kulları arasından onları seçmiş ve tercih etmiştir.⁵⁶

6. PEYGAMBERLERE HAS DURUMLAR

a. Vahiy

Allah Teâlâ peygamberlere vahyederek onları diğer insanlardan ayrıcalıklı kılmıştır. Allah Teâlâ buyuruyor ki: “*De ki: Ben, yalnızca sizin gibi bir beşerim. (Şu var ki) bana, İlâh’ınızın, sadece bir İlâh olduğu vahyolunuyor.*”⁵⁷

Vahiy, peygamberleri diğer insanlardan ayıran bir takım ayrıcalıkları icap ettirir. Mesela; Allah Teâlâ’nın bazı peygamberlerle bizzat konuşması, peygamberlerin bazı meleklerle temas kurmaları ve Allah Teâlâ’nın bir kısım gaybî meseleleri onlara öğretmesi gibi... Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: “*O bütün gaybı bilir. Fakat gaybını hiç kimseye açmaz. Ancak seçtiği elçiye açar.*”⁵⁸ Allah Resulü’nün (s.a.v) Kudüs’e götürüldüğü İsra ve yedi kat semaya çıkarıldığı Miraç olayı, melekleri ve peygamberleri görmesi, cennet ve cehennemi incelemesi, kabirlerinde azab görenleri görmesi ve azablarını duyması hep bu gaybî şeylerdendir... Hadis-i şerifte şöyle buyrulmaktadır: “*Şayet ölülerinizi defnetmeyeceğinizden korkmasam size kabir azabını işittirmesi için Allah Teâlâ’ya dua ederdim.*”⁵⁹

b. Peygamberlerin Gözleri Uyur Kalpleri Uyumaz

Allah Teâlâ’nın peygamberlere mahsus kıldığı özel durumlardan biri, peygamberlerin gözlerinin uyuması kalplerinin ise uyumamasıdır. Hz. Enes’ten (r.a) rivayet edilen İsra hadisinde şöyle geçer: “*Hz. Peygamber’in (s.a.v) gözleri uyur kalbi uyumaz. Peygamberler hep böyledir; gözleri uyur kalpleri uyumaz.*”⁶⁰

Şimdi; bu ifadeleri her ne kadar Hz. Enes (r.a) aktarmışsa da onun söylemiş olduğu bir söz değildir. Çünkü - İbn Hacer’in de dediği gibi- böyle bir meselede

⁵⁵ el-Bakara, 2/143.

⁵⁶ İbn Teymiyye, en-Nübüvvât, 1/28-29.

⁵⁷ el-Kehf, 18/110.

⁵⁸ el-Cin, 72/26-27.

⁵⁹ Sahihu Müslim, Kitâbu’l-Cennet, 4/200, Had. No: 2868.

⁶⁰ Sahihu’l-Buhârî, Had. No: 3570.

şahsi kanaat ileri sürülemez.⁶¹ Allah Resulü (s.a.v) kendinden şöyle bahsetmiştir: “Gözlerim uyur kalbim uyumaz.”⁶²

c. Peygamberler Miras Bırakmazlar

Allah Teâlâ'nın peygamberlere mahsus kıldığı bir özel durum da peygamberlerin miras bırakmamalarıdır. Peygamberlerin bıraktıkları mallar artlarından sadaka olur. Hz. Aişe'den (r.a) rivayet edildiğine göre Hz. Peygamber (s.a.v) şöyle buyurdu: “Biz miras bırakmayız; bizim geriye bıraktıklarımız sadakadır.”⁶³

Ebû Hureyre'den (r.a) rivayet edildiğine göre Hz. Peygamber (s.av.) şöyle buyurdu: “Varislerim para bölüşmezler. Eşlerimin nafakasından ve işçinin ücretinden geriye bıraktıklarım sadakadır.”⁶⁴

İşte bu sebepten dolayı Hz. Ebubekir (r.a), Hz. Peygamber'in (s.a.v) hal-i hayatında sahip olduğu mülkiyetinin vefatından sonra varislerinden birine verilmesini engelledi. Eğer Hz. Peygamber'in (s.a.v) yukarıdaki ifadeleri olmasaydı Hz. Ebubekir (r.a) Resûlullah'ın (s.a.v) geriye bıraktığı mülkiyetini varislerine dağıtırdı. Hz. Peygamber'in (s.a.v) varisleri ise kızı Hz. Fatma (r.anha), eşleri ve amcası Hz. Abbas (r.a)'tır. Hz. Ebûbekir (r.a) onlara Hz. Peygamber'in (s.a.v) mallarını vermemeye bu hadis-i şerifi delil gösterdi. Ömer b. Hattab (r.a), Osman b. Affân (r.a), Ali b. Ebî Talib (r.a), Abbas b. Abdulmuttalib (r.a), Abdurrahman b. Avf (r.a), Talha (r.a), Zübeyr (r.a), Ebû Hureyre (r.a) ve başka sahabiler de Hz. Ebûbekir'in (r.a) Allah Resulü'nden (s.a.v) yaptığı bu rivayet de O'nu onaylamışlardır.⁶⁵

Peygamberlerin Miras Bırakamamasının Hikmeti: Allah Teâlâ peygamberleri dünyalık bırakmaktan korumuştur. Böylelikle peygamberlerin peygamberliğini karalamaya çalışanların eline,”peygamberler dünyalık elde ettiler ve varislerine bıraktılar” şeklinde konuşmaları için bir koz geçmemiş olur.⁶⁶

Allah Teâlâ'nın “*Süleyman Davud'a varis oldu*”⁶⁷ ayet-i kerimesinde geçen miras; ilim, peygamberlik vb. konularda varis olmasıdır, yoksa dünyalık konusunda değil. İbn Kesir bu ayet-i kerimenin altına şu notu düşmüştür: Yani Hz.

⁶¹ İbn Hacer, *Fethu'l-Bârî*, 6/670.

⁶² İbn Hacer, *Fethu'l-Bârî*, 6/670, Had. No: 3569.

⁶³ *Sahîhu'l-Buhârî*, Had. No:6730; *Sahîhu Müslim*, Had. No: 1758.

⁶⁴ *Müsned-i Ahmed* b. Hanbel, 5/463; *Müslim*, Had. No: 1760.

⁶⁵ İbn Kesîr, *el-Bidâye ve'n-Nihâye*, Mektebetü'l-Meârif, Beyrut, 3. Baskı, 1974, 2/45.

⁶⁶ İbn Teymiyye, *Minhâcu's-Sünneti'n-Nebeviyye fî Nakzi Kelâm eş-Şia el-Kaderiyye*, Thk: Muhammed Reşâd Salim, Camiatü'l-İlmâm Muhammed b. Suûd el-İslâmiyye, Suudi Arabistan, 1. Baskı, H. 1406/M. 1986, 4/195.

⁶⁷ en-Neml, 27/16.

Süleyman, peygamberlik ve hükümdarlık bakımından Davud’a mirasçı oldu. Buradaki mirasçılıktan kasıt, mal mirasçılığı değildir. Çünkü Hz. Davud’un, Hz. Süleyman’dan başka oğulları da vardı. O’nun malı, sadece Hz. Süleyman’a miras olarak kalacak değildi. Ayrıca sahih hadis-i şerifte sabit olduğuna göre Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: “*Biz miras bırakmayız, geride bıraktığımız sadakadır.*” Bir başka hadis-i şerifte de Peygamber (s.a.v.) Efendimiz şöyle buyurmuşlardır: “*Biz peygamberler topluluğu, miras bırakmayız.*” Doğru konuşan ve sözü tasdik edilen Efendimiz (s.a.v.), peygamberlerin mallarının miras olarak bırakılmayacağını haber vermiştir. Bilakis onların bıraktıkları mallar, kendilerinden sonra yoksullara ve ihtiyaç sahiplerine sadaka olarak verilir. Malları, sadece akrabalarına tahsis edilmez. Çünkü onlara göre dünya, pek basit ve değersizdir. Nitekim onları insanlara üstün kılıp seçerek peygamber olarak gönderen ve üstün kılan Allah katında da dünya, pek basit ve değersizdir.⁶⁸

“*Bana da mirasçı olsun, Yakub ailesine de mirasçı olsun.*”⁶⁹ Kavl-i şerifinde geçen miras da mal bırakmak anlamında değildir. Burada da kastedilen ilim ve peygamberlik mirasıdır. Hadis-i şerifte şöyle buyruluyor: “*Peygamberler altın ve gümüş miras bırakmazlar. Yalnızca ilim bırakırlar. Kim onu alırsa bol bol alsın.*”⁷⁰

d. Peygamberlere Ölüm Esnasında Tercih Hakkı Tanınması

Peygamberlerin diğer insanlardan ayrıldığı bir diğer nokta dünya ile ahiret arasında muhayyer bırakılmalarıdır. Hz. Aişe’den (r.a) rivayet edildiğine göre şöyle demiştir: “Allah Resulü’nün (s.a.v) şöyle buyurduğunu işittim: “*Ölüm hastalığına yakalanan her peygamber dünyada kalmakla ahirete gitmek arasında serbest bırakılmıştır.*” Hz. Peygamber’in (s.a.v) vefat ettiği son hastalığında kendisine bir boğaz kısılması ve şiddetli bir ses kalınlaşması isabet etmişti. İşte o zaman ben kendisinden şu ayeti işittim: “*Allah Teâlâ’nın kendilerine nimetler verdiği peygamberlerle, sıddıklarla, şehidlerle, iyi kişilerle beraber...*”⁷¹ Artık ben de bundan Rasûlullah’ın (s.a.v) bu iki dilek arasında muhayyer kılındığını anladım.”⁷²

e. Toprak Peygamberlerin Bedenlerini Yemez

Allah Teâlâ’nın nebi ve resullerine yaptığı ikramlarından bir diğeri de; toprak onların bedenlerini yemez/çürütmez. Aradan ne kadar zaman geçse de bedenleri

⁶⁸ İbn Kesîr, *el-Bidâye ve’n-Nihâye*, 2/17.

⁶⁹ Meryem, 19/6.

⁷⁰ Mansûr b. Râşid et-Temîmî, *el-İsmetu fî Akîdeti Ehli’s-Sünne ve’l-Cemâa*, Mektebetü’r-Rüşd, Riyad, Suudi Arabistan, H. 1429, s. 42.

⁷¹ en-Nisa, 4/69.

⁷² *Sahihu’l-Buhârî*, Kitâbu’t-Tefsîr, Had. No: 4587.

çürümekten korunmuştur. Hadis-i şerifte şöyle geçer: “Allah Teâlâ yeryüzüne peygamberlerin cesetlerini yemeyi haram kılmıştır.”⁷³

f. İsmet / Günah İşlemekten Korunmuşluk, Masum Olma

İsmet vasfı da Allah Teâlâ'nın sadece peygamberlere has kıldığı durumlardan dır. Râgıb el-Asfahânî *el-Müfredât* adlı eserinde ismeti şöyle tarif etmiştir: İsmet, Allah Teâlâ'nın, peygamberleri öncelikle onlara tertemiz öz vererek koruması sonra onlara fiziki ve ruhi üstünlükler vererek muhafaza etmesi, yardımını onlardan esirgememesi ve hak üzerinde ayaklarını sağlam tutması, üzerlerine sekinet indirmesi ve başarıya ulaştırarak kalplerini haktan sapmaktan koruması demektir.⁷⁴

Hafız İbn Hacer, Râgıb el-Asfahânî'nin bu tarifini benimsemiş ve *Fethu'l-Bârî*'de şöyle demiştir: Peygamberlerin ismeti/korunmuşluğu, eksikliklerden korunmaları; nefsi yönden olgunlukla, yardımla, her işte sağlam hareket etmekle ayrıcalıklı kılınmaları ve üzerlerine sekinet indirmekle korunmalarıdır.⁷⁵

Şeyh Mansûr b. Râşid et-Temîmî yaptığı akademik çalışmasında ismet kelimesini şöyle tarif etmiştir: İsmet, Allah Teâlâ'nın peygamberleri peygamberlik verilmeden önce, kendilerini kabul etmekten uzaklaştıracak vasıflardan koruması; yalan söylemekten, peygamberlik verildikten sonra tebliğ edilmesi gereken şeyleri saklamaktan koruması; aynı şekilde büyük günah işlemekten koruması ve onlara küçük günahlardan tevbe ve istiğfar ve günaha ısrar etmeme kabiliyeti vermesidir.⁷⁶

7. NEBİ VE RESULLERE İMAN

Allah Teâlâ'nın gönderdiği nebi ve resullerine iman etmek iman rükünlerinden bir rükündür. Bir kul, tüm peygamberlere iman etmedikçe ve Allah Teâlâ'nın onları insanlığın hidayet bulması, onları irşad etmek ve insanları karanlıklardan alıp aydınlığa çıkarmak için gönderdiğini kabul etmedikçe imanı gerçekleşmez. Yine onların Rablerinden kendilerine indirilen vahyi açık bir şekilde tebliğ ettiklerine iman etmedikçe iman etmiş olmaz. Zira onlar peygamberliği tebliğ etmişler, emneti yerine getirmişler, ümmete nasihat etmişler ve Allah yolunda bihakkın cihat etmişlerdir.

Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: “*Peygamber, Rabbi tarafından kendisine indirilene iman etti, müminler de (iman ettiler). Her biri Allah Teâlâ'ya, meleklerine,*

⁷³ Sünenü Ebî Dâvûd, Had. No: 1047.

⁷⁴ er-Râgıb el-Asfahânî, *Müfredātu Elfâzi'l-Kur'ân*, s. 337.

⁷⁵ İbn Hacer el-Askalânî, *Fethu'l-Bârî Şerhu Sahîhi'l-Buhârî*, Tahkik ve tashih: Muhammed Fuâd Abdülbâkî- Muhibuddîn el-Hatîb, Daru'l-Marife, Beyrut, Lübnan, H. 1379, 11/51.

⁷⁶ Mansûr b. Râşid et-Temîmî, *el-İsmetu fî Akîdeti Ehli's-Sünneti ve'l-Cemâati*, s. 51

kitaplarına, peygamberlerine iman ettiler. Allah Teâlâ'nın peygamberlerinden hiçbiri arasında ayırım yapmayız. İştittik, itaat ettik. Ey Rabbimiz, affına sığındık! Dönüş sanadır” dediler.”⁷⁷

Yine buyuruyor ki: “*Asıl iyilik, o kimsenin yaptığıdır ki, Allah Teâlâ'ya, ahiret gününe, meleklerle, kitaplara, peygamberlere inanır.*”⁷⁸

Sünnet'ten delil ise Hz. Peygamber'in (s.a.v) şu hadis-i şerifidir: “İman; Allah Teâlâ'ya, meleklerine, kitaplarına, Allah Teâlâ'ya kavuşmaya, peygamberlere ve öldükten sonra dirilmeye inanmandır.”⁷⁹

İman olabilmesi için kulun Allah Teâlâ'ya, meleklerine, kitaplarına, peygamberlerine, ahiret gününe, Allah Teâlâ'nın gönderdiği tüm peygamberlere ve indirdiği tüm kitaplara iman etmesi lazımdır.⁸⁰

Kul, Allah Teâlâ'nın bize haber verdiği ve vermediği ne kadar peygamber varsa sınırlama getirmeksizin tümüne iman etmedikçe imanı tamamlanmış olmaz. Allah Teâlâ bize kıssalarını anlatmadığı nice peygamberlerin olduğunu Kur'an-ı Kerim'de haber vermektedir.

Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: “*Andolsun, senden önce de peygamberler gönderdik. Onlardan sana kıssalarını anlattığımız kimseler de var, durumlarını sana bildirmediğimiz kimseler de var.*”⁸¹

Biz Allah Teâlâ'nın, kitabında bahsettiği ne kadar peygamberi varsa iman ederiz. Allah Teâlâ'nın onları resuller ve nebiler olarak yarattığına ve isimlerini ise yalnızca onları peygamber olarak gönderen Allah Teâlâ'nın bildiğine inanırız. Hz. Muhammed'e (s.a.v) de iman ederiz. Hz. Muhammed'e (s.a.v) olan imanın öteki peygamberlere olanın iman gibi değildir. Öteki peygamberlere ettiği iman onların peygamber olduğunu ikrar etmen demektir. Hz. Muhammed'e (s.a.v) ettiği iman ise O'nun (s.a.v) peygamber olduğunu ikrar etmen ve getirdiği tüm şeylerde O'nu her daim tasdik etmendir. O'nun (s.a.v) getirdiklerine uyduğu zaman farzları eda etmiş, helali helal, haramı da haram kabul etmiş, şüpheli şeyleri bırakmış ve hayırları da çabucak yapmış olursun.⁸²

Tek bir peygambere itaat eden tüm peygamberlere itaat etmiş olur.

⁷⁷ el-Bakara, 2/285.

⁷⁸ el-Bakara, 2/177.

⁷⁹ Sahihu'l-Buhârî, Kitâbu't-Tefsîr, Had. No: 4777.

⁸⁰ el-Furkân beyne Evliyâi'r-Rahman ve Evliyai's-Şeytân, Thk: Abdulkadir el-Arnâût, Mektebetü Dâri'l-Beyan, Dımeşk, 1. Baskı, 1985, s. 117.

⁸¹ el-Mü'min, 40/78.

⁸² Mecmû'lj-Fetâvâ, 7/313.

Peygamberlerden birine iman eden tamamına iman etmiş olur. Onlardan birine isyan eden tüm peygamberlere isyan etmiş olur. Birini yalanlayan tümünü yalanlamış olur. Çünkü her bir peygamber diğerini tasdik eder ve “O doğru söyleyen bir peygamberdir” der ve ona itaat etmeyi emreder. Bir peygamberi yalanlayan o peygamberi tasdik edenleri de yalanlamış olur. Bir peygambere isyan eden ona itaat etmeyi emreden zata da isyan etmiş olur.⁸³

8. HZ. NUH ULÜ’L-AZM PEYGAMBERLERDENDİR

Hiz. Nuh nebi ve resul olmasının yanı sıra ulü’l-azm peygamberlerden bir tanesidir. Ulü’l-azm derecesi yüce bir makamdır. Bu makama çok az sayıda peygamber erişmiştir. Peygamberlerin hepsi her ne kadar insanlar arasından süzölmüş ve sadece Allah Teâlâ’dan bir ilimle insanlar arasından seçilmiş olsalar da, Allah Teâlâ’nın fazlının bir sınırı olmadığından peygamberler de aralarında bir tür üstünlük yarışına tabi tutulmuşlardır. Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: “*O peygamberlerin bir kısmını diğerlerinden üstün kıldık.*”⁸⁴ Bir başka ayet-i kerimede şöyle buyuruyor: “*Gerçekten biz, peygamberlerin kimini kiminden üstün kıldık*”⁸⁵

Hiz. Nuh ulü’l-azm peygamberler kafilesinin başında gelir. Ulü’l-azm peygamberler, tüm peygamberler arasından seçilmiş; gayretli, sabırlı, Allah Teâlâ’nın gözlemi altında nefislerini tezkiye etmiş, ümmetlerini her türlü hayra yöneltmekte ve her türlü şerden sakındırmakta, zorluklara ve onlardan gelen ezalara katlanarak ıslah etmede azimli, kararlı, seçkin kişilerdir.

Ulü’l-azm peygamberler şunlardır:

- Hiz. Nuh (a.s)
- Hiz. İbrahim (a.s)
- Hiz. Musa (a.s)
- Hiz. İsa (a.s)
- Hiz. Muhammed (s.a.v)

Bu peygamberler şu ayet-i kerimede zikredilmişlerdir: “*Hani biz peygamberlerden söz almıştık; senden, Nuh’tan, İbrahim’den, Musa’dan ve Meryem oğlu İsa’dan da. (Evet) biz onlardan pek sağlam bir söz aldık.*”⁸⁶

Ayet-i kerimede peygamberler arasından bhusus bu peygamberler

⁸³ A.g.e, 19/180.

⁸⁴ el-Bakara, 2/253.

⁸⁵ el-İsrâ, 17/55.

⁸⁶ el-Ahzâb, 33/7.

zikredilmiştir. Çünkü bu peygamberler kitap ve şariat sahibi ve de azimli ve kararlı peygamberlerdir.⁸⁷

İster tüm peygamberler ulü'l-azm peygamberlerdir diyelim ister ulü'l-azm peygamberler sadece bu beş tanesidir diyelim her halükarda bu beş peygamberin diğer peygamberlere artı üstünlükleri vardır. Çünkü Allah Teâlâ'nın kavl-i şerifi uyarınca peygamberler arasında bir üstünlük yarışı bulunmaktadır: *“O peygamberlerin bir kısmını diğerlerinden üstün kıldık.”*⁸⁸

Ulü'l-azm peygamberlerin bu beş peygamber olması birçok müfessirin ve diğer ehli ilmin görüşüdür. Şeyh es-Sa'dî geride geçen ayet-i kerimenin tefsirinde der ki: Allah Teâlâ, Allah Teâlâ'nın dinini yaşayacaklarına, O'nun yolunda cihat edeceklerine, insanların kendilerine uymalarını emredeceklerine dair tüm peygamberlerden toplu olarak, -bu beş peygamber olan- mezkûr ulü'l-azm peygamberden de özel olarak ağır ve ciddi kesin bir söz almıştır.⁸⁹

Bu beş peygamber eş-Şûra suresinde tekrar zikredilmiştir: *“Dini ayakta tutun ve onda ayrılığa düşmeyin” diye Nuh'a tavsiye ettiğini, sana vahyettiğimizi, İbrahim'e, Musa'ya ve İsa'ya tavsiye ettiğimizi Allah size de din kıldı.*⁹⁰

Bu peygamberlerin özellikle zikredilmeleri, dini ayakta tutma ve dinde ayrılığa düşmeme gibi ağır mesuliyeti gerektiren böylesine ciddi bir göreve seçilmeleri, onların, bu görevi en layık-ı veçhiyle yüklenmeye ehil kılan bu üstünlüğü ellerinde bulundurduğunun en iyi delilidir.⁹¹

İbn Kesir geride geçen ayet-i kerimenin tefsirinde der ki: Allah Teâlâ bu ümmete şöyle buyuruyor *“Nuh'a tavsiye ettiğini, sana vahyettiğimizi size de din kıldı.”* Bu ayet-i kerime Hz. Âdem'den sonra ilk resulün Hz. Nuh, son resulün ise Hz. Muhammed (s.a.v) olduğunu zikretmiştir. Ardından bu peygamberler arasından ulü'l-azm peygamberleri zikretmiştir. Onlar da: Hz. İbrahim, Hz. Musa ve Hz. İsa b. Meryem'dir. Bu ayet-i kerime de tıpkı el-Ahzâb suresinin şu ayeti gibi bu beş peygamberi sıralı olarak zikretmiştir: *“Hani biz peygamberlerden söz almıştık; senden, Nuh'tan, İbrahim'den, Musa'dan ve Meryem oğlu İsa'dan da. (Evet) biz onlardan*

⁸⁷ Ebû Muhammed el-Hüseyn b. Mesûd el-Begâvî, *Tefsîru'l-Begâvî; Meâlimu't-Tenzîl*, Thk: Muhammed Abdullah en-Nemir ve diğerleri, Dâru't-Tayyibe, Riyad, H. 1411, 6/320.

⁸⁸ el-Bakara, 2/253.

⁸⁹ es-Sa'dî, *Tefsîru'l-Kerîmi'r-Rahman fî Tefsîri Kelâmi'l-Mennân*, Dâru İbni'l-Cevzî, Dımam, 4. Baskı, H. 1435, 1/659.

⁹⁰ eş-Şûra, 13.

⁹¹ Ömer İman Ebubekir, *Kıssatu Nuh aleyhisselam*, s. 28.

*pek sağlam bir söz aldık.*⁹² Tüm peygamberlerin getirdiği din: Yalnızca Allah Teâlâ'ya ibadet etmek O'na (c.c) hiçbir şeyi ortak koşmamaktır.⁹³

9. HZ. NUH YERYÜZÜNDEKİ RESULLERİN İLKİDİR

Buharî'de geçen uzun şefaât hadisinde Mevkıf ehlinin (hesabı bekletilenlerin) Hz. Nuh'a şöyle dedikleri rivayet edilmiştir: “*Ey Nuh! Sen yeryüzüne gönderilmiş resullerin ilkinin.*” Bu hadis-i şerifin zahiri Hz. Âdem'in resul olmadığını ifade eder. Fakat sahih olan görüşe göre Hz. Âdem hem nebi hem de resuldür. Hz. Nuh ise, insanoğlunun tevhid meselesinde ihtilafa düştükten; bazısının küfre düşmesi, bazısının iman üzere kalmasından sonra yeryüzüne gönderilen ilk resuldür. Şu ayet-i kerime de buna işaret ediyor: “*İnsanlar bir tek ümmet idi. Sonra Allah Teâlâ müjdeleyici ve uyarıcı olarak peygamberleri gönderdi.*”⁹⁴ O halde Hz. Nuh'un ilk olması insanlar arasında ihtilafın meydana gelmesinden sonraki dönemle kayıtlıdır. Bu durum Hz. Âdem'in peygamberliğiyle çelişmemektedir. Çünkü Hz. Âdem sadece evlatlarına peygamber olarak gönderilmişti; onların aralarında da tevhit ve yalnızca Allah Teâlâ'ya ibadet etme konularında ihtilaf yoktu.⁹⁵

Mevkif ehlinin Hz. Nuh'a: “*Ey Nuh! Sen Allah Teâlâ'nın yeryüzüne gönderdiği ilk resulün*” sözleriyle Hz. Nuh'un ilk resul olduğuna delil getirilmektedir. Hz. Âdem ise sadece kendisiyle konuşulan bir nebidir. O'nun resul olduğu sahih kabul edilse de bunun anlamı, O, zürriyetine resul olarak gönderilmişti demektir. Hz. Nuh'un durumu ise farklıdır. Zira O, o dönemde yeryüzünde bulunan kavmine resul olarak gönderildi. Hz. Âdem ise şirk hadisesi meydana gelmeden önce sadece kendi nesline ve özel bir şeriatla gönderilmişti.⁹⁶

Mevkif ehlinin Hz. Nuh hakkında “*Sen yeryüzündeki ilk resulün*” sözleri Hz. Nuh'un risaletinin tüm insanları içeren umumi bir görev olduğunu ifade eder. Ama bu ifade Hz. Peygamber'in (s.a.v) şu hadis-i şerifine aykırıdır: “*Bana, benden önceki hiçbir peygambere verilmeyen beş şey verildi: ...*” Bunların arasında şu ifade de yer almaktadır: *Benden önceki her peygamber sadece kendi kavmine peygamber olarak gönderilirdi. Ben ise tüm insanlara gönderildim.*⁹⁷

Buna birden fazla yanıt verilmiştir. Bu yanıtlardan biri şöyledir: Hz. Nuh'un

⁹² el-Ahzâb, 33/7.

⁹³ İbn Kesir, *Tefsîru'l-Kur'âni'l-Azîm*, 7/194.

⁹⁴ el-Bakara, 2/213.

⁹⁵ Ömer İman Ebubekir, *Kıssatu Nuh aleyhisselam*, s. 28.

⁹⁶ Abdulaziz b. Abdullah b. Bâz, *Mecmû'u Fetâvâ ve Mekâlâtın Mütenevvîa*, Thk: Muhammed b. Sa'd eş-Şüveyr, Dâru'l-Kâsım li'n-Neşr, Riyad, Suudi Arabistan, H. 1420, 3/32.

⁹⁷ *Sahîhu'l-Buhârî*, Had. No: 419.

yeryüzündekilere peygamber gönderilmesi ancak yeryüzünde yaşayanların o dönemde sadece O'nun kavmi olması itibariyledir. O dönem yeryüzünde O'nun kavminden başka bir kavim yoktu. Bu bakımdan hadiste geçen sadece kavmine gönderilmiştir ifadesiyle çelişmiş olmaz. Allah Teâlâ'nın şu kavl-i şerifinin açık delaleti de bunu göstermektedir: “*Andolsun ki Nuh'u elçi olarak kavmine gönderdik*”⁹⁸

Hiz. Nuh, kavmine peygamber olarak gönderildiği dönem şirk hadisesinin ortaya çıkmasından sonra yeryüzündeki tek kavim onlardı. Böylece Hiz. Âdem'in resul olmasıyla Hiz. Nuh'un yeryüzüne gönderilen ilk resul olması konusunda hiçbir çelişki kalmamış olur.⁹⁹

10. HİZ. NUH İNSANLIĞIN İKİNCİ BABASIDIR

Hiz. Nuh, Hiz. Âdem'den sonra insanlığın ikinci babasıdır. Bu, İslam âlimlerinin üzerinde ittifak ettikleri bir konudur. Delili ise şu ayet-i kerimedir: “*Biz yalnız Nuh'un soyunu kalıcı kıldık.*”¹⁰⁰

Bu ayet-i kerimede zamir-i fasl getirmek suretiyle iki meful arasını ayırması hasır (dar anlam) ifade eder; yani Nuh'tan sonra yeryüzünde O'nun zürriyetinden başka insan kalmamıştır. Sübutu katî olan bu nass Hiz. Nuh'tan sonra mevcut olan insanlığın O'nun zürriyetinden olduğuna açıkça delalet eder. Bu, Hiz. Âdem'den sonra sadece Hiz. Nuh'a mahsus bir şereftir. Hiz. Nuh'un Hiz. Âdem'den sonra her beşeri varlık üzerinde kıyamete kadar babalık hakkı bulunmaktadır.

Hiz. Nuh'un Hiz. Âdem'den sonra insanlığın babası olması hususunda şöyle bir problem bulunmaktadır:

Allah Teâlâ'nın: “*Nuh'a dedik ki: “(Canlı çeşitlerinin) her birinden iki eş ile -(boğulacağına dair) aleyhinde söz geçmiş olanlar dışında- aileni ve iman edenleri gemiye yükle!”*” kavl-i şerifinde geçen “وَمَنْ آمَنَ - ve iman edenleri de yükle” ifadesi problem teşkil etmektedir.

Şöyle ki; bu ifadedden Hiz. Nuh'a ailesi dışında da birkaç kişinin iman ettiği anlaşıyor. Çünkü “*iman edenleri de yükle*” ifadesi “*aileni*” ifadesi üzerine atfedilmiştir. Atıf işlemi de geride temas ettiğimiz üzere başkalık, farklılık manasını iktiza eder. Ayrıca Hiz. Nuh'a, ailesinden olmayan az sayıda insanın iman ettiği de bilinmektedir. Bunların ekserisi zayıflardan ve toplumdaki düşkün tabakalardan oluşan, Nuh kavminin ileri gelenlerinin ayak takımı dedikleri kişilerdi. Allah Teâlâ da toplum gözünde ayak takımından sayılan kişilerden peygamber seçmez.

⁹⁸ el-A'râf, 7/59.

⁹⁹ Abdulaziz b. Abdillâh b. Bâz, *Mecmû'u Fetâvâ ve Mekâlâtın Mütenevvia*, 3/32.

¹⁰⁰ es-Sâffât, 37/77.

Bilakis soyları ve hayatları hakkında hiçbir kusur bulunmayan kimselerden seçer. Bu ayet-i kerime Hz. Nuh ile beraber ailesi dışında kişilerin de boğulmaktan kurtulduğunu gösterir. Haliyle bunların da soyları vardır. Öyleyse nasıl olur da geri-de kalanların hepsi Hz. Nuh'un soyundan sayılır?

Bu Meseleye İki Türlü Cevap Verilir

Birinci Cevap: Şayet Hz. Nuh ile beraber gemide olanların hepsi Hz. Nuh'un evlatlarındandır yani O'nun soyundandır dersek Hz. Nuh'un tüm insanların babası olması düşüncesi yerleşmiş olur. Bu yüzden kendisine Küçük Âdem denilmiştir. Râzî bazı müfessirlerin şöyle dediğini aktarmıştır: “Hz. Nuh'un gemisinde sadece O'nun neslinden ve soyundan gelen kişiler vardı.” Bu görüşe göre Hz. Nuh'tan sonra gelen insanların O'ndan ve evlatlarından türediği düşüncesinde bir problem kalmamaktadır. Buna göre Allah Teâlâ'nın “*iman edenleri de yükle*” kav- linden maksat Hz. Nuh'un ailesidir. O halde ayet-i kerimede geçen “*aileni ve i- man edenleri gemiye yükle!*” ifadesi itlak-ı âm iradetü'l-hâs yani genel ifade zikre- dip özel anlam kasdetmek kabilinden olmuş olur.¹⁰¹

Bu görüş Kur'ân-ı Kerim'in zahirine aykırı zayıf bir görüştür. Çünkü Allah Teâlâ'nın “وَمَنْ آمَنَ” - ve *iman edenleri de yükle*” kav- l-i şerifi اٰئِلَتَكَ “*aileni*” ifadesine matuftur. Atıf ise farklılık, başkalık anlamı ifade eder. Buna göre boğulmaktan kurtulanlar Hz. Nuh'un ailesi ile Hz. Nuh'a iman eden ailesi dışındaki kişilerdir. Müfessirlerin çoğunluğunun görüşü de budur.

İkinci Cevap: Boğulmaktan kurtulanların da soyları ve evlatları vardı. Ama ge- ride kalanlar Hz. Nuh'un soyuydu. Bu açıdan Hz. Nuh'un, Hz. Âdem'den sonra tüm insanlığın babası olması doğru olmuş olur.¹⁰²

İbn Cerîr şöyle demiştir: Âlimler dediler ki; Hz. Nuh ile beraber gemide olan- lar O'na iman edip tabi olanlardı. Ancak onların nesli tükendi ve öldüler. Geride bıraktıkları bir soyları kalmadı. Bugün yeryüzünde bulunan tüm insanlar Allah Teâlâ'nın da “*Biz yalnız Nuh'un soyunu kalıcı kıldık*”¹⁰³ buyurduğu gibi başkası- nın değil Hz. Nuh ve neslinin çocuklarıdır.

¹⁰¹ Ömer İman Ebubekir, *Kıssatu Nuh aleyhisselam*, s. 23.

¹⁰² A.g.e, s. 23.

¹⁰³ es-Sâffât, 37/77.

11. HZ. NUH, NEBİ VE RESULLERİN BABASIDIR

Hiz. Nuh, Hiz. Âdem'den sonra insanlığın babası olmakla şereflenmenin yanı sıra nebi ve resullerin de babası olma şerefine nail olmuştur. Hiz. Nuh tüm insanlığın ikinci babası olduğuna göre doğal olarak kendinden sonraki tüm nebi ve resullerin de babasıdır. Nebi ve resuller insanlığın özü ve hülasası olduklarından Allah Teâlâ Hiz. Nuh'u bu özellikle şereflendirdiğine şu kavliyle vurgu yapmıştır: “*Andolsun ki Nuh'u ve İbrahim'i Biz gönderdik; ikisinin soyundan gelenlere peygamberlik ve kitap verdik.*”¹⁰⁴ Bu yüzden biz de bu özelliğe kısada olsa değinmek istedik.¹⁰⁵

Geride aktarılanlardan Hiz. Nuh'un, Hiz. İbrahim Halilurrahman'ın ve O'ndan sonra gelen peygamberlerin büyük atası olduğu ortaya çıktı. Nitekim Hiz. İbrahim de kendinden sonra gönderilen tüm nebi ve resullerin atasıdır. İşte aynen böyle peygamberler hep birbirilerinin neslindendirler. Râzî şöyle der: Allah Teâlâ Hiz. Nuh'u ve Hiz. İbrahim'i peygamberlikle şereflendirmiş ardından ikisinin soyundan gelenlere peygamberlik ve kitap vermiştir. İkisinden sonra gelen her peygamber ikisinin evlatlarıdır. “*İkisinin soyundan gelenlere peygamberlik ve kitap verdik*” ayetinde peygamberlik kitaptan önce zikredilmiştir. Çünkü peygamberin peygamberlik halinin mükemmel olması beraberinde bir kitap ve şariat gönderilmesiyle olur.¹⁰⁶

12. HZ. NUH VE SOYU, KENDİSİNE NUH DENİLMESİNİN SEBEBİ VE ÇOCUKLARI

Yüce kitabımızda ve mübarek sahih sünnette araştırdığım kadarıyla Hiz. Nuh'un soyuna dair bir bilgi varit olmamış. Babasından da hiç bahsedilmemiş. Gerçi İbn Kesir *Kıyasu'l-Enbiyâ* adlı eserinde Hiz. Nuh'un nesebini şöyle zikretmiştir: İnsanlığın babası Âdemoğlu Şis oğlu Enûş oğlu Kayneyn oğlu Mehlâbîl oğlu Yerid oğlu Hanûh oğlu Müteveşlih oğlu Lâmek oğlu Nuh. Bunun doğruluğunu Allah Teâlâ bilir.¹⁰⁷

Yezid er-Rakkâşî'nin verdiği bilgiye göre Hiz. Nuh'a, kendi haline çok ağladığı için Nuh denilmiştir. Yani kavmini Allah Teâlâ'ya davet ettiğinden dolayı ağlamaktan bu ismi almıştır. Ancak Yezid er-Rakkâşî'nin verdiği bu bilgi tartışmalıdır. Çünkü Nuh isminin Hiz. Nuh'a peygamberliğinden ve kavmini Allah Teâlâ'nın dinine davet etmeden önce verildiği bilinmektedir. Hâlbuki sonuç sebebinin

¹⁰⁴ el-Hadîd, 57/26.

¹⁰⁵ A.g.e, s. 24.

¹⁰⁶ Ömer İman Ebubekir, *Kıyasu Nuh aleyhisselam*, s. 24.

¹⁰⁷ İbn Kesir, *Kıyasu'l-Enbiya*, 1/209.

önüne geçemez. Bunu dememizin sebebi, Hz. Nuh'a bu ismi veren anne babası ve akrabaları O'nun gelecekte peygamber olacağını ve sesini Allah Teâlâ'nın yoluna davet uğruna yükselteceğini bilmiyor olmalarıdır. Tabi ki bu ismin Allah Teâlâ tarafından onlara ilham edilmesi sonucu koyulması ihtimalini bundan hariç tutuyoruz. Ayrıca ittifakla sabittir ki, Hz. Nuh ile kavmi Arap değildirler. Buna göre Nuh kelimesinin o dönemde kullanılan anlamının Arapçadaki anlamıyla aynı olması mümkün değildir. Çünkü diller lafızların anlamları hususunda birbirlerinden farklıdır. Şayet öyle bir ihtimal olsaydı bu durumda Hz. Nuh'a nun harfinin üstün harekesiyle نُوْح - Nevh denmeliydi. Çünkü bu kelimenin nun harfinin ötre harekesiyle kullanılan نُوح - Nûh şekliyle Arapçada bir manası yoktur.¹⁰⁸

Öyleyse anlattığımız gibi Hz. Nuh'un tüm beşeriyetin babası olduğu ortaya çıkınca gelelim Hz. Nuh ile beraber gemide olan çocuklarının adlarını zikretmeye. Hz. Peygamber'den (s.a.v) gelen rivayetler Hz. Nuh'un 3 oğlunun olduğunda ittifak ederler. O 3 oğlu şunlardır:

- **Sâm:** Arapların atasıdır.
- **Hâm:** Habeşlilerin atasıdır.
- **Yâfis:** Rumların atasıdır.

Tirmizî bu hadisi rivayet etmiş ve hasen olduğunu beyan etmiştir. Yine İbn Sa'd, Ahmed b. Hanbel, Ebû Ya'lâ, İbnü'l-Münzir, İbn Ebî Hâtim, Taberânî, Hâkim de rivayet etmiştir. Semure b. Cündeb'ten (r.a) rivayet edilen sahih hadiste Allah Resulü (s.a.v) şöyle buyurmuştur: “*Sâm Arapların atasıdır. Hâm Habeşlilerin atasıdır. Yâfis ise Rumların atasıdır.*”¹⁰⁹

İbn Hacer el-Askalânî der ki: Hâkim ve diğerleri Ebû Hureyre (r.a) tarikiyle merfu olarak şu hadisi rivayet etmiştir: “*Nuh'un Sâm, Hâm ve Yafis adında çocukları doğdu. Sâm'dan Araplar, Farslar ve Rumlar doğdu. Hâm'dan Kıptiler, Barbarlar ve Zenciler doğdu. Yâfis'ten ise Ye'cüc ve Me'cüc, Türkler ve Slavlar doğdu.*”¹¹⁰

Hakim'in merfu olarak rivayet ettiği hadisi İbn Cerir İbn Vehb b. Münebbih'ten mevkuf olarak rivayet etmiştir. Vehb b. Münebbih'e isnad ederek yaptığı rivayette Vehb şöyle demiştir: “*Sâm b. Nuh Arapların, Farsların ve Rumların*

¹⁰⁸ Ömer İman Ebubekir, *Kıssatu Nuh aleyhisselam*, s. 18.

¹⁰⁹ eş-Şevkânî, *Fethu'l-Kadîr*, 6/212.

¹¹⁰ Senedinde zayıflık vardır. Bunu İbn Hacer el-Askalânî *Fethu'l-Bârî Şerhu Sahîhi'l-Buhârî*'de söylemiştir. 20/47.

atasıdır. Ham Zencilerin atasıdır. Yafis Türklerin, Ye'cüc ve Me'cüc'ün atasıdır ki Ye'cüc ve Me'cüc Türklerin amca çocuklarıdır.”¹¹¹

Öyle anlaşıyor ki, Ebû Hureyre (r.a) hadisinde varit olan zayıf detayın kaynağı Vehb b. Münebbih'tir. Çünkü o İsrailiyat haberleri almakla bilinen bir zattır. Tabi ki en doğrusunu Allah Teâlâ bilir.¹¹²

13. HZ. NUH, VERDİĞİ NİMETLERDEN ÖTÜRÜ RABBİNE ÇOK ŞÜKREDEN BİRİDİR

Hiz. Nuh bu özelliğiyle tanınmıştır. Zira O çok şükrederdi. Öyle ki tüm peygamber kardeşleri arasında bu özelliğiyle bilinir oldu. Allah Teâlâ O'nun hakkında şöyle buyurmuştur: “(Ey) Nuh ile birlikte (gemide) taşıdığımız kimselerin nesli! Şunu bilin ki Nuh, çok şükreden bir kul idi.”¹¹³ Allah Teâlâ O'nu öncelikle Allah katındaki derecelerinin en yücesi olan kulluk vasfıyla nitelemiş ardından da bu kulluğun neticesi olan şükredici özelliğini zikretmiştir.¹¹⁴

Şevkânî şöyle demiştir: Allah Teâlâ O'nu çokça şükredici olmakla nitelemiş ve şükürün hayır sebeplerinin en büyüğü, itaatlerin en üstünü olduğunu vurgulamak ve O'nun zürriyetini de kendisine şükretmeye teşvik amacıyla bu özelliği bir önceki özelliğin illeti niteliğinde zikretmiştir.¹¹⁵

Şükür gerçek anlamda, kalbin, nimeti vereni tanıması ve nimeti dilde zikir ve Allah'ı övgü suretiyle her daim tekrar etmek ve en nihayetinde nimete şükür olsun diye organları da Allah Teâlâ'nın itaatinde çalıştırmak demektir. Ancak bu şekilde Allah Teâlâ'ya kulluğu gerçekleştirme noktasında şükürün ne denli önemli olduğunu kavramış oluruz.

Şeyh Abdurrahman es-Sa'dî şöyle demiştir: Bu ayet-i kerimde Allah Teâlâ'ya şükrettiği için Hiz. Nuh'a övgü vardır. Hiz. Nuh'un bu şekilde (şükreden kul) vasıflanmasının altında, neslinin de şayet Allah onları yeryüzünde bırakıp halife seçer ve diğerlerini boğarsa Allah Teâlâ'ya şükretme konusunda O'na uymaları, O'nu takip etmeleri ve Allah Teâlâ'nın kendilerine verdiği nimetleri hatırlamalarının teşvik edilmesi yatmaktadır.¹¹⁶

“(Ey) Nuh ile birlikte (gemide) taşıdığımız kimselerin nesli!” kavlı şerifi, Hiz.

¹¹¹ Târihu't-Taberî, 1/74.

¹¹² Ömer İman Ebubekir, Kısasu Nuh aleyhisselam, s. 19.

¹¹³ el-İsrâ, 17/3.

¹¹⁴ Ömer İman Ebubekir, Kısasu Nuh aleyhisselam, s. 28.

¹¹⁵ eş-Şevkânî, Fethu'l-Kadîr, 4/282.

¹¹⁶ es-Sa'dî, Teysîru'l-Kerîmî'r-Rahmân fî Tefsîri Kelâmi'l-Mennân, 1/453.

Nuh'un Allah Teâlâ'ya çokça şükretmesi sebebiyle Allah Teâlâ'nın Hz. Nuh'u ve beraberindekileri helak olmaktan kurtardığını, genel manada tüm ümmetlere, özellikle de İsrailoğullarına bir tür hatırlatma mahiyetindedir. Ayrıca bu hususta O'na uymak da teşvik edilmektedir.

Katâde es-Sedûsî, İbrahim en-Nehaî ve diğer imamlar gibi tabiin tabakasından olan bir grup imamdan aralarında üsluptan kaynaklı ihtilafla birlikte sahih olarak şöyle rivayet edilmiştir: Hz. Nuh bir elbise giydiğinde *Bismillah* der; çıkardığında *Elhamdülillah* derdi. Yemek yemeye başladığında *Bismillah* der; yemeği bitirdikten sonra da *Elhamdülillah* derdi. Su içtiğinde Allah Teâlâ'ya hamdeder ve şöyle derdi:

“*Elhamdülillahillezi sekânîhâ alâ şehvetin ve lezzetin ve sıhhatin*” (Bana iştahla, lezzet ve sağlıkla bunu içiren Allah Teâlâ'ya hamdolsun).

İşte bu yüzden çok şükreden diye adlandırıldı. Hz. Nuh'un şükredici olduğunu gösteren rivayetlerden şu kadarı, şükürün tatbik edildiği sahalardan az bir bölümü ve Rabbinin kendisine verdiği nimet yenilendikçe Hz. Nuh'un dilinden açığa çıkan şükürün birkaç örneğidir. Yoksa şükür bu rivayetlerde zikredilen uygulama alanlarından daha geniş uygulama alanlarına sahiptir. Çünkü şükürün kalb, dil ve organlarla icra edilen tüm amelleri içine alan geniş bir anlam dairesi vardır.

Şöyle ya da böyle; Hz. Nuh çok şükretmesinden dolayı Allah Teâlâ'nın kendisini kerim kitabında övmesiyle bu meydana gelen yarış kazanmıştır. Bu O'nun için her zaman hatırlanmasını sağlayan güzel bir ün oldu. İşte, bu gibi sebeplerden dolayı mevkif ehli kıyamet günü Hz. Nuh'a, taşıdığı bu meşhur özellikleriyle seslenerek Allah Teâlâ'dan kullar arasında hükmü vermesi için şefaet etmesini isteyecekler ve “*Allah sana çok şükreden bir kul adını verdi*” diyecekler.¹¹⁷

Fakat şunu da bilmemiz gerekir; Hz. Nuh'un bu ve benzeri sıfatlarla temayüz etmesi O'nun istisnasız tüm peygamberlerden daha üstün olduğu anlamına gelmez. Üstün kılınan kişi bazen üstün kılınan sınırladığı özelliklere tek başına sahip olabilir. Allah Teâlâ bazı kullarını dilediği üstünlüklere tek başına sahip kılabilir.¹¹⁸

H. Nuh'un Dünyada Yaşadığı Ömür

İnsanlar, Hz. Nuh zamanında ve ondan önceki Hz. Âdem'e kadar uzanan zaman diliminde uzun ömürlü olurlardı. Öyle ki, birinin ömrü bin yıl ve daha fazlasına ulaşılıyordu. Ve o zamandan günümüze kadar insanların ömürleri git gide eksilmeye devam etti.¹¹⁹

¹¹⁷ Ömer İman Ebubekir, *Kıssatu Nuh aleyhisselam*, s. 30.

¹¹⁸ A.g.e, s. 30.

¹¹⁹ A.g.e, s.30.

İnsanlık tarihinin erken dönemlerinde insanların daha fazla ömür sürmelerinin gerisinde yatan hikmet, muhtemelen insanlığın gelişim ve kuruluş aşamasında olmasıdır. İşte bu hikmet, çoğalmanın ve nüfus artışının en mükemmel şekliyle gerçekleşmesi için ilk dönem insanların ömürlerinin uzun olmalarını gerekli kılmıştır. İşte Hz. Nuh da böyle bir zaman diliminde yaşadığından O'nun ömrü de o dönem yaşayan insanların ortalama uzun ömürleri gibiydi. Nitekim Allah Teâlâ kerim kitabında bu hususu şöyle haber veriyor: *“Andolsun ki biz Nuh'u kendi kavmine gönderdik de o bin yıldan elli yıl eksik bir süre onların arasında kaldı. Sonunda onlar zulümlerini sürdürürken tufan kendilerini yakalayiverdi.”*¹²⁰

Hz. Nuh'un bin yıldan elli yıl eksik olan ömrü (yani 950 yıl), Kur'ân-ı Kerim'in açık ibaresinin delaleti olduğundan âlimler tarafından ittifak edilen ömürdür. Fakat ayet-i kerime bu müddetin tamamının Hz. Nuh'un ömrü olduğuna delalet etmemektedir. Bilakis bu konuda varılan nihai düşünce, Hz. Nuh'un bu müddeti peygamberlikten ve tufan olayından önce yaşadığıdır. Aşağıdaki ayet-i kerimenin zahirinden hareketle tufan hadisesinden sonra da yaşadığı kesinlik kazanmıştır: *“O bin yıldan elli yıl eksik bir süre onların arasında kaldı. Sonunda onlar zulümlerini sürdürürken tufan kendilerini yakalayiverdi.”*¹²¹ Yani bu kadar müddetten sonra tufan kendilerini yakalayiverdi. Biz Hz. Nuh'un tufandan sonra da yaşadığına kesinlikle eminiz ancak ne kadar süre yaşadığını en iyi Allah Teâlâ bilir.

İşte bu sebepten dolayı ilim erbabı Hz. Nuh'un tufan hadisesinden sonra ne kadar yaşadığı konusunda ihtilafa düştükleri gibi peygamberliğinden önce de ne kadar yaşadığı konusunda ihtilafa düşmüşlerdir. Bu konudaki rivayetlerin en kuvvetlisi İbn Abbas'tan (r.a) nakledilen rivayettir. İbn Ebî Şeybe, Abd b. Hümejd, İbn Münzir, İbn Ebî Hatim, Ebu's-Şeyh ve Hâkim –sahih olduğunu vurgulayarak- İbn Abbas'ın (r.a) şöyle buyurduğunu rivayet etmişlerdir: “Hz. Nuh 40 yaşındayken Allah Teâlâ O'nu peygamber olarak gönderdi. Kavmi arasında bin yıldan elli yıl hariç (yani 950 yıl) Allah Teâlâ'ya davet edip durdu. Tufan hadisesinden sonra insanlar çoğalıp yayılana değin 60 yıl yaşamıştır.”¹²²

Buna göre Hz. Nuh'un ömrü İbn Abbas'ın (r.a) görüşüne göre toplamda 1050 (bin elli) sene olmuş oluyor. Ama Hz. Nuh'un peygamberlikten önce ve tufandan sonra yaşadığı ömür konusunda İbn Abbas'tan (r.a) nakledilen bu rivayette ittifak yoktur. Kab el-Ahbar, Katâde, Vehb b. Münebbih gibi bir grup tabiin bu görüşe

¹²⁰ el-Ankebût, 29/14.

¹²¹ el-Ankebût, 29/14.

¹²² eş-Şevkânî, *Fethu'l-Kadîr*, 5/437; es- Suyûtî, *ed-Dürü'l-Mensûr fî Tefsîri'l-Me'sûr*, Dâru'l-Fikr, Beyrut, 2011, 8/31.

muhalefet etmişlerdir. Hatta İbn Abbas'ın (r.a) talebesi İkrime de İbn Abbas'a (r.a) muhalefet etmiştir. Abd b. Hümejd, İkrime'ye isnad ettiği rivayette İkrime şöyle demiştir: “Hz. Nuh kavmine peygamber olarak gönderilmeden önce ve gönderildikten sonra toplam ömrü 1700 senedir.”

Hz. Nuh'un ömrünün uzunluğu hakkında rastladığım en fazla müddet içeren rivayet İbn Cerir'in yaptığı şu rivayettir: Bize Nasr b. Ali el-Cehdamiyy aktardı. Ona da Nuh b. Kays aktardı. Ona da İvaz b. Ebî Şeddâd aktardı ve dedi ki: “Hz. Nuh 350 yaşındayken Allah Teâlâ O'nu kavmine peygamber olarak gönderdi. Kavminin arasında peygamber olarak 950 sene kaldı. Sonrasında aralarında 350 sene daha yaşadı ve başlarına tufan hadisesi geldi.”¹²³

Bu da göstermektedir ki Hz. Nuh'un peygamberlikten önce ve tufandan sonraki ömrü ittifak konusu değildir. Çünkü bu konuda, gaybi bilgileri sadece kendi kanadıyla bilmenin mümkün olduğu masum peygamberden herhangi bir nakil yoktur. Bu görüşlerin inşallah doğruya en yakını geride İbn Abbas'tan (r.a) nakledilen rivayettir.¹²⁴

Özetle; Allah Teâlâ Hz. Nuh'a uzun ömür vermiş ve O, bu ömrünün tamamını yaşamış olmasına rağmen ömrü O'na göre azdı. İbn Ebî Dünya şöyle demiştir: Bize Muhammed b. Âsım aktardı. O dedi ki; bana Nâfi' Ebû Hürmüz Enes b. Malik'ten (r.a) rivayet ettiğine göre Enes (r.a) şöyle demiştir: “Ölüm meleği Hz. Nuh'a gelerek şöyle dedi: Ey peygamberlerin en uzun ömürlüsü! Dünya ve lezzetlerini nasıl buldun? Hz. Nuh: Tıpkı iki kapılı bir eve giren bir adam gibi buldum. Adam evin ortasında biraz durdu, sonra da öteki kapıdan çıktı gitti.”¹²⁵

¹²³ et-Taberî, *Câmiu'l-Beyân fî Te'vîli Âyi'l-Kur'ân*, 20/17; Ayrıca bkz: et-Taberî, *Târihu't-Ta-beri Târihu'r-Rusûl ve'l-Mulûk*, 1/70.

¹²⁴ Ömer İman Ebubekir, *Kıssatu Nuh aleyhisselam*, s. 31.

¹²⁵ İbn Ebî'd-Dünya, *Kitabu'z-Zühhd*, Daru İbn Kesir, Dimeşk, 1. Baskı, H. 1420/M. 1999, 1/360, No: 363.

İkinci Konu

HZ. NUH'UN DAVETİNİN İÇERİĞİ

Tüm nebi ve resullerin daveti değişen tüm zaman ve mekânlara rağmen temel de hep aynı davettir. Her bir peygamber insanlarla yaratıcılarının arasındaki irtibatı sağlamak ve onları doğru bir şekilde yönlendirmek amacıyla elinden gelen tüm çabayı sarfetmiş, tüm gücünü harcamıştır.¹

Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: “*Andolsun ki biz, “Allah Teâlâ’ya kulluk edin ve Tâğût’tan sakının” diye (emretmeleri için) her ümmete bir peygamber gönderdik. Allah Teâlâ onlardan bir kısmını doğru yola iletti. Onlardan bir kısmı da sapıklığı hak ettiler. Yeryüzünde gezin de görün, inkâr edenlerin sonu nasıl olmuştur!*”²

“*Senden önce hiçbir resûl göndermedik ki ona: “Benden başka İlâh yoktur; şu halde bana kulluk edin” diye vahyetmiş olmayalım.*”³

Kur’ân kıssaları bağlamında da şöyle buyuruyor: “*Andolsun ki Nuh’u elçi olarak kavmine gönderdik. Dedi ki: Ey kavmim! Allah Teâlâ’ya kulluk edin, sizin ondan başka tanrınız yoktur. Doğrusu ben, üstünüze gelecek büyük bir günün azabından korkuyorum.*”⁴

Yukarıda peş peşe zikredilen bu ve diğer ayet-i kerimelerde geçen ifadelerle her nebi veya resul, Allah Teâlâ’nın; ulûhiyetinde, rububiyetinde, esma ve sıfatında, hâkimiyetinde, O’na ibadette, O’ndan sakınmakta ve peygamberlerine itaatte tevhidini vurgulayacak her vesileyle kavmine risaletini ulaştırıyordu.

¹ Ahmed Süleyman er-Rikab, *Menhecu’d-Da’ve ilallahi fî Sûreti Nûh*, Dâru’l-Me’mûn li’n-Neşr ve’t-Tevzî’, Umman, Ürdün, 1. Baskı, 2010, s. 116.

² en-Nahl, 16/36.

³ el-Enbiyâ, 21/25.

⁴ el-A’râf, 7/59.

Nebi ve resullerin davetinin esası insanları Allah Teâlâ'ya kulluk ettirmek, Allah Teâlâ'nın tevhidi düşüncesini hayata geçirmektir. Ne kadar önemli olursa olsun hiçbir mesele tevhid meselesinden daha yüce değildir. Peygamberler tevhid davetinin yanı sıra kavimlerini çirkin işleri bırakmaya da davet ediyorlardı. Örneğin; ölçüyü eksik yapmak, insanlara zulmetmek gibi... Allah yoluna davet edenlerin davetlerinin temeli ve hareket noktası da tevhid düşüncesini yerleştirmek olmalıdır. Ama bir yandan da kendi dönemlerinde yayılan problemlere çözüm üretmeye özen göstermelidirler.⁵

Kur'ân-ı Kerim ifadelerinin temeline inildiğinde Hz. Nuh'un davetinin içeriğinde tevhid, Allah Teâlâ'ya ibadet etme, O'ndan sakınma ve O'na itaat etme vardır.

Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: *“Andolsun ki Nuh'u elçi olarak kavmine gönderdik. Dedi ki: Ey kavmim! Allah Teâlâ'ya kulluk edin, sizin ondan başka tanrınız yoktur. Doğrusu ben, üstünüze gelecek büyük bir günün azabından korkuyorum.”*⁶

*“Kardeşleri Nuh onlara şöyle demişti: (Allah Teâlâ'ya karşı gelmekten) sakınmaz mısınız? Bilin ki ben, size gönderilmiş güvenilir bir elçiyim. Artık Allah Teâlâ'ya karşı gelmekten sakının ve bana itaat edin.”*⁷

*“Andolsun ki, Nuh'u kavmine gönderdik ve o: Ey kavmim! Allah Teâlâ'ya kulluk edin. Sizin için O'ndan başka bir tanrı yoktur. Hâlâ sakınmaz mısınız? dedi.”*⁸

*“Ey kavmim dedi, ben sizin için açık bir uyarıcıyım. Allah Teâlâ'ya kulluk edin; O'na karşı gelmekten sakının ve bana itaat edin. Ki Allah bir kısım günahlarınızı bağışlasın ve sizi belli bir vadeye kadar tehir etsin (muabeze etmeden yaşıtsın). Bilinmeli ki Allah Teâlâ'nın tayin ettiği vade gelince, artık o ertelenmez. Keşke bilseydiniz!”*⁹

Bu ve benzeri ayet-i kerimeler Hz. Nuh'un kavmine yaptığı ve merkezinde Allah Teâlâ'nın tevhidi, yalnızca Allah Teâlâ'ya ibadet etmeyi hayata geçirmek, Allah Teâlâ'dan sakınma ve O'na itaat etmek bulunan davetinin muhteviyatını izah etmektedir.

⁵ Ahmed Süleyman er-Rikab, *Menhecü'd-Da've ilallahi fi Sûreti Nûh*, s. 117.

⁶ el-A'râf, 7/59.

⁷ eş-Şuarâ, 26/106-108.

⁸ el-Mü'minûn, 23.

⁹ Nûh, 71/2-4.

1. HZ. NUH'UN RİSALETİNDE ALLAH TEÂLÂ'NIN TEVHİDİNİN YERİ

İnsanlık sahip olduğu inancından saptığında ilahi rahmet, onlara inanç noktasında hakkı, ahlak sahasında iyi olanı, hukuk alanında da adil olanı bildirmesi için Hz. Nuh'u göndermeyi dilemiştir.

Sahih metinler ve haberler bize Hz. Nuh hakkında şu bilgileri verir: O, olgun ve kâmil bir zattı. Allah Teâlâ O'nu, kavmini doğru yola davet etmesi için gönderdi. Çocukluğuna, gençliğine ve peygamberlikten önceki tüm yaşantısına dair elimizde herhangi bir bilgi yok. Ancak Allah Teâlâ'nın, gönderdiği nebi ve resullerine dair bir takım özel kanunları olduğunu biliyoruz. Mesela; Allah Teâlâ onları soy bakımından ailelerin en şereflişinden seçer. Rum meliki Heraklius Ebû Süfyan b. Harb'a Resûlullah (s.a.v) hakkında şöyle sordu: O aranızda nasıl biridir? Ebû Süfyan şöyle yanıtladı: O aramızda asil biridir. Heraklius da bunun üzerine şöyle dedi: Peygamberler de aynen böyle kavimlerinin en asil ailelerinden gönderilirler.

İbn Haldun, Allah Teâlâ'nın, peygamberleri kavimlerinin asil olanları arasından seçmesi kanununu şöyle gerekçelendirir: Bunun nedeni şudur; peygamber, Rabbinden aldığı risalet görevini rahatça tebliğ edebilsin diye ve gönderdiği dinin ve inancın tamamlanması yönündeki Allah Teâlâ'nın muradı yerine gelsin diye kendisini kâfirlerin eziyetlerinden koruyacak kudret ve kuvvet sahibi bir aileye sahip olmasıdır. Resûlullah (s.a.v), sahih bir hadisinde şöyle buyuruyor: “Allah her peygamberi, kendisini kavminin eziyetlerinden koruyacak bir çevreden göndermiştir.”¹⁰ Şayet elimizde sarîh nasslar bulunmasaydı bile biz, bu ilahi kanundan Hz. Nuh'un değerli bir aileden geldiğini kesin olarak bilebilirdik. Bu, peygamberlerin seçilmelerinin ailevi yönden gerekçesidir.¹¹

Eğitim yönünden hazırlamaya gelince, şurası muhakkaktır ki Allah peygamberleri kendisi için seçer. Allah Teâlâ Hz. Musa'ya şöyle buyurmaktadır: “*Seni, kendim için elçi seçtim.*”¹² Allah Teâlâ onları kendi nezaretinde yetiştirir: “*Benim nezaretimde yetiştirilmen için ...*”¹³ Mesela Hz. Yahya takva sahibi, ana babasına iyi davranan biriydi; zorbalık yapan, asi gelen biri değildi. Hz. İsa'yı nerede olursa olsun mübarek kılmış. Peygamber Efendimiz'e (s.a.v) hitaben şöyle buyuruyor: “*Şüpheli yok ki sen elbette yüce bir ahlak üzeresin.*”¹⁴

¹⁰ Abdulhalim Mahmud, *Kıyasu'l-Enbiyâ fî Rıhabî'l-Kevn meâ'l-Enbiya ve'r-Rusûl*, s. 25.

¹¹ A.g.e, s. 65.

¹² Taha, 20/41.

¹³ Taha, 20/39.

¹⁴ el-Kalem, 68/4.

Bu ve benzeri bilgilerden yola çıkarak Hz. Nuh'un diğer peygamberlerden farklı olmadığına, O'nun da üstün ahlak sahibi olduğuna emin olabiliriz. İbn Haldun tüm nebi ve resuller hakkında şöyle der: Peygamberlerin alametlerinden biri de kendilerine vahiy gelmeden önce güzel ahlaklı olmaları, her türlü kirden arınmış olmaları ve zem edilen ve çirkin sayılan tüm işlerden uzak durmalarıdır. İşte ismet sıfatının anlamı budur. Her bir peygamber tüm kötü hasletlerden arî ve uzak bir fitrat üzerinde ve bu durumlar adeta fitratına ters düşecek bir tabiatta yaratılmıştır. Hz. Nuh da üstün ahlak sahibiydi. Bu konuda şüphe yoktur. Allah Teâlâ'nın O'nu hazırlama aşaması sona erince peşinden O'na vahiy geldi. Bu da yine Allah Teâlâ'nın peygamberleri hakkındaki kanunlarından biridir.

Peygamberler Allah Teâlâ'nın onları eğitmesi ve onlara gösterdiği özen neticesinde vahiy almaya elverişli hale geldiklerinde; mesela mukaddes bir vadide veya mübarek bir mevkide yürüyor olsalar dahi onlara ansızın vahiy gelebilir. Tıpkı Hz. Musa'ya geldiği gibi. O, ailesiyle yolda giderken bir ateş gördü ve ailesine, "burada bekleyin" dedi ve ışığın geldiği yöne doğru gitti. Birden ilahi çağırışı işitti: *"Muhakkak ki ben, yalnızca ben Allah'ım. Benden başka ilâh yoktur. Bana kulluk et; beni anmak için namaz kıl."*¹⁵ Ya da peygambere vahiy mesela O mağaradayken ansızın gelebilir. Örneğin melek O'na şöyle emrederek gelir: *"Yaratan Rabbinin adıyla oku!"*¹⁶ Hz. Nuh'a da vahiy bu biçimlerinden biriyle ansızın geldi. Hz. Nuh: *"Kendilerine yakıcı bir azap gelmeden önce kavmini uyar, diye Nuh'u kendi kavmine gönderdik"*¹⁷ emriyle şaşkınlık geçirdi. Acaba kavmini neyle uyarmaktı? diye düşündü.¹⁸

Veryüzünde fesad çoğaldığında; hakkı, hayrı ve adaleti bildirsin diye Allah Teâlâ Hz. Nuh'u peygamber olarak gönderdi. Hz. Nuh da davetine tevhid ile başladı: *"Andolsun ki Nuh'u elçi olarak kavmine gönderdik. Dedi ki: Ey kavmim! Allah Teâlâ'ya kulluk edin, sizin ondan başka ilahınız yoktur. Doğrusu ben, üstünüze gelecek büyük bir günün azabından korkuyorum."*¹⁹

Hz. Nuh'un kavmine söylediği bu söz tevhid inancını duyurmaktır. Tevhid inancı, tüm semavî dinlerin özüdür. Allah Teâlâ peygamberlerin sonuncusu Hz. Muhammed'e (s.a.v) şöyle buyurarak bu hususa dikkat çekmiştir: *"Senden önce gönderdiğimiz her peygambere: 'Benden başka ilah yoktur, Bana kulluk edin' diye vahyetmişizdir."*²⁰

¹⁵ Taha, 20/14.

¹⁶ el-Alak, 96/1.

¹⁷ Nuh, 71/1.

¹⁸ Abdulhalim Mahmud, *Kıyasu'l-Enbiyâ fî Rıhabî'l-Kevn mea'l-Enbiya ve'r-Rusûl*, s. 27.

¹⁹ el-A'râf, 7/59.

²⁰ el-Enbiyâ, 21/25.

Tevhid bizim İslam'da kelime-i şehadet yani “*Eşhedü en lâ ilâhe illallah*” diye tabir ettiğimiz şeydir. Tevhid, semavî tüm doğru dinlerin asıl alameti, gerçek damgası ve değişmez özüdür.²¹

Tevhidin Hakiki Manası: Kulun, yaratanın tüm mükemmel sıfatları tek başına hak ettiğini bilmesi ve inanması; O'nun ortağının olmadığına, mükemmellikte bir benzerinin olmadığına; tüm kulları üzerinde ilahlık ve mabutluk hakkına sahip olduğuna ve ibadet edilmeyi tek başına hak ettiğine inanmasıdır.²² Allah Teâlâ'nın ne zatında ne de sıfatlarında ortağı vardır. Keza kendisine ibadet edilme konusunda ve yaptığı işlerde de ortağı yoktur. Bu tarif “*La ilahe illallah*”ın açık delaletine istinaden yapılmış bir tariftir. Çünkü “*La ilahe illallah*” lafzı mutabık manasıyla Allah Teâlâ'nın ulûhiyette tek olduğuna, ibadetin yalnız kendisine yapılacağına delalet eder. İltizamî manasıyla rububiyette tek olduğuna delalet eder. Nitekim Allah Teâlâ'nın tüm kemal ve celal sıfatlarla muttasıf olduğuna da tazammunî manasıyla delalet eder.²³ *La ilahe illallah* sözü, tevhid kavramını hem ilim hem amel yönünden tefsir eden sözdür.²⁴

Tevhidin Hakiki Manası: Kâinatta; yaratma, rızık verme, bahşetme, rızık kesme, yaşatma, öldürme, zengin kılma, fakir kılma, kuvvetli ve zayıf kılma, yüceltme ve alçaltma gibi ne kadar mefhum varsa hepsinin kaynağının Allah Teâlâ olduğuna yakinen inanmaktır. Bu yüzden Allah Teâlâ yaratmada, rızık vermede, yaşatmada, öldürmede velhasıl yerde ve gökteki tüm idare ve yönetim şekillerinde yegâne idarecidir. Hüküm verici ve kanun koyucu olarak da O'nu tek kabul etmek gerekir. İşte peygamberleri gönderen ve kitapları indiren O'dur. Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: “*Bilin ki yaratma da emir de O'nun hakkıdır. Âlemlerin Rabbi olan Allah Yüce'dir.*”²⁵

Yalnızca Allah Teâlâ'ya ibadet etmek, O'ndan başkasına ibadet etmemek

²¹ A.g.e, Aynı yer.

²² Abdurrahman es-Sa'dî, *Tarîku'l-Vusûl ila'l-İlmi'l-Me'mûl bi Ma'rifeti'l-Kavâid ve'z-Zavâbit ve'l-Usûl*, Dâru'l-Basîra, İskenderiye, 2000, s. 11; Fevz bint Abdullatif el-Kürdî, *Tahkîku'l-Ubûdiyye bi-Ma'rifeti'l-Esmâ ve's-Sıfât*, Dâru Tayyibe li'n-Neşr ve't-Tevzî', Riyad, Suudi Arabistan, 11. Baskı, H. 1421, s. 103.

²³ Bir şey, manasının tamamına delalet etse mutabakat diye isimlendirilir. Bir şey manasının bir bölümüne delalet etse tazammun; aklen veya örfen manasıyla alakalı olan, manasının dışındaki başka bir manaya delalet etmesi ise iltizam adını alır. Bu delaletler daha geniş anlamlar ifade etmek amacıyla kullanılır. Bkz: Abdurrahman Habenneke el-Meydânî, *Zavâbitü'l-Ma'rife ve Usûli'l-İstidlâl ve'l-Münâzara*, thk: Hüseyin Mü'nis, Daru'l-Kalem, Dimeşk, H. 1414/M. 1993, s. 27.

²⁴ Fevz bint Abdillatif el-Kürdî, *Tahkîku'l-Ubûdiyye bi Ma'rifeti'l-Esmâ ve's-Sıfât*, s. 104.

²⁵ el-A'râf, 7/54.

gerekir. O'ndan başkasına dua etmemeli; O'ndan başkasından değil yalnızca O'ndan yardım ve medet ummalı; yalnızca O'nun adına adakta bulunmalı ve yalnızca O'nun adıyla kurban kesilmeli. Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: “*De ki: “Namazım, ibadetlerim, hayatım ve ölümüm, âlemlerin Rabbi Allah içindir. O'nun hiçbir ortağı yoktur; böyle emrolundum ve ben Müslümanların ilkiyim.*”²⁶

Kulun Allah Teâlâ'ya hamdetmesi, O'nu yüceltmesi, methetmesi, kendisinden af ve rahmet dilemesi, kendisine tevbe etmesi için en fazla ihtiyaç duyduğu şey Allah Teâlâ'nın isimlerini bilmesidir. İlerde yeri geldiğinde Hz. Nuh kıssası çerçevesinde bu konu üzerinde duracağız.

İnsan tevhid inancına bağlandığında asla Allah Teâlâ'dan başkasına bakmamalı. O'ndan korkmalı, ümidini O'na bağlamalı, O'na güvenmeli ve O'na dayanmalıdır. İnsan tevhide inandı mı, Allah Teâlâ'nın dışında kalan her şeyin Allah Teâlâ'nın hizmetinde olduğunu görür. İnsan tevhide inandı mı, Allah Teâlâ'dan başkasına kulluk etme zilletinden kurtulur. Çünkü her yaratılan Allah Teâlâ'nın emrindedir. Yüce Allah'ın ayetleri ve değerli peygamberin (s.a.v) hadisleri, insanlık, başkalarına kulluk etme esaretinden kurtulana kadar tevhid inancına davet etme noktasında hep birbirini desteklemişlerdir.²⁷

Hız. Nuh da, diğer tüm peygamberler de hep tevhidi bildirmişlerdir. Tevhid hakiki manada anlaşıldığında ve insanlık tevhidi şiar edindiğinde; tevhid, toplumlarda baş gösteren birçok zorluğa çare olur. Çünkü insanlık yaşadığı değişik zaman ve mekânlarda ölümden hep korkmuş ve çekinmiş, bu yüzden güçlülerin köleleştirmesine boyun eğmiş ve zalimler karşısında zillete düşmüştür. Ancak ne var ki bu vaziyet asla tevhid inancıyla bağdaşmaz. Zira ölümü ve hayatı tek başına elinde bulunduran yalnızca mâlike'l-mülk (mülk sahibi) olan Allah Teâlâ'dır. Zalimleri öldürmeyi veya onları yalnızca kendinin bildiği bir hikmete mebnî olarak yaşatmayı elinde bulunduran O'dur. Ecelleri takdir eden ve sınırlayan O'dur. Çünkü kulların eceli geldiğinde ne bir saat geri alınır ne bir saat ileri çekilir.

Yaşama hırsı yahut korkusu ecelin uzama sebeplerinden değildir. Yiğitlik ve atılganlık da ecelin kısalma sebeplerinden değildir. Allah Teâlâ, geçmiş tüm dinlerden eksiksiz bir şekilde bahseden kerim kitabında bu hususu açıklamıştır. Her ecelin bir vakti olduğu gibi her ümmetin de bir eceli vardır.

²⁶ el-En'âm, 6/162-163; Fevz bint Abdillatif el-Kürdî, *Tahkîku'l-Ubûdiyye bi Ma'rifeti'l-Esmâ ve's-Sıfât*, s. 107.

²⁷ Abdulhalim Mahmud, *Kıssasul-Enbiyâ fî Rıhabî'l-Kevn meâ'l-Enbiya ve'r-Rusûl*, s. 28.

Ama “*Bu işte bizim fikrimiz alınsaydı, burada öldürülmezdik*”²⁸ diyenlere Allah Teâlâ şöyle cevap veriyor: “*De ki: Evlerinizde olsaydınız, haklarında ölüm yazılı olan kimseler, yine de devrilecekleri yere varırlardı.*”²⁹ Ve şunlara da cevap veriyor: “*Kardeşleri için: “Bize itaat etselerdi öldürülmezlerdi” dediler.*”³⁰

Allah Teâlâ, peygamberine onlara şöyle cevap vermesini emrediyor: “*Eğer doğru sözlü iseniz, ölümü kendinizden savın.*”³¹ Ama Allah Teâlâ’nın düşmanlarının huzurundan kaçanlar, işte onlar: “*Yaptıklarının bir kısmından ötürü şeytan ayaklarını kaydırıp yoldan çıkarmak istemişti.*”³²

Öyleyse, hakiki mümin korku nedir bilmez. Şeytan da Allah Teâlâ’dan başkasıyla onu korkutarak vesveseyle onun ayağını kaydıramaz. İnsanın zillete düşmesinde ve esaret altına alınmasındaki öncelikli sebep ölüm korkusuysa ikincil sebep de rızık endişesidir. İnsanları, genelde rızık endişesi ve hırsı kaplar ve bazı insanlar rızık teminde insani değerlerle hiç bağdaşmayan vesilelere sığınır. Hatta bu durum bazısında dalkavukluğa, yağcılığa ve riyakârlığa kadar varır. Bazısında ise aldatma, rüşvet alıp verme ve dolandırıcılığa kadar varmakta; madde kendisini esir almakta ve esir bir köle haline gelmektedir.

Fakat din, toplumu ölüm korkusundan kurtardığı gibi rızık kaygısından da kurtarmıştır. Zira rızık Allah Teâlâ’nın elindedir: “*Yeryüzünde yaşayan bütün canlıların rızıkı ancak Allah Teâlâ’ya aittir. Allah o canlının durduğu yeri ve sonunda bırakılacağı mekânı bilir.*”³³

Allah Teâlâ rızıkın semada belirlenmiş ve taksim edilmiş olduğunu bildirmiş ve bunun hak ve gerçek olduğuna kasem etmiştir. Allah Teâlâ insan tabiatının zafiyetini, rızık konusundaki endişe ve kaygılarını bildiğinden şöyle yemin etmiştir: “*Rızıkınız da, size söz verilen azap da yukarıdan gelir. Göğün ve yerin Rabbine andolsun ki bu, sizin konuşmanız kadar kesin ve gerçektir.*”³⁴

Rızık kazanmak için çalışıp çabalamanın gerekli olduğunda kuşku yoktur. Ciddi ve yorucu bir işte çalışmak İslam nişanlarından ve bunların tamamı haklıdır. Rızık Allah Teâlâ’nın elindeyse ve kulun çalışıp kazanması da isteniyorsa o halde İslam; malı meşru olmayan yollardan elde etmeye sürükleyen endişeli ve açgözlü tavrı ile rızık vermenin ve kesmenin, artırmanın ve eksiltmenin Allah Teâlâ’nın

²⁸ Âl-i İmrân, 3/154.

²⁹ Âl-i İmrân, 3/154.

³⁰ Âl-i İmrân, 3/168.

³¹ Âl-i İmrân, 3/168.

³² Âl-i İmrân, 3/155.

³³ Hûd, 11/6.

³⁴ ez-Zâriyât, 51/22-23.

değil de Allah Teâlâ'nın yarattığı kullardan birinin elinde olduğuna inanmayı yasaklar. İşte o zaman tevhid rızık korkusu ve endişesine ve de korkaklığa çare olur.³⁵

Hız. Nuh da aralıksız bir gayretle, gevşeklik göstermeden aktif bir şekilde tevhid inancına davet etmeye başlamış; gece gündüz demeden davetini sürdürüyordu. Şartlar açıktan davet etmeye müsait olduğunda açıktan, gizli davet etmeye müsait olduğunda ise gizliden davet ediyordu. Eline geçen hiçbir fırsatı kaçırmadan müjdeleyici ve uyarıcı bir şekilde Allah Teâlâ'nın dinini açıklıyor; Allah Teâlâ'nın sevabını ve cennetini elde etmeye teşvik ediyor, ceza ve azabına düşmekten de sakındırıyordu.

Hız. Nuh kavmine Allah Teâlâ'nın kudretinin ve ilminin ne kadar kapsamlı olduğunu anlatıyordu ve onları şöyle diyerek yaratılışlarını tefekkür etmeye çağırıyordu: *“Oysa sizi merhalelerden geçirerek O yaratmıştır.”*³⁶ Yani Allah Teâlâ'nın sizi çeşitli evrelerden geçirerek annelerinizin karnında nasıl yarattığını görmez misiniz?

Siz topraktınız, nutfe (sperm) halini aldınız, sonra et parçası sonra da cenin haline geldiniz. Tüm bu evrelerden geçerken hep Allah Teâlâ'nın gözetimindeydiniz; O'nun koruması altında ve O'nun kontrolüyle kuşatılmıştınız. Ve hepsinin sonunda çocuk oldunuz ardından gençler oldunuz... Tıpkı bu şekilde Allah dilediği an tekrar O'na döneceksiniz. O halde tevbeyle, pişmanlıkla ve O sizden hoşnutsuz bir halde O'nunla karşılaşmadan önce itaatle O'na dönün. Hız. Nuh sonra şöyle devam etti: *“Allah Teâlâ'nın, göğü yedi kat üzerine nasıl yarattığını görmez misiniz? Aralarında aya aydınlık vermiş ve güneşin ışık saçmasını sağlamıştır.”*³⁷ Yani Allah Teâlâ'nın yeryüzünü size nasıl yaydığını, siz yerleşesiniz ve faydalanasınız diye yeryüzünde size güzergâhlar ve yollar yarattığını görmez misiniz? Bunların hiçbirinde Rahman olan Allah Teâlâ'nın yaratmasında bir uyumsuzluk görmemekteyiz.

Hız. Nuh Allah Teâlâ'nın nimetlerini sıralamaya başladı; basit olanları kocaman olanları, açık olanları gizli olanları... bir bir sıraladı. Allah Teâlâ'nın nimetleri sayılamayacak kadar çoktur: *“Allah Teâlâ'nın verdiği nimetleri sayacak olsanız bitiremezsiniz.”*³⁸ Hız. Nuh kavmine Allah Teâlâ'dan istiğfar dileme kanununu duyurdu. Bu kanunu kullara ilk duyuran Hız. Nuh'tur: *“Dedim ki: “Rabbinizden bağışlanma dileyin; doğrusu O, çok bağışlayandır.”*³⁹

³⁵ Dr. Abdulhalim Mahmud, *Kıyasu'l-Enbiyâ fî Rıhabî'l-Kevn mea'l-Enbiyâ ve'r-Rusûl*, s. 71.

³⁶ Nuh, 71/14.

³⁷ Nuh, 71/15-16.

³⁸ en-Nahl, 16/18.

³⁹ Nuh, 71/10.

İşte bu söz bu kanunun girizgâhı, sütunu ve temeli mesabesindedir. Halisane ve nasuh bir şekilde yapılan istiğfar, Allah Teâlâ'dan mağfiret talebiyle Allah Teâlâ'ya yapılan iltica samimi olduğunda neticesi "*Size gökten bol bol yağmur indirdirsin*" olur.⁴⁰ Yani çorak arazilerinizi canlandıracak, akarsularınızı bereketlendirecek ve çoğaltacak yağmur indirdirsin ve "*Sizi, mallar ve oğullarla desteklesin; sizin için bahçeler var etsin, ırmaklar akıtsın.*"⁴¹ Mallar ve oğullarla desteklemek – ki Kur'ân-ı Kerim bu iki kelimeyi istiğfarın peşinden çoğul kipiyle zikretmiş- ve bahçeler ve ırmaklar bahşetmek –ki Kur'ân-ı Kerim bu iki kelimeyi de aynı şekilde istiğfarın peşinden çoğul kipiyle zikretmiştir- işte bu Hz. Nuh'un ilan ettiği "İstiğfar Kanunu"dur.

Bu kanun zamanla ve mekânla sınırlandırılmayan bir kanundur. Kim şu çağımızda da samimiyet ve ihlâs haliyle istiğfar ederek Allah Teâlâ'ya sığınsa Allah Teâlâ ona da bol rızık ve servet içerisinde yaşayacak koşulları hazırlar. Bu Allah Teâlâ'nın, peygamberi Hz. Nuh'a insanlara duyurması için vahyettiği vaadidir. Allah Teâlâ'nın vaadi asla ise gecikmez.

Sevgili Peygamberimiz de (s.a.v) daha sonraları istiğfar kanunun önemli bir yönünü bize açıklamıştır. O da, istiğfarda bulunana azabın ilişmeyeceği kanunudur. Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: "*Oysa sen içlerinde iken Allah onlara azab etmez. Onlar bağışlanma dilerlerken de elbette Allah azab edecek değildir.*"⁴²

Hz. Nuh kavmine kendi doğruluğunu gösteren yönleri hatırlatıyor ve davetiye karşılık onlardan hiçbir ücret istemiyordu: "*Ey kavmim! Buna karşılık ben sizden bir mal da istemiyorum. Benim ücretim Allah Teâlâ'ya aittir.*"⁴³ O halde Hz. Nuh mal mülk istemiyor ve davetini de para pul için yapmıyordu.

Birisi O'na neden bu daveti yaptığını sorduğunda şöyle cevap veriyordu:

- Size Rabbimin emirlerini tebliğ ediyorum.
- Size nasihat ediyorum.
- Allah Teâlâ'dan öğrendiğim şeylere sizi irşad ediyorum. Çünkü ben Allah Teâlâ'dan sizin bilmediklerinizi öğreniyorum.

O'na tevbe etmeniz, iman etmeniz ve rahmetine erişmeniz için sizden birinin diliyle size Rabbinizden hidayet ve nur içeren bir öğüdün gelmesi mi ilginç olan?

İnzar/uymak genellikle güzel ahlaklı olanları takvaya iletir. Takva ise Allah Teâlâ'nın rahmetine erişmeye sebeptir. O halde Erhamu'r-Rahimîn olan Allah

⁴⁰ Nuh, 71/11.

⁴¹ Nuh, 71/12.

⁴² el-Enfâl, 8/33.

⁴³ Hûd, 11/29.

Teâlâ'nın, uyarıları ile Allah Teâlâ'nın rahmetine sizi iletecek birini göndermesi mi tuhaf olan?

Hız. Nuh'un konuşması bu şekildeydi. Kavminden bazıları da O'na icabet etmişlerdi.⁴⁴ Hız. Nuh'un tevhid çağrısı Allah Teâlâ'ya, evrene, hayata ve insana dair genel bir fikir inşa etmede, âlem ile yaratıcının hakikatlerine açıklık getirmede ve ikisi arasındaki doğal alakayı kurmada temel yapı taşı olmuştur.

Allah Teâlâ'nın tevhidi, imanın temeli, dünya ve ahirette bahtıyarlığın sırrıdır. Kalpler; yemeye, içmeye ve diğer ihtiyaçlarından daha çok Allah'ı bilmeye, O'na bağlanmaya, O'nu sevmeye, O'ndan korkmaya ve O'na ümit bağlamaya muhtaçtır.⁴⁵ Bu esas anlatan Kur'ân ayetleri vardır:

Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: “... Allah Teâlâ'nın her şeye Kadir olduğunu ve Allah Teâlâ'nın ilminin her şeyi kuşattığını bilmeniz için.”⁴⁶

“Bu da Allah Teâlâ'nın, göklerde ve yerde ne varsa hepsini bildiğini ve Allah Teâlâ'nın her şeyi bilici olduğunu (sizin de anlayıp) bilmeniz içindir. Biliniz ki Allah Teâlâ'nın cezalandırması çetindir ve yine Allah Teâlâ'nın bağışlaması ve esirgemesi sınırsızdır.”⁴⁷

Bunlar gibi, Allah Teâlâ'nın kullarına kendisini bilmelerini, kendisine ibadet etmelerini ve tazim etmelerini emrettiği daha başka ayetler vardır.⁴⁸

2. HZ. NUH'UN KAVMİNİ ALLAH TEÂLÂ'YA KULLUĞA DAVET ETMESİ VE BİZZAT KENDİSİNİN KULLUK VAZİFESİNİ YERİNE GETİRMESİ

Hız. Nuh'u ve kavmine yaptığı daveti düşünen kişi, bu peygamberin kavmine tebliğ etme ve onları yalnızca Allah Teâlâ'ya ibadete çağırma vazifesini yerine getirmedeki büyüklüğünü görecektir. Şöyle ki; Hız. Nuh kavmi arasında 950 sene kalmış; gece gündüz, gizli aşikâr davet etmişti. Hız. Nuh'un kavmine yaptığı çağrı halis tevhid çağrısıydı; ibadeti yalnızca Allah Teâlâ'ya yapma ve putlara ibadeti terk etme çağrısıydı.⁴⁹

⁴⁴ Dr. Abdulhalim Mahmud, *Kıyasu'l-Enbiyâ fî Rıhabî'l-Kevn mea'l-Enbiya ve'r-Rusûl*, s. 71-74.

⁴⁵ Velid Halid er-Rebi, *Eseru'l-Kur'âni'l-Kerim fî Binâi's-Şahsiyyeti'l-İslâmiyye*, et-Türâsü'z-Zehbî, Riyad, Mektebetü'l-İmam ez-Zehbî, Kuveyt, H. 1439/M. 2018, s. 61.

⁴⁶ et-Talâk, 65/12.

⁴⁷ el-Mâide, 5/97-98.

⁴⁸ A.g.e, s. 62.

⁴⁹ Ferid İsmail et-Tûnî, *Ubûdiyetü'l-Kâinât li-Rabbi'l-Âlemîn*, Mektebetü'z-Ziyâ, Cidde, 1. Baskı, 1413, s. 168.

Allah Teâlâ şöyle buyuruyor:

*“Andolsun ki biz Nuh’u kendi milletine gönderdik; “Ben sizin için apaçık bir uyarıcıyım; Allah Teâlâ’dan başkasına kulluk etmeyin; doğrusu ben hakkınızda can yakıcı bir günün azabından korkuyorum” dedi.”*⁵⁰

❖ Ayet-i kerimenin tahlili:

وَلَقَدْ Buradaki vav harfi istinaf/başlangıç ifade eder. Lam harfi yemin anlamı ifade eder ve kad harfi ise tahkik/pekiştirme harfidir.

أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ Yani: Risaletimizi Nuh’a yükledik ve kulumuz Nuh’a kavmini ulaştırması için vahyettik. Kavmi, Nuh’un aralarında yaşadığı, O’nu tanıyan ve O’nun da kendilerini tanıdığı kimselerdir. Bunlar insanlık hayatının doğuşunda grupların, toplumların ve milletlerin şekillenmeye başlamasına paralel olarak yaşamış kişilerdi.

إِنِّي لَكُمْ نَذِيرٌ مُّبِينٌ Hz. Nuh’un peygamberliğinin içeriği bu ayet-i kerimenin kaydettiği şu ifadelerdir: إِنِّي Şüphesiz ben ey kavmim! لَكُمْ size gönderilmişim, başkalarına değil. Sizler ki beni tanıyanlarsınız. نَذِيرٌ sizi içinde bulunduğunuz kötü akıbetlerden sakındırıcı ve uyarıcıyım. مُّبِينٌ apaçık uyarıcıyım. Söylediklerimde hiçbir karışıklık ve belirsizlik yoktur. Aksine söylediklerim anlaşılır basit sözlerdir. Sakındırmak görevi, küfrün ve şirkin hem dünyada hem ahirette vahim ve feci sonuçlara yol açacağını açıklar. Birbirine zulmetmek de sadece kötü neticelere yol açar.⁵¹

إِنِّي لَكُمْ نَذِيرٌ مُّبِينٌ kavlindeki لَكُمْ kelimesinden çok nefis dersler ve hikmetler çıkarıyoruz. Davetçi kişi ister peygamber ister bir başkası olsun nefsi için, arzuları için yahut yalnızca akrabaları için yaşamaz. Bilakis davetçi, insanlar için, onların mutluluğu için yaşar. Ömrünü, onları yanlış yoldan çekip doğru yola iletmekle; küfürden imana; dünya darboğazlığından çıkarıp hem dünya hem de ahiret genişliğine yöneltmekle tüketir.

Hakikaten nefsi, şehvetleri ve dünyası için yaşayan kişi basit yaşar basit ölür. Ama insanlar için yaşayan kişi büyük yaşar büyük ölür ve hoş rayihali güzel hatırası her dilde anılır. İşte Hz. Nuh da, kendisinden sonra gelen diğer peygamberler de böyle yaşadılar.⁵²

Geride geçen ayet-i kerimelerden Hz. Nuh’un peygamberlik konusunu anlatmada takip ettiği yoldaki üstün incelik şu şekillerde ortaya çıkıyor:

⁵⁰ Hûd, 11/25-26.

⁵¹ Ahmed Nevfel, *Tefsîru Sûreti Hûd*, s. 109.

⁵² Muhammed Abdulkadir Ebû Fâris, *Mea’l-Enbiya fi’d-Da’ve ilAllah Teâlâ* s. 30.

- **Hazırlık / Giriş Aşaması:** Hz. Nuh, kavminin iç âlemlerinde bir kıpraşma meydana gelsin, onlara söyleyeceği şeye çok önem vermeleri için onları hazırlasın diye anlatacağı bu konuya zorlu ve etkili bir yolla giriş yapmış ve şu ifadeleri kullanmıştır: “*Ben sizin için apaçık bir uyarıcıyım.*” Girizgâh kuvvetli olursa, bakışların anlatılmak istenen meseleye yönelmesinde oldukça büyük etkisi olur.
- **Konunun Öz Biçimde Aktarılması:** Büyük ehemmiyeti haiz konuların, farklı seviyelerdeki muhatapların anlamaları için belirsizlik ve karışıklık içermeyen açık ve basit cümlelerle sunulması söz sanatının inceliklerindedir. Hz. Nuh da anlatacağı konu için mana ve maksadı net ifade eden açık lafızlar seçmişti. Öyle ki zihinler, asıl aktarılmak istenen manadan ve anlatılmak istenen meramdan başka bir şeye yönelmesin ve bu konuda yorum yapılacak hiçbir açık kapı kalmasın. Bu yüzden risalet konusunu şu sözleriyle özetledi: “*Allah Teâlâ’dan başkasına kulluk etmeyin.*”⁵³ Bu cümle dinin esasıdır. Etrafında döndüğü eksen, sütunu ve özeti ise tevhid ve yalnızca Allah Teâlâ’ya ibadettir. İnsan fıtraten bir şeye ibadet etmeye meyillidir ve sadece ibadet edebilir. Bu yüzden de ya Allah Teâlâ’ya ya şeytana ya arzularına ya putlara ya mala mülke ya şehvi isteklerine ya da daha nice mabutlara ibadet eder. İşte peygamberlerin vazifesi insanları yalnızca insanların Rabbine ibadet etmeye çevirmektir. Sahabî Rebî b. Âmir’in (r.a), Pers ordu komutanı Rüstem’e söylediği söz ne kadar güzel: “Allah Teâlâ, kulları kullara tapmaktan kurtarıp kulların Rabbine tapmaya yöneltelim diye bizi gönderdi...”

Hz. Nuh kavmine “Allah Teâlâ’ya ibadet edin” dememiş, hasır (tahsis) ifadesiyle “*Allah Teâlâ’dan başkasına kulluk etmeyin*” demiş. Zira birçok insan Allah Teâlâ’ya iman ediyor, ibadet ediyor; ancak bütün bu alanlarda O’na şirk de koşuyor. Nitekim Allah Teâlâ Kur’ân-ı Kerim’in birçok yerinde böyle buyurmuştur. Mesela bu yerlerden biri Yusuf suresinde geçen şu kavli-i şerifidir: “*Onların çoğu, ortak koşmadan Allah Teâlâ’ya inanmazlar.*”⁵⁴

İbadet mefhumu –açıktır ki- kapsamlı bir mefhum olup hayattaki her işi tanzim eder. Bu yüzden hayatın her alanı potansiyel olarak ibadet alanıdır. Şu hayattaki her bir faaliyet eğer Allah rızası için yapılırsa ibadet olur. Âdetler niyetlerle ibadete dönüşür. İbadetler ise niyetsiz olursa âdete dönüşür.⁵⁵

⁵³ Avde Abdu Avde Abdullah, *Edebu’l-Kelâm ve Eseruhu fî Binâi’l-Alâkâti’l-İnsâniyye fî Dav’il-Kur’âni’l-Kerim*, Dâru’n-Nefâis li’n-Neşr ve’t-Tevzi’, Amman, Ürdün, 1. Baskı, 2004, s. 308.

⁵⁴ Yusuf, 12/106.

⁵⁵ Ahmed Nevfel, *Tefsîru Sûreti Hûd*, s. 112.

a. Hz. Nuh'un Kulluk ile Nitelenmesi

Hz. Nuh'un davetinin içeriğindeki hususlardan biri de insanları Allah Teâlâ'ya ibadet etmeye ve ibadeti yalnızca O'na yapmaya davet etmektir. Allah Teâlâ Hz. Nuh'un daveti ve bu uğurdaki gayretini yüce kitabında methetmiştir. Hz. Nuh'u da ubudiyet/kulluk vasfı ile nitelemiştir. Hz. Nuh kulluk vazifesini en üst düzeyde yerine getirmiştir.

Allah Teâlâ Hz. Nuh'u şükreden bir kul olarak nitelemiştir: “(Ey) Nuh ile birlikte (gemide) taşıdığımız kimselerin nesli! Şunu bilin ki Nuh, çok şükreden bir kul idi.”⁵⁶ Kulluk özelliğinden sonra bir de şükreden olma özelliğini zikretme zikru'l-hâs ba'de'l-âm (umumi/genel lafızdan sonra hususi/özel lafzı zikretme) kabilindendir. Şükredici vasfı sadece Hz. Nuh'a tahsis edilmiştir. Zira O tüm hallerinde çokça şükrederdi. Allah Teâlâ şükür ifadesini ondan önce geçen “Hz. Nuh'un gemiyle taşınması ve beraberindekilerle birlikte kurtulması” ifadelerinin illeti/gerekçesi kılmıştır. Zira şükür hayra ulaştırıcı sebeplerin en büyüğü, taatlerin de en üstünüdür. İşte Hz. Nuh'un ve beraberindekilerin kurtuluşu da Hz. Nuh'un şükürü vesilesiyledir. Ayrıca bunda gelecek neslin O'na uymasına da teşvik edilmektedir. Bir de onları küfür mertebelerinin en büyüğü olan şirkten men etme vardır.⁵⁷

Hz. Nuh'a bu özellik –ubudiyet özelliği-, kavminin inatlarından ve davetini reddetmelerinden dolayı O'na şefkat ve inayet etme münasebetiyle verilmiştir. Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: “Bu ortak koşanlardan önce Nuh milleti de yalanlamış, kulumuzu yalanlayarak: “*Delidir*” demişlerdi, yolu kesilmişti.”⁵⁸ Hz. Nuh'un ayette “*kulumuz*” şeklinde Yüce Allah'ya isnadı, mertebesinin yüceliğinden dolayıdır. Buna göre Hz. Nuh kendisinde iki üstünlüğü toplamıştır:

- **Birincisi:** Ubudiyet/Kulluk vasfıyla anılması.
- **İkincisi:** Tazim/Yüceltme zamirine muzaf kılınması. Bu da Hz. Nuh'u yüceltme ve yerini ve kadrini yükseltmektir.

Bu sıfat ve izafet, mezkûr ayetteki gibi Hz. Nuh'a hususi olarak değil de genel bir ifadeyle şu ayet-i kerimde zikredilmiştir: “İşte Biz muhsinleri böyle mükâfalandırırız. Doğrusu O, bizim inanmış kullarımızdandı.”⁵⁹ Bu ayet-i kerimde

⁵⁶ el-İsrâ 17/3.

⁵⁷ Ebu's-Suûd, *İrşâdu'l-Akli's-Selîm ila Mezâyâ'l-Kitâbi'l-Kerim (Tefsîru Ebî Suûd)*, Daru İhyâi't-Türâsi'l-Arabî, Beyrut, Lübnan, H. 1425, 3/310; el-Âlûsî, *Rûhu'l-Meânî fî Tefsîri'l-Kur'ânî'l-Azîm ve's-Sebi'l-Mesânî*, Ferid İsmail et-Tûnî, *Ubûdiyyetü'l-Kâinât li-Rabbi'l-Âlemîn* s. 163'ten naklen.

⁵⁸ el-Kamer, 54/9.

⁵⁹ es-Saffât, 37/80-81.

Allah Teâlâ Hz. Nuh'u ihsan ile nitelemiş. Bu ise kulluk mertebelerinin en yücesidir. İhsan, Hz. Peygamberin de (s.a.v) açıkladığı üzere şu anlama gelmektedir: “Kişinin Allah'ı görür gibi ibadet etmesidir. Her ne kadar kişi Allah'ı göremese de Allah onu görüyor.” Hz. Nuh samimi kulluğu ve mükemmel imanıyla muhsinler, inananlar ve muvahhidler zümresine dahil olmuştur.

Yine Allah Teâlâ'nın şu kavli-i şerifinde Hz. Nuh, Hz. Lut ile birlikte kulluk vasfıyla nitelenmiştir: “*Allah Teâlâ inkâr edenlere, Nuh'un karısıyla Lut'un karısını misal gösterir: Onlar, kullarımızdan iki iyi kulun nikâhı altında iken onlara karşı hainlik edip inkârlarını gizlemişlerdi.*”⁶⁰ Allah Teâlâ Hz. Nuh'u hak ettiği ubudiyet vasfı ile nitelediği gibi salih olmakla da nitelemiştir.⁶¹

Sünnet-i mutahhara da Hz. Nuh'un ubudiyet vasfına tanıklık etmektedir. Şefaât hadisinde geçtiği üzere insanlar Hz. Nuh'a gidip şöyle diyorlar: “*Ey Nuh! Sen yeryüzüne gönderilen ilk resulün. Allah seni çok şükreden bir kul diye isimlendirdi. İçinde bulunduğumuz hali görmüyor musun? Başımıza gelen sıkıntıyı görmüyor musun? Bize Rabbin katında şefaât etmez misin?*” Hz. Nuh: “*Rabbim bugün öyle bir gazaba gelmiş ki bundan önce hiç böyle gazaba gelmemiş bundan sonra da böyle gazaba gelmez. Nefsim, nefsim! Siz O peygambere gidin.*” Bunun üzerine bana gelirler ve ben arşın altında secdeye kapanırım. Sonra bana: “*Ey Muhammed! Kaldır başını, şefaât et; şefaatin kabul edilecek. İşte, istediğin verilecek.*” Ravi Muhammed b. Ubeyd dedi ki: Hadisin devamını ezbere bilmiyorum.⁶²

b. Kulluk Vazifesini Yerine Getirmesi

Hz. Nuh hem Allah Teâlâ'ya kulluğa davet etme görevini ve hem de bu kulluğu bizzat kendi nefsinde gerçekleştirmeyi hakkıyla yerine getirdi. Tüm amellerini Allah Teâlâ'ya karşı ihlâsla yerine getiriyordu. Hiçbir ibadeti Allah Teâlâ'dan başkasına yapmazdı. Bilakis gizli-açık, kavli ve amelî olan tüm ibadetlerini yaratıcısı olan Yüce Allah'ya yöneltmişti.

❖ Kavli İbadetler

- Hz. Nuh bütün hallerinde çokça şükrederdi. Öyle ki bu özelliğiyle temeyyüz etti: “*Doğrusu Nuh, çok şükreden bir kuldu.*”⁶³
- Hz. Nuh Allah Teâlâ'ya çokça dua eden ve yönelen biriydi. Bu konuda

⁶⁰ et-Tahrîm, 66/10.

⁶¹ Ferîd İsmail et-Tûnî, *Ubûdiyetü'l-Kâinât li-Rabbi'l-Âlemîn*, s. 164.

⁶² İbn Hacer el-Askâlânî, *Fethu'l-Bârî Şerhu Sahihî'l-Buhârî*, Had. No: 3162.

⁶³ el-İsrâ, 17/3.

birçok ayet-i kerime bulunmaktadır: “*O da: “Ben yenildim, bana yardım et” diye Rabbine yalvarmıştı.*”⁶⁴ Bir diğer ayet-i kerimede şudur: “*Nuh: “Rabbim! Milletim beni yalanladı. Benimle onların arasında Sen hüküm ver. Beni ve beraberimdeki inananları kurtar” dedi.*”⁶⁵ Bunların tamamı Hz. Nuh’un Allah Teâlâ’ya çok dua eden ve yönelen biri olduğuna delil olan ayetlerdir.⁶⁶

- Hz. Nuh Allah Teâlâ’ya çok yalvarıp yakaran, O’ndan bağışlanma ve rahmet dileyen biriydi. Allah Teâlâ O’ndan şöyle haber veriyor: “*Rabbim! Bilmediğim şeyi Senden istemekten Sana sığınırım. Beni bağışlamaz ve bana merhamet etmezsen kaybedenlerden olurum” dedi.*”⁶⁷ İşte aynen böyle; kulun Allah Teâlâ’ya boyun eğmesi arttığında mertebesi ve derecesi yükselir.⁶⁸ Kalpte Allah sevgisi arttığında Allah Teâlâ’ya kulluk da artar; Allah Teâlâ’ya kulluk arttığında ise Allah Teâlâ sevgisi artar.⁶⁹
- Hz. Nuh sürekli Allah Teâlâ’yı zikir halindeydi ve “Allah” isminin bereketiyle yardım istiyordu. Allah Teâlâ O’ndan şöyle haber veriyor: “*Allah “O-
raya binin; yürümesi ve durması Allah Teâlâ’nın ismiyledir, Rabbin bağışlar ve merhamet eder” dedi.*”⁷⁰

❖ Kalbî Ameller

- Hz. Nuh Allah Teâlâ’ya hakkıyla tevekkül eden mütevekkil bir kuldu. Allah Teâlâ O’ndan şöyle bahsediyor: “*Ben yalnız Allah Teâlâ’ya dayanıp güvenirim. Siz de ortaklarınızla beraber toplanıp yapacağınızı kararlaştırın. Sonra işiniz başınıza dert olmasın. Bundan sonra (vereceğiniz) hükmü, bana uygulayın ve bana mühlet de vermeyin.*”⁷¹
- Allah Teâlâ Hz. Nuh’un kaza ve kadere iman ettiğinden şöyle haber vermektedir: “*Allah sizi azdırmak isterse, ben size öğüt vermek istesem de faydası olmaz. O, sizin Rabbinizdir, O’na döndürüleceksiniz” dedi.*”⁷² Kadere iman Allah Teâlâ’ya imanın en büyük rükünlerinden biridir.

⁶⁴ el-Kamer, 54/10.

⁶⁵ eş-Şuarâ, 26/117-118.

⁶⁶ Ferîd İsmail et-Tûnî, *Ubûdiyetü’l-Kâinât li-Rabbi’l-Âlemîn*, s. 165.

⁶⁷ Hûd, 11/47.

⁶⁸ A.g.e, s.165.

⁶⁹ İbn Teymiyye, *el-Ubûdiyye*, Thk: Muhammed Zühre eş-Şâviş, el-Mektebü’l-İslâmî, Beyrut, 7. Baskı, 2005, s. 53.

⁷⁰ Hûd, 11/41.

⁷¹ Yunus, 10/71.

⁷² Hûd, 11/34.

- Allah Teâlâ Hz. Nuh'un Allah Teâlâ'nın vaadine iman ettiğinden de şöyle haber vermektedir: “*Doğrusu Senin vadin haktır. Sen hükmedenlerin en iyî hükmedenisin*” dedi.”⁷³
- Peygamberlik vazifesini yerine getirirken ki samimiyetinden şöyle haber vermektedir: “*Buna karşı sizden bir ücret istemiyorum. Benim ecrim ancak Âlemlerin Rabbine aittir.*”⁷⁴
- Hz. Nuh müminlere çok düşkün ve onlara karşı mütevazı idi. Kavmine ahireti ve yaptıklarının hesabının sorulacağını hatırlatmaktan erinmiyordu. Allah Teâlâ O'ndan şöyle haber vermektedir: “*İnananları da kovacak değilim; çünkü onlar Rableriyle karşılaşacaklar.*”⁷⁵ “*O, sizin Rabbinizdir, O'na döndürüleceksiniz*”⁷⁶ “*Onların hesabı ancak Rabbime aittir. Bir düşünseniz.*”⁷⁷
- Hz. Nuh, Rabbini isimleri ve sıfatlarıyla çokça sena ederdi. Allah Teâlâ O'nun dilinden şöyle buyuruyor: “*Çünkü O çok bağışlayıcıdır.*”⁷⁸ “*Şüphesiz ki Rabbim çok bağışlayan, pek esirgeyendir.*”⁷⁹

Hız. Nuh'un Allah Teâlâ'yı övdüğü sıfatları şunlardır:

- **İrade sıfatı.** Allah Teâlâ Hz. Nuh'tan şöyle hikâye etmektedir: “*Eğer Allah sizi azdırmak istiyorsa, ben size öğüt vermek istesem de, öğüdüm size fayda vermez.*”⁸⁰
- **İlim sıfatı.** Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: “*Onların kalplerinde olanı, Allah Teâlâ daha iyi bilir.*”⁸¹
- **Yaratma sıfatı.** Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: “*Ne oluyorsunuz ki Allah Teâlâ'ya büyüklüğü yakıştıramıyorsunuz. Oysa sizi merhalelerden geçirerek O yaratmıştır. Allah Teâlâ'nın, göğü yedi kat üzerine nasıl yarattığını görmez misiniz? Aralarında aya aydınlık vermiş ve güneşin ıfık saçmasını sağlamıştır.*”⁸²

⁷³ Hûd, 11/45.

⁷⁴ eş-Şuarâ, 26/109.

⁷⁵ Hûd, 11/29.

⁷⁶ Hûd, 11/34.

⁷⁷ eş-Şuarâ, 26/113.

⁷⁸ Nuh, 71/10.

⁷⁹ Hûd, 11/41.

⁸⁰ Hûd, 11/34.

⁸¹ Hûd, 11/31.

⁸² Nuh, 71/13-16.

❖ Zahiri Ameller

Hız. Nuh'un Rabbinden aldığı emre uyarak yerine getirdiğı zahiri amellerin en belirginini Allah Teâlâ'nın yapmasını emrettiğı gemi yapımıdır. Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: *"Nuh'a, "Senin milletinden, inanmış olanlardan başkası inanmayacaktır; onların yapa geldiklerine üzülmeye; nezaretimiz altında, sana bildirdiğimiz gibi gemiyi yap. Haksızlık yapanlar için Bana başvurma! Çünkü onlar suda boğulacaklardır" diye Allah tarafından vahyolundu."*⁸³

Hız. Nuh ve arkadaşları gemi yapımına başlamış, kavmi ise onları küçümsüyor ve alay ediyorlardı. Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: *"Gemi yapıpken, milletinin inkârcı ileri gelenleri yanına uğradıkça onunla alay ederlerdi. O da: "Bizimle alay ediyorsunuz ama alay ettiğiniz gibi biz de sizinle alay edeceğiz; rezil edecek olan azabın kime geleceğini ve kime sürekli azabın ineceğini göreceksiniz" dedi."*⁸⁴

İşte Hız. Nuh kalbine, organlarına ve diline düşen kulluk vazifelerini bir bir gerçekleştiriyor; kendisine iman eden tabilerine de öğretiyor, bilinçli bir şekilde ve Allah Teâlâ'dan aldığı ilimle onları da bu kulluğı gerçekleştirmeye davet ediyordu.

3. KULLUĞU EN MÜKEMMEL ŞEKLİYLE GERÇEKLEŞTİREN KİŞİ

Allah Teâlâ'nın kulları, kulluk basamaklarında samimi davranışları ve kulluğı gerçekleştirirken gösterdikleri üstün gayretlerine göre dereceleri yükselir. Bu konuda olgun müminler için, Rablerini çok iyi tanımalarından ve O'nu razı edecek işlere yönelmelerinden dolayı Allah Teâlâ katında, -zikredeceğimiz şu kavl-i şeriflerin gereğinin yerine gelmesi adına- en üst dereceye yerleşecekleri güzel sonuçlar vardır: *"Ama Bizim uğrumuzda cihat edenleri elbette yollarımıza erıştireceğiz."*⁸⁵ *"Doğru yolu bulanların ise Allah doğruluklarını artırır ve sakınmalarını sağlar."*⁸⁶ Bir de Allah Teâlâ onların kendisine olan muhabbetlerini ve kendisine duydukları hürmetlerini, tazimlerini artırır ve böylelikle insanların en mükemmeli, en üstünü ve Allah Teâlâ'ya en yakını; kulluk yönüyle Allah Teâlâ'ya kulluğun en sağlamı, en doğrusu ve en eksiksiz şeklini yerine getirmiş olurlar.⁸⁷

⁸³ Hûd, 11/36-37.

⁸⁴ Hûd, 11/38-39.

⁸⁵ el-Ankebût, 29/69.

⁸⁶ Muhammed, 47/17.

⁸⁷ Mecmûu'l-Fetâvâ, 10/210.

İşte bu, hakiki kulluğun aslı olan marifetin ve muhabbetin en mükemmel şeklidir. Bu yönden mükemmel olanlar Allah Teâlâ'nın gerçek kullarıdır. Onlar Allah Teâlâ'dan sakınan veli kullardır. Başlarında ise Allah Teâlâ'nın nebi ve resulleri gelmektedir.⁸⁸ Zira peygamberlerin gerçekleştirdikleri kulluk, hiç kimsenin kendileriyle rekabete girmeye güç yetiremediği özelin de özeli olan bir çeşit kulluktur.⁸⁹

Nebi ve resuller vahiy, bozulmamış fitrat ve sağlam akıl vasıtasıyla Allah Teâlâ'yı hakkıyla tanıdılar ve O'na bihakkın ibadet ettiler. Allah Teâlâ'nın onlara bahşettiği marifetullah nimetinden ötürü insanlar arasında ibadet noktasında en çok çalışanlar da yine onlar olmuşlardır. Çok çalışmalarına rağmen Allah Teâlâ'nın hakkını yeteri kadar eda edemediklerini itiraf ederek daimi bir surette Allah Teâlâ'ya şükretmişlerdir.⁹⁰

Yüce Allah peygamberlerin şanını yüceltme bağlamında onları kulluk sıfatı ile nitelemiştir. Hz. Nuh hakkında şöyle buyurmuştur: *“O çok şükreden bir kul idi.”*⁹¹ Hz. Muhammed (s.a.v) hakkında da şöyle buyuruyor: *“Eğer kulumuza indirdiklerimizden herhangi bir şüpheye düşüyorsanız”*⁹² Diğer peygamberler hakkında ise şöyle buyuruyor: *“(Ey Muhammed!), Kuvvetli ve basiretli kullarımız İbrahim, İshak ve Yakub'u da an.”*⁹³

Peygamberler, kulluk vazifelerini yerine getirmede sahip oldukları üstün rütbenin yanı sıra, derece yönüyle birbirilerinden farklı derecelere sahiptirler ve birbirilerinden üstündürler. Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: *“Peygamberlerin bir kısmını diğerlerinden üstün kıldık. Allah onlardan bir kısmı ile konuşmuş, bazılarını da derece derece yükseltmiştir.”*⁹⁴ Yine buyuruyor ki: *“Gerçekten biz, peygamberlerin kimini kiminden üstün kıldık.”*⁹⁵ Peygamberlerin derece bakımından en yüceleri ulü'l-azm peygamberler sonra diğer resuller sonra da nebilerdir.⁹⁶

Ulü'l-azm peygamberlerin de en mükemmeli, Allah Teâlâ'nın kendisini birçok yerde Allah Teâlâ'ya çok iyi bir kul olmakla nitelediği Sevgili Peygamberimiz

⁸⁸ Fevz bint Abdillatif el-Kürdî, *Tahkîku'l-Ubûdiyye bi Ma'rifeti'l-Esmâ ve's-Sıfât*, s. 83.

⁸⁹ Muhammed b. Salih el-Useymin, *el-Kavlu'l-Müfid alâ Kitâbi't-Tevhîd*, Dâru İbni'l-Cevzi, Suudi Arabistan, 2. Baskı, H. 1424, 1/36.

⁹⁰ İbn Hacer el-Askalânî, *Fethu'l-Bârî Şerhu Sahihî'l-Buhârî*, 11/221.

⁹¹ el-İsra, 17/3.

⁹² el-Bakara, 2/23.

⁹³ Sâd, 38/45.

⁹⁴ el-Bakara, 2/253.

⁹⁵ el-İsra, 17/55.

⁹⁶ Fevz bint Abdillatif el-Kürdî, *Tahkîku'l-Ubûdiyye bi Ma'rifeti'l-Esmâ ve's-Sıfât*, s. 85.

(s.a.v)'dir. Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: “*Âlemlere uyarıcı olsun diye kulu Muhammed’e Furkan’ı indiren, Allah Teâlâ yüceler yücesidir.*”⁹⁷ Yine buyuruyor ki: “*Bir gece, (Muhammed) kulunu Mescid-i Haram’dan, çevresini mübarek kıldığımız Mescid-i Aksâ’ya götüren Allah noksan sıfatlardan münezzehtir.*”⁹⁸ Nitekim Allah Resulü (s.a.v) Müslümanları kendisini aşırı övmekten men etmiş, kendisini kulluk sıfatıyla anmalarını istemiş ve şöyle buyurmuştur: “*Ben sadece Allah Teâlâ’nın kuluyum. Öyleyse bana Allah Teâlâ’nın kulu ve resulü diyin.*”⁹⁹

Hız. Muhammed (s.a.v) insanlar arasında Rabbini en iyi tanıyandı. Rabbinin tüm isim ve sıfatlarıyla O’na ibadet ediyordu. Sireti O’nu (s.a.v) böyle anlatıyor. Zira Hız. Peygamber (s.a.v) her daim zayıf ve muhtaç bir kul olduğunu belirtiyor ve çokça tevbe ve istiğfar ediyordu. Şu ifadesiyle de bunu şöyle dile getiriyor: “*Yemin ederim ki! Ben Allah Teâlâ’ya bir günde yetmişden fazla tevbe ve istiğfar ediyorum.*”¹⁰⁰

Hız. Peygamber (s.a.v) çok dua eder ve duada ısrar eder; çok cömert ve kerim olan, her şeyi işiten ve her isteğe karşılık veren Rabbine yalvarıp yakarırdı. Hatta Ebûbekir es-Sıddık (r.a), Bedir günü çok ağlayıp yakardığı için Hız. Peygamber’in (s.a.v) elinden tutup: “*Yeter ey Allah Teâlâ’nın Resulü*” dedi.¹⁰¹

Hız. Peygamber (s.a.v) çok ibadet eder, geceleri teheccüd namazı kılardı. Gece namaz kılmak için kalkar, ayakları ve bacakları şişene kadar namaz kılardı. Neden böyle yaptığı kendisine sorulduğunda ise şöyle buyururdu: “*Şükreden bir kul olmayayım mı?*”¹⁰²

Hız. Peygamber çok oruç tutardı. Sürekli ve daimi bir suretle Rabbine yaraşır ifadelerle hamd ü senada bulunurdu. İnsanlarla ilişkilerinde mütevazı, güzel ahlaklıydı. Mekke’nin fethedildiği gün Mekke’ye girdiğinde Hız. Peygamber şu şekilde tarif edildi: “*Hız. Peygamber (s.a.v) Mekke’ye girdiğinde tevazusundan dolayı neredeyse sakalı devesine değmekteydi.*” O’nun tüm hayatı ne kadar mükemmel bir kul olduğuna delildir. Nasıl olmasın ki! O (s.a.v) Allah Teâlâ’yı en iyi tanıyan, en iyi bilen kuldu.¹⁰³

⁹⁷ el-Furkân, 25/1.

⁹⁸ el-İsra, 17/1.

⁹⁹ Sahihu Müslim, *Kitâbu’l-Cihâd ve’s-Siyer*, Babu Fethi Mekke, s. 741.

¹⁰⁰ Sahihu’l-Buhârî, *Kitabu’d-Daevât*, Bâbu’l-İstiğfâr, s. 1213.

¹⁰¹ Sahihu’l-Buhârî, *Kitâbu’l-Meğâzî*, s. 752.

¹⁰² Sahihu’l-Buhârî, *Kitâbu’t-Teheccüd*, s. 224.

¹⁰³ Fevz bint Abdillatif el-Kürdî, *Tahkiku’l-Ubûdiyye bi Ma’rifeti’l-Esmâ ve’s-Sıfât*, s. 18.

4. HZ. NUH'UN KAVMİNİ ALLAH TEÂLÂ'DAN SAKINMAYA DAVET ETMESİ

Hiz. Nuh kavmini Allah Teâlâ'nın tevhidinde, yalnızca O'na kulluk etmeye davete ve O'na karşı takvalı olmalarına teşvike bir hayli özen göstermiştir. Allah Teâlâ'dan sakınmak; insanların hak yol üzere devam etmeleri ve oraya buraya sapmamaları, tuzağa düşmemeleri ve bu yolu hayatlarına tatbik ederken yanlışlık yapmamaları için gerçek güvencedir. Nitekim takva Allah Teâlâ'ya açılan riyasız, gösterişsiz ve şüphesiz tüm üstün ahlakların kaynağıdır.¹⁰⁴ Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: “*Andolsun ki, Nuh'u kavmine gönderdik ve o: Ey kavmim! Allah Teâlâ'ya kulluk edin. Sizin için O'ndan başka bir ilah yoktur. Hâlâ sakınmaz mısınız? dedi.*”¹⁰⁵ Bu ayet-i kerime Hiz. Nuh'un risaletinin ana unsurlarını 3 cümleyle özetlemektedir:

- *Allah Teâlâ'ya kulluk edin.*
- *Sizin için O'ndan başka bir ilah yoktur.*
- *Hâlâ sakınmaz / takvalı olmaz mısınız?*

Yani; eğer Allah Teâlâ'ya iman edip şirke bulaşmadan yalnızca O'na ibadet etmezseniz üzerinize Allah Teâlâ'nın cezası ve azabı iner. O halde akıl ve feraset gereği Allah Teâlâ'dan sakınmanız gerekir. İşte bu yüzden ben, sizi harekete geçirecek teşvikkâr bir öneriyle şimdi ve gelecek hayatınızda Allah Teâlâ'dan ve sizi uyardığım azabından sakınmanızı öneriyorum. “*Hâlâ sakınmaz / takvalı olmaz mısınız?*” ibaresi akli bir mecburiyetle bu anlamların tümüne delalet eder. Bu ayetteki istifham üslubu takvalı olmamalarına karşın şaşma, garip karşılama ve hoş karşılamama anlamlarını ihtiva eder. Ve takvalı olmaları için teşvik ve yönlendirme manasını içerir. فَا۟ل۟ا kelimesindeki fa harfî geriden geçen, Hiz. Nuh'un açıkça ya da aklî zorunlulukla anlaşılan saklı ifade ettiği sözüne atıftır. فَا۟ل۟ا ifadesinde istifham anlamı veren harf (hemze harfî) başa getirildi. Çünkü Arapça gramer kurallarına göre, istifham ifade eden edatlar başta gelir.

Bu Üç Cümlelerin Dinin Şu Temel Unsurlarının Hepsini Özet Biçimde Sunduğunu Anlıyoruz:

- Allah Teâlâ'nın tevhidinde (zatında, sıfatında ve efalinde bir olduğuna) iman etmek.
- Emrettiği şeyleri yaparak yalnızca Allah Teâlâ'ya itaat ve ibadet etmek; yasakladıklarından kaçınmak ve razı olduğu, sevdiği işleri yaparak O'na yaklaşmak.

¹⁰⁴ Fî Zilâli'l-Kur'ân, 6/3711.

¹⁰⁵ el-Mü'minûn, 23/23.

- Allah Teâlâ'nın derhal gelecek olan ve ileriki zamanda gelecek olan azabından korunmak ve o azaptan kurtaracak işler işlemek. Bunun için de iman edip Müslüman olan kişi sevap işlemeye çalışmalı ve sevaba götüren işler yapması gerekir.¹⁰⁶

Allah Teâlâ Şuarâ suresinde şöyle buyuruyor: “*Kardeşleri Nuh onlara şöyle demişti:(Allah Teâlâ'ya karşı gelmekten) sakınmaz mısınız? Bilin ki ben, size gönderilmiş güvenilir bir elçiyim. Artık Allah Teâlâ'ya karşı gelmekten sakının ve bana itaat edin. Buna karşı sizden hiçbir ücret istemiyorum. Benim ecrimi verecek olan, ancak âlemlerin Rabbidir. Onun için, Allah Teâlâ'dan korkun ve bana itaat edin.*”¹⁰⁷

Hız. Nuh tevhid ve yalnızca Allah Teâlâ'ya ibadet etme gibi Allah Teâlâ'nın hak olan davetinin içeriğini kavmine arz ettiğinde ve onları bu hususları kabul etmeye çağırdığında nihai olarak şöyle dedi: “*Hâlâ sakınmaz / takvalı olmaz mısınız?*” İşte bu, bizim Kur'ân-ı Kerim'deki çeşitli kıssalardan çıkarabildiğimiz sonuçlardır.

Hız. Nuh, Allah Teâlâ'nın kendi hükümlerini tebliğ etsin diye gönderdiği bir peygamber olduğunu kavmine açıkladı. Allah Teâlâ'nın tebliğ etmesini emrettiği şeyleri naklederken dürüst olduğunu; içine bir şey katmadığını ya da içinden bir şey çıkarmadığını bildirdi. “*Bilin ki ben, size gönderilmiş güvenilir bir elçiyim*” ayeti buna işaret etmektedir. Yani ben size Allah Teâlâ tarafından özel olarak gönderilmiş bir peygamberim. Rabbimin hükümlerinin emanetçisiyim. Ne bir şey ekliyorum ne de çıkarıyorum; O'ndan vahiy yoluyla aldığım gibi size aktarıyorum. Allah Teâlâ'nın peygamberi olması ve Rabbinin hükümlerini tebliğ eden olması, kavminin Allah Teâlâ tarafından kendisine itaat etmekle yükümlü tutuldukları sonucunu doğurur.

“*Artık Allah Teâlâ'ya karşı gelmekten sakının ve bana itaat edin.*” Yani; Allah Teâlâ'nın azabından korkun ve sizi çağırdığım şeyde bana uyun. Çünkü siz, ben Allah Teâlâ'nın hükümlerini tebliğ eden bir peygamber olduğumdan dolayı bana uymazsanız Allah Teâlâ'nın cezasına ve azabına müstahak olursunuz. Zira bu da-va benim değil; hem benim hem sizin Rabbiniz olan Allah Teâlâ'nın davasıdır.

Kim bilir; belki de davet edilen kişilerin aklına bu daveti yapan kişinin, kavminin kendisine uymalarından dolayı şahsi bir çıkarı olduğu düşüncesi gelebilir. İşte bu yüzden peygamberin, kendisinin ve onların Rabbi olan Allah Teâlâ'nın dine davet ettiği kavminden hiçbir şahsi çıkar beklemediğini vurgulaması, yaptığı davetin hikmeti gereğidir. Ve şu bilinen bir gerçektir; çıkarların en düşüğü ve

¹⁰⁶ Abdurrahman Hasan Habbenneke el-Meydânî, *Nuh aleyhisselam ve Kavmuhu fi'l-Kur'ânî'l-Mecîd*, Daru'l-Kalem, Dimeşk, Daru's-Şâmiyye, Beyrut, 2006, s. 64.

¹⁰⁷ eş-Şuarâ, 26/105-110.

en hafifi, onların iyiliği için onlara sağladığı eğitim, gösterdiği gayret ve yaptığı irşad karşılığında ücret istemektir. En küçük ve en hafif bir çıkardan bile uzak durmanın kavme daha ağır ve zor gelen çıkarlardan uzak durmayı kaçınılmaz kıldığı aşikârdır.¹⁰⁸

Hız. Nuh kavmine, onlar için sarf edeceği çaba karşısında ne kadar az ve önemsiz olursa olsun hiçbir bir ücret istemediğini açıklamıştır. Ama bu O'nun asla ücret istemediği anlamına gelmez. Zira böyle bir şey insan karakterine nazaran hayali bir şeydir ve Hız. Nuh'un da böyle iddiası yoktur. Aksine O'nun elde edeceği ücret âlemlerin Rabbi tarafından garanti altındadır. Allah Teâlâ, dinine ve ibadetine davet edilenlere karşın davetçilerin ücretini kendi uhdesine almıştır. Zira Hız. Nuh da şöyle demiştir: Benim ücretim yalnızca âlemlerin Rabbine aittir. Yani hak ettiğim ücret Allah Teâlâ'nın güvencesindedir. Ücreti ödeyecek kişi sadece O'dur. Ücretimi ödemeyi üstlenen ve kefil olan yalnızca O'dur. Ücretimi bana vereceğine güvendiğim yegane zat O'dur. Benim ücretimi ödemek Allah Teâlâ'ya ait olduğundan sizden ne az ne de çok hiçbir şey istemiyorum. Size söylediğim sözü tekrar söylüyorum: Ben, kendim için sizden bir çıkar elde etmekten son derece soyutlanmış biriyim. O halde Allah Teâlâ'dan korkun ve bana uyun.¹⁰⁹

Takvanın içeriğinde, salih ameller işlemek ve haramlardan kaçınmakla Allah Teâlâ'nın azabından kendini koruma altına almak vardır. Birçok ayet-i kerimede itaat/uyma lafzının takva lafzına atfedilmesiyle, takınılması emredilen takvanın ancak peygambere uymak ve boyun eğmekle gerçekleşebileceğine işaret edilmektedir.¹¹⁰

a. Takvanın Aşamaları

Allah Teâlâ'nın kitabını derinden inceleyen kişi Kur'ân-ı Kerim'in en fazla önem atfettiği meselenin takva olduğunu ve kişileri bu meseleye önem vermeye teşvik ettiğini görecektir. وقاية /Vikâye kelimesinden türemiştir.

- ❖ **Takvanın İlk Aşaması:** Şirkten sakınmaktır.
- ❖ **Takvanın İkinci Aşaması:** Büyük günahlardan sakınmaktır.
- ❖ **Takvanın Tamamlayıcı Olan Üçüncü Aşaması:** Küçük günahlardan uzak durmaktır.

Hız. Peygamber'den (s.a.v) rivayet edilen şu hadis-i şerif de buna delalet eder:

¹⁰⁸ Abdurrahman Hasan Habbenneke el-Meydânî, *Nuh aleyhisselam ve Kavmuhi fi'l-Kur'âni'l-Mecîd*, s. 65.

¹⁰⁹ A.g.e, s. 65.

¹¹⁰ Ömer İman Ebû Bekr, *Kıssatu Nuh aleyhisselam*, s. 38.

“Kul sakıncalı şeyden korktuğundan dolayı sakıncasız şeyi de bırakmadıkça müttakiler derecesine erişemez.”¹¹¹

Buna göre takva; uğrunda katlandığı zorluk ve meşakkatler ne kadar olursa olsun müminin ulaşması gereken derecelerin en yücesidir.

b. Takvanın Tarifleri

Takva için âlimlerce birçok tarifler yapılmış ve bu hususta çeşitli ifadeler ve sözler söylemişlerdir. Bu tariflerden bazısını aktaracağım; ta ki ışığında yürüyeceğimiz bir kandil olsun. O tarifler:

- ❖ Denilmiştir ki takva; Allah Teâlâ'ya itaat etmek, isyan etmemektir; Allah Teâlâ'yı anmak, unutmamaktır; Allah Teâlâ'ya şükretmek, nankörlük etmemektir.
- ❖ Denilmiştir ki takva; günah işlemeye ısrar etmeyi terk etmek, yaptığı salih amelle gurlanmamaktır. Müttaki bir kul küçük de olsa günahı sürekli işlemez; büyük de olsa salih ameliyle böbürlenmez.
- ❖ Denilmiştir ki takva; Allah Teâlâ'nın dışındaki bir şeyi Allah Teâlâ'ya tercih etmemen, bütün işlerin Allah Teâlâ'nın kudretiyle olduğunu bilmendir.
- ❖ Takvanın tariflerinden bir diğeri de şudur: Sahibinin seni yasakladığı yerde görmemesidir.

Bu tariflerin tümünü şu 3 husus bir araya toplar:

Birinci Husus: Günahların hem küçüğünden hem büyüğünden sakınmak. Zira küçük günahları sürekli işlemek büyük günahları işlemeye yol açar.

İkinci Husus: Sözlü yahut fiili olarak girdiğin her şeyde tıpkı dikenlerle dolu yolda yürüyen kişinin attığı her adımı dikkatli atması gibi dikkatli olmalısın. Sahabenin bazıları bunu takva alameti saymıştır. Denildiğine göre Ömer b. Hattab (r.a) Übey b. Ka'b(r.a)'a takvayı sormuş, O da Hz. Ömer'e şöyle demiştir: “Hiç dikenli bir yolda yürümedin mi?” Hz. Ömer: “Evet, yürüdüm” demiş. Übey b. Ka'b: “Peki ne yaptın?” diye sordu. Hz. Ömer: Paçalarımı sıvadım ve geçmeye çalıştım” dedi. Ubey b. Ka'b: “İşte takva budur” dedi.

Üçüncü Husus: Küçük görülen işleri küçümsememendir. Zira Peygamber E-fendimiz (s.a.v) ağaçtan düşmüş bir hurmanın yanından geçmiş ve şöyle buyurmuştur: “Eğer sadaka olmasaydı onu yerdim.” Bir rivayette şöyle gelmiştir: “İnsanların en üstünü olmak isteyen Allah Teâlâ'dan korksun. İnsanların en güçlüsü

¹¹¹ Sünenü't-Tirmizî, *Kitâbu Sıfatı'l-Kıyâme ve'r-Rakâik ve'l-Vera' an Rasûlillah*, Had. No: 2451.

olmak isteyen Allah Teâlâ'ya güvensin. İnsanların en zengini olmak isteyen elindekienden daha çok Allah Teâlâ'nın elindekiine güvensin.”¹¹²

c. İbadet ile Takva Arasındaki Fark

Yukarıdaki bilgilerden takvanın önemini, büyük değerini, yüce konumunu anlıyoruz. Ayrıca takvanın olgun bir meyve olduğunu ve gerçekleşmesi için de şu 5 şeyin meydana gelmesinin lazım olduğunu anlıyoruz:

- İman,
- Salih amel,
- Günahı terk etmek,
- Tevbe
- İhlâs.

Bu 5 şeyden biri olmadı mı takva olmaz.

Bundan da öğreniyoruz ki takva birçok insanın zannettiği gibi bir ibadet değildir. Çünkü nice abidler var ki çokça ibadet etmiş ama ibadeti onu takva derecesine yükseltmemiş. Açıkladığım şeye delalet eden, Kur'an-ı Kerim'de ve Sünnet-i Seniyye'de birçok apaçık delil vardır.

Allah Teâlâ şöyle buyuruyor:

*“İbrahim'i de gönderdik. O kavmine şöyle demişti: Allah Teâlâ'ya kulluk edin. O'na karşı gelmekten sakının.”*¹¹³

*“Kendilerine yakıcı bir azap gelmeden önce kavmini uyar, diye Nuh'u kendi kavmine gönderdik. Ey kavmim dedi, ben sizin için açık bir uyarıcıyım. Allah Teâlâ'ya kulluk edin; O'na karşı gelmekten sakının ve bana itaat edin.”*¹¹⁴

*“Ey insanlar! Sizi ve sizden öncekileri yaratan Rabbinize kulluk ediniz. Umurlur ki, böylece korunmuş (Allah Teâlâ'nın azabından kendinizi kurtarmış) olursunuz.”*¹¹⁵

Bu ayet-i kerimeler ibadet ile takvanın arasını ayırmaktadır. Hem Hz. Nuh hem Hz. İbrahim, her ikisi de kavmine ibadeti ve takvayı emrediyor. Üçüncü sırada zikrettiğimiz ayet-i kerimede, kendilerini ve kendilerinden önce yaşamış

¹¹² Fazl Hasan Abbas, *Humâsiyyâtun Muhtâre fî Tehzîbi'n-Nefsi'l-Emmâre*, Dâru'n-Nefâis li'n-Neşr, Amman, Ürdün, I. Baskı, 2011, s. 28.

¹¹³ el-Ankebût, 29/16.

¹¹⁴ Nuh, 71/1-3.

¹¹⁵ el-Bakara, 2/21.

olanları yaratana ibadet etmeleri Allah Teâlâ'dan insanlara emrediliyor. Böylelikle belki ibadetleri kendilerini takva derecesine ulaştırır.¹¹⁶

Hadis-i şerifte Allah Resülü (s.a.v) şöyle buyuruyor: “Zandan sakının. Çünkü zan yalanın ta kendisidir. Birbirinizin konuştuğuna kulak kabartmayın, birbirinizin özel hâllerini araştırmayın, birbirinizle üstünlük yarışına girmeyin, birbirinize haset etmeyin, birbirinize kin beslemeyin, birbirinize sırt çevirmeyin. Ey Allah Teâlâ'nın kulları! Kardeş olun! Müslüman Müslümanın kardeşidir. Ona zulmetmez; onu yardımsız bırakmaz; onu tahkir etmez. Kişiye kötülük namına Müslüman kardeşini tahkir etmesi kâfidir. Müslümanın her şeyi; kanı, malı ve ırzı Müslümana haramdır. Allah sizin görünüşlerinize ve bedenlerinize bakmaz. Bilakis Allah sizin kalplerinize ve yaptığınız amellerinize bakar. Göğsüne işaret ederek takva şuradadır; takva şuradadır, buyurdu.”¹¹⁷

Bu hadis-i şeriften anlıyoruz ki; takvanın oluşması için öncelikle hadis-i şerifte sayılan bütün bu amellerden kaçınmak lazımdır. Daha sonra takvanın kul ile Rabbi arasında bir sır olduğunu anlıyoruz. Bu nedenle Hz. Peygamber (s.a.v) göğsüne işaret etmiştir.

Allah Teâlâ'nın kitabından şu ayet-i kerime bunu destekliyor: “*O sizi en iyi bilendir. Bunun için kendinizi temize çıkarmayın.*”¹¹⁸ Takvanın hakikatini tastamam beyan eden ayet-i kerimeler kişinin, takvanın sıcaklığından, gölgesinden ve ışığından faydalanması ancak olmazsa olmaz faziletli amellerle bezenmesi ve asıl ve temel olan ibadetleri yapabilmesine bağlıdır. İşte Allah Teâlâ'nın şu kavli şerifi bunu anlatır: “*İyilik, yüzlerinizi doğu ve batı tarafına çevirmeniz değildir. Asıl iyilik, o kimsenin yaptığıdır ki, Allah Teâlâ'ya, ahiret gününe, meleklerle, kitaplara, peygamberlere inanır. (Allah Teâlâ'nın rızasını gözeterek) yakınlarla, yetimlere, yoksullara, yolda kalmışlara, dilenenlere ve kölelere sevdiği maldan harcar, namaz kılar, zekât verir. Antlaşma yaptığı zaman sözlerini yerine getirir. Sıkıntı, hastalık ve savaş zamanlarında sabreder. İşte doğru olanlar, bu vasıfları taşıyanlardır. Müttakiler ancak onlardır.*”¹¹⁹

– Allah hem beni hem sizi doğru yola ilet sin- ayet-i kerimenin bahsettiği şu üstün hasletlere ve övgü yağdırılan şu özelliklere bakın! Dinin 3 temel aslı, yani Akaid, İbadat ve Ahlak diğer 15 hasletle nasıl da bir arada zikredilmiş! İşte takva bunların tümünün ürünüdür. Nitekim ayet-i kerimenin sonunda da *İşte doğru olanlar, bu vasıfları taşıyanlardır. Müttakiler ancak onlardır!* şeklinde gelmiştir.

¹¹⁶ Fazl Hasan Abbas, *Humâsiyyâtun Muhtâre fî Tehzîbi'n-Nefsi'l-Emmâre*, s. 29.

¹¹⁷ Sahihu Müslim, *Kitâbu'l-Birr ve's-Sıla*, Had. No: 2564, 4/1986.

¹¹⁸ en-Necm, 53/32.

¹¹⁹ el-Bakara, 2/177.

Geride aktarılanlardan, Allah Teâlâ'nın, yüce kitabı Kur'an'ın hemen başında "*Elif. Lâm. Mîm. O kitap (Kur'an); O'nda asla şüphe yoktur. O, müttakîler (sakınanlar ve arınmak isteyenler) için bir yol göstericidir*"¹²⁰ şeklinde takvayı zikretmesinin ardında yatan hikmeti ve saklı kalan sırrı çözüyoruz. Ya Rabbi! Bizleri de "*Kullarımızdan, takva sahibi kimselere verdiğimiz cennet işte budur*"¹²¹ buyurduğun takva sahibi kullardan eyle.¹²² Âmin.

d. Allah Teâlâ'nın Kitabı Takva Sahibi Kulların Özelliklerini Açıklıyor

Şu gelecek olan ayet-i kerimeler özen gösterilmeyi, değer ve önem atfedilmeyi tastamam hak ediyor. Çünkü bu ayet-i kerimelerde bir Müslümanın bezenmesi lazım gelen tüm özellikler zikredilmektedir. Özellikle de Allah Teâlâ'nın kitabının ilk ayeti takva sahibi kulların özelliklerini açıklıyor. Bu konunun Kur'an-ı Kerim'in hemen başında gelmesi ne kadar ehemmiyetli ve ciddi bir konu olduğunu gösterir. Yine; Kur'an-ı Kerim'den faydalanan, O'nunla hidayet bulan, O'nu okuyan ve üzerinde düşünen kulların özelliği kılınması da bu konunun yani takva konusunun ne denli önemli olduğunu gösteren bir diğer husustur.¹²³

Allah Teâlâ şöyle buyuruyor:

*"Elif, Lam, Mim. Bu, doğruluğu şüphe götürmeyen ve Allah Teâlâ'ya karşı gelmekten sakınanlara yol gösteren Kitap'tır. Onlar, gayba inanırlar, namazı dos-dogru kılarlar, kendilerine verdiğimiz rızıktan yerli yerince infak ederler. Onlar, sana indirilen Kitap'a da, senden önce indirilenlere de inanırlar; ahiret gününe de kesinkes inanırlar. İşte Rab'lerinin yolunda olanlar ve saadete erişenler bunlardır."*¹²⁴

➤ ÖZELLİKLER

Birinci Özellik:

"Onlar, gayba inanırlar."

Müttaki kulların övülen ilk özellikleri Allah Teâlâ'nın haber verdiği gaybi meselelere inanmalarıdır. Onların gayba olan imanları duyu organlarıyla algıladıkları şeylere olan imanlarından daha aşağı değildir. Bu gaybi mesele ister Allah Teâlâ'ya ve sıfatlarına iman gibi akli delille ispatlanabilecek bir mesele olsun ister

¹²⁰ el-Bakara, 2/1-2.

¹²¹ Meryem, 19/63.

¹²² Fazl Hasan Abbas, *Humâsiyyâtun Muhtâre fî Tehzîbi'n-Nefsi'l-Emmâre*, s. 30.

¹²³ Fazl Hasan Abbas, *Humâsiyyâtun Muhtâre fî Tehzîbi'n-Nefsi'l-Emmâre*, s. 25.

¹²⁴ el-Bakara, 2/1-5.

kadere iman gibi delilsiz bir mesele olsun; ister sırf bazı insanların gördüğü ama daha sonraki insanların birebir göremedikleri bir mesele olsun. Tıpkı, sahabenin yüz yüze konuşma, kendisini görme ve kendisine yakın olma şerefine nail oldukları Sevgili Peygamberimizi (s.a.v) görmeleri gibi. Şöyle ya da böyle her halükarda o mesele gaybtır ve müminler O'na iman etmekle övülmeyi hak ederler. Sahih hadiste de geçtiği üzere gayba iman sayılan bazı hususlar şöyledir: Allah Teâlâ'ya iman, meleklerine iman, kitaplarına iman, peygamberlerine iman, ahiret gününe iman, kadere; hayır ve şerre iman.¹²⁵ Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: “*Fakat daha görmeden Rablerinden (azabından) korkanlara gelince, onlar için gerçekten hem bağışlanma hem de büyük mükâfat vardır.*”¹²⁶

İkinci Özellik:

“*Onlar namazı dosdoğru kılarlar.*”

Namazı dosdoğru kılmak takva sahibi bu kulların kurtuluşuna vesile olan ameli ibadetlerin ilkidir. Namazı dosdoğru kılmak; rükünlerine ve adaplarına riayet etmekle, devamlı kılmakla, huşuyla kılmakla, zinde bir şekilde tembellik ve gevşeklik göstermeden ciddi ve istekli bir şekilde kılmakla olur. Böyle bir namaz, sahibine hak yolda güç ve kuvvet, iyilik yolunda sabitkadem olmak ve inancında artış kazandırır; kendisinden huzursuzluğu, bunalımı, sıkıntı ve endişeyi giderir. O'na sağlıklı bir düşünce, heybet, geçirdiği badire ve zorlukların kendisini sarsamadığı, nimetlerin kendisini şımartmadığı, felaketlerin güçsüz düşürmediği düz ve sağlam bir gidişat sağlar.

Yine böyle bir namaz kişiyi kurtuluşa erenler zümresine dâhil eder. Şayet namazın karşılığı olarak Firdevs cennetine girme gibi bir yararı olmasa dahi yine namazdan çok iyi bir kazanç ve ciddi bir fayda elde edilir. Delili ise Rabbimizin kitabındaki şu ayet-i kerimeleridir: “*Gerçekten insan, pek hırslı (ve sabırsız) yaratılmıştır. Kendisine fenalık dokunduğunda sızlanır, feryat eder. Ona imkân verildiğinde ise pinti kesilir. Ancak şunlar öyle değildir: Namaz kılanlar ki, onlar namazlarında devamlıdır (ihmal-kârlık etmezler).*”¹²⁷

Sayılan bu özelliklerin sonunda şöyle buyuruyor: “*Namazlarını koruyanlar; işte bunlar, cennetlerde ağırlanırlar.*”¹²⁸ Allah Teâlâ Mü'minûn suresinde şöyle buyuruyor: “*Gerçekten müminler kurtuluşa ermiştir; onlar ki, namazlarında*

¹²⁵ Sahihu'l-Buhârî, Kitâbu't-Tefsîr, Had. No: 869.

¹²⁶ el-Mülk, 67/12.

¹²⁷ el-Meâric, 70/19-23.

¹²⁸ el-Meâric, 70/34-35.

huşû içindedirler."¹²⁹ Bu özelliklerin sonunda ise şöyle buyuruyor: "*Ve onlar ki, namazlarına devam ederler. İşte, asıl bunlar vâris olacaklardır; (Evet) Firdevs'e vâris olan bu kimseler, orada ebedî kalıcıdırlar.*"¹³⁰

– Allah sizleri hidayete erdirmiş- Namazın Allah Teâlâ'nın kitabındaki bu iki yerde anlatılan büyük önemini görün! Bu yerlerin ilki olan Meâric suresinde Allah Teâlâ insanı endişe, sabırsızlık, pntilik gibi kötü sıfatlardan kurtaracak formülü beyan etmiştir. Zira namaz orada iki kez zikredilmiştir. İkinci sure olan Mü'minûn suresinde Allah Teâlâ, sahibini başarıya ve kurtuluşa erdirecek sıfatları beyan etmiştir. Bu durum hakkında da namaz iki kez zikredilmiştir.¹³¹ İlkinde şöyle buyurmuş: "*Gerçekten müminler kurtuluşa ermiştir; onlar ki, namazlarında huşû içindedirler.*"¹³² İkincisinde ise şöyle: "*Ve onlar ki, namazlarına devam ederler.*"¹³³

Üçüncü Özellik:

"Kendilerine verdiğimiz rızıktan yerli yerince infak ederler."

Hikmeti yüce olan Allah Teâlâ insana imkânlarının sınırını aşan ve ona ağır gelen sorumluluk yüklemeyiz. Bu yüzden ayet-i kerimenin ifadesi de "*kendilerine verdiğimiz rızıktan yerli yerince infak ederler*" şeklinde gelmiştir. Onların infak ettikleri, Allah Teâlâ'nın kendilerine verdiği rızıktan sadece birazıdır. Hatta farz olan zekâtın oranı dahi azdır ve zekâtı verilecek malın çeşidine göre değişmektedir. Altın, gümüş ve paralarda ve koyun gibi küçükbaş hayvanlarda kırkta bir verilirken, yağmur suyuyla sulanan ekinlerde bu oran onda bir (1/10) hatta bazen yirmi de (1/20) bir olur. Allah Teâlâ insanların tüm mallarını ya da çoğunu istememiştir. Şayet insanlardan mallarının tamamı ya da çoğu istenseydi bu onlara ağır geleceğinden cimrilik yaparlardı ve bunun sonucunda cezaya çarptırılırlardı. İnsanlardan vermeleri istenilen miktar konusundaki bu büyük hikmet aslında Allah Teâlâ'dan bir nimettir. Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: "*De ki: Rabbimin rahmet hazinesine eğer siz sahip olsaydınız, harcanır korkusuyla kıstıkça kıstardınız. İnsanoğlu da pek eli sıkıdır.*"¹³⁴ İşte bu yüzden Allah Teâlâ Müslümanlara nimette bulunmuş ve mallarının tamamını infak etmelerini istememiş, istediği miktarda da onlara zorluk çıkarmamıştır.¹³⁵

¹²⁹ el-Mü'minûn, 23/1-2.

¹³⁰ el-Mü'minûn, 23/9-11.

¹³¹ Fazl Hasan Abbas, *Humâsiyyâtun Muhtâre fî Tehzîbi'n-Nefsi'l-Emmâre*, s. 33.

¹³² el-Mü'minûn, 23/1-2.

¹³³ el-Mü'minûn, 23/9.

¹³⁴ el-İsrâ, 17/100.

¹³⁵ Fazl Hasan Abbas, *Humâsiyyâtun Muhtâre fî Tehzîbi'n-Nefsi'l-Emmâre*, s. 35.

Dördüncü Özellik:

“Onlar, sana indirilen Kitap’a da, senden önce indirilenlere de inanırlar.”

Bu özellik tüm peygamberlerin şeriatlarının Allah Teâlâ’nın dinine bağlılıkta bir olduklarını ortaya koyuyor. Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: *“Ve işte bu sizin ümmetiniz bir tek ümmet ve ben de sizin Rabbinizim. Öyle ise benden sakının.” (denildi).*¹³⁶ Peygamberlerin davetinin temelinde Allah Teâlâ’nın tevhidini anlatmak vardır: *“Dine bağlı kalın, onda ayrılığa düşmeyin.”*¹³⁷

Peygamberler kardeşirler, müminler de öyle. Bu zikredilen özellikte ehl-i kitaptan iman edenlere övgü ve takdir vardır. Ama aynı zamanda, Allah Teâlâ’ya, meleklerle, kitaplara ve peygamberlere iman eden, peygamberler arasında ayırım yapmayan ve *“işittik, itaat ettik; affını dileriz Rabbimiz; dönüş de ancak sanadır”* diyen Müslümanlar da methedilmekte.

Peygamberimize (s.a.v) ve diğer peygamberlere inen vahye iman etmek, peygamberlerin bizzat kendilerine iman etmeyi mucip kılar. Müslümanın inancının tereddüt içermeyen esaslarından biri de peygamberlere iman etmektir. Bazı peygamberlere inanırız bazılarını inkâr ederiz diyenler ve ikisi arasında bir yol tutanlara gelince Kur’ân-ı Kerim onlar hakkında şöyle diyor: *“İşte gerçekten kâfirler bunlardır. Ve biz kâfirlere alçaltıcı bir azap hazırlamışızdır. Allah Teâlâ’ya ve peygamberlerine iman eden ve onlardan hiçbirini diğerlerinden ayırmayanlara (gelince) işte Allah onlara bir gün mükâfatlarını verecektir. Allah çok bağışlayıcı ve esirgeyicidir.”*¹³⁸

Beşinci Özellik:

“Ahiret gününe de kesin kesinkes inanırlar.”

Yakin, bir şeyi şek ve şüpheyi ortadan kaldıracak şekilde kesin bilmektir. Yakın/kesin bilgi kimi zaman kanıtlanmaya ihtiyaç duymayacak kadar bedihi/aşikâr olur kimi zaman ise incelenmeye ve kanıtlanmaya ihtiyaç duyar. Bir şeye yakinen inanman, ancak o şeyi ispat ederken aklın ve vicdanın beraber olursa tam yakın olur. Öyle ki o şeye artık şüpheyi kapı aralanmayacak şekilde bütün hissiyatın ve düşüncelerinle hâkim olursun. İşte bu nedenden dolayı gaybi hususlardan olan ahiret, Allah Teâlâ’nın *“gayba iman edenler”* ifadesinden sonra zikredilmiştir. Ayet-i kerimede yakinen bilme özelliği sadece ahiret için kullanılmıştır. Bu da ahirete önem vermeyi belirtmek içindir. Zira bir şeyi yakinen bilmek o şeyi ihmal

¹³⁶ el-Mü’minûn, 23/52.

¹³⁷ eş-Şûra, 42/13.

¹³⁸ en-Nisa, 4/151-152.

etmeye ve o şeyden gafil kalmaya imkân bırakmaz. Allah Teâlâ'dan bize yakini bir iman nasip etmesini niyaz ediyoruz. Çünkü ahirete yakinen iman eden kişinin o-rası için mutlaka çalışması gerekir.¹³⁹

Bu özelliklerin ardından Allah Teâlâ takva sahibi kulların bulacakları karşılıkları zikrediyor: *“İşte Rab’lerinin yolunda olanlar ve saadete erişenler bunlardır.”* Bu kişiler öncelikle doğru yola yerleşmiş ve üzerinde sabitkademdirler. Hidayet Allah Teâlâ'nın son derece büyük bir nimetidir: *“Doğru yolu bulanların ise Allah doğruluklarını artırır, onların karşı gelmekten sakınmalarını sağlar.”*¹⁴⁰ Büyük karşılığın ilk kısmı budur. İkinci kısmı ise kurtuluşa ermeleridir. Bu takvalı kulların saadetleri ise hem vasıta hem amaç yönünden, hem başlangıç hem de sonuç yönünden tastamam neticelenmiştir.¹⁴¹

Kur’ân-ı Kerim takvanın değerini belirtmiş ve ulaşılmaması istenen bir gaye kıl-mıştır. Birçok âlim takva hakkında eserler yazmış¹⁴² ve takvanın hakikatini, fayda-larını, etkilerini ve muttakilerin ibadet ve davranış özelliklerini hâsılı bu yüce Rabbani kıymetle alakalı ne varsa beyan etmişlerdir.

5. NUH SURESİNDEN BAZI AYETLERİN TEFSİRİ

Nuh suresi sadece Hz. Nuh'tan ve kavmini davetinden bahseden bir suredir. Surenin ilk ayetlerinde Allah Teâlâ'nın Hz. Nuh'u peygamberlik vazifesiyle so-rumlu tutmasına ve Hz. Nuh'un bu görevi yerine getirmesine, görevinin içeriği-ne ve bu görevi kabul etmenin sonucunda ulaşılabilecek bol nimetlere açık açık işa-retlerde bulunulmuştur.

Allah Teâlâ şöyle buyuruyor:

*“Milletine can yakıcı bir azap gelmezden önce onları uyar” diye Nuh'u kav-mine gönderdik. O da şöyle söyledi: “Ey Milletim! Şüphesiz ben, size gönderilmiş apaçık bir uyarıcıyım. Allah Teâlâ'ya kulluk edin; O'ndan sakının ve bana itaat edin ki Allah günahlarınızı size bağışlasın ve sizi belli bir süreye kadar ertelesin; doğrusu Allah Teâlâ'nın belirttiği süre gelince geri bırakılamaz; keşke bilseniz! Nuh dedi ki: “Rabbim! Doğrusu ben, milletimi gece gündüz çağırdım.”*¹⁴³

¹³⁹ Fazl Hasan Abbas, *Humâsiyyâtun Muhtâre fî Tehzîbi'n-Nefsi'l-Emmâre*, s. 36.

¹⁴⁰ Muhammed, 47/17.

¹⁴¹ Fazl Hasan Abbas, *Humâsiyyâtun Muhtâre fî Tehzîbi'n-Nefsi'l-Emmâre*, s. 37.

¹⁴² O alimlerden birkaçı şunlardır: Ahmed Ferîd, *Kitâbu't-Takva el-Gâyetü'l-Menşûde ve'd-Dür-ratü'l-Mefkûde*; Ahmed Saîd el-Atraş, *Hakîkatu't-Takvâ ve Turuku'l-Vusûli İleyhâ*; Ahmed Halil Cuma' ve Heysem Hilâl Hamza, *et-Takvâ: Mefhûmuhâ-Erkânuhâ- Nefehâtuhâ*.

¹⁴³ Nuh, 71/1-4.

➤ Ayetlerin Açıklaması

a. Hz. Nuh'un Peygamberliğini Tebliğ Etmekle Görevlendirilmesi

Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: *إِنَّا أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ* - “*Nuh’u kavmine gönderdik.*”

Allah Teâlâ kitabındaki bu ayet-i kerimede tüm insanlara şunu vurguluyor: Peygamberliğin, Hz. Nuh ile başlayıp tüm peygamberleri de içine alan tüm zamanlardan Hâtemu’l-Enbiya Hz. Muhammed’e (s.a.v) kadar ilk ve tek kaynağı ve menbai, kainatın yaratıcısı ve varlığın sahibi Allah Teâlâdır. Kainatı yaratan O’dur. İnsanları doğru yola iletsinler diye peygamberleri vazifelendiren O’dur. Tüm peygamberleri, insanları kendine ibadet etsinler, yalnızca O’ndan sakınsınlar ve peygamberlerin tebliğ ettiklerinde onlara itaat etsinler diye görevlendiren O’dur.¹⁴⁴

“*Nuh’u kavmine gönderdik*” ayeti tekid/vurgulama ifade eden *إِنَّا* ile başlamıştır. Çünkü bu tekid sadece ilk cümleyi tekid için değil, Hz. Nuh’un kavmini davet etmesiyle alakalı her şeyi tekid etmektedir. Bu konu Kur’ân-ı Kerim’in Hz. Nuh’tan söz etmesi nedeniyle kesin bir konu olma hüviyetine sahip olmuştur. *إِنَّا* kelimesinde azamet nun’u diye ifade edilen (ن) nun’un kullanılması surede öncelikli olarak muhatap alınanların durumları göz önünde bulundurularak getirilmiştir ki o muhataplar Hz. Muhammed’in (s.a.v) peygamberliğini yalanlayan kâfirlerdir. Bu muhataplara karşı kullanılması uygun olan hitaplar heybet, büyüklük ve hâkimiyet bildiren ifadelerdir. Yine bunun gibi bir konu, içinde Allah Teâlâ’nın hâkimiyetini, kudretini, izzetini ve gücünü hissettirecek şeyler bulunduruyorsa burada da uygun olan azamet nun’unun getirilmesidir.

إِنَّا أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ = “*Nuh’u kavmine gönderdik*” ayetinde aşağıdaki şu hususlar beyan edilmektedir:

- *أَرْسَلْنَا* - “*Gönderdik*” ifadesiyle hem peygamber gönderme işlemi hem de peygamber gönderen beyan edilmekte.
- *نُوحًا* - “*Nuh’u*” ifadesiyle gönderilen peygamber beyan edilmekte.
- *إِلَىٰ قَوْمِهِ* - “*Kavmine*” ifadesiyle de kendilerine peygamber gönderilen toplum beyan edilmekte.

Bunlardan geriye risaletin içeriğinin beyan edilmesi kalmış o da Allah Teâlâ’nın şu kav-i şerifiyle beyan edilmiştir: *مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ* - “*Milletine can yakıcı bir azap gelmezden önce onları uyar*” cümlesindeki “*uyar*”

¹⁴⁴ Ahmed Süleyman er-Rikab, *Menhecü'd-Da' ve ilallah fi Sûreti Nûh*, s. 127.

kavlidir. Ayetin Arapça orijinalinde geçen أَنْذِرْ أَنْ edatı اُنْ edatı gibi tefsiriyye/açıklama anlamı ifade eder. أَنْ den sonra gelen اُنْذِرْ /Uyar ifadesi ise, Allah Teâlâ'nın Hz. Nuh'u gönderdiği görevin ne olduğunu açıklar. İnzar yani uyarma, korkulan bir durumu, ondan sakındıracak sebeplere sarılarak içine düşmeyi engellemek için bildirmektir.

عَذَابُ الْيَمِّ - “*Yakıcı bir azap*” yani ilahi buyruğun kendilerinden istediği hususları yerine getirmediklerinden dolayı azabı hak etmiş olanlara acı veren bir ceza demektir.¹⁴⁵

b. Hz. Nuh'un Peygamberlik Görevini Yapması

Allah Teâlâ şöyle buyuruyor:

قَالَ يَا قَوْمِ إِنِّي لَكُمْ نَذِيرٌ مُّبِينٌ - “*O da şöyle söyledi: “Ey Milletim! Şüphesiz ben, size gönderilmiş apaçık bir uyarıcıyım.”*”¹⁴⁶

Bu söz Hz. Nuh'un uyarıcılığını açıkça ortaya koyuyor, gerekçesini, kanıtını gözler önüne seriyor. Kem küm etmiyor, lafı ağzında gevelemiyor. Mesajını iletme işini ağırdan almaya kalkışmıyor. Onları çağırdığı gerçek hususunda ve sunduğu gerçeği yalanlayanları bekleyen azap hususunda kapalılığa, karışıklığa yer vermiyor.¹⁴⁷

Nezir/uyarıcı haddi zatında açık ve belirgindir. İçi de dışı da birdir. Dinin hakikatlerini ve kanunlarını ortaya koyan ve açıklayan zattır. Hak ve batıl, hayır ve şer, helal ve haram gibi dinin getirdiği ahkâmı izah edendir. Bu konular Allah Teâlâ'nın insanlara gönderdiği dinlerin ve tüm peygamberlerin, insanların kendi koydukları ilkelerden ve doktrinlerden ayrıldığı konulardır. Zira insani ilke ve doktrinler, halkı kandırmaya yönelik, şekilden ibaret olan, fayda ve çıkar devşirenlere ve bunları ortaya çıkarmak ve süslü göstermek için işbirliği edenlere hizmet eden gizli kapaklı açığa vurmadıkları batın/saklı yönleri vardır.¹⁴⁸

Hız. Nuh'un davetini ettiği şey çok basit, açık ve dosdoğru bir şeydir:

اِنْ اَغْبُدُوا اللّٰهَ وَاتَّقُوْهُ وَاَطِيعُوْنَ - “*Allah Teâlâ'ya kulluk edin; O'ndan sakının ve bana itaat edin.*” Hız. Nuh'un davet ettiği şey tek ve ortaksız Allah Teâlâ'ya kulluk etmek, duygu ve davranışlara hâkim olan Allah Teâlâ'dan korkmak, hayat

¹⁴⁵ Abdurrahman Hasan Habbenneke el-Meydânî, *Nuh aleyhisselam ve Kavmuhu fi'l-Kur'âni'l-Mecîd*, s. 167.

¹⁴⁶ Nuh, 71/2.

¹⁴⁷ *Fî Zilâli'l-Kur'ân*, 6/3711.

¹⁴⁸ el-Meydânî, *Nuh aleyhisselam ve Kavmuhu fi'l-Kur'âni'l-Mecîd*, s. 169.

düzenlerini ve davranış kurallarını alacakları bir kaynak olarak öngördüğü peygamberine itaat etmek.

Ana hatlarıyla vurgulanan bu prensiplerle semavî dinlerin temel özellikleri dile getiriliyor. Bunun ardından daha geniş boyutlu açıklamalara, ayrıntılara geçiliyor. İmana dayalı düşüncenin büyüklüğü, derinliği, genişliği, kapsamlılığı, en ince noktasına kadar varlıklar âleminin ve insan varlığının değişik yönlerini içermesini vurguluyor.

Sadece Allah Teâlâ'ya kulluk yapmak: Eksiksiz bir hayat sistemidir. Bu sistem, ilahlık ve kulluk gerçeklerine, yaratıcı ile yaratıklar arasındaki ilişkiye, evren ve insan hayatındaki güç ve değerlerin gerçek mahiyetine ilişkin düşünceyi kapsar. Bu yüzden insanlığın hayat düzeni bu düşünceye dayalı olarak biçimlenir. Böylece her yönüyle özgün bir hayat sistemi oluşur. İlahlık makamı ile kulluk makamı arasındaki ilişkiye, Yüce Allah'ın eşya ve canlılara ilişkin olarak belirlediği değer yargılarına dönük bir hayat sistemidir bu.

Allah korkusu: İnsanların bu sisteme bağlı kalmalarının, sağa-sola sapmamalarının, çarpıtmaya kalkışmamalarının, uygularken yanıltmamalarının tek güvencesi... Bu, aynı zamanda, riyasız, gösterişsiz olarak Allah Teâlâ'nın hoşnutluğunun gözetilmesini öngören üstün ahlakın da kaynağıdır.

Peygambere itaat etmek: Allah Teâlâ'nın yolunda dosdoğru yürümenin aracıdır. Hidayeti ilk merkeze bağlı kaynaktan edinmenin yoludur. Sağlam, güvenli ve direkt bağlantıyı sağlayan bir istasyon aracılığı ile göklerle sürekli iletişim hâlinde olmanın tek seçeneğidir.¹⁴⁹

İbadet lafzı Hz. Nuh kıssası bağlamında dört kez geçmektedir. Taat lafzı ise kıssa bağlamında Kur'an-ı Kerim'de üç yerde geçmektedir. İlk ikisi Şuarâ suresinde üçüncü yer ise Nuh suresinde geçer. Takva lafzına da kıssa bağlamında beş kez temas edilmiş, bunların üçü yine Şuarâ suresinde bulunmaktadır.¹⁵⁰

Nuh suresi ibadet, takva ve taat lafızlarını bir arada ele alan tek suredir. Bu üç kelime toplu halde yalnızca bu surede geçer. Bu sure Mushaf sıralamasına göre Hz. Nuh'tan bahseden son suredir. Bu yüzden Hz. Nuh'un davetini, birbirinden ayrı düşünülme-yen bu üç kelimeyle özetlemesi uygun düşmektedir. Ayrıca bu surede, sureye has müthiş bir sır var. Çünkü birçok kimse ibadeti ve takvayı aynı şey sanıyorlar. Hâlbuki aralarında fark vardır hem de epey bir fark var! Zira nice ibadet edenler var ki yaptıkları ibadetler onları takva derecesine ulaştırmıyor!¹⁵¹

¹⁴⁹ Fî Zilâli'l-Kur'an, 6/3711.

¹⁵⁰ Ahmed Süleyman er-Rikab, *Menhecü'd-Da've ilallah fî Sûreti Nûh*, s. 122.

¹⁵¹ er-Rikab, A.g.e, s. 26; Hasan Abbas, *Kıssasul-Kur'ani'l-Kerim*, s. 183-184.

Hiz. Nuh kıssası bağlamında en çok değinilen kelimenin “takva” kelimesi olduğunu ve beş kez geçtiğini gözlemledik. Bunda bir gariplik yok. Zira bu Allah Teâlâ’nın kullarına emridir: “*Sizden önce kendilerine Kitap verilenlere ve size “Allah Teâlâ’dan korkun” diye emrettik.*”¹⁵²

Fîrûzâbâdî bu ayeti şöyle yorumlamaktadır; bu ayet-i kerimeden şu anlaşılıyor: Şayet dünyada kul için takvadan daha faydalı, tüm hayırları içinde bulunduran, ecri büyük, kulluğun en yüce zirvesi olan, değeri büyük, hale en uygun, en başarılı sonuç olan bir haslet olsaydı şüphe yok ki, Allah Teâlâ hikmetinin ve rahmetinin kemali gereği kullarına onu emreder, havas/özel kullarına onu farz kılar. Tüm kullarına sadece bu hasleti emretmesinden şunu anlıyoruz: Takva, kendisi bırakılamayacak ve kendinden öte sınır olmayacak tek gayedir. Allah Teâlâ şu tek emrinde tüm nasihatleri, rehberliği, irşadı, yasayı, talim ve terbiyeyi bir araya getirmiştir. Allah Teâlâ’nın “*Allah ancak takvâ sahiplerinden kabul eder*” kavli-i şerifi her işin takvaya döndüğünü çağırıştırıyor.¹⁵³

Dolayısıyla dünya üzerindeki hayatının ilk dönemlerinde Hz. Nuh’un milleti-ni çağırdığı bu geniş çizgiler, O’ndan sonra her kuşağa yöneltilen Allah Teâlâ davasının özetidir.¹⁵⁴

اَعْبُدُوا الله – “Allah Teâlâ’ya ibadet edin.”

وَاتَّقُوهُ – “O’ndan sakının.”

وَاطِيعُونَ – “Bana uyun.”

Eğer bunları yaparsanız: “*Allah bir kısım günahlarınızı bağışlasın ve sizi belli bir vadeye kadar tehir etsin (muabeze etmeden yaşatsın). Bilinmeli ki Allah Teâlâ’nın tayin ettiği vade gelince, artık o ertelenmez. Keşke bilseydiniz!*”

Allah Teâlâ’ya kulluk sunmaya, O’ndan korkmaya ve peygamberine itaat etmeye ilişkin çağrıya olumlu karşılık vermenin ödülü bağışlanma ve geçmiş günahların sorumluluğundan kurtulmadır; hesaplamanın Allah Teâlâ’nın bilgisinin kapsamında belirlenen bir süreye kadar ertelenmesidir, kıyamet gününe kadar hesap sorulmamasıdır. Dünya hayatında topyekûn yok edilme durumunda kalmamalarıdır. İleride Hz. Nuh’un Rabbine sunduğu bilançoda da görüleceği gibi Hz. Nuh, dünya hayatında başka şeyler de onlara vaad etmiştir.

Ardından Hz. Nuh, bu sürenin değişmez olduğunu ve vakti gelince kaçınılmaz olarak gerçekleşeceğini, dünya azabının ertelenmesi gibi ertelenmeyeceğini

¹⁵² en-Nisâ, 4/131.

¹⁵³ Ahmed Süleyman er-Rikab, *Menhecü’l-Dâ’ ve ilallahi fî Sureti Nuh*, s. 123.

¹⁵⁴ *Fî Zilâli’l-Kur’ân*, 6/3712.

açıklıyor. Amaç, inanç sistemini ilgilendiren şu büyük gerçeği vurgulamaktır: “*Doğrusu Allah Teâlâ’nın belirttiği süre gelince geri bırakılmaz; keşke bilseniz.*”

Nitekim bu ayetin, Yüce Allah’ın belirlediği her süreyi kast etmiş olması da muhtemeldir. Bu durumda güdülen amaç, genel bir ifadeyle bu gerçeğin kalplere yerleşmesidir. Şayet peygambere itaat edip yanıltan dönerlerse hesaplarının kıyamet gününe bırakılacağından söz edilmişken bu genel prensibin burada vurgulanması uygundur.¹⁵⁵

Bu meseleler Kur’ân-ı Kerim’in Hz. Nuh’un hayatından ve davetinin içeriğinden bahsedilen yerlerinde tekrar tekrar ele alınmıştır. Nuh suresindeki ayet-i kerimeler, onlar şayet kendilerini gözden geçirip iman etseler, yalnızca Allah Teâlâ’ya ibadet etseler, O’ndan sakınıp peygambere de uysalar Allah Teâlâ’nın küfür, günahkârlık ve isyan üzere ısrarla kalmaları dolayısıyla geçmişte işledikleri günahları bağışlayacağını açıklamıştır.¹⁵⁶

6. İSLAM HZ. NUH’UN VE TÜM PEYGAMBERLERİN DİNİDİR

Allah katında tek meşru din İslam’dır. İslam dışında kalan dinlerin hiçbirine itibar edilmez. Bunda şüpheli ve kapalı kalan bir durum yoktur. Çünkü İslam’ın dışında kalan dinler ya çeşitli şekillerdeki putperestlik gibi aslen insanların kendi kafalarından uydurdıkları dinlerdir yahut içinde tahrif veya tebdil parmağı olan dinlerdir.

Allah Teâlâ’nın tüm peygamberleri tebliğ etsinler diye gönderdiği asıl din yalnızca Allah Teâlâ’ya kulluk etme esasına dayanan, O’ndan başkasına kulluğu reddeden İslam dinidir.¹⁵⁷ Her peygamber kavmine şöyle diyordu: “*Allah Teâlâ’ya kulluk edin. Sizin için O’ndan başka bir ilah yoktur.*”¹⁵⁸ Tüm peygamberler halis tevhit dinine davet etme ve şirkten men etme noktasında birdirler. Hepsinin gönderildikleri tek amaç kulluğu sadece Allah Teâlâ’ya yapmayı ve küfür, günah ve isyan gibi helak edici şeylerden uzaklaşmayı sağlamaktır. Tüm şeriatlar bu yüce gayeye insanları davet eder. Çünkü Hz. Nuh’tan Sevgili Peygamberimize (s.a.v) kadar tüm peygamberlerin asli görevi budur.¹⁵⁹

Bu tüm peygamberlerin ve onlara uyanların dini olan İslam dinidir. Bu din yalnızca Allah Teâlâ’ya kulluk etmek ve O’na şirk koşturmak, gönderdiği peygamberlere uyararak her zaman ve mekânda yalnızca O’na ibadet etme temeli üzerine

¹⁵⁵ *Fî Zilâli’l-Kur’ân*, 6/3712.

¹⁵⁶ el-Meydânî, *Nuh aleyhisselam ve Kavmuhi fi’l-Kur’âni’l-Mecid*, s. 179.

¹⁵⁷ Abdulaziz el-Humeydî, *er-Resâilu’ş-Şumûliyye*, Dâru’d-Da’ve ve Dâru Uyûni’l-Marife, 1. Baskı, 2000, s. 471.

¹⁵⁸ el-Mü’minûn, 23/23.

¹⁵⁹ en-Nübüvvât, 1/39.

kurulu bir dindir. Allah Teâlâ'nın peygamberlerinin getirdiği hükümlere zıt istikamette kulluk görevini yerine getiren Allah Teâlâ'ya kulluk etmiş olmaz. Tıpkı Allah Teâlâ'nın haklarında şöyle buyurduğu kişiler gibi: *"Yoksa onların, Allah Teâlâ'nın izin vermediği bir dini getiren ortakları mı var?"*¹⁶⁰ Peygamberlerine itaat ederek ibadet eden gerçek manada Allah Teâlâ'ya iman eden bir mümin sayılır. Tüm peygamberlere iman eden ve kendine gönderilen peygambere itaat eden kişi ancak gerçek anlamda Allah Teâlâ'ya iman etmiş ve O'na ibadet etmiş olur. Her bir peygamber kendinden sonraki peygamber gelene kadar kendisine itaat edilir. İkincisi gelince de artık itaat ona olur.¹⁶¹ Tüm peygamberler itaat ve ibadet etme yoluyla Allah Teâlâ'ya boyun eğmekten ibaret olan dinin aslına davet etme noktasında birdirler.

Allah Teâlâ Hz. Nuh hakkında şöyle buyuruyor:

*"Eğer yüz çeviriyorsanız, zaten ben sizden bir ücret istemedim. Benim ecrim Allah Teâlâ'dan başkasına ait değildir ve bana Müslümanlardan olmam emrolundu."*¹⁶²

Hz. İbrahim hakkında ise şöyle buyuruyor:

*"İbrahim, ne yaHûdi, ne de hristiyan idi; fakat o, Allah'ı bir tanıyan dosdoğru bir müslüman idi; müşriklerden de değildi."*¹⁶³

Yine Hz. İbrahim ve Hz. Yakup hakkında şöyle buyuruyor:

*"İbrahim'in dininden kendini bilmezlerden başka kim yüz çevirir? Andolsun ki, biz onu dünyada (elçi) seçtik, şüphesiz o ahirette de iyilerdendir. Çünkü Rabbi ona: Müslüman ol, demiş, o da: Âlemlerin Rabbine boyun eğdim, demişti. Bunu İbrahim de kendi oğullarına vasiyet etti, Yakub da: Oğullarım! Allah sizin için bu dini (İslâm'ı) seçti. O halde sadece Müslümanlar olarak ölünüz (dedi)."*¹⁶⁴

Hz. Yusuf'tan şöyle söz eder: *"Sen dünyada da ahirette de benim sahibimsin. Beni Müslüman olarak öldür ve beni salihler arasına kat."*¹⁶⁵ Hz. Musa'dan şöyle bahseder: *"Musa dedi ki: Ey kavmim! Eğer Allah Teâlâ'ya inandıysanız ve O'na teslim olduysanız sadece O'na güvenip dayanın."*¹⁶⁶

¹⁶⁰ eş-Şûrâ, 43/21.

¹⁶¹ İbn Teymiyye, el-Cevâbu's-Sahîh limen Beddele Dine'l-Mesîh, Thk: Ali b. Hasan-Abdulaziz b. İbrahim- Hamdân b. Muhammed, Daru'l-Âsime, Suudi Arabistan, 2. Baskı, 1999, 1/83-84.

¹⁶² Yunus, 10/72.

¹⁶³ Âl-i İmrân, 3/67.

¹⁶⁴ el-Bakara, 2/130-132.

¹⁶⁵ Yusuf, 12/101.

¹⁶⁶ Yunus, 10/84.

Allah Teâlâ İsrailoğulları peygamberleri hakkında şöyle buyuruyor: “*Biz, içinde doğruya rehberlik ve nur olduğu halde Tevrat’ı indirdik. Kendilerini (Allah Teâlâ’ya) vermiş peygamberler onunla YaHûdilere hükmederlerdi. Allah Teâlâ’nın Kitab’ını korumaları kendilerinden istendiği için Rablerine teslim olmuş zâhidler ve bilginler de (onunla hükmederlerdi).*”¹⁶⁷ Allah Teâlâ Hz. Musa’ya iman eden firavun sihirbazlarından şöyle bahseder: “*Ey Rabbimiz! Bize bol bol sabır ver, Müslüman olarak canımızı al, dediler.*”¹⁶⁸ Böylece onlar Hz. Musa’nın kendilerini çağırdığı dinin İslam olduğunu anlamışlar. Bu, meselenin açık seçik olduğunu göstermektedir.¹⁶⁹

Allah Teâlâ Hz. Süleyman’ın Belkıs’a olan mektubu hakkında şöyle buyurmaktadır: “*Bana baş kaldırmayın, teslimiyet gösterip bana gelin.*”¹⁷⁰ Hz. İsa’nın ümmeti (Hıristiyanlar) hakkında şöyle buyurmaktadır: “*Hani havarilere, “Bana ve peygamberime iman edin” diye ilham etmiştim. Onlar (da), “İman ettik, bizim Allah Teâlâ’ya teslim olmuş kimseler (Müslümanlar) olduğumuza sen de şahit ol” demişlerdi.*”¹⁷¹ Ehl-i kitap olan YaHûdi ve Hıristiyanlar hakkında şöyle buyurmaktadır: “*Ondan (Kur’an’dan) önce kendilerine kitap verdiklerimiz, ona da iman ederler. Onlara (Kur’an) okunduğu zaman: Ona iman ettik. Çünkü o Rabbimizden gelmiş hakikattir. Esasen biz daha önce de Müslüman idik, derler.*”¹⁷²

Demek ki; geçmiş ümmetlerden kendilerine indirilen dinlerine gerçekten iman edenler, Kur’ân-ı Kerim inmeden önce biz Müslümanız diyorlardı. Biz Kur’ân’dan önce YaHûdiydik yahut Hıristiyanlık demiyorlardı.¹⁷³ Allah Teâlâ Hz. Lut’tan da şöyle bahseder: “*Zaten orada Müslümanlardan, bir ev halkından başka kimse bulmadık.*”¹⁷⁴

7. DİN BİRLİĞİ VE ŞERİATLARIN FARKLI OLMASI MESELESİ

Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: “*Dini ayakta tutun ve onda ayrılığa düşmeyin” diye Nuh’a tavsiye ettiğini, sana vahyettiğimizi, İbrahim’e, Musa’ya ve İsa’ya tavsiye ettiğimizi Allah size de din kıldı.*”¹⁷⁵

¹⁶⁷ el-Mâide, 5/44.

¹⁶⁸ el-A’râf, 7/126.

¹⁶⁹ Abdulaziz el-Hümeidy, *er-Resâilu’s-Şumûliyye*, s. 482.

¹⁷⁰ en-Neml, 27/31.

¹⁷¹ el-Mâide, 5/111.

¹⁷² el-Kasas, 28/52-53.

¹⁷³ Abdulaziz el-Hümeidy, *er-Resâilu’s-Şumûliyye*, s. 482.

¹⁷⁴ ez-Zâriyât, 51/36.

¹⁷⁵ eş-Şûrâ, 43/13.

Allah Teâlâ bu ayet-i kerimede bu ümmete din olarak geçmiş ümmetlere seçtiği din ne idiye onu seçtiğini bildirmiştir. Zira peygamberlere tek bir dini hâkim kılmalarını emretmiş ve ayrılığa düşmekten ve bölünmekten de sakındırmıştı. Bu din gerideki ayetlerin beyan ettiği üzere, temelinde yalnızca Allah Teâlâ'ya kulluk bulunan İslam dinidir. Yukarıdaki ayet-i kerimede Hz. Nuh ile başlayan ve Hz. Muhammed (s.a.v) ile son bulan ulü'l-azm peygamberler, sahip oldukları üstünlük ve liderlik vasıflarından dolayı özellikle zikredilmişlerdir. Lakin tabi durumdaki peygamberlerin şeriatları, aralarında bulundukları ümmetlerinin ihtiyacına göre çeşitli ve değişkendir. Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: “*Her birinize bir şeriat ve bir yol verdik.*”¹⁷⁶

Bu ayet-i kerimenin anlamı şudur: Yani ey Muhammed! Sana ve senden önceki peygamberlere bir şeriat ve bir yol verdik. Allah Teâlâ'nın insanlar için seçtiği ve razı olduğu din bunların hepsini bünyesinde toplamaktadır. Yine küfür ve şirk üzere olan her grubun da hayatlarında takip ettikleri bir şeriatı ve bir yolu vardır. Ama bunların takip ettikleri bu iki din, kendi önderlerinin uydurdıkları, takipçilerinin de izinde yürüdükleri uyduruk dinlerdir.

Şeriat: İtikadi ilke ve esaslar ve genel kurallar bütünüdür. Toplumun su içtiği kaynak mesabesinde dinin kaynağıdır. Ümmet oradan kavramlarını, temel ilkelelerini, inanç esaslarını ve benimsedikleri dinin genel kurallarını alır.

Minhac/yol ise, dinin hayattaki işler ve davranış türleriyle ilgili ayrıntılı hükümlerini içine alan kısmıdır. Bu hükümler itikadi ilke ve esaslara, dinde şeriat unvanını taşıyan genel kurallara dayanır. Buna dayanarak Allah Teâlâ'nın *Size din kıldı*” kavlı-i şerifini şöyle anlayabiliriz: Bu ayet-i kerime Allah Teâlâ'nın bize itikadi temel ilke ve esasları ve asıl olan genel kaideleri açıkladığını ve izah ettiğini gösterir.

“*Nuh'a tavsiye ettiğini*” yani tevhit, taat, ibadet, hesap gününe iman, Allah Teâlâ'dan sakınmak ve O'na teslim olmak gibi Hz. Nuh'a tavsiye ettiği tüm şeyleri tavsiye etmiştir.

“*Sana vahyettiğimizi*” yani bizim tarafımızdan sana gelen vahiy demektir.

“*İbrahim'e, Musa'ya ve İsa'ya tavsiye ettiğimizi*” yani İbrahim'e, Musa'ya İsa'ya tavsiye ettiğimiz her şeyi sana da tavsiye ettik. Bu da bize gösteriyor ki Allah Teâlâ'nın Hz. Nuh'a tavsiye ettiği, Hz. Muhammed'e (s.a.v) vahyettiği ve Hz. İbrahim'e, Hz. Musa'ya ve Hz. İsa'ya tavsiye ettiği tüm itikadi ilke ve esasları, asıl olan genel kaideleri Allah dini meselelerin tümünde bize de din kılmıştır.¹⁷⁷

¹⁷⁶ el-Mâide, 5/48; A.g.e, s. 482.

¹⁷⁷ Abdurrahman Hasan Habbenneke el-Meydânî, *Nuh aleyhisselam ve Kavmuhi fi'l-Kur'âni'l-Mecîd*, s. 160.

Onlardan din namına bize gelen her şey bizim de şeriatımızdır. Çünkü onlardan bize ulaşan şeyler neshi ve değişikliği kabul etmeyen inanç meseleleri, hakikatler ve temel prensiplerdir. Ama bununla birlikte açıklayıcı ve ayrıntılı ilaveleri de kabul edebilir. Ayet-i kerime geçmiş peygamberlerden yalnızca Hz. Nuh, Hz. İbrahim, Hz. Musa ve Hz. İsa'yı zikretmekle yetinmiştir. Çünkü onlara indirilen şeriatlara dair gelen tafsili açıklama öteki tüm peygamberlere indirilen şeriatlara da şamildir.¹⁷⁸

“*Dini ayakta tutun ve onda ayrılığa düşmeyin*”: Dini ayakta tutmaktan maksat dinin gereklerini her daim yerine getirmek ve samimiyetle üzerine düşen sorumlulukları ve görevleri devamlı yapmaktır. Allah meşru kıldığı dinde bölünmekten nehyetmiştir. Yani dinin temel esaslarında, inançlarında ve asıl olan genel kaidelerinde ayrılığa düşmeyi yasaklamıştır. Çünkü bunlarda ihtilaf etmek bir olan ilahî ümmetin parçalanmasına ve birbirinden ayrı çeşitli cemaatlara bölünmeye götürür. Belki de bu bölünme aralarından bir kesimin öteki kesimi tekfir etmesine hatta birbiriyle çarpışmaya kadar sürükler.

Geçmişte Hz. Nuh'un, O'nun ardından Hz. Nuh'un sülalesinden olan Hz. İbrahim'in sonra Beni İsrail'de Hz. Musa'nın ve en mükemmel örneğini tüm nebi ve resullerin sonuncusu Hz. Muhammed'in (s.a.v) temsil ettiği tüm peygamberlerin dinlerinin içeriklerine dair yapılan araştırmada görüyoruz ki hepsinin prensipleri, akideleri, temel genel kaideleri ve fikri temelleri aynıdır. O halde peygamberlere tabi olanlar Rableri tarafından gönderilmiş peygamberlerinin getirdikleri hususlarda ihtilaf etmeyip; tahrifsiz, tebdilsiz, ekleme ve çıkarma olmadığı şekliyle Allah nasıl indirdiyse o şekliyle onlara uyduklarında Hz. Âdem'den son peygambere kadar onlar tek bir ümmet olmuş olurlar.¹⁷⁹

Bundan sonra ayet-i kerime sevgili peygamberimiz Hz. Muhammed'i (s.a.v) yalanlayan müşrikleri konu ediniyor ve Allah Teâlâ Hz. Muhammed'e (s.a.v) şöyle hitapta bulunuyor: “*Fakat kendilerini çağırdığın bu (din), Allah Teâlâ'ya ortak koşanlara ağır geldi.*”¹⁸⁰ Yani onlara kendilerini davet ettiğin dini kabul etmeyi yüklenmek zor geldi. Çünkü onlar bunu nefislerinin gücünün yetemeyeceği kadar büyük gördüler. Ayet-i kerimede كَبُرَ fiili nefse ağır gelmek anlamında kinaye olarak kullanılmıştır. Çünkü bir şey büyüdükçe ağırlaşır; ağırlaşınca da onu yüklenmeye davet edilen kişiye onu taşımak zor gelir.¹⁸¹

¹⁷⁸ Abdurrahman Hasan Habbenneke el-Meydânî, *Nuh aleyhissalam ve Kavmuhu fi'l-Kur'ânî'l-Mecîd*, s. 160.

¹⁷⁹ A.g.e, s. 162.

¹⁸⁰ eş-Şûrâ, 43/13.

¹⁸¹ A.g.e, s. 162.

كَبْرُ fiilinin kullanılması peygamberin onları davet ettiği şeyin nefislerine ne kadar ağır geldiğini bize haber vermektedir. Şayet davet edildikleri bu şey, onlar nezdinde hem fikren hem de ilmen reddedilmiş olsaydı burada bu kinayenin yerine şüphe duyduklarını yahut ikna olmadıklarını veyahut bu davetin batıl olduğu hissine kapıldıklarını gösteren bir ifade kullanılması uygun olurdu. Ama görünen o ki, onları bu aşamada daveti kabul etmemeye iten şey, peygamberlerin kendilerini davet ettikleri şeye ikna olmamaları değil nefislerine bunun ağır gelmesidir.¹⁸²

Dikkatli bir incelemeyle peygamberin yaptığı davetin müşriklerin nefislerine ağır gelmesine neden olan sebepleri şöyle sıralayabiliriz:

- Peygamber onları kendisinin Allah Teâlâ'nın resulü olduğuna iman etmeye ve kendisine uymaya çağırıyor. Her iki durum da müşriklerin önde gelen büyüklerinin nefislerine oldukça ağır gelen durumlardır. Zira onlar bu şekilde kendilerinin uyulan değil, uyan olmaya daha layık olduklarını düşünürler.
- Peygamber onları üzerinde bulundukları şirk ve kötü adetleri terk etmeye çağırıyor. Bu ise onların yanlış yolda oldukları anlamına gelir. Peygamberin kendilerini davet ettiği şeyi kabul etmeleri kendilerinin yanlış yolda olan cahil kimseler olduğunu kabullenmeleri demektir ki bu da nefislerine oldukça ağır gelen bir durumdur.
- Peygamber onları dinin haram kıldığı birçok âdeti ve davranışı terk etmeye çağırıyor. Tüm arzu ve şehvetleri bunlara sıkı sıkıya bağlı olduğundan bu da nefislerine ağır gelen bir durumdur.
- Peygamber onları daha önce yapmadıkları dini sorumlulukları yerine getirmeye davet ediyor. Sorumlulukları yerine getirmek de içinde katlanılması zor olan şeyler bulundurduğu için nefislerine epey ağır gelen bir durumdur.¹⁸³

Allah Teâlâ onları iki şeyle ikna etmiştir:

Birincisi: Peygamberlik görevi Allah Teâlâ'nın seçmesiyle olur. Allah hikmeti gereği dilediğini peygamber olarak seçer. Çünkü O peygamberliği kime vereceğini daha iyi bilir: *“Allah dilediğini kendisine (peygamber) seçer.”*¹⁸⁴ Allah Teâlâ'ya iman esaslarından biri de O'nun hikmet sahibi ve her şeyi bilen olduğuna inanmaktır. O halde Allah Teâlâ, bir peygamber göndereceği vakit kullarının arzularına bakmaz ve bu konuda onlara da danışmaz. Bilakis hikmeti ve ilmi gereği

¹⁸² Nuh aleyhisselam ve Kavmuğu fi'l-Kur'âni'l-Mecîd, s. 163.

¹⁸³ A.g.e, s. 164.

¹⁸⁴ eş-Şûra, 43/13.

kullarından dilediğini seçer. O'nun seçtiği kişi insanların en üstünü, en hayırlısı ve aklen, ahlaken, nefis ve takva hususunda en mükemmeli ve en iyisi, her türlü kusurdan da en uzak olanıdır. Yani sizin için en hayırlı olan ve faydanıza dokunan Allah Teâlâ'nın hikmeti gereği seçtiği kişiye uymanızdır. Veleve ki nefislerinize çok ağır gelse bile.

İkincisi: İnsanlar bu dünyada imtihan içerisindeyler. İmtihandaki kişiye gereken hakka iman etmesi, emir ve yasaklarında Allah Teâlâ'ya itaat etmesidir. Öyle ki Allah O'nun hidayetinde hükmetsin ve ahirette cennet yurdunda nimetlenen doğru yolu bulanlardan kılın. Kim bunun dışında bir yoldaysa onun hakkında hayırlı olan Rabbine yönelmesi, samimiyetle, imanla ve güzellelikle itaat ederek O'na dönmektedir. Ki bu takdirde Allah ona hidayet etsin. Her kime Allah yol gösterirse ona hidayet eder, ondan razı olur ve onu cennetlik yapar. Yani size ağır gelse de Allah Teâlâ'ya yönelişiniz sizin faydanızdır. Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: *“Kendisine yöneleni de doğru yola iletir.”*¹⁸⁵ Yani Allah Teâlâ tevbe ederek kendisine yönelen, iman ve amel-i salihle dönen kişinin yönelişle hidayet bulduğuna hükmetmiştir. Ayrıca kendisine itaatlerle ve salih amellerle yaklaşması için ona yardımını artırır. Onun hidayet bulmasıyla hükmetmesinden ondan razı olması, onu ahiret günü nimetlenen cennet ehlinde kılması kaçınılmazdır. İşte büyük hayır ve ebedi saadet budur.¹⁸⁶

8. PEYGAMBERLER AYNI BABADAN KARDEŞTİRLER, ANNELERİ FARKLI DİNLERİ İSE AYNIDIR. İSLAM DİNİ TÜM DİNLERİN SONUNCUSUDUR

Allah Resulü (s.a.v) şöyle buyurmuştur: *“Peygamberler babaları bir anneleri farklı kardeşlerdir. Dinleri ise aynıdır.”*¹⁸⁷ Hadis-i şerifte geçen عَلَاتٌ kelimesi ضَرَائِرُ /kumalar anlamındadır. عَلَاتٌ aslında bir kadınla evlendikten sonra bir başkasıyla evlenen ve evlendiği ikinci karısından da çocuk sahibi olan anlamına gelir. Zaten أَلْعَلُّ kelimesi Arapçada peş peşe su içmek anlamına gelir. O halde أَوْلَادُ الْعَلَاتِ babaları bir anneleri farklı kardeşler (üvey kardeşler) demektir.¹⁸⁸

Bu hadis-i şerif peygamberlerin dininin bir olduğuna apaçık delalet etmektedir ki o din tevhit dinidir. Yine hadis-i şerif peygamberlerin şariatlarının ayrı olduğunu gösterir. Çünkü geçmiş ümmetlere uygun olan şariatlar belki tüm hükümleri yahut bazı hükümleri sonraki ümmetlere uygun olmayabilir. Allah bazen

¹⁸⁵ eş-Şûra, 43/13.

¹⁸⁶ Nuh aleyhisselam ve Kavmuhu fi'l-Kur'âni'l-Mecîd, s. 163.

¹⁸⁷ Sahihu'l-Buhârî, Had. No: 3443; Sahihu Müslim, Had. No: 2365.

¹⁸⁸ er-Resâilu's-Şumûliyye, s. 483.

bazı ümmetlere ağır hükümler gönderir ve başka ümmetlere helal kıldıklarını onlara haram kılabilir. Daha sonra da gelecek olan ümmetlere mübah kılabilir. Fakat dinin aslı, ümmetlerin, zamanın ve zeminin değişmesiyle değişmez. Zira İslam tüm peygamberlerin diniydi. İslam dendi mi şeriatlarda içine girer. Çünkü şer'i hükümler İslam'ın uygulamalı kurallarıdır ve Allah Teâlâ'nın emir ve nehiylerinden meydana gelir. İslam ancak emrettiği şeylerde Allah Teâlâ'ya itaat ederek, nehyettiği ve yasakladığı şeylerden kaçınmakla tastamam olur. Şeriatlar bazı detaylarda farklılık gösterse de hepsi Allah Teâlâ'nın emir ve yasaklarından meydana gelir.¹⁸⁹

Yukarıdaki hadis-i şerifte tevhit için din ifadesi kullanılmıştır. Çünkü din şeriat mukabilinde kullanılmıştır. Din ifadesi ve aynı şekilde İslam ifadesi kullanıldığında içine şeriat kavramını da alır. Din ifadesiyle bunlardan hangisinin kastedildiği ancak karinelerle açığa çıkar. Buna göre o zaman semavi dinler diye bir şey yoktur. Çünkü Allah katında din birdir ve islamdır. Allah Hz. Âdem'i yeryüzüne indirdiği günden beri, bu dini meşru kılmıştır. Âdemoğlu ne zaman bu dinden sapmışlarsa Allah onları bu dine iletecek peygamberler göndermiştir.¹⁹⁰

Hız. Âdem'den sonra insanoğluna gönderilen ilk resul Hız. Nuh son resul ise Hız. Muhammed'dir. Her bir peygamber sadece aralarında yaşadığı kavme peygamber olarak gönderilirdi. Hız. Muhammed (s.a.v) ise tüm insanlara gönderilmiş, Allah O'nu peygamberlerin sonuncusu kılmıştır. Kur'ân-ı Kerim'den sonra hiç kitap indirilmemiş; Hız. Muhammed'den (s.a.v) sonra da hiç peygamber gönderilmemiştir. O'nun (s.a.v) peygamberliği tüm semavi dinleri (şeriatları) sonlandırmıştır. Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: "*Muhammed içinizden herhangi bir adamın babası değil, Allah Teâlâ'nın elçisi ve peygamberlerin sonuncusudur.*"¹⁹¹ Allah Resulü (s.a.v) ile İslami davet binası tamamlanmıştır. Resûlullah (s.v.) şöyle buyuruyor: "*Benimle benden önceki peygamberlerin misali şuna benzer: Bir adam bir ev inşa etmiş ve bir köşede bir kerpiç yeri hariç, evi güzelce yapıp süslemiş. Derken insanlar onun etrafını dolaşmaya başlamışlar. (Onun güzelliğine) hayran kalmış ve 'Keşke şu kerpiç de yerine konsaydı' demişler. İşte o kerpiç benim. Ben peygamberlerin sonuncusuyum.*"¹⁹²

Peygamberler kavimlerini doğru yola iletme görevini yerine getirmişlerdir. Her biri Allah Teâlâ'ya davet binasına bir kerpiç koymakla katkıda bulunmuştur. Ta ki Hız. İsa'dan sonra vahyin inişinin durduğu, cehaletin yayıldığı, karanlığın her

¹⁸⁹ Abdulaziz el-Hümejdî, *er-Resâilu's-Şumûliyye*, s. 483.

¹⁹⁰ A.g.e, s. 484.

¹⁹¹ el-Ahzâb, 33/40.

¹⁹² *Sahihu'l-Buhârî*, Had. No: 3535.

tarafı kapladığı, insanlığın elinden tutup nura ve hidayete götüreceği birine ihtiyaç duydukları dönem gelip çatınca, Allah bu binayı Hz. Muhammed’le (s.a.v) tamamlamış ve O’nu tüm insanlara göndermiştir. Allah Resulü (s.a.v) yeni bir bina inşa etmekle gönderilmemiş bilakis Allah O’nu, O’ndan önceki peygamberler tarafından dikilen binayı tamamlaması için göndermiştir. Çünkü O yeni bir din ile gönderilmemiş aksine kendinden önceki tüm peygamberlerin davetini yaptıkları Allah Teâlâ’nın tevhidiyle gönderilmiştir. Ve bu husus tüm peygamberlerin dininin bir olduğunu göstermekte oldukça açıktır.¹⁹³

Allah Teâlâ Hz. Muhammed’in (s.a.v) peygamberliğiyle tüm insanlık için dini tamamlamıştır: “*Bugün, size dininizi ikmal ettim, üzerinize olan nimetimi tamamladım, din olarak sizin için İslam’ı beğendim.*”¹⁹⁴ Ve artık Hz. Muhammed’e (s.a.v) inen İslam şeriatı, Hz. Nuh’la başlayan peygamberlerin şeriatının varisi ve tamamlayıcısı olmuştur. Bu şeriat Allah Teâlâ’nın, kullarına akaid, ibadet, ahlak ve muamelat alanlarında gönderdiği hükümlerdir. Şeriat denilmesinin nedeni ise kendisine sığınılan ve amaç edinilen olduğu içindir. Tıpkı susuzluktan suya sığınma gibi. Yahut kaynağı ve sınırı belli olduğu için bu adı almıştır. Allah Teâlâ’nın şu kavilleri bu anlamdadır: “*Sonra da seni din konusunda bir şeriat sahibi kıldık. Sen ona uy.*”¹⁹⁵ “*Her birinize bir şeriat ve bir yol verdik.*”¹⁹⁶

Bu şeriatın özünde dünyayı din ile yönetmek vardır. Ta ki kişi, hak nazarına (Allah Teâlâ’nın gözetimine ve terbiyesine) ve insanları yaratmaktaki maksadı olan “*cinleri ve insanları ancak bana ibadet etsinler diye yarattım*”¹⁹⁷ gayesine uygun yaşasın. Çünkü Hz. Peygamber’in (s.a.v) buyurduğu gibi ihsan “*Allah’ı görür gibi ibadet etmendir. Sen her ne kadar O’nu göremesen de O seni görüyor.*” İhsan: Hayatının, ibadetinin, davranışlarının Allah Teâlâ’nın muradına uygun ve rızası doğrultusunda olmasıdır. Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: “*De ki: Şüphesiz benim namazım, kurbanım, hayatım ve ölümüm hepsi âlemlerin Rabbi Allah içindir. O’nun ortağı yoktur. Bana sadece bu emrolundu.*”¹⁹⁸

Şeriat iki bölüme ayrılır: İbadet yaşamı ve genel yaşam. Dünyayı din ile yönetmek için dinin dünya ile uyuşması gerekir. Aksi takdirde din uygulanmaya ve

¹⁹³ Abdulaziz el-Hümeidy, *er-Resâilu’ş-Şumûliyye*, s. 486.

¹⁹⁴ el-Mâide, 5/3.

¹⁹⁵ el-Câsiye, 45/18.

¹⁹⁶ el-Mâide, 5/48.

¹⁹⁷ ez-Zâriyât, 51/56.

¹⁹⁸ el-En’âm, 6/162-163.

her yerde geçerli olmaya elverişli olamaz. Buna göre din: Her zaman ve her yerde Allah Teâlâ'nın kullarını bir araya getiren kurallar ve hükümler bütünüdür.¹⁹⁹

Hiz. Muhammed (s.a.v) şu ayet-i kerime gereğince Allah Teâlâ'nın resulü ve peygamberlerin sonuncusu hatta tüm nebi ve resullerin peygamberidir: *“Hani Allah Teâlâ peygamberlerden: “Ben size Kitap ve hikmet verdikten sonra nezdinizdekileri tasdik eden bir peygamber geldiğinde ona mutlaka inanıp yardım edeceksiniz” diye söz almış, “Kabul ettiniz ve bu ahdimi yüklendiniz mi?” dediğinde, “Kabul ettik” cevabını vermişler, bunun üzerine Allah: O halde şahit olun; ben de sizinle birlikte şahitlik edenlerdenim, buyurmuştu.”*²⁰⁰

Allah Teâlâ O'na (s.a.v) insanlığın ihtiyaç duyduğu ve insanlığın doğru bir iman ve sağlam bir inanç üzere olmalarını temin eden tüm prensipleri, ilkeleri ve hükümleri vermiştir. Nitekim bu prensipler aynı zamanda insanların dünya işlerini ve geçimlerine dair tafsilatı tanzim eder. Bu yüzden İslam şeriatı ahirette kurtuluş vesile olduğu gibi dünya yönetimine de elverişli ve tam donanımlıdır.

¹⁹⁹ Muhammed İbrahim el-Kettânî, *ed-Da' ve ilâ İstiklâli'l-Fikr fi'l-İslâm*, -Hadis, I. Baskı, 2014, s. 36.

²⁰⁰ Âl-i İmrân, 3/81.

Üçüncü Bölüm

NUH KAVMİNİN HZ. NUH'UN DAVETİ KARŞISINDAKİ TUTUMLARI

Nuh ismi Kur'ân-ı Kerim'de 33 kez geçmektedir. Nuh ismi Kur'ân-ı Kerim'de 2 halde zikredilmiştir:

Birinci Hal: Kıssası anlatılırken Nuh ismi ya yalnız başına ya da kavmine muzaf şeklinde 11 kez zikredilmiştir.

İkinci Hal: Nuh ismi yalnız başına ya da kavmine muzaf şeklinde ama kıssası anlatırken değil; yalnızca kendisine, peygamberliğine, şeriatına yahut kavminin inkâr ve yalanlamalarına kısaca işaret edilerek zikredilmiştir. Surenin konusuna uygun olarak ya da kendisine işaret edilme bağlamda toplamda 22 yerde geçmektedir.

Nuh isminin yalnız başına ya da kavmine muzaf (قَوْمُ نُوحٍ) şekilde kıssa bağlamında adının geçtiği sureler: Âl-i İmrân, Nisâ, Enâm, A'râf, Tevbe, Hûd, İbrahim, İsra, Meryem, Hacc, Furkân, Ahzâb, Sâd, Ğâfir (Mümin), Şûrâ, Kâf, Zâriyât, Necm, Hadîd ve Tahrîm.

Hiz. Nuh kıssasına ait sahnelerin ve manzaraların geçtiği sureler şunlardır: A'râf, Yunus, Enbiyâ, Mü'minûn, Şuarâ, Ankebût, Sâffât, Kamer ve Nuh.

Bu surelerde sunulan Hiz. Nuh kıssasının uzunluğu ve kısalığı sureden sureye değişmektedir. Kıssaya ait sahne ve manzaralar, surenin konusu, bağlamı, karakteristik yapısı ve sureden çıkarılması hedeflenen dersle örtüşen miktarda sunulmaktadır. Örneğin Nuh Suresi'nin tamamı Hiz.

Nuh'un kavmiyle beraber başlarından geçen kıssadan bahseder. Hûd suresi; Hiz. Nuh kıssasından uzun sahneler ve manzaralar sergilemektedir. Yunus ve eş-Şuarâ sureleri ise

daha kısa sahneler sergilemektedir. Ankebut suresinde ise, diğer surelerde geçmeyen önemli bilgiler içeren iki ayet-i kerimde kıssaya işaret edilmektedir.¹

Çarpıcı olan ise, Hz. Nuh'un kıssasından bahseden mezkûr 10 surenin Mekki sureler olmasıdır. Bu da kıssalara, Hz. Muhammed'in (s.a.v) peygamberliğini ispatlama, Kur'ân-ı Kerim'in Allah Teâlâ'nın keliması olduğunu açıklama ve Mekke'deki zayıf müminlere dersler ve öğütler sunma görevini veren Kur'ân-ı Kerim'in Mekki ayetlerinin doğasıyla uyumaktadır.²

Allah Teâlâ, peygamberi Hz. Nuh'un kavmiyle girdiği mücadele kıssasını Mekke'de Hz. Peygambere anlatmıştır. Öyle ki kalbi rahat olsun ve maruz kaldığı inat, yalanlama, yüz çevirme ve işkencenin kendinden önceki peygamberlerin de başından geçtiğini O'na açıklasın. Kıssanın anlatılması aynı zamanda imanlarına iman katması için müminler açısından oldukça önemlidir. Kendilerinden önceki yalancıların ve doğru yoldan sapanların başlarına gelenleri bilmeleri, ibret almaları ve sapıklıklarından dönmeleri için kâfirler için de önemlidir.³

Hz. Nuh'un yaşam öyküsüne ilişkin öğelerin büyük çoğunluğu, Hz. Peygamber'in (s.a.v) Medin-i Münevvere'ye hicretinden önceki Mekke-i Mükerreme'de bulunduğu süre zarfında inen "Mekke Devri" surelerinde ayrıntılı bir şekilde bahsedildiğinden, Hz. Peygamber'in (s.a.v) Medine'de ikamet ettiği dönem içerisinde inen Medeni surelerde bir kez daha bahsedilmesine gerek kalmamıştır. Bu dönemde Hz. Nuh'tan bahseden ayetlerde Hz. Nuh'a sadece değinilip geçilmiştir. Bu yüzden Medenî surelerde Hz. Nuh konusunun bir ayetten fazla yerde geçmediğini görürüz. Buna göre Mekke devri surelerinde ayrıntılı anlatılan kıssa Medine devrindeki surelerde sadece temas edilip geçilmiştir.

Buradan hareketle, Medine devrinde inen surelerde Hz. Nuh'un adının 17 yerde geçtiğini görmekteyiz. Bu yerlerden her biri genellikle birer ayetten ibarettir.⁴

Prof. Dr. Taha Vâdî "*Ulû'l-Azm mine'r-Rusûl*" (Ulû'l-Azm Peygamberler) adlı kitabında şu hususları açıklamıştır:

- Hz. Nuh kıssası hakkındaki ayetlerin %94, 54'ü Mekke devrinde inmiştir.
- Hz. Nuh kıssası hakkındaki ayetlerin %5, 46'sı Medine devrinde inmiştir.⁵

Kur'ân-ı Kerim'in çeşitli yerlerinde Hz. Nuh kıssasına bu denli ayrıntılı bir şekilde özen gösterilmesi bu yüce peygamberin, müşrik kavim arasında Allah Teâlâ'nın adını yüceltmek ve O'na ibadeti yaygınlaştırmak gayesiyle psikolojik ve fiziksel olarak her iki düzeyde gösterdiği çaba ve yaptığı cihadın boyutunu ortaya koyuyor. Özellikle O'nun Hz. Âdem'in zürriyetinden gelen ilk resul olması da bu özeni arttırmaktadır.⁶

¹ Salâhu'l-Hâlidî, *el-Kıssasü'l-Kur'ânî*, 1/152.

² A.g.e, 1/152.

³ Taha Vâdî, *Ulû'l-Azm mine'r-Rusûl*, Daru'n-Neşr li'l-Câmiât, Kahire, 1998, s. 22.

⁴ Taha Vâdî, *Ulû'l-Azm mine'r-Rusûl*, s. 22.

⁵ A.g.e, s. 22.

⁶ A.g.e, s. 23.

Birinci Konu

NUH KAVMINİN HZ. NUH’UN DAVETİ KARŞISINDAKİ TUTUMLARININ HÛD SURESİNDE İŞLENİŞİ

Hız. Nuh kıssası Hûd suresinin 25 ila 49 ayetleri arası toplamda 25 ayet-i kerimede geçmektedir. Bu surede sergilenen sahneler ve manzaralar bu kıssa çerçevesinde sergilenen en uzun sahnelerdir. Hatta Hız. Nuh kıssasına ayrılan Nuh suresinin bizzat kendisinde arz edilen sahnelerden bile neredeyse daha uzundur.

Hûd suresinin ayetleri şunlardan detaylı bir şekilde bahseder;

- Hız. Nuh’un kavmine peygamber olarak gönderilişinden,
- Kavmini yalnızca Allah Teâlâ’ya ibadete davet edişinden,
- Kavminin ileri gelen kâfirlerinin O’na verdikleri cevaptan,
- O’nun daveti ve O’na uyanlar etrafında şüphe uyandırmalarından,
- Hız. Nuh’un o şüpheleri bertaraf edişinden,
- Kavminin kâfirlerinin “kendisine inananları etrafından kovması” şeklindeki tekliflerini reddedişinden,
- Kavminin kendilerine azabın gelmesini istemelerinden,
- Hız. Nuh’un onların bu isteklerine cevap vermesinden
- Allah Teâlâ’nın Hız. Nuh’a kavminden iman edenler dışında kimsenin iman etmeyeceğini haber vermesinden,
- O’na gemi yapma emrini vermesinden,
- Hız. Nuh’un gemi yapımı esnasında kavminin kâfir olanlarıyla arasında geçen bazı olaylardan,
- Tufan hadisesinin başlangıç sahnesinden,
- Tandırdan suyun fıskırmasından,

- Hz. Nuh’un gemiye müminlerle birlikte her canlıdan ikişer çift canlı yüklemesinden,
- Allah Teâlâ’nın ismiyle geminin tufan dalgaları arasında nasıl seyrettiğinden,
- Hz. Nuh ile kâfir oğlu arasında neler geçtiğinden,
- Bu kâfirin nasıl boğularak öldüğünden,
- Tufan olayının sona ermesinden,
- Suyun çekilmesinden
- Geminin yolcularıyla birlikte Cudi dağına yerleşmesinden,
- Hz. Nuh’un, oğlunun boğulmasını Rabbine danışmasından,
- Allah Teâlâ’nın O’nu azarlamasından,
- O çocuğun O’nun ailesinden olmadığından, çünkü oğlunun kötü bir iş işlediğinden,
- Hz. Nuh’un Rabbine karşı sergilediği edebinden,
- O’ndan af ve merhamet talep etmesinden.

Ayet-i kerimeler kıssayı Hz. Nuh ve beraberindeki mümin tabilerinin gemiden yere iniş sahnesiyle ve yeryüzünde sıfırdan yeni bir hayatın başlangıcıyla noktılıyor. Ayet-i kerimeler, Kur’ân-ı Kerim’deki Hz. Nuh kıssasına, Hz. Peygamber’in (s.a.v) peygamberliğine delil olma misyonu yüklemektedir.¹

İnşallah bu bölümde Hz. Nuh ile kavminin ileri gelenleri arasında gemi yapımına kadar cereyan eden diyalog ve mücadeleler üzerinde duracağız. Gemiye binme ve sonrasıyla alakalı konular inşallah büyük tufanla ilgili olan dördüncü bölümde gelecektir.

1. NUH KAVMİNİN İLERİ GELENLERİNİN HZ. NUH’UN DAVETİ ETRAFINDAKİ ŞÜPHELERİ

Allah Teâlâ şöyle buyuruyor:

“Kavminden ileri gelen kâfirler dediler ki: “Biz seni sadece bizim gibi bir insan olarak görüyoruz. Bizden, basit görüşle hareket eden alt tabakamızdan başkasının sana uyduğunu görmüyoruz. Ve sizin bize karşı bir üstünlüğünüzü de görmüyoruz. Bilakis sizin yalancılar olduğunuzu düşünüyoruz.””²

¹ el-Hâlidî, *el-Kıssas*’l-Kur’ânî, 1/153.

² Hûd, 11/27.

Bu, Nuh kavminin ileri gelenlerinin Hz. Nuh'un kavmine yaptığı ibadet çağrısına yönelik cevaplarıdır.

➤ İlgili Ayet-i Kerimenin Açıklaması

فَقَالَ الْمَلَأُ “*Kavminden ileri gelenler dediler ki.*”

Bu ifadede geçen fa harfi atıf harfi olup hemen peşi sıra gelmek ve hızlı cevap vermek anlamı taşır. Yani onlar Hz. Nuh'un ne dediğine bakmadan, düşünmeden, akletmeden, dikkat etmeden, tefekkür dahi etmeden kavmin geri kalanlarının davete olumlu yaklaşımlarının da önünü kesmek amacıyla hemen cevap verdiler.

Mele kavramı makam ve mevki sahibi, liderlik vasfına sahip, varlıklı ve o beldeki liderlik koltuklarını ve de önemli vazifeleri ellerinde bulunduran kişileri ifade eder. *Mele* kelimesi dikkatleri üzerine süratle çeken bir kelimedir. Bu grubun daha tarihin başlarında bulunması sosyologların, psikologların, antropologların (insan bilimi uzmanları) ve siyasilerin dikkatlerini üzerine çekmesi gereken çarpıcı bir husustur. Gerçekten de bu dikkati calıp bir husustur. Bu sahnede, bu kıssada, insanlık tarihinin bu kadar erken bir döneminde, henüz tarihin şafağında varlık gösteren bu kavram dikkatlerimizi kuvvetli bir şekilde çekmektedir. Günümüzdeki en önemli olgu (olan *mele* kavramı) tarihin ta ilk gününden itibaren gün yüzüne çıkmıştır. Bu olgu, günümüzde değişen egemenlik alanı, egemenlik vasıtaları ve şekilleri dışında insanlık için yeni bir olgu değildir. Dün *Mele* neyse bugün ki otoriter yapı aynıdır. Her iki dönemde de insanları etkileme ve hâkimiyet altına alma şekilleri ve bir de kullanılan gereçler değişebilir; ama köken birdir.³

Kavmin ileri gelenlerine *mele* denilmesinin anlamlı bir yorumu bulunmaktadı: İmam Râğıb el-Asfahânî *mele* kelimesinin anlamı hakkında şunları kaydeder: *Mele* aynı görüşte birleşenlerdir. Gözleri, görüş ve duruşlarıyla, kalpleri ise saygınlık ve heybetleriyle doldururlar. Arapçada مَلَأَ الْعَيْنَ / *Falan göz dolduruyor, hayran bırakıyor* yani O, onu gören kişinin yanında saygındır, yücedir; sanki onu görmekle gözleri doluyor demektir.⁴

Nuh kavminin kâfirlerinin de ileri gelenleri vardı. Her kâfir grubunun önde gelenleri mutlaka vardır. Onlar hak karşıtlığı konusunda toplumlarına rehberlik ederler. Ortak noktaları küfür olan Nuh kavminin ileri gelenleri de bir araya gelir ve Hz. Nuh ve getirdiği din karşıtı komplo ve tuzakları planladıkları oturumlar düzenlerler, bu oturumlarda Hz. Nuh'la girecekleri savaş ve çarpışma

³ Ahmed Nevfel, *Tefsîru Sûreti Hûd*, s. 114.

⁴ Salâh el-Hâlidî, *el-Kıssatu'l-Kur'ânî*, 1/170; Bkz: er-Râğıb el-Asfahânî, *Müfredâtu Elfâzi'l-Kur'ân*, s. 776.

yöntemlerinde bir uzlaşmaya varırlardı. Bir propaganda planı hazırlarlar ve o planı kendi üyelerine, neferlerine ve işbirlikçilerine uygularlardı.

İleri gelenlere, halkının ve üyelerinin gözlerini heybet ve korkuyla, neferlerinin kalplerini haşyet ve saygınlıkla doldurduklarından dolayı مَلَأَ /mele denmiştir. Yani bu kişiler üyelerinin gözlerini, nefislerini, kalplerini ve zihinlerini dolduruyorlardı. Bu nedenle toplum onlardan ürüyor ve korku duyuyordu. Ve bu yüzden de toplum onlara tabi oluyordu ve onlar da topluma istedikleri şeyleri yaptırıyordu. Hakkı inkâr ve Hz. Nuh karşıtlığı konusunda kendilerine işbirlikçiler topluyorlardı.

İşte bunlar, Kur'ân-ı Kerim'deki peygamber kıssalarında gözlemlediğimiz mele olgusunun dışa vuran en önemli etkileridir. Bu olgu, hak ve hak neferlerinin karşısında duran şeytan taraftarlarına, şeytanca ve cahilce liderliği temsil eder. Hz. Nuh kıssasından bahseden Kur'ân-ı Kerim ayetleri mele topluluğunun, toplumlarına Hz. Nuh karşıtlığı konusunda rehberlik ettiğini bize haber vermektedir. Hz. Nuh ve O'na uyanlara karşı şüphe uyandıranlar da yine bunlardır. Hz. Nuh'a isteklerini sunarak tehditlerini yönelttiler. Hz. Nuh da bu ileri gelenlerle görüştü. Şüphelerinin yersiz olduğunu ortaya koyarak isteklerine karşılık vermedi, tehditlerine de boyun eğmediği gibi onlara meydan okudu ve onlarla mücadelesini sürdürdü. Rabbi olan Allah Teâlâ'ya güvenerek imanıyla onlara üstün geldi.⁵

“Kavminden olan o kafirler.”

Arapçada ism-i mevsul her zaman sahip olduğu sıladaki manayı açıklamak, ortaya çıkarmak için getirilir. Çünkü ism-i mevsul, sıra cümlesi olmadan anlaşılmaz. Ayette geçen bu ifadede sıra cümlesi كَفَرُوا cümlesidir. Anlaşılan o ki; toplumun tamamı bu özelliğe sahipti. Fakat şu da anlaşılıyor; bu kişiler küfrü ortaya ilk atan, onu süslü gösteren, revaç bulmasını sağlayan, ondan kazanç elde eden, onu istismar eden, kumanda eden, başını çeken ve bekçiliğini yapanlardır.⁶ مِنْ قَوْمِهِ ifadesi ise Nuh kavminden olanlar demektir.

“Seni de bizim gibi bir insan olarak görüyoruz.”

Bu ifade hasr ifadesiyle (hasr/sadece anlamı ifade eden لَا ile) gelmiştir. Kavmi Hz. Nuh'a: “Biz seni de bizim gibi her yönüyle insan olarak görüyoruz”, bu şekilde sana nasıl uyabiliriz ki? Sen bize nasıl rehberlik edeceksin ki? diye cevap verdiler. Ama böyle derken kendilerinin insan olmalarına rağmen toplumu güden kişiler olduklarını hatta insanların en adileri olduklarını unuttular.⁷

⁵ el-Hâlidî, *el-Kıssasul-Kur'ânî*, 1/171.

⁶ Ahmed Nevfel, *Tefsîru Sûreti Hûd*, s. 114.

⁷ A.g.e, s. 114.

İnsanların cahil kesiminin kafalarına öteden beri takılan kuşkulardan biri şudur: İnsanoğlu, Yüce Allah'ın elçiliğini taşıyamayacak kadar küçük ve yetersiz bir canlı türüdür. Eğer yüce Allah mutlaka insanlara elçi gönderecekse, bu görevi kesinlikle bir melek veya başka bir canlı türü yüklenmelidir. Bu cahilce bir kuşkudur. Kaynağı “insan” denen şu yeryüzünde halife olarak seçilen canlı türüne güvensizliktir. Bu görev, son derece önemli bir görevdir. Buna göre Yüce Allah insana bu göreve denk düşecek yetenekler ve güçler bağışlamış olmalıdır; bu canlı türünü, bazı seçkin fertlerin peygamberlik yükünü taşıyacak yeteneğe sahip olmalarını mümkün kılacak düzeyde yaratmış olmalıdır. Bu peygamberleri yüce Allah seçeceğine göre, bu peygamberlerin yapı hamuruna, insan türünün genel niteliklerinden fazla olarak hangi özel yetenekleri katacağını O, herkesten iyi bilir.

Bu alandaki bir başka cahilce kuşku da şudur: Mademki yüce Allah insanlar arasından peygamber seçiyor. Bu peygamber, niye toplumun kaymak tabakasını oluşturan, yönetim mekanizmasının kilit noktalarını ellerinde tutan seçkinler arasından belirlenmiyor? Bu kuşkunun arkasında insan denen canlıya üstünlük kazandıran gerçek değerlerin ne olduğunu bilmemek; bütün bir tür olarak yeryüzü halifeliğine neden lâyık görüldüğünden ve bazı seçkin fertlerinin şahsında niçin Yüce Allah'ın elçiliği gibi yüce bir görevi taşımaya yetenekli sayıldığından habersiz olmak yatar. Söz konusu değerlerin servetle, mevkiyle, yeryüzünde egemenlik kurmuş olmakla ilgisi yoktur. Bu değerler vicdan temizliği ile bu vicdanların yücelikler âlemi ile ilişki kurmaya yetenekli olmaları ile ilgilidir. Bu vicdanların her türlü lekeden arınmış olmaları, yücelikler âleminin mesajlarını alabilmeleri, o âlemlerle iletişim kurma yeteneğini taşımaları, bu ağır emaneti omuzlayacak güçte olmaları, onun yükleyeceği zorluklara katlanabilmeleri ve bu emaneti, ne pahasına olursa olsun, insanlara iletebilmeleri önemlidir. Bu saydıklarımız yanında peygamberliğin daha başka nitelikleri de vardır. Önemli olan peygamber olarak seçilenlerin bu nitelikleri taşımalarıdır ve niteliklerin servetle, mevkiyle, yeryüzü egemenlerinden biri olmakla uzaktan-yakından ilgileri yoktur.

Fakat Nuh kavminin ileri gelenleri, tıpkı diğer peygamberlerin kavimlerinin ileri gelenleri gibi bu yüce değerleri görmekten uzaktırlar, dünyevi konumları gözlerini bu gerçeği görmeyecek derecede kör etmektedir. Bu yüzden seçilen peygamberlerin bu yüce göreve lâyık görülmelerinin gerekçesini kavrayamamaktadırlar. Onlara göre bu görev, insanlara verilemez. Ama eğer mutlaka bir insana verilecekse, bu insan kesinlikle kendileri gibi toplumun kaymak tabakasını oluşturan egemenler arasından seçilmelidir! Nitekim bakın, neler diyorlar! “*Biz seni sadece bizler gibi bir insan olarak görüyoruz.*” Bu, sözlerinden biridir. Öbürü ise daha da

müthiş: “*Sana uyanların aramızdaki ilkel düşünceli, ayak takımı olduğunu görüyoruz.*”⁸

“*Bizden, basit görüşle hareket eden alt tabakamızdan başkasının sana uyduğunu görmüyoruz.*”

Ayet-i kerimede ikinci kez hasr sığası (ﻻ) gelmiştir. Buradaki görmek sığasından itiraz etme, imtina etme, hafife alma, hem basiret hem de baş gözüyle birlikte görmeyi kastetmişlerdir. Yani biz sizin durumunuzu görüşüyoruz fakat sizin çok düşkün olduğunuzu görüyoruz. Yahut gözlerimizle görüyoruz ki siz toplumun düşkünlerisiniz. Biz nasıl olur da elemanları, adamları ve üyeleri bunlar olan bir dine gireriz!

Sınıfsal düşüncenin toplumlar arasında çok erken bir dönemde başladığı anlaşıyor. Bu kafatasçı bakış açısının kökü oldukça derin ve çok eskilere dayanmaktadır. Kendinin üstün, kendi dışındakilerinin düşük olduğu gözüyle topluma bakmak çok eski dönemlerden itibaren toplumsal gerçeklik taşına işlenmiştir. Biz de bu ayet-i kerimenin tefsirinde insanlığın şafağından ve erken dönemlerinden bahsediyoruz. Onların gözündeki düşük olanlar sınıfsal yönden düşüktürler ahlaki yönden değil. Hatta varlıklı sınıfın çocuğu ahlaki açıdan düşük de olsa o, sınıfsal açıdan mukaddes, nezih yahut üstün bir soydan sayılır. Onların nazarında önemli olan kendi ölçüleridir; hakkın, realitenin, dinin yahut dinlerin ölçüsü değil.⁹

“*Bizim alt tabakamız*” kelimesinin Hz. Nuh’a uyanlara nispet edilmesi, toplumun ileri gelenlerinin yahut eşrafının, aralarındaki zayıflara karşı besledikleri kin ve aşağılama eğilimlerinin vardıgı boyutu ortaya koymaktadır. Bu zayıf kişilerin onların gözündeki hiçbir değeri; manevi hareketlerinin veya yönelimlerinin de hiçbir kıymet-i harbiyesi yoktu. Toplumun ileri gelenlerinin gözündeki onların bu yönelimleri, Hz. Nuh’un risaleti hakkında yeteri kadar düşünmemelerinden ileri gelmektedir.¹⁰

“*Basit görüşle hareket eden*” ifadesi ise onları ayıplamak anlamındadır. Yani müminleri Hz. Nuh’un çağrısına süratle icabet ettikleri için kınıyorlar ve bunu bir aleladelik, basitlik, gelişmemişlik, düşüncesizlik, yüzeysellik ve konu hakkında derin düşünmekten yoksunluk olarak görüyorlar. Onların bu görüşleri dikkatli inceleme ve düşünmenin de olgunlaştıramadığı yersiz ve olgun olmayan vahim bir görüştür. Sanki o zamanın en akıllıları, en olgunları sadece kendileriymiş havasına kapılmışlardı. Hâlbuki onlar akılları ve kalpleri bomboş, işkembeleri ve

⁸ Fî Zilâli’l-Kur’ân, 4/1872.

⁹ Ahmed Nevfel, *Tefsîru Sureti Hûd*, s. 115.

¹⁰ Zâhiye ed-Dücânî, *Ahsenu’l-Kasas beyne İ’câzi’l-Kur’ân ve Tahrifi’t-Tevrât*, Daru’t-Takrîb beyne’l-Mezâhibi’l-İslâmiyye, 3. Baskı, 2001, s. 31.

cepleri dolu ahmak bir güruhtan başka bir halt değillerdi. Onlar Hz. Nuh'un davetini kabul etmemekle kınadıkları basit görüşlülük seviyesine kendileri düşmüşlerdi. Burayı iyi düşün!¹¹

وَمَا نَرَى لَكُمْ عَلَيْنَا مِنْ فَضْلٍ - “*Ve sizin bize karşı bir üstünlüğünüzü de görmüyoruz.*”

Bu, *mele* topluluğunun görme fiilini kullandıkları üçüncü seferdir. İlk “مَا وَنَاكَ أَتَّبَعَكَ إِلَّا - “*Seni insan olarak görüyoruz...*” dediler, ardından “وَمَا نَرَى لَكُمْ عَلَيْنَا مِنْ فَضْلٍ - “*Sana tabi olmadığını görüyoruz...*” dediler, şimdi ise “وَمَا نَرَى لَكُمْ عَلَيْنَا مِنْ فَضْلٍ - “*Ve sizin bize karşı bir üstünlüğünüzü de görmüyoruz*” diyorlar.

Onlar için mühim olan kendileri, bakış açıları, görüşleri, üstün dehalari, hassas terazileri... Gerçeğin ne olduğunun pek bir ehemmiyeti yok! Mühim olan, biz, kendi terazilerimizle sizin bize karşı hiçbir konuda bir üstünlüğünüzün, meziyetinizin, saygınlığınızın ve önceliğinizin olmadığını görüyor olmamızdır! Tabii ki onlar önceden dini ve ahlaki değerleri yıktıklarından geriye maddi değerden, toplumsal bakış açısından ve sınıfsal ölçüyü baz almaktan başka bir değer de kalmamıştı.

İleri gelenler (Mele), müminleri kendilerine üstün gösteren ayrıcalıklardan yoksun olduklarını - kendi zanlarınca - vurgulamak amacıyla لَكُمْ kelimesini عَلَيْنَا kelimesinden önce söylediler. Her bir kelime iç âlemde saklı olanı duyguyu, fikri ve kültürel olarak biriken malzemeleri dile getirir. Kur'an-ı Kerim onların kelimelerini aktardığı ifadeleriyle, bize; onların kelimelerine eşlik eden bilinçli, duygusal ve fikişsel kini ve düşmanlığı da aktarmaktadır. Öyleyse bunları ortaya çıkarman için yapman gereken tek şey tetkikte bulunmak ve iyice araştırmaktır. Böylelikle şu ileri gelenlerin gerçek yüzleri ortaya çıkar. Dinen lazım gelen tüm manaları Kur'an-ı Kerim'den ve Seb'i Mesânî'den çıkaramayana şaşılır!

بَلْ نَحْنُكُمْ كَاذِبِينَ - “*Bilakis sizin yalancılar olduğunuzu düşünüyoruz.*”

بَل harfi geride geçen konuşmayı iptal edip yeni bir söze geçişi ifade eder. San ki *mele* topluluğu diyorlar ki; sözü uzatmadan kısa kesip hemen neticeye ulaşalım diye meseleyi kökünden halledecek şeyi söylüyoruz. Siz bizim nazarımızda ve bizim zannımızca yalancılarıdınız. Cevabı, suali ve sözü uzatmanın ne alemi var?

Kur'an-ı Kerim'in hayret verici metodolojisinden, Kur'an kıssalarında sözü edilen *mele* topluluğunun peygamberlerin yalancı olduğuna hiçbir zaman emin olamadıklarını anlıyoruz. Tabii ki peygamberler yalancı olamazlar. Çünkü peygamberlerin en önde gelen meziyetleri mutlak doğruluktur. Bu yüzden *mele* topluluğu her zaman zan içeren cümleler kullanmışlardır. Burada biraz da kıvrak zekâya

¹¹ Ahmed Nevfel, *Tefsîru Sûreti Hûd*, s. 115.

işaret vardır. Zira onlar iddiaları hemen reddedilmesin diye zan belirten ifadeler kullanmışlardır. Gelgelelim bu itham peygamberlere çok erken bir dönemde yöneltilmiştir ki, peygamberler bu ithamdan münezzehtir. Fakat onlar kesinlik belirten bir ifadeyle değil zan belirten bir ifadeyle bu ithamı yöneltmişlerdir.¹²

Hız. Nuh'u yalanla itham etmenin fikri arka planında, onların; şayet Hız. Nuh'a iman edip Müslüman olularsa ve O'na uyarlırsa aptallar, akıl ve basiretten mahrumlar zümresinden olacakları hissiyatı ve yine arka planda peygamberin şahsi çıkar elde ettiği suçlaması yatmaktadır.¹³

Sözünü ettiğimiz seçkinlerin Yüce Allah'ın peygamberine ve bağlılarına yönelttikleri sonuncu suçlama budur. Fakat bu suçlamayı, mensubu oldukları sınıfın, yani "Aristokrasi"nin yöntemleri uyarınca yapıyorlar. Söylemek istediklerini "Aristokrat"lara yaraşır bir ihtiyatlılıkla dile getiriyorlar; "olduğunuzu düşünüyoruz" diyorlar. Neden dersiniz, dobra dobra konuşmak ve kesin doğrultulu tercihi yapmak, bu beylere göre, taşkın ve ilkel düşünceli halk yığınlarının özelliklerindendir. O halde ileri görüşlü ve sağlam düşünceli seçkinler, hiçbir zaman bu düzeye düşmemelidirler!

Bu davranış türü ve bu konuşma üslubu Hız. Nuh'un zamanından beri sürekli tekrarlanan bir örnektir. Yani sözünü ettiğimiz cepleri dolu, kalpleri boş, burnu havada, iddialı, boyun damarları çıkık ve şiş göbekli sözde seçkinler her zaman böyle konuşurlar, böyle davranırlar.¹⁴

Kur'an-ı Kerim'in ifadelerinden şu hususlar göze çarpmaktadır:

- Kur'an kıssalarında sayısız miktarda psikolojik ve sosyal işaretler vardır.
- Keşke tüm sa'y u gayretini hiçbir kıymet-i harbiyesi bulunmayan İsrailiyyat kaynaklı rivayetleri nakletmeye harcayanlar, kıssalardan elde edilen işaretleri ve hisseleri çıkarmakla uğraşsalar; işte o zaman dişe dokunur kıymetli bir iş yapmış olurlar.
- Sınıfsal (halk arasında sınıf ayırımına dayalı) düşünce ve bu düşünce temeline dayalı ayrımcılık insanlık tarihinde, hem eskiden var olmuş hem halen devam etmekte.
- Bu düşünce zorbalık teorisine hizmet etmektedir.
- Din, şirki kökünden kazımasının yanı sıra gayr-i ahlaki değerlere karşı yapılmış bir devrimdir.
- Ne peygamberler ne de onlara iman edenler hiçbir zaman kesinlik ifade

¹² A.g.e, s. 116.

¹³ el-Meydânî, *Nuh aleyhisselam ve Kavmuhu fi'l-Kur'âni'l-Mecîd*, s. 91.

¹⁴ *Fî Zilâli'l-Kur'ân*, 4/1873.

eden sözcüklerle yalanlanmamışlardır. Ancak ve ancak; Kur'ân'ı Kerim'in hayret verici üslubundan da anlaşıldığı üzere, mutlak doğruluklarıyla bilindiklerinden dolayı, *mele* topluluğu peygamberleri sürekli olarak zan içeren ifadeler kullanarak, yalancılıkla itham ediyorlardı.

- Bozguncular ve ıslah hareketlerine ve tabiatın bir kanunu olan değişim yasasına direnenler, kendilerinin sözde olgun bir fikirden hareketle karşı çıktıklarını iddia ediyorlar; yeni görüşlere de kapılarını kapamış ve bu görüşleri saçma buluyorlardı.
- Tevhid dinleri her zaman ve zeminde insanlığın tek gerçek özgürlük hareketleri olmuşlardır.¹⁵

2. HZ. NUH'UN KAVMİNİN İLERİ GELENLERİNİN (MELE'NİN) İTİRAZLARINA VERDİĞİ CEVAP

“Nuh: Ey kavmim! Rabbimin katından bir delilim bulunsa ve bana yine katından bir rahmet vermiş de bunlar sizden gizlenmiş olsa, söyleyin bana, hoşlanmadığınız halde zorla sizi bunlara mecbur mu ederiz? dedi.

Ey kavmim! Buna karşılık ben sizden bir mal da istemiyorum. Benim ücretim Allah Teâlâ'ya aittir; inananları da kovacak değilim; çünkü onlar Rableriyle karşılaşacaklar; fakat ben sizi cahil bir millet olarak görüyorum. Ey kavmim! Onları kovarsam, Allah Teâlâ'ya karşı beni kim savunur? Düşünmez misiniz? Size, Allah Teâlâ'nın hazineleri yanımdadır demiyorum; gaybı da bilmem; doğrusu melek olduğumu da söylemiyorum; küçük gördüklerinize Allah iyilik vermeyecektir diyemem; içlerinde olanı Allah Teâlâ daha iyi bilir. Yoksa şüphesiz haksızlık edenlerden olurum.”¹⁶

Yukarıdaki ayet-i kerimelerde Nuh kavminin diğer bir deyişle *mele* topluluğunun Hz. Nuh'un kendilerini yalnızca Allah Teâlâ'ya ibadet etmeye yönelik yaptığı davete verdikleri cevapları ele alınmakta. Buna karşılık Hz. Nuh, bu adamların suçlamalarını, sırt çevirmelerini ve tepeden bakmalarını peygambere yaraşır bir hoşgörü ile karşılıyor. Onların bu sözleri karşısında vakarlıdır, insanlara duyurmak üzere getirdiği gerçeğin gücüne güvenmektedir, kendisini peygamber olarak gönderen Rabbinin desteğinden emindir; önündeki yolun belirginliğinden ve kafasındaki yöntemin doğruluğundan en ufak bir kuşku yoktur. Bu yüzden karşısındakiler gibi kaba sözler söylemiyor, onlar gibi suçlamalara kalkışmıyor, onların kine benzer iddialar ileri sürmüyor, kendini olduğundan başka türlü göstermeye, peygamberlik misyonuna özü dışında bir nitelik vermeye çalışmıyor.

¹⁵ Ahmed Nevfel, *Tefsîru Sûreti Hûd*, s. 118.

¹⁶ Hûd, 11/28-31.

► Ayetlerin Açıklaması

قَالَ يَا قَوْمِیْ اَرۡءَیۡتُمۡ اِنْ كُنْتُ عَلٰی بَیِّنَةٍ مِّنۡ رَبِّیْ - “*Dedi ki: Ey kavmim! Rabbimin katından bir delilim bulunduğu hususunda görüşünüz nedir?*”

Hoşgörü yansıtan, sevgi dolu, onları kendinden ve kendisini onlardan sayan seslenişle “*Dedi ki: Ey kavmim!*”¹⁷

اَرۡءَیۡتُمۡ - “*Gördünüz mü? (Görüşünüz nedir?)*”:

Yani, size tebliğ ettiğim hususlarda doğru sözlü olduğuma dair Rabbim tarafından bana şahit olacak bir delilimin olma olasılığını hiç düşündünüz mü? Bana inanacak mısınız? Düşünün ve bana düşüncenizi bildirin.¹⁸ اَرۡءَیۡتُمۡ kelimesinin başındaki hemze (İ) istifham/soru sormak için kullanılır; fakat burada taaccüb (hayret etme, şaşma, şaşırma) anlamına gelir. Ru’yet (görüş) ise ya baş gözü ile görmek yahut basiret görüşü (öngörü, düşünme) anlamlarına gelir. Burada ikinci anlam tercih edilmiştir.¹⁹

اِنْ كُنْتُ عَلٰی بَیِّنَةٍ مِّنۡ رَبِّیْ - “*Rabbimin katından bir delilim bulunduğu hususunda*”;

Yani: Hak üzere olduğuma, çıplak gerçeğe ve kesin bir delile sahip olduğuma dair sağlam bir delilim var. Bu delilin kesin Allah Teâlâ’dan olduğu açık ve net ortadadır. İnsanlık böyle bir delilin benzerini getirmekten acizdir.²⁰ İşte Hz. Nuh, Rabbinden tebliğ yapan gerçek sadık bir peygamber olduğuna Allah Teâlâ’nın kendisiyle şahitlik yaptığı keskin bir delili sunmak için yaptığı hazırlığı bu sözleriyle ortaya koyuyor. Ayrıca kendisinin kuruntuya kapıldığı veya yalancı olduğu suçlamasını da böylelikle def etmiştir. Zira mucize kesin bir delil ve güçlü bir alamet olma özelliğine sahiptir.²¹

“*O, bana kendi tarafından bir rahmet bahşetmişse, size de onu göreceğ göz verilmemişse...*”

Bana kendi katından olan geniş bir rahmet lütfetti. Buradaki “rahmet” muhtemelen ya peygamberlik yahut hem peygamberlik hem de Allah Teâlâ’nın bağışladığı diğer lütuflardır. Çünkü رَحْمَةٌ kelimesi çokluk ve büyüklük anlamı ifade etmesi için nekre olarak zikredilmiştir.²²

Abdurrahman Habbenneke el-Meydânî der ki: “*Sizler için bana katından bir rahmet verdi*” ifadesindeki verilen “rahmet”, sizin mutluluğunuzu ve kurtuluşunuzu

¹⁷ Fî Zilâli’l-Kur’ân, 4/1873.

¹⁸ el-Meydânî, Nuh aleyhisselam ve Kavmuhu fi’l-Kur’âni’l-Mecîd, s. 91.

¹⁹ Ahmed Nevfel, Tefsîru Sûreti Hûd, s. 119.

²⁰ A.g.e, s. 119.

²¹ Nuh aleyhisselam ve Kavmuhu fi’l-Kur’âni’l-Mecîd, s. 91.

²² Tefsîru Sûreti Hûd, s. 119.

sağlayan din ve dinde var olan prensipler ve tavsiyelerdir. Kuşkusuz bunda sizler için oldukça büyük bir rahmet vardır. Yani: Sizin için büyük bir rahmet olan getirdiğim bu dinin içeriğini hiç düşündünüz mü? O halde düşünün ve bana haber verin.²³

فَعَمِيَتْ عَلَيْكُمْ – “*Bunlar sizden gizlenmiş olsa...*”:

Yani bu size gizlendi ve sizin için anlaşılması güç kılındı. Bu durum, kendilerine uydukları sapkın liderlerin etkisinde kalanlar hakkında geçerlidir.²⁴ İnsan ve cin şeytanlarının kışkırtmalarının ve kandırmalarının yanı sıra, kibir, günahlara rağbet, arzuların peşinden gitmek, dünya sevdası gibi geçirdikleri ruhsal değişiklikler sebebiyle de sapkın liderler ve diğerleri hakkında geçerlidir. Bu ifadede, *mele* grubunun müminlerin Hz. Nuh’a tabi ve teslim olurken basit görüşle hareket eden kimseler oldukları yönündeki ithamları Hz. Nuh tarafından çürütülmektedir.²⁵ Kısaca yani; getirdiğim delil ve Allah tarafından bahşedilen rahmet size gizli kalmış, onun Allah tarafından olduğunu anlayamamışsınız demek istemektedir.

“*O, bana kendi tarafından bir rahmet bahşetmişse, size de onu göreceğ göz verilmemiş...*” ifadesi Hz. Nuh’un getirdiği dinin şeffaflığına, açık seçik olduğuna işaret etmektedir. Anlamalarını güçleştirici bir şey akıllarını örtmedikçe her akıl o dini rahatlıkla kavrayabilir, anlayabilir. Bu, Hz. Nuh’un onların idrak kabiliyetlerine karşı gösterdiği engin müsamahayı ve onlarla yakınlaşmak için gösterdiği üstün çabayı tasvir etmektedir. Sanki Hz. Nuh onlara: Ben sizi benim peygamberliğimi anlamamakla itham etmiyorum. Yalnızca sizinle peygamberliğimi anlamanız arasına giren ve bu yüzden onu idrak edemediğiniz engeli itham ediyorum, suçlu buluyorum. İşte bu yaklaşım onları kendiliğinden bu engelin ne olduğunu düşünmeye ve araştırmaya sevk eder.²⁶

“*Size de onu göreceğ göz verilmemişse...*” ifadesinde istiare sanatı vardır. Onlarla girilen mücadelede onların مَا نَرَاكَ إِلَّا بَشَرًا - “*Seni insan olarak görüyoruz...*”, “*Sana tabi olmadığını görüyoruz...*”, “*Ve sizin bize karşı bir üstünlüğünüzü de görmüyoruz*” sözlerine uygun karşılık verme (tıbak/tetâbuk) sanatı vardır. İşte bu maksatla Hz. Nuh onların sözlerine, hem manen hem de lafzen mukabelede (karşılıkta) bulunmuş, onların görmelerini körlük kabilinden saymıştır.²⁷

“*Hoşlanmadığınız halde zorla sizi bunlara mecbur mu ederiz?*”

²³ Nûh aleyhisselam ve Kavmuhi fî'l-Kur'âni'l-Mecîd, s. 90.

²⁴ el Meydânî, Nûh aleyhisselam ve Kavmuhi fî'l-Kur'âni'l-Mecîd, s. 92.

²⁵ A.g.e, s. 92.

²⁶ Avde Abdullah, Edebu'l-Kelâm ve Eseruhu fî Binâi'l-Alâkâtî'l-İnsâniyye fî Dav'il-Kur'âni'l-Kerîm, s. 311.

²⁷ Ahmed Nevfel, Tefsîru Sûreti Hûd, s. 120.

kelimesi Kur’ân-ı Kerim’deki en uzun kelimelerden biri sayılır. Zira bu kelime istifham edatı, fiil, fail, meful-u bih hatta iki meful-u bih’ten oluşmakta olup toplamda beş kelime bir aradadır. Şu dilin güzelliğine, Arap dilinin tacı olan ve edebiyat güneşi kendisinde parlayan Kur’ân-ı Kerim’in inceliğine bakar mısınız? وَأَنْتُمْ لَهَا كَارِهُونَ ifadesindeki vav en doğru tercihe göre vav-ı haliye’dir. Cümle mübteda ve haberden müteşekkil isim cümlesidir. Yani siz bu delilden hoşlanmadığınız ve terk ettiğiniz halde ve ayrıca din, zoraki olmayıp bir tercih meselesi iken nasıl böyle bir mecburiyet yöneltilebilir ki size!²⁸ Bu ifade “*Dinde zorlama yoktur*” kuralının tüm ilahi dinlerde mevcut bir kural olduğunu gösterir.²⁹

أَنْزَلْنَاهَا lafzı hemzeden ve fiil olan نَزِمٌ dan oluşmaktadır. Kimi mecbur tutuyoruz? Muhatabı. Peki, neyle mecbur tutuyoruz? Allah Teâlâ’nın sistemine iman etmekle! O halde bu kelimeye istifham edatı, fiil ve fiilin içinde gizli olan نَحْنُ zamiri fail, birinci ve ikinci meful vardır. Birinci meful أَنْزَلْنَاهَا kelimesindeki muhatap ke’i olan نَحْنُdür. Yani siz istemediğiniz, hoşlanmadığınız halde size zorla farz mı kılacağız? Tabi ki, hayır! Çünkü insanın gönül rızasıyla ve kendi tercihiyle iman etmesi gerekir. Şayet Allah tüm kullarını iman etmeye mecbur bıraksaydı elbette mecburen kabul ederlerdi. Fakat Allah Teâlâ insanın isteyerek ve kendi tercihiyle iman etmesini diliyor; mecbur olduğu için değil. Çünkü ikrah yani zorlama, kalıpları itaate mecbur etmektir. Allah ise, gönülden bağlı kalpler istiyor; baskıyla boyun eğen kalıplar değil! Eğer Hak Teâlâ tüm insanların zorla iman etmelerini dileseydi, tüm kâinatı emrine amade kıldığı gibi kuşkusuz bizleri de zorla boyun eğdirirdi.³⁰

O halde din, ikrah altında iman etmemiz için değil, gönül rızasıyla ve kendi tercihlerimizle iman etmemiz için gelmiştir.³¹ Allah Teâlâ buyuruyor ki: “*Dinde zorlama yoktur. Artık doğrulukla eğrilik birbirinden ayrılmıştır.*”³² Ayetteki bu ifade, dinde oldukça önemli ve oldukça sağlam bir prensiptir. Bu prensip inanç noktasında baskı, dayatma ve üstünlük sağlamaya dayalı değil; tercih hakkına, araştırma ve düşünme neticesinde ikna olmaya dayalı bir prensiptir.³³

Buradan şu hususlar açığa çıkıyor:

– Dini kabul etmek ikna olmaya dayalıdır; baskı yaparak boyun eğdirmeye değil!

²⁸ Tefsîru Sûreti Hûd, s. 119.

²⁹ el-Meydânî, Nûh aleyhisselam ve Kavmuhu fi’l-Kur’âni’l-Mecîd, s. 92.

³⁰ A.g.e, s. 92.

³¹ Muhammed Mütevellî eş-Şa’râvî, Kısasu’l-Enbiyâ, Daru’l-Kalem li’t-Tıbbâ ve’n-Neşr ve’t-Tevzî, 1. Baskı, 2011, 1/45.

³² el-Bakara, 2/256.

³³ Fî Zilâli’l-Kur’ân, 4/1874.

Peygamberler insanları susturmak için delil kullanırlar; dini kabule zorlamak için değil.

- Delil göstererek münakaşaya girmek, yetenek ve deneyim isteyen bir sanattır. Peygamberler ise bu sanatın üstatlarıdır.
- Kanıt, akli bir delil ve karşı konulmaz bir ispat aracıdır. Somut düşünceli kişiyle alışkanlıklarının kıskacı altında olan kişi onu anlayamaz.

“*Ey kavmim! Buna karşılık ben sizden bir mal da istemiyorum. Benim ücretim Allah Teâlâ’ya aittir.*” - وَيَا قَوْمِ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مَالًا إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَى اللَّهِ

“*Ey kavmim!*”: Burada Hz. Nuh, karşısındakilerin dikkatlerini çevirmek ve vicdanlarına dokunmak için kavmine nezaketle yaklaşıyor. Bu da bize tebliğde nezaketli olmanın, nazik davranmanın zorunlu olduğunu öğretiyor.³⁴

Ayet-i kerime, Hz. Nuh’un, kavminin tutumlarının yanlış olduğunu ortaya koyma sadedinde yaptığı savunma konuşmasını aktarmayı sürdürüyor. Önceki konuşmasında Allah Teâlâ’nın kendisine verdiği delili ve rahmeti açıklamıştı. Burada ise yaptığı çağrı karşılığında hiçbir şey istemediğini açıklıyor. Her iki konuşma birbirini tamamlayıcı ve iç içe girmiş niteliktedir. Önceki konuşmasında da burada da söze “ey kavmim” diye giriş yapmış. وَيَا قَوْمُ ifadesindeki vav (و) harfi, atıf harfidir; ya (يَا) harfi ise nida edatı ve قَوْمُ kelimesi ise münada (kendisine seslenilen) dır.

“*Buna karşılık ben sizden bir mal da istemiyorum.*” - لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مَالًا : Bu kavli-i şerif, yani; sizi davet ve irşad ettiğim için sizden ne mal istiyorum ne de bana ödeyeceğiniz bir ücret demektir. مَالًا kelimesi umumiyet ifade etsin diye nekre kılınmıştır. Yani hangi mal olursa olsun istemiyorum demektir.

“*Benim ücretim yalnızca Allah Teâlâ’ya aittir*” - إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَى اللَّهِ : Hz. Nuh onlardan bir şey (ücret) istemediğini لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مَالًا diyerek مَالًا şeklinde belirtmiş. İsteddiği ücretin ne olduğunu göstermek istediğinde ise إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَى اللَّهِ diyerek أَجْر kelimesini kullanmıştır. Çünkü Allah Teâlâ’nın vereceği ücret hem daha geniş hem daha büyük hem maldan da daha önemlidir. İnsanların gözlerinde büyüttükleri mal, ilahi lütufların sadece bir parçasıdır ve müminin zihnini meşgul edebilecek en son şeydir. Kur’ân-ı Kerim metni Hz. Nuh’un ücretinin Allah Teâlâ’ya ait olduğunu عَلَى harf-i cerrini kullanarak عَلَى şeklinde ifade etmiş, مِنْ şeklinde ifade etmemiştir. Bununla Allah Teâlâ’nın fazl-ı keremiyle Hz. Nuh’un ücretini kendine yazdığı ifade edilmek istenmiş ve kulların, Allah Teâlâ’nın vaadinin gerçekleşeceğinden emin olmaları sağlanmıştır.³⁵

³⁴ Ahmed Nevfel, *Tefsîru Sûreti Hûd*, s. 121.

³⁵ Ahmed Nevfel, *Tefsîru Sûreti Hûd*, s. 122.

Bu ifade *mele* topluluğunun, Hz. Nuh'un kendilerinden şahsi menfaat devşirdiği suçlamasını çağrıştıran “*Biz sizin yalancı olduğunuzu zannediyoruz*” sözlerine karşın Hz. Nuh'un verdiği cevabıdır. Bu suçlamalar üzerine onlara, davet etme karşılığında kendilerinden hiçbir ücret istemediğini söyledi. Ta ki, O'nun yalancı olduğunu düşünmesinler ve bu durumları kendilerini Allah katından getirdiklerine iman etmekten alıkoymasın.

“İnananları da kovacak değilim; çünkü onlar Rableriyle karşılaşacaklar.”

Bu söz Nuh kavminin Hz. Nuh'tan, alt tabaka dedikleri kimseleri yanından kovmasını istediklerini, bu takdirde kendisini kabul edeceklerini göstermektedir. Hz. Nuh ise onların taleplerini geri çevirmiş ve onların alt tabaka dedikleri kişileri, onların tavsif ettiği gibi değil; genelleme kastederek ve onları kovmamalarını i-cap ettiren iman vasfını vurgulamak amacıyla iman edenler vasfıyla anmıştır.

Görünen o ki, “*İnananları da kovacak değilim*” ifadesinde kavmine olan sözünü tekrarlamasının nedeni şu iki şeydir:

Birincisi: Onların, alt tabaka diye adlandırdıkları kişileri kovması yönündeki taleplerini yinelemeleri.

İkincisi: Bu kişilerin de kendileri gibi insan olduğuna, dünya hayatında kendileri gibi imtihanda olduklarına, kendileri gibi; imandan, itaatten, İslam'dan ve salih amelden sorumlu olduklarına, kendileri gibi hesap vermek ve karşılık almak için diriltileceklerine, kendileri gibi ahiret gününde Rableriyle buluşacaklarına ve Rablerinin kendilerini hesaba çekip karşılıklarını vereceğine onları ikna etmektir. Bu ikna etme bir önceki ifadede geçmemiştir.

Yani kısacası; ben, onları Allah Teâlâ'nın dinine davet etmekle, şeriatını onlara tebliğ etmekle ve onlara, bana tabi olmayı emretmekle sorumlu iken nasıl olur da onları kovarım! “*Onlar Rableriyle karşılaşacaklar*” cümlesi bu manaların tümünü akıl yoluyla ifade etmektedir. Akıl yoluyla elde edilen anlamlar şunlardır:

- Onlar Rableriyle niçin karşılaşacaklar?
 - Rableri onları hesaba çeksin ve yaptıklarının karşılığını versin diye.
- Neyden hesaba çekecek?
 - İman etmekle sorumlu tutuldukları şeylerden ve dünya hayatında tüm yapıp ettiklerinden.
- İşte bu şekilde akli çıkarımlar, insanların dünya hayatında imtihan edildikleri konuyla alakalı (yani kullukla alakalı) akla gelebilecek tüm unsurları içine alacak şekilde devam etmektedir.³⁶

³⁶ el-Meydânî, *Nûh aleyhisselam ve Kavmuhu fi'l-Kur'âni'l-Mecîd*, s. 94.

“Fakat ben sizi cahil bir kavim olarak görüyorum.”

Hız. Nuh'un bu ifadesi, kavminin kendisine söyledikleri; kanaat sahibi olduklarını, bir fikre sahip olduklarını, akıllı hareket ettiklerini, her şeyin iç ve dış yüzünü kavrayabildiklerini çağrıştıran sözlerinin yanlış olduğuna dair yapılan bir düzeltmedir. Yani: Siz böyle olduğunuzu iddia ediyorsunuz ve derinlemesine düşünmeden, idrakten yoksun bir şekilde bana uyanları, bana uyarken basit görüşle hareket etmekle suçluyorsunuz. *“Fakat ben sizi cahil bir kavim olarak görüyorum.”* Yani siz, düşüncenizle ilim ve marifete değil cehalet noktalarına doğru ilerliyorsunuz.

Hız. Nuh'un onlara söylediği تَجْهَلُونَ ifadesi fiil-i muzari sığası olup tekrar ve yenilenme anlamı ifade eder. Buna göre, onların cehaleti onları her davet edişte tekrarlanmaktadır. Eğer onların sadece cahil oldukları söylenmek istenseydi وَلَكِنِّي أَرَأَيْتُمْ وَتَجْهَلُونَ tabirini kullanmak daha uygun olurdu. Zira ismi fail olan (جَاهِلٌ) sığasıyla, mazi, muzari veya yenilenme anlamı düşünülmeden var olan mevcut özellik anlamı ifade edilir. İsmi failde aslolan şimdiki zaman anlamı ifade etmesidir.

- Hangi konuda cahiller?
 - Reddettikleri birçok konuda cahiller. Mesela, Hız. Nuh'un davetine icabet etmeyi reddetmelerinde...
 - Rububiyet (rab olma) ve ilahlığın özelliklerini bilme konusunda cahiller.
 - Allah Teâlâ'nın kendileri gibi bir insana vahyedebileceğini ve onu insanlara peygamber olarak gönderebileceğini bilme konusunda cahiller.
 - Hayattaki vazifelerini ve imtihanında oldukları konusunda cahiller.
 - Kendilerini yoktan var eden yaratıcıları Allah Teâlâ'ya karşı sorumlu oldukları konusunda cahiller.
 - Kendilerine gönderilen peygamberin de kendileri gibi mükellef olduğu, Rabbinden tebliğ etmek üzere aldığı emirleri tebliğ ettiği, tıpkı onlar gibi iman etmek ve salih amel işlemekle sorumlu tutulduğunu bilme konusunda cahiller.
 - Sefih/ayak takımı diye gördükleri kişilerin de kendileri gibi insan oldukları konusunda cahiller.
 - Her irade ve akıl sahibinin dünya hayatında imtihanında olduğu ve Rabbine karşı mesul olduğu konusunda cahiller.
 - Peygamberin kendisine uyanları seçme şansının olmaması gibi birçok konuda bir dizi cahillikleri vardır.³⁷

Yukarıdaki ayet-i kerimeden aşağıdaki şu hususlar açığa çıkıyor:

³⁷ el-Meydâni, *Nûh aleyhisselam ve Kavmuhi fi'l-Kur'âni'l-Mecîd*, s. 95.

- Dinin temelinde kullar arası eşitlik vardır. Ancak takvaları ve Allah Teâlâ'ya olan yakınlıkları ölçüsünde farklılık gösterirler.
- İnsanlar gelirlerine, harcamalarına veya yaşam biçimlerine göre ölçülmez. Taşındıkları değerler ve sahip oldukları ahlaklarına göre ölçülürler.
- Müminleri yanından kovma talebi Hz. Nuh'tan son peygambere kadar hep tekrar etmiştir. Bu konuda Allah Teâlâ tüm peygamberlerin sonuncusuna şöyle buyurmuştur: *“Sabah akşam Rablerine, O'nun rızasını dileyerek du-a edenlerle birlikte candan sebat et. Dünya hayatının süsünü isteyerek gözlemlerini onlardan çevirme. Kalbini bizi anmaktan gafil kıldığımız, kötü arzularına uymuş ve işi gücü aşırılık olan kimseye boyun eğme.”*³⁸
- Yaratılanların hepsinin hesabı Allah Teâlâ'ya aittir. Kimse kimsenin hesabını sormaya yetkili değildir.
- Cehalet insanın en tehlikeli düşmanıdır.³⁹

“Ey kavmim! Onları kovarsam, Allah Teâlâ'ya karşı beni kim savunur? Düşünmez misiniz?”

Bu ayet-i kerime de Hz. Nuh'un yaptığı müdafaayı sürdürmekte ve müminleri etrafından kovması taleplerine karşılık *“Onları kovarsam, Allah Teâlâ'ya karşı beni kim savunur?”* sözleriyle konuşmayı düzenliyor. Ayetin anlamı şöyledir:

وَيَا قَوْمُ ifadesindeki vav (و) harf-i atıf, ya (يَا) ise nida (seslenme) edatı, قَوْمُ kelimesi ise münadadır; yani ey kavmim!

مَنْ يَنْصُرُنِي مِنَ اللَّهِ - Allah Teâlâ'ya karşı beni kim savunur?: Yani kullarını yanımdan kovarsam Allah Teâlâ'nın gazabına karşı beni kim savunur. Buradaki نَصْرُ kelimesi ile murad, korumak ve azabı kaldırmaktır. (Yani beni Allah Teâlâ'ya karşı beni kim koruyacak ve Allah Teâlâ'nın azabını benden kim kaldıracak). Bununla müminleri kovmanın kovan kişinin azaba duçar olmasına sebep olduğuna işaret edilmektedir. Ve ben yaptığım takdirde azaba duçar olmamı önleyecek kimseye sahip değilim ve buna hazırlıklı değilim.

إِنْ طَرَدْتُهُمْ - “Onları kovarsam”: Onları yani müminleri kovarsam beni kim koruyacak. Ey kavmim! Alt tabaka dedikleriniz şu kişileri kovsam Allah Teâlâ'nın azabından beni kim kurtaracak, kim koruyacak ve bana kim yardım edecek? Ben Allah katında, onları da Allah Teâlâ'nın dinine davet etmekle, bu dinin onlardan istediklerini onlara aktarmakla ve onları da bu dine uyanlar zümresine katmakla mesulken; onlar da iman etmekle, itaat etmekle, Müslüman olmakla ve amel-i salih işlemekle sorumluyken

³⁸ el-Kehf, 19/28.

³⁹ Ahmed Nevfel, *Tefsîru Sûreti Hûd*, s. 124.

onları kovsam beni kim koruyacak? Bu sorunun cevabı şudur: Allah birine azab etmeyi dilemişse Allah Teâlâ'nın azabından onu kimse koruyamaz, kurtaramaz.⁴⁰

Ayet-i kerime istifhamla/soruyla, أَفَلَا تَذَكَّرُونَ şeklinde son bulmuştur. تَذَكَّرُونَ kelimesi fazla beyin jimnastiği gerektirmeyen, aklen aşık olan hususlar için kullanılır. İşte; Hz. Nuh da, önceki tartışmalarında onlara bir bir açıkladığı hakikatleri; daha önceden sağlam ve keskin delillerle önlenmiş bozuk fikirlere bir daha kapılmaya cüret etmelerine mani olması, sınıfsal bir kibrin yahut başka bir faktörün dürtüsüyle hakka tabi olmayı reddetmelerinin önüne geçmesi ve kendilerini Allah Teâlâ'nın azabına yakalanmaktan kurtarması için zihinlerinde daimi suretle canlı tutmaları ve hafızlarından hiç çıkarmamaları gerekirken, onların hiç düşünmemeleri üzerine kavmini yeriyor.⁴¹

Susturulmalarına, delillerinin çürütülmesine ve hiçbir mazeretlerinin kalmasına rağmen kendilerine bir bir izah edilen hususları düşünmemelerinden dolayı Hz. Nuh'un onları yermesi, onları daima düşünmeye teşvik etmesi ve özendirmesi anlamına gelir. Zira düşünmek, işleri en ince ayrıntısına kadar kavramaya ve edilen nasihatlerden, verilen tavsiyelerden ve öğüt verir nitelikteki olaylardan öğüt çıkarmaya iter. Bu nedenle olmalı ki, “*düşünmez misiniz?*”, “*akletmez misiniz?*” gibi ifadelerde müfessirler, düşünmeye davet etmekteki temel hedef olarak ekseriya öğüt alma anlamını kabul ederler. Öğüt almak, nasihatten, emri maruf ve nehy-i münkerden etkilenmek ve gereğince amel etmek demektir.⁴²

Ayet-i kerimeden şunlar açığa çıkıyor:

- Akıl ve din, takva sahibi mümini yüceltmek ve günahkârı alçaltmak konusunda mutabıktırlar.
- Kâfire hürmet edip mümini kovmak ve aşağılamak Allah Teâlâ'nın gazabını, ceza ve azabını gerektirir.
- Peygamberler zengin-fakir, soylu-hakir demeden tüm insanlığın hidayet bulması için çok gayretkeş olmuşlardır.⁴³

Allah Teâlâ şöyle buyuruyor:

“Size, Allah Teâlâ'nın hazineleri yanımdadır demiyorum; gaybı da bilmem; doğrusu melek olduğumu da söylemiyorum; küçük gördüklerinize Allah iyilik

⁴⁰ el-Meydânî, Nûh aleyhisselam ve Kavmuhi fi'l-Kur'âni'l-Mecîd, s. 96.

⁴¹ el-Meydânî, Nûh aleyhisselam ve Kavmuhi fi'l-Kur'âni'l-Mecîd, s. 96.

⁴² A.g.e, s. 97.

⁴³ Ahmed Nevfel, Tefsîru Sûreti Hûd, s. 126.

vermeyecektir diyemem; içlerinde olanı Allah Teâlâ daha iyi bilir. Yoksa şüphesiz zalimlerden olurum."⁴⁴

Ayet-i kerime Hz. Nuh'un kavmine verdiği cevabı aktarmayı sürdürüyor. Hz. Nuh'un, Allah Teâlâ'nın hazinelerine malik olmak ve gaybı bilmek gibi iddialarda bulunmadığını beyan ediyor. Yine Hz. Nuh'un üstüne basa basa beşeriyet yönünü vurguladığını ve kavminin, alçak gönüllü müminleri aşağılamalarına karşı verdiği cevabı sürdürdüğünü beyan ediyor.⁴⁵

➤ Ayet-i Kerimenin Açıklaması

“Size, Allah Teâlâ'nın hazineleri yanımdadır demiyorum.” – وَلَا أَقُولُ لَكُمْ عِنْدِي خَزَائِنُ اللَّهِ

“Allah Teâlâ'nın hazinelerine malikim” yahut “benim elimin altındadır” diye, hiçbir gün iddiada bulunmadım; size hiçbir zaman böyle bir şey demedim. Buradaki Allah Teâlâ'nın hazinelerinden kasıt, ya verdiği rızık ya da gayb bilgisidir.⁴⁶

İşte Hz. Nuh'un buradaki ifadelerinden Allah Teâlâ'nın hazinelerine malik olmadığını ve bu nedenle de bu hazinelerde kendi gönlünce yahut kavminin istediği biçimde tasarruf edemediği anlaşılmaktadır. Ayrıca kavminin O'nu; “Allah Teâlâ'nın hazineleri benim yanımdadır. İşte ben bu yüzden kendi kendime dilediğim gibi harikalar ve mucizeler gösteriyorum” demesi için sorularıyla aklını çelmeye çalıştıkları anlaşılıyor. Ama Hz. Nuh bir peygamber sadakatiyle ve yetkisinin sınırlarını bilerek onlara şöyle dedi: “Ben size, Allah Teâlâ'nın hazineleri benim yanımdadır, demiyorum.”

İlle cümlesi, Hz. Nuh'un “ey kavmim!” diye başlayan, kavmine verdiği cevapları özetleyen gerideki cümleler üzerine matuftur. Kavminin, tüm gaybı bildiğini iddia etmesi için de Hz. Nuh'un aklını çelmeye çalıştıkları anlaşılıyor. Böylelikle bu durumdan istifade ederek bunu ticaretlerinde, tarımsal faaliyetlerinde ve bilumum dünyevi işlerinde bir koz olarak kullanmayı amaçlıyorlardı. Fakat Hz. Nuh onlara şöyle cevap verdi:

“Gaybı da bilmem.” – وَلَا أَعْلَمُ الْغَيْبَ

Yani, “gaybın tamamını bilmiyorum. Ancak Allah Teâlâ'nın bana öğrettiği kadarını biliyorum.” Hz. Nuh bu sözüyle onların heveslerini kursaklarında bırakıyor. Öyle ki, “Kıyamet ne zaman kopacak?” tarzında bilmediği gaybi meseleleri ya da geçimleri ve çocuklarıyla alakalı veya buna benzer, daha çok mal toplamak

⁴⁴ Hûd, 11/31.

⁴⁵ Ahmed Nevfel, *Tefsîru Sûreti Hûd*, s. 126.

⁴⁶ A.g.e, s. 127.

ve kendilerine dünyalık işlerinde nahoş bir durumun isabet etmemesi emeliyle kendisine dünyevi konuları sormasınlar. O'nun insan olmasını itiraz konusu yapmaları üzerine, kendisinin “insan suretine bürünmüş bir melek” olduğunu söyleyip, akıllarını allak bullak edebileceğini; fakat peygamberliğin dürüstlük vasfının bunun önüne geçtiğini onlara anlatmıştır. Çünkü bir peygamber ister küçük ister büyük her hangi bir meselede yalan söyleyemez.

“Doğrusu melek olduğumu da söylemiyorum.”

Yani; eğer size bir melek olduğumu söyleseydim sizin kafanızı allak bullak edebilir ve sizi bununla kandırabilirdim. Ama ben Allah tarafından gönderilmiş bir peygamberim. Bir peygamber de Allah Teâlâ'nın dinini takviye etmek için bile olsa yalan söylemez. Bu yüzden size: “Ben bir meleğim” demiyorum. Aksine ben de sizler gibi bir insanım; ancak bana vahiy geliyor. Geride *mele* topluluğunun Hz. Nuh'tan alt tabaka dedikleri kişileri kovmasını istediklerini öğrenmiştik. Hz. Nuh'un aklını çelmeye çalışarak onlara şöyle demesini bekledikleri anlaşılıyor: Bunlar, sorumluluk sahibi, kaliteli insanlık dairesinin dışında kalan, dışlanmaya mahkûm bir halk sınıfıdır. İnsan suretinde, insanlığa hizmetçi ve köle olmak için yaratılmışlar ve Allah katında bundan daha şerefli bir makama erişemezler.”⁴⁷

Bu iğrenç sınıfsal bakış açısı insani toplumlarda sık sık kendini göstermiştir. Zaman zaman tüm insanlar arasında da ortaya çıkmaktadır. Bu sebepten dolayı Hz. Nuh şu sözleriyle kavmine cevap vermiştir:

“Küçük gördüklerinize Allah iyilik vermeyecektir diyemem.”

Yani; aşağıladığınız, ayıpladığınız, kriterlerinize ve bakış açınıza göre eksik gördüğünüz, kendi bozuk terazilerinizde hafif gelen kişilere, Allah Teâlâ düşündüğünüz gibi onlara iyilik vermeyecektir diyemem.

“İçlerinde olanı Allah Teâlâ daha iyi bilir.”

Yani; onlara bunu nasıl söylerim; onları nasıl suçlarım! İmanda, itaatte ve salih amelde samimi olmak kalplerin ve iç âlemin işlerindendir; kalplerde ve iç âlemde geçen her şey ise Allah Teâlâ'nın ilmine havale edilmiştir: *İçlerinde olanı Allah Teâlâ daha iyi bilir.* Onları hesaba çekecek olan, iç âlemlerindeki iyilik vb. saklı olan duyguların karşılığını verecek olan O'dur.

Ben, Allah Teâlâ'nın onlara iyilik vermeyeceğine nasıl hükmederim ki! Bu konuda hüküm vermek, nefislerde geçen hayır ve şer her şeyi bilen Allah Teâlâ'nın özelliğidir. Ve iç âlemlerindeki hayır ve şer miktarına göre de karşılık verir;

⁴⁷ el-Meydâni, *Nûh aleyhisselam ve Kavmuhi fi'l-Kur'âni'l-Mecîd*, s. 96.

hayırsa hayır, şerse şer.⁴⁸ Ben ise ancak dış görünüşlerine göre hüküm verebilirim. Bu kişilerin dış görünüşleri ise, onlara hürmet etmeye ve Allah Teâlâ'dan kendilerine iyilik ummaya çağırıyor.⁴⁹

“Yoksa şüphesiz zalimlerden olurum.”

Yani;

- Eğer size uyup, alt tabaka dediğiniz şu kişileri kovarsam;
- Allah Teâlâ'nın hazineleri benim yanımdadır dersem;
- Ben gaybı biliyorum dersem;
- Ben bir meleğim dersem;
- Küçük gördüğünüz kişilere Allah iyilik vermeyecektir dersem zalimlerden olurum.

إِذَا لَمِنَ الظَّالِمِينَ cümlesinin ayrıntısına girdiğimizde cümlenin birkaç şekilde tekit edildiğini görüyoruz. Söz konusu tekit ifade eden kelimeler: إِنَّ edatı, isim cümlesi ve (لَمِنَ) kelimesinin başındaki lam-ı müzahlakadır. Yani: Eğer bu söylediğim iddialardan biri ile ortaya çıkarsam bir zalim olup çıkarım. Her şeyden önce gerçeğe karşı zalim olurum. Oysa ben onu insanlara duyurmak için geldim. Sonra kendime karşı zalim olurum, kendimi Yüce Allah'ın gazabı ile yüz yüze getirmiş olurum. Ayrıca insanlara karşı da zalim olurum. Onlara Allah Teâlâ'nın indirdiği mesajlar dışında sahte mesajlar indirmiş olurum.⁵⁰

Görüldüğü gibi Hz. Nuh, sözde seçkin soydaşlarına kendini ve peygamberlik görevini tanıtırken bütün sahte değerleri reddediyor, karşısındakilerin peygamberden ve peygamberlik misyonundan bekledikleri bütün yapmacık süslemeleri elinin tersi ile kenara itiyor. Kendini ve peygamberlik görevini, tüm saplantılardan arındırılmış, yüce gerçekliği ile sunuyor. Bu yüce gerçeğin sözü geçen yüzeysel cilalamalarının hiçbirine ihtiyacı yoktur. Başka bir deyimle, Hz. Nuh, karşısındakileri gerçeğin yalınlığı ve gücü ile başbaşa bırakıyor.

Bütün bunları anlatırken hoşgörölü ve çıplak gerçek sevgisi ile dolu bir dil kullanıyor. Bu yolla karşısındakileri bu çıplak gerçekle yüz yüze getirmek, onun çizdiği rotayı benimsemelerini sağlamak istiyor. Ayrıca yağcılığa, gerçekleri çarpıtmaya, peygamberlik misyonundan ve bu misyonun yalın özünden taviz vererek karşısındakilerin hoşnutluğunu kazanma girişimlerine metelik veriyor.

Hz. Nuh, bu tutumu ile İslâm davasının her dönemdeki önderlerine örnek

⁴⁸ el-Meydânî, *Nûh aleyhisselam ve Kavmuhu fi'l-Kur'âni'l-Mecîd*, s. 100.

⁴⁹ A.g.e, s. 100.

⁵⁰ *Fî Zilâli'l-Kur'ân*, 4/1875.

oluyor. Onlara iktidar sahiplerine karşı nasıl davranacaklarına ilişkin ders veriyor. Bu derse göre İslâm davasının önderleri, iktidar sahipleri karşısında yalın gerçeği ortaya koymalıdır. Onların düşünce tarzlarına ayak uydurma gayretkeşliğine girişmemelidirler; onlara yardıçılık, yağcılık yapmamalıdır. Yalnız onların önünde eğilmemekle birlikte kullanacakları dil, sevgi dolu olmalıdır.

İş bu noktaya gelince, Hz. Nuh'un sözde seçkin soydaşları delile, delil ile karşı koymaktan umudu kestiler. Bir de bakıyoruz ki, bu şımarıklar, sınıfsal gelenekleri uyarınca suçlulukları ile iftihar etmeye kalkışıyorlar; gerçekler karşısında yenik düşeceklerini, aklın ve insan fıtratının ortaya koyduğu çıplak delillere boyun eğeceklerini sezdikleri için burun kıvrıp büyüklük taslıyorlar. Bu küstahlığın sonucunda tartışmayı kesip işi kabadayılığa, meydan okumaya döküyorlar.⁵¹

Hz. Nuh'un, getirdiği delillerle ve yaptığı açıklamalarla onları susturmasının ardından kavmi, inkârcı tutumlarında ısrar ederek Hz. Nuh'a: "Sen çok tartışmacı birisin" demekten ve getirdiği delillerle –ki bu deliller ne kadar kuvvetli olursa olsun- ikna olmaya hazır olmadıklarını bildirmekten ve de onunla fikrîsel münazaraya girmekten kaçınmalarından başka seçenekleri kalmadı. Bu yüzden de Hz. Nuh'a eğer doğru sözlü ise kendilerini sürekli korkuttuğu, tehdit ettiği Allah Teâlâ'nın o azabını getirmesi için efeleniyorlardı.⁵²

3. NUH KAVMİNİN, HZ. NUH'UN GETİRDİĞİ MANTIKLI VE AKLÎ DELİLLERİ GETİRMEKTEN ACİZ OLMALARI

Nuh kavminin ileri gelenleri delile delille karşı koymaktan ümitlerini kesmiş ve aklî delile teslim olmaktan imtina etmişlerdi. Bu konuda başarısız olduklarını anladıklarında ise tartışma yerine sataşmayı tercih ettiler.

a. *"Dediler ki; "Ey Nuh! Bizimle didişip durdun, didişmende de çok ileri gittin. Eğer doğru söylüyorsan, bizi tehdit ettiğin şu azabı getir de görelim."*⁵³

Burada yeterlilik elbisesine bürünen acizlik ile güçlülük postuna bürünen zayıflık ve küçümseme ve meydan okuma biçiminde ortaya çıkan gerçeğe yenilme korkusu ile karşı karşıyayız: *"Eğer söylediklerin doğru ise, ilerde karşımıza çıkacak diye bizi korkuttuğun azabı şimdi başımıza getir de görelim."* Bize tehdit olarak yönelttiğin acıklı azabı başımıza getir bakalım. Biz sana inanmıyoruz. Savurduğun tehditleri umursamıyoruz.

Hz. Nuh'a gelince, bu yalanlama ve meydan okuma onu çileden çıkarmıyor,

⁵¹ A.g.e, 4/1875.

⁵² el-Meydânî, *Nûh aleyhisselam ve Kavmuhi fi'l-Kur'âni'l-Mecîd*, s. 101.

⁵³ Hûd, 11/32.

karşısındakilere gerçeği anlatmasına mani olmuyor. Bu kışkırtmalara rağmen O, karşısındakilere bilgisinden yoksun oldukları, farkında olmadıkları gerçeği soğukkanlılıkla anlatıyor. Çünkü onlar bu gerçeği bilmedikleri için, Hz. Nuh'un ileride gerçekleşeceğini bildirdiği azabın hemen başlarına getirilmesini istiyorlar. Bu yüzden onları bu gerçekle yüz yüze getiriyor. Sözünü ettiğimiz gerçek şu: Hz. Nuh'un kendisi sadece bir peygamberdir. Görevi ise sadece ilahi mesajı duyurmaktır. Azaba çarptırmak ise yalnızca Yüce Allah'ın elindedir. Her şeyin önceden tasarlayıcısı O'dur. Azabın öne alınmasının mı yoksa geriye atılmasının mı daha yararlı olduğu değerlendirmesini yapacak olan O'dur. O'nun yasası mutlaka uygulanır, kesinlikle işler. Hz. Nuh bu yasayı ne geri çevirebilir ve ne de değiştirebilir. O sadece bir elçidir, bir araçtır. O bu sıfatla, son ana kadar gerçeği açıklamakla yükümlüdür. Kavminin kendisini yalanlamaları, kendisine meydan okumaları onu gerçeği duyurmaktan, doğru bildiklerini anlatmaktan alıkoyamaz.⁵⁴

b. *“Nuh dedi ki; “Onu ancak Allah dilerse getirir. Ve siz O’nu yıldırarak değilsiniz.”*⁵⁵

Yani: Size vaad ettiğim şeyi ben getirecek değilim. Onu getirecek olan yüce Allah'tır. Eğer o dilerse getirir; benim yahut sizin dilemenizle gelmez. Ben Allah Teâlâ tarafından belli bir görevle vazifeliyim. Allah Teâlâ'dan aldıklarımı tebliğ eden bir peygamberim. İşte Hz. Nuh'un bu ifadeleri kavminin içlerinden geçirdikleri, Hz. Nuh'un tehdit ettiği azabı gerçekleştirmeye kadir olmadığını bildiren yalanlama ve meydan okuma hareketine karşılık verdiği cevaptır. Onlara: *“Siz O’nu yıldırarak değilsiniz”* dedi, yani: Allah size indirmek istese, siz o azaptan kendinizi korumaya muktedir değilsiniz ve ondan kaçamayacaksınız. Yahut siz, Allah Teâlâ'nın ordularını sizi azapla tutup yakalamalarını engelleyemezsiniz. Ve o an geldiğinde nasihatlerimin sizlere hiç bir faydası olmayacak. Bu Hz. Nuh'un aşağıdaki ifadesiyle onlara anlattığı şeydir:

c. *“Ben size öğüt vermek istemiş olsam da, eğer Allah sizi helâk etmeyi murad ediyorsa, zaten öğüt vermemin size bir faydası olmaz. Rabbiniz O’dur ve nihayet O’na döndürüleceksiniz.”*⁵⁶

Yani Allah Teâlâ'nın iradesi her şeyin üstündedir. O, hakkı reddettiğiniz için sizi helak etmeyi dilese; ben de elimden gelen her şeyi yapsam ve size tastamam nasihatte bulunsam –ki Hz. Nuh böyle de yapmıştır– bunun size hiçbir faydası dokunamaz.⁵⁷

⁵⁴ Fî Zilâli'l-Kur'ân, 4/1875.

⁵⁵ Hûd, 11/33.

⁵⁶ Hûd, 11/34.

⁵⁷ es-Sa'dî, Teysîru'l-Kerîmi'r-Rahman fî Tefsîri Kelâmi'l-Mennân, 2/749.

“Rabbiniz O’dur ve nihayet O’na döndürüleceksiniz.”

هُوَ رَبُّكُمْ – “Rabbiniz O’dur.” : Terbiye nizamı içerisinde sizi yaratan O’dur. Dünya hayatında sizi imtihan eden, rızıklandıran, yaşatan ve öldürecek olan, hesaba çekecek ve yaptıklarınızın karşılığını verecek olan gibi vesair Rab olma sıfatlarına sahip olan O’dur. Efendiniz, sahibiniz O’dur. Tüm işlerinizi yöneten O’dur. Bana gelince; ben sadece aldığını tebliğ eden bir peygamberim.

وَالِیْهِ تُرْجَعُونَ – “Dönüşünüz O’nadır.” : Ahiret gününde sizi hesaba çekmesi ve yaptıklarınıza karşılık vermesi için Rabbimize döndürüleceksiniz. Hûd suresinde geçen Hz. Nuh ile kavmi arasında başvurulan en önemli tartışma konuları bunlardır.⁵⁸

d. “Yoksa “Onu uydurdu” mu diyorlar? De ki; “Eğer uydurdumsa vebali benim boynumadır. Bense sizin yüklendiğiniz vebalden uzağım.”⁵⁹

أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ – “Yoksa “Onu uydurdu” mu diyorlar?”: Surenin konu akışı Hz. Nuh ve kavminin kıssasına dair olduğundan buradaki (افْتَرَاهُ) hu zamiri, Hz. Nuh’a da dönebilir. Buna göre ayetin manası şöyle olur: O’nun kavmi diyorlar ki; Nuh Allah Teâlâ’ya iftira attı ve Allah Teâlâ’dan olduğunu sandığı vahyi ve Allah Teâlâ’nın O’na şöyle demesini emrettiğini uydurdu: “De ki; “Eğer uydurdumsa vebali benim boynumadır. Bense sizin yüklendiğiniz vebalden uzağım.” Yani herkesin vebali kendine. Zira: “Hiç kimse bir başkasının vebalini, günahını yüklenmez.”

Bu zamir Sevgili Peygamberimize (s.a.v) de dönebilir. O halde bu ayet-i kerime cümle-i muterize yani Hz. Nuh ve kavmi kıssasının arasına giren bir ara cümle olmuş olur. Çünkü bu tarz bir kıssayı ancak peygamberler bilebilir. Allah Teâlâ bu kıssayı peygamberine anlatmaya başlayınca artık bu kıssa O’nun (s.a.v) doğruluğuna ve peygamber olduğuna işaret eden ayetler arasına girmiş olur. Kavminin Hz. Peygamber’i (s.a.v) yalanladıklarını tastamam bir şekilde anlatıyor ve şöyle buyuruyor: “Yoksa “Onu uydurdu” mu diyorlar?” Yani Muhammed bu Kur’ân’ı kendi kafasından uydurdu diyorlar. Bu söyledikleri son derece ilginç ve yanlış bir sözdür. Çünkü onlar O’nun (s.a.v) okuma yazma bilmediğini, ehl-i kitapta ders almak için uzak diyarlara gitmediğini de biliyorlar. Buna rağmen onlara, bir benzerini getirmekle meydan okuduğu bir kitap getirdi.

Bu meydan okumaya rağmen, hâlâ O’nun Kur’ân-ı Kerim’i uydurduğunda ısrarcı oluyorsa onların işi inada bindirdikleri anlamına gelir bu. Dolayısıyla da onlarla tartışmaya girmenin bir anlamı kalmaz. Bu durumda yapılacak tek şey onlardan uzak durmaktır. Bundan hareketle onlara: “Eğer uydurdumsa vebali benim

⁵⁸ el-Meydânî, *Nûh aleyhisselam ve Kavmuhi fi’l-Kur’âni’l-Mecîd*, s. 103.

⁵⁹ Hûd, 11/35.

boynumadır.” Yani benim günahım benim uydurmam. “*Bense sizin yüklendiğiniz vebalden uzağım.*” Niye benim uydurduğum konusunda çekişiyorsunuz?⁶⁰

Buna belagat disiplininde iltifat denir. Zira ayetler, Hz. Nuh’un kıssasına ait ayrıntıları aktarmaktayken birden ayetlerin seyri, Hz. Muhammed’e (s.a.v) teselli vermek ve kavminin kendisini yalanlamaya cüret etmelerinden duyduğu can sıkıntısından dolayı yükünü hafifletmek⁶¹, azmini daimi kılmak ve kendisini yalancılıkla suçlayanların kendisi hakkında vebale girdiklerini ve de bu suçlamadan beri olduğunu hatırlatmak amacıyla O’nu muhatap almaya geçiyor.⁶²

Kur’ân-ı Kerim, Hz. Nuh’a ilişkin hikâyenin bu noktasında beklenmedik biçimde sözü değiştiriyor. Kureyşli müşriklerin bu tür hikâyelere ilişkin tepkilerini gündeme getiriyor. Çünkü bu hikâye, onlar ile Peygamberimiz arasındaki hikâyeye çok benziyor. Onlar da Peygamberimizin bu hikâyeleri kendi kafasından uydurduğunu ileri sürüyorlar. O yüzden Kur’ân-ı Kerim, Hz. Nuh’a ilişkin hikâyeye ara vererek bu iddiaya cevap veriyor: “*Yoksa “Onu uydurdu” mu diyorlar? De ki; “Eğer uydurdumsa vebali benim boynumadır. Bense sizin yüklendiğiniz vebalden uzağım.*” Bu ara açıklama, hikâyenin Kur’ân’daki akışına yabancı ve ters değildir. Çünkü okuduğumuz hikâye de böyle bir amacı yerine getirmek için anlatılmıştır.⁶³ Yukarıdaki ayet-i kerimeden bir takım hususlar ortaya çıktı ki, en önemlileri şunlardır:

- ✓ Davet eden ile edilenler arasında insaflı olmak davet edilenlerin davetten yüz çevirmelerindeki aşırılıklarını dindirmeye neden olur.
- ✓ Seçkin peygamberler davetin, delil getirmenin ve ikna etmenin arkasında yatan hikmetin simgeleridir.
- ✓ Basit ama derinlemesine ve doğru bir konuşma davet edilenlerde etki meydana getirir ve meseleyi kavramalarına neden olur.
- ✓ Davet edilenlerin düşünce yapısını kategorize etmek, tutumlarını belirlememize hatta bu işi organize ettiğimiz takdirde onları kazanmamıza yardımcı olacaktır.
- ✓ Davet ettiklerimizin bizi anlamaları ve çağrılarımıza olumlu cevap vermeleri için akıllarını uyandırmamız çok önemlidir.
- ✓ Aklın ihmal edilmesi/çalıştırılmaması ve bozulması hem davetçi için hem davet edilen için hem de davetin bizzat kendisi için bir kayıptır.⁶⁴

⁶⁰ es-Sa’dî, *Teysîru’l-Kerîmi’r-Rahman fî Tefsîri Kelâmi’l-Mennân*, 2/749.

⁶¹ Muhammed Râtûb en-Nablusî, *Tefsîru’n-Nablusî (Tedebrer Âyâtillahi fî’n-Nüfûs ve’l-Kevn ve’l-Hayat*, Müessesetü’l-Fürsân li’n-Neşr ve’t-Tevzî’, Amman, Ürdün, 2016, 6/51.

⁶² A.g.e, 6/51.

⁶³ Seyid Kutup, 4/1876.

⁶⁴ Ahmed Nevfel, *Tefsîru Sûreti Hûd*, s. 141.

İkinci Konu

NUH KAVMİNİN HZ. NUH'UN DAVETİ KARŞISINDAKİ TUTUMLARININ EL-A'RÂF SURESİNDE İŞLENİŞİ

el-A'râf suresi;

- Allah Teâlâ'nın Hz. Nuh'u kavmine peygamber olarak göndermesinden;
- Kavmini yalnızca Allah Teâlâ'ya ibadet etmeye davet edişinden;
- Kavminin ileri gelenlerinin O'nu sapkınlıkla suçlamalarından;
- Hz. Nuh'un onların suçlamalarına verdiği cevaptan;
- Hz. Nuh'un kendini onlara tanıtmışından;
- İnsanlardan peygamber gönderilmesine duydukları şaşkınlıklarını giderişinden;
- Kavminin O'nu yalanlamalarından;
- Kavminin helak edilişi ve Hz. Nuh'la beraber müminlerin kurtuluşundan söz eder.¹

Allah Teâlâ A'râf suresinde peygamberlerin kavimlerini davet ediş kıssalarını özet biçimde anlatmaktadır. İlk olarak Hz. Nuh'un kavmini Allah Teâlâ'nın dinine davet etmesinden ve onlara Rabbinin buyruklarını tebliğ etmesinden söz etmektedir.

Allah Teâlâ buyuruyor ki:

“Andolsun ki Nuh'u elçi olarak kavmine gönderdik de dedi ki: “Ey kavmim! Allah Teâlâ'ya kulluk edin sizin O'ndan başka bir ilâhınız yoktur. Doğrusu ben, üstünüze gelecek büyük bir günün azabından korkuyorum. Kavminden ileri gelenler dediler ki: “Biz seni apaçık bir sapıklık içinde görüyoruz. (Nûh) dedi ki: “Ey

¹ el-Hâlidî, el-Kıssas-ı'l-Kur'ânî, 1/153.

kavmim! Bende herhangi bir sapıklık yok, ben âlemlerin Rabbi tarafından gönderilmiş bir elçiyim. Size Rabbimin gönderdiği gerçekleri duyuruyorum, size öğüt veriyorum ve Allah tarafından, sizin bilmediğiniz şeyleri biliyorum. (Allah Teâlâ'nın azabından) sakınıp da rahmete nail olmanız için, içinizden sizi uyuracak bir adam vasıtasıyla size bir zikir (kitap) gelmesine şaştınız mı? O'nu yalanladılar, biz de O'nu ve O'nunla beraber gemide bulunanları kurtardık, ayetlerimizi yalanlayanları boğduk! Çünkü onlar, kalp gözleri körleşmiş bir kavim idiler.”²

➤ Ayetlerin Açıklaması

﴿لَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ﴾ - “Andolsun ki Nuh’u elçi olarak kavmine gönderdik.”

Allah Teâlâ'nın yasası gereği her peygamber, fıtratı bozulmamış gönülleri birleştirmek ve kolayca anlamaları ve bilmeleri için kendi kavimlerine onların lisani ile gönderilmiştir. Fıtratı bozulanlar bu yasaya hayret ederler. Büyüklenerek kendileri gibi bir insana inanmazlar, çağrısını kabul etmezler ve kendilerine meleklelerin tebliğ etmesini isterler! Bu ancak bir bahanedir. Hangi yoldan gelirse gelsin, hidayete tabi olmazlar. Nuh’u kavmine peygamber olarak gönderdik ve onlara bütün peygamberlerin getirdiği aynı sözler ile seslendi:

﴿فَقَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ﴾ - “Dedi ki: “Ey kavmim! Allah Teâlâ’ya ibadet edin sizin O’ndan başka bir ilâhınız yoktur.”

İbadet, gönülden muhabbetle harmanlanmış gönüllülük esasına bağlı bir itattır. Temelinde, ebedi saadete ulaştıran yakini bilgi vardır. İbadet edilmeyi hak eden yegâne zat, bizi yaratan, suret veren ve mükemmel kılan zattır. Rezzak olan, yaşatan ve öldüren, tüm noksan sıfatlardan münezzehtir O. Allah Teâlâ’dan başka yücelten, alçaltan, şeref veren, hakir kılan, dilediğine veren, dilediğine vermeyen, rızık veren, dilediğini zorla yaptırmaya kadir olan hiç kimse yoktur. İnsanlar için tevhitte daha üstün bir inanç yoktur.³

Bu sözler asla değişmemiştir. Bu inancın, onsuz var olamayacağı bir kuralıdır. İnsan yaşamının dayandığı temel direktir. Bu, yön birliği, amaç birliği ve ilişki birliğinin garantisidir. Yine bu, insanın, arzularına kulluk etmekten ve kendisi gibi bir kula tapınmaktan kurtulmasına ve bütün arzularını, ihtiraslarını, korkutmalarını ve vaatlerini aşmasını garanti eder.⁴

Tevhit inancı, Allah’ı bir olduğunu ikrar etmek ve yalnızca O’na dayanmaktır. O’na itaat ederek O’nu razı etmek ve O’nun gazabına duçar olmaktan

² el-A’râf, 7/59-64.

³ en-Nablusî, *Tefsîru’n-Nablusî*, 4/554.

⁴ Fizilal, 3/1308.

sakınmaktır. Kâinatta Allah Teâlâ'dan başka gerçek ilah yoktur; O'ndan başka rızık veren yoktur; dilediğine dilediğini veren veya dilediğine vermeyen O'ndan başka hiç kimse yoktur. Her şeyin Allah Teâlâ'nın dilemesiyle gerçekleştiğini bildiğin zaman yalnızca O'na yönelirsin. O'nun dışında başka kimseye yönelmezsin.⁵

Hız. Nuh, kavmini Allah Teâlâ'nın tevhidinde ve yalnızca O'na ibadet etmeye çağırırdı. Kardeşlerine öğüt veren bir kardeşin şefkati ve halkın iyiliğini düşünen bir önderin samimiyetiyle yalanlamanın doğuracağı kötü sonuçları korkuttu⁶:

إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ - *“Doğrusu ben, üstünüze gelecek büyük bir günün azabından korkuyorum.”*

Burada Hız Nuh'un getirdiği dinin en eski din olduğunu görüyoruz. Bu dinin içerisinde ahiret inancı ve ahirette hesap verileceği ve amellere karşılık verileceği inancı vardı. Ayet-i kerimedeki bu ifade Hız. Nuh'un kavmine, öldükten sonra ahiret gününde tekrar dirilecekleri bilgisini ve ahirette cereyan edecek olan hesap, yargılama, amellere verilecek karşılıktan; orada bulunan zorba ve yalanlayıcı olan kâfirler için hazırlanmış azab yurdu cehennemden ve takva sahibi müminlerin nimetlere garkolacağı nimetler yurdu olan cennetten haber verdiğine işaret ediyor. İşte O, onlara daha önce azabın varlığından ve kendilerinin hesaba çekilip amellerine karşılık verileceğini haber verdiğinden ötürü onların o günün azabına duçar olmasından korkuyor. Madem azapla cezalandırmak var o zaman mantıken mükâfatlandırmak da vardır. Akli çıkarımlar Hız. Nuh'un onlara hem azap yurdundan hem de mükâfat yurdundan haber verdiğini gerektirmektedir. Kavmine olan merhametinden ve şefkatinden dolayı onlara bunu bildirmiş ve: *“Doğrusu ben, üstünüze gelecek büyük bir günün azabından korkuyorum”* demişti. İşte bu yüzden onları yalnızca ortağı olmayan Allah Teâlâ'ya iman etmeye ve yalnızca O'na ibadet etmeye çağırıyordu.⁷

“Kavminden ileri gelenler dediler ki: “Biz seni apaçık bir sapıklık içinde görüyoruz.”

Müşrik Arapların Peygamberimize; “Sapıttı, İbrahim'in dininden döndü” demeleri gibi. Sapıklığı üst noktaya varanlar, işte böyle onu sapık sayarak hidayete çağırıyorlar! Hatta yaratılışında bozulma bu dereceye ulaşınca, küstahlık da işte bu dereceye varır! Mihenk ölçüsü, Allah Teâlâ'nın hatasız ve yanılmaz terazisi olmayınca, işte böyle ölçüler değişir, değer hükümleri geçersiz kalır ve arzularıyla hüküm verilir. Allah Teâlâ'nın hidayeti ile doğru yolu bulanlara bugünün

⁵ en-Nabluşî, *Tefsîru'n-Nabluşî*, 4/555.

⁶ Seyid Kutup, 3/1308.

⁷ el-Meydânî, *Nûh aleyhisselam ve Kavmuhi fi'l-Kur'âni'l-Mecîd*, s. 45.

cahiliyesi ne diyor? Onlara sapıklar ismini konduruyorlar. Tenlerini göstermeyen genç kızlara bugünün cahiliyesi ne diyor? Çırılçıplak vücutlara hoş bakmayan gençlere ne diyor? Onların bu yücelik, paklık ve saflıklarına, geri kalmış, donmuş ve şehirleşmemiş “mürteci/gerici” damgasını vurmaktadırlar. İffetli gence de aynı şeyi yapıyorlar.⁸ Bunun gibi Allah Teâlâ’nın ilahi sisteminden sapmış daha nice şeyler bulunmaktadır.

“Biz seni apaçık bir sapıklık içinde görüyoruz.” - إِنَّا لَنَرَاكَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ

Yani: Akli ve vicdani görüşe dayanarak kesinlikle inanıyoruz ki sen, haktan sapmış ve yolunu kaybetmiş birisin. Bu yol kaybetmişliğin apaçık gün gibi ortada. Delil getirmeye bile gerek duymaz. Hz. Nuh’a, hiçbir delil getirmeksizin apaçık bir sapıklık içinde olduğu iddiasıyla cevap verdiler. Bu iddialarını da ayette geçen إِنْ edatının işaret ettiği birtakım müeyyidelerle pekiştirdiler. “Biz seni görüyoruz” cümlesinin ifade ettiği “toplumsal bakış” da bu müeyyidelerle işaret etmektedir.

“Apaçık bir sapıklık içinde” yani: Seni çepeçevre kuşatmış bir sapıklığın içindesin. - فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ

“Apaçık” yani: Delil getirmeye ve üzerindeki perdeleri aralamaya gerek duymayacak kadar açık seçiktir. Açıktır ki, bu iddiaları bir hakaret havasındadır. Zira malumdur ki, delil getirmeden birini bir eksiklikle ithamda bulunmak ve kötülemek, sövmek ve hakaret etmek demektir. Nuh kavminin ileri gelenleri de Hz. Nuh’un dostane çağrısına, merhametli ve şefkatli yaklaşımına karalama ve sövmeyle mukabelede bulunmuşlar.⁹

“Dedi ki: “Ey kavmim! Bende herhangi bir sapıklık yok.” - قَالَ يَا قَوْمِ لَيْسَ بِي ضَلَالَةٌ

Sapkınlık içerisinde boğulan biri diyerek bana hakaret ettiniz. Ben de kendimi savunmak adına diyorum ki: Bende ne az ne çok, ne küçük ne büyük en ufak bir sapma yok! Ben her türlü sapkınlıktan uzağım. Allah Teâlâ’nın inayetiyle çepeçevre kuşatılmış, davetin arka planındaki hikmet muktezasınca hareket eden Allah Teâlâ’ya davetçilerin bezendiği edep yüklü bir cevap!¹⁰

Kur’ân-ı Kerim’in ضَلَالَةٌ İFİDESİNDE NET BİR RET VARDIR. Çünkü Allah Teâlâ’nın koyduğu programı Hz. Nuh kendi kafasından uydurmamıştır; bilakis Allah katından getirmiştir. Madem Hz. Nuh tebliğ eden bir peygamber, Allah Teâlâ da koyduğu programın sahibi ve madem o program Allah Teâlâ’dan gelmiştir; o zaman onda hiçbir sapkınlık hatta sapkınlık şüphesi bile bulunamaz.¹¹

⁸ Seyid Kutup, 3/1309.

⁹ el-Meydânî, Nûh aleyhisselam ve Kavmuhu fi’l-Kur’âni’l-Mecîd, s. 46.

¹⁰ A.g.e, s. 46.

¹¹ A.g.e, s. 36.

Hız. Nuh suçlanmasına karşın sadece ret cevabı verdi. Hakarete hakaretle karşılıklıta bulunmadı. “*Ey kavmim*” hitabıyla onları kendisine nispet etti, kendisinden saydı. Kendisine yönelttikleri suçlamayı reddetmesinin ardından kendilerini kendi kafasından uydurduğu bir şeye davet etmediğini, kendisinin âlemlerin Rabbi tarafından gönderilmiş, Rabbinin buyruklarını tebliğ etmekle vazifeli ve kavmine nasihat etmekle memur bir peygamber olduğunu açıkladı.¹² Onlara şöyle dedi:

“Ben âlemlerin Rabbi tarafından gönderilmiş bir elçiyim. Size Rabbimin gönderdiği gerçekleri duyuruyorum, size öğüt veriyorum ve Allah tarafından, sizin bilmediğiniz şeyleri biliyorum.”

O âlemlerin Rabbi tarafından gönderilmiş bir peygamberdir. Görevinin kapsamına giren birtakım vazifeleri yerine getirmekle sorumludur:

Birinci Vazife:

Kavmine Rabbinin Buyruklarını Sırasıyla Tebliğ Etmek

Dedi ki: “*Size Rabbimin gönderdiği gerçekleri duyuruyorum.*” Ayet-i kerime-deki رسالآت kelimesinin çoğul şeklinde gelmesinden, ilahi açıklamaların Hız. Nuh’a, Allah Teâlâ’nın, açıklamalarını indirmede takip ettiği tedricilik (kademeli olarak indirme) yasına uygun şekilde indiği anlaşılıyor. Kavmine tebliğ etmesi için Hız. Nuh’a inen her vahiy, çeşitli zamanlarda peyderpey inen açıklamalardı. Bu açıklamaların her biri risalet mesabesindedir. Bu risaletler toplanıp Allah dinini tamamladıktan sonra, bu risaletlerin tümü tek bir risalet çatısı altında bir araya gelmiş olur. O halde çeşitlilik, vahyin çeşitli zamanlarda peyderpey inmesi bakımındandır; teklik ise peyderpey indirilen vahiyleri ayrı ayrı risaletler bünyesinde toplamak ve bu risaletleri eksiksiz bir şekilde tek bir kitapta birleştirmektir. İşte bu, Allah Teâlâ’nın, peygamberini tebliğ etmek üzere gönderdiği risalettir.¹³ Allah Teâlâ’nın risaletlerini/buyruklarını tebliğ etmek Hız. Nuh’un ve tüm peygamberlerin ilk görevidir.

İkinci Vazife:

Topluma Nasihat Etmek

Bu vazife tüm ikna ve eğitim araçlarını çeşitli şekil ve suretleriyle birlikte kullanmayı içine alan bir vazifedir. Nasihat etmek, davet yolunda Allah Teâlâ’ya karşı samimi olmanın, merhametli ve şefkatli olmanın ve nasihat edenin karşılık beklemeden nasihat ettiğinin iyiliğini istediğinin belirtilerindendir. Bu yüzden Hız.

¹² eş-Şa’râvî, *Kıyasu’l-Enbiyâ*, 1/20.

¹³ el-Meydânî, *Nûh aleyhisselam ve Kavmuhu fi’l-Kur’âni’l-Mecîd*, s. 49.

Nuh kavmine: وَأَنْصَحْ لَكُمْ “Size öğüt veriyorum” dedi. Her peygamber kavmine nasihat etmiştir. Allah yoluna davet edenlerin de aynen böyle olmaları gerekir. Müminler de birbirilerine nasihatçı ve dostane ilişkiler içerisinde olmalılar. Doğru ve hak din, Allah Teâlâ’ya, peygamberine, Müslüman idarecilere ve tüm ümmet-i İslama karşı samimi olmak ve nasihat demektir.

Hz. Nuh Allah Teâlâ’nın kendisini sorumlu tuttuğu vazifelerden bu ilk iki vazifeyi kavmine anlattıktan sonra, onlara tebliğ ve nasihat ettiği hususların bir ilme, bir bilgiye dayandığını da haber verdi. İlim ise; cehaletten doğan, nedeni cehalet olan sapkınlığa zıttır. Bu yüzden de onlara: “*Ve Allah tarafından, sizin bilmediğiniz şeyleri biliyorum*” dedi.

Hz. Nuh, kavminin kendisini apaçık bir sapkınlık içinde olduğuyla suçlamalarına, kendilerinin bilmediği Allah tarafından bildirilen bazı hakikatleri bildiğini ortaya koyarak cevap veriyor. Bu, onlara öğrettiği, şek ve şüphe içermeyen Allah Teâlâ’nın vahyi olan kusursuz bir ilimden istifade etmeye onları yönlendirmekle birlikte son derece edepli, nezaket dolu bir cevaptır. وَأَعْلَمُ مِنَ اللَّهِ – “Allah tarafından biliyorum” yani kendi nefsimden veya kendime özgü görüş ve düşünceden değil Allah tarafından yani Allah Teâlâ’nın vahyiyle biliyorum. مَا لَا تَعْلَمُونَ “Sizin bilmediğiniz şeyleri”: Yani bilmediğiniz ancak vahiyle bilinebilecek gaybi bilgileri ya da bilmek için düşünmeye çalışmadığınız şeyleri biliyorum.

Üçüncü Vazife:

En Güzel Şekliyle İkna Metodu Kullanılarak Mücadele Etmek

Ayetlerin Hz. Nuh’un, kendilerine delil getirmek amacıyla kavmiyle mücadelesini aktarması bu vazifeye işaret etmektedir. Allah Teâlâ buyuruyor ki:

“(Allah Teâlâ’nın azabından) sakınıp da rahmete nail olmanız için, iğnizden sizi uyuracak bir adam vasıtasıyla size bir zikir (kitap) gelmesine şaşırdınız mı?”¹⁴

Yani: Üzerinde olduğunuz durumu terk edip size getirdiklerime uymak hoşunuza gitmedi mi? İğnizden birine Rabbinizden zikir (vahiy) gelmesine şaşırdınız mı? Burada kendisine şaşılan şey şu iki husustur:

– **Birinci Husus:** Onlara Rablerinden zikir (vahiy) gelmesi.

– **İkinci Husus:** İçlerinden bir insana bu zikrin inmesi ve bu adamın kavmine tebliğ etmesi için Allah Teâlâ’nın O’na indirdiği zikri, kavmine tebliğ eden Allah Teâlâ’nın peygamberi olması.

¹⁴ el-A’râf, 7/63.

Hız. Nuh Rabbinden onlara getirdiği zikir hususunu kavmine yöneltmeden peygamberliğini gündeme getirmede. Öncelikle bu zikir (vahiy) meselesini gündeme getirdi ki, vahye dair meseleler etrafında düşüncelerin sergileneceği bir münazara ve tartışma sahası açılsın.

Allah Teâlâ'nın, tüm peygamberlerini kendisiyle gönderdiği vahiy, yakinen bilinen hakikatlerden biri haline gelmesi için, kesin ve ikna edici delillerle ispata muhtaç bazı hususları içerdiden, öncelikle onu gündeme getirmek ikna ve hasımları susturma yolunda daha faydalı olur. Rubûbiyet (Allah Teâlâ'nın egemen olma) sıfatı ve yalnızca O'na ait olması, ulûhiyet (ilahlık) sıfatı ve yalnızca O'na ait olması, Allah Teâlâ'nın ilmi, hikmeti, kaza ve kaderi, her şeye kadir olması, her şeyi yaratması, kullarını gözetmesi, adaleti gibi meseleler beraberinde kesin olan akli delilleri bulunan meselelerdir. Kâinatın görünen yüzü ve hadiselerin seyri bunların tümüne şahitlik eder.¹⁵

Nuh kavmine, Hız. Nuh'un getirdiği davetin şeksiz şüphesiz bir hak olduğu ne zaman açığa çıkınca, Hız. Nuh için hem peygamber olduğunu hem bu zikri Rabbinden tebliğ ettiğini hem de Allah Teâlâ'nın kendisine vahiy gönderdiğini onlara ispat etmek artık çok basit ve kolay bir iş olmuştur. Buradan, uzun bir dönem peygamber gelmemiş bir topluma tebligat yapmaya başlarken, peygamberlik görevinin muhtevasının ne olduğuna dair öncelikle onları ikna etme yoluna başvurarak tebliğe başlamanın, son derece akıllıca ve yerinde bir iş olduğu sonucunu çıkarıyoruz. Hız. Nuh'un da kavmiyle mücadelesinde takip ettiği metot budur.

Kur'ân-ı Kerim'de risaletin (peygamberlik görevinin) içeriği için "zikir" ifadesinin kullanılması için iki başlıca sebebi vardır:

Birinci Sebep: Peygamberlerin görev tanımına giren ve tebliğ etmekle yükümlü oldukları bazı konular, insanların hem akıllarında hem benliklerinde hem de vicdanlarında iyice yer etmiş olan hakikatlerden olduğundan, onları yalnızca açıklamak ve hatırlatmada bulunmaktan (tezkiir, zikir) öte bir şeye gereksinim duymazlar.

İkinci Sebep: Peygamberlerin görev tanımına giren tüm konular birer ilahi hakikat ve öğretilerdir. Öncelikle bunlar iyice öğrenilip kavranmalı. Ardından, geçen günler ve yıllar içerisinde zaman zaman, yeri geldiğinde, her daim zihinde hazır olsun diye risaletin içeriğinde yer alan bu iman konularını hatırlatmada bulunmalı. Böylelikle hatırlatılan bu konular, müminleri Allah Teâlâ'ya uymaya ve şeriatına yapışmaya sevk etsin ve içerisinde yer alan hükümler ve emirler daima takip

¹⁵ el-Meydâni, *Nûh aleyhisselam ve Kavmuhu fi'l-Kur'âni'l-Mecîd*, s. 52.

edilen bir programa oturtulsun. Diğer taraftan bu hüküm ve emirler, arzularının ve şehvani duygularının, şeytanların vesvese ve ayartmalarının, sapkınların yoldan çıkarma çabalarının karanlık dehlizlerinde yolunu kaybetmişlere yol gösteren açık birer nur olsun. Yine bu hakikat ve öğretiler, nefislerinin ve duygularının engellerine takılanlara ve içerisinde hayır-şer, fayda-zarar gibi türlü musibetlerin bulunduğu hayatın zorluklarına ve de yine içerisinde sabretme ve şükretme tercihleriyle baş başa kaldıkları her zorluğa karşı koyanlara rehberlik etsin.

İlahi açıklama, bu ifadedeki ikna edici ve susturucu mücadelenin faktörlerini, toplumun şaşkınlıkla karşıladığı aşağıdaki şu iki durum çerçevesinde ifade etmeyi sürdürmüştür:

- Birinci Durum: ذِكْرٌ مِنْ رَبِّكُمْ - Yani Rabbinizden size zikir (vahiy) inmesi.
- İkinci Durum: عَلَى رَجُلٍ مِنْكُمْ - Yani sizin gibi bir adama inmesi.

Söz konusu faktörler:

Birinci Faktör: لِيُنْذِرَكُمْ - “*Sizi uyarmak için.*”: Yani, iman etmemeniz halinde Allah Teâlâ’nın acil ve gecikmeli azabına karşı sizi uyarmak için sizden birine Rabbinizden vahiy gelmesine mi şaşırdınız? Uyarı, öğretici tarzda bir bilgilendirme yaptıktan ve tüm ikna araçlarından yararlandıktan sonra yapılır. Ayrıca uyarı, beraberinde iman edenlere ve itaat edenlere müjdelemeyi de taşır. Bu uyarıda (müjdelemede) hatırlatan kişi de göz önünde bulundurulmuştur.

İkinci Faktör: وَلِيَنْتَفِعُوا - “*(Allah Teâlâ’nın azabından) sakınmanız için.*”: Yani, Allah Teâlâ’nın azabının tehlikesinin farkına varasınız diye. Böylece benliğinizde, kendi hür iradenizin etkisiyle iman etmek ve salih ve doğru amel işlemekle O’ndan sakınmaya sizi yönlendirecek bir güç bulursunuz.¹⁶

Üçüncü Faktör: وَلَعَلَّكُمْ تَرْحَمُونَ - “*Umulur ki rahmete nail olursunuz.*”: Yani, sakındığınız, iman ve itaat ettiğiniz takdirde nimet dolu cennetlere sizi girdirmesi için Allah Teâlâ’nın rahmetini umasınız diye. Bunda da vahyin içeriğinden etkilenmelerinin ardından zikre muhatap olanlar amaç edinilmiştir.¹⁷

Hz. Nuh onlara peygamberliğin amacını açıklamış: “*Kötülüklerden sakınmanız ve bu sayede merhamete eresiniz diye sizi uyarmak için...*” Bu sakındırma, sonuçta Allah Teâlâ’nın rahmetine ulaşabilsinler diye kalpteki sakınma duygularını coşturma amacı güdüyor... Bunun arkasında Nuh’un lehine ne bir şahsi çıkar, ne de bir maksat söz konusu. Sadece bu şerefli ve yüce amaç var.¹⁸

¹⁶ el-Meydânî, Nûh aleyhisselam ve Kavmuhu fi’l-Kur’âni’l-Mecîd, s. 53.

¹⁷ A.g.e, s. 53.

¹⁸ Fî Zilâli’l-Kur’ân, 3/1309.

Bunda Hz. Nuh'a inen vahyin ve Hz. Nuh'un, kavmi arasındaki görevleri genel hatlarıyla şöyle özetlenmiştir:

- İnen zikirde ve davetçi peygamberin Rabbinden alarak yaptığı açıklamalarda bulunan uyarı ve müjdeleme.
- Zikrin (vahyin) getirdiği açıklamalar ve peygamberin kavmini eğitirken yararlandığı araçlar sayesinde, azaptan sakındırmaya yönelik yapılan uyarılardan toplumda bir etkilenme ve sevap işleme eğilimi baş göstermesi.
- Allah Teâlâ'nın engin rahmetiyle ve dünya hayatında yaşanan mesut bir yaşam sebebiyle Allah Teâlâ'nın ve resulünün davetine kulak verenlerin nimet dolu cennetlere girme umudu taşıması.¹⁹

Fakat insan fıtratı belirli bir derecede bozulmaya uğrayınca; ne düşünüyor, ne değerlendiriyor, ne de öğüt alıyor... Bu noktada ona artık ne uyarı ne de hatırlatma bir yarar sağlamayacaktır.²⁰

“O’nu yalanladılar, biz de O’nu ve O’nunla beraber gemide bulunanları kurtardık, ayetlerimizi yalanlayanları boğduk! Çünkü onlar, kalp gözleri körleşmiş bir kavim idiler.”

فَكَذَّبُوهُ – “O’nu yalanladılar.” : Bu ifadede onların tüm yaptıkları özet şekilde verilmiştir. Çünkü peygamberlerini yalanlamış, yalanlamalarını yıllarca sürdürmüş güç kuvvet sahibi bir toplumun yalanlama dışında peygambere ve O’na iman edenlere eziyet etmek, davetine karşı direniş gösterme, zulüm, azgınlık, fışk u fücûr ve düşmanlık gibi daha birçok şeyler yapmış olmaları muhakkaktır.

Ceza olarak da: فَانْجَيْنَاهُ وَالَّذِينَ مَعَهُ فِي الْفُلِّ وَأَعَزَّوْنَا الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا – “Biz de O’nu ve O’nunla beraber gemide bulunanları kurtardık, ayetlerimizi yalanlayanları boğduk!”

Bu ifadede Hz. Nuh’un kavmiyle aralarında yaşanan kıssada geçen son olay, Allah Teâlâ’nın tüm yalanlayıcıları boğduğu umumi tufana, tufan sonucu meydana gelen Hz. Nuh’un ve O’nunla beraber olan insan ve hayvanların gemiye binmelerine ve geminin Allah Teâlâ’nın gözetimi ve kontrolü altında kurtarılmış bölgeye yerleşene dek su üzerinde yürümesine de işaret edecek şekilde özet biçimde verilmiştir.

إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا عَمِينَ – “Çünkü onlar, kalp gözleri körleşmiş bir kavim idiler.”

Ve son olarak ayet-i kerimeler Nuh kavminin yalanlayıcı tavırlarını sürdürmelerine, küfür, zulüm ve isyankâr halleri üzerinde ısrar ve inat etmelerine sebebiyet

¹⁹ el-Meydânî, Nûh aleyhisselam ve Kavmuhu fi'l-Kur'âni'l-Mecîd, s. 54.

²⁰ Fî Zilâli'l-Kur'ân, 3/1309.

veren ve tufanla gelen kuşatıcı helakle son bulan kalıcı özelliklerini bu ifadeyle özetlemektedir. Bu bakımdan Yüce Allah şöyle buyurmaktadır: **إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا عَمِينَ** - “Çünkü onlar, kalp gözleri körleşmiş bir kavim idiler.” Ayet-i kerimede yer alan **عَمِينَ** kelimesi **عَم** kelimesinin çoğul hali olup “kör” anlamına gelir. Yani: Onlar hakkı ve hakkı gösteren işaret ve göstergeleri görmekten, bu işaretlerin açıklayıcı, entelektüel ve duygusal parıltılarını görmekten kördürler. Ayrıca körlük de birkaç türlüdür. Bir türü baştaki gözde olan körlük; diğer bir türü ise kalp ve basirette olan körlüktür.²¹ Bunların hidayete, saf niyetli öğütlere ve uyarılara karşı körlüklerini görmüşük. İşte bu körlükleri nedeniyle yalanladılar ve bu körlükleri nedeniyle ayette anlatılan akıbeta uğradılar.²²

²¹ el-Meydânî, *Nûh aleyhisselam ve Kavmuhu fi'l-Kur'âni'l-Mecîd*, s. 55.

²² *Fî Zilâli'l-Kur'ân*, 3/1310.

Üçüncü Konu

EL-MÜMINÜN SURESİNDE “MELE”NİN KONUMU

Mü'minûn suresinde, Nuh kavminden *mele* topluluğunun insanları tevhid çağrısından, Allah Teâlâ'ya karşı takvalı olmaktan ve yalnızca O'na ibadet etmekten alıkoymak adına yaptıkları konuşma arz edilmektedir. Allah Teâlâ şöyle buyuruyor:

“Ey kavmim! Allah Teâlâ'ya ibadet edin; sizin O'ndan başka ilahınız yoktur. Bunun üzerine, kavminin inkarcı ileri gelenleri şöyle dediler: “Bu, tıpkı sizin gibi bir beşer olmaktan başka bir şey değildir. Size üstün ve hâkim olmak istiyor. Eğer Allah (peygamber göndermek) isteseydi, muhakkak ki melekler gönderirdi. Biz geçmişteki atalarımızdan böyle bir şey duymadık. Bu, yalnızca kendisinde delilik bulunan bir kimsedir. Öyle ise, bir süreye kadar ona katlanıp bekleyin bakalım. (Nuh), Rabbim! dedi, beni yalanlamalarına karşı bana yardım et!”¹

Ayetlerin Açıklaması

“Ey kavmim! Allah Teâlâ'ya ibadet edin; sizin O'ndan başka ilahınız yoktur.”

Varlığın bütünüyle kendisine dayandığı değişmeyen tek gerçek sözdür bu. Varlıklar âleminde yer alan her şey buna tanıklık etmektedir. *“Allah Teâlâ'dan korkmaz mısınız?”* Diğer tüm gerçeklerin dayandığı bu ilk ve temel gerçeği inkâr etmenin akıbetinden korkmaz mısınız? Apaçık gerçeği inkâr etmekle ne büyük bir cinayet işlediğinizin, bu cinayetin ardından ne kadar acıklı bir azabı hak ettiğinizin farkında değil misiniz?

Ne var ki, kavminin ileri gelenleri bu sözü tartışma konusu yapmıyorlar, bu sözün kanıtlarını incelemiyorlar, kendi kişilikleri ve kendilerini davet eden peygamberin kişiliği ile ilgili dar bakış açısından kurtulamıyorlar, kişilerden ve

¹ el-Mü'minûn, 23/23-26.

benliklerden soyutlanmış bu büyük gerçeği gözlemleyebilecekleri engin ufuklara yükselemiyorlar... Varlık bütünü'nün dayandığı varlıklar âleminde yer alan her şeyin tanıklık ettiği bu büyük gerçeği bir yana bırakıyor yalnızca Hz. Nuh'un kişiliğini gündeme getiriyorlar.²

أَفَلَا تَتَّقُونَ – “*Hala Allah Teâlâ’dan sakınmaz mısınız?*”

Yani: Allah Teâlâ’ya iman etmediğiniz, şirk koşmadan yalnızca O’na ibadet etmediğiniz takdirde size Allah Teâlâ’nın cezası ve azabı iner. O halde akıl ve mantık bundan sakınmanızı gerektirmektedir. Bu nedenle de ben hal-i hazırda yahut ileride geleceğine dair sizi ikaz ettiğim Allah Teâlâ’nın cezasına ve azabına duçar olmamanız için teşvik edici ve özendirici bir yolla size öneride bulunuyorum.

Akla gelen tüm bu yorumlara şu ibare delalet etmektedir: أَفَلَا تَتَّقُونَ - “*Hala Allah Teâlâ’dan sakınmaz mısınız?*” Bu ifadedeki istifham üslubu (أَفَلَا) taaccub/şaşkınlık ve yadırgama anlamı ve de sakınmamalarından dolayı onları kınama anlamını taşımakta ayrıca sakınmayı teşvik edici ve özendirici anlamları da içermektedir. Fa harfi, Hz. Nuh’un geride geçen ifade ettiği sözlerine yahut akla gelen sözlerine atıftır. İstifham edatı olan hemze harfi atıf anlamındaki fa’nın önüne geçirilmiştir. Çünkü Arapça gramer kurallarınca istifhamın kelimenin başında gelme zorunluluğu vardır.³

Müminun suresinin Hz. Nuh kıssasından bahsetmesinin başlangıcında dini konuları genel hatlarıyla şöyle özetlediğini gözlemliyoruz:

- Allah Teâlâ’nın birliğine iman.
- Emrettiklerini yaparak, yasakladıklarından da kaçınmak suretiyle yalnızca Allah Teâlâ’ya itaat ve ibadet etmek, O’nu memnun edecek ve sevgisini kazandıracak işler işleyerek O’na yaklaşmak.
- Allah Teâlâ’nın acil ve müeccel olan azabından sakınmak ve azaba düşmek için uyanık olmak. Bu ise sevaplara sarılmak ve iman eden Müslümanları kurtuluşa erdirecek şeylere sarılmayı gerektirir.⁴

“*Bunun üzerine, kavminin inkârcı ileri gelenleri şöyle dediler: “Bu, tıpkı sizin gibi bir beşer olmaktan başka bir şey değildir. Size üstün ve hâkim olmak istiyor. Eğer Allah (peygamber göndermek) isteseydi, muhakkak ki melekler gönderirdi. Biz geçmişteki atalarımızdan böyle bir şey duymadık. Bu, yalnızca kendisinde delilik bulunan bir kimsedir. Öyle ise, bir süreye kadar ona katlanıp bekleyin bakalım.”*

² Fî Zilâli’l-Kur’ân, 4/2464.

³ el-Meydânî, Nûh aleyhisselam ve Kavmuhu fi’l-Kur’âni’l-Mecîd, s. 252.

⁴ el-Meydânî, Nûh aleyhisselam ve Kavmuhu fi’l-Kur’âni’l-Mecîd, s. 252.

Ayet-i kerimedeki *mele*'den maksat toplumun göz dolduran ileri gelen seçkin büyükleridir. Ayet-i kerimde bu kişilerin sözleri, Hz. Nuh'un davetini ve Allah Teâlâ'dan kavmine aktarmak üzere aldığı risalet vazifesini tebliğ ettiği sözlerinin hemen peşi sıra atıf yoluyla getirilmiştir.

Mü'minûn suresinin bu ifadesinde Nuh kavminin ileri gelenlerinin inkârcılar/kâfirler şeklinde nitelendiğini gözlemlemekteyiz. Aynı şekilde ilgili ayette bu kişilerin, kitleleri Hz. Nuh'un Allah katından gönderilen bir peygamber olmadığına inandırma çabaları da açıklanmaktadır.

Fark edilirse bu iki ayet-i kerimeden önce geçen A'râf suresinde Allah *mele* topluluğunu küfürle/inkârcılıkla nitelememişti. Çünkü orada *mele* tarafından hitap Hz. Nuh'aydı: - *"Kavminden ileri gelenler: Biz seni çok açık bir sapıklık içinde görüyoruz, dediler."*⁵

Yine Hûd suresinin ayetini de gözlemlediğimizde orada kavmin ileri gelenlerinin Hz. Nuh'a verdikleri karşılık beyan edilmiştir:

- *"Kavminden ileri gelenler: Senin de bizim gibi bir beşer olduğunu görüyoruz, dediler."*

Bu da gösteriyor ki, onlar bu sözleri henüz davetin başlarında söylemişlerdi. Zira onlar henüz kendilerine delillerin sunulduğu bir aşamadaydılar. Böyle bir aşamada ise kâfirler diye nitelendirilemezler. Çünkü kâfir damgası yiyen kimseler bahaneleri çürütülen ve kendilerine ilgili deliller sunulup açıklanan kimselerdir. İşte Allah Teâlâ da onları kâfirlikle niteledi ve "Hûd" ve "Mü'minûn" surelerinde şöyle buyurdu:

- *"Kavminden ileri gelen kâfirler dediler ki..."*⁶

Yine gözlemleyebildiğimiz kadarıyla bu ayetlerde geçen bu 3 söz arasında şöyle bir uyum vardır:

Birincisi: Hz. Nuh'a hitaben: - *"Biz seni çok açık bir sapıklık içinde görüyoruz"* dediler: Yani, ey Nuh! Sen yolunu şaşırmış, kaybolmuş birisin. Fakat bu sözlerinde Hz. Nuh'u açıktan Allah adına yalan söylemek ve Allah Teâlâ'ya iftira atmakla bir suçlama yoktur. Çünkü bu sözleriyle Hz. Nuh'un kaybolmuşluğunun, yaptığı hazırlıklardan kaynaklandığı da kastedilmiş olabilir.

İkincisi: Yine Hz. Nuh'a hitaben: - *"Senin de bizim gibi bir beşer olduğunu görüyoruz"* dediler.

⁵ el-A'râf, 7/60.

⁶ Hûd, 11/27.

Üçüncüsü: Hz. Nuh'a iman etmenin ve O'na uymanın önüne geçme maksadıyla halk yığınlarına hitaben: مَا هَذَا إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ - “*Bu da ancak sizin gibi bir beşerdir*” gibi devam ettirdikleri sözleridir.

Bu son pasajın Nuh kavminin ileri gelenlerinin halk kitlelerine Hz. Nuh'a iman ve ittiba etmekten vazgeçmeleri adına söyledikleri 6 sözü içermekte olduğu dikkatimizi çekmektedir:

Birinci Söz: مَا هَذَا إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ - “*Bu da ancak sizin gibi bir beşerdir*”

Nuh kavminin ileri gelenleri, Hz. Nuh'a iman ve ittiba etmelerinin önüne geçmek adına ahaliyi inandırma yolunda tüm güçlerini sarf etmişlerdi. İnsan olma özelliklerinin peygamberlik görevini almak için âlemlerin Rabbiyle irtibat sağlamaktan ve yine Allah Teâlâ'nın elçisi melekten peygamberliği almaktan ve onunla irtibata geçmekten alıkoyma iddia ve zannederek, insanların bu yüzden Allah Teâlâ'nın gönderdiği peygamberler olmaya yatkın olamayacaklarını ileri sürüyorlardı.

Sözlerinde Hz. Nuh'un hürmet ve saygı gösterilmeye layık olmayan bir şahıs olduğunu çağrıştıran ism-i işaretle yani هَذَا ile işarette bulunmuşlardır. İnsan olduğu için, Allah Teâlâ'yla bağlantı Kur'an ve O'nun tarafından gönderilen bir peygamber olduğunu iddia ettiği için ve böyle bir iddiayı ancak aklında bir sorun olan veya bir çeşit delilik bulunan birinin iddia edebileceği teziyle ahaliyi bütünüle Hz. Nuh'a hürmet göstermekten alıkoymak ya da O'nu küçümsemeleri ve alaya almaları için küçük beyinlilerin benliklerini tesirleri altına alarak halkın önünde Hz. Nuh'u küçük düşürmeye çalışırlar.

Kur'an ifadelerini incelediğimizde, peygamberleri tekzip edenlerin tekziplerini onların beşer olmaları illetiyle gerekçelendirmeleri geçmiş tüm ümmetlerde tekerrür eden bir olgu olduğu açığa çıkıyor. Allah Teâlâ'nın bize ilk bahsettiği tekzipçilerin başında Nuh kavmi, sonunda ise Allah Resulü'nü (s.a.v) yalanlayan araplar gelir; araplar da onların izinden gitmiş ve onların düştüğü duruma düşmüşlerdir.⁷

İkinci Söz: يُرِيدُ أَنْ يُتَفَضَّلَ عَلَيْكُمْ - “*Size üstün gelmeyi istiyor*”

يُتَفَضَّلُ kelimesinin masdarı olan تَفَضَّلَ /Tefaddul üstünlük taslamak anlamına gelir. فَضْل /Fazl sözlük anlamıyla fazlalık, artış demektir. Daha çok şeref, rütbenin ve sosyal statünün ve güzel ahlak ve davranışın üstünlüğünü ifade etmede kullanımı yaygınlık kazanmıştır. Nuh kavminin ileri gelenleri, ahaliye Hz. Nuh'un Allah Teâlâ'nın peygamberi olma iddiasıyla kendini onlardan benzersiz bir sıfatla üstün gördüğünü iddia etmişlerdi. Ve bu sıfatın, kendisini onların efendisi, önderi, emirler veren ve yasaklar koyan ve kendisine uyulan biri kıldığı iddiasında

⁷ el-Meydânî, Nûh aleyhisselam ve Kavmuhu fi'l-Kur'âni'l-Mecîd, s. 255.

olduğunu; onlar üzerindeki hâkimiyet yetkisini direkt Allah Teâlâ'dan aldığını ve bu nedenle de kendilerine dilediğini farz kılma salahiyetini elinde bulundurduğunu iddia ettiğini ileri sürmüşlerdi. Yine Hz. Nuh'un peygamber olduğu konusunda doğru söylemediğini bilakis iddiasında yalancı olduğunu da ifade etmişlerdi.⁸

Üçüncü Söz: وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَأَنْزَلَ مَلَائِكَةً - “Eğer Allah (peygamber göndermek) dileseydi elbette melekleri indirirdi.”

Yani; eğer Allah Teâlâ, kendisinden dinini alıp insanlara tebliğ edecek peygamberler göndermeyi murad etseydi melekleri indirirdi. Ve insanlardan peygamber göndermemiştir, diyorlardı. Bunun ilahi hikmet gereği böyle olabileceğini zannediyorlardı ve kitleleri buna inandırmaya çalışıyorlardı. Veyahut aklın kabul edebileceği şeklin ancak bu olabileceğini ileri sürüyorlardı. İnsanlardan peygamberlerin gönderilmesine ise makul ve makbul gözüyle bakmıyorlardı. Peygamberlik iddia eden bir insan onlara göre, kendisini peygamber zannettirecek birtakım şeyleri yapmaya imkân bulan, çok açık bir sapkınlıkta olan kişidir. Ya da o Allah Teâlâ'ya iftira atan bir yalancıdır onların gözünde.⁹

Haktan sapmış yanlış düşünceleriyle insanlığın Allah Teâlâ'dan vahiy almaya yatkın olmadığına kani olmuşlardı. Bu bozuk düşünceyi tahlil ettiğimizde, bu düşünce sahiplerinin Allah Teâlâ'yı hakkıyla bilemediklerini anlıyoruz. Çünkü bu düşünce, Allah Teâlâ'nın kudretine dair şüpheler üzerine kaimdir. Allah Teâlâ'nın bir vasıta edinmesi veya yaratılmış bir beşeri;

Rabbinden arada hiçbir perde olmadan

ya da perde arkasından

veya Rabbinin risaletini kendisine tebliğ edecek meleklerden bir elçiyi kendisine göndermekle,

onu vahiy alabilecek hale sokacak bir sebep yaratmasına kadir olduğunu düşünmekten engelleyecek bir şüphe üzerine kurulu bir düşüncedir bu.

Onlar böyle bir düşünceyi kabul etmekle kendi kendileriyle çelişmektedirler. Çünkü onlar meleklerin Allah Teâlâ'dan vahiy alabileceğini kabul ediyorlar. Hâlbuki melekler de Allah Teâlâ'nın yarattığı mahlûklardandır. Kendisinden vahiy alabilecek kabiliyete sahip melekler yaratmaya kadir olan Allah Teâlâ, insanlar arasından seçerek peygamber kılacak ve aralarında yaşadıkları toplumlara peygamber olarak gönderilmekle sorumlu kılacak bazı insanları da, tıpkı melekler gibi kendisinden vahiy almaya kabiliyetli bir şekilde yaratmaya neden kadir olamasın!

⁸ A.g.e, s. 255.

⁹ A.g.e, s. 255.

Yalnız bu sözleri, onların tasavvurlarındaki yanlış bir düşünceye dayalı olarak ortaya atıldığı zaman için geçerlidir. Yok, eğer bu sözleri yalancı ve tartışmalı bir gerekçelendirme kabilinden ise o halde onların doğru olduğunu bildikleri halde peygamberliği ve peygamberin doğru sözlülüğünü inkâr ettiklerini gösterir. Çünkü onlar kendilerini büyük gören, heva ve heveslerinin peşinden koşan, dünya hayatını tercih edip ahireti boşlayan ve Allah Teâlâ'nın ani azabından şüphe eden tiplerdir. Belki de bu özelliklerin bazıları onların bir kısmında mevcuttu diğer bazıları ise diğer kısmında mevcuttu. Ve bunlar yalan yanlış söylemleriyle ahaliyi de kandırıyorlardı.¹⁰

Dördüncü Söz: مَا سَمِعْنَا بِهَذَا فِي آبَائِنَا الْأَوَّلِينَ - “Biz geçmişteki atalarımızdan böyle bir şey duymamıştık.”

فِي آبَائِنَا الْأَوَّلِينَ - yani kabilelerimizin reisleri ve başları olan atalarımızdan demektir.

مَا سَمِعْنَا بِهَذَا - yani atalarımız tarihinde, kendilerine Allah Teâlâ'dan Nuh'un getirdiği şeyleri getiren beşer peygamberler geldiğine dair kulaklarımıza ne bir haber ne de bir bilgi gelmiştir.

Onlar böyle söylemekle, beşer Allah Teâlâ'nın peygamberleri olmaya elverişli değildir; Allah Teâlâ insanlara peygamber göndermek istememiştir şeklindeki tezlerini destekleyen tarihî bir delili daha eklemeye çalışmaktadırlar.

Bu delilin analizi şöyledir:

- Eğer Allah Teâlâ, kendisinden din tebliğ edecek peygamberler göndermek isteseydi, geçmişteki atalarımızdan başlayarak insanlara peygamber gönderirdi. Hem diğer taraftan, putlara tapma geleneği bize atalarımızdan kalan geleneklerdendir.
- Ancak atalarımızın geçmiş tarihlerinde hiç peygamber gönderilmemiştir.
- Bu konuda kulaklarımıza hiçbir haberin gelmemesi de bunun delilidir.
- Öyleyse, Allah Teâlâ asla peygamber göndermek istememiştir. Bu yüzden de Nuh'un Allah Teâlâ'nın resulü olduğu iddiası yalandır.

Bu geçersiz bir delildir. Çünkü bu delil onların geçmişte peygamberler gönderildiğini duymadıkları ve putların önceki atalarının taptıkları mabutlar olduğu tezlerine dayalı bir delildir.

Bunun gibi haberleri duymama iddiaları ise; eğer onlar doğru söylüyorlarsa bu iddiaları Hz. Nuh'tan önce peygamberler gönderilmediğine delil olamaz.¹¹ Zira

¹⁰ el-Meydânî, Nûh aleyhisselam ve Kavmuhu fi'l-Kur'âni'l-Mecîd, s. 256.

¹¹ el-Meydânî, Nûh aleyhisselam ve Kavmuhu fi'l-Kur'âni'l-Mecîd, s. 256.

nice haberler tarihi akış içerisinde kaybolup gitmiştir. Özellikle de haberlerin henüz kitaplara geçirilmediği ilk çağlara ait haberler!

Yüce Allah Kur’ân-ı Kerim’de, Allah Teâlâ’nın dininden sapan her ümmete dünya hayatı koşullarında imtihanında olmanın hikmetini tamamlamak amacıyla uyarıcı bir peygamber gönderdiğini açıklamıştır. Yeryüzünde hiç olmazsa bir peygamber ya da bir önceki peygamberin mesajını veya ilahi öğretileri yayan tebliğciler bulunabilir. Bu öğretileri insanlık, dini Rabbinden alan insanlığın atası Hz. Âdem’den almıştır. İnsanların ilk ataları, Hz. Âdem’in açıkladığı ve davetini yaptığı tevhid inancı üzereydiler. Ardından putperestlik baş gösterdi ve bu durum kendilerine peygamber gönderilmeyi icap ettirdi.

Hem, geçmişe dair haberleri işitmemiş olmak, haberi duyulmayan bir şeyin ve ya durumun gerçekte ve hakikatte olmadığını göstermez ki! İşte bu yüzden onların bu noktada ürettikleri bahaneleri hiçbir akıl sahibinin kabul etmeyeceği bu geçersiz delile dayanmaktadır. Ancak ne var ki, Nuh kavminin ileri gelenleri bu saf-sata ile saptırmak, şüpheyi düşürmek ve çarpıtmak gayesiyle ahaliyi inandırmaya çalışıyorlardı. Sağlam bir fikri kriterden ve akl-ı selim ölçüsünden geçirmeden ileri gelenlerin ve büyüklerin hükümlerini kabul etmek, onlarda Hz. Nuh’a uymanın önüne geçiyordu.¹²

Beşinci Söz: *إِنَّ هُوَ إِلَّا رَجُلٌ بِهِ جَنَّةٌ* - “*Bu, yalnızca kendisinde delilik bulunan bir kimsedir.*”

Yani; Nuh kendisinde bir çeşit delilik bulunan biridir. Onların “Nuh delidir yerine Nuh’ta bir tür delilik vardır” şeklinde söylemeyi kastettiklerini anlamamıza, *إِنَّ هُوَ إِلَّا رَجُلٌ بِهِ جَنَّةٌ* kalıbının nekre olarak gelen masdar biçiminde tabir edilmesi rehberlik etmektedir.

Mele güruhu şu aşamada Hz. Nuh’u delilikle itham etmek yerine ayet-i kerimedeki tabiri kullanmaya tenezzül etmişlerdir. Nitekim Kamer suresinde beyan edilen ilk aşamalarda O’na şöyle bir itham yöneltmişlerdi: “*Onlardan önce Nuh’un kavmi de yalanladı, hem de kulumuzun yalancı olduğunda ısrar ederek: O, delirdi, dediler. Ve (Nuh, davetten vazgeçmeye) zorlandı.*”¹³ Çünkü Hz. Nuh gösterdiği engin sabrı, onlara karşı verdiği mücadelesi ve yaptığı tartışmalarla kendisinin deli olmadığını, bilakis akıllı olduğunu ispat etmişti. Kavminin birçoğu da bunu anlamıştı; bu yüzden de ileri gelen büyükleri Hz. Nuh’u delilikle suçlamakta ısrar edememişlerdi. Özellikle de Hz. Nuh’u, onları idare etmek ve onlara liderlik etmek kastıyla üstünlük taslamakla suçladıktan sonra O’nun deli olmadığını

¹² el-Meydânî, *Nûh aleyhisselam ve Kavmuhi fi’l-Kur’âni’l-Mecîd*, s. 258.

¹³ el-Kamer, 54/9.

anlamışlardı. Çünkü böyle bir amaç yüzde yüz deli olan birinin amacı olamaz. Ol-
sa olsa kendinde büyüklük hastalığı, iktidar sevdası, insanları hâkimiyeti altına al-
ma sevdası, aşk deliliği, insanın dengesini bozan ve davranışlarını kötü anlamda
etkileyen para hırsı türünden bir tür delilik olan birinin amacı olabilir.

Nuh kavminin ileri gelenlerinin kendi toplumlarına söyledikleri bu sözün se-
bebi şudur;

- Hz. Nuh’un davetini devam ettirmekteki ısrarı,
- Bu uğurda gösterdiği engin sabrı,
- Davetin tüm gerçeklerini ispatlama sadedinde kavmiyle giriştiği mücadele-
de sarf ettiği gücüdür.
- Ayrıca onların besledikleri şirk inancının, putlara tapma geleneklerinin,
zulüm ve taşkınlıklarının, yeryüzünde bozgunculuk yapmalarının ve kötü
işler işlemelerinin yanlışlığını beyan etmesindeki ısrar olgusudur.

Sanki toplumun büyük bir kesimi büyüklerine; “madem, dediğiniz gibi Nuh
gerçekten peygamber değilse, iddiasında yalancı ise o halde, Nuh’taki bu olguda
ısrar etme çabasının sebebi nedir? diye sormuşlar, onlar da şöyle demişler: O, an-
cak kendisinde bir tür delilik bulunan, liderlik ve yöneticilik sevdasına tutulmuş
biridir. Buna erişmek için de kendisinin Allah Teâlâ’nın peygamberi olduğu tezi-
nin arkasına saklanıyor ve bunda ısrarcı oluyor. Ama emeline asla ulaşamayacak.
Çünkü O’nun bu durumundaki ısrarı deliliğinden kaynaklı bir ısrardır.

“*Bu, yalnızca kendisinde delilik bulunan bir kimsedir*” - *إِنْ هُوَ إِلَّا رَجُلٌ بِهِ جِنَّةٌ*
sözlerindeki tahsis ifadesi (إِلَّا), mevsufu sığata tahsis etme kabilindendir. Yine kas-
rın izafî olan yani kasr-ı izafî türündendir.¹⁴ Yani: Allah Teâlâ’nın resulü olduğu
iddiasında ısrar etmesine bakarak O’nun, kendisinde delilik bulunan bir adam ol-
maktan başka bir özelliği yoktur.¹⁵

Altıncı Söz: *فَتَرَبَّصُوا بِهِ حَتَّىٰ حِينٍ* - “Öyle ise, bir süreye kadar ona katlanıp bek-
leyin bakalım.”

فَتَرَبَّصُوا Yani: Uygun zamanı kollayın ve bekleyin. *تَرَبَّصٌ* beklemek demektir.
Yani size ölüm gelip sizi O’ndan ve davetinden, yeni sözlerle sizi sıkıştırmasından
kurtarana dek bekleyin.¹⁶

¹⁴ Kasr-ı İzâfî: Başka bir şeye izafe edilerek yapılan kasr türüdür. Maksurun aleyhe, kendi dışında-
ki varlıklara değil de, sadece belirli tek bir şeye nispetle herhangi bir vasfın tahsis edilmesidir.
(Eren, Cüneyt – Uzunoğlu, Vecih, *Arapça Belâğât*, Cantaş Yayınları, İstanbul, 2012, s. 61.)

¹⁵ el-Meydânî, *Nûh aleyhisselam ve Kavmuhu fi’l-Kur’âni’l-Mecîd*, s. 259.

¹⁶ *Fî Zilâli’l-Kur’ân*, 4/2465.

Nuh kavminin ileri gelenlerinin, halklarına Hz. Nuh'a iman etmek ve O'na uymaktan alıkoymak amacıyla yönelttikleri bu altı sözü, biz kendi gücümüz nispetinde değerlendirdik.

Görülüyor ki, yukarıdaki ayet-i kerimede dile getirilen bu sözlere cevap verilmemiş, sapkınlık olduğu da belirtilmemiştir. Bunun nedeni ise; bu sözler, Hz. Nuh'a yöneltilmemiş, aksine ileri gelenler tarafından, Hz. Nuh'un Allah Teâlâ tarafından gönderilmiş bir peygamber olmadığına ve O'nun iddiasında yalancı olduğuna, toplumda liderlik ve hâkimiyet elde etme peşinde olduğuna inandırmak kastıyla -Hz. Nuh'a yönelttikleri sözlerinin aksine- kendi halklarına yöneltilmiş sözlerdir. Bu ayet-i kerimede aynen Arâf, Hûd ve Şuarâ surelerinde geçen ayetlerdeki gibi bu sözlere verilen cevaplar ele alınmış, Hz. Nuh'a yönelttikleri bazı sözlerin açıklaması yapılmıştır.¹⁷

قَالَ رَبِّ أَنْصُرْنِي بِمَا كَذَّبُونَ - (Nuh), *Rabbim! dedi, beni yalanlamalarına karşı bana yardım et!*¹⁸

Hz. Nuh, Rabbine dua etmiş ve taşlaşmış bu donuk kalplere girecek açık bir kapı, alaya almalarından, işkencelerinden kaçıp sığınacağı bir ve ortaksız Rabbine yönelmekten, karşılaştığı yalanlamayı ona şikâyet etmekten, bu yalanlamadan dolayı ondan yardım istemekten başka bir sığınak bulamayınca O'ndan bu düşmanlarına karşı kendisini galip kılmasını istemiştir. Canlılar bu şekilde donuklaşınca, hayat ileriye doğru belirlenen olgunluk yolunda ilerleyemez, yola dikilen engellerden dolayı hareket edemez hale gelince... Böyle bir durumda ya bu taşlaşmışlık parçalanacak ya da hayat olduğu gibi kalacaktır. Nuh kavminin başına birincisi geldi. Çünkü onlar henüz insanlık hayatının şafağı sayılan bir zaman diliminde ve henüz yolun başındaydılar. Bu yüzden Yüce Allah onların yok edilmesini, insanlığın yolunun açılmasını dilemiştir.¹⁸ Bu konunun detayları inşallah yeri geldiğinde ele alınacaktır.

فَدَعَا رَبَّهُ أَنِّي مَغْلُوبٌ فَانتَصِرْ - “*Bunun üzerine, Rabbine: Ben yenik düştüm, bana yardım et, diyerek yalvardı*”¹⁹ kavlinde aktarılan duada, kavminden otorite sahiplerinin kendine galebe çalması üzerine Hz. Nuh'un geldiği aşamayı gösteriyor. Tabii ki bu galip gelmenin fikişsel ve ruhsal yönden olması mümkün değildi. Zira Hz. Nuh fikişsel alanda ve delil sunma alanlarında onlara galip gelmişti. O halde bu galibiyet olsa olsa maddi ve fiziki yönden bir galibiyet olmuştur. Çünkü Hz. Nuh ve beraberindekilerden kurtulmak için tuzak kurmak gibi O'na karşıtlık bağlamında tertipler düzenledikleri biliniyordu. Hz. Nuh da onların güçlerine

¹⁷ el-Meydânî, *Nûh aleyhisselam ve Kavmuhu fi'l-Kur'âni'l-Mecîd*, s. 261.

¹⁸ *Fî Zilâli'l-Kur'ân*, 4/2465.

¹⁹ el-Kamer, 54/10.

karşılık verebilecek fiziksel bir güce sahip değildi. Buna göre kavmiyle arasında geçen durum, onlardan kurtulmak veya intikam almak için onlara galip gelmeyi istemesini gerektiriyordu, ama o onlara galip gelme şeklini “*Bunun üzerine, Rabbine: Ben yenik düştüm, bana yardım et*” diyerek Rabbine havale etmiş ve kendi durumunu Allah Teâlâ’ya bırakmış.

Enbiya suresinin ayetinde ise, Hz. Nuh’un Rabbine seslenişi mevzu bahis edilmiş: Yani, Hz. Nuh öyle ısrarlı bir şekilde dua etti ki, bu ısrarlı dua, Allah Teâlâ’ya seslenirken O’nu sesini yükseltmesine yol açmıştı. O’na bunu yaptıran, kendisinin ve ailesinin karşı karşıya kaldığı büyük sıkıntıydı. Ailesi de Hz. Nuh’la birlikte kavminin savurdıkları tehditleri uygulamalarına maruz kalmıştı. Öyle anlaşıyor ki, en ağır sıkıntıyı Hz. Nuh ve ailesi çekmişti. Hz. Nuh’a iman eden diğer müminler pek fazla sıkıntı çekmemiş.²⁰

Allah Teâlâ Enbiyâ suresinde şöyle buyurmaktadır:

“*Daha önce Nuh da dua etmiş, biz onun duasını kabul etmiştik. Böylece, kendisini ve (iman eden) yakınlarını büyük sıkıntıdan kurtarmıştık. Onu, ayetlerimizi inkâr eden kavimden koruduk. Gerçekten onlar, fena bir kavim idi; bu yüzden topunu birden (suda) boğduk.*”²¹

Allah Teâlâ Hz. Nuh’un duasını iki şekilde kabul etti:

Birincisi: Ayet-i kerimede değinilmeyen bir takım vesilelerle tufandan önce O’nu ve ailesini bu büyük sıkıntıdan kurtardı. Bunu, tufan gelmeden önce kavminin düzenledikleri tertiplere ket vurmak suretiyle gerçekleştirmişti.

İkincisi: O’nu inkâr eden kavminden intikam alırcasına korumuş ve hepsini topyekûn boğmuştu. Yine gemiye bindirmekle geminin Cudî’ye yerleşip karaya oturmasıyla O’nu korumuştur. Kur’ân-ı Kerim’in biçimsel dizilişi Hz. Nuh’un Mü’minûn suresinde beyan edilen duasının önce olduğunu; Kamer suresinde geçen duasının ondan çok sonra olduğunu ve Enbiya suresinde geçen serzenişinin ise sıkıntının dozunu arttırdığı son aşamalarda olduğunu gösteriyor. İlgili surelerdeki üç ifade de gerçeği aktarmada birbiriyle bütünleşiktir. Her bir ifade Kur’ân-ı Kerim’in, problemlerini çözmek için peyderpey indiği dönemde yaşayan toplumun ruhuna uygun şekilde indirilmiştir.²²

²⁰ el-Meydânî, *Nûh aleyhisselam ve Kavmuhu fi’l-Kur’âni’l-Mecîd*, s. 271.

²¹ el-Enbiyâ, 21/76-77.

²² A.g.e, s. 272.

Dördüncü Konu

EŞ-ŞUARÂ SURESİNDE “MELE”NİN HZ. NUH’UN DAVETİ KARŞISINDAKİ TUTUMLARI

“Nuh kavmi de peygamberleri yalancılıkla suçladılar. Kardeşleri Nuh onlara şöyle demişti: (Allah Teâlâ’ya karşı gelmekten) sakınmaz mısınız? Bilin ki ben, size gönderilmiş güvenilir bir elçiyim. Artık Allah Teâlâ’ya karşı gelmekten sakının ve bana itaat edin. Buna karşı sizden hiçbir ücret istemiyorum. Benim ecrimi verecek olan, ancak âlemlerin Rabbidir. Onun için, Allah Teâlâ’dan korkun ve bana itaat edin. Onlar şöyle cevap verdiler: Sana düşük seviyeli kimseler tâbi olup dururken, biz sana iman eder miyiz hiç! Nuh dedi ki: Onların yaptıkları hakkında bilgim yoktur. Onların hesabı ancak Rabbime aittir. Bir düşünseniz! Ben iman eden kimseleri kovacak değilim. Ben ancak apaçık bir uyarıcıyım. Dediler ki: Ey Nuh! (Bu davadan) vazgeçmezsen, iyi bil ki, taşlanmışlardan olacaksın! Nuh: Rabbim! dedi, kavmim beni yalancılıkla suçladı. Artık benimle onların arasında sen hükmünü ver. Beni ve beraberimdeki müminleri kurtar. Bunun üzerine biz onu ve beraberindekileri, o dolu geminin içinde (taşıyarak) kurtardık. Sonra da geri kalanları suda boğduk. Doğrusu bunda büyük bir ders vardır; ama çokları iman etmezler. Şüphesiz Rabbin, işte O, mutlak galip ve engin merhamet sahibidir.”¹

➤ Ayetlerin Açıklaması

1. كَذَّبَتْ قَوْمُ نُوحٍ الْمُرْسَلِينَ - “Nuh kavmi de peygamberleri yalancılıkla suçladılar.

İşte bu sondur. Kissanın sonu. Önce onunla başlamaktadır ki, ta baştan onu ön plana çıkarsın. Sonra detaylara iniyor. Hz. Nuh’un toplumu Hz. Nuh’tan başkasını yalanlamadıkları halde ayet-i kerimede onların peygamberleri

¹ eş-Şuarâ, 26/105-122.

yalanladıkları ifade ediliyor. Çünkü öz itibariyle peygamberlik birdir. Allah Teâlâ'yı birleme çağrısıdır. Sadece O'na kulluk çağrısıdır. Bu ilkeyi yalanlayan biri bütün peygamberleri yalanlamış olur. Zira bu onların hepsinin çağrısıdır.

Kur'an da bu gerçeği vurgular ve onu pek çok yerde değişik biçimlerde ifade eder. Çünkü bu, İslam inancının ana ilkelerinden biridir. Bütün ilahi çağrılar onu içerir. Bu ilkeye göre insanlar iki kampa ayrılır: Müminler kampı, kâfirler kampı. Tarihteki bütün peygamberliklerde ve bütün asırlarda bu kamplar varlığını sürdürmüşlerdir. Buna göre Müslüman bakar ki, Allah Teâlâ tarafından gönderilen her dine ve her inanç sistemine inanan ümmet kendisinin de ümmetidir. Tarihin ta ilk şafağından tevhidin son dini İslam'ın parlamasına kadar bütün dönemlerde bu gerçek hiç değişmemiştir. Diğer kamp ise, her milletin ve dinin kâfirleridir. Buna göre mümin bütün peygamberlere iman eder, peygamberlerin hepsine hürmet gösterir. Çünkü onların hepsi bir olan mesaja, tevhid mesajına çağırان elçilerdir.² Kendi peygamberini yalanlayan her millet adeta tüm peygamberleri yalanlamış gibidir.

2. إِذْ قَالَ لَهُمُ أَخُوهُمْ نُوحٌ أَلَا تَتَّقُونَ - “*Kardeşleri Nuh onlara şöyle demişti: (Allah Teâlâ'ya karşı gelmekten) sakınmaz mısınız?*”

Kur'an-ı Kerim, Hz. Nuh'un insanî kardeşlik bakımından kâfir kavminin kardeşleri olduğunu ortaya koymuş. Müfessirler demişler ki: Yani atalarının evladı Nuh onlara demişti... Bu kardeşlik soy kardeşliğidir; din kardeşliği değil! Cinsiyet (aynı tür) kardeşliği olduğu da söylenmiştir. Allah Teâlâ buyuruyor ki: وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ رَسُولٍ إِلَّا بِلِسَانِ قَوْمِهِ - “*Her peygamberi kendi kavminin diliyle gönderdik.*” Şöyle de denilmiştir: Bu ifade, Arapların; يَا أَخَا بَنِي تَمِيمٍ - “*Ey Beni Temimli kardeş!*” diyerek “ey onlardan biri olan” demeyi kastetmeleri kabilinden bir ifadedir. أَخ /Eh (Kardeş) kelimesi kabileye yakınlığı olan kişi anlamında da kullanılır. Tıpkı Hamase'nin şu sözü gibi:³

لَا يَسْأَلُونَ أَخَاهُمْ حِينَ يَنْدُبُهُمْ فِي النَّائِبَاتِ عَلَيَّ مَا قَالَ بُرْهَانًا “*Bir terslik anında kardeşleri onları yardıma çağırdığında ondan, söylediklerine delil getirmesini istemezler.*”

Hem sözlük hem de hukuki anlamı bakımından kardeşlik derece derecedir. İlk derecesi peygamberlerin kavimlerine nispetlerinde vasıflandırıldıkları insanî kardeşlik anlamıdır.

Ayet-i kerimelerde şöyle geçmektedir:

² Fî Zilâli'l-Kur'an, 5/2607.

³ Tefsîru'l-Kurtubî, 16/50; Muhammed Tahîr İbn Âşûr, Tefsîru't-Tahrîr ve't-Tenvîr, Dâru't-Tûnusiyye li'n-Neşr, ty. 19/158.

- وَ إِلَيَّ عَادَ أَخَاهُمْ هُودًا – “*Âd kavmine kardeşleri Hûd’u gönderdik.*”⁴
- وَ إِلَيَّ ثَمُودَ أَخَاهُمْ صَالِحًا – “*Semûd kavmine kardeşleri Salih’i gönderdik.*”⁵
- وَ إِلَيَّ مَدْيَنَ أَخَاهُمْ شُعَيْبًا – “*Medyen halkına kardeşleri Şuayb’ı gönderdik.*”⁶
- إِذْ قَالَ لَهُمْ أَخُوهُمْ هُودٌ أَلَا تَتَّقُونَ – “*Kardeşleri Hûd onlara “Allah Teâlâ’dan sakınmaz mısınız?” dedi.*”⁷
- إِذْ قَالَ لَهُمْ أَخُوهُمْ صَالِحٌ أَلَا تَتَّقُونَ – “*Kardeşleri Salih onlara “Allah Teâlâ’dan sakınmaz mısınız?” dedi.*”⁸
- إِذْ قَالَ لَهُمْ أَخُوهُمْ لُوطٌ أَلَا تَتَّقُونَ – “*Kardeşleri Lût onlara “Allah Teâlâ’dan sakınmaz mısınız?” dedi.*”⁹

Kur’ân-ı Kerim ve Sünnet-i Seniyye’de bu tarz ifadeler sürekli geçmiştir. İsrâ olayını anlatan hadis-i şerifte peygamberlerin kardeş oldukları zikredilmiştir. Tüm peygamberler Hz. Peygamber’e (s.a.v) şöyle seslenmişlerdi: “*Hoş geldin salih peygamber ve salih kardeş.*”¹⁰

Kardeşliğin en üstün derecesi iman kardeşliğidir. Bu nedenle Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: “*Şüphesiz müminler birbirini ile kardeşirler.*”¹¹ Allah Resülü de (s.a.v) şöyle buyurmuştur: “*Mümin müminin kardeşidir.*”¹²

Tüm hakları ve en üstün dereceyi hak eden kardeşlik bu iman kardeşliğidir. Fakat ne var ki, bu kardeşlik, bir kısım aşırı taassupçu zihniyetlileri Kur’ân ve Sünnet’e aykırı bir biçimde, kardeşliği sadece bu yönünden ibaret görmeye, diğer kardeşlik derecelerini ise yok saymaya itmiştir. Kardeş ifadesinin soy, yakınlık, kabile, örf ve din olgularıyla birlikte kullanılması, genel olarak tüm ilişkilerde, tarihin her döneminde ve hangi özellik ve durumda olurlarsa olsun öteki insanlarla karşılaşmada nezaket kuralı olarak hep yaygın olmuştur.

Hem Hz. Peygamber’in (s.a.v) hayatında da bazı insanlara “ey Arap kardeş”

⁴ el-A’râf, 7/65.

⁵ el-A’râf, 7/73.

⁶ el-A’râf, 7/85.

⁷ eş-Şuarâ, 26/124.

⁸ eş-Şuarâ, 26/142.

⁹ eş-Şuarâ, 26/161.

¹⁰ Muhammed Mustafa ez-Zuhaylî, *Şir’atullahi li’l-Enbiyâ*, Dâru İbn Kesîr, Dımeşk, 1. Baskı, 2018, s. 94.

¹¹ el-Hucurât, 49/10.

¹² Sünenü Ebî Dâvûd, 2/576; Muhammed Mustafa ez-Zuhaylî, *Şir’atullahi li’l-Enbiyâ*, s. 94.

dediği varit olmuştur. Bu kelime tarih boyunca görgü kuralları, ahlak ve muamele alanlarında kullanımı sevilen latif ifadelerden olmuştur.¹³

أَلَا تَتَّقُونَ – “Allah Teâlâ’dan korkmaz mısınız?” Yani, işlediğinizin cezasından korkmaz mısınız? Kalpleriniz Allah korkusunu ve ürpertisini hissetmez mi? Takvaya dikkat çekip ona yönlendirmek bu surede sürekli biçimde vurgulanıyor.¹⁴

أَلَا تَتَّقُونَ ifadesindeki istifhamda teşvikle beraber öneri anlamı da vardır. Yani, Allah Teâlâ’nın tevhidi, yalnızca O’na ibadet ve itaat ve gönderdiği peygambere uyma konularında O’ndan sakınmaz mısınız?

3. إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ – “Ben, size gönderilmiş güvenilir bir elçiyim.”

Hainlik yapmaz. Aldatmaz. Hile yapmaz. Tebliğ edilmesi istenen yükümlülüklerde hiçbir şeyi ne arttırırım ne de eksiltirim.¹⁵ Size Allah Teâlâ tarafından gönderilmiş bir peygamberim. Rabbimin emirlerini tebliğ etmede güvenilirim. Vahiy yoluyla aldığım gibi size aktarıyorum. Kendimden bir şey ilave etmiyor, bir şey de eksiltmiyorum. Allah Teâlâ’nın resulü olmanın ve Rabbinin emirlerini aktarmanın bir sonucu olarak insanlar, Allah Teâlâ tarafından O’na uymakla sorumludurlar. Bu yüzden onlara şöyle dedi:

4. فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا – “Artık Allah Teâlâ’ya karşı gelmekten sakının ve bana itaat edin.”

Yani, Allah Teâlâ’nın azabından sakının ve çağırdığım konularda bana uyun. Çünkü, Allah Teâlâ’dan tebliğat yapan bir peygamber olarak çağırdığım konularda bana uymaz iseniz o taktirde Allah Teâlâ’nın cezasına ve azabına çarptırılırsınız. Bu yüzden bu dava benim kendi davam değil; benim ve sizin Rabbiniz olan Allah Teâlâ’nın davasıdır.¹⁶

5. وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ – “Buna karşı sizden hiçbir ücret istemiyorum.”

Bir doktrine, fikre, bilgiye veya cemaate davet edilen toplumların akıllarına, kendilerini çağıran kişinin, bu davetle kendisine uymalarından şahsi bir çıkar devşirme peşinde olduğu düşüncesi doğabileceğinden, davetin hikmeti gereği peygamberin, Rableri olan Allah Teâlâ’nın dinine davet ettiği kavminden devşirebileceği her türlü şahsi menfaatten kendisinin uzak olduğunu duyurması gerekmektedir. Malumdur ki, en düşük ve en hafif çıkar sağlama yöntemi, onlara vereceği eğitim ve nasihat ve yapacağı irşat mukabilinde onlardan ücret talep etmesidir. Bu

¹³ ez-Zuhaylî, Şir’atullahi li’l-Enbiyâ, s. 94.

¹⁴ Fi Zilâli’l-Kur’ân, 5/2607.

¹⁵ A.g.e, 5/2607.

¹⁶ el-Meydânî, Nûh aleyhisselam ve Kavmuhi fi’l-Kur’âni’l-Mecîd, s. 64.

nedenle de açıkça anlaşıyor ki, en ufak ve en hafif bir çıkardan dahi kendini uzak tutmak, doğal olarak, toplumun nefislerine daha ağır ve güç gelen şeylerden kendisini uzak tutmasının kaçınılmaz olduğunu gösterir. Zira Hz. Nuh, gösterdiği gayrete karşılık ne az ne de değersiz sayılabilecek en ufak bir ücret istemediğini onlara göstermişti. “*Buna karşı sizden hiçbir ücret istemiyorum*” ifadesi de bunun bir göstergesidir.¹⁷

6. اِنْ أَجْرِي إِلَّا عَلَى رَبِّ الْعَالَمِينَ – “*Benim ecrimi verecek olan, ancak âlemlerin Rabbidir.*”

Onlardan ücret istememesi, hiç ücret istemiyor anlamına gelmez. Çünkü hiç ücret istememek insanlık için hayal ötesi bir durumdur. Zaten Hz. Nuh’un da böyle bir iddiası yok. Zira O’nun alacağı ücret âlemlerin Rabbi tarafından garanti altına alınmıştır. Çünkü Allah Teâlâ, davet edilenlere karşılık kendi dinine ve ibadetine çağıran davetçilerin ücretini üstlenmiştir. Bu yüzden Hz. Nuh “*Benim ücretim ancak âlemlerin Rabbine aittir*” demiştir. Yani, hak ettiğim ücret yalnızca âlemlerin Rabbinin güvencesi altındadır. Tek kefil O’dur. Ücretimi ödemeyi tek başına yüklenen ve üstlenen O’dur. Ücretimi ödeyeceğine güvendiğim tek zat O’dur. Öyleyse; madem benim ücretim âlemlerin Rabbine aittir, o halde yaptığım çağrı karşılığında sizden ne az ne çok hiçbir şey istemiyorum. Size yaptığım konuşmayı tekrar ediyorum ve nefsim için sizden elde edebileceğim her türlü menfaatten uzak olma özelliğimi koruyorum.¹⁸

7. فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا – “*Onun için, Allah Teâlâ’dan korkun ve bana itaat edin.*”

Burada insanlara ücret ve sömürü açısından güvence verdikten sonra, tekrar takva ve itaat üzere olmalarını istemektedir kendilerinden: “*Allah Teâlâ’dan korkunuz ve bana uyunuz.*” Yalnız buna rağmen onlar, kendisine hayret verici bir itirazla karşılık veriyorlar. Bu, insanlığın her peygambere karşı ileri sürdüğü, tarih boyunca tekrarlanan bir itirazdır.¹⁹

8. قَالُوا أَنْتُمْ لَكُمْ وَاتَّبَعَكَ الْأَرْذَلُونَ – “*Onlar şöyle cevap verdiler: Sana düşük seviyeli kimseler tâbi olup dururken, biz sana iman eder miyiz hiç?*”

Nuh kavmi, peygamberlerine uymaktan geri durdular. Gerekçeleri ise, O’na uyanların alt tabakadan olan kimselerden oluşmasıydı. Bu yüzden onlar, takipçileri alt tabaka insanlardan oluşan bir davete uyamazlar. Ve اَرْذَلُونَ kelimesi çirkin ve

¹⁷ A.g.e, s. 65.

¹⁸ A.g.e, s. 65.

¹⁹ *Fî Zilâli’l-Kur’ân*, 5/2607.

adi işler yapan, alt tabakadan olan bayağı işlerle uğraşanlar anlamını ifade ettiğinden onlar bu davete uymazlar.²⁰

Fakirler, peygamberlere ve dinlere iman etmeye ve teslimiyet göstermeye herkesten önce davrananlardır. Boş bir böbürlenme, çıkar, makam ve statüko, bunlardan kaybedecekleri hiçbir şey onları doğru yoldan alıkoyamaz. Bu nedenle onlar hemen kabul edenler ve herkesten önce ilahi mesajı sahiplenenerlerdir. İleri gelen bürokratları, teknokratları, aristokratları ise büyüklükleri, böbürlenmeleri, sahte yapılanmalara dayalı, kuruntu ve efsane destekli, din maskesine bürünmüş çıkarları onları hep geri bırakır, kıpırdanmalarını engeller.

Sonra onlar, arı-duru tevhid'in sonuçta kendilerini diğer insan kitleleriyle eşit duruma getirmesini, bütün sahte değerleri ayak altına alışıını kabul edemezler. Zira tevhid inancında sadece bir değer bayraklaştırılır. Bu da iman ve iyi işler (amel-i salih) yapmaktır. Bu bir topluluğu yükseltecek, diğerlerini alçaltacak tek değerdir. Bütün insanlar artık tek bir ölçüye göre, inanç sistemi ve onun dürüst bir yaşantı kriteri ile değerlendirilirler, tartılırlar. Onun içindir ki, Hz. Nuh onlara verdiği cevapta değişmez değerleri belirlemekte, peygamberin uzmanlık alanını sınırlandırmakta, insanların işlerini ve hesaba çekilişlerini ise Allah Teâlâ'ya havale etmektedir.²¹

9. “Nuh dedi ki: Onların yaptıkları hakkında bilgim yoktur. Onların hesabı ancak Rabbime aittir. Bir düşünseniz! Ben iman eden kimseleri kovacak değilim. Ben ancak apaçık bir uyarıcıyım.”

Onların; “sana düşükler tabi olurken ve sen de onların düşük kimseler olduklarını biliyor olmana, durumlarının sana gizli kalmamasına rağmen biz, nasıl olur da sana inanır ve boyun eğerez” sözlerine karşılık olarak Hz. Nuh, “*Onların yaptıkları hakkında bilgim yoktur*” diye cevap verdi.

Allah Teâlâ'nın bana, istisnasız tüm toplumuma ulaştırmam için emrettiği ilahi çağrı konusunda onların nasıl davrandıklarında benim bilgimin hiçbir tesiri yoktur. Hem, sizin o sığ bakış açınıza göre onların toplumsal statüleri ne olursa olsun, onlar da iman etmeleri ve amel-i salih işlemeleri istenen insanlar değiller mi? Onlar da diğerleri gibi iman ettikleri ve amel-i salih işledikleri taktirde Allah Teâlâ'dan gelecek sevapları almaya, cennete girmeye; inkar edip kötü ameller işlediklerinde Allah Teâlâ'nın azabına düşmeye ve cehennemine girmeye müstahak değiller mi? İman etmeden ve peygambere ittiba etmeden önce ne türden habis ameller işlemiş olurlarsa olsunlar onlar da tövbe etmeye ve kendilerini düzeltmeye müsait değiller mi?

²⁰ el-Meydânî, *Nûh aleyhisselam ve Kavmuhu fi'l-Kur'âni'l-Mecîd*, s. 66.

²¹ *Fî Zilâli'l-Kur'ân*, 5/2608.

Meğer ki ben onların işledikleri kötülükleri biliyorum; bundan dolayı onları hesaba çekmek benim vazifem mi? Ben sadece Rabbimin dinini tebliğ eden bir peygamberim. İşlediklerinden ötürü onları hesaba çekmek Rabbimin işidir. Ceza gününde onları hesaba çekecek O'dur. *“Onların hesabı ancak Rabbime aittir.”* Yani; hesapları yalnızca Allah Teâlâ'ya aittir. Onların neler yaptıklarını biliyor olmam beni, iman ve amel-i salih işlemekle sorumlu her insan gibi sorumlu olan Allah Teâlâ'nın kulları olan bu insanları davet etmekten alıkoymaz ki. Onlar da diğerleri gibi dünya hayatında imtihandalar; ceza günü gelince hesaba çekilecek ve tıpkı diğerleri gibi onların da amellerine karşılık verilecek.

Hız. Nuh, bu hususa açıklık getirdikten sonra, yumuşak başlı bir şekilde bu hakikatleri düşünmelerini temenni ettiğini onlara duyurdu ve şöyle dedi: *“Bir düşünseniz!”*: Yani; keşke bu hakikatleri bir düşünseniz.

(شُغُور / Şuûr yani) Bir şeyi düşünmek, algılamak onu idrak etmenin ilk adımıdır. Muhtemelen bu kelime (شُغُور / Şuûr) sözlükte, bir şeyin diğer bir şeyle teması geçmesiyle insanda hafif bir algı uyandırması kökünden alınmıştır. Ardından bu his genişleyerek, saklı olan ilk fikişsel algılar anlamına intikal etmiştir. Şuur'u, peşinden daha güçlü algılar izler ki; bu algılar bazen bilgiye hatta yakine bile ulaştırır.

Hız. Nuh bu temmenisiyle birlikte, onların halen köklü bir cehalet içerisinde olduğuna da imada bulunuyordu. Çünkü onlar henüz Hız. Nuh'un iman etmeye çağırıldığı temel hakikatleri algılama safhasına geçememişlerdi.²²

Hız. Nuh'tan, düşük kimseler diye yaftaladıkları, kendisine ve getirdiklerine iman ederek tabi olanları etrafından kovmasını istemişlerdi. O'na uymayı ve teslim olmayı kabul etmek için Hız. Nuh'a bu kişileri yanından kovmasını şart koşmuşlardı. Hız. Nuh'un onlara verdiği şu cevap böyle bir şart koştuklarını gösteriyor: *“Ben iman eden kimseleri kovacak değilim.”* Ben, müminler topluluğunun yoluna giren hiçbir bireyi, hiçbir cemaati kovacak değilim. Çünkü iman, onları rabbani ümmetin bir parçası haline getirir. Bundan önceki sosyal statüleri, sergiledikleri davranışları ne olursa olsun hiçbir önemi yoktur. Çünkü İslam kendinden önceki herşeyi siler.

Ve nihayet Hız. Nuh, inkarcı ve yalancılar karşısında Allah Teâlâ'nın yerine getirmesini emrettiği vazifesini kavmine açıklamış ve onlara şöyle demişti: *“Ben ancak apaçık bir uyarıcıyım.”*: Yani; ben, açıklamama rağmen davetime icabet etmeyen ve onu reddeden kişileri sadece açıkça uyaran biriyim.

Hız. Nuh kavmini, inkar, inat ve büyüklenmelerinde ısrar ettikleri taktirde

²² el-Meydâni, *Nûh aleyhisselam ve Kavmuhi fi'l-Kur'âni'l-Mecîd*, s. 68.

Allah Teâlâ'nın azabına düşecekleri konusunda uyarıyordu. Peygamberlik görevini olanca açıklığıyla yerine getiriyor; toplumun tüm sınıflarını, çağrısını anlayabilecek her bir ferdini imana ve islama davet ediyordu. Öyle, bazı ilkelerini ve hedeflerini gizli tuttuğu ve sadece bir kısım üyesiyle, gizli tuttuğu bu ilke ve hedeflerde bir araya geldiği gizli bir örgüte de sahip değildi.

Hz. Nuh **أَبَانٌ مُبِينٌ** vasfına sahipti; yani son derece açık uyarıcıydı. **أَبَانٌ** kelimesi **أَبَانٌ** kelimesinden alınmış; açık seçik oldu anlamına gelir. **فَهُوَ مُبِينٌ** yani açık ve seçiktir. Hz. Nuh davetine ilişkin tüm unsurları açıklayan, hiçbir şeyi gizli bırakmayandır. Arapça'da bir şeyi ortaya koyup açıklığa kavuşturduğunda **أَبَانَ الشَّيْءَ** (o şeyi açıkladı) denir.

Alemlerin Rabbi tarafından gönderilen her peygamber ve Allah Teâlâ'nın insanlara gönderdiği her mesaj işte bu vasa sahiptir. Her bir mesaj açık ve seçik olup herkese eşit bir şekilde arzedilmiştir. **نَذِيرٌ** - Uyarıcı özelliği burada özel olarak zikredilmiştir. Çünkü Hz. Nuh'un muhatabı olan kişiler O'na icabet etmeyen, O'na ve getirdiği çağrılara iman etmeyen kişilerdi. İşte Hz. Nuh, böyle kişilere gönderilmiş bir uyarıcıdır.²³

Hz. Nuh apaçık delilini ve sağlıklı mantığını onlara yönelttiğinde, onlar, apaçık delil ve reddedilmesi mümkün olmayan delille O'nunla tartışmayı sürdürmekten aciz kalarak; azgınların, gayr-i meşru otoritelerin, delil açısından sıkıştıklarında, kesin delil aleyhlerine döndüğünde başvurdukları yönetime başvurdular. Fiziki kaba kuvvet ile tehdit etmeye başladılar. Zaten gayr-i meşru otoriteler, delil açısından sıkıştırıldıkları, kesin delilin kendilerini aciz bıraktığı her yerde ve her zamanda böyle tehdit yoluna baş başvurmışlardır.²⁴

10. Dediler ki: Ey Nuh! (Bu davadan) vazgeçmezsen, iyi bil ki, taşlanmışlardan olacaksın! Nuh: Rabbim! dedi, kavmim beni yalancılıkla suçladı. Artık benimle onların arasında sen hükmünü ver. Beni ve beraberimdeki müminleri kurtar.

Nuh kavmi Hz. Nuh'un sunduğu deliller karşısında kendi bozuk düşüncelerini savunamaz oldular. Akılları büsbütün iflas etti; hatta batıl düşüncelerini destekleyecek tutunabilecekleri en ufak bir şüphe bulmayı düşünmekten dahi yoksun kaldılar. Bozuk zihniyetleri hak huzmeleri karşısında eriyip gitti. Hz. Nuh'un kararlığı karşısında tüm çabaları boşa çıktı; gösterdiği engin sabır onların tüm dirençlerini kırdı. Hakkın gücü karşısında tüm güçleri zayıfladı. Ellerinden gelen tek şey O'ndan kendilerini çağırmaktan ve atalarının ve babalarının dini olan putlara tapma sapkınlığını anlatmaktan vazgeçmesini istemek oldu. Tabi ki Hz. Nuh

²³ A.g.e, s. 69.

²⁴ *Fî Zilâli'l-Kur'ân*, 5/2608.

bu isteklerinde onlarla anlaşılamazdı. Çünkü Hz. Nuh, Allah Teâlâ'nın hususiyetle kendisini onlara göndermiş olmasına rağmen nasıl olur da onları çağırmaktan geri durur. Allah Teâlâ'nın gazabını üzerine çekip onları mı razı edecek? Allah Teâlâ'nın peygamberliği yüklenmesi için seçtiği bir peygamberden şartlar ne kadar ağır, göstereceği fedakarlık ne kadar büyük olursa olsun, böyle bir şeyin sadır olması mümkün değil! Hz. Nuh'un kendilerinin cahilliklerini ve içinde bulundukları sapkınlığı ortaya çıkarmaması konusunda hiçbir niyazları kâr etmeyince, kaba kuvvete ve ölüm tehdidinde başvurdular. Zannetiler ki bu sefer tuttukları kulp onları bu eziyetten ve peşpeşe gelen bu yenilgilerden kurtaracak. Kur'ân-ı Kerim'in de onlardan aktardığı üzere bu amaçla şöyle demişlerdi: **"Ey Nuh! (Bu davadan) vazgeçmezsen, iyi bil ki, taşlanmışlardan olacaksın."** Ayet-i kerimede geçen رجم ifadesi taşıyarak öldürmek demektir. Bu yöntem öldürmenin en ağır çeşididir. İşte bu ifadeleri, Hz. Nuh'a karşı besledikleri kinin, nefretin geldiği boyutu göstermektedir.²⁵

İşte zalimler de, kendilerini hak erbabının apaçık delilleri ve isabetli görüşleriyle dört bir yandan kuşatılmış bulduklarında derhal kaba kuvvete, tehdite ve gözdağı vermeye başvururlar.²⁶ Zulüm somurtkan çehresini göstermiş, sapkınlık ise üzerindeki kaba örtüyü kaldırmıştı. Hz. Nuh katılmış kalplerin yumuşamayacağını biliyordu.

Bu noktada Hz. Nuh her şeyi işiten ve bilene, müminlerin kendinden başka sığınağı olmayan yardımcı dosta yönelmiş: **"Rabbim! dedi, kavmim beni yalancılıkla suçladı. Artık benimle onların arasında sen hükmünü ver. Beni ve beraberimdeki müminleri kurtar."**²⁷ Rabbi kavminin O'nu yalanladıklarını biliyor. Yalnız bu, üzüntüsünü, şikayetini, yardımcıya, destekçiye bildirme, sahibine havale etme türünden bir ifadedir: **"Artık benimle onların arasında sen hükmünü ver. Beni ve beraberimdeki müminleri kurtar."** Düşmanlarına karşı dostlarına yardım ederek benimle kavmim arasında nihai hükmü ver. Onlar artık hak çağrısını kabul etmeleri umulmayacak bir hale gelmişler. Ey Rabbim! Bundan geriye bir an önce benimle onlar arasında hikmetinle hüküm vermen kalmıştır.²⁸

"Artık benimle onların arasında sen hükmünü ver." Bununla isyanın ve yalancılığın geldiği son sınırı belirliyor. **Beni ve yanımdaki mü'minleri kurtar.** Yüce Allah azgın iktidar sahipleri tarafından taşla tutularak öldürülmekle tehdit edilen

²⁵ Ömer İmân Ebubekir, *Kıssatu Nuh aleyhisselam*, s. 56.

²⁶ Muhammed Seyyid Tantâvî, *et-Tefsîru'l-Vasît li'l-Kur'âni'l-Kerîm*, Dâru Nehdati Mısır li't-Tibâati ve'n-Neşr ve't-Tevzî', Kahire, 1. Baskı, 1997, 1/3172.

²⁷ eş-Şuarâ, 26/117-118.

²⁸ el-Meydânî, *Nûh aleyhisselam ve Kavmuhi fi'l-Kur'âni'l-Mecîd*, s. 68.

peygamberinin isteğini kabul etmiştir. Çünkü O, insanları Allah Teâlâ ‘dan korkmaya, elçisine itaat etmeye çağırmakta, buna karşılık bir ücret talep etmemekte, mal ve makam peşinde koşmamaktadır.²⁹

11. فَأَنْجَيْنَاهُ وَمَنْ مَعَهُ فِي الْفُلِّ الْمَشْحُونِ - “*Bunun üzerine biz onu ve beraberindekileri, o dolu geminin içinde (taşıyarak) kurtardık.*”

Yani: O’nun duasını derhal kabul ettik ve yeryüzünü suyla basmaya, Nuh’u ve beraberindeki müminleri yüklü gemiyle kurtarmaya hükmettik; bu yüzden de Nuh’a gemi yapmasını emrettik. Nuh tamamlanınca kadar gemi yapım çalışmalarına başladı ve kararlaştırılmış gün gelip çattı; Nuh’a gemiye binmesini; beraberinde de haklarında hüküm verilmiş olanlar dışında gemiye her canlıdan ikişer çift yüklemesini, ailesini ve müminleri almasını emrettik. Gemiye bindiler; su yükselerek gemiyi kaldırdı ve onları sürükledi. Böylece O’nu ve müminleri kavminin savurdıkları tehditlerden kurtardık. فَأَنْجَيْنَاهُ وَمَنْ مَعَهُ فِي الْفُلِّ الْمَشْحُونِ yani dolu gemide demektir. الشَّحْنُ geminin dolu olması ve tüm donanımlarını tamamlama demektir.

12. ثُمَّ أَعْرَفْنَا بِعُدِّ الْبَاقِينَ - “*Sonra da geri kalanları suda boğduk.*”

Yani: Nuh ve beraberindeki müminlerin, toplumun kendilerine yönelttikleri tehditten kurtulmalarından kısa bir zaman sonra geri kalanların hepsini boğduk. Bu ayet-i kerime metni, içeriği ve anlamsal dairesiyle kavmin, gökten düşülerek ve yerden fıskırarak çoğalan sudan kaçmak için hızlıca dağlara ve buldukları her yüksek tepeye doğru akın ettiğini göstermektedir. Dağların tepelerine tırmanmaya ve oralara sığınmaya güç yetirenler sadece boğulma vakitlerini kendilerinden biraz geciktirmişlerdi o kadar. Fakat su giderek yükselip onlara yetişiyordu. Nihayet sular yüksek dağların tepelerini de bastı ve Nuh kavminin geriye kalan, gemiye binmeyen herkes boğuldu. الْبَاقِينَ kelimesinin burada kullanılması, boğulma işinin gemiye binenler dışında Nuh kavminin tümünü kapsadığını ifade eder.³⁰

İşte böyle kısa bir özet ile insanlığın şafağında iman ile tuğyan (azgınlık, isyankârlık, zorbalık) arasındaki savaşın son aşamasını tasvir ediyor. Uzun dilimli insanlık tarihi içinde yer alacak, gelecekteki bütün hak ile batıl kavgalarının sonu da böylece belirlemektedir. Sonra peşinden bu kıssadan alınan ibreti açıklamaya geçiyor ve kıssayı Allah Teâlâ’nın sıfatlarından kıssaya uygun olanlarıyla irtibatlandırıyor.³¹

²⁹ Fî Zilâli’l-Kur’ân, 5/2608.

³⁰ el-Meydânî, Nûh aleyhisselam ve Kavmuhu fî’l-Kur’âni’l-Mecîd, s. 73.

³¹ Fî Zilâli’l-Kur’ân, 5/2608.

13. *“Doğrusu burada büyük bir ders vardır; ama çokları iman etmezler. Şüphesiz Rabbin, işte O, mutlak galip ve engin merhamet sahibidir.”*

İnَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ . وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ : Yani, Nuh kavmini kuşatan bu ilahi azapta düşünüp taşınan, arzuları kendisini azdırmayan, şehvi arzuları ve şeytanın kışkırtmaları gözlerini kör etmeyenler için büyük bir ders vardır.

وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ : Yani, boğulmanın kuşattığı kişilerin çoğu Allah Teâlâ'nın kendilerine azabını indireceğine, Hz. Nuh'un yaptığı uyarıların başlarına geleceğine inanmıyorlardı.

وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ ibaresi, kavmin, azınlık halinde bulunan bir kesiminin bu azaptan bir çeşit korku duyduğunu göstermektedir. Ancak kavimlerine olan körü körüne bağlılıkları, Hz. Nuh'un yaptığı uyarılardan duydukları korkuya rağmen onlarla birlikte yürümelerine neden oluyordu.

Bundan şunu çıkarıyoruz; insanî toplumdaki sosyal olgular (toplumu ilgilendiren gelişmeler) toplumun çoğunluğuna oranla, toplumsal bağlılığın etkisiyle oluşturulmuş özel kavramlarından vazgeçen bir kesimine uygun olabiliyor. Bu kıs- sa birbiriyle çelişen iki olguyu içermektedir:

Birinci Olgı: Nuh kavminin umumi bir tufanla boğulması ki; bu Allah Teâlâ'nın yüceliğinin ve üstün gücünün eserlerinden biridir.

İkinci Olgı: Hz. Nuh'u ve beraberindeki müminleri, son derece çarpıcı bir hi- maye ve özenle korunmuş olarak içi dolu bir gemiyle kurtarmak ki; bu da Allah Teâlâ'nın rahmetinin eserlerindendir.

Allah Teâlâ olayı bildirmenin nihayetinde şöyle buyuruyor: *وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ* - *“Şüphesiz Rabbin, işte O, mutlak galip ve engin merhamet sahibidir.”*³² Allah Teâlâ bu kapanışta *الْعَزِيزُ* yani güçlü ve galip gelen anlamındaki ismi ile *الرَّحِيمُ* ismini zikretmiştir. Allah Teâlâ'nın kelimadaki şu ifade inceliği ve harikuladelik ne kadar da mükemmel!³³

³² eş-Suarâ, 26/122.

³³ el-Meydânî, *Nûh aleyhisselam ve Kavmuhi fi'l-Kur'âni'l-Mecîd*, s. 76.

Beşinci Konu

HZ. NUH VE BÜYÜK MEYDAN OKUMA

Nuh kavmi Hz. Nuh'a eziyet ettiklerinde; O'nu delilikle, sapkınlıkla itham edip alay ettiklerinde; O'na edepsizce davrandıklarında; taşlayarak öldürmek gibi tehditler savurduklarında Hz. Nuh, onlara çok büyük bir meydan okudu. Hatta bir kısım ilim ehli şöyle demiştir: Hz. Nuh'un mucizesi, kavmine yaptığı bu meydan okumada ortaya çıkıyor.¹

Allah Teâlâ şöyle buyuruyor:

“Onlara Nuh’un haberini oku: Hani o kavmine demişti ki: “Ey kavmim! Eğer benim (aranızda) durmam ve Allah Teâlâ’nın ayetlerini hatırlatmam size ağır geldi ise, ben yalnız Allah Teâlâ’ya dayanıp güvenirim. Siz de ortaklarınızla beraber toplanıp yapacağınızı kararlaştırın. Sonra işiniz başınıza dert olmasın. Bundan sonra (vereceğiniz) hükmü, bana uygulayın ve bana mühlet de vermeyin. Eğer yüz çeviriyorsanız, zaten ben sizden bir ücret istemedim. Benim ecrim Allah Teâlâ’dan başkasına ait değildir ve bana Müslümanlardan olmam emrolundu. Yine de onu yalanladılar, biz de hem onu hem de onunla beraber gemide bulunanları kurtardık ve onları (yeryüzünde) halifeler kıldık; ayetlerimizi yalanlayanları da (denizde) boğduk. Bak ki uyarılanların (fakat inanmayanların) sonu nasıl oldu.”²

Kur’ân-ı Kerim’in ifadesinden Allah Teâlâ’nın, resulü Hz. Muhammed’i (s.a.v) Mekke devrinin ortalarında Mekke kâfirlerine bu kıssayı okumaya yönlendirdiği anlaşılıyor. Böylelikle Mekke kâfirlerinin, Hz. Peygamber ve O’na iman edenler karşısı davranışlarıyla, Hz. Nuh’un kavmine yönelttiği meydan okuma gibi bir

¹ Osman Muhammed el-Hamîs, *Febihüdâhum İktedih Kırâetun Te’sîliyye fî Siyer ve Kıssa-si’l-Enbiyâ aleyhimusselam*, Dâru İläfî’d-Düveliyye li’n-Neşr, Kuveyt, 1. Baskı, 2010, s. 65.

² Yunus, 10/71-73.

meydan okunmaya müsait bir merhaleye geldiklerini üstü kapalı şekilde belirtiyor. Şayet bu üstü kapalı meydan okuma onlara yeterli gelmezse, Hz. Peygamber (s.a.v) onlara açıkça meydan okuyacaktır. İşte bu, eğitim ve doğrudan olmayan yönlendirme kalıplarının zarif örneklerindendir. Şimdi ayet-i kerimelerdeki paragrafları derinlemesine inceleyelim.

➤ Ayetlerin Açıklaması

1. وَأَنْتَلِ عَلَيْهِمْ نَبَأَ نُوحٍ إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ يَا قَوْمِ *“Onlara Nuh’un haberini oku: Hani o kavmine demişti ki: “Ey kavmim!”*

Bu ifadeden önce “Yunus suresi”nde temas edilen tartışmaları sunduktan sonra, ey Muhammed! Onlara Nuh’un kavmine “ey kavmim!” dediği zaman ki haberini oku. Ayette geçen **إِذْ** kelimesi zarfiyedir (zaman bildirir). **نَبَأَ** kelimesinin bedel-i iştimal’idir. Müfessirler böyle demişlerdir. Bana göre ise, **إِذْ** kelimesi zarftır; amili ise hazfedilmiştir. Açılımı ise şöyledir: Nuh’un “Kavmine “ey kavmim!” dediği zaman ki haberini oku.”³

2. إِنْ كَانَ كَبُرَ عَلَيْكُمْ مَقَامِي وَتَذَكَّرِي بِآيَاتِ اللَّهِ *“Eğer benim (aranızda) durmam ve Allah Teâlâ’nın ayetlerini hatırlatmam size ağır geldi ise...”*

Allah Teâlâ peygamberimize; inatta, ısrarda ve kibirli olmada tıpkı Nuh kavmi gibi olan dikkafalı kavmine kıssayı okumasını emrediyor. Onlara, Hz. Nuh’a da ir bu sahnede kavmine söylediği bu sözünü okumasını ve: “Eğer aranızdaki hatırlatıcı, öğüt verici ve sizi engelleyici olma durumum ve ister yüce kitabında inen emir ve tavsiyeler olsun, ister O’nu hatırlatan ve azabından sakındıran evrene serpiştirilmiş ayetleri olsun; Allah Teâlâ’nın ayetlerini hatırlatmam size ağır ve güç geldiyse...” demesini emrediyor.⁴

3. فَعَلَى اللَّهِ تَوَكَّلْتُ *“Ben yalnız Allah Teâlâ’ya dayanıp güvendim.”*

Yani, size derim ki: Kurduğunuz tuzakların ve tertiplediğiniz komploların beni tökezletmesinden bir başkasına değil, yalnızca Allah Teâlâ’ya tevekkül etmişim. Beni sizden O kurtarır ve size azabını gönderir. Ayet-i kerimde mamul (meful-u bih) konumunda olan **عَلَى اللَّهِ** ifadesinin, amili olan **تَوَكَّلْتُ** fiilinden önce zikredilmesi hasr/tahsis anlamı ifade eder. Ben ortağı olmayan tek Allah Teâlâ’ya tevekkül etmişken o halde:

4. فَأَجْمِعُوا أَمْرَكُمْ وَشُرَكَاءَكُمْ *“Siz de ortaklarınızla beraber toplanıp yapacağınızı kararlaştırın.”*

³ el-Meydânî, Nûh aleyhisselam ve Kavmuhu fi’l-Kur’âni’l-Mecîd, s. 77.

⁴ Ahmed Nevfel, Tefsîru Sûreti Yûnus, s. 246.

Yani: Hep birlikte toplanıp kolektif bir şekilde sağlamca hazırlayabileceğiniz tüm işlerinizi hazırlayın, Allah Teâlâ'nın dışında çağırabileceğiniz tüm ortaklarını- zı çağırın. Ki bir karar versinler ve size arka çıksınlar. İnsan, cin ve Allah Teâlâ'yı bırakıp kendilerini çağırdığınız putlardan oluşan kuvvetlerle de sizi desteklesin- ler.⁵

5. ثُمَّ لَا يَكُنْ أَمْرُكُمْ عَلَيْكُمْ غُمَّةً - “*Sonra işiniz başınıza dert olmasın.*”

Yani: Benden kurtulmak için kararlaştırdığınız işiniz, nasıl uygulayacağınızı bilmediğiniz belirsiz bir tertibe dönmesin. Bana karşı yapmak istediğiniz işiniz si- ze endişe vermesin, göğsünüzü daraltmasın da sonra nasıl rahatlayacağınızı bile- meyecek hale gelmeyesiniz. İşte ben, bana karşı tertiplediğiniz tuzaklarla alenen, açıktan açığa karşıma çıkasınız diye size böyle meydan okuyorum. Ancak bu sa- yede şaşkınlığın ve kararsızlığın verdiği kaygıdan sıyrılabilirsiniz.⁶

6. ثُمَّ اقْضُوا إِلَيَّ - “*Bundan sonra (vereceğiniz) hükmü, bana uygulayın.*”

Yani: Yapacaklarınızı kararlaştırdıktan, tüm komplolarınızı düzenledikten, hiç- bir sorunla karşılaşmadan benden kurtulabileceğinize emin olana kadar bir müd- det bekledikten sonra karar kıldığınız şeyi uygulayın, yerine getirin. İster idamım ister recmedilmem... Dilediğinizi yapın.⁷

7. وَلَا تُنْظِرُونِ - “*Ve bana mühlet de vermeyin.*”

Yani: Bana mühlet vermenizi gerektirecek ne gelişme olursa olsun bir an dahi bana mühlet vermeyin. İşte bu meydan okumanın had safhasıdır. Lakin yalnızca ortağı olmayan Allah Teâlâ'ya tevekkül etmiş Hz. Nuh gibi biri, gösterdiği tevek- külü ve kavmine meydan okumasıyla; Rabbinden kendisine yardım geleceğinin, kendisini zor durumda bırakmayacağının, düşmanlarının hilelerini kursaklarında bırakacağının ve onların şerrinden koruyacağının teminatını almıştı.⁸

Sahibini, güç ve kuvvet sahibi Allah Teâlâ'ya ulaştıran yegâne özellik, tek olan Allah Teâlâ'ya imanıdır. Öyleyse bu meydan okuyuş bir başkaldırı, sorumsuzca bir hareket değil; Allah Teâlâ'ya dayanarak yapılmış, Allah Teâlâ'nın koruyacağına, yardım ve destek vereceğine duyulan güven ile yapılmış bir meydan okumadır. Bu kainatı içindeki tüm canlı ve cansız varlıklarla kontrolü altında bulunduran O'dur. Öyleyse geçici ve yetersiz kuvvetlerin, Hz. Nuh'un sığındığı Allah Teâlâ'nın gücü ve kuvveti karşısında hiç mi hiç şansları yoktur.

⁵ Osman Muhammed el-Hamîs, *Febihüdâhum İktedih*, s. 65.

⁶ el-Meydânî, *Nûh aleyhisselam ve Kavmuhi fi'l-Kur'âni'l-Mecîd*, s. 78.

⁷ Osman Muhammed el-Hamîs, *Febihüdâhum İktedih*, s. 65.

⁸ el-Meydânî, *Nûh aleyhisselam ve Kavmuhi fi'l-Kur'âni'l-Mecîd*, s. 78.

8. فَإِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَمَا سَأَلْتُكُمْ مِنْ أَجْرٍ إِنْ أَجَرِيَ إِلَّا عَلَى اللَّهِ وَأُمِرْتُ أَنْ أَكُونَ مِنَ الْمُسْلِمِينَ

“Eğer yüz çeviriyorsanız, zaten ben sizden bir ücret istemedim. Benim ecrim Allah Teâlâ’dan başkasına ait değildir ve bana Müslümanlardan olmam emrolundu.”

Yani: Eğer sizi çağırdığım şeyi kabul etmekten kaçınırsanız; duyurularıma sırtınızı çevirirseniz ve benden kurtulmak için beni öldürmeyi kararlaştırırsanız, bilin ki ben, size nakletmek üzere yüklendiğim bu çok hayırlı iş için sizden bir ücret istemedim ki; beni sizden şahsi bir çıkar elde etmekle suçlayarak ve bana ücret ödemekten sıyrılmak amacıyla bana sırtınızı dönesiniz ve benden kaçınasınız! Biliniz ki, bana verilecek olan ücretim sadece beni, size emirlerini duyurmam için gönderen Allah Teâlâ’ya aittir. Ve bilin ki ben de sizin gibi Rabbim tarafından Müslümanlardan olmakla emrolunmuşum.⁹

Hız. Nuh’un kavmine yönelttiği bu meydan okumayı arzettikten sonra –çünkü Yunus suresinde bahsedilen merhale, Mekke müşriklerine bu meydan okumayı üstü kapalı şekilde anlatmayı gerektirmekteydi- müşriklere bir öğüt ve ibret olması için Allah Teâlâ Nuh kavminin akıbetini anlatmış.¹⁰

9. فَكَذَّبُوهُ فَتَبَايَعْنَا وَكَانَ مَعَهُ فِي الْفُلْكِ - *“Yine de onu yalanladılar, biz de hem onu hem de onunla beraber gemide bulunanları kurtardık.”*

Yani: O’nu yalanladılar ve –nüzul sırasına göre önce inen Şuarâ suresinde de değinildiği üzere– davetini sürdürmeyi terk etmediği takdirde beraberindeki iman edenlerle birlikte O’nu taşıyarak öldürmekle tehdit ettiler. Bunun üzerine biz de onları boğmakla hükmettik. Nuh’a da gemi yapmasını emrettik. Nuh işini yaptı ve tufanın ilk işaretleri gözükmeye başladı. Nuh’a, her çiftten ikişer tane canlıyı, ailesini ve iman edenleri gemiye yüklemesini emrettik. Gemiye bindiler; gemi onları aldı yürüdü; böylece Nuh’u ve beraberindekileri kurtardık.

10. وَجَعَلْنَاهُمْ خَلَائِفَ - *“Ve onları (yeryüzünde) halifeler kıldık.”*

Onları yeryüzünü miras alan halifeler yaptık. Helak olanların yerini aldılar ve kötü bir selefin hayırlı halefleri oldular.¹¹

11. وَأَعْرِفْنَا الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُنْذَرِينَ - *“Ayetlerimizi yalanlayanları da (suda) boğduk. Bak ki uyarılanların (fakat inanmayanların) sonu nasıl oldu!”*

Kâfirlerin sonu ne oldu? Bu kıymetli ifadeler yalanlayıcıların başlarına gelenleri anlatmaktadır. Allah Teâlâ onları boğmuş; boğdurduğunu da azamet bildiren

⁹ A.g.e, s. 79.

¹⁰ Aynı eser, s. 80.

¹¹ Ahmed Nevfel, *Tefsiru Sûreti Yûnus*, s. 251.

nun ile ifade etmiş, yalanlayanları ise كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا ism-i mevsul'u ve sıla cümlesi ile ifade etmiş. Böyle yaparak boğma hükmünün dayanağını ve işledikleri suçları ortaya koymak hedeflenmiştir. Azamet bildiren zamire azametinin ve ayetleri getirenin azametinin bir göstergesi olsun diye bu yüce ayetleri de eklemiş ve kâfirlerle boğulma ve helak edilme cezası kesmiştir.¹²

Bu ayet-i kerimede peygamberlerin meydan okumalarından ders çıkarmaya uyarıda bulunulduğu anlaşılıyor. Çünkü meydan okumayı göz önünde bulunduran kişi ders alır, ona kötülükle karşı koymanın sonucundan korkar. Bu ayet-i kerime üzerinde etraflıca düşünen kişi ayetin birkaç hedefi gözettiğini fark eder. Bu ayet-i kerimede:

- Kâfirleri, Nuh kavminin Hz. Nuh'a karşı koydukları gibi Hz. Peygamber'e (s.a.v) karşı koymaya kalkışmaktan men etmek var.
- Dilemesi halinde, Hz. Nuh'un kavmine meydan okuması gibi Hz. Muhammed'in (s.a.v) de müşriklere meydan okuyabileceğine ve Allah Teâlâ'ya tevekkül etmesine bir yönlendirme vardır. Zira O'nun Hz. Nuh ve O'na iman edenlere yardım ettiği gibi O'na da yardımcı olacağını bildirme var.
- Allah Teâlâ'nın yardımının gelmesi ve kendilerini ezenlerden intikam alması şeklinde bir sona kavuşacakları yönünde Hz. Peygamber'le (s.a.v) birlikte olan müminlerin gönüllerini ferahlatmak var.¹³

¹² A.g.e, s. 251.

¹³ el-Meydâni, *Nûh aleyhisselam ve Kavmuhi fi'l-Kur'âni'l-Mecîd*, s. 81.

Altıncı Konu

NUH KAVMİNİN ÖZELLİKLERİ

Kur'ân-ı Kerim aşağıda Nuh kavminin en önde gelen özelliklerinden bahsetmiş:

1. KÖRLÜK/KÖR OLMALARI (عَمِينَ)

“Onlar kör bir kavim idiler.” - كَانُوا قَوْمًا عَمِينَ

عَمِينَ kelimesi Kur'ân-ı Kerim'de iki yerde geçer. Allah Teâlâ'nın buradaki kavlinde (عَمِينَ şeklinde) mensup halinde gelmiştir:

*“Yine de onu yalanladılar, biz de hem onu hem de onunla beraber gemide bulunanları kurtardık ve ayetlerimizi yalanlayanları da (suda) boğduk. Onlar kör bir kavim idiler.”*¹

Diğer ayette ise عَمُونَ şeklinde merfu halinde gelmiştir:

*“Hayır; onların ahiret hakkındaki bilgileri yetersiz kalmıştır. Dahası, bu hususta şüphe içindedirler. Bunun da ötesinde, onlar ahirete karşı kördürler.”*²
عَمِينَ : Basiretle bakmamak demek olan kalp körlüğüdür.³

İbn Âşûr gelmiş ve kendinden öncekilerin genel görüşlerini detaylandırmış ve şöyle demiştir: عَمِينَ kelimesi عَم kelimesinin çoğulu olup أَشْرُ kelimesi gibi فَعْلُ ölçüsünde sıfat-ı müşebbehe bir kelime olup kökü عَمِيَ şeklinde gelir. Asıl manası görme yetisini kaybetmektir. Ancak mecazen faydalı görüşü yitirmek anlamında kullanılır. Konuşmada mecazi anlam içeren mevsufu sıfatın devamlılığına delalet ettiğinden ve bir özelliğin kişinin artık tabiatı haline geldiğini ifade edebilen sıfat-ı

¹ el-A'râf, 7/64.

² en-Neml, 27/66.

³ ez-Zemahşerî, el-Keşşâf, Dâru'l-Kitâbi'l-Arabî, Beyrut, 3. Baskı, H. 1407, 2/109.

müşebbeheye tahsis etmek yaygınlık kazanmıştır.⁴ baş gözü körlüğü ve basiret körlüğü demektir. عَمِينَ kelimesi عَم kelimesinin çoğulu olup cem-i müzekker salim kalıbındadır.⁵ Allah Teâlâ, sapkınlık içinde olduklarını belirtmiştir. Gerçekten onlar yoldan çıkmışlar; Allah Teâlâ onların basiretlerini(kalp gözlerini) kör etmiş: “*Ama gerçek şu ki, gözler kör olmaz; lâkin göğüsler içindeki kalpler kör olur.*”⁶

2. ZÜLÜM (الظُّلْم)

Kur’ân-ı Kerim’de Nuh kavmi hakkında zulüm vasfının 7 yerde geçtiği göze çarpmaktadır:

- Allah Teâlâ’nın şu kavli-i şerifi:

*“Onlara kendilerinden evvelkilerin, Nuh, Âd ve Semûd kavimlerinin, İbrahim kavminin, Medyen halkının ve altüst olan şehirlerin haberi ulaşmadı mı? Peygamberi onlara apaçık mucizeler getirmişti. Demek ki, Allah onlara zulmedecek değildi, fakat onlar kendi kendilerine zulmetmekte idiler.”*⁷

Bu ayet-i kerimede Allah Teâlâ öncelikle Nuh kavmini ve başlarından geçenleri zikretmiş; sonra Âd kavmini sonra Semûd kavmini ardından İbrahim kavmini ve sonunda Medyen halkını ve altüst olan şehirleri zikretmiş.⁸

الْأَرْضُ تَفَكَّتْ : Lut kavminin helak edildikleri esnada altüst olan şehirleri kastedilmektedir. Sözlükte, yeryüzü üstündekilerle altüst olduğunda اِئْتَفَكَتِ الْأَرْضُ denir.

فَمَا كَانَ اللَّهُ لِيَظْلِمَهُمْ وَلَكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ifadesinde fe harfi fasiha fa’sı (açıklama fa’sı) olup hafzedilmiş, zikredilmemiş ifadeleri açıklar. Yani: Peygamberlerini inkâr ettiler, yalanladılar, zulmettiler, azgınlık ettiler, isyan ettiler... Bunun üzerine Allah Teâlâ da onlara ceza vermekle hükmetti. Onlara daha dünyadayken acil bir ceza verdi, ta ki ders çıkarabilecekler için bir ibret öğüt alabilecekler için öğüt olsun. Allah Teâlâ verdiği cezayla onlara zulmetmemiştir. Allah Teâlâ onlara zulmedecek değildir elbette. Fakat onlar kendi kendilerine zulmettiler. Kendilerine ölüm gelip çatana kadar sürekli kendi kendilerine zulmettiklerini ve temiz fıtrat sahipleri kendilerinden uzaklaşsın, bundan sonra hak ehli kendilerini ayıplasın diye zulümlerinin çirkin yüzünü ifade etmek için يَظْلِمُونَ şeklinde fiil-i muzari gelmiştir.⁹

⁴ Muhammed Tâhir b. Âşûr, et-Tahrîr ve t-Tenvîr, 8/198.

⁵ Ahmed Abdusselam, İrşâdu'l-Hayrân ilâ Tevcihâtî'l-Kur'ân, Dâru'l-Medâri'l-İslâmiyyi li't-Tibâa, Beyrut, Lübnân, 1. Baskı, 2011, 4/355.

⁶ el-Hacc, 22/46; Ebu Zehra, Zehratu't-Tefâsîr, 6/2882.

⁷ et-Tevbe, 9/70.

⁸ el-Meydânî, Nûh aleyhisselam ve Kavmuhu fi'l-Kur'âni'l-Mecîd, s. 313.

⁹ Ahmed Süleyman er-Rıkab, Menhecü'd-Da've ilallah fi Sûreti Nûh, s. 188.

- Furkan suresinde Allah Teâlâ şöyle buyuruyor:

*“Nuh kavmine gelince, peygamberleri yalancılıkla itham ettiklerinde onları, suda boğduk ve kendilerini insanlar için bir ibret yaptık. Zalimler için acıklı bir azap hazırladık.”*¹⁰

“Zalimler için hazırladık” kavlindeki zalimler, Nuh kavminin müşrikleridir. *“Acıklı bir azap”* yani ahirette hazırladık demektir. Şöyle denilmiştir: “Bu her zalim hakkında benimsediğim yöntemimdir” demek istemiştir.¹¹

- Allah Teâlâ şöyle buyuruyor:

*“Çünkü onlar çok zalim ve pek taşkın kimselerdi.”*¹²

- Allah Teâlâ şöyle buyuruyor:

*“Zalim kavim Allah Teâlâ’nın rahmetinden uzak olsun” denildi.”*¹³

- Allah Teâlâ şöyle buyuruyor:

*“Sonunda onlar haksızlık yaparken, tufan onları yakalayiverdi.”*¹⁴

Nuh kavminin zulmü bireysel düzeyin de üstünde toplumun tamamında kendini gösteren bir olguya dönüşmüştü. Zulümden bir bakıma aşağıdaki ayet-i kerime de değinildiği gibi şirkin kastedilmesi de mümkündür: *“Şüphesiz zülüm büyük bir şirktir.”*¹⁵ Hak ehline düşmanlık beslemek anlamı da kastedilebilir; çünkü diğer taraftan kâfirler çeşitli şekillerde Hz. Nuh’a eziyet ediyorlardı yahut inkâr ve yalanlamalarıyla, Allah Teâlâ’ya şükretmeyi terk etmeyle, nimetleri verildiği amacın dışındaki alanlarda harcamalarıyla kendilerine zulmediyorlardı; işte bu yüzden de azabı hak etmişlerdir.¹⁶

Bu noktada Ragıb el-Asfahânî her zaman yaptığı üzere muhteşem üslubuyla araya girerek şöyle diyor: Zülüm; bir şeyi, kendisine ait olan yerin dışına koymaktır. Bu da ya onu eksiltmek veya artırmak, ya da onun zamanından veya

¹⁰ el-Furkân, 25/37.

¹¹ Mustafa el-Adevî, *et-Teshîl li-Te’vîli’l-Tenzîl Tefsîru’l-Furkân*, s. 123.

¹² en-Necm, 53/52.

¹³ Hûd, 11/44.

¹⁴ el-Ankebût, 29/14.

¹⁵ Lokman, 31/13.

¹⁶ A.g.e, s. 189.

mekânından sapmakla olur. Ve bu kelime az olsun çok olsun haddi aşma anlamında kullanılır.¹⁷

Ragıb el-Asfahânî'nin sözünden, zulüm kelimesinin umumi bir kelime olduğu, anlam dairesine –gerideki anlamlarına ek olarak- inkâr etmek, cana zarar vermek, acelecilik, yalan, hıyanet, gıybet, gammazlık vb. birçok kötü ahlak ifade eden anlamlar da girebilmektedir.¹⁸ Bu nedenden dolayı zulüm hem büyük günahı hem küçük günahı ifade etmek için kullanılır.¹⁹

Nuh kavmi zulmün her çeşidini işlemiştir. Bu yüzden de Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: “*Zulmedenler hakkında bana (bir şey) söyleme! Onlar mutlaka boğulacaklardır!*”²⁰ Ve şöyle buyuruyor: “*Zulmetmiş olanlar konusunda bana hiç yalvarma! Zira onlar kesinlikle boğulacaklardır.*”²¹

Yukarıdaki Hûd ve Mü'minûn surelerinde geçen her iki ayet-i kerimede mazi fiil, ism-i mevsule bitişik olarak iki kere geçmiş ve zulmün Nuh kavminin hücrelerine kadar işlediğine işaret etmektedir. Her iki ayet de cezayı bilhassa zulmün hemen peşinden zikretmiştir: “*Zulmedenler hakkında bana (bir şey) söyleme! Onlar mutlaka boğulacaklardır!*”

Fiil-i mazi ile tabir edilmesi zulmün, Nuh kavmi arasında ne kadar ciddi bir boyuta ulaştığını ve nasıl gerçekleştiğini anlatıyor. İsm-i mevsule bitişmesi ise Nuh kavminin zulümlerinin olabildiğince geniş bir daire çizdiğine işaret ediyor.²²

3. KÖTÜ BİR KAVİM OLMA (قَوْمٌ سَوِيءٌ)

Bu özellik peygamber kıssalarında sadece iki kavim için geçmiştir:

- **Nuh Kavmi:** Onlar hakkında bir kere geçmiş; o da Enbiya suresindedir. Allah Teâlâ şöyle buyuruyor:

“*Daha önce Nuh da dua etmiş, biz onun duasını kabul etmiştik. Böylece, kendisini ve (iman eden) yakınlarını büyük sıkıntıdan kurtarmıştık. Onu, ayetlerimizi inkâr eden kavimden koruduk. Gerçekten onlar, kötü bir kavim idi; bu yüzden topunu birden (suda) boğduk.*”²³

¹⁷ el-Müfredât fî Garîbi'l-Kur'ân, s. 326.

¹⁸ Ahmed Süleyman er-Rıkab, Menhecü'd-Da've ilallah fî Süreti Nûh, s. 190.

¹⁹ el-Müfredât fî Garîbi'l-Kur'ân, s. 327.

²⁰ Hûd, 11/37.

²¹ el-Mü'minûn, 23/27.

²² Ahmed Süleyman er-Rıkab, Menhecü'd-Da've ilallah fî Süreti Nûh, s. 188.

²³ el-Enbiyâ, 21/76-77.

- **Lut Kavmi:** Onlar hakkında da Enbiyâ suresinde geçmiştir. Allah Teâlâ şöyle buyuruyor:

*“Lut’a gelince, ona da hüküm (hâkimlik, peygamberlik, hükümdarlık) ve ilim verdik; onu, çirkin işler yapmakta olan memleketten kurtardık. Zira onlar (o memleketin halkı), gerçekten kötü işler yapan kötü bir kavimdi.”*²⁴

Dikkatle bakan kişi ayetteki bu iki vasfın Lut kavmi ve Nuh kavmi hakkında aynı surede peş peşe geldiğini görecektir. قَوْمٌ سَوَاءٌ tabiri kendilerini kötülüğe kap-tırdıklarını²⁵ ve nahoş, çirkin işler işlediklerini ifade ediyor.²⁶ Toplumun kötülü-ğ e nispet edilmesi kötülükle tanındıklarına işaret eder. Kötülüğten ise, küfür, inat ve peygamberleriyle alay etmek kastedilmiştir.²⁷

4. KÜFÜR VE YALAN (الْكُفْرُ وَالْكَذِبُ)

Nuh kavmi, peygamberi defalarca hem sözleri hem davranışlarıyla yalanlamış-lardı. Bu da bu yalanlamanın kalplerinin her bir zerresine işlediğini gösterir. Bu yüzden bu yalanlama için küfür, inat ve fıtrattan ve insanlıktan nasibini almamış olmak yeterlidir.²⁸

Allah Teâlâ şöyle buyuruyor:

*“Onlardan önce Nuh’un kavmi de yalanladı, hem de kulumuzun yalancı oldu-ğunda ısrar ederek: O, delirdi, dediler. Ve (Nuh, davetten vazgeçmeye) zorlandı.”*²⁹

*“Nuh kavmi de peygamberleri yalancılıkla suçladılar.”*³⁰

*“Bunun üzerine, kavminin inkârcı ileri gelenleri şöyle dediler: “Bu, tıpkı sizin gibi bir beşer olmaktan başka bir şey değildir. Size üstün ve hâkim olmak istiyor. Eğer Allah (peygamber göndermek) isteseydi, muhakkak ki melekler gönderirdi. Biz geçmişteki atalarımızdan böyle bir şey duymadık.”*³¹

5. FASIKTIRLAR (فَاسِقُونَ)

Nuh kavminin fasıklık özellikleri, Hz. Nuh kıssası bağlamında iki kere geçmiştir. Fasıklık, Nuh kavminin üzerinde bulundukları küfür ve günahkârlık

²⁴ el-Enbiyâ, 21/74.

²⁵ el-Âlûsî, Rûhu’l-Meânî fî Tefsîri’l-Kur’ânî’l-Azîm ve’s-Seb’il-Mesânî, 17/109.

²⁶ Muhammed Tâhir b. Âşûr, et-Tahrîr ve’t-Tenvîr, 17/112.

²⁷ A.g.e, 17/114.

²⁸ Ahmed Süleyman er-Rıkab, Menhecü’d-Da’ve ilallah fî Sûreti Nûh, s. 191.

²⁹ el-Kamer, 54/9.

³⁰ eş-Şuarâ, 26/105.

³¹ el-Mü’minûn, 23/24.

hallerinde hadlerini aştıkları anlamına gelmektedir.³² Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: *“Bunlardan önce de Nuh kavmini helâk etmiştik. Çünkü onlar yoldan çıkmış bir toplum idiler.”*³³

Nuh kavminin fasıklık özelliği, tüm fık çeşitlerini taşımaktadır. Onlar küfür, şirk, zulüm, düşmanlık, azgınlık, isyankârlık, çirkin olan büyük günahları ve kötülükleri işlemekle hadlerini aşmışlardı. İşte bu ayet-i kerime Nuh kavminin fasıklar olduğunu zikrederek onların özelliklerine bir yenisini eklemiştir.³⁴ Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: *“Andolsun ki biz, Nuh’u ve İbrahim’i gönderdik, peygamberliği de kitabı da onların soyuna verdik. Onlardan (insanlardan) kimi doğru yoldadır; içlerinden birçoğu da yoldan çıkmışlardır.”*³⁵

Zemahşerî Allah Teâlâ’nın Hz. Nuh ve Hz. İbrahim kıssaları bağlamında buyurduğu bu kavli-i şerifinin peşine şöyle bir yorumda bulunmuştur: Kavmin çoğunluğunu fasıklar oluşturuyordu. Bu da günahların işlendiğini, fesadın çoğaldığını, ahlaksızlığın yayıldığını ve her bakımdan Allah Teâlâ’ya itaatten çıkıldığını açıkça gösteriyor.³⁶

Azgınlık (الطُّغْيَانُ)

Bu özellik kabul edilen görüşe göre Nuh kavmi hakkında Kur’ân-ı Kerim’de *أَفْعَلْ* kalıbında zulme bitişik bir şekilde bir defa geçmiştir: *“Daha önce de çok zalim ve pek azgın olan Nuh kavmini (helâk etmişti).”*³⁷

Azgın; haddi aşan kişidir; zalim ise, eşyayı layık olduğu yerin dışına koyan kişidir. O halde azgınlık zalimlikten daha ağırdır. İsm-i tafdil ile ifade edilmesinin hikmeti ise şöyledir: Çünkü onlar öğütleri iştmişler aradan uzun zaman geçince, artık öğütlere aldırılmaz olmuş; nihayet peygamber de kavmine çok ısrar ettikten sonra onlara beddua etmiştir.³⁸

Onlar azgınlıkta had safhaya ulaşmış, kendilerinden sonra gelenlerden daha aşırı isyankâr idiler. Bu nedenle de cezaları işledikleri amel cinsinden olmuştur: *“Böylece Rablerinin peygamberlerine karşı geldiler, O da onları pek şiddetli bir şekilde yakalayiverdi. Şüphesiz, su bastığı vakit sizi gemide biz taşıdık.”*³⁹

³² A.g.e, s. 191.

³³ ez-Zâriyât, 51/46.

³⁴ el-Meydânî, Nûh aleyhisselam ve Kavmuhu fi’l-Kur’âni’l-Mecîd, s. 164.

³⁵ el-Hadîd, 57/26.

³⁶ Ahmed Süleyman er-Rıkab, Menhecü’d-Da’ve ilallah fî Sûreti Nûh, s. 191.

³⁷ en-Necm, 53/52.

³⁸ Tefsîru’r-Râzî, 29/24. Az bir değişiklik.

³⁹ el-Hâkka, 69/11.

Nuh kavminin gerideki ayetlerde geçen özelliklerini böyle sıraladıktan sonra, atalarına sıkı sıkıya bağlılık olarak, ahlaki olarak ve yapısal bakımdan olabildiğince kötü bir toplum karşımıza çıkıyor. Toplumda var olan her nesne taşkınlık göstermiş, kötülükte, haddi aşmada, zulümde, azgınlıkta, yalan ve küfürde zirve yapmıştır. İşte toplumdaki bu bir dizi rezalet durum toplumda baş gösteren kibir, hilekârlık, şımarıklık, inat, günahlara kendini kaptırma, körü körüne taklit ve hoş görülme-yen sınıfsal ayrımcılık gibi diğer musibet ve felaketlerin işaretçisidir - çünkü günahın doğurganlık (günah günahı çeker anlamında) ve kindarlık vasfı vardır- ve bunlar dışında kalan kokusu neredeyse burunları tıkayan nahoş bir atmosfer oluşturan öteki arızalar ve hastalıkların işaretçisidir.

Bu toplumun, ayaktakımı insanlardan, akıllarını çalıştırmayan sefihlerden ve kulaklarına kadar rezalet bataklığına batmış kişilerden oluşan grupların çevrelerinde dolaştığı bir grup varlıklı kişinin ve ileri gelenlerin hüküm sürdüğü hastalıklı bir toplum olduğu görülüyor. Bunlar fitratları altüst olmuş, duyguları buz kesmiş, sinyal alma ve iletme aygıtları arızalanmış bir toplumdur. Ne iyilikbilirler ne de kötülüğü eleştirirler. Bu yüzden yeryüzünü onlardan temizlemek ve köklerini kurutmak ilahi ve adilane bir iş olmuş olur. Böylece Allah Teâlâ onların köklerini kazımış soylarını kurutmuştur. Âlemlerin Rabbi olan Allah Teâlâ'ya hamdolsun.⁴⁰

⁴⁰ Ahmed Süleyman er-Rıkab, *Menhecü'd-Da've ilallah fi Sûreti Nûh*, s. 192.

Yedinci Konu

HZ. NUH'UN DAVETİNİ KABULÜN ÖNÜNDEKİ ENGELLER

Kur'ân-ı Kerim Nuh kavminin hayat hikâyelerinden bahsetmiş, hastalıklarını, afetlerini ve özelliklerini ortaya koymuştur. Yine tevhit inancını, Hz. Nuh'un çağrısını yaptığı tek Allah Teâlâ'ya ibadet düşüncesini kabul etmenin önündeki engellerden de söz etmiştir. Allah Teâlâ'nın yüce kitabında zikrettiği engellerin başlıcaları şunlardır:

1. BİRİNCİ ENGEL: KİBİR (الْكِبَرُ)

Kibrin anlamı: Kibrin en kapsamlı tarifi Hz. Peygamber'in (s.a.v) şu kavlidir: *الْكِبَرُ بَطْرُ الْحَقِّ وَ غَمَطُ النَّاسِ* - “Kibir, hakkı örtmek ve insanları küçümsemektir.”¹ *الْكِبَرُ* insanları hakir ve küçük görmek demektir.² Kibir, içte saklı bir ahlak-tır. Kendisinden ameller meydana gelir ki bu ameller kibrin ürünüdür ve uzuvlar-da kendisini gösterir. Bu ahlak, başkasına karşı kendini üstün görmektir. Yani ki-birlenen kişi, üstün özellikleri taşımada kendini diğerlerinin üstünde görür ve bu şekilde kibirli (büyüklenmiş) olur.

Nuh kavminin kibri, kavmin kıssasından bahseden birçok ayette kendini gösteriyor: “(Allah Teâlâ'nın azabından) sakınıp da rahmete nail olmanız ümidiyle, içinizden sizi uyuracak bir adam vasıtasıyla size bir zikir (kitap) gelmesine şaşırtınız mı?”³ Hz. Nuh onları açıkça davet ettiğinde O'na şöyle dediler: “Sana dü-şük seviyeli kimseler tâbi olup dururken, biz sana iman eder miyiz hiç!”⁴ Hz. Nuh da şöyle dedi: “Ben size: “Allah Teâlâ'nın hazineleri benim yanımdadır”

¹ Sahîh-i Müslim, Had. No:108.

² ez-Zebîdî, *Tâcu'l-Arûs min Cevâhiri'l-Kâmûs*, 19/518.

³ el-A'râf, 7/63.

⁴ eş-Şuarâ, 26/111.

*demiyorum, gaybı da bilmem. “Ben bir meleğim” de demiyorum, sizin gözlerinizi hor gördüğü kimseler için, “Allah onlara asla bir hayır vermeyecektir” diyemem. Onların kalplerinde olanı, Allah Teâlâ daha iyi bilir. Onları kovduğum takdirde ben gerçekten zalimlerden olurum.”*⁵

Nuh suresinde son derece açık bir şekilde şöyle bir açıklama geçer: “*Gerçekten de, (imana gelmeleri ve böylece) günahlarını bağışlaman için onları ne zaman davet ettiysem, parmaklarını kulaklarına tıkadılar, (beni görmemek için) elbiselerine büründüler, ayak dirediler, kibirlendikçe kibirlendiler.*”⁶ Ayet-i kerime, bu çirkin özelliğin Nuh kavminde nasıl kök saldığını gösteriyor. Bu büyülenmede inatçı insanlığın çocuksu tutumu belirginleşiyor. Hakkın sesini hiçbir şekilde işitmek için var güçleriyle kulaklarını tıkamaya çalışıyorlar. Bu ise, insanların yaşlandıkları halde ortaya koydukları çocuksu, ilkel davranışların bir tablosudur.⁷

Bu büyülenme, hak çağrısına kulak vermenin önüne geçen sıkı bir engelin ve psikolojik bir kibrin varlığına delildir. Bu abartılı ifade, onların durumlarıyla örtüşmektedir. Çünkü onlar parmaklarını kulaklarına tıkadıklarında ve elbiselerini başlarına çektiklerinde işitmenin önündeki engel daha da güçlü olur. Şöyle de denilmiştir: Kibrin en kötü türü bilgi elde etmenin, hakkı kabul edip ona boyun eğmenin önüne geçen türüdür. Nuh kavmi, benliklerindeki gizli bir illetten ötürü kibrin tüm çeşitlerini işlemişlerdi. Nuh kavmi Hz. Nuh’un Allah Teâlâ’ya davet adına getirdiği her şeye karşı kendileriyle övünmek ve O’na boyun eğmekten uzak durmak suretiyle büyüklendiler. Onlar bu hususta haklı olduklarını sanıyorlardı. Bazen de bilmelerine rağmen hakkı kabulden geri duruyorlardı. Nefisleri hakka boyun eğmek ve resule karşı alçakgönüllü olma konusunda onlara itaat etmiyordu.⁸

Allah Teâlâ kitabında şöyle buyuruyor: “*O, büyüklük taslayanları asla sevmez.*”⁹ Yine buyuruyor ki: “*Yeryüzünde böbürlenerek dolaşma. Çünkü sen (ağırlık ve azametle) ne yeri yarabilir ne de dağlarla ululuk yarışına girebilirsin.*”¹⁰

Kibrin kötülüğü hakkında birçok hadis-i şerif varit olmuştur. Onlardan biri şöyledir: Abdullah b. Mesûd (r.a) rivayet ettiğine göre Hz. Peygamber (s.a.v) şöyle buyurmuştur:

⁵ Hûd, 11/31.

⁶ Nuh, 71/7.

⁷ Fî Zilâli’l-Kur’ân, 6/3712.

⁸ Ahmed Süleyman er-Rıkab, *Menhecü’d-Da’ve ilallah fî Sûreti Nûh*, s. 196.

⁹ en-Nahl, 16/23.

¹⁰ el-İsra, 17/37.

“Kalbinde zerre miskal kibir bulunan kişi cennete giremez.”¹¹

2. İKİNCİ ENGEL: İNAT (الْعِنَاد)

İnat da kibir ve büyüklük taslamanın çeşitlerindendir. İnatçılar; davete ve davetçilere karşı önyargılı, onları suçlayan, haklarında su-i zan besleyen, onlara ve çağırdıkları hakka engel olmaya çalışan kişilerdir.¹²

عِنَاد kelimesi Kur’ân-ı Kerim’de -diğer türevlerinin geçmediğini de göz önünde bulundurarak- dört kere geçer ve hepsi de -aşağıdaki ayetlerdeki gibi- kötüleme bağlamında geçer:

- “İşte Âd (kavmi). Rablerinin ayetlerini inkâr ettiler; O’nun peygamberlerine asi oldular ve inatçı her zorbanın emrine uydular.”¹³
- “(Peygamberler) fetih istediler (Allah Teâlâ da verdi). Her inatçı zorba da hüsrana uğradı.”¹⁴
- “(İki meleğe şu emir verilir:) “Haydi ikiniz her inatçı kâfiri, cehenneme atın.”¹⁵
- “Asla (ummasın)! Çünkü o, bizim ayetlerimize karşı alabildiğine inatçıdır.”¹⁶

Nuh kavmi inatçılıkta ün yapmıştı ve inatları Hz. Nuh’un çağrısına olumlu cevap vermelerinin önünü tıkıyordu. Hz. Nuh’un çağrısı davetten ve davetin içerdiği mesajlardan daha da uzaklaşmalarından ve kaçmalarından başka bir işe yaramadı: “Fakat benim davetim, ancak kaçmalarını arttırdı.”¹⁷

İnat ve günahta ısrar etmek, ilahi nurdan nasibini almamış kalbi ve akli karanlığa gömülmüş kimselerin özellikleridir. Böyle biri, bu parlak nurun gözlerini kör edeceğine inanır. Zira o, ahlaksızlık bataklıklarında ve yarasalar gibi zifiri karanlıklar içinde yaşamaya alışmıştır. İşte bu kişinin gözünün körlüğünden, bir daha asla ilahi vahiyden nasiplenemeyeceği anlamına gelen basiretinin körlüğü türemiştir. Nuh kavminin başına gelen de buydu. Zira onlar Hz. Nuh hakkında kötü düşünmüşler, O’na karşı inat etmiş ve kibre kapılmışlardı. İnatları Hz. Nuh’un Allah Teâlâ tarafından getirdiği nurdan ve hidayetden istifade etmelerinin önüne geçmişti.

¹¹ Sahîh-i Müslim, Had. No: 91.

¹² er-Rıkab, Menhecü’-d-Da’ve ilallah fî Sûreti Nûh, s. 197.

¹³ Hûd, 11/59.

¹⁴ İbrahim, 14/15.

¹⁵ Kaf, 50/24.

¹⁶ el-Müddessir, 74/16.

¹⁷ Nuh, 71/6.

3. ÜÇÜNCÜ ENGEL: KÖRÜ KÖRÜNE TAKLİT (التَقْلِيدُ الْأَعْمَى)

Ataları taklit ve geleneklere taassup derecesinde bağlılık –birçok toplumda olduğu gibi- peygamberlerin davetlerine karşı koymalarının arkasındaki sebeptir. Görülüyor ki ayetlerin ekserisi atalara uymayı, kötüleme bağlamında söz konusu etmektedir. Hâlbuki biz, Allah Teâlâ'nın, onların bir delile dayanarak atalarına uymalarını övdüğü yerler de biliyoruz. Mesela Hz. Yusuf'un diliyle gelen şu ayet-i kerime gibi: *“Atalarım İbrahim, İshak ve Yakub’un dinine uydum. Allah Teâlâ’ya herhangi bir şeyi ortak koşmamız bize yaraşmaz. Bu, Allah Teâlâ’nın bize ve insanlara olan lütfundandır. Fakat insanların çoğu şükretmezler.”*¹⁸

Ataları taklit etmek ve onların tarafını tutmak insanlık tarihinin çok erken bir devrinde başlamıştır. Nitekim doğru yoldan sapmış olan Nuh kavminin durumları da buydu. Zira onlar kapsamlıca inceleme yapmadan, iyice değerlendirmeden atalarının izinden gitmiş, taklidin en ileri şekli olan körü körüne ve cahilane taklide evrilmişlerdi. Bu, inanç ve ibadette taklit etmeye doğru sapmış bir çeşit taklittir.¹⁹

Nuh kavmindeki kötü sonuçlar doğuran bu illet, Allah Teâlâ'nın şu kav-i şerifinde gün yüzüne çıkıyor: *“Malı ve çocuğu kendi hüsrânını arttırmaktan başka işe yaramayan kimseye uydular.”*²⁰

Nuh kavmi varlıklı kişilere, malları ve çocukları sebebiyle şırmamış liderlerine uydular ve helak oldular; hem dünya hem de ahiret saadetinden mahrum oldular. Böylece hüsrana uğramakta da kavimlerine model oldular. Burada anlatılmak istenen şudur: Nuh kavmi Hz. Nuh’a isyanlarını, mal ve mevki sahiplerinin peşinden gitmelerini sürdürdüler. Yoksa onlar yeni bir isyan veya yeni bir ittiba hareketi başlatmış değiller. Bunda Nuh kavminin ayaktakımının isyanlarından dolayı hesaba çekileceğine işaret vardır. Onların liderlerine uydukları şeklinde özürleri kabul görmeyecek. Zira iman nefsi ve aklı özgürleştirmekten başka bir şey değildir.

Nuh kavmi kendilerinin hak mı batıl mı, doğru mu yalan mı ne üzerinde olduklarını ayırt edemediler, atalarına uymayı tercih ettiler. Onlar tıpkı kendine güvenmeyen, başkasının hesabına çalışan zayıf kişi gibiler. Delil gelip onu dört bir tarafından kuşatınca ve delil getirmesi gerekince derhal atalarına rücû eder,

¹⁸ Yusuf, 12/38.

¹⁹ Abbas el-Akkâd, *et-Tefkîr Zaruretun İslamiyye*, el-Mektebetü'l-Asriyye, Beyrut, Sayda, Lüb-nân, 2008, s. 20.

²⁰ Nuh, 71/21.

öncekilere başvurur, onların eşğine yüz sürer.²¹ Onlardan birinin çocuğu ergenliğe ulaşp konuşulanı anlayacak çağa erişince, yaşadığı sürece Hz. Nuh'a iman etmemesini vasiyet ediyordu.

Gönüllerin ve akılların ülfet peyda ettiği realiteye tutsaklık duygusuna dair ne kötü bir manzara! Bu tutsaklık duygusu insanı, inceleme ve değerlendirme hürriyeti, düşünce ve inanç hürriyeti gibi insanlık özelliklerinden soyutluyor. Kişiyi gelenek ve göreneklerin, örf ve adetlerin kulu, kendisi ve kendi gibi diğer kölelerin arzularının kulu yapar ve bilgi ve aydınlığın tüm yollarını ona kapatır. Böylece kavim, gerçekte yüz yüze gelmekten, daha doğrusu kulu oldukları batılın saçmalığını düşünmekten kaçınarak, azabın çabuk gelmesini istiyor.²²

Hz. Nuh, kavminin kalplerinin atalarından kalan şeylere bağılıklarını başka tarafa çekmek için elinden geleni yapıyordu. Dönem olarak önce yaşamanın bilgeliğin ölçüsü olmadığını hatırlatıyor, önce yaşayanın da sonra yaşayanın da iyiyi kötüden ayırma ve fitrat yönünden eşit olduğunu vurguluyordu. Böylelikle, hâkimiyetini sınırlayan her türlü kayıttan aklı özgürlüğüne kavuşturmuş, onu tutsak alan her türlü taklitten kurtarmış, Allah Teâlâ'ya boyun eğmek ve şeriatına göre yaşamakla birlikte kendi hükmünün ve hikmetinin geçerli olduğu asıl yurduna geri döndürmüştür.²³

Körü körüne taklit insana aniden çöken bir felakettir. Sadece inanç ve ibadet aşamasında değil hayatın her aşamasında insanlığa felaketler getirmiştir. Bugün, İslam âleminin içinde bulunduğu perişan durum, ölümcül bağılılık, her yönden taklitçilik bu mikrobun ve tahrip edici sonuçlarının tehlikesini tetikliyor. Bugün ki taklit bir iki kişiyi ya da beş on kişiyi yahut bireyleri ya da grupları taklit türünden bir taklit değildir. Bu, bir devletin her şey birbirine karışacak şekilde topluca sömürgeci güçlü bir devleti ya da batılı bir devleti takibi ve taklididir. Müslümanlar ahlakî, içtimaî, siyasî, iktisadî, hâsılı her alanda batıyı takip eder hale geldi. Hatta onların peşinden o iğrenç keler inine girdik. Allah Resulü'nün (s.a.v) hakkımızda söylediği şu sözü doğru çıktı: “Sizden öncekilerin adetlerine karış karış, arşın arşın uyacaksınız. Hatta onlar keler inine bile girmişlerse siz de gireceksiniz.”²⁴

İşte Kur'ân-ı Kerim batıl yolda taklidi ve taklitçileri küçümsemiş, onların bu durumlarını tahkir etmiş ve şöyle buyurmuştur: “*Onlara (müşriklere): Allah Teâlâ'nın indirdiğine uyun, denildiği zaman onlar, “Hayır! Biz*

²¹ Ahmed Süleyman er-Rıkab, *Menhecü'd-Da've ilallah fi Sûreti Nûh*, s. 200.

²² *Fî Zilâli'l-Kur'ân*, 3/1311.

²³ *Risâletü'r-Tevhîd*, el-Meclisü'l-A'lâ li's-Şuûni'l-İslâmiyye, Kahire, 2009, s. 160.

²⁴ Ahmed Süleyman er-Rıkab, *Menhecü'd-Da've ilallah fi Sûreti Nûh*, s. 201.

atalarımızı üzerinde bulduğumuz yola uyarız” dediler. Ya ataları bir şey anlamamış, doğruyu da bulamamış idiysele? (Hidayet çağrısına kulak vermeyen) kâfirlerin durumu, sadece çobanın bağırıp çağırmasını işiten hayvanların durumuna benzer. Çünkü onlar sağırlar, dilsizler ve körlerdir. Bu sebeple düşünmezler.”²⁵

“Onlar, “Hayır! Biz atalarımızı üzerinde bulduğumuz yola uyarız” dediler.” Atalarından gördükleri geleneklere uymakta taassup derecesinde ısrar ettiler. Bunlar atalardan kalan gelenekleri Allah Teâlâ’nın meşru hidayetine nasıl tercih edebilirler? Özellikle de ataları Allah Teâlâ’nın tevhidinin denetiminde olan bir akla ve Allah Teâlâ’nın vahyiyle doğrulanmamış bir yola sahip değillerken!²⁶

Allah Teâlâ, taklitçilerin durumlarını aşağılamak ve tahkir etmek adına onların atalarını ve başlarını taklit etmelerini tıpkı hayvan otlatan çobana benzetmiş. Çoban hayvanları otlağa götürürken, suya çağırırken ve korunaklı yerlere girmelerini engellerken bağırıp çağırıyor ve hayvanlar da çobanın sürekli bağırıp çağırmasına alıştıklarından, çağırdığında geliyor ve azarlamasıyla da korunaklı yerlere girmekten çekiniyorlar. İşte, Allah Teâlâ atalarının izinden gidenlerin halini çobanın güttüğü koyunlara benzetiyor; çoban çağırınca geliyor, kovunca da gidiyor. Koyunlar, çobanın dediğinden hiçbir şey anlamaz, söylediklerine hiçbir mana veremez. Sadece bazı seslere gider bazı seslerle de geri döner; fakat niye gidip geldiğini de bilmez.²⁷

Batılın taklidi ve delile dayanmadan ortaya atılan görüşü kabul etmek ne kötü! Şeytanın, taklitçileri putlara tapmada ve onlara secde etmede atalarını taklit etmeye çekmesi ne büyük bir tuzak! Önemli bir şeye sahip olduklarını zannediyor, tuttukları yolun galip gelmesi adına çabılıyor ve ehl-i hakka karşı batıllarını savunuyorlar. Puta tapanların kendilerinden çıkması taklitçiler için yüzkarası olarak yeter.²⁸

4. DÖRDÜNCÜ ENGEL: PUTPERESTLİK (الْوُثَنِيَّةُ)

وُثْنٌ kelimesi أَوْثَانٌ kelimesinin müfredi/tekilidir. Allah Teâlâ’nın dışında kendisine tapılan taş demektir. Allah Teâlâ buyuruyor: “Allah’ı bırakıp birtakım putlar edindiniz.”²⁹ Putperestlik, putlara tapanların mezhebidir. Kur’ân-ı Kerim’de putlardan kötüleme bağlamında 3 yerde 2 yönüyle bahsedilmiş:

²⁵ el-Bakara, 2/170-171.

²⁶ Hasan et-Turâbî, *et-Tefsîru’t-Tvehîdî*, Dâru’s-Sâkî, Beyrut, Lübnan, 2004, 1/137.

²⁷ Muhammed Reşid Rıza, *Tefsîru’l-Menâr Tefsîru’l-Kur’âni’l-Kerîm*, el-Hey’etü’l-Mısriyyetü’l-Âmme li’l-Kitab, Kahire, 1990, 2/93-94.

²⁸ ez-Zemaşşerî, *el-Keşşâf*, “/240; er-Rikab, *Menhecû’d-Da’ve ilallah fî Sûreti Nûh*, s. 202.

²⁹ el-Ankebût, 29/25.

Birincisi: *Rics*/pislik diyerek ve yalan söylemekten kaçınma emrine bitişik olarak putlardan kaçınmayı emretme yönüyle. Şüphesiz bunda putların değerini düşürme ve onları çirkin addetmeye işaret vardır: “*O halde, pislikten, putlardan sakının; yalan sözden sakının.*”³⁰

İkincisi: Putları kötüleme, ne dünyada ne de ahirette asla fayda vermediği yönüyle: “*Siz Allah’ı bırakıp birtakım putlara tapıyorsunuz*”³¹ ve “*Allah’ı bırakıp birtakım putlar edindiniz.*”³²

Bu iki ayetin, putperestlerin Allah Teâlâ’yı bırakıp putlara tapınmalarını, örümceği ne soğuktan ne sıcaktan, ne yağmurdan ne de zarardan koruyamayan örümcek ağına benzetildiği Ankebut suresinde geçmesi dikkati çekmektedir.³³

Allah Teâlâ buyuruyor ki: “*Allah Teâlâ’dan başka dostlar edinenlerin durumu, örümceğin durumu gibidir. Örümcek bir yuva edinir; hâlbuki yuvaların en çürüğü şüphesiz örümcek yuvasıdır. Keşke bilselerdi!*”³⁴ Yani: Yuvaların en zayıfı, en dayanıksızı yavan ve bayağı olan örümcek yuvasıdır. Şayet onlar böyle olduklarını bilselerdi o putlara tapmazlardı.³⁵

Nuh kavminin putperestliği şu ayet-i kerimede ortaya konmaktadır: “*Ve dediler ki: Sakın ilâhlarınızı bırakmayın; hele Ved’den, Suvâ’dan, Yeğûs’tan, Ye’ûk’tan ve Nesr’den asla vazgeçmeyin!*”³⁶ Nuh kavmi yeryüzünde putlara tapan ilk toplumdur. Bu büyük şirkin nasıl başladığını gerideki sayfalarda açıklamıştım.

Ayet-i kerimede isimleri geçen putların Nuh kavminin en büyük ve onlara göre en şanlı olan putlar olduklarını belirtmek gerekir. Özellikle bu putları zikrettiler; çünkü bu putların yoldan çıkmış olanların tümünün kalplerinde aşırı bağılılık ve onlarla gurur duyma derecesinde yerleri vardı. Bu putlar Nuh kavminin en büyük putlarıydı ve onlardan sonra Peygamber Efendimiz (s.a.v) dönemine kadar cahiliyede hep bunlara tapılıyordu. Nuh kavminin ileri gelenleri putlara tapmaya sıkı sıkıya bağlanma ve Hz. Nuh’un çağrısını kabul etmemeye dair toplu seferberlik başlatmışlardı. Ve insanları putlar etrafında toplayan her sapkın lider gibi birçok insanı yoldan çıkarmışlardı.

³⁰ el-Hacc, 22/30.

³¹ el-Ankebût, 29/17.

³² el-Ankebût, 29/25.

³³ *Tefsîru’l-Kurtubî*, 13/229.

³⁴ el-Ankebût, 29/41.

³⁵ Muhammed es- Sâbûnî, *Safvetu’t-Tefâsîr*, 2/461.

³⁶ Nuh, 71/23.

5. BEŞİNCİ ENGEL: MELE/İLERİ GELENLER (الْمَلَأُ)

Kur’ân-ı Kerim’in ileri gelenlerden bahsetmesi –ileride de görüleceği üzere– birçok bağlam içerisinde ele alınmaktadır. Kur’ân-ı Kerim’in ileri gelenlerden sıkça söz etmesi bu oluşumun, toplumun tüm katmanlarına yönelik ve çeşitli asırlarda sürekli tehlike oluşturduğu içindir. Çünkü medeniyetlerin doğması ya da tökezlemesi bir karaktere ve etkili yüce ahlaka sahip olmaya bağlıdır. Problem sadece bu liderlerin taşkınlığıyla da sınırlı değildir. Ümmet donuklaştığı, aklını, gücünü ve imkânlarını isteyerek ya da istemeyerek kendilerini cehenneme sürükleyen bu aldatıcı önderlere kiraya vermiş sürüler haline geldiğinde, problem içinden çıkılması daha da zor bir hal alır.³⁷

Mele, sözlerine danışılan seçkin ve lider kişilerdir. الْمَلَأُ / *Mele* kelimesi Kur’ân-ı Kerim’de 30 kere tekrarlanmıştır. O yerlerden birkaçı şöyledir:

- Allah Teâlâ mele-i a’lâ’yı zikrederken teşrif kabilinden 2 kere geçer:
 1. “*Onlar orada tartışırken benim mele-i a’lâ (yüce topluluğa) hakkında hiçbir bilgim yoktu.*”³⁸
 2. “*Onlar, artık mele-i a’lâ’ya kulak veremezler. Her taraftan taşlanırlar.*”³⁹
- Zahiri anlamıyla yani toplumun büyükleri ve görüş ve bilgi sahipleri anlamıyla 5 kere geçer: “*Ey ileri gelenler! Eğer rüya yorumluyorsanız, benim rüyamı da bana yorumlayınız.*”⁴⁰
- Büyüklenmek, inkar, peygamberlere karşı işbirliği yapma konularının işlendiği yerlerde 23 kere geçer. Mesela şu ayet gibi: “*Ey Musa! İleri gelenler seni öldürmek için hakkında müzakere ediyorlar. Derhal (buradan) çık! İnan ki ben senin iyiliğini isteyenlerdenim, dedi.*”⁴¹

Yine Kur’ân-ı Kerim’de hahamlar, ruhbanlar, toplumun büyükleri, refah içinde yaşayanlar, inkâr öncüleri, hükümdarlar, günahkârlar, zalimler, insan şeytanları şeklinde vasıfları da geçmektedir.⁴²

Geride, ileri gelenler ile Hz. Nuh arasında geçen mücadeleden, Hz. Nuh’u çok açık bir sapkınlık içinde olmakla, beşer olmakla, Hz. Nuh’un kendilerine üstün gelmeye çalışmakla ve O’na uyanların fakirler ve zayıflar olmakla itham

³⁷ Menhecü’d-Da’ve ilallah fî Sûreti Nûh, s. 207.

³⁸ Sâd, 38/69.

³⁹ es-Sâffât, 37/8.

⁴⁰ Yusuf, 12/43.

⁴¹ el-Kasas, 28/20.

⁴² A.g.e, s. 208.

etmelerinden ve de Hz. Nuh'un kendisine yöneltilen tüm suçlamalara nasıl cevap verdiğinden söz etmiştik.

Nuh suresi, ileri gelenlerin dalaverelerini, putperestliğe ve ataları taklide aşırı bağlılıklarını, Hz. Nuh'a karşı insanları kışkırtmalarını, O'na ve iman edenlere yaptıkları eziyetleri açıklamıştır: “*Bunlar da, büyük hileler, büyük de-siseler kurdular! Ve dediler ki: Sakın ilâhlarınızı bırakmayın; hele Ved'den, Suvâ'dan, Yeğûs'tan, Ye'ûk'tan ve Nesr'den asla vazgeçmeyin! (Böylece) onlar gerçekten birçoklarını saptırdılar. (Rabbim!) Sen de bu zalimlerin ancak şaş-kınlıklarını arttır.*”⁴³

❖ İleri Gelenlerin Davete ve Davetçilere Düşmanlık Beslemelerinin Sebepleri Bir Hayli Çoktur

En önemlileri şunlardır:

- **Kibir:** İleri gelenler Allah Teâlâ'ya ve hak yola davetin, kendi nüfuzlarını kısıtlayacağını, saygınlıklarını gidereceğini belki de sonunda makam ve mev-kilerini ellerinden alacağını düşünüyorlardı. Bu yanlış bir düşüncedir. Ancak eğer onlar hakkı inkâr etmek üzere yaşayan, hayatlarını ötekilerin ha-yatlarını yıkmak üzere Kur'ân zalimler iseler bu düşünce doğru olur. Ama yok eğer hak, adalet ve eşitlik ehli kişiler iseler o takdirde Allah Teâlâ'ya da-vet onlar için en büyük korunak ve en güvenli liman olur.⁴⁴
- **Baş Olma ve Makam-Mevki Sevgisi:** Üstad Muhammed Gazâlî bu konu-da şöyle diyor: Yalanlayıcı olan milletlerin; ilahiyat, peygamberlik ve istika-met (doğru yol) meselelerini objektif bir şekilde kendilerine verilen aklı ça-lıştırmakla araştırmadıklarını, gerekli özeni göstermediklerini ve de aydınlat-mamız gereken bir başka şeyle uğraştıklarını gözlemliyoruz. Zira uğraştık-ları bu şeyin mikrobi günümüze değin milletleri bozmaya devam ediyor. Hz. Nuh kavminden ne istemişti? Onlara: “*Allah Teâlâ'ya ibadet edin, O'ndan sakının ve itaat edin*” dedi ve kendisine ibadete çağırdığı ilahı on-lara anlattı: “*Görmediniz mi, Allah yedi göğü birbiriyile ahenktar olarak nasıl yaratmış?*” Ancak Nuh kavmi bu ilahı, azametini ve üzerlerindeki haklarını düşünmediler. Aksine nefislerini, konumlarını, mallarını ve ma-kamlarını düşündüler. Zannettiler ki bu yeni davet Hz. Nuh'u kendilerin-den mertebe bakımından üstün kılacak, O'na ilk uyanları daha değerli

⁴³ Nuh, 71/22-24.

⁴⁴ Menhecü'd-Da've ilallah fî Sûreti Nûh, s. 209.

kılacak. Budala insan, akıllılığı kendine meydan okuma zanneder ve tedirgin olduğu her şeyle çekişir.⁴⁵

- **Cehalet ve Sefâhet:** Cehalet, 3 çeşittir.

Birincisi: İnsanın bilgiden yoksun olmasıdır. Asıl cehalet budur.

İkincisi: Bir şeye olduğundan farklı inanmaktır.

Üçüncüsü: Bir şeye hak ettiğinden farklı şekilde davranmaktır. Bunu yaparken ister doğru bir inanca sahip olsun ister yanlış bir inanca sahip olsun fark etmez.

Sefahet ise beden hafifliğidir. Akıl eksikliğinden dolayı kişinin hafifliği anlamında kullanılır.⁴⁶

❖ İleri Gelenlerin Bazı Faaliyetleri

Tuzak:

Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: وَمَكْرُوهًا مَّكَرًا كَبِيرًا : “*Bunlar da, büyük tuzaklar, büyük desiseler kurdular!*”⁴⁷

Ebu’s-Suûd’un bu noktada keskin bir duruşu bulunmaktadır. Der ki: Tuzaktan maksat, ya Hz. Nuh’u davetini gerçekleştirmekten vazgeçirmek ya da ahaliyi O’na uymaktan caydırmaktır. Eğer maksat ilk ihtimal ise o halde ahaliyi Hz. Nuh’a eziyet vermeye ve O’nu öldürmeye kışkırtmaktır. Eğer ikinci ihtimal kastolunduyorsa o halde Allah Teâlâ’nın şu kavli-i şerifi: “*Ve dediler ki: Sakın ilâhlarınızı bırakmayın; hele Ved’den, Suvâ’dan, Yeğûs’tan, Ye’ûk’tan ve Nesr’den asla vazgeçmeyin.*”⁴⁸bu ihtimali ve bu tuzağı tefsir etmiş olur.⁴⁹

İster insanları hakkı kabul etmekten caydırmak ister Allah Teâlâ’nın peygamberi Hz. Nuh’u öldürmeye teşvik ve komplo kurmak olsun her iki ihtimal de önemlidir. İşte bu yüzden hile كِبْرًا diye yani çok büyük olarak nitelendi. Ancak öldürme teşebbüsü daha ağırdır. Çünkü bu Allah Teâlâ’nın yolundan caydırmaktır ve düşmanlıkla karşı koymanın son noktasıdır.⁵⁰

Şu sözleri de onların tuzaklarından biridir: Bu putlar, sizin ilahlarınızdır; bunlar atalarınızın da ilahları idiler! Şayet siz Nuh’un sözünü kabul edecek olursanız,

⁴⁵ Muhammed el-Gazâlî, *el-Muhavirü'l-Hamse li'l-Kur'an*, Dâru's-Şurûk, Kahire, 1. Baskı, 2000, s. 108.

⁴⁶ *el-Müfredât fî Garîbi'l-Kur'an*, s. 100.

⁴⁷ Nuh, 71/22.

⁴⁸ Nuh, 71/23.

⁴⁹ er-Rıkab, *Menhecü'd-Da've ilallah fî Sûreti Nuh*, s. 209.

⁵⁰ *Tefsîr-i Ebû Suûd*, 9/40.

hem kendinizin cahil, sapık, kâfir, hem de atalarınızın böyle olduğunu kabul etmiş olursunuz. İnsanın, hem kendinin hem de bütün geçmişinin aleyhine olmak üzere, bir takım kusurları, noksanlıkları ve cehaleti kabul etmesi çok zor bir şey olunca, onları dinden çevirmek amacıyla işte bu hususlara, “*ilahlarınızdan asla vazgeçmeyin*” kavlindeki “*ilahlarınızı...*” ifadesiyle işaret edilmiştir. İşte bu söz, böyle çok net olarak gözükmeyen gizli bir tuzağı ihtiva ettiği için, Allah Teâlâ onların bu sözlerine tuzak adını vermiştir.⁵¹

Geride geçenlerden anlaşılıyor ki: Tuzak, bir çeşit hilekârlıktır ve Nuh kavminde bariz görülen hatta kavmin her ferdinde görülen bir özelliktir. Onlar düşman olduklarını düşündükleri kişiye kötülük yapmak için hileye ve tuzağa yelteniyorlardı. Tuzakları akamete uğrayınca da zorbalığa ve şiddete başvuyorlardı.

6. ŞİMARIKLIK

Nuh kavmindeki şımarıklık Allah Teâlâ'nın şu kavli-i şerifinde ortaya çıkmaktadır: “*Malı ve çocuğu kendi ziyanını arttırmaktan başka işe yaramayan kimseye uydular.*”⁵²

Buranın anlamı şudur: Kavmin düşükleri liderlerine ve malı ve çocukları kendilerini dünyada saptırmaktan ve ahirette azaba uğramaktan başka işe yaramayan varlıklı kişilere uyuyordu.⁵³ Nuh kavmi toplumu çeşitli sınıflardan oluşuyordu: Liderler -tabiler, zenginler-fakirler, güçlüler-zayıflar.

“مُتْرَفِينَ - *Mutrafîn*” sözcüğü her milletin refah içinde yaşayan, serveti, hizmetçileri bulunan, rahatları yerinde olan aristokrat kesimdir. Bunlar şan-şöhret konfor ve iktidardan alabildiğine yararlanırlar. İşlerine gevşeklik çöker. Bozulurlar. Doğru yoldan sapar ve hayâsızlığa dalarlar. O milletin kutsal değerlerini, iftihar kaynaklarını ve diğer değerlerini ayaklar altına alırlar. Irzlarını, namuslarını ve dokunulmaz kabul edilen değerlerini önemsemezler. Kendilerine karşı çıkacak kimse olmadığını anladıklarında, yeryüzünde bozgunculuğu yayarlar. Milletin içine hayâsızlığı yayar, yaygınlaştırırlar. Bir milleti ayakta tutan üstün değerleri ucuzlatırlar. Milletin kendisi için yaşadığı değerleri hiçe sayarlar. İşte bu nedenlerle millet çözülür, yılgınlığa düşer. Canlılığını güç kaynaklarını ve kendisini ayakta tutan enerji kaynaklarını yitirir. Yok olur, sayfası dürülür gider.⁵⁴

⁵¹ et-Tefsîru'l-Kebîr, 30/142.

⁵² Nuh, 71/21.

⁵³ eş-Şevkânî, *Fethu'l-kadîr*, 5/300.

⁵⁴ *Fî Zilâli'l-Kur'ân*, 4/2217.

Şımarıklığın, refah içinde geçirilen bir hayatın birçok zararı vardır: Fıtratı bozar. Duyguları köreltir. Çıkış yollarını tıkar. Kalplerdeki bu kabule açık, etkilenmeye ve karşılık vermeye müsait ince hassasiyeti giderir. İşte İslam, şımartıcı refah hayata bu açıdan harp ilan etmiş ve toplumsal sistemlerini, şımarıklara İslam toplumunda yer bırakmayacak bir temel üzere kurmuştur. Çünkü bu kişiler etrafındaki her şeyi bozan kasadaki çürük elma gibidirler. Şımarıklık Allah Teâlâ'nın kullarına karşı kibirlenmeye, böbürlenmeye, yalan söylemeye ve nifaka yol açar. En büyük ve en tehlikeli zararı ise hak davetine karşı durmaya, hak davanın nurlarının ve ışınlarının derin uykulara dalmış karanlık içerisindeki akıllara ulaşmasının önüne geçmeye yol açmasıdır.⁵⁵ İşte Hz. Nuh'un çağrısının karşı karşıya kaldığı en önemli engeller bunlardır.

⁵⁵ er-Rıkab, *Menhecü'd-Da've ilallah fi Süreti Nüh*, s. 216.

Dördüncü Bölüm

**HZ. NUH'UN NUH
SURESİ'NDE KAVMINİN
DURUMUNU VE İSYANLARINI
ALLAH TEÂLÂ'YA BEYANI VE
ONLARA BEDDUASI**

Birinci Konu

HZ. NUH'UN KAVMİNİN YAPTIKLARINI ALLAH TEÂLÂ'YA ARZ ETMESİ

Allah Teâlâ şöyle buyuruyor:

“Nuh dedi ki: “Rabbim! Doğrusu ben, milletimi gece gündüz çağırdım. Fakat benim çağırmam, sadece benden uzaklıklarını arttırdı. Doğrusu ben senin onları bağışlaman için kendilerini her çağırışında, parmaklarını kulaklarına tıkadılar, elbiselerine büründüler, direndiler, büyüklendikçe büyüklendiler. Sonra, doğrusu ben onları açıkça çağırdım. Sonra onlara açıktan açığa, gizliden gizliye de söyledim.”¹

➤ Ayetlerin Açıklaması

1. *“Nuh dedi ki: “Rabbim! Doğrusu ben, milletimi gece gündüz çağırdım. Fakat benim çağırmam, sadece benden uzaklıklarını arttırdı.”*

Hız. Nuh kavminin doğru yolu bir an önce bulmaları için davetini duraksamadan gece gündüze yayıyordu. Davetini anlatırken anlayabilecekleri en iyi vakit olan gündüzleri ve dinlenme ve sükûnet saatleri olan geceleri de fırsat olarak değerlendiriyordu.² Ayetlerden Hız. Nuh'un onlara her zaman yakın olduğu ve gece gündüz demeden, vakit mefhumu gözetmeden onları etkilemeye çalıştığı anlaşılıyor.³

Hız. Nuh bıkmadan usanmadan gece gündüz kavmini toplu haldeyken ya da bireysel olarak onları adeta kuşatıyordu. Onları Allah Teâlâ'nın yoluna hikmetli

¹ Nuh, 71/ 5-9.

² Muhammet et-Tahir b. Âşûr, et-Tahrîr ve't-Tenvîr, s. 173

³ er-Rikab, Menhecû'd- Da've ilallahi fi Sureti Nuh, s.173

ve güzel sözlerle davet ediyordu. Peygamberliğini anlatıyor, Allah Teâlâ'nın din hususundaki emirlerini, müjde ve azabını ulaştırıyor, ayetlerini hatırlatıyordu. Kavminin yaptıklarına da büyük bir sabır gösteriyordu.⁴

Fakat ne kadar uğraşsa da kavmini bir türlü etkileyemiyordu. Hz. Nuh davetini arttırdıkça onların nefret ve uzaklaşmaları o nispette artıyordu. Ayetteki firar/uzaklaşma tabiri, onların Hz. Nuh'un çağrısına icabet etmemelerinin en ağır çeşidinden kinaye olarak zikredilmiştir. Onların gözünde davetçi sanki onları parçalamak isteyen bir aslandı. Korku ve paniğe kapılarak Hz. Nuh'tan kaçıyorlar ve O'nun söylediklerini hiç anlamaya çalışmıyorlardı.

Bu tabirden daha ağır olanı ise, Allah Teâlâ'nın Kur'ân'da Hz. Muhammed'in (s.a.v) davetinden kaçan Kureyş'in önde gelen kâfirlerinden bazılarını azarlamak için Müddessir suresinde zikrettiği şu tabirdir:

Allah Teâlâ buyuruyor ki:

*“Öyleyken, bunlara ne oluyor ki öğütten yüz çeviriyorlar? Aslandan ürkererek kaçan yabani merkeplere benzerler.”*⁵

Ayetteki حُمُر kelimesinin anlamı vahşi merkeplerdir. مُسْتَنْفِرَةٌ kelimesinin anlamı ise ürkererek kaçan demektir. فَرَّتْ مِنْ قَسْوَرَةٍ ayetinin anlamı ise yırtıcı aslandan kaçan ya da avcılar topluluğundan kaçan demektir. قَسْوَرَةٍ kelimesi sözlükte hem aslan hem de avcılar topluluğu anlamlarına gelir.⁶

2. *“Doğrusu ben senin onları bağışlaman için kendilerini her çağrışımında, parmaklarını kulaklarına tıkadılar, elbiselerine büründüler, direndiler, büyüklendikçe büyüklendiler.”*

Hz. Nuh onların işlemiş olduğu günahları Allah Teâlâ'nın affetmesini çok istediği için durmadan onları imana, teslimiyete ve itaat etmeye davet ediyordu. Fakat onlar huylarını ve adetlerini bir türlü terk etmiyorlardı. Hz. Nuh'un davetine fiziki ve psikolojik olarak iki şekilde karşılık veriyorlardı:

Fiziki Olarak Verdikleri İki Karşılık

Hz. Nuh'un dediklerini duymamak için parmaklarını kulaklarına tıkıyorlardı. Bu yolla, O'nun sözlerinin havada kalıp hiçbir dinleyicisinin olmadığı ve dediklerini dinlemeyenlere karşı konuşmakla kendisini boşa yormamasının kendisinin faydasına olacağı hissini vermek istiyorlardı. Bu hareketleriyle Hz. Nuh'un

⁴ el-Meydânî, *Nuh aleyhisselam ve Kavmuhu fil-Kur'âni'l-Mecîd*, s.179

⁵ el-Müddessir, 74/49-51

⁶ A.g.e, s. 180.

söylediklerinin tekrardan başka bir şey olmadığını söylemeye çalışıyorlardı. Böylelikle kendilerini o sözlerden uzak tutup, duyduklarından tiksindiklerini kendilerince anlatmaya çalışıyorlar ve Hz. Nuh'un kendilerini artık rahat bırakmalarını istiyorlardı.⁷ Bu hareketleri, onların Allah Teâlâ'nın peygamberi Hz. Nuh'a karşı edepsizliklerine ve onunla dalga geçtiklerini ve onların yoldan çıkıp helak olmaya ne kadar yakın olduklarını gösteriyor.⁸

Hz. Nuh'u görmemek için elbiseleri ile yüzlerini örtüyorlardı. Bununla, O'na sırt çevirdiklerini, O'ndan artık usandıklarını ve O'na tahammül edemediklerini hatta yüzünü dahi görmek istemediklerini anlatmak istiyorlardı. Parmaklarını kulaklarına tıkamak suretiyle yaptıkları bu hareketleri, saygısızlık ve hadsizliğin son safhasıydı. Artık kendilerini rahat bırakıp yanlarından ayrılmasını istiyorlardı. Fakat Hz. Nuh, onların yaptıkları terbiyesizliği umursamadan, mükâfatını sadece Allah Teâlâ'dan bekleyip sabrederek onları davetini sürdürüyordu.

Psikolojik Olarak Verdikleri İki Karşılık

1. İnkâr ve inatta ısrarları ve ona uymayı reddetmeleri. Nitekim “ısrar ettiler / direndiler” ifadesi buna işaret ediyor. Arapça'da bir kimse bir işe devam edip sıkı sıkıya sarıldığında *أَصْرَ عَلَى الْأَمْرِ* / *İşte ısrar etti* denir. İsrar kelimesi daha çok çirkin ve günah olan durumlarda kullanılır.⁹
2. Allah Teâlâ ve Resulüne uymaya engel olan zararlı, çirkin ve aşırı kibirleri. *وَاسْتَكْبَرُوا اسْتِكْبَارًا* - “*Büyüklendikçe büyüklendiler*” ayeti buna işaret ediyor. Parmakları kulaklara tıkama ve elbiselerini yüzlerine örtme hareketleri onlardaki çirkin, rahatsız edici ve aşağılık kibri gösteriyordu.¹⁰

Hz. Nuh'un kavminin bu davranışları davetten çok nefret ettiklerini ve rahatsız olduklarını gösteriyor. Hâlbuki bu yollara tevessül etmeden davete hiç yaklaşmadan, kendisinden hemen uzaklaşmaları onlar için yeterliydi. Fakat bu hareketleri adeta sapıklığa gömüldüklerini ve çok inatçı olduklarını gösteriyordu.¹¹

3. “*Sonra, doğrusu ben onları açıkça çağırdım. Sonra onlara açıktan açığa, gizliden gizliye de söyledim.*”

⁷ el-Meydânî, *Nuh aleyhisselam ve Kavmuhi fil-Kur'âni'l-Mecîd*, s.181

⁸ Ukayd Hâlid el-A'zâvî, *et-Tasvîru'l-Kur'ânî ve Siyâkâtuhu'd-Delâliyye*, Dâru'l-Usamâ li't-Tibâa' ve'n-Neşr, Dimeşk, Suriye, 1. Baskı, 2016, s. 34.

⁹ el-Meydânî, *Nuh aleyhisselam ve Kavmuhi fil-Kur'âni'l-Mecîd*, s.181

¹⁰ el-Meydânî, *Nuh aleyhisselam ve Kavmuhi fi'l-Kur'âni'l-Mecîd*, s. 181.

¹¹ Abdurrazzak Edhem el-Cemili, *el-Akide fil Kur'an Ulû'l-Azmi mine'r-Rusuli Numûzecen* s. 164

Yani: Açıktan davet etmekten ümidimi kesince artık insanların ve şartların durumuna göre yeri geldiğinde gizliden yeri geldiğinde aleni olarak davetimi sürdürdüm.

أعلنت لهم Yani, onları hem teker teker hem de toplu halde açık bir şekilde davet ettim ve bunu da insanlarla açıkça konuşma tarzına uygun şekilde gerçekleştirdim. Bu üslup, hitabet üslubu olmayıp soru-cevap, münakaşa ve mücadele, kabul etmek veya reddetmek ve danışmak gibi durumları kabul eden dingin bir üsluptur. Ama hitabet ve hutbe kavramları ise, ayette geçen جَهَارًا “açıkça” ibaresiyle ifade olunan ve أعلنت لهم “onları açıktan çağırdım” ifadesinin anlam dairesine giren, günümüzde kullandığımız ders, konferans, konuşmak, tartışma ve mücadele etmek gibi alanlarda kullanılır.

وأسررت لهم إسراراً Yani, onları teker teker gizliden davet ettim. Bunun sebebi ise bazı insanlar toplum içinde açıkça nasihat ya da öğretiyi dinlemekten hoşlanamayabilirler. Ama gizliden davet edildikleri zaman kabul edebilirler.

Hız. Nuh bu üslubu, davetin direk yüzlerine açıkça yapılmasından, açıkça nasihat edilmesinden ya da açıkça bir şeylerin öğretilmesinden hoşlanmayacaklarını düşündüğü kimseleri davet etmek için tercih etti. Zira bunlar açıkça davet üslubuna icabet etmezlerdi. Çünkü bu kimseler, kendilerini büyük sayan, fikirlerine, görüşlerine ve davranışlarına itibar eden ahalinin gözünde değerlerinin azalacağını düşünürlər. İnandıkları şeyleri ve hayat standartlarını terk etmeye çağıran bir davetçiye nasıl uyabilirlerdi?¹²

وأسررت fiilinin manasını pekiştirmek için meful-u mutlak olarak إسراراً kelimesinin getirilmesinin sebebi, gizli olarak davet ettikleriyle konuşmalarını çok titizlikle sakladığına delalet etmek içindir. Daha fazla etkilenmeleri için gizli konuşmalarını duyurmuyor ve yaymıyordu.

Veyahut إسراراً ile kastedilen, çok aşırı bir gizlilik. Çünkü bu meful-ü mutlak, türü beyan etmek için getirilmiştir.¹³

Ayeti Kerimelerin beyanları işaret ediyor ki, Hız. Nuh'un da uyguladığı davet üslupları aşağıdaki gibi şöyle aşamalandırılır.

– **Birinci Aşama:** Hız. Nuh'un kavmine daveti gece ve gündüz en uygun fırsatları gözeterek bütün vakitlerde herkese yayacak şekilde yapmasıydı. Onlarla birebir karşılaştığında da davet ediyordu onları toplu halde bulunca da davetini yapıyordu. Onlara her şeyi bir bir açıklıyor, izah ediyor, deliller getiriyor, nasihat ediyor, teşvikte bulunuyor ve onları sakındırıyordu. Bir süre bu şekilde devam etti.

¹² el-Meydânî, *Nuh aleyhisselam ve Kavmuhu fi'l-Kur'âni'l-Mecîd*, s. 183.

¹³ *Nuh aleyhisselam ve Kavmuhu fi'l-Kur'âni'l-Mecîd*, s. 183.

– **İkinci Aşama:** Kolaylıkla konuşabileceği yerler olan topluluk ve eğlence yerlerinde açık bir şekilde davet ederek etkisini arttırmaya çalışıyordu. Malumdur ki, –fikirsiz olarak ikna etme yolu da dahil olmak üzere– sakındırarak ve teşvik ederek güzel vaaz etme tarzı hitabet üslubundandır. Ayrıca vaaz esnasında kıssalar ve örnekler sunmak, duyguları harekete geçiren ve ruhta davete icabet etme havasını oluşturan söz sanatlarını kullanmak da hitabet tarzındandır. Sunulmak istenen fikirleri arz ederken ve sunarken ifade tarzı çeşitliliğinden faydalanmak da hitabet sanatının anlam dairesine girer. Konuşmasının içeriğine göre; inceltmek, hüznün havası katmak, duyguları harekete geçirmek ve heyecanlandırmak ve hem de ruhun farklı etkileşim noktalarını uyandırmak için tatlı dokunuşlar yapmak suretiyle ses tonunu değiştirmek de hitabet sanatındandır.

Hitabet ile beraber nice cimriler cömert, korkaklar cesur olur. Gülen ağlar, ağlayan güler, hüznü huzur bulur, huzur içinde olan da hüznülenir. Kederli teselli bulur, teselli olan da kedere boğulur. Bilgili hatibin dilinde fikirleri, kalpleri, ruhu ateşleyen ve serinleten ve düşünceleri kontrol altına alan malzemeler vardır. Bir süre de bu şekilde devam etti.

– **Üçüncü Aşama:** Hz. Nuh davetini iki şekilde uygulamaya başladı: Açıkça davetten nefret etmeyen kimselere toplu yâda teker teker olsun davetini aşıkâr yapıyordu. Açıkça davetten kibirleri sebebiyle nefret edenleri ise evlerinde, iş yerlerinde, dükkânlarında, mezarlarında ya da özel mekânlarında ziyaret edip onlarla gizli konuşuyor ve Allah Teâlâ'nın dinine davet ediyordu.¹⁴

Gerçekten Hz. Nuh, davetinde kullanabileceği uygun üsluplar tercih etmişti. Tercih ettiği bu üsluplarla Allah Teâlâ'ya ve O'nun tevhidine, yalnızca O'na ibadet etmeye davet yolunda ilerleme kaydetmişti. Hz. Nuh, gizli ve aleni davetin, davet çalışmasında değişmez olan iki üslup ve metot olmadıklarını ortaya koymuştu. Şartların ve imkanların el verdiği ölçüde, davet çalışmasının göreceği faydaya, karşıt kuvvetlerin hacmine ve yakın yahut uzak planda gerçekleşmesi amaçlanan hedeflere göre davetin gizliliği ya da aleniliği belirginleşir.

Hz. Nuh başlangıçta davetini alenen yürütüyordu. Fakat baskı ve zorbalık artınca gizliden davet etmeye yöneldi. Zira aleni davet etmek artık fayda vermiyordu. Hatta bazen peygamberlik görevini yürütmeye ve çalışmalarına zarar veriyordu. Hz. Nuh uygun güvenli ortamı ve gözle görülür bir hareketliliği her hissettiğinde ve de peygamberliğine, kendisine tabi olanlara, çalışmalarına zarar gelmeyeceğini düşündüğü zamanlarda açıkça davet etme yoluna başvuruyordu. Bundan dolayı davetin gizliliği veya açıklığı, uygun koşullara göre belirlenen bir meseledir.

¹⁴ Nuh aleyhisselam ve Kavmuhi fi'l-Kur'âni'l-Mecîd, s. 183.

Haz. Nuh'un izlediği yolda buydu. Peygamber Efendimiz (sav)'in de uyguladığı bir yöntemdir, bir kuraldır.¹⁵

Haz. Nuh kavmini Allah Teâlâ'ya davet etmek için çok çalışıyor ve bütün gücünü sarf ediyordu. Kavmini farklı durum ve zamanlarda çok çalışarak, dikkatlice ve büyük bir ciddiyetle davet ediyordu. Davette çalışmasını dokuz yüz elli sene sürdürerek çalışmanın zirvesine, neredeyse kendini helak edecek duruma ve benzeri görülmemiş bir çalışma ile en parlak zamanına ulaştı. Dokuz yüz elli sene gece gündüz, açık ve gizli bir şekilde dikkatlice davet etmek! Gerçekten de çok muazzam bir iş! Hatta yeryüzünde ilahi davette tek örnek, eşi benzeri olmayan bir numune! İ'lâ-i kelimetullah yolunda çalışmanın ve eşsiz çaba sarf etmenin rehberi oldu. Onun bu çalışması yalnızca Allah Teâlâ'nın risalet görevi için seçtiklerinin, onların yolundan gidenlerin, izlerini takiplerin ve hayatlarından esinlenerek yaşayanların hayatlarında vücut bumuştu.¹⁶ “*İşte bunlar Allah Teâlâ'nın doğru yola erıştirdikleridir, onların yoluna uy!*”¹⁷

¹⁵ Abûd er-Râdî, *Fi Rihabi Kısasi'l- Enbiyâ*, 1/123.

¹⁶ Abûd er-Râdî, *Fi Rihabi Kısasi'l- Enbiyâ*, 1/123.

¹⁷ el-En'âm, 6/90.

İkinci Konu

HZ. NUH'UN KAVMİNİ TEVBE ETMEYE TEŞVİK ETMESİ

Hız. Nuh hayırların kavminin üstüne yağması için onları tevbe etmeye teşvik ediyordu. Allah Teâlâ buyuruyor ki:

“Dedim ki: “Rabbinizden bağışlanma dileyin; doğrusu O, çok bağışlayandır. Size gökten bol bol yağmur indirsın. Sizi, mallar ve oğullarla desteklesin; sizin için bahçeler var etsin, ırmaklar akıtsın.”¹

Hız. Nuh’un onları ilk çağrısından ve onların da inkâr, günah, isyanları ve Allah Teâlâ’nın kendilerine gönderdiği peygambere uymayı reddetmelerinde ısrar etmelerinin sonucunda artık neye davet edildiklerini biliyorlardı; imanın rükûnları ve bu muazzam dinin kuralları onların zihinlerinde zaten yer etmişti. Kendilerine tebliğ ulaştıktan sonra bir mazeretleri de kalmamıştı. Bile isteye asi ve kafir oldular. Hız. Nuh’un da onların asi birer kafir olduklarını haber vermesi gerekmektedir. İşte bundan dolayı Hız. Nuh imanının temel prensiplerine ve bu muazzam dinin asli kurallarına davet etme yerine inkârları, günahları ve isyanları sebebiyle küfre dalmış kavmini günah bataklığından çıkaracak şeyleri onlara anlatma yolunu seçti.²

Bu amaçla onları istiğfara, Allah Teâlâ’ya tövbe etmeye teşvik etmeye başladı. Allah Teâlâ’nın, günahları ve hataları ne kadar büyük olursa olsun tövbelerini kabul edeceğini haber verdi. Adeta onlara şöyle diyordu: Hatalarınızın çokluğu tevbe etmenize engel teşkil etmesin. Bundan dolayı ayette mübalağa sığası getirmekle onları teşvik edip cesaretlendiriyor ve gayretlerini arttırıyordu. “Şüphesiz O, çok

¹ Nuh, 71/10-12

² el-Meydâni, Nuh aleyhisselam ve Kavmuhi fi’l-Kur’âni’l-Mecîd, s.185

çok bağışlayandır.” Çünkü kavminin günahlarının çokluğu sebebiyle yağmur yağmıyor, toprak çoraklaşıyor ve bu nedenle sıkıntılara maruz kalıyorlardı.³

➤ Ayetlerin Açıklaması

1. فَقُلْتُ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ إِنَّهُ كَانَ غَفَّارًا. - “Dedim ki: “Rabbinizden bağışlanma dileyin; doğrusu O, çok bağışlayandır.”⁴

Yani onlara dedim ki: Allah Teâlâ’dan günahlarınızı bağışlamasını isteyin. Bilinmelidir ki Allah Teâlâ’dan ancak imanı sahih olan ve günahlarını terk eden kimse istiğfar talep eder. Öyleyse Hz. Nuh kavmini önce inkârlarını, günahlarını ve isyanlarını terk etmeye akabinde ise Allah Teâlâ’dan af ve mağfiret talep etmeye davet ediyordu.⁵

Hz. Nuh’un sözünde ve onlara Rabb Teâlâ’dan istiğfar talep etmelerinin önemini hatırlatırken ayette geçtiği üzere “Rabb” kelimesini kullanmasında önem arz eden bir durum vardır. “Rabb” kelimesi mülkünde dilediğini yapan mülk sahibi demektir. Allah Teâlâ’nı “Rabbi’l-âlemin” kavlı-i şerifi şu manadadır: Alemlerin rabbi olması; dilediği gibi tasarruf eden, ve orayı dilediği gibi yöneten, her an emirlerini uygulatan, her zaman bir işle meşgul olan, yaratan, rızık veren, öldüren, diriltten, dereceleri yükselten ve düşüren, dilediğinde veren, dilediğinde engelleyen, şereflendiren, zelil eden, emirlerini kendi irade ve meşiyetiyle dilediği gibi kullanan anlamlarına gelir. Bunu inkâr etmek Allah Teâlâ’nın rububiyetini, uluhiyyetini ve her şeyin sahibi oluşunu inkâr etmek demektir.⁶

“Rabb”, idaresiyle bütün kullarını ve tüm rızık çeşitlerini düzenleyen manasındadır. Daha özel bir anlamla: Kalplerini, ruhlarını ve ahlaklarını ıslah etmek suretiyle iyi kullarını terbiye edendir. Bu sebepten dolayı bu iyi kullar çoğunlukla (ya rabbi şeklinde) bu mübarek isimle O’na dua ederler. Çünkü o kullar O’ndan katıksız ve temiz terbiye talep ederler.⁷

Rabb kelimesi aslında terbiye manasında kullanılır. Bir şeyi tamamlayana kadar adım adım inşa etmek demektir.⁸ Ayrıca merhamet etme, himaye etme ve şefkat etme manasında da kullanılır. Hz. Nuh da hayatı boyunca Allah Teâlâ’ya hep bu isimle dua ediyor ve ibadet ediyordu. Örneğin bunu şu ayet-i kerimelerde görmek mümkün:

³ er-Rikab, *Menhecü’d- Da’ve ilallahi fi Sureti Nuh*, s.67

⁴ Nuh, 71/10

⁵ er-Rikab, *Menhecü’d- Da’ve ilallahi fi Sureti Nuh*, s.67

⁶ İbn Kayyim, *es- Savâiku’l-Mürsele*, 4/1223.

⁷ es- Sa’dî, *Teyşîru’l-Kerîmi’r-Rahmân fi Tefsîri Kelâmi’l-Mennân*, 5/486.

⁸ *el-Müfredât fi Ğarîbi’l-Kur’ân*, s. 189.

Allah Teâlâ buyuruyor ki:

قَالَ رَبِّ إِنِّي دَعَوْتُ قَوْمِي لَيْلًا وَنَهَارًا - *Nuh dedi ki: “Rabbim! Doğrusu ben, milletimi gece gündüz çağırdım.*

فَقُلْتُ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ إِنَّهُ كَانَ غَفَّارًا - *Dedim ki: “Rabbinizden bağışlanma dileyin; doğrusu O, çok bağışlayandır.*

Hz. Nuh’un kıssası bağlamında en mükemmel haliyle buna benzer birçok ayet vardır.

ALLAH TEÂLÂ’NIN “RABB” İSMİNE İMAN ETMENİN FAYDALARI

- Muhakkak ki Allah Teâlâ’nın Rabb ismi ve bu ismi iltizam eden diğer sıfat ve isimleri insanın tarifini ve yaratılış gayelerini, insana faydalarını ve zararlarını içerir. Allah Teâlâ alemlerin Rabbi olduğu için kullarını başıboş bırakması ve kendini tanıtmadan, onlara dünya ve ahirette fayda ve zarar veren şeyleri bildirmeden onları kendi başlarına bırakması O’na yakışmaz. Zaten bu rububiyet sıfatı ile bağdaşmaz ve Rabb olan Allah Teâlâ’yı yakışık almayan bir duruma nispet etmek olur: Zira ayet-i kerimde şöyle geçer: *“Sizi boşuna yarattığımızı ve Bize döndürülmeyeceğinizi mi sandınız?”*⁹
- Allah Teâlâ’nın rububiyet sıfatını kabul etmek, O’na hiçbir şeyi şirk koşmadan birlemeyi ve ibadet etmeyi gerektirir. Çünkü bu kainatın ve içindekilerinin yaratıcısı olan ve diriltmek, öldürmek, yaratmak, rızık vermek ve işleri idare etmek gibi konularda tek tasarruf sahibi olan zat ibadete layıktır. Güçsüz bir mahluka nasıl ibadet edilir ve ibadette, hürmette ve sevgide Allah Teâlâ’yla nasıl bir tutulabilir ki? Zira o hiçbirşey yaratamadığı gibi kendi işini dahi göremez. Kaldı ki o zaten Allah Teâlâ’nın yarattığı bir kul. Bu, Allah Teâlâ’nın rububiyet sıfatını kabul ettiği halde sadece O’na ibadet etmeyip ibadette O’na şirk koşan müşriklere karşı Allah Teâlâ’nın getirdiği bir delildir. Buna benzer birçok delil farklı ve değişik biçimde Kur’ân-ı Kerim’de yer almaktadır. O ayetlerden biri şudur: *“And olsun ki, onlara, “Gökleri ve yeri yaratan kimdir?” diye sorsan: “Allah’tır” derler. De ki: “Öyleyse bana bildirin, Allah bana bir zarar vermek isterse, Allah’ı bırakıp da taptıklarınız, O’nun verdiği zararı giderebilir mi? Yahut bana bir rahmet dilerse, O’nun rahmetini önleyebilir mi?” De ki: “Allah bana yeter; güvenenler O’na güvenir.”*¹⁰

⁹ el-Mü’minûn, 23/115.

¹⁰ ez-Zümer, 38

- Allah Teâlâ'nın rububiyet sıfatına iman etmek aynı zamanda O'nun Esma-ul Hüsna'sına ve yüce sıfatlarına da iman etmektir. Çünkü el-Kâdir, el-Barî, el-Musavvir, el-Hayy, el-Kayyum, el-Alîm, es-Semî', el-Basir, el-Muhsin, el-Cevad, el-Kerim, el-Mu'ti, el-Mani' gibi diğer isim ve sıfatlar "Rabb" olan Allah Teâlâ'nın sıfatlarındadır... Esma-ul Hüsna'ya inanmanın her bir eseri aslında Rabb isminin içerdiği manaya döner.¹¹

İbn-i Kayyım der ki: Rabb demek el-Kadir, el-Halik, el-Barî, el-Musavvir, el-Hayy, el-Kayyum, el-Alîm, es-Semî', el-Basir, el-Muhsin, el-Mun'im, el-Cevad, el-Mu'ti, el-Mani', ed-Dâr, en-Nafi, el-Mukaddim, el-Muahhir olan, dilediğini sapıttıran, dilediğine hidayet veren, dilediğini said, dilediğini şakii yapan, dilediğini şerefli, dilediğini zelil kılan ve buna benzer güzel isimleri hakkettiği rububiyet manalarını içeren sıfatlar vardır.¹²

- "Rabb" kelimesi kullarını terbiye eden, onları evrelerden geçiren, hayatlarını ve geçimlerini idare etmeleri için kendilerine nimet veren, en güzel surette yaratan, yarattıklarına herşeyi verdikten sonra hidayet nasip eden gibi manalara gelince doğal olarak bu manalar kulun kalbinde şunları meydana getirir:
 - Rabbine karşı büyük bir muhabbeti,
 - Rabbinin sevdiği şeyleri sevmesini,
 - Rabbinin sevdiği kişileri sevmesini,
 - Rabbinin sevmediği şeyleri sevmemesini,
 - Rabbinin sevmediği kişileri sevmemesini,
 - Rabbinin rızasını kazanmaya çalışmasını,
 - Rabbine hürmeti,
 - Rabbinin yüceltmeyi,
 - Rabbinin azametine, celaline, saltanatına, nimet veren oluşuna yaraşır şekilde şükretmesini ve hamdetmesini...
- "Rabb" kelimesi;
 - kullarının rızıklarına kefil olan,
 - yerin ve göğün hazinelerinin sahibi olan,
 - mülk kendisine ait olan,
 - hamd kendisine ait olan,

¹¹ Abdulaziz b. Nasir el-Celil , *Velillahi'l-Esma-ül Hüsna Fedû'hu Bihâ*, el-Kastavî li't-Tibâ ve't-Teclid (Baskı ve ciltleme), Basım hakları yazara aittir, 1. Baskı, 2018, s.98.

¹² A.g.e, s. 99.

- dirilten ve öldüren,
- herşeye gücü yeten gibi ...

manalara gelince bu vasıflar rabbini bilen bir kulun kalbinde; faydalı şeyleri kazanmak, zararlı şeyleri uzaklaştırmak ve bütün işlerini çekip çevirmede O'na tam bir tevvekkül hali kazandırır. Bu sebepten, sadece Allah Teâlâ'ya bağlı olur, sadece O'ndan ister ve sadece O'ndan korkar. Çünkü kendisine bir faydası, zararı olmayan ve ölümüne, hayatına ve tekrar dirilmesine bir yetkisi olmayan zayıf bir kula nasıl bağlanabilir ki?¹³

Rububiyet manalarından biri de; faydalı şeyleri elde etmek, zararlı şeyleri defetmek, üzüntüleri gidermek ve ihtiyaçları yerine getirmek gibi Allah Teâlâ'ya özel olunca, kullar da kendi yaratılışlarından dolayı bu sıfatlar ile Rabb'lerini bildiği için Allah Teâlâ'ya yönelirler, musibetler ve zorluklarda ona yalvarırlar ve Allah Teâlâ dışında herkesi bırakıp terkederler. Kul Rabb'ini her yeni bir sıfatı ve ismiyle tanıdığına bu, onun duasına, Rabbine olan ümidinin, sığınmasının ve yalvarıp yakarışının artmasına, Rabbinin kendisine yeteceğine ve tüm ihtiyaçlarını gidermeye kadir olduğuna itimat etmesine çok büyük etki eder.¹⁴ Allah Teâlâ'nın "Rabb" isminin bunlar gibi daha nice etkileri vardır.

Nitekim Hz. Nuh da kavmiyle konuşurken "Rabbiniz" ifadesini kullanmıştır. Çünkü Allah Teâlâ'nın rububiyet sıfatı kalıcı bir özellik olduğundan kullarının O'na iman etmesine bağlı olarak tecelli etmez. Fakat "ilahınız" yani ibadet ettiğiniz ifadesi böyle değildir. Çünkü onlar Rabb'lerine ibadet etmiyorlar.

2. إِنَّهُ كَانَ غَفَّارًا - "Doğrusu O, çok bağışlayandır."

Yani Allah Teâlâ'nın daimi sıfatlarından biri de kullarını çok bağışlayıcı olmasıdır. "غَفَّارًا" - Gaffâr kelimesi mübalağa ifade eden bir sıgadır. Allah Teâlâ'nın mübalağa sıfatıyla nitelenmesinde mübalağa yoktur. Bilakis mübalağa sıgası Allah Teâlâ'nın gerçek sıfatını ifade etmeye en yakın olan sıgadır.

Ayet-i kerimede كَانَ fiili, Allah Teâlâ'nın daima var ve mevcut olduğunu ifade etmek için kullanılmıştır. Bu fiilin Allah Teâlâ'nın sıfatlarına nispet edilerek kullanıldığı bütün naslar bu şekilde anlaşılmalıdır.¹⁵

الْغَفَّارُ - el-Gaffâr olan Allah Teâlâ kullarının günahlarını örten, şefkat ve rahmet örtüsünü kullarının üzerine çeken demektir. Bu durumda örtmenin manası;

¹³ el-Celil , *Velillahi'l-Esma-ül Hüсна*, s. 98.

¹⁴ A.g.e, s. 98.

¹⁵ el-Meydâni, *Nuh aleyhisselam ve Kavmuhu fi'l-Kur'âni'l-Mecîd*, s.185.

kulunun durumunu başkasına açmayan, kullarının gözünde açığa çıkarmamak için ceza vermek suretiyle o örtüyü yırtmayan demektir.¹⁶

İbn Kayyim der ki:

O Ğafurdur; kul O'na şirk koşmadan, günah dolu bir kapla gelse,

O da bir kap dolusu affıyla kuluna yönelir

Zira bağışlaması bol, noksan sıfatlardan münezzeh olandır O.¹⁷

Şeyh Sadi der ki: **الْغَفُورُ** - el-Ğafur demek günahları hep bağışlayan, tövbe edenlerin tövbesini hep kabul eden demektir.¹⁸ Yine şöyle der: el-Afuuv, el-Ğafur, el-Ğaffar; devamlı affıyla bilinen, mağfireti ve kullarını bağışlamasıyla nitelenen, herkesin O'nun rahmetine ve cömertliğine muhtaç olduğu gibi aynı zamanda affına ve mağfiretine de muhtaç olduğu yegâne zattır. Nitekim gereklerini yerine getiren kimseyi bağışlayacağını söz vermiştir. Şöyle buyuruyor: *“Doğrusu Ben, tövbe edenî, inanıp yararlı iş işleyerek doğru yola girenî bağışlarım.”*¹⁹

ALLAH TEÂLÂ'NIN **الْغَفُورُ** - EL-ĞAFUR VE **الْغَفَّارُ** - EL-ĞAFFÂR İSİMLERİNE İMANIN FAYDALARI

- Allah Teâlâ'yı sevmeyi, kullarına olan rahmetinden ve onların günahlarını bağışlamasından dolayı O'na hamd ve şükretmeyi sağlar. Bu fayda müminin kalbinde gücü nisbetinde günahlardan korunma duygusunu ortaya çıkarır. Mümin, ayağı kaydığı ve günaha düştüğü zaman Allah Teâlâ'nın el-Ğafur ve el-Ğaffar isimlerini hatırlar, kalbinde bir umut görür, Allah Teâlâ'nın rahmetinden ümit kesmeye giden yolları kapatır ve bütün günahları bağışlayan Rabbine karşı hüsnü zan besler.
- Allah Teâlâ'yı unutmuş kimseler ve büyük günahlar sebebiyle kendi nefislerine zulmedenler için bir umut ve bağışlanma kapısını açması. Nitekim Allah Teâlâ buyuruyor ki: *“De ki: “Ey kendilerine kötülük edip aşırı giden kullarım! Allah Teâlâ'nın rahmetinden umudunuzu kesmeyin. Doğrusu Allah günahların hepsini bağışlar. Çünkü O, bağışlayandır, merhametlidir.”*²⁰

¹⁶ el-Hattâbî, *Tefsîru'l-Esmâ*, s. 38.

¹⁷ İbn Kayyim el-Cevziyye, *Nûniyyetu İbni'l-Kayyim el-Kâfiye eş-Şâfiye fi'l-İntisâr li'l-Firka-ti'n-Nâciye*, 2/231.

¹⁸ Abdurrahman b. Nâsır es-Sa'dî, *el-Hakku'l-Vâzıhu'l-Mübîn fi Şerhi Tevhîdi'l-Enbiya ve'l-Mürselîn mine'l-Kâfiyeti's-Şâfiye*, Dâru İbn Kayyim, Riyad, 2. Baskı, H. 1407, s. 73.

¹⁹ Taha, 20/82.

²⁰ ez-Zümer, 39/53.

- İyilikleri ve salih amelleri yapmayı çoğaltmak. Çünkü iyilik ve salih ameller, eski günahlardan kurtulup Allah Teâlâ'nın bağışlanmasını elde etmeye sebep olur. Allah Teâlâ buyuruyor ki: "*Gündüzün iki ucunda ve gecenin gündüze yakın zamanlarında namaz kıl. Doğrusu iyilikler kötülükleri giderir. Bu, öğüt kabul edenlere bir öğüttür.*"²¹ Ve yine buyuruyor ki: "*Doğrusu Ben, tövbe edeni, inanıp yararlı iş işleyerek doğru yola gireni bağışlarım.*"²² Peygamber Efendimiz (sav) buyuruyor ki: "*Bir kötülüğün ardından hemen iyilik yap ki, o kötülüğü yok etsin.*"²³

Hız. Nuh'un güzel vaazları kavmini hep bağışlanma dilemeye, O'na ve Allah Teâlâ'ya iman etmeye ve yalnızca O'na (c.c) ibadet etmeye teşvik etmek şeklindeydi. Kavmine ve onlardan sonra gelenlere ilahi bağışlanma kanunun faydalarını ve en önemli kazanımlarını açıkladı:

3. *Size gökten bol bol yağmur indirsın.* - يُرْسِلُ السَّمَاءَ عَلَيْكُمْ مِدْرَارًا.

Yani sizin memleketlerinize faydalı bol yağmur indirsın. Ayet-i kerimede يُنْزِلُ /Yünezzilu fiilinin yerine يُرْسِلُ /Yürsilu fiili kullanıldı. Çünkü الْإِرْسَالُ / el-İrsâl kelimesinde, gönderilen şeyin yapmakla sorumlu olduğu görevi yerine getirmesi anlamı vardır ve o görevde yapması gereken şey belirtilmiştir. Ayette geçen bu uygulama Bedî alimlerine göre الْإِرْدَافُ / el-İrdâf diye isimlendirilir. الْإِرْدَافُ / el-İrdâf, edebî bir amaç için aynı anlamı taşıyan iki lafızdan birini diğerine tercih etmektir.

السَّمَاءُ - /gök kelimesi yağmur suyu anlamında kullanılmıştır. Çünkü yağmur suları gökyüzünde bulutlar halindeydi. Sözlükte, yeryüzü sakinlerine nispeten yukarıda olan her şeye sema denir. Yine sözlükte üzerinde olup seni gölgeleyen her şeye de sema denir.²⁴

Araplara göre yağmur suyunun isimlerinden biri السَّمَاءُ /es-Sema olsa da -Allah Teâlâ daha iyi bilir- ama bu ayetteki es-Sema'dan kastedilen de yağmur suyudur. Buhari ve Müslim'in Zeyd b. Halid el-Cühenî'den (r.a) rivayet ettiğine göre el-Cühenî (r.a) şöyle dedi:

"Resûlullah (s.a.v) Hûdeybiyede bize sabah namazını gece yağmur yağarken kıldırıldı."²⁵

²¹ Hûd, 11/114.

²² Taha, 20/ 82; Abdulazîz b. Nâsır el-Celil , Velillahi'l-Esma-ül Hüsna, s. 570.

²³ Sünen-i Tirmizî

²⁴ el-Meydânî, Nuh aleyhisselam ve Kavmuhi fi'l-Kur'âni'l-Mecîd, s.186.

²⁵ Buhari, Had. No: 991; Ahmed Süleymân er-Rikab. Menhecü'd-Da've ilallah fi Sureti Nuh s.233.

Ayetteki **عَلَيْكُمْ /Üzerinize** kelimesinin anlamı şudur: Yani, yiyeceklerinizin ve hayvanlarınızın sulanması ve sizin de faydalanmanız için topraklarınıza, memleketlerinize ve mezarlarınıza yağmur yağdırsın.²⁶

Ayetteki **مُذَرِّا** kelimesinin anlamı ise şudur: Yani, eğer Rabbinize istiğfar ederseniz üzerinize, ardı arkası kesilmeyen sağanak halde yağmur yağdırır. Böylelikle bereket, meyve, bolluk ve verimlilik artar; huzur, saadet, istikrar ve güven dört bir tarafa yayılır.²⁷

4. **وَيُمِدُّكُمْ بِأَمْوَالٍ بَيْنَ - “Sizi, mallar ve oğullarla desteklesin”**

Dünya hayatında insanın isteyebileceği en öncelikli şey mal mülk ve oğullardır. Bunlar dünya hayatında insanın süsüdür. Hz Nuh’un kavmi öncelikle mal mülk ile ilgilendiklerinden ayet-i kerimde de mallar ilk sırada zikredildi. Fakat genelde insanların çoğunun önceliği şu ayette zikredilen hususlardır; Allah Teâlâ buyuruyor ki: “*Nefsânî arzulara, (özellikle) kadınlara, oğullara, yığın yığın biriktirilmiş altın ve gümüşe, salma atlara, sağlamal hayvanlara ve ekinlere karşı düşkünlük insanlara çekici kılındı. Bunlar, dünya hayatının geçici menfaatleridir. Halbuki varılacak güzel yer, Allah Teâlâ’nın katındadır.*”²⁸

Ya da öncelikle şöyle denebilir: Kadınlar ve oğullardan önce kantar seviyesine çıkmayan bir miktar mal mülk istenebilir. Sonra insan, oğulları olduktan sonra malının çoğalmasını ister. Her iki nas da bunu gösteriyor ve insanların durumunu ifade etmede birbirini tamamlıyor. Bu gerekçelendirmeye uygun olarak malların oğullardan önce anılmasının bir benzeri de Kehf suresindeki şu ayet-i kerimde geçer: “*Mal ve oğullar, dünya hayatının süsüdür.*”²⁹ Kur’ân-ı Kerim’de buna benzer başka naslar da mevcuttur.³⁰

5. **وَيَجْعَلْ لَكُمْ جَنَّاتٍ وَيَجْعَلْ لَكُمْ أَنْهَارًا - “Sizin için bahçeler var etsin, ırmaklar akıtsın.”**

Sizin için iki cihanda da büyük bahçeler var etsin. “Sizin için ırmaklar akıtsın” yani bu durum, istiğfar talep etmeyenlere değil sadece size özeldir. Her kim istiğfar etmeyi sürdürürse Allah Teâlâ onun her türlü sıkıntısını giderir, her türlü darlıktan ferahlığa çıkarır.³¹

²⁶ el-Meydânî, *Nuh aleyhisselam ve Kavmuhi fi'l-Kur'âni'l-Mecîd*, s.186.

²⁷ Vehbe ez-Zuhaylî, *et-Tefsîru'l-Munîr fil-Akîde ve's-Serîa ve'l-Menhec*, Dâru'l-Fikr, Dımeşk, 2. Baskı, H. 1418, 29/ 142.

²⁸ Âli İmrân, 3/14.

²⁹ Kehf, 46

³⁰ el-Meydânî, *Nuh aleyhisselam ve Kavmuhi fi'l-Kur'âni'l-Mecîd*, s.187.

³¹ el-Bukâî, *Nazmu-d-Dürer fi Tenâsübi'l-Âyâtı ve's- Süver*, 8/ 179.

Allah Teâlâ'ya itaat etmekle meşgul olmak bereketin ve çoğalmanın artmasına, hayır kapılarının açılmasına, bol yağmurlara, ekinlerin çoğalmasına ve meyvelerin bollaşmasına sebep olur. Allah Teâlâ onlara itaat etmeleri karşılığında beş şeyi söz vermiştir:

- Yağmur yağdırma,
- Mallarla destekleme,
- Oğullarla destekleme,
- Bahçeler bahşetmek,
- Irmaklar bahşetmek.³²

Hasan-ı Basri'den rivayet edildiğine göre, birisi ona kuraklıktan şikâyet etmiş O da ona "Allah Teâlâ'ya istiğfar et" dedi. Bir başkası fakirlikten, başka birisi zürriyetin azlığından, başkası da ürünün azlığından şikâyet edince hepsine istiğfar etmelerini emretti. Bunun üzerine bazıları ona, "İnsanlar sana ihtiyaçlarının bazısını şikâyet için geliyorlar sen de hepsine istiğfar etmelerini emrediyorsun" diye sorunca onlara şu ayeti okudu: "*Dedim ki: "Rabbinizden bağışlanma dileyin."*

Bundan anlaşıyor ki; insanların tabiatında nimetlere bir an önce erişme arzusu vardır. Ayet-i kerimde geçtiği üzere Hz. Nuh, bu yüzden onları hayırlara ulaşmaya teşvik etmiştir. İstiğfar ayeti de gösteriyor ki, istiğfar etmekle rızık ve yağmur iner. Şa'bî der ki: Hz. Ömer, yağmur yağması için dua yapmaya çıktı ve dönene kadar istiğfar etti. Netice de yağmur yağdı. Dediler ki: Ey müminlerin emiri! Yağmur için dua ettiğinizi göremedik. Hz. Ömer ise, "Yağmurun yağmasına sebep olan göğün mecadihiyle (istiğfarla) istedim" dedi ve ardından şu ayeti okudu: "*Rabbinizden istiğfar talep edin. O çok bağışlayandır.*"³³

Bireylerde ve toplumda huzurun meydana gelmesine neden olan hususlardan biri tevbe ve istiğfarla Allah Teâlâ'ya yönelmektir. Nitekim Allah Teâlâ Kur'ân-ı Kerim'de istiğfar ile tevbenin, yağmur yağdırmanın, gücü arttırmanın, evlat ve oğulların çoğalmasının ve güzel eşyanın arasında bağlantı kurmuştur. Allah Teâlâ kitabında Hz. Nuh'un diliyle kavmine hitap ederek bunu beyan etmiştir: "*Dedim ki: "Rabbinizden bağışlanma dileyin; doğrusu O, çok bağışlayandır. Size gökten*

³² Prof. Dr.Vehbe ez-Zuhaylî, *et-Tefsîru'l-Munîr fil-Akîde ve's-Şerîa ve'l-Menhec*, 29/145.

³³ Mecdah kelimesi mecâdih kelimesinin müfredidir. Bir yıldız türüdür. Araplara göre yağmurun yağmasına alamet olan bir yıldızdır. İşte Hz. Ömer de istiğfarı bu alametlere benzetmiş ve onlara bildikleri şeyle konuşmuştur. Vehbe ez-Zuhaylî, *et-Tefsîru'l-Munîr fil-Akîde ve's-Şerîa ve'l-Menhec*, 29/146.

bol bol yağmur indirsin. Sizi, mallar ve oğullarla desteklesin; sizin için bahçeler var etsin, ırmaklar akıtsın."³⁴

Bu ayet gösteriyor ki rızık istiğfar ile iner. Hz. Nuh da kavmine istiğfar etmeyi yani günahları terk etmeyi ve geçmiş günahlardan dolayı Allah Teâlâ'dan mağfiret talep etmelerini emretti. Bu da İmanî değerler ve maddî değerler arasındaki bağlantı boyutudur. Maddi hayatın, bu temel imanî değerlerden yoksun bir şekilde sürmesi mümkün değildir. İmanî değerler olmadan maddi hayattan fayda elde edilemez. Bazen, bazı toplumların hayatlarında bu kaidenin işlemediğini görsek de bu imtihanın ta kendisidir ve Kur'ân'ı Kerim'in şu ayette beyan ettiği durumdur: *"Bir imtihan olarak size iyilik ve kötülük veririz. Sonunda Bize dönersiniz."*³⁵

İmanî değerden kaynaklanmayan böyle bir rahatlık halkların, devletlerin ve medeniyetlerin ömürlerinin devamı açısından sahte ve geçici bir rahatlıktır. Ahlaki ve ictimâî yozlaşma felaketlerinin tükettiği, zulmün, haksızlığın yayıldığı ve insani saygınlığın yitirildiği bir rahatlık... Günümüz yozlaşmış Avrupa toplumları bunun en büyük şahilleridir.³⁶

³⁴ Nuh,71/10-12.

³⁵ el-Enbiyâ, 21/35.

³⁶ Şerif eş-Şeyh Salih Ahmed el-Hatîb, es- Sünenü'l-İlâhiyye fi'l-Hayati'l-İnsaniyye ve Eserü'l-İmani biha fi'l-Akide ve's- Sülûk, ed-Dâru'l-Osmâniyye, Amman, Ürdün, 1. Baskı, 2004, 1/423.

Üçüncü Konu

HZ. NUH'UN, KAVMİNİ ALLAH TEÂLÂ'NIN CANLILARDA, GÖKLERDE, YERYÜZÜNDE VE BU İKİSİ ARASINDAKİ MUCİZELERİNİ DÜŞÜNMEYE ÇAĞRISI

Allah Teâlâ buyuruyor ki:

“Ne oluyorsunuz ki Allah Teâlâ’ya büyüklüğü yakıştıramıyorsunuz. Oysa sizi merhalelerden geçirerek O yaratmıştır. Allah Teâlâ’nın, göğü yedi kat üzerine nasıl yarattığını görmez misiniz?” Aralarında aya aydınlık vermiş ve güneşin ışık saçmasını sağlamıştır. Allah sizi yerden bitirir gibi yetiştirmiştir. Sonra sizi oraya döndürür ve yine oradan çıkarır.

Yeryüzünde dolaşabilmeniz, orada yollar ve geniş geçitlerden geçebilmeniz için, onu size yayan O’dur.”¹

Hız. Nuh ile beraber muhteşem ve uzun cihadını incelemeye devam ediyoruz. Görüyoruz ki; kavminin dikkatini, canlılarda ve çevrelerindeki kâinatta olan Allah Teâlâ’nın ayetlerine çekiyor. Allah Teâlâ’ya karşı edepsizliklerine ve şımarıklıklarına şaşıyor. Yaptıkları şımarıklığı delillere ve mantıklı esaslara dayanan akli konuşmalar yaparak kınıyor.

► Ayetlerin Açıklaması

“Ne oluyorsunuz ki Allah Teâlâ’ya büyüklüğü yakıştıramıyorsunuz. Oysa sizi merhalelerden geçirerek O yaratmıştır.”

Yani, neden Allah Teâlâ’yı birleyerek ve ona itaat ederek büyüklüğünden korkmuyorsunuz? Ayetteki istifham, şaşkınlık bildiren istifhâm-ı inkârî türündendir. Dolayısıyla mana şöyle olur: İstediginde sizi helak edip şiddetli bir azaba

¹ Nuh ,71/ 13-20.

çarptırma gücüne sahip olan Allah Teâlâ'nın büyüklüğünden ve yüceliğinden korkmamanıza sebep olup sizi bozan ve yoldan çıkmanıza neden olan şey nedir? Çünkü bu büyüklük adalet, ilim ve kudret sıfatlarının kemaline şamildir. Bir şeyi yapmayı istediği zaman "Ol!" der oluverir. Ve siz O'nu hiçbir konuda aciz bırakamazsınız.²

Ayetteki وَقَرَّ kelimesi sözlükte; hoşgörü, ciddiyet, sakinlik, yumuşak huyluluk ve büyüklük gibi manalara gelir. Burada büyüklük manasında kullanılması ayete daha uygundur. Zahirî manası ise şöyle olur: Size ne oluyor ki Allah Teâlâ'nın büyüklüğünün ve celalinin emaresi olan, Allah Teâlâ'dan bir mükafatlandırma ve cezalandırma beklentisi içinde değilsiniz? وَقَرَّ kelimesi ayette nekre olarak getirilmiştir. Nedeni ise, nekre kullanımında tarifi mümkün olmayan büyük ve ciddi bir büyüklük manası vardır. Zira Allah Teâlâ'nın büyüklüğü de tarifi imkansız, nihaysiz bir büyüklüktür.

Ayetteki مَا لَكُمْ ibaresi mübteda ve haberdur. Artık mana şöyle olur: Size yani aklınıza, düşüncelerinize, zekânıza, kalplerinize, zihinlerinize ne oldu ki bozulup azim olan Allah Teâlâ'nın vaâd ettiği şeyi -ki vaâd edilen bir şeyi akıl sahipleri ister ve beklenti içerisinde olur- ve tehdit ettiği şeyi -ki akıl sahipleri tehditten korkarlar- düşünmekten vazgeçtiniz? Nutkunuz tutuldu ve Allah Teâlâ'yı gösteren, görülen ve duyulan alametleri idrak edemiyorsunuz. İşte bu yüzden Allah Teâlâ'nın büyüklüğünün ve celalinin göstergesi olan, cezaya çarptırmasından korkmuyor ve kıyamet gününde O'ndan gelecek mükafatını beklenti içerisinde olmuyorsunuz.

2. وَقَدْ خَلَقَكُمْ أَطْوَارًا – “Oysa sizi merhalelerden geçirerek O yaratmıştır.”

Yani, niçin Allah Teâlâ'nın yarattıkları arasında görülen ve büyüklüğünün apaçık göstergesi olan Allah Teâlâ'nın mükafat vermesi ve cezaya çarptırmasını beklenti içerisinde olmuyorsunuz? Halbuki Allah Teâlâ sizi; önce toprak sonra besin sonra nutfе sonra kan pıhtısı sonra uzuvları (önce) belirsiz, (sonra) belirlenmiş canlı et parçası sonra cenin ve en nihayetinde çocuğa dönüştürüp birtakım merhalelerden geçirerek yaratmıştır.

Bütün kemal sıfatları kapsayan bu büyüklük göstergeleri size gösteriyor ki sizi tekrar yaratması, hesaba çekmesi, yaptıklarınıza karşılık olarak ceza ve sevap verme diyarı olan mahşer günü mükafat vermesi Allah Teâlâ'nın büyüklüğünün yine bir göstergesidir.

İlk yaratılışın evrelerine şahit olduğunuz halde, tekrar geriye dönüş evresini inkâr etmeye sizi iten nedir?

² el-Meydânî, Nuh aleyhisselam ve Kavmuhu fi'l-Kur'âni'l-Mecîd, s.188.

Ayetteki *أَوَّارًا* kelimesi *طَوَّرَ* kelimesinin çoğulu olup sözlükte “evre, merhale” manasına gelir. Örneğin *بَعْدَ طَوَّرًا* denilir. Yani “bir merhaleden geçtikten sonra başka bir merhaleye geçiş...” anlamındadır. Yine; hususiyetleri ve ölçüleri itibariyle ayırt edilen bir durum ve özellik olmaktan çıkıp kendine has hususiyetleri ve ölçüleri olan bir başka hal ve özelliğe dönüşmek anlamına da gelir. Örneğin;

- Allah Teâlâ bir şeyi önce topraktan yaratır ve o topraktan bitki olur. (Bu birinci merhale)
- Sonra insan o bitkiden gıdalanır. Allah Teâlâ o gıdadan kanı yaratır. (Bu ikinci merhale)
- Sonra kandan meniye yaratır. (Bu üçüncü merhale)
- Sonra meniden kan pıhtısını yaratır. (Bu dördüncü merhale)
- Sonra kan pıhtısından et parçasını yaratır. (Bu da beşinci merhale)

İşte bu şekilde merhaleler birbirini takip eder ve sonunda o et parçası tastamam insana dönüşür. Bir şeyi halden hale geçirerek merhaleler halinde yaratmak bu şekilde olur.

İnsanlık bu merhaleler arası düzen vesilesiyle her şeye gücü yeten, her şeyi bilen, yöneticiliğinde hikmet sahibi olan yaratıcının sıfatlarını devamlı tefekkür etmeye yönlendiriliyor. Çünkü yaratılıştaki her bir merhale düşünürlerin nazarını her şeyi merhaleler halinde yaratan yaratıcının işine çevirir. Çünkü; şayet yaratılanlar sadece tek bir merhale üzere daimi olarak kalsaydı bu hatırlatmaya gerek kalmaz ve hiç değişmeyen bu sürekli olan doğal haline bakan kişi kendisinin bir yaratıcıya ihtiyacının olmadığını anlardı.³

Hiz. Nuh’un kavmine ayetteki “*Ne oluyorsunuz ki Allah Teâlâ’ya büyüklüğü yakıştıramıyorsunuz. Oysa sizi merhalelerden geçirerek O yaratmıştır.*” Sözü, onları Allah Teâlâ’nın ilminin her yeri kapsadığına ve hikmetinin, gücünün ve adaletinin büyüklüğüne delalet eden ve yarattıklarında gücünü ve büyüklüğünü gösteren delilleri derin düşünmeye yöneltiyordu. Bu sıfatları anlamak düşünen bir kimseyi, ceza ve hesap günü için dirilmenin hakikatini doğru anlamasını sağlar. Hesap günü kuşkusuz gerçektir. Bu ayet, insanın kendisini ve yaratılışını düşünüp, doğru bir bilgiye ulaşması ve Allah Teâlâ’nın en büyük sıfatlarına iman etmesi için bir tür yönlendirme görevi yapmaktadır.⁴

“*Oysa sizi merhalelerden geçirerek O yaratmıştır.*” Hiz. Nuh’un milletine sözünü ettiği aşamalar onların anladıkları bir şey olmalı. Veya bu deyim in ifade ettiği anlamlardan birini o zaman anlıyorlardı. Hiz. Nuh, böyle bir hatırlatma ile

³ el-Meydânî, *Nuh aleyhisselam ve Kavmuhi fi’l-Kur’âni’l-Mecîd*, s.192.

⁴ el-Meydânî, *Nuh aleyhisselam ve Kavmuhi fi’l-Kur’âni’l-Mecîd*, s. 193.

onların ruhlarını etkileyip davetine olumlu karşılık vermelerini sağlamak istiyordu. Tefsircilerin çoğu burada söz konusu edilen aşamaların, ceninin ana rahminde nütfe, kan pıhtısına, oradan bir çiğnem ete, oradan iskelete ve tüm organları tamamlanmış insana kadar geçirdiği evreler olduğunu söylüyorlar. Hz. Nuh, bu hatırlatmada bulununca milletin bunu anlaması mümkündür. Çünkü doğumdan önce meydana gelen düşükler bu konuda onlara bir fikir vermiş olabilir. Bu ayetin ifade ettiği anlamlardan biri budur. Bu ayetin anlamı, bugünkü embriyoloji biliminin söyledikleri de olabilir. Buna göre embriyo, başlangıçta tek hücreli canlılara benzer, hamileliğin belli bir aşamasından sonra çok hücreli canlılara benzeyen embriyo biçimlenir. Sonra suda yaşayan bir canlı şeklini alır. Arkasından memeli hayvanlara benzer. Sonra insana benzemeye başlar. Bu bilimsel açıklamayı Nuh'un kavminin bilmesi uzak bir ihtimaldir. Çünkü bu gerçekler günümüzde ortaya çıkmıştır. Bu ayet, başka bir yerde Yüce Allah'ın embriyonun aşamalarına ilişkin sunduğu gerçeklerden sonra vurguladığı anlamı da kastetmiş olabilir: “*Sonra biz onu bir başka yaratık halinde var ettik. Yaratıcıların en güzeli olan Allah ne yücedir.*”⁵ Öte yandan gerek bu ayetin gerekse diğer ayetin henüz ortaya çıkmamış ve yararlanamadığımız başka anlamları da olabilir.⁶

Şüphesiz Hz Nuh'un kavmi o zamanlarda insanın yaratılışına dair bazı bilgilerle sahipti. Bundan dolayı Hz. Nuh, tek yaratıcıya delalet eden bu bilgilerini dikkate almamalarından dolayı onları kınadı ve “*Ne oluyorsunuz ki Allah Teâlâ'ya büyüklüğü yakıştıramıyorsunuz. Oysa sizi merhalelerden geçirerek O yaratmıştır.*”⁷

Her halükarda Hz. Nuh burada kavmini kendi iç âlemine bakmaya yöneltiyor. Allah Teâlâ kendilerini değişik aşamalardan geçirerek yarattığı halde, onların içlerinde yaratıcıları olan Allah Teâlâ'ya karşı derin saygı duymamalarını kınıyor. Hiç kuşkusuz bu, bir yaratığın ortaya koyabileceği çirkin ve hayret verici bir tutumdur.⁸

Hz. Nuh kavmini kendilerini düşünerek kendi iç âlemine bakmaya yönelttiği gibi Allah Teâlâ'nın gökyüzünde, bitkilerde ve yeryüzündeki mucizelerini düşünerek de kendi iç âlemine bakmaya yöneltiyordu.

Hz. Nuh, kavmini, yeryüzünde yaşayan canlıların böyle kusursuz ve mükemmel bir şekilde daimi bir suretle idare edilmesinin, büyük bir yaratıcının eseri

⁵ Mü'minun, 14.

⁶ Fî Zilâli'l-Kur'ân 6/3714.

⁷ Abdurrahman Huleli, *Risâlatu'l-Enbiya Dînun Vâhid ve Şerâia' İ'dde*, Beyrut, Lübnan, 1. Baskı, 2015, s. 59.

⁸ Fî Zilâli'l-Kur'ân 6/3714.

olabileceğini düşünmeden mümkün olamayacağını düşünmeleri için onları göklerdeki ve yeryüzündeki kusursuz ve muazzam evrensel göstergelere bakmaya yönlendiriyordu. Bu öyle bir yaratıcı ki; her şeyi kuşatan ilim, koca kâinatı çekip çevirmeye yeterli olan muazzam bir kudret, çok hikmetli, adaletli, gözeten ve merhametli gibi bütün kemâl sıfatların tamamına sahiptir.⁹

Canlıları, gökler ve yerleri ve ikisinin arasındakileri sağlam bir akıl, parlak bir fikir ve temiz bir fıtratla derin düşünüp tefekkür etmek, normal bir insanı doğrudan Allah'ı birlemeye, yalnızca O'na ibadet ve dindarlık etmeye ayrıca kıyamet günündeki uhrevi hesap, ceza ve mükafata hazırlanmaya sürükler.

3. أَلَمْ تَرَوْا كَيْفَ خَلَقَ اللَّهُ سَبْعَ سَمَوَاتٍ طِبَاقًا. - “Allah Teâlâ'nın, göğü yedi kat üzerine nasıl yarattığını görmez misiniz?”

Hız. Nuh akli deliller kullanıyor ve onlara akıl ve mantık çerçevesinde hitap ediyordu. Etrafını ayın, yıldızların, güneşin, ağaçların, tarlaların, insanın, yerin ve göğün kapladığı bu âlemin her bir ferdini derin düşünmeye çağırıyordu. Çünkü yaratılan bu şeylerin mutlaka bir yaratıcısı, terbiye edeni ve bir olmalı. Zira bu mevcudâtın bir yaratıcı ve sanatkârın iradesi olmadan meydana gelmesi, boş yere var olması ve başıboş bırakılmış olmaları mümkün değildir. Hız. Nuh kavminden akıllarını kullanmalarını, sayısız nimetlere, apaçık delillere, muazzam yaratılışa bakmalarını, yaratılanı düşünüp yaratıcısına teslim olmalarını ve O'na iman ve itaat etmelerini istiyordu.¹⁰

Hız. Nuh davetine, Allah Teâlâ'nın yedi kat semayı nasıl yarattığını derin düşünmelerine davet ederek başladı. Kavminin bakışlarını katmanlar halindeki gökleri ve içindekilerini yaratanın Allah Teâlâ olduğu gerçeğine çeviriyordu. Göğün yedi kat olduğu meselesi, belki insanlığın atası Hız. Âdem ve O'nun soyundan gelen müminlerden kendilerine miras kaldığından Nuh kavmi tarafından bilinen ve kabul edilen bir mesele olabilir. Ki bunun bu şekilde olduğu anlaşılıyor. Ya da bu mesele Hız. Nuh'un deliller getirmesi ve kavminin de kabul edip tasdik etmesi sonucu elde edilen bir mesele olabilir. Bundan sonra kavmini kolaylıkla kabul edebilecekleri delilleri anlatarak ikna etme yollarına geçiyordu. Göğün yedi kat semadan oluştuğu bilgisi Hız. Nuh'un ve kavminin Allah Teâlâ'nın öğretmesiyle Hız. Âdem'in çocuklarından miras olarak aldıkları bir bilgidir.

Bu da Hız. Nuh'un, kavminin düşünmeleri ve araştırmaları için yaptığı bir çeşit çağrıydı. İnsan, doğru ve derin düşünce ışığında Allah Teâlâ'nın büyüklüğünü idrak etmeye ulaşır.

⁹ el-Meydânî, *Nuh aleyhisselam ve Kavmuhi fi'l- Kur'âni'l- Mecîd*, s. 194.

¹⁰ Abudu'r-Radî, *Fî Rihabi Kısasi-l-Enbiyâ ve'r-Rusûl*, 1/115

Ayette de anlaşılacağı üzere Hz. Nuh göğün yedi kat semadan oluştuğunu ilave etti. Yani; “ Sahip olduğunuz araştırma yollarıyla bunu araştırın. Çünkü bizden sonra insanlar gelecek ve göğün yedi kat semadan oluştuğu bilgisine araştırmalarıyla ulaşacak ve bilimsel olarak ispat edecekler.”

Hz. Nuh’un onlardan yedi kat göğün nasıl yaratıldığını düşünmelerini isteme gayesi, onlara yedi kat göğün nasıl bu kadar eşsiz ve kusursuz olduğunu ve aradan geçen tüm zamanlara rağmen, gece gündüz demeden mütemadiyen, sıklıkla gözlemlenebilen aşikâr etkilerini düşünmelerini ve bununla da, yaratıcı olan Allah Teâlâ’nın mükemmel sıfatlara sahip olduğunu onlara zorla itiraf ettirmek, Allah Teâlâ’nın Rab olmayı sonuna kadar hak ettiğini düşünmeye onları yöneltmektir. Ayrıca dünya hayatında Allah Teâlâ’ya karşı sorumlu olduklarının farkına varmalarını istemektir. Yine dünyada geçerli kanuna, hesap vermeye ve yaptıklarının karşılığını göreceklerine ve bir de hesap gününe iman etmelerini istemektir. Allah Teâlâ yedi göğü tıpkı iç içe geçmiş elbise, üst üste binmiş topar gibi her biri birbirinin üstüne gelecek şekilde kat kat yaratmıştır.¹¹

اَلَمْ تَرَوْا kelimesindeki soru edatı iki hedefi içerir:

Birinci Hedef: Sorunun cevabı بلى “evet” olduğu takdirde iman ve Allah Teâlâ’nın azabından korkmakla bu bilgiden faydalanmadıkları için onları kınamaktır.

İkinci Hedef: Allah Teâlâ’nın hayrete düşüren büyüklüğünün ve yüceliğinin idrakine varmaya, ardından O’na, peygamberine ve peygamberin getirdiği şeylere iman etmeye, peşinden imanına, işlediği salih amellerine ve peygambere uymasına karşı sevap beklentisi içinde olmanın yanı sıra vereceği cezadan da korkmaya ulaşmak için muhatapların bakışlarını Yüce Allah’ın yaratışındaki mükemmelliği derin düşünmeye yöneltmektir.¹²

4. وَجَعَلَ الْقَمَرَ فِيهِنَّ نُورًا وَجَعَلَ الشَّمْسُ سِرَاجًا. – “*Aralarında aya aydınlık vermiş ve güneşin ışık saçmasını sağlamıştır.*”

Ayette de anlaşılacağı üzere Hz. Nuh kavmine, hep gözlerini çevirdiği güneşin kandil, ayın ise ışık olduğunu açıkladığı anlaşılıyor. Yine anlaşılıyor ki, kavmi ışık ile kandili birbirinden farklı şeyler olarak biliyorlardı. Çünkü onlar tüm gece ay ışığında oturdukları halde, o ışıktan herhangi bir sıcaklık alamıyorlardı. Ama, gündüz güneş ışığında uzun süre oturduklarında sıcaklığı hissediyorlar hatta ateşle tutuşturulmuş kandil misali güneşin cesetlerini yakacak duruma geldiğini fark ediyorlardı. Çünkü kandil de ışıkla beraber sıcaklık verir ve dokunan kimseyi yakar.

¹¹ el-Meydânî, *Nuh aleyhisselam ve Kavmuhu fi'l- Kur'âni'l- Mecid*, s. 194.

¹² A.g.e, s. 194.

İşte Hz. Nuh'un kavmi, bunu bir açıklamaya gerek duymadan ve sebepleri açıklanmadan hisleriyle anlayabiliyorlardı. Şüphesiz bu, insanların yeryüzünde yaşamaları için yeryüzüne sıcaklığını gönderecek bir ışık kaynağına muhtaç olduklarının farkına varmaları için Allah Teâlâ'nın kullarına olan inayetinin bir tezahürüdür. Zira güneş, yeryüzündeki yaşam için zarurî yakıttır. Yine, yeryüzü güneş sıcaklığından bir süre rahatlığa kavuşmaya ihtiyaç duyduğundan Allah Teâlâ onlara güneşin batışıyla zuhur eden geceyi yaratmıştır. Ayrıca geceleyin ısı saçmayan, soğuk bir ışık kaynağına ihtiyaçlarının olduğunu idrak etmeleri için Allah Teâlâ onlar için bir de ay yaratmıştır.

Bu evrensel düzenlemelerin hepsi Allah Teâlâ'nın kullarına ne kadar önem verdiğinin ve O'nun ihtişamının, büyüklüğünün ve vakarının bir göstergesi değil midir?

İşte Hz. Nuh'un, kavminin bakışlarını çevirmek istediği husus budur. Güneşin kandil, ayın ise ışık olduğunun bilimsel açıklamasına gelince; insanlar bu gerçeğe ulaştıklarında, dini açıklamanın, dinin hak olduğunu ortaya koymak amacıyla buna işaret ettiğini ve dinin getirdiği tüm açıklamalarının doğru olduğunu anlamışlar. Bu sayede de dini gönderenin, âlemi yaratan ve alemdeki herşeyi en iyi bilen yaratıcı olduğunu anlamışlardır.¹³

Kandil; insanlar arasında ışık veren ateş parçasıyla tutuşturulmuş bir şey olarak bilinir. Güneş ise; Hz. Nuh'tan binlerce yıl sonra bilim adamlarının ulaştığı bilgiye göre uzayda seyr eden büyük bir ateş topudur. Dinî açıklamanın işaret ettiği bulgu ile asırlar sonra bilimin ulaştığı veriler birbiriyle örtüşüyor.

Işık ise, karanlıkları ortaya çıkaran şeydir. İnsanlar Hz. Nuh'tan bu yana salt ışık ile tutuşturulmuş bir ateşten meydana gelen sıcaklığı birbirinden ayırabiliyorlardı. Çünkü insanlar hiç ısısı olmayan ışıkların varlığını da biliyordu. Isısız olmayan bu ışıkların ilk dönem insanlar arasında bilinen en yakın örnekleri, ışıgın, ayna gibi ışık yansıtma özelliğine sahip parlak yüzeyli nesnelerden yansımasıdır. Yansıtma özelliği bu projektörlerden yansıyan ışıklar, ısısı olmayan soğuk ışıklardır.

Ay, aslında üzerine düşen güneş ışığını yansıtan ve yeryüzüne ışık olarak yansıyan gökteki bir cisimdir. Dinî açıklamanın işaret ettiği bulgu ile asırlar sonra bilimin ulaştığı veriler birbiriyle örtüşüyor. “*Aralarında aya aydınlık vermiş*” ayetinde mana şöyledir: Işık yansıtan ya da ışık yayan veyahut ışığı olan gibi manalara gelir. “*Güneşin ışık saçmasını sağlamıştır*” ayetinde ise mana şöyledir: Güneşin göklerde kandil gibi ışık saçmasını sağlamıştır. Bu ifade de teşbih-i belîğ

¹³ el-Meydânî, *Nuh aleyhisselam ve Kavmuhi fi'l- Kur'âni'l- Mecid*, s. 197.

yapılmıştır. Ya da güneş, yeryüzünün çapına uygun ve ihtiyaçlarını karşılayan kozmik büyüklükte bir kandildir.¹⁴

Aynı şekilde Hz. Nuh, kavmini açık, gözlemlenebilen evren kitabını düşünmeye ve tefekkür etmeye yöneltiyor. Bu işaret, şu dehşet verici yaratıkların ve şu olağanüstü gücün arka planını düşünmek, oraya yönelmek için yeterlidir. Zaten bu direktifin amacı da budur. Sonra Hz. Nuh, kavminin dikkatini topraktan yaratılışlarına, ölerək tekrar oraya döneceklerine çekiyor. Amaç, ölümden sonra diriliş yoluyla tekrar oradan çıkarılacaklarını anlatmaktır.¹⁵

5. وَاللّٰهُ اَنْتَکُمْ مِّنَ الْاَرْضِ نَبَاتًا . ثُمَّ يُعِيْدُکُمْ فِيْهَا وَيُخْرِجُکُمْ اِخْرَاجًا .
Allah sizi yerden bitirir gibi yetiştirmiştir. Sonra sizi oraya döndürür ve yine oradan çıkarır.”

İnsanın topraktan yaratılışını yeşermek şeklinde dile getirmek, ilginç olduğu kadar anlamlı bir ifadedir de. Bu gerçek Kur’ân-ı Kerimde değişik şekillerde dile getirilir. Örneğin bir yerde yüce Allah şöyle buyurur: *“İyi toprak Rabbinin izniyle bitki verir, çorak toprak kavruk bitki çıkarır. Şükredecek millet için böylece ayetleri yerli yerince açıklarız.”*¹⁶

Yüce Allah burada insanların da tıpkı bitkiler gibi yeşerdiklerine işaret ediyor. Yine değişik yerlerde insanın varoluşu ile bitkilerin yeşermesi arasında bağlantı kurulur.

Hiç kuşkusuz bu dikkat çekici bir olgudur. Çünkü bu olgu, yeryüzündeki hayatın kaynağının birliğine işaret ediyor. insanların da tıpkı bitkiler gibi topraktan yeşerdiklerini; toprakta bulunan belli başlı elementlerden meydana geldiğini, bu elementlerden oluşan besinlerle beslenip geliştiğini anlatıyor. Şu halde insan da topraktan çıkan herhangi bir bitkidir. Yüce Allah bitkilere o tür bir hayat bahşettiği gibi insana da bu tür bir hayat bahşetmiştir. Ama her ikisi de toprağın ürünüdür ve ikisi de bu annenin sütünden beslenir.

İşte iman, müminde onun toprak ve canlılarla ilişkisi hakkında böylesine gerçekçi ve böylesine canlı bir düşünce oluşturur. Bu düşünce ilmin özenliliğine ve duygusal canlılığına sahiptir. Çünkü bu düşünce vicdanda yer eden canlı bir gerçeğe dayanır. İşte bu, Kur’ân’ın bilinen eşsiz ayrıcalığıdır.

Topraktan yeşerir gibi çıkan insanlar tekrar oraya dönerler. Oradan yeşerttiği gibi ulu Allah tekrar oraya döndürür onları. Kemikleri toprağa karışır, bedenlerini oluşturan atomlar onun atomları ile kaynaşır. Nitekim topraktan yeşermeden önce bu durumdaydılar. Sonra ilk defa kendilerini çıkaran, bir bitki gibi yeşerten

¹⁴ el-Meydânî, Nuh aleyhisselam ve Kavmuhu fi'l- Kur'âni'l- Mecid, s. 197.

¹⁵ Fî Zilâli'l- Kur'ân, 6/3714.

¹⁶ el-Â'râf, 7/58.

Allah onları yeniden çıkarır. insan Kur'an-ı Kerim'in meseleyi sunduğu bu açıdan bakınca olay son derece basittir, kolay anlaşılır. Bir saniye bile üzerinde duraksamayı gerektirmez.

Hız. Nuh, kavminin dikkatini bu gerçeğe çekiyor ki, kalplerinde Allah Teâlâ'nın elini hissetsinler, kendilerini topraktan bir bitki gibi yeşerten, sonra tekrar kendilerini toprağa döndürecek olan Allah Teâlâ'nın gücünü somut olarak görsünler. Bunun ardından bir diğer diriliş bekleniyor, onun hesabı yapılıyor. O da bu kadar basit bu kadar kolay meydana gelecektir. Tartışmayı gerektirmeyecek kadar basit ve kolay olacaktır.¹⁷

Burada hesap günü için tekrar diriltirme meselesinin, bütün peygamberlerin ümmetlerine ulaştırdığı bir hakikat olduğunu fark ediyoruz. Çünkü bu mesele, Allah Teâlâ'nın insanı yaratıp, dünya hayatında onu imtihan etme hükmü verdiği andan bu zamana dek yaratma programına yerleştirdiği bir meseledir.¹⁸

6. وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ بِسَاطًا . لَتَسْلُكُوا مِنْهَا سُبُلًا فِجَاجًا - “*Yeryüzünde dolaşabilmeniz, orada yollar ve geniş geçitlerden geçebilmeniz için, onu size yayan O'dur.*”

Son olarak Hız. Nuh milletin dikkatini Yüce Allah'ın kendilerine yönelik nimetine çekiyor. Yeryüzündeki hayatı kolaylaştırmasına, kolayca yararlanınsınlar geçimlerini, seyahatlerini yapsınlar, geçim imkânları bulsunlar diye yeri boyun eğdirmesine dikkat çekiyor: “*Yeryüzünde dolaşabilmeniz, orada yollar ve geniş geçitlerden geçebilmeniz için, onu size yayan O'dur.*”¹⁹

بَسَاطًا “yaydı” yani, yeryüzünün dairesel yüzeyine halı gibi sermiştir. Yeryüzü, dümdüz geniş ovalara, farklı yüzeylere sahip, ekim için elverişli, geniş tarlalar ve bahçeler elde etmeye, köy ve şehirler inşa etmeye, uzun mesafeleri kısaltmak için bölünmüş yollar yapmaya elverişli yerdir. Yeryüzü sadece yüksek dağlardan, geniş ovalardan, mağaralardan oluşmamıştır ve bir kirpinin sırtı gibi değildir. Bilakis yeryüzü geniş yüzeyiyle insanların faydalanmasını kolaylaştırmaya elverişlidir. Şayet böyle olmasaydı insanların hayatlarını ve rızıklarını elde etmelerini çok zorlaştırmış olurdu. Ayetteki لَتَسْلُكُوا kelimesi “*girip dolaşmanız için*” manasına gelir. سُبُلًا “yollar” kelimesi سَبِيلٌ “yol” kelimesinin çoğuludur. سَبِيلٌ kelimesi; ister geniş ister dar olsun yol demektir. Kara yolu, hava yolu, deniz yolu, maddî yol, manevî yol, duygusal yol, düşünce yolu gibi anlamlarda da kullanılır. Ayetteki فِجَاجًا kelimesi فَجٌّ kelimesinin çoğuludur. Yani “yeryüzünde geniş ve farklı yolları kullanmanız için” anlamı oluşmuş olur.²⁰

¹⁷ Fî Zilâli'l- Kur'an, 6/3715.

¹⁸ el-Meydânî, Nuh aleyhisselam ve Kavmuhi fi'l- Kur'âni'l- Mecid, s. 200.

¹⁹ Fî Zilâli'l- Kur'an, 6/3715.

²⁰ el-Meydânî, Nuh aleyhisselam ve Kavmuhi fi'l- Kur'âni'l- Mecid, s. 200.

Bu, gözlemleyebilecekleri, kavrayabilecekleri bir gerçektir. Her yönüyle gözlerinin önündeydi. Hz. Nuh'un sesinden ve uyarılarından kaçtıkları gibi bundan da kaçamazlardı. Çünkü bu yeryüzü -onlar açısından- serilmiş bir döşek gibidir. Hatta yeryüzünün dağlarında bile onlar için yollar ve geçitler sağlanmıştır. Tıpkı ovalarında, vadilerinde olduğu gibi. İnsanlar yeryüzünde sağlanmış geçitlerde ve yollarda yürüyerek, hayvan sırtında bir yerden bir yere gidebiliyorlar. Allah Teâlâ'nın lütfunu arayabiliyorlar. Karşılıklı çıkar ve rızık değiş tokuşu ile geçimlerini kolaylıkla sağlayabiliyorlar.

Onlar, kendi hayatlarına hükmeden, yaşamlarını kolaylaştıran yasaları inceleyecekleri zor ve karmaşık yöntemlere gerek duymadan gözler önündeki bu gerçeği kavrayabiliyorlardı. İnsanoğlunun bilgi düzeyi arttıkça bu gerçeğe ilişkin yeni şeyler, değişik ufuklar öğrenmiştir.²¹

İşte Hz. Nuh bu şekilde değişik yöntemlerle, kesintisiz bir mücadele ile güzel bir sabır ile dokuz yüz elli sene süren soylu bir çaba ile çeşitli yollar kullanarak milletin kalbine ve aklına hitap etti -veya hitap etmeye çalıştı-. Sonra kendisini onlara peygamber olarak gönderen Rabbine yönelmiş, mücadelesinin sonucunu anlatmış, bu ayrıntılı açıklama ile ve bu dokunaklı ifadeler ile şikâyetini bildirmişti. Bu incelikli açıklama aracılığı ile sabır, mücadele ve meşakkatin soylu bir tablosu canlanıveriyor gözümüzün önünde. Bu, sapık ve isyancı insanlığa yönelik ilahî peygamberlik misyonu zincirinin bir halkasıdır. Peki, bunca açıklamadan sonra ne oldu?²²

²¹ *Fî Zilâli'l- Kur'ân*, 6/3715.

²² *Fî Zilâli'l- Kur'ân*, 6/3715.

Dördüncü Konu

NUH KAVMİNİN HZ. NUH'A İSYAN ETMESİ SEBEBİYLE HZ. NUH'UN ONLARI ŞİKÂYET ETMESİ VE ONLARA BEDDUASI

Allah Teâlâ buyuruyor ki:

“Nuh dedi ki: “Ey Rabbim! Onlar bana isyan ettiler; malı ve çocuğu hüsrandan başka bir şeyini artırmayan kimsenin ardına düştüler. Büyük büyük tuzaklar kurdular. Dediler ki: “Sakin tanrılarınızı bırakmayın, ne Vedd’i, ne Suva’ı ve ne de Yeğus’u, Yeûk’u ve Nesr’i. Çok kişiyi yoldan saptırdılar. Sen de o zalimlerin sadece şaşkınlıklarını artır. Hatalarından dolayı boğuldular, ateşe sokuldular, kendilerine Allah Teâlâ’ya karşı yardımcıları da bulamadılar. Nuh dedi ki: “Yeryüzünde kâfirlerden bir tek kişi bırakma. Zira sen onları bırakırsan kullarını yoldan çıkarırlar ve sadece ahlâksız ve kâfir çocuklar doğururlar. Ey Rabbim! Bana, babama, anama, mümin olarak evime girene ve bütün inanmış erkek ve kadınlara mağfiret buyur. Zalimlerin de sadece helakini artır.”¹

Hız. Nuh davetini farklı yollarla ve çeşitli yöntemlerle yaptığı için doğal olarak insan, bu mükemmel davetin neticesini öğrenmek istiyor. Acaba kavmi davetini kabul etti mi? Ettilerse, nasıl kabul ettiler? Bu açıklamalara ve engin sabra rağmen davetten geri durup kabul etmeyenler oldu mu?

Hız. Nuh kavmini teşvik etme ve korkutma yöntemleriyle davetine devam etti. Onlara Allah Teâlâ’nın nimetlerini hatırlattı. Bakışlarını, nasıl yaratıldıklarını ve göklerin ve yerin yaratılışını düşünmeye çevirdi. Bu gayretinden asla vazgeçmedi. İnsan, bu kadar şeyden sonra durup kendi kendine “daha ne yapsın?” diye sorarken, cevap, kavmini hiç duraksamadan kendisine itaat etmeye davet eden Hız. Nuh’un dilinden geliyor.²

¹ Nuh, 71/21-28.

² Mecmûatu Bâhisin, et-Tefsîru’l- Mevdûi’, 8/381.

➤ Ayetlerin Açıklaması

1. قَالَ نُوحٌ رَبِّ إِنَّهُمْ عَصَوْنِي - “Nuh dedi ki: “Ey Rabbim! Onlar bana isyan ettiler.”

Rabbim, bunca mücadeleden sonra, bunca çabadan sonra, bunca direktiften sonra, bunca aydınlatıcı açıklamalardan sonra, bunca uyarıdan, mal, evlat ve bolluk vaadinden sonra, bana başkaldırdılar.³

2. وَاتَّبِعُوا مَنْ لَمْ يَزِدْهُ مَالُهُ وَوَلَدُهُ إِلَّا خَسَارًا - “Malı ve çocuğu hüsrandan başka bir şeyini arttırmayan kimsenin ardına düştüler.”

Mal ve çocuk hüsrandan başka bir şeyini arttırmayan kimselerin ardına takıldılar. Zira bu kişiler sahip oldukları mal ve evlatları, küfrü ve bozgunculuğu desteklemede kullanmışlar neticede bunlar onların sadece hüsrânını arttırmıştı. Çünkü bunların mal ve evlatları olmasaydı daha az bozgunculuk yaparlardı.⁴

Hz. Nuh, kavminin çoğunun, malları ve evlatlarının çok olması sebebiyle yönetim mekanizmasını ellerine geçirmiş olan liderlerine ve büyüklerine uyduklarını açıklamıştır. Fakat mallarının çok olması ve kendilerini hiçbirşeye muhtaç görmemeleri azgınlıktan başka bir şeylerini arttırmamıştır. Kavmin diğer fertleriyle ortak noktaları olan küfür üzere olmaları dolayısıyla uğradıkları hüsrana ek olarak, bu azgınlıkları Rabblarının katında hüsrânlarını bir kat daha arttırdı. Çünkü o liderler hem kendi sapıklıklarının neticesi olan günahlarını, hem de kendilerine uyanları saptırmada yaptıkları çalışmalardan doğan güahları yüklenmiş oldular. Böylelikle kendi günahlarıyla beraber saptırdıkları kimselerin de günahlarını yüklenmiş oldular. Ayette sadece, azgınlıklarına sebep olan amellerin hepsini zikretmek yerine azgın işlerin neticesi olan hüsrânın artması zikredilerek iktifa edildi. Çünkü neticeyi zikretmek neticeye götüren öncüllere, müsebbebi (sonucu) zikretmek ise sonucun sebebine veya sebeplerine delalet eder. Bu, Kur’ân-ı Kerim’in ifade üsluplarından. Bu yöntemleri Allah Teâlâ’nın ilham ettiği ve derin düşünmeyle Kur’ân-ı Kerim’in işaretlerini anlayabilen kimse ortaya çıkarabilir.⁵

3. وَكَرُّوا مَكْرًا كَبِيرًا - “Büyük büyük tuzaklar kurdular.”

Son derece büyük düzenler kurdular. Hz. Nuh’un davet hareketini başarısızlığa uğratmak, insanların kalplerine giden yolları tıkmak için düzenler kurdular. Halkın içinde yüzdüğü cahiliye hayatını, sapıklığı ve küfrü çekici kılmak için entrikalar düzenlediler.⁶

³ Fî Zilâli’l-Kur’ân, 6/3715.

⁴ Abdurrezzak Edhem el-Cemîlî, el-Âkide fi’l-Kur’ân Ulû’l-azmî mine’r-Rusuli Numûzecen s. 80.

⁵ el-Meydânî, Nuh aleyhisselam ve Kavmuhi fi’l-Kur’âni’l-Mecid, s. 203.

⁶ Fî Zilâli’l-Kur’ân, 6/3716.

Ayette كَبِيرٌ kelimesi “büyük” kelimesinin nadir olarak rastlanılan semâi mübalağa sıgasıdır. Kavmin bu büyük liderleri malları ve evlatlarıyla hile ve azgınlık yolunda çok büyük tuzaklar kurdular. Kendilerine tabi olanları da bu tuzağa düşürmüşler ve Hz. Nuh’un davetinin batıl olduğuna, atalarından kalma şirk ve putlara tapma geleneğine uymaya, doğru yoldan sapmaya, günahlara, zulme ve azgınlığa, âdetlerine ve çirkin ve münker olan geleneklerine bağlanmaya halkı ikna etmeye çalışmışlar.⁷

4. وَقَالُوا لَا تَذَرُنَّ آلِهَتَكُمْ وَلَا تَذَرُنَّ وَدًّا وَلَا سُوَاعًا وَلَا يَغُوثَ وَيَعُوقَ وَنَسْرًا . وَقَدْ أَضَلُّوا كَثِيرًا وَلَا
 4. “Dediler ki: “*Sakın tanrılarınızı bırakmayın, ne Vedd’i, ne Suva’ı ve ne de Yeğus’u, Yeûk’u ve Nesr’i. Çok kişiyi yoldan saptırdılar. Sen de o zalimlerin sadece şaşkınlıklarını artır.*”

Kavmin bu büyük liderleri kendilerine tabi olanlara özellikle atalarının da dini olan putlara tapmayı bırakmamalarını söylüyorlardı. Özellikle bu putların büyükleri olan Vedd, Suva, Yeğus, Yeûk ve Nesr’i bırakmamalarını telkinde bulunuyorlardı.⁸

“*İnsanlara sakın tanrılarınızı bırakmayın dediler.*” Bu putları “tanrılarınız” tamlaması ile sundular ki, yalancı bir gayret ve içlerinde günahkâr bir hamiyet duygusu uyandırılar. Bu putlar arasında en büyük öneme sahip olanları bhusus zikrederek onlara belli bir değer attılar. Böylece sapıklığa dalmış kamuoyunda bir heyecan, bir gayret uyandırmak istediler: “Ved, Suva, Yağus, Yeuk ve Nesr putlarından vazgeçmeyin: Bunlar onların kulluk sundukları en büyük putlardı. Bu putlara Hz. Muhammed’in (s.a.v) peygamber olarak görevlendirildiği döneme kadar ibadet ediliyordu.

İşte sapık ve saptırıcı liderler, her cahiliye ortamında yaygın olan sloganlara uygun çeşitli isim ve görüntüler altında putlar dikerler. Bu putların etrafında bağlilar, izleyiciler oluştururlar. Onların kalplerinde bu putlara yönelik bir gayret, bir hamiyet duygusu meydana getirirler. Ardından bu yulardan tutup onları istedikleri tarafa yöneltirler. Kendilerine yönelik itaat ve bağlılığın garantisi olan sapıklığın içinde yüzmelerini sağlarlar.⁹

“*Çok kişiyi yoldan saptırdılar.*” : Bu ifade ya birçok insanın inanışını bu putlarla bozan liderler halkı saptırdı veya gerçek ilah olduklarını ya da zarar veya fayda verebileceklerini düşündükleri bu putlar birçok insanı yoldan çıkardı demektir. Bu hatalı bir düşüncedir. Asırlarca bu putlara ibadet etme geleneği devam

⁷ el-Meydânî, Nuh aleyhisselam ve Kavmuhi fi’l- Kur’âni’l- Mecid, s. 204.

⁸ A.g.e, s. 204.

⁹ Fi Zilâli’l- Kur’ân, 6/3716.

etti. Sonradan gelen insanlar da hiçbir aklî veya naklî delil ve kanıt olmadan kendilerinden öncekileri taklit ettiler.¹⁰

“*Çok kişiyi yoldan saptırdılar.*” Değişik komplolarla, düzen ve ısrarlı propagandalarla Allah Teâlâ’nın davasının önünü tıkamak, kalpleri davetçilerin açıklamalarının etkisinden uzaklaştırmak için insanları taştan, ağaçtan, tarihsel kişiliklerden, ideolojilerden oluşan putların etrafında bir araya getiren her dönemdeki sapık liderler gibi... Burada, seçkin peygamber Hz. Nuh’un gönlünden, komplocu, düzenbaz, sapık ve saptırıcı zalimlere yönelik şu beddua kopuyor:¹¹ “*Sen de o zalimlerin sadece şaşkınlıklarını artır.*”

Bu beddua uzun süre mücadele eden ve her şeye katlanan Hz. Nuh’un gönlünden kopmuştur. Burada Hz. Nuh’un kavmine yaptığı bu beddua cümlesi âtîf harfi olan “vav” ile gelmiştir. Aslında Hz. Nuh’un kavmine olan bu bedduası birçok kişiyi yoldan çıkardıkları için olsaydı âtîf harfi olan “vav” ile değil de tefrîiyye manası için kullanılan “fe” ile gelmesi gerekirdi. Zira peygamber, haktan sapmış olanların sapkınlıkları daha da artsın diye beddua etmez. Öyleyse cümlede âtîf harfi olan “vav”ın kullanılması, matufun bih’in Hz. Nuh’un söz konusu şikâyetinde zikrettiği durumlardan olduğuna işaret eder. Peki, Hz. Nuh’un şikâyet ettiği bu son durum neydi?

Daha önce de zikrettiğimiz üzere Şuara suresinde Nuh kavminin liderleri O’na şöyle demişti: “*Ey Nuh! Eğer bu işe son vermezsen, şüphesiz taşlanacaklardan olacaksın*” dediler.”¹² Yani seni ve aileni taşlarız. İşte Hz. Nuh şikâyetinde kavminin, kendisini ve ailesini taşıyarak öldürmekle tehdit ettiklerine değindi. Madem Hz. Nuh ve ailesi ahalinin gözünde henüz makbul bir yola giremediler, öyleyse onları tehdit ettikleri şeyi onlara uygulayacaklar. Çünkü Allah Teâlâ doğru yolu bulamayacakları bir şekilde onları sapıttı. Hz. Nuh da bu tehdit meselesini kapattı ve bu tehdit dolayısıyla bedddua ederek şöyle dedi: “*Sen de o zalimlerin sadece şaşkınlıklarını artır.*”

Ayette dürülmüş olan konulara baktığımız zaman kelamın zikredeceğimiz şu şeklide uyumlu olduğunu görüyoruz: Bu kimseler çokça saptırdılar. Birçok insanı yoldan çıkardılar ve bizi de taşıyarak öldürmekle tehdit ettiler. Ya Rabbi! Sen de onların çoğunun makbul gördüğü yoldan onları saptırdın. Öyleyse Sen de ya Rabbi, beni öldürerek benden kurtulmak isteyenlerin sapıklığını arttır. Bu ifade

¹⁰ Abdullah Şehhâte, *Tefsîru’l-Kur’âni’l-Kerim, Dâru’l-Ğarîb*, Kahire, 1. Baskı, 2000, 10/6113.

¹¹ *Fî Zilâli’l- Kur’ân*, 6/3716.

¹² eş-Şuâra, 26/116

muhtevası açısından esasen Hz. Nuh'tan, Allah Teâlâ'dan kendisini ve beraberindeki inananları düşmanlarından kurtarmasını istemeye dönük bir duadır.¹³

5. مِمَّا خَطِيئَاتِهِمْ أُغْرِقُوا فَأَذْخَلُوا نَارًا فَلَمْ يَجِدُوا لَهُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَنْصَارًا

“*Hatalarından dolayı boğuldular, ateşe sokuldular, kendilerine Allah Teâlâ'ya karşı yardımcılar da bulamadılar.*”

İnkârda ısrar etmeleri, iman etmekten yüz çevirmeleri ve işledikleri günahları sebebiyle Allah Teâlâ gönderdiği tufanla onları suda boğdu. Sonra kabir azabında onları ateşe soktu veyahut cehennem ateşine soktu. Allah Teâlâ'dan başka kendilerine yardım edecek kimse bulamadılar. Ne evlat, ne mal, ne iktidar, ne de dost olarak kabul ettikleri düzmece tanrıları...

Bu ayette, isyancı, kıt anlayışlı sapıkların işi bitiriliyor. Hayat kütüğünden isimleri siliniyor, defterleri dürülüyor. Bu, surenin akışının Hz. Nuh'un onların yok edilmeleri için yaptığı duayı sunmasından önce gerçekleşiyor. Burada suda boğulmaları ayrıntılı olarak anlatılmıyor, onları boğan tufandan da uzun uzadı ya söz edilmiyor. Çünkü burada kalıcı olması istenen atmosfer, işlerinin çarçabuk bitirilmiş olmasıdır. Öyle ki onların suda boğulmaları ile ateşe sokulmaları arasındaki mesafe de “fa” bağlacı ile ortadan kaldırılıyor. Kur'an-ı Kerim'in olağanüstü tasvirler ve çarpıcı ifadeler yoluyla mesajlarını iletmede kullandığı genel yöntem budur. Allah Teâlâ'nın izniyle tufan ve boğulmalarını tafsilatıyla anlatacağız.

6. وَقَالَ نُوحٌ رَبِّ لَا تَذَرْ عَلَى الْأَرْضِ مِنَ الْكَافِرِينَ دَيَّارًا - “*Nuh dedi ki: “Rabbim! Yeryüzünde hiçbir kâfir bırakma.*”

Daha önceki ayette de açıklandığı üzere kavmi, günahları ve Hz. Nuh'un onlara beddua etmesi yüzünden boğuldular. Çünkü Hz. Nuh onlarla çok uzun zaman kaldığı halde onlardan sadece çok azı O'na iman etti. Allah Teâlâ bu durumu şu ayette kendisine haber verdi: “*Kavminden daha önce iman etmiş olanlardan başka, artık hiç kimse iman etmeyecek. O halde, onların yapmakta oldukları şeylerden dolayı üzülme.*”¹⁴

Kâfirlerin tamamının helak olması ve evlerinde bir kişiyi dahi bırakmaması için Allah Teâlâ'ya dua etti. Çünkü Hz. Nuh onlarla beraber tam dokuz yüz elli sene yaşadı. Onları davet ederken her yola başvurdu. Fakat onların kulakları sağırlaşmış, kalpleri taşlaşmıştı. İsyankâr, kıt anlayışlı zalimler dönüştüler. Bu yüzden Hz. Nuh da yeryüzün zalimlerden temizlenmesi için Rabbine dua etti. Bir daha bu isyancılar yeni neslin imanları karşısında engel teşkil etmesinler.¹⁵

¹³ el-Meydânî, *Nuh aleyhisselam ve Kavmuhi fi'l-Kur'âni'l-Mecid*, s. 208.

¹⁴ Hûd, 11/36

¹⁵ Abdullah Şehhâte, *Tefsîru'l-Kur'âni'l-Kerîm*, 15/6114.

7. إِنَّكَ إِن تَذَرُهُمْ يُضِلُّوا عِبَادَكَ وَلَا يَلِدُوا إِلَّا فَاجِرًا كَفَّارًا - “Zira sen onları bırakırsan kullarını yoldan çıkarırlar ve sadece ahlâksız ve kâfir çocuklar doğururlar.”

Ey Rabbimiz eğer sen bu isyancı kâfirleri bırakırsan, insanları putlara tapmaya çağırarak şirke sürükleyecekler. Zaten kâfirler o dönemde çocuklarını Hz. Nuh’a uymamaları için hep uyarıyorlardı. Adam çocuğunu Hz. Nuh’un yanına getirip çocuğa şöyle diyordu: “Bu adamdan uzak dur ve sakın uyma! Benim babamda tıpkı seni şuan uyardığım gibi buna uymamam hususunda beni uyardı.” Hz. Nuh sapkınlığın artık bunlarda kökleştiğini, sapıklık ve saptırmada iyice şımardıklarını anlamıştı.¹⁶ Bundan dolayı Hz. Nuh şöyle diyordu: “Doğrusu sen onları bırakırsan kullarını saptırırlar.” “Kullarını” ifadesinden Hz. Nuh’un müminleri kastettiği anlaşılıyor. Çünkü bu kelime Kur’ân-ı Kerim’de buna benzer yerlerde bu anlamda kullanılır. Buna göre ya, zalimler sahip oldukları süper güçlerini kullanarak müminleri inançlarından döndürürler. Veya zalimlerin büyük bir iktidara sahip olmaları, bunun yanı sıra Allah Teâlâ’nın onları rahat bırakması müminleri yanıltır, böylece inançlarından dönerler.

Ayrıca zalimler, kâfirlerin doğup geliştiği bir çevre, bir ortam oluştururlar. Bu çevrede doğan çocuklar küfrün yaygınlaşmasına aracı olurlar. Çünkü zalimlerin oluşturduğu ortam onları kendine göre biçimlendirir. Aydınlığın doğmasına fırsat vermez. Kendi oluşturdukları sapık ortamın çevrelerini bürümesi sonucu gözlerini açamaz olurlar. İşte Hz. Nuh’un sözleri bu gerçeğe işaret ediyor. Kur’ân-ı Kerim bu sözleri şu şekilde aktarır: “Sadece ahlâksız ve çok inkârcıdan başkasını doğurup yetiştirmezler...” Onlar toplumun içinde batıl ve sapık geleneklerin yayılmasına önayak olurlar. Bunlara dayalı gelenekler, rejimler, düzenler ve yasalar oluştururlar. Bunların gölgesinde de Hz. Nuh’un söylediği gibi ancak ahlâksızlar, kâfirler yetişir.

İşte bu yüzden Hz. Nuh kırıp geçirmeyi, taş üstünde taş bırakmamayı temenni eden ezici bedduada bulunuyor. İşte bu yüzden Allah Teâlâ duasını kabul ediyor, yeryüzünü o kötülükten temizliyor, her şeye gücü yeten, karşı konulmaz gücüyle o pislikleri yıkıyor, yeryüzünü arındırıyor.

Hz. Nuh duasının sonunda yaptığı yok etmeyi, kırıp geçirmeyi, ezmeyi öngören bedduasının yanı sıra şunları da söylüyor: “Zalimlerin de yalnız belakini artır.” Yani onları yok et, köklerini kurut. Bunun yanı sıra şu ürpertici, şu sevimli yakarış yer alıyor:¹⁷

8. رَبِّ اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَلِمَنْ دَخَلَ بَيْتِي مُؤْمِنًا وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَلَا تَزِدِ الظَّالِمِينَ إِلَّا تَبَارًا

¹⁶ A.g.e, 15/6115

¹⁷ Fî Zilâli’l-Kur’ân, 6/3717.

“Ey Rabbim! Bana, babama, anama, mümin olarak evime girene ve bütün inanmış erkek ve kadınlara mağfiret buyur. Zalimlerin de sadece helakini artır.”

Hz. Nuh, kıssasını Nuh Suresi’ndeki bu ayeti kerime ile bitiriyor. Bu salih bir peygamberin yakarışidir.¹⁸ Hz. Nuh’un bir peygamber olarak, Rabbinden kendisini bağışlamasını istemesi, yüceler yücesi Allah Teâlâ’nın huzurunda saygın bir peygambere yaraşır bir edep tavrıdır. Rabbi huzurunda bir kulun tavrıdır bu. İnsan olduğunu, hata ettiğini, kusur işlediğini unutmayan, bununla beraber itaat eden, kulluk sunan ve Allah Teâlâ’nın lütfu ile kendisini bürümedikçe amelleri ile cennete giremeyeceğini bilen bir kulun edep tavrıdır bu.¹⁹

“*Babama, anama*” ifadesiyle anne-babası için yaptığı dua... Bir peygamberin mümin anne-babasına yönelik iyiliğinin belirtisidir. Eğer anne babası mümin olmasalardı, diğerleri ile birlikte suda boğulan kâfir oğlunu reddettiği gibi onları da reddederdi. (Oğlu ile ilgili meseleye Hûd suresinde değinilmiştir.)

Özel olarak evine mümin olarak girenler için yaptığı dua da bir müminin bir başka mümine yönelik iyilik temennisinin ifadesidir. Kendisi için istediği gibi kardeşine de hayır dilemesidir. Evine mümin olarak girenlerin Özellikle belirtilmesi, bunun kurtuluş alameti olmasından ve onların kendisi ile birlikte gemiye binecek olmasından dolayıdır.

Bundan sonra genel olarak tüm mümin erkek ve kadınlara dua etmesi de, bir müminin tüm zaman ve mekânlardaki müminlere yönelik iyi duygularının, zaman ve mekân farklılığına rağmen aradaki yakınlık bağının bilincinde oluşunun ifadesidir. Hiç kuşkusuz bu, zaman ve mekân farklılığına rağmen bağlılarını, sağlam sevgi, köklü özlem bağları ile birbirine bağlayan bir inanç sistemine özgü hayret verici bir sırdır. Yüce Allah bu sırrı hem inanç sisteminin özüne hem de inanç bağı ile birbirlerine bağlayan müminlerin kalplerine yerleştirmiştir.²⁰

Bazı âlimler şöyle demiştir: Hz. Nuh’a karşılık verip bedduasıyla yeryüzündeki kâfirleri boğan Allah Teâlâ, yine onun duasına icabet edip mümin erkek ve kadınlara merhamet etmesi zatına elbette daha da yaraşır.²¹

Müminlere yönelik bu sevgiye karşın, zalimlere karşı da derin bir nefret duyuyordu:

¹⁸ Abdullah Şehhâte, *Tefsîru’l-Kur’âni’l-Kerîm*, 15/6115.

¹⁹ *Fî Zilâli’l-Kur’ân*, 6/3717

²⁰ *Fî Zilâli’l-Kur’ân*, 6/3718.

²¹ Muhammed Abdülhak b. Atiyye, *el-Muharraru’l-Vecîz Fî Tefsiri’l-Kitâbi’l-Aziz*, Dâru’l-Kütübî’l-İlmiyye, Beyrut, 1.Baskı, 15/126.

“*Zalimlerin de yalnızca helâkini artır.*” Yani imana ve hayır yoluna engel olan bu zalim topluluğunu helak et.²²

Bu bölümde Hz. Nuh’un Rabbine açıklamasından, kavmine karşı mücadelesinden, Allah Teâlâ’ya şikayetinden, kavmine beddua etmesinden ve onlara ilahi azabın inişinden bahsedilmiştir. Öncelikle Allah Teâlâ’ya, Kur’ân’daki ayetlere ve müfessirlerin görüşlerine dayandım.

Bu surede seçkin peygamber Hz. Nuh’un cihadının aydınlık bir tablosu sunuldu. Bir de inatçıların, zalimlerin yanı sıra ısrarını somutlaştıran karanlık bir tablo çizildi. Bu iki tablo kalbe bu saygın ruha yönelik bir sevgi, bu soylu cihada yönelik bir hayret, zorluklar ve meşakkatler ne olursa olsun, acılar ve fedakârlıklar ne kadar ağır olursa bu sarp yolda yürüme isteği ve kararlılığı uyandırdılar. Çünkü bu yol, insanı kendisi için yeryüzünde öngörülen kemâl/kusursuzluk düzeyine ulaştıracak biricik yoldur. Bu yol aracılığı ile insan yüceler yücesi, Allah Teâlâ’ya doğru yol alır.²³

²² Abdullah Şehhâte, *Tefsîru’l-Kur’âni’l-Kerim*, 15/6115.

²³ *Fî Zilâli’l-Kur’ân*, 6/3718.

Beşinci Bölüm

**HZ. NUH'UN GEMİSİ VE
BÜYÜK TUFAN**

Birinci Konu

ALLAH TEÂLÂ'NIN HZ. NUH'A İMAN EDENLERİN DIŞINDA BAŞKA KİMSENİN İMAN ETMEYECEĞİNİ VAHY ETMESİ VE GEMİ YAPMASIN EMRETMESİ

Allah Teâlâ buyuruyor ki:

“Nuh’a, “Senin milletinden, inanmış olanlardan başkası inanmayacaktır; onların yapageldiklerine üzülmeye; nezaretimiz altında, sana bildirdiğimiz gibi gemiyi yap. Haksızlık yapanlar için bana başvurma, çünkü onlar suda boğulacaklardır” diye Allah tarafından vahyolundu. Gemiyi yaparken, milletin inkârcı ile gelenleri yanına uğradıkça onunla alay ederlerdi. O da: “Bizimle alay ediyorsunuz ama alay ettiğiniz gibi biz de sizinle alay edeceğiz; rezil edecek olan azabın kime geleceğini ve kime sürekli azabın ineceğini göreceksiniz” dedi.”¹

Ayetlerin Açıklaması

– وَأَوْحِي إِلَىٰ نُوحٍ أَنَّهُ لَنْ يُؤْمِنَ مِنْ قَوْمِكَ إِلَّا مَنْ قَدْ آمَنَ – *“Nuh’a, “Senin milletinden, inanmış olanlardan başkası inanmayacaktır;”*

İman etmeye yetenekli kalpler iman etmişlerdir. Geride kalan kalplerde iman etme yeteneği, imana gelme eğilimi yoktur. Kullarını herkesten iyi tanıyan ve neyin mümkün, neyin imkânsız olduğunu herkesten iyi bilen Allah Teâlâ, Hz. Nuh’a böyle vahyetti. Bu durumda yararsız çağrı faaliyetini yürütmek yersiz ve anlamsızdır. Onların yaptıkları kâfirliklerin, yalanlamaların, meydan okumaların ve alaya almaların sana hiçbir zararı, sana yönelik hiçbir sorumluluğu yoktur.² O halde;

– فَلَا تَبْتَئِسْ بِمَا كَانُوا يَفْعَلُونَ – *“Onların yaptıklarına üzülmeye;”*

¹ Hûd, 11/36_39.

² Fî Zilâli'l-Kur’ân, 4/1876.

Yani karamsarlığa ve endişeye kapılma. Yaptıkları kötülöklere aldırış etme, önem verme. Kendi hesabına endişe etme; çünkü onlar sana hiçbir zarar veremezler. Onların hesabına da üzölme; çünkü onlardan hayır gelmez.³

Ayetteki بِمَا كَانُوا يَفْعَلُونَ - “onların yaptıklarına” sözünün anlamı şudur: Yapmış oldukları inkârı, dalga geçmeyi, alay etmeyi, engel olmayı, eziyet etmelerini ve yalanlamalarını ciddiye alıp üzölme. الْإِبْتِئَاسُ /el-İbtiâs kelimesi بُؤُسُ /Bü’s kelimesinden türetilen iftiâl babından gelen bir mastardır. Manası, endişe edip üzölme. Yani endişeye düşen zavallılar gibi üzölme. Yaptıkları eziyetleri ve yalanlamaları bu kadar uzun süre düşünerek kederlenme. Onların ve yaptıklarının devri bitti ve intikam zamanı geldi.⁴

Hz. Nuh’a yapılan bu açıklama onlara gelecek olan helakin umumi olduğuna işaret ediyor. İman etmelerinden umudu kesmek, hikmetin artık mühlet veremeyeceğini gerektirdiğini gösterir. Çünkü onları imtihan edilmeye götüren imtihanın gayesi olan tüm yollar kapanmıştı. Hayatta kalmalarının bir hikmeti kalmamıştı. Bu yüzden onlara genel bir ceza göndermek daha hikmetli bir iş olurdu. Zira onları davet etmeye devam etmenin bir faydası kalmamıştı.⁵

“Nezaretimiz altında, sana bildirdiğimiz gibi gemiyi yap.” - وَاضْعِ الْفُلْكَ بِأَعْيُنِنَا وَوَحْيِنَا وَلَا تُخَاطِبْنِي فِي الدِّينِ ظَلَمُوا إِنَّهُمْ مُخْرَقُونَ

Ayetteki Allah Teâlâ’nın “gemiyi yap” kavli şerifi, boğulmaktan kurtulmalarına önlem olacak şeyin su üzerinde yüzen ve akıp giden bir binek olduğuna işaret ediyor. Ayrıca bu ayet incek olan suyun dağların tepesine dahi ulaşacağına ve kalelere sığınmanın bile boğulmaktan kurtaramayacağına işaret ediyor. Artık geminin dışında kendilerini kurtaracak bir şey düşünmelerinin bir faydası yoktur. Aklen gereken hususlara dayanan icaz-ı beyanın muhteşem ifadelerinden biri olduğu için وَاضْعِ الْفُلْكَ “gemiyi yap” cümlesiyele yetinildi. Çünkü bu cümle akıllı ve kıvrak zekâyâ sahip bir insanın aklına geebilecek tüm manalara delalet etmektedir.

Allah Teâlâ’nın بِأَعْيُنِنَا وَوَحْيِنَا - “Nezaretimiz altında, sana bildirdiğimiz gibi” kavli şerifi, geminin yapım aşaması, projesi, yapılacak işin planı, gemiyi yaparken kullanılacak malzemelerin belirlenmesi, uygulanacak yöntem gibi durumlar ilahi vahiy ile belirlendiğini ve özenle, yönlendirici bir gözetim ve daimi bir rehberlikle çevrili olduğunu gösterir. Öyle ki bu gemi, bu denli sağlam yapılmasıyla hangi amaç için yapılmışsa onu gerçekleştirebilsin. Bu ise, Hz. Nuh zamanındaki elde

³ A.g.e, 4/1876.

⁴ Ahmed Nevfel, *Tefsiru Sureti Hûd*, s.144.

⁵ el-Meydânî, *Nuh aleyhisselam ve Kavmuhi fi'l- Kur'âni'l- Mecid*, s. 108.

mevcut olan imkânlar nispetinde gerçekleştirilmiştir.⁶ Ayetteki الْفُلُّ kelimesi gemi manasındadır.

Hız. Nuh marangoz olduğundan suyun üzerinde durabilecek ve gidebilecek bir bineğin yapılmasıyla alakalı bir fikre sahipti. Hız. Nuh, geminin mimari yapısı ve iş planı kendisine henüz bildirilmeden, daha ilk hazırlık aşamasında atacağı ilk adımdan itibaren Allah Teâlâ'nın gözetimine, yönlendirici kontrolüne ve rehberliğine muhtaçtı.

Allah Teâlâ Hız. Nuh'a gemi yapma yöntemini bildirmeden önce ve bildirdikten sonra da, desteği ve rehberliğiyle hep O'nunla olmuştur. Bir şeyi yapma metodu her zaman önceliği bulunan bir hususiyettir; bu yüzden ifadede de önce gelmiştir. Nitekim Allah Teâlâ'nın buna işaret eden وَاصْنَعْ - "yap" kavli şerifi pratiğe dökme safhasına geçişi ifade eder. Mantıklı olan ve akla ilk gelen, işi yapan bir kimsenin desteğe, yönlendirici irşad ve rehberlik gibi durumlara ihtiyacı olduğudur. Bu yüzden cümlenin sözcüklerinin gerdanlık gibi dizilimi بِأَعْيُنِنَا - "gözetimimiz altında" ifadesini وَاصْنَعْ - "yap" ibaresinin hemen peşinden arada hiçbir fasıla olmadan –bu fasıla ne kadar ehemmiyetli ve şart olursa olsun- bitişmesini gerekli kıldı.

Ayetteki بِأَعْيُنِنَا lafzı Hız. Nuh'un, özen göstermek, yönlendirmek ve doğruyu göstermek gibi çeşitli yardımlarla kuşatıldığını ifade etmek amacıyla çoğul sığasıyla getirilmiştir. Tıpkı güçlü kılarak yardım etmek, malzemelerin hazırlanmasını gözetim altında gerçekleştirmek ve kavminin düşmanlıklarına karşı korumakla O'na yardım etmek gibi...

Ayette geçen بِأَعْيُنِنَا lafzındaki "ba" harfi, Allah Teâlâ'nın onun her taraftan ilahi bir özenle kuşatacağına dair vermiş olduğu yüce vaadine işaret eder. Adeta o ilahi özen bir zarf ve Hız. Nuh da mazruftur. Dolayısıyla istemediği şeyler O'na bulaşamaz. O vadin bir benzeri de Allah Teâlâ'nın Efendimiz (s.a.v)'e buyurmuş olduğu şu kavli şerifidir:

وَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ فَإِنَّكَ بِأَعْيُنِنَا - *"Rabbinin hükmü yerine gelinceye kadar sabret; doğrusu sen, Bizim nezaretimiz altındasın"*⁷

Firavun'un sarayında daha çocukken Allah Teâlâ'nın Hız. Musa hakkındaki; وَالْقَيْتُ عَلَيْكَ مَحَبَّةً مِنِّي وَلَتُضَعَّ عَلَيَّ عَيْنِي - *"Ey Musa! Gözümün önünde yetişesin diye seni sevimli kıldım."*⁸ kavli şerifinde الْعَيْنُ "göz" lafzı müfret olarak gelmiş ve علي harfi ile müteatti olmuştur. Çünkü Hız. Musa daha o zamanlarda Firavun'un

⁶ el-Meydânî, Nuh aleyhisselam ve Kavmuhu fi'l- Kur'âni'l- Mecid, s. 108.

⁷ et-Tûr, 52/48

⁸ Tâha, 20/39

sarayında Allah Teâlâ'nın Hz. Musa'nın sevgisini kalplerine koyduğu kimseler tarafından korunuyor ve el üstünde tutuluyordu. Kendisinin kötülüğünü isteyecek ve zarar görmesi için türlü tuzaklar kuracak bir topluluğun arasında değildi.

Geminin tasarımı Allah Teâlâ'nın bildirmesi ile olunca; ayette **بَاعَيْنَا** lafzından hemen sonra **وَوَحَيْنَا** "bildirmemiz ile" lafzı getirildi. Çünkü tasarım işi geminin suyun üstünde mükemmel yüzmesi için şarttır. Bu nedenle ayet-i kerime ibaresiyle, akla gelen manalar ile ifade edilmek istenen çeşitli maksatlarla uyuşmuş oldu. Bu, ayette geçen muhteşem ve güzel dokunuşların yanında çok yüksek bir edebi üsluptur.⁹

وَلَا تُخَاطِبْنِي فِي الَّذِينَ ظَلَمُوا إِنَّهُمْ مُّعْرِضُونَ - *"Haksızlık yapanlar için bana başvurma, çünkü onlar suda boğulacaklardır."*

Varacakları yer kararlaştırıldı ve zaman onlar için bitti. Ne hidayetleri için ne de aleyhlerinde dua ederek bana başvurma! Başka bir ayette kavminden umudunu kestiği zaman onlara beddua ettiği geçmiştir.

Allah Teâlâ buyuruyor ki:

*"Nuh: "Rabbim! Beni yalanlamalarına karşılık bana yardım et" dedi. Bunun üzerine ona şöyle vahyettik: "Nezaretimiz altında, sana bildirdiğimiz gibi gemiyi yap; buyruğumuz gelip tandırdan sular kaynayınca her cinsten birer çifti ve aleyhine hüküm verilmiş olanın dışında kalan çoluk çocuğunu alıp gemiye bindir. Haksızlık yapanlar için bana başvurma, çünkü onlar suda boğulacaklardır."*¹⁰

Mü'minin ve Hûd surelerindeki bu iki ayet arasındaki benzerlik, bize farklı tabirlerin kendi aralarında tamamlayıcı manalar taşıdığını ifade ediyor:

Şuan kafa yorduğumuz Mü'minin suresinde geçen şu ayette Hz. Nuh Rabbi-ne **رَبِّ انصُرْنِي بِمَا كَذَّبُونِ** - *"Rabbim! Beni yalanlamalarına karşılık bana yardım et"* şeklinde dua ediyor. Allah Teâlâ da duasına hemen icabet ediyor: **فَأَوْحَيْنَا إِلَيْهِ أَنْ اصْنَعْ** - *"Bunun üzerine ona şöyle vahyettik: "Nezaretimiz altında, sana bildirdiğimiz gibi gemiyi yap ..."* ve bu icabetini takip manasına gelen "fa" harfi ve malum fiil getirerek gerçekleştiriyor. Hûd suresindeki ayet zaten geride geçmişti. Bu ayette Allah Teâlâ'nın ileride kavminden hiç kimsenin iman etmeyeceği hususunda O'nu umutsuzluğa düşürdüğü şu ifadesi geçmektedir: **لَنْ يُؤْمِنَ مِنْ قَوْمِكَ إِلَّا مَنْ قَدْ** *"Senin kavminden, inanmış olanlardan başkası inanmayacaktır"* ve Allah Teâlâ ona şöyle buyurdu: **فَلَا تَبْتَئِسْ بِمَا كَانُوا يَفْعَلُونَ** - *"Onların yaptıklarına üzülmə"* Yani onları terk et, davet etmeyi bırak ki, eziyetlerine maruz kalmayasın. Daha

⁹ el-Meydânî, Nuh aleyhisselam ve Kavmuhi fi'l- Kur'âni'l- Mecid, s. 110.

¹⁰ el-Mü'minûn, 23/26-27.

önce sana yaptıkları çeşitli eziyetlerden dolayı da üzülmeye. Bu yüzden darlanma ve kederlenme. Çünkü azap onlara indi incek, onlardan intikam da alınacak. فَلَا وَاضِعَ الْفُلِّكَ بِأَعْيُنِنَا - “Onların yaptıklarına üzülmeye” cümlesine بِأَعْيُنِنَا “nezaretimiz altında, sana bildirdiğimiz gibi gemiyi yap.” cümlesini atfetmiştir. Bu cümle başında fa-i takip bulunan cümleye atf olunduğundan bu da takip hükmündedir. Ve ancak bu şekilde Mü'minûn suresinin ayetiyle örtüşür.¹¹

Hûd suresinin ayeti burada noktalanıyor ve Hz. Nuh'un gemiyi yapım olayına ve gemi yapılırken gerçekleşen bazı olayları aktarmaya geçiş yapıyor.

Hûd suresinde anlatılanlar yeterli olduğu için Mü'minin suresindeki ayette, bir daha umutsuzluğa düşürmek ve umutsuzluktan sonra teselli edici ifadeler kullanılmamıştır. Fakat Mü'minin suresindeki ayette Allah Teâlâ'nın Hz. Nuh'a gemiyi yapma emrini verdiği andan itibaren ifadeleri geçmektedir. Allah Teâlâ O'na buyurdu ki:

“*Buyruğumuz gelip tandırdan sular kaynayınca her cinsten birer çifti ve aleyhine hüküm verilmiş olanın dışında kalan çoluk çocuğunu alıp gemiye bindir.*” Böylece talimatın sonuna kadar ifadeler devam etmektedir. Olayın gerçekleşmesinden az bir zaman önce Allah Telânın bu talimatında ona şöyle dediğini görüyoruz. فَاسْلُكْ فِيهَا yani düzenli bir şekilde onları gemiye bindir.

Olayın gerçekleştiği anda Allahın ona buyurduğunu ifade eden tabir şöyledir: فَاسْلُكْ فِيهَا - “*gemiye yükle dedik.*” Gerideki ifade yeterli olduğundan burada düzenli bir şekilde gemiye bindirme hususuna değinmemiştir. Ayrıca hızlı gelişen böyle bir olay esnasında bazı düzen koşullarını göz ardı etmek ve kurtarmak amacıyla hepsini gemiye bindirmeyi gerçekleştirmek mümkün olmayabilir. Zira içinde bulunulan bu durum geç kalmaya, ağır hareket etmeye, düzene tamamen riayet etmeye müsait olmayabilir. Çünkü tufanın onlara ulaşmasına az kalmıştır.

Mü'minin suresinde kendisiyle beraber ailesi dışında kalan kavminden kendisine iman edenleri yükle emrini ifade eden bir cümle geçmemektedir. Çünkü o anda Hz. Nuh'un tüm gayreti kendini ve kavminin kendilerine karşı düzenledikleri tuzaklara maruz kalan ailesini kurtarmaktı. Diğer mü'minler ise azınlık olduğu için kavmin tuzaklarının hedefinde değillerdi.¹²

Ancak ne zamanki boğma işlemi uygulansın emri gelince, tufanın

¹¹ el-Meydânî, *Nuh aleyhisselam ve Kavmuhi fi'l- Kur'âni'l- Mecid*, s. 274.

¹² A.g.e, s.274.

gerçekleşmeye başladığını ve gemiye hemen binmenin gerektiğini haber vermek için tandır kaynamaya başlayınca Allah Teâlâ şöyle buyurdu:

“*Dedik ki: “(Canlı çeşitlerinin) her birinden iki eş ile -(boğulacağına dair) aleyhinde söz geçmiş olanlar dışında- aileni ve iman edenleri gemiye yükle!*”¹³

Allah Teâlâ burada Hz. Nuh’a bir de ailesi dışında kalan kavminden iman edenleri bindirmesini de emrediyor. Çünkü Hz. Nuh’un gemisi Allah Teâlâ’nın boğulmaktan kurtarma planını gerçekleştiren tek araçtı. Ailesi dışındaki iman edenler ise bu kurtarılmaya müstahaktırlar. Bunların gemiye binmesiyle beraber tufan emrini yerine getirmek üzere ilahi vahiy inmeye başladı.

Yukarıda geçen Müminun suresinin ayetinde onlardan bahsedilmemesi gemiye bindirilmedikleri anlamına gelmez. Gelen vahiyde onların eklenmesi nesih anlamına gelmez. Önceki ayette bahsedilmeyip sonraki ayette bahsedilmeleri muktezay-ı hale uygun bir hikmetin gözetildiği anlaşıyor.

İşte bu şekilde farklı tabirler arasından kastedilen manayı aydınlatan işaretlerle beraber, ayetler arasındaki bütünlüğü görüyoruz. Kur’ân-ı Kerim’in iniş safhalarında gözetilen hatırlatma, irşad etme ve ders çıkarma gibi amaçları gerçekleştirmek ve de her bir safhanın Kur’ân-ı Kerim’in getirdiği açıklamanın muhatabı olan toplumun sorunlarına paralel olması bir tarafa, ayetler arasına serpiştirilen mükemmel ve açıklayıcı tertibatı olmasa elbette bu manalar elde edilemezdi.¹⁴

Müminun suresinde geçen ayetin içeriğini düşünmeye çalışalım:

فَأَوْحَيْنَا إِلَيْهِ أَنْ اصْنَعْ الْفُلْكَ بِأَعْيُنِنَا وَوَحَيْنَا cümlesinde fa-i takip ile فَأَوْحَيْنَا tabiri şu anlama geliyor: Yani Nuh’un “*Rabbim beni yalanlamalarına karşı bana yardım et*” duasının hemen ardından O’na vahyettik. فَأَوْحَيْنَا kelimesi azamet nun’u ile gelmiştir. Çünkü vahyedilenin içeriği, yüce bir ilahi hükme delalet eden bir şeyle sorumlu tutulmayı ifade ediyor. Allah Teâlâ’nın o yüce hükmü de zalim bir toplumu boğmak için meydana gelecek olan büyük bir tufan hadisesidir. فَأَوْحَيْنَا kelimesinde ki “fa” üzerine atfedilen mahzuf bir matufu aleyhi açığa çıkarıyor. Hûd suresinin ayetinde hazf edilen bu matufu aleyhe biraz açıklama getirilmiştir. Cümlemin açılımı şudur: “Onun duasına icabet edip ona yardım etmekle hükmümüzü yerine getirdik. Zalim kavmini boğma kararı aldık. Ve O’na; sana iman edenlerin dışında başka kimsenin iman etmeyeceğini bildirdik. Artık yaptıklarından dolayı üzülme. Ve O’na nezaretimiz altında, bildirdiğimiz şekilde gemiyi yap dedik...”

أَنْ اِصْنَعْ الْفُلْكَ ifadesindeki أَنْ tefsiriyye (açıklama ifade eden “أَنْ”) harfidir. أَيْ

¹³ Hûd, 11/40.

¹⁴ A.g.e, s.275

(yani) manasına gelir. “En”-i tefsiriyye öncesinde قَوْلْ kelimesinin ifade ettiği anlamı ifade eden fakat aynı harflerden oluşmayan bir kelime geçen “en” dir. Burada ki en-i tefsiriyye de bu şekilde gelmiştir. Çünkü قَوْلْ أَوْحَيْنَا إِلَيْهِ tabirindeki fiili قَوْلْ manası taşır. Hâlbuki harfleri farklıdır. Ardından gelen kelam da Allah Teâlâ’nın Hz. Nuh’a vahyettiği hususun tefsiridir.

”Yap” اضْع: Yapmanın kökünde çalışmak vardır. Bu kelimenin maharet ve uzmanlık isteyen çalışmalarda kullanılması yaygındır. El sanatları gibi. Allah Teâlâ’nın Hz. Davud hakkında söylediği ayet de bu minvaldedir. Allah Teâlâ bu-yuruyor ki:

”O’na, sizi savaşta korumak için zırh yapma sanatını öğrettik, artık şükreder misiniz?”¹⁵

Malumdur ki dalgalı bir denizde yüzecek, insanları, hayvanları ve yiyecek malzemelerini taşıyacak ve dev dalgalar oluşturan sağanak yağmurlara maruz kalacak, dağlar gibi dalgalar arasında savrulacak bir gemi yapmak ciddi ve devasa bir sanat ister. Ayrıca planlamada, yapımda, tafsilatında ve parçalarını birleştirmede uzmanlık ister. Mutlaka gemiyi yaparken güvenli bir yönlendirme ve irşad etme yollarıyla kuşatılmak lazım. Aksi takdirde bir kusur ve hata yapmak, gemiye binenlerin hemen boğulmalarına yol açabilir. Bu itibarla gemiyi yeni bir tasarımla yapması isteniyor. Farklı tecrübelerle bakmayarak, yapımı bittikten sonra binenlerin tufandan kurtulmasına sebep olacak yeni bir icatla gemiyi yapmak gerekir.

Bununla beraber Hz. Nuh marangoz olduğu için buna dair bilgisi vardı ama daha önce denizde kullanılacak bir gemi yapmadığı için, geminin nasıl yapılacağı kendisine vahiy ile bildirilmesi gerekiyordu. Ayrıca Allah Teâlâ tarafından özenle, gözetim ve yönlendirme ve muhafaza ile kuşatılması gerekiyordu.¹⁶ Bunun için Allah Teâlâ şöyle buyurdu: “*Bunun üzerine ona şöyle vahyettik: “Nezaretimiz altında, sana bildirdiğimiz gibi gemiyi yap.”*”

“*Gemiyi yaparken, milletin inkârcı ileri gelenleri yanına uğradıkça onunla alay ederlerdi. O da: “Bizimle alay ediyorsunuz ama alay ettiğiniz gibi biz de sizinle alay edeceğiz; rezil edecek olan azabın kime geleceğini ve kime sürekli azabın ineceğini göreceksiniz” dedi.*”

Artık Hz. Nuh’un gemi yapımına karar verildi ve uygulamaya geçildi. Bu başlama şöyle tasvir edildi: وَيَضَعُ الْفُلْكَ “*gemiyi yapıyordu...*” ve kavminin geminin yapılmasına karşı tutumları da anlatılmaya başlandı. Yine muzari fiille ifadeye

¹⁵ el-Enbiyâ, 21/80

¹⁶ el-Meydânî, Nuh aleyhisselam ve Kavmuhi fi’l- Kur’âni’l- Mecid, s. 277.

başlandı. Sahneye canlılık ve ciddiyet kazandıran bu muzari fiildir. Çünkü biz bu tabir ışığında sahneyi görür gibi hayalimizde canlandırıyoruz. Bu sahnede Hz. Nuh'un geminin yapımına ve hazırlığına kendini tamamen kaptırdığını görüyoruz. Kavminin peş peşe gruplar halinde, gürültü çıkararak Hz. Nuh ve yeni ica-dıyla alay ederek geçtiklerini görüyoruz. Artık onların alaycı davranışlarını ve söz-lerini tasavvur etmek sana kalmıştır. Çünkü Kur'ân-ı Kerim bunu tasavvur etme-yi senin hayal gücüne bırakmıştır.

Allah Teâlâ'nın şu kav-i şerifini iyice bir düşün: **وَكُلَّمَا مَرَّ عَلَيْهِ مَلَأَ مِنْ قَوْمِهِ سَخِرُوا** *"milletinin inkârcı ileri gelenleri yanına uğradıkça onunla alay ederlerdi."* Bu cümle hal cümlesidir. Bu cümle, bu alaycı tavrın sıklıkla tekrarlandığını gösteri-yor. Zira onlar Hz. Nuh'un yaptığı bu işten kendilerine alaya alınacak yeni bir a-lay konusu buluyorlardı. Özellikle de bu işi gemiye hiç ihtiyacın ve gereğin olma-dığı bir yerde yapıyordu. Zira bu olay Şam ve Irak arasında bir bölgede gerçekle-şiyordu. İşte onlar da kendisine her uğradıklarında durup alay ediyorlardı.¹⁷ Çün-kü onlar sadece işin görünen yüzünü görüyorlardı. Arka plandaki vahiyden ve i-lahi emirden haberdar değillerdi. Onlar sadece zahiri idrak edebiliyorlardı. Arka planda kalan hikmet ve takdiri idrakten yoksundular. Hz. Nuh ise kendinden e-min ve her şeyin farkındaydı. Övünerek, kendinden emin ve tatminkâr bir şekil-de ve de gururla yakında onların alaylarına alayla karşılık vereceğini onlara haber veriyor: **قَالَ إِن تَسْخَرُوا مِنِّي فَإِنَّا نَسْخَرُ مِنْكُمْ كَمَا تَسْخَرُونَ** *"O da: "Bizimle alay ediyorsunuz ama alay ettiğiniz gibi biz de sizinle alay edeceğiz."* Yani ilk olarak imanımızdan ardından da kurtuluş gemisini yapmamızdan dolayı bizimle alay ediyorsunuz ya, biz de tufan gerçekleşince sizinle alay edeceğiz. Biz kurtulurken siz de helak ola-caksınız. Mahşer günü toplandığımızda hangi tarafın alayı daha baskınmış gö-receğiz. Siz boş konuşarak bizimle dalga geçiyorsunuz. Biz ise, suyun dalgaları ara-sında boğulduğunuzda ve yarın da korkudan ödünüz koptuğunda sizinle dalga geçeceğiz. Misliyle karşılık vermek ilahi bir kanun ve hükümdür.¹⁸

Hız. Nuh onların tüm sözlü dalaşmalarına sabrediyordu. Uzun bir sabırdan sonra artık onlardan sıkıldı ve kendisi ve kendisi ile beraber çalışan ailesinin ve i-man edenlerin adına şöyle dedi:

قَالَ إِن تَسْخَرُوا مِنِّي فَإِنَّا نَسْخَرُ مِنْكُمْ كَمَا تَسْخَرُونَ *"O da: "Bizimle alay ediyorsunuz a-ma alay ettiğiniz gibi biz de sizinle alay edeceğiz."*

Öyle görünüyor ki Hız. Nuh bu sözü kavmine bir kere söylemiştir. Muhteme-len kavminin ileri gelenlerinin kendisine yönelttikleri alaycı ifadelerin en sonun-cusunda ve sabrı artık tükendikten ve geminin bitimine yaklaşıldıktan sonra

¹⁷ Muhammed Said Ramazan el-Buti, *Min Ravai'i el-Kur'ân* s.271.

¹⁸ Ahmed Nevfel, *Tefsîru Sureti Hûd*, s.149.

söylemiştir. Bunun göstergesi ise ayette kullandığı قَالَ fiilidir. Şayet Hz. Nuh bu sözü onlara sıklıkla söylemiş olsaydı buna işarete edecek bir ibare getirmesi gerekliyordu. Misal: قَالَ yerine يَقُولُ demek gibi.

Hız. Nuh'un, kavminin alaylarına karşı gösterdiği uzun bir sabır diliminden sonra onlara verdiği cevap son derece nazıkçe idi: Hız. Nuh: "Ben de alay edeceğim" demedi. Hem kendisi hem de kendisiyle beraber hareket eden müminlerin ağzıyla konuştu. Yine "sizin ettiğiniz alaydan daha fazla alay edeceğiz" de demedi. Bilakis "sizin alay ettiğiniz gibi" dedi. Onların sözlerine sadece misliyle karşılık verdi.¹⁹

Hız. Nuh kendisini inkar eden kavmine, onlarla dalga geçmesine neden olan sebepleri şu sözlerle ortaya çıkardı:

“Resil edecek olan azabın kime geleceğini ve kime sürekli azabın ineceğini göreceksiniz” dedi.

سَوْفَ kelimesi fetha üzerine mebnî, gelecek zaman bildiren bir harftir. Fiili muzariyi gelecek zamana tahsis eder. Çoğunlukla da tehdit içeren ifadelerde kullanılır. Genellikle meydana gelmesi beklenen bir işin meydana geleceği zamanın "sin" harfinin ifade ettiği zamandan daha uzun olduğunu belirtir. سَتَعْلَمُونَ kelimesinde ki "sin" harfi gibi.

“Resil edecek olan azabın kime geleceğini...”

Yani onu, çok ahmak ve akılsız olduğu için rezil, kepaze ve ifşa edecek azabın kime geleceğini demektir. Su onları her taraftan saracağı zaman bunu öğrenecekler. O gün kendilerinin onlardan daha rezil olduklarının farkına varacaklar. Kepazelik ve rezilliği elde edecekler. Sözlükte birini rezil, kepaze ve mahcup ettiği zaman أَخْرَاهُ denir. Burada boğulmakla azap olunacaklarına işaret ediliyor. Bu dünyada acil olan azaptır.

“ve kime sürekli azabın ineceğini göreceksiniz” Yani onlara devamlı, hiç bitmeyen bir ceza verilecek. Bu ayette ahirette cehennem azabına işaret ediliyor. Bu da ahirete ertelenmiş bir cezadır. İşte bu şekilde geminin yapım ve Hız. Nuh ile kavminin arasındaki olayların hikâyesi bitti.²⁰

¹⁹ el-Meydânî, *Nuh aleyhisselam ve Kavmuhi fi'l- Kur'âni'l- Mecid*, s. 114.

²⁰ A.g.e, s. 115.

İkinci Konu

KURTULUŞ GEMİSİNE BİNİLMESİ

“Buyruğumuz gelip tandırdan sular kaynamağa başlayınca, “Her cinsten birer çifti ve aleyhine hüküm verilmiş olanın dışında kalan çoluk çocuğunu ve inananları gemiye bindir” dedik. Pek az kimse onunla beraber inanmıştı. Allah “Oraya binin; yürümesi ve durması Allah Teâlâ’nın ismiyledir, Rabbin bağışlar ve merhamet eder” dedi”²¹

► Ayetlerin Açıklaması

1. حَتَّى إِذَا جَاءَ أَمْرُنَا وَفَارَ التَّنُّورُ. - “Buyruğumuz gelip tandırdan sular kaynamağa başlayınca,”

Ayette ki حَتَّى sonuç ve başlangıç manasını ifade eder. Kendinden önceki durumun son bulduğunu sonraki durumun da başladığını ifade eder. Bu harf, iki şey arasını ayıran bir anlık zaman dilimi manasındadır. Bu harften önce zikredilen gelen şey hem külli olarak, hem köken olarak hem de sonuç olarak bu harften sonra zikredilen şeyden farklıdır. Çünkü bu harf zamansal bir fasıla anlamı taşır. Fakat bu fasıladan daha da önemlisi uygulamalı olan evrensel fasıladır.

Ayetteki إِذَا bir olayın gerçekleşmesini ifade eden şart edatıdır.

جاء أمرنا Yani, kafirlere verilen mühletin nihayete ermesi ve azap anının başlangıcı ile buyruğumuzun vakti geldiği zaman. أمر / emir, buyruk lafzı, bu emrin ne kadar büyük olduğunu ifade etmek amacıyla azamet zahirine izafe edilmiştir. Yüceliğe izafe edilen şey de yüce olur. Peki ya, Allah Teâlâ kendi zatını bu azamet zahirine ile ifade ettiği zaman anlam nasıl olur?²²

وَفَارَ التَّنُّورُ – “Tandırdan sular kaynamağa...” : Tandırdan suyun kaynaması tufanın başladığını gösteren bir alametti. Hz. Nuh bu alameti anlıyordu. Bu olay Hz.

²¹ Hûd, 11/40-41.

²² Ahmed Nevfel, Tefsîru Sureti Hûd, s.153.

Nuh'un da olduğu bir mekânda ve aynı zamanda gerçekleşiyordu. Burada sözü edilen “tandırın kaynaması” olayı konusunda değişik görüşler ileri sürülmüş, birbirinden farklı yorumlar yapılmıştır. Bu yorumlardan bazıları insan hayalini hayli zorluyor, onu uzak ihtimallere doğru sürüklüyor. Ayrıca gerek bu konudaki yorumlarda, gerekse Tufan Olayının tümünde, buram buram YaHûdi uydurmaları (israiliyat) tütüyor. Bize gelince, hakkında bilgi sahibi olmadığımız bu “gayb” konusunda bilinmezliğin çöllerinde, delilsiz olarak taban tepecek değiliz. Ayetin bize verdiği bilgi ile yetineceğiz, onun anlamının sınırlarını aşarak olaya başka şeyler katmayacağız.²³ Tandırın ne olduğu biliniyor. Su sadece tandırdan taşmadı bilakis yerin farklı yerlerinden taşıtı. Fakat ayeti kerimde sadece tandırı zikretmekle yetinerek, durumun vahametini bildirmek ve suyun çokluğuna işaret etmek istedi. Çünkü su ateşin kaynağı olan tandırdan bile taşmışsa diğer yerlerden çıkıp taşması haydi haydi mümkündür.²⁴

Âlimler tandır hakkında şöyle demişlerdir: Tandır, ekmeğin pişirildiği yerdir. Hz. Ali şöyle demiştir: Tandır, yeryüzüdür. Sözlükte de şöyle denir: Suyun çıktığı her yer tandırdır. Tandır lafzı bu manaların hepsine hamledilebilir. Yani; pınarlar alışageldikleri durumdan daha ziyade kaynayıp taşıtı. Yeryüzünün su pınarlarının fışkırmadığı yerleri hatta pınarlardan uzak yerler bile suyla taşmaya başladı. Ekmek fırınları bile suyla taşmaya başladı. Özetle mana şöyle olur: Yeryüzü su fışkırtmaya başladı.

Hz. Ali'nin dediği gibi tandırdan kasıt genel olarak yeryüzüdür. Allah Teâlâ'nın şu kavli şerifi de buna işaret ediyor: *وَفَجَّرْنَا الْأَرْضَ عُيُونًا فَالْتَقَى الْمَاءُ عَلَى أَمْرٍ قَدِيرٍ* - “*Yeryüzünde kaynaklar fışkırttı; her iki su, takdir edilen bir ölçüye göre birleşti.*”²⁵

2. *قُلْنَا اِحْمِلْ فِيهَا مِنْ كُلِّ زَوْجَيْنِ اثْنَيْنِ* “*Her cinsten birer çifti gemiye bindir*” dedik.

Ayetteki *قُلْنَا* fiili yine azamet zamiriyle gelmiştir. Belli ki, olay azamet zahirine uygun olarak çok önemli ve büyük bir olaydır.²⁶ *اِحْمِلْ* tabirini sadece bu ayette görüyoruz. Müminun suresinde ise *فَاسْلُكْ* “girdir” tabiri kullanılmıştır. O ayette şöyle denmişti:

قُلْنَا اِحْمِلْ فِيهَا مِنْ كُلِّ زَوْجَيْنِ اثْنَيْنِ - “*Her cinsten bir canlıyı gemiye bindir.*” Yani düzenli ve sağlam bir şekilde gemiye bindir.²⁷

Bazı âlimler *اِسْلُكْ* lafzının manasından geminin katmanlar halinde olduğu ifadesini çıkarmışlardır. Geminin denizaltı olduğunu da söylemişlerdir. *اِلْحَمْلُ* lafzı mutlak mana ifade eder. *اِلْسْلُكْ* lafzı ise bir şeye girdirme manasını ifade eder. Hangi gemi olduğu önemli değil. Velev ki gemi, Allah Teâlâ tarafından özenle, yönlendirmesiyle, mükemmel ve tam bir şekilde yaptırılmışsa da durum aynıdır.

²³ *Fî Zilâli'l- Kur'ân*, 4/1877.

²⁴ Muhammed Said Ramazan el-Buti, *Min Ravai'il- Kur'ân* s.272.

²⁵ el-Kamer, 54/12

²⁶ Ahmed Nevfel, *Tefsîru Sureti Hûd*, s.154.

²⁷ el-Meydânî, *Nuh aleyhisselam ve Kavmuhi fi'l- Kur'âni'l- Mecid*, s. 278.

Geminin üç kattan oluştuğu ve bir katında hayvanların, bir katında yiyeceklerin, bir katında da insanların olduğu; uzunluğu şöyle, yüksekliği şöyle, genişliği şöyle gibi israiliyyat rivayetler itibar edilecek, dayanağı olan, nakledilebilen, rivayet edilebilen, kabul edilebilen ve anlatılabilen rivayetlerden değildir. Biz bu rivayetleri -Allah muhafaza- kabul ettiğimizden veya doğru bulduğumuzdan dolayı zikretmedik. Aksine bunları kabul etmiyor, reddediyoruz.²⁸ Aynı şekilde Kur'ân-ı Kerim, geminin hangi tahta parçalarıyla yapıldığı ve bu tahtaların nereden kesildiğiyle ilgilenmez. Gemi yapıldığında nerede kalıyordu? Tahta parçalarını nasıl kesip gemiyi yaptı? Bu geminin ölçüsü ne kadardı? Uzunluğu, genişliği ve yüksekliği ne kadardı? Şekli nasıldı? Bu ve buna benzer soruların cevaplarının hepsi israiliyyat satırlarında mevcuttur. Fakat Kur'ân'ı Kerim böyle şeylerle ilgilenmez. Çünkü böyle şeyler bilgiyi arttırmayacağı gibi insanogluna nasihat ve ibret de sunmaz.²⁹

مِنْ كُلِّ رَوْحَيْنِ اٰثْنَيْنِ müfessirlerin çoğu bu ayetteki كل lafzının mutlak (genel/bütün) anlamında alıyorlar. Fakat bu akla ve gerçeğe aykırıdır. Çünkü gemi ne kadar büyük ve geniş olursa olsun yeryüzündeki bütün yaratıkları alması mümkün değildir.

Bu varsayım ve görüşlerin sahipleri tufanın bütün yeryüzünü kapsadığı varsayımından hareketle bu kanaate varıyorlar. Peki, bunu nasıl ispat edecekler? الْأَرْضُ “yeryüzü” kelimesinin mutlak olarak zikredilip özel mana kastedildiği bir sürü yer var. Mesela Yusuf suresine baktığında söylediğimizin doğru olduğunu hemen anlayacaksınız. Hz. Yusuf, sadece azizin sarayına girdiği zaman Allah Teâlâ ayette şöyle buyurdu: مَكَّنَّا لِيُوسُفَ فِي الْأَرْضِ - “Biz işte böylece Yusuf'u o yere yerleştirdik.”³⁰ Mısır'ın anahtarları kendisine teslim edildiğine ise şöyle buyruldu: مَكَّنَّا لِيُوسُفَ فِي الْأَرْضِ “Yusuf'u böylece o memlekete yerleştirdik.”³¹ İki ayette ki kelimelerin manası aynı mı? الْأَرْضُ kelimesi buralarda mutlak/genel olarak mı kullanıldı?³²

Acaba Hz. Nuh, beraberinde gemiye bindirmek için her türden bir erkek bir dişi olmak üzere ikişer çift yerleştirdiği kapsamlı bir hayvanat bahçesi mi hazırlamıştı? Veya sadece gemiden indikten sonra çoğalması istenen hayvanları mı hazırlamıştı yoksa sadece Allah Teâlâ'nın yükle diye vahyettiği hayvanları mı hazırlamıştı?

Şeyh Abdurrahman Hasan Habenneke el-Meydânî şu görüştedir: Kur'ân-ı Kerim'in ifadelerinde tufan ile alakalı zikredilen bu ihtimallerden hiç biri yoktur. Konu hakkındaki israiliyyat rivayetlere de güvenilmez. Bir sınırlama yapmak doğru değildir. Ayetin mutlak ifadesi bu ihtimallerden her birine elverişlidir. Onu öğrenmek çok da önemli olmadığı için açıklanmadı. Tercih edilen görüş; Hz.

²⁸ Ahmed Nevfel, *Tefsîru Sureti Hûd*, s.155.

²⁹ Salâh el-Halidî, *el-Kıyasu'l- Kur'ânî*, 1/187.

³⁰ Yusuf, 12/21

³¹ Yusuf, 12/56

³² Ahmed Nevfel, *Tefsîru Sureti Hûd*, s.155.

Nuh'un, gemiden indirildiklerinde çoğalmasi istenen hayvanlari veya Allah Teâlâ'nin kendisine yükle diye vahyettiği hayvanlari gemiye bindirdiği görüŖüdür.³³

Dr. Salah el-Hâlidî Ŗu görüŖtedir: Ayette ki كُلُّ kelimesinin tenvinini, mahzuf bir muzafun ileyhini yerine geçmiŖtir. O tenvinini nahiv âlimleri tenvîn-i ivaz diye isimlendirir. Açılımı Ŗöyledir: Her canlı yaratıktan birer çift... كُلُّ kelimesi genel ve kapsayıcı bir manaya iŖaret eder. اِحْمِلْ فِيهَا مِنْ كُلِّ زَوْجَيْنِ اثْنَيْنِ “*Her cinsten birer çifti gemiye bindir*” cümlesi bize Ŗunu ifade ediyor: Hz. Nuh kendisiyle beraber gemiye kuŖlardan, sürüngenlerden haŖeratdan oluŖan her canlı hayvan sınıfından birer çift aldı. Ayetteki زَوْجَيْنِ lafzı Ŗu anlama gelir: Her türden bir erkek ve bir diŖi. Mesela; erkek ve diŖi deve, inek ve öküz, koyun ve koç, tavuk ve horoz vb... Belki de buradaki hikmet, tufan olayı yeryüzündeki bütün canlı hayvanlari etkileyecek ve yaŖam belirtilerinin tamamını silecek. Bu hikmet de tufandan sonra yeryüzünde yeni bir hayata bŖalınılmasıdır.³⁴

3. وَأَهْلَكَ إِلَّا مَنْ سَبَقَ عَلَيْهِ الْقَوْلُ وَمَنْ آمَنَ. “(boğulacağına dair) *aleyhinde söz geçmiŖ olanlar dıŖında alieni ve iman edenleri (yükle).*”

Gemiye sadece müminler bindiler. Hiçbir inkarcı binemedi. Gemiye binen müminler iki kısımdır:

Birincisi: Hz. Nuh'a iman eden ve uyan ailesidir. وَأَهْلَكَ إِلَّا مَنْ سَبَقَ عَلَيْهِ الْقَوْلُ “*aleyhinde söz geçmiŖ olanlar hariç*” cümlesi Hz. Nuh'un aile fertlerinin iki gruba ayrıldığına iŖaret ediyor:

- İman eden grup. Bunların sayılarıyla, isimleriyle, ne derece akraba olduklarıyla, kaçının erkek, kaçının kadın olduğuyla alakalı bir bilgiye sahip değiliz.
- İnkâr eden grup. Bunların da sayılarını ve isimlerini bilmiyoruz ama Kur'an-ı Kerim onlardan iki kiŖiyi bize haber vermiŖtir: Bu iki kiŖi, Mübhemâtü'l Kur'an'dan olduğu için isimlerini bilmediğimiz kafir hanımı ve oğludur.

İkincisi: Hz. Nuh'un ailesi ve akrabası olmayan müminler. Bunlar da kendilerine peygamber olarak gönderildiği kavminden kiŖilerdi. Aynı Ŗekilde bunlarında sayılarını ve isimlerini bilmiyoruz. Ŗu kadar var ki Kur'an-ı Kerim'in bildirdiğine göre kafirlere nispeten sayıları azdı.³⁵

4. وَمَا آمَنَ مَعَهُ إِلَّا قَلِيلٌ - “*Pek az kimse onunla beraber inanmıŖtı.*”

Bize verilen bir haberdir bu. Hz. Nuh'un ve kavminin kıssasının içerisinde, aramızdaki davetçilere fayda sağlayan ve onlari ilgilendiren bir durumu bize ifade etmek için parantez içi cümle olarak getirilmiŖtir. Ayrıca toplumsal olguları

³³ el-Meydânî, *Nuh aleyhisselam ve Kavmuhu fi'l- Kur'âni'l- Mecid*, s. 117.

³⁴ Salah el-Halidî, *el-Kıssatu'l-Kur'âni*, 1/194.

³⁵ A.g.e, 1/193

araştıran araştırmacılara ve Allah Teâlâ'nın genel azap göndermesinin arka planında kalan hikmeti görmek isteyenlere fayda sağlar.

Hız. Nuh, Allah Teâlâ'nın kavmin kafirlerini boğmak üzere gelecek emrinin belirtiltilerini gördüğü vakit hayvan çiftlerini gemiye bindirdi ve yiyecek malzemesiyle gemiyi doldurdu. Kendisiyle beraber iman eden ailesine ve müminlere, gemiye binmelerini söyledi. Allah Teâlâ'yı zikrederek ve O'na dua ederek şöyle dedi:³⁶ “*O-raya binin; yürümesi ve durması Allah Teâlâ'nın ismiyledir, Rabbim çok bağış-layan ve merhamet edendir*” dedi.”

Onların gemiye binmesi, tufanın dalgaları arasında geminin yürümesi, dalgaların arasından boğulmaktan korunmaları, tufan bittikten sonra geminin karaya oturması ve müminlerin boğulmaktan kurtulmaları Allah Teâlâ'nın ismiyle olmuştur.³⁷

Bu ifade geminin gerek sulara yol alması sırasında, gerekse bir yerde durması anında Allah Teâlâ'nın iradesine, özgür dileğine teslim edildiğini açıkça dile getirir. Yüzmeye başlayan bu gemi, Allah Teâlâ'nın gözetimi, Allah Teâlâ'nın koruması altındadır. Yoksa azgın dalgalarla, daha doğrusu “Tufan” çalkantıları ile boğuşan bu gemi konusunda insanların elinden ne gelebilir ki?³⁸

İşte bu şekilde Hız. Nuh mübarek işine besmele ve Allah Teâlâ'nın zikriyle başladı. Yani yaptığı işte Allah Teâlâ'dan yardım istiyor. Bu, Allah Teâlâ'nın koyduğu bir kanundur ve peygamberlere ve bütün insanlara bu şekilde yapmalarını bildirmiştir. Bundan dolayı Peygamberimiz (s.a.v) yemek yerken, bir şey içerken, elbise giyerken, yazışırken ve buna benzer bütün işlerine besmele ile başladılar. Tevbe suresi hariç Kur'ân-ı Kerim'in bütün surelerinin başında besmele vardır.³⁹ Peygamber Efendimiz(s.a.v) şöyle buyurmuştur: “*Allah Teâlâ'nın zikri ile başlanmayan bütün önemli işlerin bereketi kesiktir.*”⁴⁰

Ayette *فِيهَا اُزْكَبُوا* “*oraya binin*” denmiş ama *عَلَيْهَا اُزْكَبُوا* şeklinde “üzerine binin” denmemiştir. Hâlbuki ki geminin üstüne binilir içine değil. Fakat Allah Teâlâ bize güzel bir incelik sunmaktadır: Gemi, ilk zamanlardaki gibi insanların üzerine bindiği tahta parçalarından yapılmamış aksine gemi yapımı için en yeni sistem kullanılmıştır. İşte bundan dolayı üstüne değil de içine biniyorlar. Gemi sadece katmanlardan oluşmuyordu. Bilakis birkaç katmandan oluşuyordu ve her katmanın içinde de katlar bulunuyordu. Çünkü gemide farklı farklı canlılar vardı. İçinde; normal hayvanlar, vahşi hayvanlar ve haşeratlar, yük hayvanları ve insanlar

³⁶ el-Meydânî, *Nuh aleyhisselam ve Kavmuhu fi'l-Kur'âni'l-Mecid*, s. 118.

³⁷ Salah el-Halidî, *el-Kısa's'ul-Kur'ânî*, 1/195.

³⁸ *Fî Zilâli'l-Kur'ân*, 4/1878.

³⁹ Dr. Muhammed Mustafa ez-Zuhaylî, *Şîrat'ullahi li'l-Enbiyâ* s.84.

⁴⁰ *Müsnedü Ahmed*, 2/359

vardı. Hepsinin bir arada binmeleri mümkün değildir. O zaman her canlının kendi cinsiyle binebilmesi için geminin katmanlar halinde olması gerekir.⁴¹

Geminin gitmesi ve durması Allah Teâlâ'nın ismiyledir. Yani O'nun emri ve gücyledir. İşte bu şekilde Hz. Nuh kendisiyle beraber iman edenlere bütün işlerinde Allah Teâlâ'nın ismiyle nasıl başlayacaklarını öğretiyordu. Hz. Nuh'un tesis ettiği yeni medeniyet Allah Teâlâ'nın ismiyle başlamıştır.

إِنَّ رَبِّي لَغَفُورٌ رَّحِيمٌ - “*Rabbim çok bağışlayan ve merhamet edendir.*” Yani bana ve size söz veren Rabbim günahları çokça affeden ve kullarına merhamet edendir. “Rahim” oluşu merhametinin genişliğini ve genelliğini ifade eder. “Ğafur” oluşu çok affedici olduğunu ifade eder.⁴²

Allah Teâlâ'nın إِنَّ رَبِّي لَغَفُورٌ رَّحِيمٌ - “*Rabbim çok bağışlayan ve merhamet edendir.*” kavli-i şerifinin bu tabirle gelmesinin sebebi şudur: Hz. Nuh ile beraber iman edenler melek değil beşerdiler. Belki onların arasından hata işleyip af dileyen ve günah işleyip tevbe eden veyahut iman ettikten sonra, bazı küçük şeyleri imanlarını şüpheye soktuğu insanlar olabilir. Fakat Allah Teâlâ onların iman etmelerini değerli buluyordu ve günahlarını, yaptıkları küçük hataları affetmişti. Günahlarından dolayı onlara azap etmedi.⁴³ Geniş rahmetiyle onlara merhamet etti. Böylece Hz. Nuh'u korumada, idare etmede ve yardım etmede Rabb olan Allah Teâlâ'nın isminin sonuçları ortaya çıkmaya başladı.

Allah Teâlâ Hz. Nuh'a, gemiye bindikten sonra kendilerini zalim kavminden kurtardığı için kendisine hamdetmesini ve bereketli bir yere indirmesi için O'na dua etmesini emretti. Bu ilahi yöneliş Mü'minin suresinde şöyle geçmektedir: Allah Teâlâ buyuruyor ki:

“*Ey Nuh! Sen ve beraberindekiler gemiye yerleşince: “Bizi zalim milletten kurtaran Allah Teâlâ'ya hamdolsun” de. “Rabbim! Beni mübarek bir yere indir. Sen indirenlerin en iyisisin” de.*”⁴⁴

Hız. Nuh'tan Allah Teâlâ'ya böyle hamdetmesi, ona bu şekilde yönelmesi, onu sıfatları ile bu şekilde nitelendirmesi, kullara yönelik mucizelerini böyle dile getirmesi isteniyordu. Kullar, en başta da başkalarına örnek olması gereken peygamberler böyle eğitilir.⁴⁵

فَإِذَا اسْتَوَيْتَ أَنْتَ وَمَنْ مَعَكَ Ayetteki الاستواء lafzından burada bu kelimenin manalarından biri kastediliyor. Bu manalardan ayetin konusuna uygun olan manası

⁴¹ eş-Şa'ra'vî, Kısasu'l- Enbiyâ, 1/53.

⁴² Ahmed Nevfel, Tefsîru Suret-i Hûd, s.159.

⁴³ eş-Şa'ra'vî, Kısasu'l- Enbiyâ, 1/54.

⁴⁴ el-Mü'minin, 23/28-29.

⁴⁵ Fî Zilâli'l-Kur'ân, 4/2466.

istikrar (tam yerleşme) manasıdır. Uygun olan istikrar/yerleşme manası, suda yol alırken geminin bir yanını diğerinden daha ağır basmamasıdır.

فَإِذَا اسْتَوَيْتَ - *“yerleştiğin zaman”*: Yani gemiye bindirmeni emrettiklerimi bindirerek işinin bittiği, her çeşidi, her sınıfı ve her bir ferdi kendi yerine yerleştirdiğin zaman, sen ve beraberindekiler gemi suyun üzerinde dolaşırken hiçbir yana kaymayacak şekilde düzenli ve istikrarlı bir şekilde yerleştiğiniz zaman...

فَقُلْ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي نَجَّانَا مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ - *“Bizi zalim milletten kurtaran Allah Teâlâ’ya hamdolsun”* de. “Allah Teâlâ O’na hamdetme ibaresini öğretti ve O’na فَقُلْ dedi. Bu kelimedeki “fe” harfı, suyun üzerinde akmaya başlayan gemiye düzenli bir şekilde binmenin akabinde Allah Teâlâ’ya hamdetmesi gerektiğine işaret eden “tertipte beraber takip” manasını ifade eder.⁴⁶

الْحَمْدُ لِلَّهِ *“Allah Teâlâ’ya hamdolsun”*: Yani hamd; kemalatın sahibi ve nimet veren ve ihsan buyuran Allah Teâlâ’ya olsun. الْحَمْدُ لِلَّهِ lafzındaki tarif edatı (أَلْ) tüm hamd çeşitlerini kapsamak içindir. Yani, bizim bildiğimiz ve anladığımız kadarıyla değil, Allah Teâlâ’nın ilmine ve muradına uygun olarak bütün hamd çeşitleri Allah Teâlâ’ya olsun. Asıl hamd Allah Teâlâ’ya aittir.

“Bizi zalim milletten kurtaran” Yani bizi zalim milletin tuzaklarından kurtaran Allah Teâlâ’ya hamdolsun.

Bunu zikretmede hamd ibaresini kullanmaya götüren anlık sebep ifade edilmektedir. Zaten bütün hamdler sürekli Allah Teâlâ’ya yapılır. Ancak Allah Teâlâ kullarına günlük hayatlarında ihsan ettiği her yeni nimet karşılığında O’na hamdetmeleri, gündelik hayatlarında Allah Teâlâ’yı çokça zikretmelerini bildirmek için onlara hamdetmeleri gerektiğini öğretmiştir. Allah Teâlâ’yı dua ederken ve O’ndan ihtiyaçlarını isterken andıkları gibi; O’na şükrederek, itaatle, kudretinin, ilminin ve hikmetinin göstergelerini ve O’nu işaret eden ayetleri ilgili yerlerde düşünerek de anmaları gerekir. Kulların, sebeplere göre hareket etmeleri Allah Teâlâ’yı anmaktan ve O’nu hamd ve şükürle övmekten alıkoymamalı. Çünkü sebepleri var eden, engelleri kaldıran O’dur. Her işi başarıya ulaştıran O’dur. Bu yüzden bütün hamdler O’nadır.

Hûd suresinin beyanına göre Hz. Nuh ve beraberindekilerin gemiye binmeye başlayınca şöyle dediğini görüyoruz: *“Oraya binin; yürümesi ve durması Allah Teâlâ’nın ismiyledir, çok bağışlayan ve merhamet edendir.”* Bu ayetler bize Allah Teâlâ’nın ismiyle yardım istemenin ilahi bir öğreti olduğunu işaret ediyor.⁴⁷

Aynı şekilde Allah Teâlâ Hz. Nuh’a, gemiye kendisi ve O’nunla beraber iman edenler yerleştiği zaman *“Bizi zalim milletten kurtaran Allah Teâlâ’ya hamdolsun”* şeklinde hamdetmesini, mübarek bir yere indirmesi için dua etmesini ve

⁴⁶ el-Meydânî, *Nuh aleyhisselam ve Kavmuhi fi’l- Kur’âni’l- Mecid*, s. 280.

⁴⁷ A.g.e, s.282.

indirenlerin en hayırlısı kendisi olduğu için kendisine sena etmesini emretmiştir. Geminin suda yol alma zamanı bittiği ve gemiden inme vakti geldiği zaman Allah Teâlâ ona şöyle demiştir: “*Rabbim! Beni mübarek bir yere indir. Sen indirenlerin en iyisisin*” de.”⁴⁸ Allah Teâlâ Hz. Nuh’a onu mübarek bir yere indirdiği için bu şekilde dua etmesini öğretmiştir. Yani verimliliğin ve güzel konaklamanın var olduğu çok hayırların, nimetlerin ve bolluğun olduğu bir yere indirmiştir.

“*Sen indirenlerin en iyisisin*” Bu cümlede Allah Teâlâ’ya övgü vardır. Yine bu cümle, indirenlerin en hayırlısı Allah Teâlâ olduğu için onları en güzel yere indirmekle bol şefkat manası içerir.

İman unsurunun belirtililerinden biri de, hangi hayırlı iş veya Allah Teâlâ’nın bazı kulları için yarattığı hangi kemal sıfatları olursa olsun bunu hatırladığı zaman müminin zikretmesidir. O vasıflar Allah Teâlâ’ya layıktır. Allah Teâlâ nitelenenlerin en hayırlısıdır. Bu belirtilerden biri de müminin, meşru zikirle her vesileyle Rabbini övmesidir. Nitekim Allah Teâlâ Kur’ân’ı Kerim’de farklı vesilelerle bu şekilde bir övgüyle O’nu övmemizi bize öğretmiştir.⁴⁹ Bazıları şöyledir:

“*Bizi rızıklandır, Sen rızık verenlerin en hayırlısın*”⁵⁰

“*Rabbimiz! Bizimle milletimiz arasında hak ile Sen hüküm ver, Sen hükmedenlerin en hayırlısın*”⁵¹

“*Bizim dostumuz Sensin; bizi bağışla, bize merhamet et. Sen bağışlayanların en iyisisin.*”⁵²

“*Onlar düzen kurarken, Allah Teâlâ da düzenlerini bozuyordu. Allah düzen yapanların en iyisidir.*”⁵³

“*O halde Allah Teâlâ’nın aramızda hükmünü bildirmesine kadar sabredin. Allah hükmedenlerin en iyisidir..*”⁵⁴

“*Allah en iyi koruyandır, O merhametlilerin merhametlisidir*”⁵⁵

“*Rabbim! Beni tek Başıma bırakma, Sen varislerin en hayırlısın.*”⁵⁶

“*Rabbim! Bağışla, merhamet et, Sen merhamet edenlerin en hayırlısın.*”⁵⁷

⁴⁸ el-Mü’minûn, 23/29

⁴⁹ el-Meydânî, Nuh aleyhisselam ve Kavmuhu fi’l- Kur’âni’l- Mecid, s. 283.

⁵⁰ el-Mâide, 5/114.

⁵¹ el-Â’râf, 7/89.

⁵² el-Â’râf, 7/155.

⁵³ el-Enfâl, 8/30.

⁵⁴ el-Â’râf, 7/87

⁵⁵ Yusuf, 12/64.

⁵⁶ el-Enbiyâ, 21/89.

⁵⁷ el-Mü’minûn, 23/118.

Üçüncü Konu

TUFAN OLAYININ MEYDANA GELMESİ VE YERYÜZÜNÜ SU BASMASI YÖNTEMİ

Allah Teâlâ el-Kamer suresinde Nuh kavminin başına gelen azap, ceza ve büyük bir tufan sahnesi sunmuştur. Ayrıca göğün kapılarının yağmurla nasıl açıldığını ve gökten, normal yağın yağmurun aksine suların bardaktan boşalırcasına nasıl yağdığını ve yeryüzünün tamamının nasıl göllere dönüşüp, yerden suların şiddetle ve güçle nasıl fışkırarak çıktığını anlatmıştır. Suların yüksekliğinin hangi Hûdutlara ulaştığını bu ayetler ışığında sen düşün!¹ Allah Teâlâ buyuruyor ki:

“Bu ortak koşanlardan önce Nuh kavmi de yalanlamış, kulumuzu yalanlayarak: “Delidir” demişlerdi, yolu kesilmişti. O da: “Ben yenildim, bana yardım et” diye Rabbine yalvarmıştı. Biz de bunun üzerine gök kapılarını boşanan sularla açtık. Yeryüzünde kaynaklar fışkırttık; her iki su, takdir edilen bir ölçüye göre birleşti. O’nu, tahtadan yapılmış, mihla çakılmış bir gemiye bindirdik; inkâr edilmiş olan Nuh’a mükâfat olarak verdiğimiz gemi, nezaretimiz altında yüzyordu. And olsun ki Biz, o gemiyi bir ibret olarak bıraktık; öğüt alan yok mudur? Benim azabım ve uyarmam nasılmış?”²

➤ Ayetlerin Açıklaması

1. *“Bu ortak koşanlardan önce Nuh kavmi de yalanlamış, kulumuzu yalanlayarak: “Delidir” demişlerdi, yolu kesilmişti.*

Yani kulumuz Nuh’u, peygamberlik mesajını ve Rabbinden haber vermesini yalanlamışlardı. Kabalıklarına son vererek gerçeğe teslim olacakları yerde O’nu

¹ Ömer İman Ebubekir, Kısasatı Nuh (a.s), s.70.

² el-Kamer, 54/9-16

alaya alarak üzmüşler, O’nu sert sözlerle azarlayarak kendilerine ilişmemesini istemişler³ “*Onu görevinden alıkoymuşlar.*”

İşte o zaman Hz. Nuh, kendisini peygamber olarak gönderen, gerçeği duyurmakla görevlendiren Rabbine dönüyor. O’na kavmi ile arasında olup bitenlerin, emeklerinin ve çabalarının sonucunun, gücünün ve kapasitesinin sınırının raporunu sunuyor. Harcayacak hiçbir gücünün kalmadığı, çarelerinin ve enerjisinin tükendiği bir noktada işi Allah Teâlâ’ya havale ediyor.

2. *فَدَعَا رَبَّهُ أَتَيْ مَغْلُوبٌ فَانْتَصِرُ. “O da: “Ben yenildim, bana yardım et” diye Rabbi-ne yalvarmıştı.”*

Takatim tükendi. Enerjim kalmadı. Gücüm de bitti. Altta kaldım. “*Yenik düştüm, yardım et bana.*” Sen yardım et bana Rabbim. Çağrını zafere erdir, Hakk’ı- nı zafere erdir, istemini zafere erdir. Sen yardım et bana. İş senin işin; dava senin davan. Benim fonksiyonum bitti. Bu söz söylenir söylenmez, başka bir deyimle peygamber işi yüce ve ezici iradeli sahibine teslim eder etmez güçlü ve karşı durulmaz iradeli el, korkunç ve ezici evren çarkına işaret verir ve bu işaret üzerine evren çarkı gürültülü, gıcırtılı dönüşünü başlatır.⁴

3. *فَفَتَحْنَا أَبْوَابَ السَّمَاءِ بِمَاءٍ مُنْهَمِرٍ. “Biz de bunun üzerine gök kapılarını boşanan sularla açtık.”*

Ayetin bu şekilde tabiri, göğün sanki sularla dolu bir su haznesi olduğuna işaret ediyor. Bu su haznesinin kapıları vardı ve Allah Teâlâ o kapıları açtı. Sular göğün ölçüsüne göre, yeryüzünü kapsayacak şekilde tıpkı düzenli, geniş şelaleler gibi boşalmaya başladı. Ayetteki بِمَاءٍ مُنْهَمِرٍ ifadesinin anlamı, ‘ard arda şiddetli bir şekilde akan su’ demektir.⁵

4. *وَفَجَّرْنَا الْأَرْضَ عُيُونًا. “Yeryüzünde kaynaklar fişkırttık.”*

Bu ayet yukarıdan dökülen şelalelerin hareketine benzer, yerden meydana gelen su patlaması harekine işaret ediyor. Burada söz konusu olan yeryüzü yüz ölçümüne uygun olarak ordan pınarlar fişkırtmıştır. Fişkırtma ifadesi, suyun fişkırmasının ve yerin altından üstüne fırlatmasının en kuvvetli halini betimliyor. التَّفَجِيرُ / Tefcir lafzının bütün yeryüzüne isnad edilecek şekilde genel manada kullanılması öncelikle yerin üst katmanının su fişkırttığını işaret ediyor. Ayette temyiz olarak gelen عُيُونًا / kaynaklar lafzı, yeryüzü fişkırmasının kendisine uygun olarak gerçekleştiği şekli sınırlıyor. O kargaların gözünün içi (obruk) gibi yeryüzünü kapsayacak su kaynaklarının patlamasının şekli/sahnesidir. Kur’ân-ı Kerim o edebi

³ Fi Zilâli’l- Kur’ân, 6/3429.

⁴ A.g.e, 6/3430.

⁵ el-Meydânî, Nuh aleyhisselam ve Kavmuhu fi’l- Kur’âni’l-Mecid, s. 23.

sahnenin güzelliğinin genel taslağını çizmiştir: “*Yeryüzünde kaynaklar fışkırttık.*” Yani Allah Teâlâ yeryüzünü, durmadan harekete geçip fışkıran, su kaynaklarının suretinde şiddetle patlatmıştır.⁶

5. فَالْتَقَى الْمَاءُ عَلَى أَمْرٍ قَدْ فُدِرَ “*Her iki su, takdir edilen bir ölçüye göre birleşti.*”

Yani hiç gecikmeden gökten boşalan su ile yerden fışkırtılan su, Allah Teâlâ’nın, herşeyi en ince ayrıntısına kadar kapsayacak şekilde belirlediği bir takdirini daha emri verilmeden, hüküm verilmeden ve uygulamaya geçilmeden yerine getirmek üzere birleşmiştir. İşte yerine getirecek olan bu emir Hz. Nuh’un kâfir olan kavminin helakidir.⁷

Artık her tarafı saran, müthiş bir evrensel hareket karşısındayız. Bu hareket seçilmiş sözcükler ve deyimlerle dile getiriliyor. İfade bu eylemi doğrudan doğruya Yüce Allah’ya bağlayarak söze giriyor, “açtık” diyor. Böylece okuyucu “göğün kapılarını” açan güçlü eli hissediyor. Bunu “kapı” sözcüğünün somutluğunda ve sözcüğün “kapılar” şeklindeki, yani çoğul biçimindeki kullanımında hissediyor. “Bardaktan su boşanır gibi bir yağmur.” Bol, sürekli, güçlü ve hızlı bir yağmur. “Yeri de coşkun kaynaklar halinde fışkırttık.” Yerden pınarın fışkırmasını somutlaştıran bu ifadeye göre su sanki yerin tümünden kaynakıyor, sanki yeryüzünün tümü sayısız pınarlara dönüşüyor.

Gökten yağan yağmur suları ile yerden fışkıran pınar suları “belirli bir görevi gerçekleştirmek üzere” belirlenmiş bir sonucu meydana getirmek için “buluşuyorlar.” Her iki yönden, gelen sular, aldıkları buyruk uyarınca akan ve Yüce Allah’ın planını gerçekleştiren uysal sular, kesinleşmiş bir buyruğu yürürlüğe koymak için birbirlerine karışıyorlar.

Bu sular her yeri basan, her yanı saran, tüm yeryüzünü kaplayan müthiş bir tufana dönüşünce yeryüzünü kaplayan kirleri süpürüyorlar. Peygamber Hz. Nuh bu temizliği yapmaktan umudunu kesmişti, bu çevre kirliliği karşısında çaresiz kalmıştı. İşte şimdi peygamberinin çaresizliğine acıyan güçlü el gelmişti. Peygamber kendisine dua edince bütün evreni harekete geçirdi. Yardımına koşan bu el, aynı zamanda O’nu boğulmaktan kurtarıyor, O’nu onurlandırıyor.⁸

6. وَحَمَلْنَاهُ عَلَى ذَاتِ الْأَوَاحِ وَدُسِّرَ “*Onu, tahtadan yapılmış, mihla çakılmış bir gemiye bindirdik.*”

İfadenin gemiyi ne kadar yücelttiği, saygınlıktığı açıkça bellidir. Bir kere bu “çivilerle tutturulmuş tahtalardan yapılan” bir taşıma aracıdır. Yani nitelikleri

⁶ A.g.e, s.23.

⁷ A.g.e, s.23.

⁸ Fi Zilâli'l-Kur’ân, 6/3430.

anlatılıyor, ama değerine ve saygınlığına dikkatleri çekmek için “bu bir gemidir” diye adı konmuyor.⁹

O “tahtalardan yapılmış çiviyle çakılmış” bir gemidir. Ayetteki دَسَارٌ lafzı دَسَارٌ kelimesinin çoğulu olup, tahta parçalarını birbirine çakmaya, sabitlemeye yarayan “çiviler” manasındadır. Aynı şekilde geminin tahtalarını birbirine bağlayan ipler ve ağlar manasında da olabilir. O zaman manası; çivilerle birbirine sıkıca çakılmış tahta parçalarından oluşan bir binektir.

Burada bu su bineğinin, doğrudan kendisini ifade eden özel bir isimle zikredilmediğini aksine bu bineğin, ana malzemeleri olan tahtalar ve çivilerin ifade edilmesiyle zikredildiğini görüyoruz. Bu da edebiyatçının zekasına uygun olarak ve duygularını kapsayacak şekilde, edebî bir sanata işaret etmek için getirildi. Fakat el-Âraf, eş-Şuâra, Yunus, Hûd ve el-Müminun gibi bazı surelerde “gemi” lafzının zikredildiğini görmekteyiz. Sonra, onun bir su aracı olduğu Allah Teâlâ’nın yedinci paragraftaki kavl-i şerifinde izah edilmiştir.¹⁰

7. تَجْرِي بِأَعْيُنِنَا - “*Nezaretimiz altında yüzüyordu.*”

Yani yeryüzü suyla dolduğunda tahtalarla yapılmış ve çivilerle çakılmış gemi yüzüyordu. Bu cümle, geminin Allah Teâlâ’nın muhafazası ve gözetimiyle, gökten boşalarak ve yeryüzünden fışkırarak oluşan büyük denizin ve birbirine çarpan dağ gibi dalgalar içinde yüzdüğüne işaret ediyor. Bu geminin güvenli ve sakin bir karaya, kurtuluş ve selamet içerisinde çıkana dek en fazla ihtiyaç duyduğu şey Allah Teâlâ’nın muhafazası, gözetimi ve himayesi altına olmaktadır. Gemiye binenlerin tek arzusu olan bu durum, Allah Teâlâ’nın “*Nezaretimiz altında yüzüyordu*” ifadesinden daha anlamlı nasıl tabir edilebilirdi ki?

Evet, Hz. Nuh’un gemisi Allah Teâlâ’nın nezareti altında yüzüyordu. Bu da geminin karaya oturana kadar geçen zaman içerisinde her hareketinde, gayet büyük bir koruma, himaye ve göz altında olduğunu gösteriyor.

8. جَزَاءَ لِمَنْ كَانَ كُفْرًا - “*İnkâr edilmiş olan (Nuh)’a mükâfat olarak verdiğimiz.*”

Bu ifade, Allah Teâlâ’nın Hz. Nuh’un gemisini koruyarak bu denli aşırı bir şekilde ihtimam göstermesinin arka planında kalan amacın ne olduğunu ilave ediyor. O amaç, kavmi tarafından inkâr edilmesine karşılık Hz. Nuh’a daha dünya hayatındayken kavminden kurtulmak suretiyle hemen verilmiş bir mükâfattır. Zira Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: *İnkâr edilmiş olan (Nuh)’a mükâfat olarak verdiğimiz gemi nezaretimiz altında yüzüyordu.*

⁹ A.g.e, 6/3430.

¹⁰ el-Meydânî, *Nuh aleyhisselam ve Kavmuhu fi'l-Kur'âni'l- Mecid*, s. 27.

Ayet-i kerimede "Nuh'a mükâfat olarak" değil de kavmi tarafından "inkâr edilmiş" şeklinde niteliğini zikrettiğini gözlemliyoruz. Yani inkâr edilmiş, yalanlanmış ve engellenmiş kişiye...¹¹ Bu ifade aynı zamanda Allah yolunda tüm gücünü harcadıktan sonra yenik düşen dava adamının çarelerin tükendiği bu noktada davayı asıl sahibine teslim edince, davasını zafere erdirdi diye O'na el açınca ne büyük bir güce kavuşacağını tasvir ediyor. Bu durumda evrenin bütün karşı durulmaz güçleri o dava adamının hizmetine girer, yardımına koşar. Allah Teâlâ da bütün gücü ve baş edilmez iradesi ile bu güçlerin arkasında olur.¹²

9. وَلَقَدْ تَرَكْنَاهَا آيَةً *"And olsun ki Biz, o gemiyi bir ibret olarak bıraktık."*

Yani biz Nuh'un gemisini ondan sonra uzun bir zaman tufan olayına alamet olsun diye bıraktık. Hz. Nuh'un kavmiyle beraber anlatılan kıssası, Allah Teâlâ'nın azgın ve zalim yalancıları cezalandırdığını hatırlatır ayrıca gemi sonra gelecekler için ibret olsun ve düşünmek isteyenler öğüt alsın diye bırakıldı. Zira Allah Teâlâ onuncu paragrafta şöyle buyurmuştur:¹³

10. فَهَلْ مِنْ مُدْرِكٍ *"Öğüt alan yok mudur?"*

Bu mükemmel sorgulama, Hz. Nuh'tan sonra gelen nesillerin görmesi için geminin bir alamet olarak bırakılmasının amacının ibret alma olduğunu gösterir. Yani kendi özgür iradesiyle öğüt alma kabiliyetine ve eğilimine sahip olan kişiyi, düşünmeye sevk etmektir. Bunun yanı sıra bu sorgulamada Nuh kavminin başına gelenlerden ibret ve öğüt almaya teşvik de edilmektedir. Öğüt alanların azınlık olduğunu çağrıştırmakla birlikte bu teşvik istifham/sorgulama üslubu kullanılarak ifade edilmiştir. Çünkü buradaki sual öncekilerin başına gelen ilahi azaptan ibret çıkaran tek bir kimseye yöneltiliyor.

Bu tabirden, delalet ettiği birden fazla anlamlardan biri alınabilir. Ki, bu şekilde "Öğüt alan yok mudur?" kısa sorgulama üslubunun ifade ettiği anlamların çokluğu açığa çıkar. Ve nihayet ayetin on birinci paragrafında uyarıcı ve öğüt verici nitelikteki kapanış ifadesi geldi. Bu yüzden Allah Teâlâ vahyin indirildiği asırda ve sonraki asırlarda muhatap alınabilecek herkese şöyle hitap ediyor.¹⁴

11. فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذُرٍ *"Benim azabım ve uyarmam nasıl mı?"*

Nuh kavmine gönderdiğim azabım ve yaptığım uyarı nasılmış? Elbette Kur'ân-ı Kerim'in tasvir ettiği şekilde yıkıcı, sert, şiddetli, korkutucu, ibret ve öğüt almaya

¹¹ A.g.e, s.27

¹² Fî Zilâli'l- Kur'ân, 6/3430.

¹³ el-Meydânî, Nuh aleyhisselam ve Kavmuhu fi'l- Kur'âni'l- Mecid, s. 28.

¹⁴ A.g.e, s.28.

iten ve dehşet saçan bir azaptır. Allah Teâlâ'nın Nuh kavmine kendi peygamberlerin diliyle yaptığı bütün uyarılar gerçektir. Tarihte meydana gelen ve asırlarca hiç bir şey eksilmeden kalıcı iz bırakan bu tufan olayı bu uyarıları doğrulamaktadır. Şu icazın mükemmelliğine, sağlamlığına, ifade ettiği bol manalara ve maksadı beyan etmedeki ilginçliğe bak!¹⁵

¹⁵ A.g.e, s. 29.

Dördüncü Konu

HZ. NUH'UN PSİKOLOJİK VE EVRENSEL BOYUTTAKİ SIKINTILAR ARASINDA OĞLUYLA ARALARINDA GEÇEN DİYALOG

“Gemi, içindeki yolcularla birlikte dağ gibi dalgalar arasında akıyor, yol alıyordu. O sırada Nuh, bir kenarda duran oğluna “Yavrum, bizimle birlikte gemiye bin, kâfirler arasında kalma” diye seslendi. Oğlu “Beni sulardan koruyacak bir dağa sığınacağım” dedi. Nuh, ona “Bugün Allah Teâlâ’nın emrinden kurtaracak hiçbir güç yoktur, sadece O’nun esirgedikleri kurtulabilir” dedi. Tam bu sırada aralarına bir dalga girdi de Nuh’un oğlu boğulanların arasına katıldı.”¹

➤ Ayetlerin Açıklaması

1. *وَهِيَ تَجْرِي بِهِمْ فِي مَوْجٍ كَالْجِبَالِ* – “Gemi, içindeki yolcularla birlikte dağ gibi dalgalar arasında akıyor, yol alıyordu.”

Denizdeki dalgalar şiddetle esen rüzgârların hareket ettirmesi olmadan dağ büyüklüğünde olamazlar. Dalgaları ‘dağlar gibi’ diye nitelemek, bu durumu tasvir ederken ‘şiddetli rüzgârlar’ ibaresini zikretmeye gerek bırakmıyor. Çünkü zihin dağ gibi dalgalar betimlemesinden şiddetli rüzgârların buna sebep olduğunu tasavvur edebiliyor. Zira sular henüz yüksek dağların seviyesine ulaşamamıştır. Ama vadileri doldurmuş, dağların arasında veya dağlara yakın yüksek yerlerin seviyesine ulaşmaya başlamıştır.²

“Gemi, içindeki yolcularla birlikte dağ gibi dalgalar arasında akıyor, yol alıyordu.” (21) ayet-i kerime geminin Allah Teâlâ’nın yardımıyla yol aldığını bize gösteriyor. Çünkü Allah Teâlâ’nın yüksekliğinde ve büyüklüğünde dağlara

¹ Hûd, 11/42-43.

² el-Meydâni, Nuh aleyhisselam ve Kavmuhi fi’l- Kur’âni’l- Mecid, s. 29.

benzettği bu dalgaların en sağlam ve en iri gemileri batırmaması mümkün değildir. Fakat Hz. Nuh'un gemisine hiç bir şey yapamadığı gibi, ona sert bir şekilde vurmuyor, devirmiyor ve hiçbir şekilde gemiye zarar vermiyordu. Aksine gemi hızlı bir şekilde dağlar gibi olan dalgaların arasından geçiyordu. Bununla beraber Allah Teâlâ'nın ona çizdiği yolda zarar verecek ve yol almasına engel olacak hiçbir engel yoktu. Büyük bir denizin içinde dağlar gibi dalgaların arasından geçen bir gemi düşünün! Dalgaların onu batırmadan veya en azından hızını kesmeden, yol almasına engel olmadan, geminin yürümesi mümkün olabilir mi? Fakat Hz. Nuh'un gemisi Allah Teâlâ'nın gözetimi altında yol aldığından o dalgalar hiçbir şekilde zarar veremiyordu.³

2. *O sırada Nuh, bir kenarda duran oğluna “Yavrum, bizimle birlikte gemiye bin, kâfirler arasında kalma” diye seslendi.”*

Bu korkunç ve belirleyici anda Hz. Nuh, etrafına bakıyor ve fark ediyor ki, oğullarından biri geminin dışında bir kenardadır, kendileri ile birlikte değildir. Bunun üzerine gönlünde babalık şefkati uyanıyor. Bu şefkatin yanık yürekliği ile ailesinden ayrı düşen oğluna sesleniyor:⁴

“*Bir kenarda duran oğluna...*” Yani o anda oğlu sudan yüksek bir kenarda duruyordu.⁵

Bazı âlimler şu görüştedir: Hz. Nuh'un bu oğlu babasından ve kavminden ayrı durmuştu. Babasına karşı tutucu tavrından dolayı küfrünü gizlediği ve açığa vurmadığı anlaşıyor. Fakat iç aleminde kavmiyle aynı inancı benimsiyordu. Belki de ayrı durması, bir tarafta kavmi bir tarafta babası olan iki tarafı da idare etme kabilinden bir ayrı duruştu. Çünkü o, babası aleyhine kavmine yardımcı olmak istemiyordu aynı zamanda babasına da itaat edip kavminin aleyhine babasına da yardımcı olmak istemiyordu.⁶

Hz. Nuh'un oğlunu “*yavrucuğum*” şeklinde çağırması, faydasız olduğunu bildiği halde hala içinde arzu, acıma, merhamet, sevgi, nezaket, kazanmaya çalışma ve yakınlaşma duygularının var olduğunu gösterir. “*Bizimle birlikte gemiye bin.*” Yani, “kurtulan müminlerle beraber kurtuluş gemisine buyur bin!” وَلَا تَكُنْ مَعَ الْكَافِرِينَ “*Kâfirler arasında kalma.*” Ayet-i kerimede مَعَ kelimesi yerine مَعَ kelimesini kullanmasındaki inceliğe bakar mısınız! O, bu incelikle oğlunun daveti kabul etmesi için duygularını harekete geçirmek istiyor. İnsanın yöneliş duyuları ne

³ eş-Şa'ra'vî, Kısasu'l-Enbiyâ, 1/55.

⁴ Fi Zilâli'l-Kur'ân, 4/1878.

⁵ Ahmed Nevfel, Tefsîru Suret-i Hûd, s.162.

⁶ el-Meydânî, Nuh aleyhisselam ve Kavmuhi fi'l- Kur'âni'l- Mecid, s. 121.

kadar şeffaf ve ne kadar hassas! Öyle ki; bu tarz işaretlere yönelebiliyor ve bu tarz inceliklerden etkilenebiliyor.

وَلَا تَكُنْ ayetindeki ‘vav’ âtîf harfidir. Geride geçen اِذْكَبْ emir cümlesine nehiy cümlesini atfeder. Yani “*bizimle beraber gemiye bin ve olma...*” demektir. وَ harfi ise nehiy içindir. تَكُنْ lafzı da nehiy harfî ile meczum muzari bir fiildir. “*kâfirlerle beraber olma*” derken de sanki büyük bir şefkatle oğluna şunu diyor: “Kâfirlerden olmanı sakındırırım zaten Allah Teâlâ’nın izniyle onlardan da değilsin. Fakat bu sefer onların durduğu yerde duruyorsun. Onlarla beraber olacağına kurtulanlarla beraber ol!”⁷

Bazı âlimler şöyle derler: Hz. Nuh oğluna; وَلَا تَكُنْ مِنَ الْكَافِرِينَ “kâfirlerden olma” yerine اَلْكَافِرِينَ وَلَا تَكُنْ مَعَ الْكَافِرِينَ “kâfirlerle beraber olma” demiştir. Bu da Hz. Nuh’un oğlunun kâfir olduğunu bilmediğini gösterir. Eğer oğlunun kafir olduğunu bilseydi ona şöyle demesi daha uygun olurdu: وَلَا تَكُنْ مِنَ الْكَافِرِينَ “kâfirlerden olma!” Tıpkı Allah Teâlâ’nın şeytana dediği gibi: وَكَانَ مِنَ الْكَافِرِينَ “*Ve inkâr edenlerden oldu.*”⁸

Allah Teâlâ kıyamet günü inkâr edene bu şekilde hitap edecek:⁹ “*Ey insanoğlu! Evet; ayetlerim sana gelmişti de onları yalanlamış, büyüklük taslamış ve inkârcılardan olmuştun.*”¹⁰ “*Kâfirlerle beraber olma.*” Yani din ve kenara çekilme hususunda helak olacaklarla beraber olma.¹¹

3. قَالَ سَأَوِي إِلَىٰ جَبَلٍ يَّغْصِمُنِي مِنَ الْمَاءِ - “Oğlu “*Beni sulardan koruyacak bir dağa sığınacağım*” dedi.”

Fakat asi çocuk, baba şefkatini umursamaz. Şımarık ve kendini beğenmiş delikanlı, dehşetin yaygınlık derecesini kavramaktan uzak bir gamsızlıkla babasına cevap verir: “*Beni sulardan koruyacak bir dağa sığınacağım.*”¹² Yani su her ne kadar coşmuş olursa olsun, ben bir tabiat olayından başka bir tabiat olayına sığınacağım. Çünkü dağlar tabiatları itibariyle sığınılacak en büyük yerlerdir. İşte bu inkâr mantığıdır. Bu mantığa sahip bir kimse burnunun ucundakini dahi göremez. Kur’ân-ı Kerim bir babanın hüznü ve hissiyat dolu bir cümleyle cevabını sunuyor. Bu cümlede iman mantığı vardır. Ve bu cümle inkârın ve inadın kibrine cevap vermektedir:¹³

⁷ Ahmed Nevfel, *Tefsîru Suret-i Hûd*, s.162.

⁸ el-Bakara, 2/34.

⁹ el-Meydânî, *Nuh aleyhisselam ve Kavmuhu fi'l- Kur'âni'l- Mecid*, s. 121.

¹⁰ ez-Zümer, 39/59.

¹¹ Muhammed Cemaleddin bin el-Hallâk el-Kâsımî, *Mehâsinu't-Te'vîl (Tefsiru'l-Kasımî)*, Dâru'l-Kütübi'l-İlmiyye, Beyrut, Lübnan, H. 1418, 6/96.

¹² Fî Zilâli'l-Kur'ân, 4/1878.

¹³ Muhammed Said Ramazan el-Buti, *Min Ravai'l- Kur'ân* s.273.

4. قَالَ لَا عَاصِمَ الْيَوْمَ مِنْ أَمْرِ اللَّهِ إِلَّا مَنْ رَجِمَ. - “Nuh, ona “Bugün Allah Teâlâ’nın emrinden kurtaracak hiçbir güç yoktur, sadece O’nun esirgedikleri kurtulabilir” dedi.”

Allah Teâlâ’nın bugün her yeri kapsayacak tufan emrinden kurtaracak hiçbir güç yoktur. Ancak Allah Teâlâ’nın esirgeyip kendileri için gemiyi tek kurtuluş ve silesi kıldıkları hariç. Fakat Hz. Nuh’un oğlu gönülden iman edenlerden olmayıp, inkârında ısrarcı olduğu için eline geçen bu son fırsatı değerlendiremedi. Baba ile oğul arasındaki bu diyalog fazla uzamadı. Hz. Nuh da oğlunun iman konusundaki tavrını bilmiyordu. Derken ikisinin arasına dalga girdi ve diyalogları sona erdi. Dalga gemiyi alıp dalgalardan uzak bir yere uzaklaştırdı. Oğlu da yüksek bir dağa çıkamadan su aniden onu yakaladı ve boğulanlardan oldu.¹⁴

5. وَحَالٌ بَيْنَهُمَا الْمَوْجُ فَكَانَ مِنَ الْمُغْرَقِينَ. “Tam bu sırada aralarına bir dalga girdi de Nuh’un oğlu boğulanların arasına katıldı.”

Bizler binlerce yıl sonra kapıldığımız dehşetin tüyler ürperticiliği ile nefeslerimizi tutuyoruz. Sanki bu sahne şu anda gözlerimizin önünden geçiyor. Gemi, içindeki yolcularla birlikte dağ gibi dalgalar arasında akıp gidiyor. Yanık yürekli baba, yani Hz. Nuh, arka arkaya feryat ediyor. Kendini beğenmiş bir delikanlı olan oğlu, bu ısrarlı çağrılara cevap vermekten kaçınıyor. Derken ortalığı kaplayan sarsıcı bir dalga göz açıp kapayana kadar aradaki diyalogu noktıyor, inanılmaz bir hızla işi bitiriveriyor. Sanki ne çağırana vardı ve ne de cevap veren!

Buradaki canlı insan psikolojisinin derinliklerinde yaşanan dehşetin aynı çaptaki bir eşi, cansız tabiatın bağrında da yaşanıyor. Önce yatağında uslu uslu akan su, sonradan azgın bir dalgaya dönüşüyor. Gerek suskun tabiatın bağrında doğan ve gerekse insan psikolojisinin derinliklerinde fırtınalar koparan bu iki dehşet, aynı derecede tüyler ürperticidir. Tabiat ile insan ruhunun derinlikleri arasındaki bu uyum, Kur’ân’daki “tasvir” sanatının belirgin bir örneğidir.¹⁵

Bu ilahi açıklama, dinsizliğin verdiği gurur ile imandan neşet eden söz arasındaki diyaloga set çekiyor: “Tam bu sırada aralarına bir dalga girdi de Nuh’un oğlu boğulanların arasına katıldı.”

Bu dehşet saçan cümlede sanki ilahi gazabın belirtilerinden olan yıldırımlar görüyorum. Bu yıldırımlar ukalalık taslayan cehaleti çarpıyor, küstahça sergilenen gururu da un ufak ediyor ve birden bütün izleri silinip gidiyor. Bu cümle en açık şekilde diyor ki; bu zavallı çocuk, neredeyse gurur kokan sözünü tamamlamaya

¹⁴ el-Meydânî, Nuh aleyhisselam ve Kavmuhu fi’l- Kur’âni’l- Mecid, s. 122.

¹⁵ Fî Zilâli’l-Kur’ân, 4/1878.

kalmadan ve kendisini koruyacağı bir dağa bakış atamadan, hiçbir şey olmamış gibi bir dalga onu yutuverdi.

Bu dehşet ve hüznün verici anda tufan sahnesi tamamlanıyor. Nitekim Kur'ân'ı Kerim tufan manzarasını üç sahnede sunuyor:

Birincisi: Yeryüzünden pınarların patlamasıyla oluşan suyun, gök kapılarından dökülen suyla buluşması.

İkincisi: Dağlar gibi dalgalar arasındaki gemi.

Üçüncüsü: Hz. Nuh ile kenarda duran oğlu arasına giren dalga.

Yine suyun püskürmesi yavaşladıktan sonra olayı üç sahnede sunuyor:

Birincisi: Yeryüzü suyu yutuyor.

İkincisi: Gökyüzü bulutlarını dağıtıyor.

Üçüncüsü: Gemi Cüdi Dağı'na oturuyor.¹⁶

¹⁶ Ahmed el-Kübeysî, *Min Enbai'l-Kura, Bernamec Ahzeni-I Kısas*, Müessesetü'r-Risâle, 1. Baskı, 2007, s.146.

Beşinci Konu

TUFANI SONA ERDİREN İLAHİ EMİR

Kur’ân ayetlerinin tasvir ettiği olaylar ve denizden kalkıp suyu birden yeryüzüne yayan dalgaların gürültüsü esnasında hemen dünyaya bir sükûnetin geldiğini ve her şeyin eski haline döndüğünü görüyoruz. Kükreyiş diniyor, fırtına şiddetini azaltıyor ve dünya sanki yeniden doğuyordu. Gel de ilahi satırların resmettiği bu sahneyi düşünmeye başlayalım!¹ Allah Teâlâ buyuruyor ki:

“Yere, “Suyunu yut!”, göğe, “Ey gök sen de tut!” denildi. Su çekildi, iş de bitti; gemi Cudi’ye oturdu. “Haksızlık yapan millet Allah Teâlâ’nın rahmetinden uzak olsun” denildi.”²

Bu hayret verici Kur’ân ayetleri, ilahi iradenin ve bütün âleme yayılmış ve onu kendine layık bir şekilde elinde tutan tüyler ürpertici egemenliğin manasını gözlerinin önüne seriyor. Dilediği gibi göklerde, yeryüzünde, denizlerde ve dağlarda tasarruf hakkına sahiptir. Onun hesabında büyük-küçük, güçlü-güçsüz gibi kavramlar yoktur. Görmüyor musun yeryüzünden fışkıran sular ile gökten gelen yağmurların birleşmesinden meydana gelen korkunç tufandan sonra, her şeyin yerli yerine dönmesini قِيلَ “denildi” diyerek, sana durumun O’nun için ne kadar kolay olduğunu göstermek için küçük bir kelimeyle not düşüyor! O bunları yaparken de dünyayı var eden ve yok edecek ilahi emri söyler ve hiçbir şeye ihtiyaç duymaz.

Şimdi ise tasvir edilen tabirdeki inceliğe bakalım:

1. وَقِيلَ يَا أَرْضُ ابْلَعِي مَاءَكِ - “Yere, “Suyunu yut!” denildi.”

Mesela; yeryüzünün doğasına ve durumuna daha uygun ifade olan “suyunu kurut” ifadesini kullanmadı. Aksine aziz ve her şeyden haberdar olan Allah Teâlâ’nın iradesi gerçekleşince yerin gözeneklerinin ve yarıklarının bir ağız gibi

¹ Muhammed Said Ramazan el-Buti, *Min Ravai’i el-Kur’ân* s.274.

² Hûd, 11/44

açılıp suyu müthiş bir şekilde yuttuğunu sana tasvir etmek için “suyunu yut!” dedi. Yeryüzü her zamanki gibi doğasına uygun şekilde (suyu emerek ve kurutarak) değil de aksine onu yaratan Allah Teâlâ’nın emrine boyun eğerek bu görevi yerine getirdi.³

Ayette gökyüzünden önce yeryüzüne nida edildi. Çünkü yeryüzünden iki vazife isteniyor:

- Pınarlarının su fişkirtarak sağladığı desteği durdurması.
- Suyun azalıp geminin karaya oturabilmesi için kendisinden taşan suları yutması.

Göğe verilen vazife ise bir tanedir:

- Şiddetli sağanak yağışını durdurmasıdır.

Ayetteki اِئْبِعي ”yut” fiili “durdur” emrini vermeye gerek bırakmadı. Çünkü suyun yutulması ancak su durduktan sonra gerçekleşir. “*Yere, “Suyunu yut! “denildi”*” ayetiyle yeryüzüne emir gelince, hemen fişkirtmayı durdurdu ve yeryüzü yüzeyine fişkirtarak çıkan suyu yutmaya başladı.⁴

Kur’ân-ı Kerim’in bu ayetinde su, yeryüzüne nispet edildi. Dünyamız su bakımından en zengin gezegendir. Bu yüzden dünya sulu gezegen veya mavi gezegen diye isimlendirilmiştir. Bilim adamları, geçmişten günümüze yeryüzünde bildiğimiz yaşamın onsuz mümkün olmadığı bu kadar su kütesinin kaynağını nasıl açıklayacakları konusunda şaşırıp kalmışlardır. Yeryüzü suyunun kaynağını açıklamada sadedinde birçok hipotez ve teoriler ortaya atılmıştır. Bu teorilerden biri, kuyruklu yıldızların yeryüzüne çarpmasıyla suların oluştuğu teorisi. Bu teori uzun bir süre kabul görmüş ancak diğer hipotez ve teoriler gibi fazla tutunamamış ve çökmüştür. Bu hipotez yanardağ uzmanlarının şu araştırmasıyla çökmüştür: Yanardağ kraterlerinden çıkan gaz ve buharların %70’ten fazlası su buharından oluşmaktadır. Yeryüzündeki toplam yanardağ sayısını, her bir yanardağın lav fişkirtme oranı ile lavlardan çıkan su buharının ortalamasını basit bir matematiksel hesaptan geçiren uzmanlar yeryüzündeki ve yer kabuğundaki kayaçlarda, tortullarda ve atmosferde bulunan toplam su miktarına ulaşmışlardır. Bu araştırma ile ortaya çıkmıştır ki; yeryüzündeki bütün sular aslında Rabbimiz tarafından yerin içinden çıkarılmıştır. Bu hususta Allah Teâlâ şöyle buyurmaktadır: “*Ardından yeri düzenlemiştir. Suyunu ondan çıkarmış ve otlak yer meydana getirmiştir.*”⁵

Kur’ân-ı Kerim çeşitli ayetlerde suyun yeryüzünün etrafında dönmesiyle

³ A.g.e, s.274.

⁴ el-Meydânî, *Nuh aleyhisselam ve Kavmuhu fi’l-Kur’âni’l-Mecid*, s. 124.

⁵ en-Naziât, 79/30-31.

alakalı beyanda bulunmuştur. Onlardan bir tanesi, Hûd suresi kırk dördüncü ayeti kerimede suyun yeryüzüne nispet edilmesidir. Allah Teâlâ buyuruyor ki: “*Ye-re, “Suyunu çek! “denildi.”* Bu da Kur’ân’ı Kerim’de çok önceden açıkça ifade edilmiş bir bilgidir. Zira pozitif bilimler bu bilgiye ancak yirminci asrın son yıllarında ulaşabilmiştir.

Bu Kur’ânî ifade yeryüzü pınarlarından fışkıran suların katılımıyla Nuh tufanının oluştuğuna işaret ediyor. Kur’ân-ı Kerim bu hususu şu ayette de vurgulamaktadır: “*Yeryüzünde kaynaklar fışkırttık; her iki su, takdir edilen bir ölçüye göre birleşti.*”⁶

2. وَيَا سَمَاءُ أَقْلِعِي “Göge, “Ey gök sen de tut!”

“Kes” ve “Tut” manasında olan أَقْلِعِي kelimesini düşündüğümüz zaman göğün sularını yeryüzüne nasıl akıttığını hayal edebiliriz. Gök kapılarından ne kadar şiddetli yağmurun döküldüğünü hayal edebilmemiz için “*Biz de bunun üzerine gök kapılarını boşanan sularla açtık.*” ayetini düşünmemiz yeterlidir. Yine, hitabın cansız birer varlık olan gök ve yeryüzüne nasıl yönetildiğine bir bakın! Bu hitap, yer ve göğün Allah Teâlâ’dan gelen hitabı işiterek ve anlayarak boyun eğgercesine Allah Teâlâ’nın emrine çabucak nasıl icabet ettiklerini tasavvur etmemiz içindir.⁷

Gök, “*Ey gök sen de tut!*” emrini sadece işitir işitmez hemen yağmuru yağdırmayı durdurdu ve bulutlar ortadan kaybolup gök berraklaştı. أَقْلِعِي fiili iki anlam ifade eder: Gökten yağmurun kesilmesi ve bulutların kaybolup göğün berraklaşması.⁸

Dr. Zeğlul en-Neccâr وَيَا سَمَاءُ أَقْلِعِي kavli şerifi hakkında şöyle diyor: Bu Kur’ân-ı Kerim ayeti, yeryüzünün uzun tarihi seyri içerisinde maruz kaldığı çeşitli su taşkınlıklarından ayırmak için Nuh tufanının tatlı suyla olduğunu teyit ediyor. Bunun yanı sıra William Ryan ve Walter Pitman adında iki Amerikalı deniz bilimlari ve jeofizik bilim uzmanı 1998 yıllarında tufan olayının deniz suyuyyla olduğunu “*Nuh Tufanı... Tarihin Seyrini Değiştiren Bu Olaya Dair Yeni Bilimsel Keşifler*” isimli kitaplarında ifade etmişlerdir. Bu iki bilim adamı, tatlı su göletlerinin de ötesinde tarif ettikleri deniz sularının meydana getirdiği tufanın (tsunami) Nuh kavmi için anlatılanlarla hiç bir alakası olmayan bir tabiat olayı olduğunu ileri sürüyorlar. Eserin sahibi iki yazar bu olayın 7600 sene önce, denizlerdeki ve okyanuslardaki su seviyesinin yükselişiyle Akdenizin tuzlu sularının boğaz üzerinden taşmasına yol açmasıyla önüne gelen herşeyi yerle bir ettiğini ve birçok büyük insani göçe yol açtığını söylemişlerdir. Ancak Hz. Nuh’un gemisinin Cudi

⁶ el-Kamer, 54/ 12.

⁷ Muhammed Said Ramazan el-Buti, *Min Ravai’l-Kur’ân* s.275.

⁸ el-Meydânî, *Nuh aleyhisselam ve Kavmuhi fi’l- Kur’âni’l- Mecid*, s. 124.

Dağı eteklerinde, Türkiye'nin güneyinden başlayıp Basra Körfezi'ne kadar uzanan ve Dicle ve Fırat nehirleri arasında kalan devasa bölgeyi içine alan tatlı suların oluşturduğu alüvyon katmanlarının arasında kalan kalıntıların bulunmasıyla iki Amerikalı yazarın, bu deniz sularının taşkınlığının Nuh tufanı ile alakası olmadığı yönündeki iddiaları çürütülüyor. Ayrıca bu buluş, Kur'an-ı Kerim'in tufan olayı hakkında 1400 sene önceki yaptığı ince tarifi doğruluyor.⁹

3. - وَغِيضَ الْمَاءِ وَقُضِيَ الْأَمْرُ. - “*Su çekildi, iş de bitti.*”

Bu ayet, Allah Teâlâ'nın buyruğuna hızlı bir şekilde icabet edildiğinin göstergesidir. Yani, su çekilmiş ve kuruyup gitmişti. Hemen emre boyun eğmişti. Buna da Allah Teâlâ'nın “*Su çekildi.*” kavli şerifi işaret ediyor.¹⁰ Allah Teâlâ emrini gerçekleştirmiş, iradesini yerine getirmiş, kâfirlere olan azabını gerçekleştirerek onları tufanla boğmuş ve Hz. Nuh ile O'na inananları kurtararak ihsan da bulunmuştur.¹¹

Bu iki cümle arasındaki uyum gösteriyor ki, tufan olayı emre uygun bir şekilde abartıya kaçılmadan ve ihmal edilmeden tasarlandığı şekilde yerine getirilmiştir. وَغِيضَ الْمَاءِ ifadesinde güzel bir anlam vardır. Araştırmacılar bu sığanın tıpkı bir bedi sanatıymışçasına yaptığı temsilden dolayı hayrete düşmüşlerdir. Şöyle ki; helak olanların helakını ve kurtulanların kurtuluşunu son derece mükemmel bir beğata sahip bir lafızla belirtmiştir. Bu ifade, burada kastedilen hakikatin, Allah Teâlâ'nın helak olmasına hükmettiklerinin helak olması ve kurtulmasına hükmettiklerinin ise kurtulması olduğunu beyan etmiştir.¹²

4. - وَاسْتَوَتْ عَلَى الْجُودِيِّ. - “*Gemi Cudi'ye oturdu.*”

Kur'an-ı Kerim'in bu ayetinde Hz. Nuh'un gemisinin Cudi adında bir dağa oturduğu vurgulanıyor. Cudi Dağı aslen Türkiye'nin güneydoğusundan başlayıp Cizre'nin kuzeydoğusuna kadar uzanan ve Dicle Nehri kıyısına düşen bir dağdır. Türkiye, Irak ve Suriye sınırlarına yakın, Musul şehrinin kuzey yönünde kalan bir dağdır.

Dr. Zeğlül Neccâr arkeolojik çalışmaların, bu bilginin sıhhatini ve doğruluğunu ispat ettiğini vurgulamaktadır. Prof. Neccar şöyle demiştir: 1948 senesinin Mayıs ayı ortasında, Reşit Serhan adında kürt bir koyun çobanı Cudi Dağı'nın zirvesinde Hz. Nuh'un gemisinin, alüvyonların altında kalan ahşap kalıntılarına rastlamış. Daha sonra 1953, 1980, 1987 ve 1994 senelerinde geminin yeri

⁹ Zeğlül en-Neccar, *Min Âyâtî'l-Îcâzî'l-İnbâiyyi ve't-Tarihiyyi*, Dâru'l-Marife, Beyrut, Lübnan, 1.Baskı, 2013, 1/188.

¹⁰ Fâdil es-Sâmîrrâî, *Alâ Tarîki't-Tefsiri'l- Beyânî*, 3/159.

¹¹ el-Halidî, *el-Kıyasu'l-Kur'ânî*, 1/200

¹² Ahmed Nevfel, *Tefsîru Sureti Hûd*, s.171.

konusunda incelemeler sürdürülmüş ve günümüze kadar devam etmiştir. Yine, milattan önce var olmuş, ömrü 3 bin yıl ile 7 bin yıl arasında değişen ve bazıları keşfedilen eski medeniyetlere beşiklik etmiş olan Mezopotamya ovasında, tatlı suların geriye bıraktığı alüvyonlardan devasa bir balık şekli bulunmuştur. Bu alüvyonların, daha aşağıda bulunan tufandan geriye kalan alüvyonların devamı olduğu kabul edilmektedir. Bu alüvyonlarda insan izlerine rastlanılmamış ama geçmiş medeniyetlerin kalıntılarına ait bulgulara rastlanılmıştır. Bunun sebebi de, bu alüvyonların yeryüzüne yatay bir yayılım göstermesi ve on adımdan fazla kalınlığa sahip olması ve 1922 ve 1934 yılları boyunca yapılan kazı çalışmalarında keşfedilen pek çok kadim şehrin alüvyonların altında gömülü kalmasıdır. Kadim medeniyetlere dair kazı çalışmaları sıkı aralıklarla günümüze değin devam etmiştir. Bu, Irak'ın kuzeyinde yer alan, ömürleri yüz bin yıllık geçmişe dayanan alüvyon parçalarını içeren Büyük Şanidar Mağarası olarak bilinen mağarada yapılan araştırmalarla da desteklenmiştir. Ayrıca ABD'deki Smithsonian Enstitüsü görevlilerinden Dr. Ralph Solecki'nin mağarada yaptığı arkeolojik çalışmada mağaranın insan kalıntılarını da içerdiği keşfedilmiştir.

Ayrıca sonradan keşfedilen pek çok eski tarihî kitabeler de Hz. Nuh'un gemisinin Cudi Dağı'na oturduğuna işaret etmektedir. Mesela Babil Uygarlığı kâhinlerinden Berasus kitabesiyle Sokrat'ın öğrencilerinden ve kadim Yunan medeniyetinin rumuzlarından biri olan Abydenus kitabeleri gibi..

Yakut el-Hamevî “*Mu'cemu'l-Buldân*” isimli eserinde “!جودي” maddesi hakkında şöyle der: جودي kelimesinin ya harfi (جودي şeklinde) şeddelidir. Musul yakınlarında Dicle Nehri'nin güneydoğusunda Cizre'de bulunan uzun bir dağdır. Su çekilince Hz. Nuh'un gemisi bu dağa oturdu. Cizre; Fırat ve Dicle arasında (Mezopotamya bölgesinde) Irak'ın kuzeyinde bir yerdir. Cudi Dağı, Cizre'ye kadar uzanmaktadır. Bu dağ Irak'ın meşhur Musul kentine yakındır. Hala orada Cudi dağı olarak anılır.¹³

“*Gemi Cudi'ye oturdu.*” Yani gemi ismi Cudi olan bir dağa oturdu. Ayetten murad edilen mana şudur: Gemi su üzerinden akmayı durdurdu ve geriye- ileriye veya sağa sola hiç meyletmeden karaya düzgün bir şekilde yerleşti. Bütün bunlar Allah Teâlâ'nın tam bir gözetimi, koruması ve yönlendirmesiyle olmuştu.¹⁴

5. وَقِيلَ بُعْدًا لِّلْقَوْمِ الظَّالِمِينَ. “*Haksızlık yapan millet Allah Teâlâ'nın rahmetinden uzak olsun*” denildi.”

Bu cümle, ifade edilebilecek en derin manaları içerisinde barındıran kısa ama

¹³ Zeğhlul en-Neccâr, *Min Âyâtî'l-Îcâzî'l-İnbâiyyi ve't-Tarihiyyi*, 1/190; el-Hamevî, *Mu'cemu'l-Buldân*, 2/179.

¹⁴ el-Meydânî, *Nuh aleyhisselam ve Kavmuhu fi'l- Kur'âni'l- Mecid*, s. 125.

etkili bir cümledir. “*Haksızlık yapan millet Allah Teâlâ’nın rahmetinden uzak olsun*” denildi. “Yani dünya hayatından uzak olsunlar! Nitekim bu hayattan göçtüler. Allah Teâlâ’nın rahmetinden uzak olsunlar! Nitekim lanetlendiler. Hatırlanmaktan da uzak olsunlar! Nitekim hatırlanmaz oldular ve hatırlanmayı da hak etmiyorlardı. Onlar artık ölüp berzah âlemine göç etmişlerdi. Orada kıyamet cezalarını görecekları kıyamet gününe kadar bekleyecekler. Hz. Nuh’un, zalim ve O’nun peygamberliğini inkâr eden kavmi yeryüzünde bir daha bozgunculuk çıkarmasınlar diye uzaklaştırıldılar. Sonunda yeryüzünde inananlar dışında hiç kimse kalmadı.”¹⁵

“*Haksızlık yapan millet Allah Teâlâ’nın rahmetinden uzak olsun*” denildi “ayeti helak olacak kimselere bir bedduadır. Ayette onların ‘zulüm/haksızlık’ ile nitelenmelerinin sebebi; onlardan sonra gelenlerin helak olanların bunu kesinlikle hak ettiklerini bilmeleri içindir. Ayrıca, “helak genel olduğundan hak etmedikleri halde helak olanlar da vardı” gibi bir yanlış anlamayı ortadan kaldırmak için de bu niteleme getirilmiştir.”¹⁶

“*Haksızlık yapan millet Allah Teâlâ’nın rahmetinden uzak olsun*” denildi. “Bu ayette haksızlığa ve inkâra devam eden kimselerin Allah Teâlâ’dan uzak kalacakları ve bedduaya maruz kalacakları ima edilmektedir. Bu yüzden zalimlerin ve inkârcıların da bir an önce Allah Teâlâ’nın kendilerinden öncekileri helak ettiği gibi, kendilerini de helak etmemesi için ibret alıp zalimliklerinden ve inkârlarından dönmeleri gerekir.”¹⁷

6. Bu Ayet-i Kerime Belağatin Zirvesine Ulaşmış ve Birkaç Yönden İcaz-ı Beyanı İçermektedir.

“Yere, “*Suyunu yut!*”, göğe, “*Ey gök sen de tut!*” denildi. Su çekildi, iş de bitti; gemi Cudi’ye oturdu. “*Haksızlık yapan millet Allah Teâlâ’nın rahmetinden uzak olsun*” denildi. “ayeti kerimesi bir kaç yönden icaz-ı beyanı içermekte ve belağati açısından zirveye ulaşmıştır. Bazı müfessirler şöyle demiştir: “Bu ayet Kur’ân-ı Kerim’in en belîğ ayetidir. Nitekim bedî sanatından yirmi bir çeşit sanat içermektedir. Şöyle ki; bu ayet-i kerimde on dokuz kelime vardır. Öncelikle yeryüzüne suyunu yut diyerek hitap edildi. Çünkü henüz gökten yağmur yağmadan önce ilkin yerden su çıkmıştı.”¹⁸

¹⁵ Şa’ravi, *Kıyasu’l-Enbiyâ*, 1/59.

¹⁶ Afif Tabare, *Mea’l-Enbiyâ fi’l-Kur’âni’l-Kerim*, s.77.

¹⁷ İmad Zühayr Hafız, *el-Kıyasu’l-Kur’âniyyi’l-Kerim beyne’l-Âbâ ve’l-Ebnâ*, Yüksek Lisans Tezi, Câmîatu Ümmi’l-Kura, Suudi Arabistan, 1977, s.46.

¹⁸ Ahmed Nevfel, *Tefsîru Sureti Hûd*, s.173.

Bu ayet-i kerime hakkında birçok şey zikredilmiş, hakkında müstakil risaleler kaleme alınmıştır. Bu ayet hakkında söylenen şeylerden biri şudur: Aykırı görüşlüler ağız birliği yapıp şöyle demişlerdir: İnsan gücü böyle bir ayeti getirmekten acizdir.¹⁹

Yine bu ayet hakkında şöyle denilmiştir: Allah Teâlâ bu ayette; emretmiş, nehyetmiş, haber vermiş, seslenmiş, isimlendirmiş, öldürmüş, bırakmış, kimini saîd, kimini de şakî kılmış, peygamberlerden bahsetmiş ve bu cümlede yer alan söz sanatı, belâğat, îcaz ve beyan ile açıklanmaya çalışılsa mürekkepler kururdu.²⁰

Bu ayet îcaz vasfının sırlarının zirvesine ulaşmış, nihaysiz müthiş faydalar içermiş, ifade edilmeyi imkansız hale getiren nice lafzi ve manevi güzellikleri toplamıştır.²¹ Nitekim Allame Müfessir Ebu'l-Hayyan bu ayetin inceliklerini ve sırlarını ortaya çıkarmaya eğilmiş ve şöyle demiştir: Bu ayet-i kerime yirmi bir çeşit belâğat sanatı vardır:

- **Münasebet/Uygunluk:** Ayetteki أَفْلَحِي ve اِبْلَغِي kelimeleri
- **Mutabakat/Tibak:** Yeryüzü ve Gökyüzün zikredilmesi
- **Mecaz:** وَمَا سَمَاءُ cümlesinde ki bundan yağmur kastediliyor.
- **İstiâre:** أَفْلَحِي kelimesinde.
وَعِضَ الْمَاءِ lafzında işaret: Çünkü burada bir çok manaya işaret ediliyor.
- **Temsil Sanatı:** وَقُضِيَ الْأَمْرُ ayetinde الْأَمْرُ lafzıyla helak olanların helakı ve kurtulanların kurtuluşu ifade edilmiştir.
- **İrdaf:** وَاسْتَوَتْ عَلَى الْجُودِيِّ - “*Gemi Cudi’ye oturdu*” ayetindeki اسْتَوَتْ lafzı mana itibarıyla tam olduğu halde عَلَى الْجُودِيِّ lafzı peşinden getirilerek bu mekâna yerleştiğini mübalağalı (tam olduğunu) bir şekilde beyan etmiş oldu.
- **Ta’lil:** وَغِضَ الْمَاءُ - “*Su çekildi*” ayeti geminin yerleşmesinin sebebidir.
- **İhtiras:** بُعْدًا لِلْقَوْمِ الظَّالِمِينَ - “*Haksızlık yapan millet Allah Teâlâ’nın rahmetinden uzak olsun.*” Çünkü bu ayet-i kerime de onları kınama anlamı taşır.
- **Îcaz:** Olayı, tüm manayı kapsayacak şekilde kısa lafızlarla zikretmektir.

Geri kalan belâğat çeşitleri şunlardır: İdah, Müsavât, Hüsnu’n-Nesk, Sihhatu’t-Taksim, Hüsnu’l-Beyan, et-Temekkunu ve’l-Tecnis, et-Taksîmu ve’l- Muka-bele, et-Tehzîbu ve’l-Vasf.²²

¹⁹ es-Süyûtî, *el-İtkân*, s.218.

²⁰ Fâzıl es-Samirai, *Ala Tariki’t-Tefsîri’l- Beyânî*, 3/155.

²¹ Muhammed Mahmud Ahmed ve Musa el-Hatîb, *Duâu’l-Enbiyâ ve’r-Rusûl*, Merkezü’l-Kitab li’n-Neşr, Kahire, 1. Baskı, 1999, s. 29.

²² Ebu Hayyan el-Endülusi, *el-Bahru’l-Muhît fi’t-Tefsir*, Dârü’l-Fikir, Beyrut, 1.Baskı, Hicri: 1420, 5/228.

Aynı şekilde Seyyid Muhammed İsmail el-Emir, bu ayet ile ilgili (*en-Nehru'l-Mevrûd fî Tefsîri Ayeti Hûd*) adında bir risale yazmıştır. Şu rivayet bahsi geçen î'cazı destekler mahiyettedir: Kureyş müşrikleri Kur'ân'a karşı koymak istediler. Zihinlerinin berraklaşması için kırk gün boyunca buğday ekmeği, kırmızı eti ve şarabı bıraktılar. Planladıklarını yapmaya koyulduklarında bu ayeti duydular. İçlerinden bir kısmı diğerlerine şöyle dedi: "Bu söz bir insan sözüne benzemiyor." Yapmak istedikleri şeyi bırakıp dağıldılar.²³

– el-Kamus adı eserde de geçtiği üzere- rivayete göre İbnu'l- Mukaffâ çok fasih ve belâğata son derece hâkim biriydi. Hatta onun hakkında şöyle söylenirdi: "O, zamanının en fasihidir." Bu kişi Kur'ân'a karşı koymak istedi ve "Sureler" adını verdiği geniş bir kitapçık kaleme aldı. Bir gün kitabını bir çocuğun okuduğunu görünce, evine döndü ve hazırladığı kitabı yırttı ve şöyle dedi: "Şehadet ederim ki bu kitaba karşı konulmaz ve bu asla bir beşer kelamı değildir."²⁴

²³ İmâd Zühayr Hafız, *el-Kıyasu'l-Kur'âniyyi'l-Kerim beyne'l-Âbaî vel-Ebnâ*, s. 46.

²⁴ el-Âlûsî, *Rûhu'l-Meânî fî Tefsîri'l-Kur'âni'l-Azîm ve Sebi'l-Mesânî*, 12/63.

Altıncı Konu

HZ. NUH'UN OĞLUNUN DURUMUNU RABBİNE SORMASI VE RABBİNDEN AF VE MAĞFİRET İSTEMESİ

Allah Teâlâ buyuruyor ki: “*Nuh Rabbine seslendi: “Rabbim! Oğlum benim ailemdendi. Doğrusu Senin vadin haktır. Sen hükmedenlerin en iyi hükmedeni- sin” dedi. Allah: “Ey Nuh! O senin aileden sayılmaz; çünkü kötü bir iş işlemiş- tir; içyüzünü bilmediğin bir şeyi yapmamı benden isteme. Sana cahillerden olma- manı öğütlerim” dedi.*

“*Rabbim! Bilmediğim şeyi Senden istemekten Sana sığınırım. Beni bağışlamaz ve bana merhamet etmezsen kaybedenlerden olurum” dedi.*”¹

Şüphesiz kurtuluş yolculuğu dağlar gibi dalgalı denizin içinde ve nehirler gibi dökülen yağmurun altında devam ediyordu. Çünkü göğün kapıları açılmıştı. Bu durum Hz. Nuh’a oğlunun halini unutturdu. Dalga her ikisinin arasına girdi.²

Meşakkatli, korkunç ve dehşetli yolculuk sona erip, gemi düzgün bir şekilde Cudi dağına yerleştikten sonra korku ve akılları baştan götüren endişe hali gittik- ten ve o an başka bir uğraş kalmayınca Hz. Nuh’un hatırına toprağı, memleketi ve kavmi geldi. Başına neyin geldiğini bilmediği oğlunu hatırlayınca Allah Teâlâ’nın babaların kalbinde yarattığı babalık şefkati alevlenmeye başladı.³

➤ Ayetlerin Açıklaması

1. وَنَادَى نُوحٌ رَبَّهُ فَقَالَ رَبِّ - “*Nuh Rabbine seslendi: “Rabbim!...”*

Ayetteki ‘vav’ harfi, sahneyi sahneye ya da olayı olaya atfeden atıf harfidir. Ya

¹ Hûd, 11/45-47.

² el-Meydânî, Nuh aleyhisselam ve Kavmuhu fi’l-Kur’âni’l-Mecid, s. 129.

³ A.g.e, s.130.

da ‘vav-ı ist’inafiye (başlangıç)’ harfidir. Herhalde bu ikinci görüş doğruya daha yakındır. وَنَادَى - “*Seslendi.*” Yani gizli bir şekilde dua ve rica ederek ve yönelerek seslendi. Bu sesleniş, boyun eğmeye, yalvarışa ve teslim olmaya bitişik bir yakarış çağrısıydı. Buna نَادَى lafzı işaret etmektedir. Şayet istediği şey sıradan ve hafif bir şey olsaydı uygun olanın وَدَعَا ‘çağırdı’ manasında olan bir tabir kullanmasıydı. Fakat o sesleniş umutla bekleme manasını taşıyan bir seslenişti. O da yumuşak huy-lu bir peygamberden meydana geldiği için mutlaka boyun eğerek, yalvararak ve teslim olarak yapılması gerekiyordu.⁴

رَبِّهِ - “*Rabbine*”: Yani bütün işlerini ısmarladığı, kendisine bıraktığı ve himaye-sine girdiği Rabbine... Seslendiğin de رَبِّ يَا manasında olan رَبِّ “*Rabbim*” dedi. Başına nida edatı getirilmemesinin sebebi نَادَى fiili buna işaret ettiği içindir.⁵

2. *“Oğlum benim ailemdendi.”*

Yani oğlum da bana kurtulacağını söz verdiği ailemden biriydi. Allah Teâlâ’ya hiç kimse bir şey öğretemez. Fakat Hz. Nuh bunu rica ve talep yönünden Allah Teâlâ’dan istiyor. Oğlundan dolayı kırık bir kalbin duasıydı. “*Oğlum benim ailemdendi.*” Sanki Hz. Nuh bu durumda ailesinin kurtulacağına dair kendisine verilen sözü gözünde canlandırıyor ve “*aleyhine hüküm verilmiş olanın dışında*” hükmünü görmezden geliyordu.

3. *“Doğrusu Senin vadin haklı.”*

Yani realitenin bu duruma ters düşmesi mümkün değildir. Belli ki Hz. Nuh, Allah Teâlâ’nın, oğlunu geminin dışında başka bir yolla kurtaracağını hesaplıyordu.⁶ Veyahut oğlunun diğerleriyle beraber boğulduğuna emin oldu fakat yine de oğlunun ebedi ahiret yurdunda kurtuluşu kaçırmaması için Allah Teâlâ’dan sa-ğanak halinde inen merhametini ve son derece büyük olan affını istedi. Bunu bü-tün varlığıyla Rabbine bir dua ile ifade etti. Yardım etme, ikram etme, terbiye et-me, devamlı özen gösterme, kopmayan bağlantıyı ve yüce makam gibi manaları içinde barındıran رَبِّ kelimesiyle yalvarmaya başladı. Çünkü oğlu da ailesindendi ve Rabbinin katında bir makamı olduğu için ailesinden bazısını (oğlunu) yardı-mıyla ve geniş merhametiyle göz önünde bulunduracağına inanıyordu. Fakat bu-nu açıkça dile getirmemiş aksine isteyeceğini ve ihtiyacını bildiğine inandığı Rab-bine karşı büyük bir edeple arz etmişti. İşte bu Allah Teâlâ’ya karşı son derece bü-yük ve yüksek bir edep tarzıydı.⁷

⁴ A.g.e, s.129.

⁵ A.g.e, s.129.

⁶ Faruk Hammade *Ve Ebnaun Mülamihun Terbeviyye*, Dâru’l Kalem, Dimeşk, 1. Baskı, 1997, s.20.

⁷ A.g.e, s.20.

4. وَأَنْتَ أَحْكَمُ الْحَاكِمِينَ “*Sen hükmedenlerin en iyi hükmedenisin*”

Yani “ Sen hüküm ve adalet verensin. Hükümlerinde en iyi hüküm verensin. Ben de emrettiğin ve takdir ettiğin bütün hükümlere razıyım. İradene, gücüne ve hükmüne buyun eğdim. Fakat ben hükmün ne olursa olsun razı olduğum halde; sana yalvararak, senden umut ederek ve sana sığınarak dua ediyorum. Ben sana teslim olmuş, senden sakınan ve sana tevekkül eden bir kulum.”⁸

5. قَالَ يَا نُوحُ إِنَّهُ لَيْسَ مِنْ أَهْلِكَ. - “*Allah: “Ey Nuh! O senin ailenden sayılmaz.” dedi.*”

Allah Teâlâ, Hz. Nuh’un oğlunun O’nun sulbünden olduğunu reddetmiyor, aksine Hz. Nuh’un akidesi üzerine olduğunu ve boğulmaktan kurtulup kendisine uyan kimselerden olduğunu redediyor. Bu mesele hakkındaki tercih edilen görüş budur. Şu görüşte olan kimse yolunu kaybetmiştir: “O, nesep yönüyle Hz. Nuh’un oğlu değil, aksine veled-i zina idi.” Birçok senet yoluyla İbn-i Abbas’tan (r.a) rivayet edilen; “ *Hiçbir peygamber hanımı zina etmemiştir. Sadece kocasına niyetinde ve amelinde muhalefet etmiştir*” sözüne göre bu tip görüşler en zayıf görüşlerdir.⁹

İbn-i Kesir şöyle demiştir: Bu çocuğun Hz. Nuh’un oğlu olmadığı, onun ancak zinadan olma bir çocuk olduğu şeklinde bir açıklamaya gidenlerin bu görüşlerinin hatalı olduğu, imamlardan birçoğu tarafından belirtilmiştir. İbn Abbâs ve seleften birçokları: “*Hiç bir peygamberin karısı asla zina etmemiştir.*” derler. İbn Abbâs : “*O senin ailenden değildir.*” ayeti hakkında; “*kurtulmalarını sana vadetmiş olduklarımızdan değildir*” demektir, demiştir. Şüphesiz İbn Abbâs’ın bu sözü gerçektir. Zira Allah Teâlâ, bir peygamberin karısına ahlâksızlık imkânı vermeyecek kadar kıskançtır.¹⁰

İbn-i Cerir şöyle demiştir: Bu konu hakkında ileri sürülen iki görüşten doğruya en yakını şu görüştür: “Ey Nuh, bu senin ailenin, kurtarılması vaadedilen fertlerinden biri değildir. Çünkü o, senin dinine aykırı davranan ve beni inkar edendir.” Hiç şüphesiz o, Hz. Nuh’un oğluydu. Zaten Allah Teâlâ peygamberi Hz. Muhammed’e (s.a.v) O’nun oğlu olduğunu haber vermiş ve şöyle demiştir: “*Nuh, oğluna seslenmişti.*” Bu ayet oğlu olduğunu gösteriyor. Çünkü “*O senin ailenden sayılmaz*” kavli şerifinde söylediğimiz mana ihtimali olduğu gibi, “senin dinine tabi olan fertlerden değildir”, manasına da gelebilir. Sonra “din” lafzı hazfedilip

⁸ Ahmed Nevfel, *Tefsîru Suret-i Hûd*, s.178.

⁹ Ömer İman Ebubekir, *Kıssatu Nuh (a.s)*, s.73.

¹⁰ *Tefsiru İbni Kesir*, 4/226.

şöyle deniliyor: “*O senin ailenden sayılmaz.*” Tıpkı, وَسَلِّ الْقَرْيَةَ الَّتِي كُنَّا فِيهَا “*Bu-lunduğumuz kasabaya (halkına) sorabilirsin.*”¹¹ ayetinde söylendiği gibi.

6. *“Çünkü kötü bir iş işlemiştir.”* – إِنَّهُ عَمَلٌ غَيْرُ صَالِحٍ

Bu, onun Hz. Nuh’un oğlu olmadığı itibariyle bir gerekçelendime ve haklı çıkarmadır. Gerçek yakınlık iman yakınlığıdır. Bu yüzden mümin olmayan ve azabın kapsadığı kişiler senin ehlinden değildir. Çünkü daha önce sana, ancak “*İman edenler...*” kurtulacak diye söylemiştim. Burada insanın amelinin itibara alındığına dikkat çekiliyor ve insandan geriye et ve kan suretinden başka bir şey kalmıyor. “*Kötü bir iş...*” ten kasıt, onun bozuk ve şerli olduğudur.¹²

Asıl yakınlık kan ve soy yakınlığı değil, inanç ve iman yakınlığıdır. Bu nedenle bu hakikatin açıklanması ve ifade edilmesi gerekti: “*Allah: “Ey Nuh! O senin ailenden sayılmaz.” dedi*” ve sebebini de açıkladı: “*Çünkü o kötü bir iş işlemiştir.*”¹³

Yüce Allah’ın bu cevabı, bu dinin son derece önemli bir gerçeğini ifade ediyor. Bütün bağların kendisine bağlandığı kulpu, ana halkayı tanıtıyor bize. Bu ana halka, inanç halkasıdır. Fertleri birbirine bağlayan budur; yoksa soy bağı, kan bağı değildir.¹⁴

“Ey Nuh! O senin ailenden sayılmaz; çünkü kötü bir iş işlemiştir.”

Bu ilahi maktalar ve rabbani kelimeler onu aile fertlerinden biri olmaktan çıkarmış, hatıra gelmeyecek ve önemsenmeyecek derin ve dipsiz bir çukura atmıştır. Çünkü o küfrü imana tercih etmiş, şeytanın yolunu tutmuştur. Dolayısıyla ailevi yakınlığın, soyundan gelmesinin ve evladı olmasının bir anlamı kalmamıştır. Bu ilahi hitap Hz. Nuh’un bu oğlunun da boğulanlar arasında olduğunu gösteriyor. Özünde kâfirlerden ve fasıklardan olduğu için de helak olanlardan oldu.

7. فَلَا تَسْأَلْنِي مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ إِنِّي أَعِظُكَ أَنْ تَكُونَ مِنَ الْجَاهِلِينَ

“İçyüzünü bilmediğin bir şeyi yapmamı benden isteme. Sana cahillerden olmamanı öğütlerim.”

Bu izah Hz. Nuh’a ziyadesiyle bir öğreti içeriyor. Her ne kadar bu münasebetle söylenmişse de aynı zamanda bize de bir öğreti içeriyor. Yani, eğer işlerin iç yüzünü bilmiyorsan ve Rabbinin uygulamalarından nefsinin ve şefkatinin hasebiyle hoşuna gitmeyecek bir şey görürsen Rabbinin herşeyi bilen ve hikmet sahibi

¹¹ Yusuf, 12/82

¹² Ahmed Nevfel, *Tefsîru Suret-i Hûd*, s.180.

¹³ Muhammed Dîb el-Cacî, *en-Nesku-l-Kur’ânî Dirâsetun Uslubiyye*, Müessesetü Ulûmi’l-Kur’âni, Suudi Arabistan, 1.Baskı, 2010, s. 126-127.

¹⁴ *Fî Zilâli’l-Kur’ân*, 4/1880.

olduğundan ve O'nun uygulamalarının ilmine ve hikmetine uygun bir şekilde ceyrayan ettiğinden tam emin ol!

“*Sana cabillerden olmamanı öğütlerim.*” Yani sana, verdiğim bu nasihatlere yönelmeni ve bu nasihatleri dinlemenı önemle belirtirim. “*İçyüzünü bilmediğin bir şeyi yapmamı benden isteme.*” Bu ayet, bu nehyin geleceğe yönelik yol gösterici ve öğüt verici bir nehiy olduğunu, geçmişe dönük bir nehiy olmadığını gösteriyor. Buna göre mana şöyledir: Gelecekte bu hakikati bilmeyenlerden olmanı öğütlerim ki, böylece hangi psikolojik ve duygusal saikle olursa olsun Allah Teâlâ'nın ilminin, hikmetinin ve adaletinin gereğine ters düşen bir şeyi içeren bir soru yönelterek Rabbine bir şey sormayasın. Bu ayet Allah Teâlâ'nın takdiri ve hükümleri ile meydana gelen konularda, kendisinin tam memnuniyetini kazanmaya yönlendirmeyi içermektedir. Bu takdir kendisine en yakın insan hakkında gerçekleşmiş olsa bile durum değişmemeli.¹⁵ İşte o zaman Hz. Nuh'un elinden şöyle demekten başka bir şey gelmedi:

8. قَالَ رَبِّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ أَنْ أَسْأَلَكَ مَا لَيْسَ لِي بِهِ عِلْمٌ وَإِلَّا تَغْفِرْ لِي وَتَرْحَمْنِي أَكُنْ مِنَ الْخَاسِرِينَ.

“*Rabbim! Bilmediğim şeyi Senden istemekten Sana sığınırım. Beni bağışlamaz ve bana merhamet etmezsen kaybedenlerden olurum*” dedi.”

Bu ayette Hz. Nuh, sorduğu sorudan dolayı özür diliyor ve Allah Teâlâ'dan iç yüzünü bilmediği bir şeyi sormaktan kendisini alıkoymasını istiyor. Görüldüğü üzere ayetler arasındaki siyak-sibak bağlantısı tamdır.¹⁶

Hz. Nuh Allah Teâlâ'dan istiğfar talep ederek ve yardım dileyerek “*Ey Rabbim!*” dedi. قَالَ رَبِّ lafzında nida edatı olan ya harfı daha fazla yakınlık ifade etmek için hafız edilmiştir. Yani: Ey beni himaye eden, terbiye eden, beni yetiştiren, beni güçlendiren ve beni hidayete erdiren...

إِنِّي أَعُوذُ بِكَ - “*Sana sığınırım...*” Yani seninle korunuyorum, senin himayene giriyorum, sana sığınıyorum, bir daha bu tarz muhalefete düşmekten sana sığınıyorum.

أَنْ أَسْأَلَكَ مَا لَيْسَ لِي بِهِ عِلْمٌ - “*Bilmediğim şeyi Senden istemekten*” İşte Hz. Nuh'un sığındığı şey budur. Yani hakkında bilgi sahibi olmadığı bir şeyi Allah Teâlâ'ya sormaktan sığındığı şey budur. Emrine sımsıkı yapışmaya ve izin verdiği şeyi sormaya ulaştırmasını istiyor.

وَإِلَّا تَغْفِرْ لِي وَتَرْحَمْنِي أَكُنْ مِنَ الْخَاسِرِينَ - “*Beni bağışlamaz ve bana merhamet etmezsen kaybedenlerden olurum*” Yani günahımı bağışlamaz, rahmetinle muamele

¹⁵ el-Meydânî, Nuh aleyhisselam ve Kavmuhi fi'l- Kur'âni'l- Mecid, s. 132.

¹⁶ Ahmed Nevfel, Tefsîru Sureti Hûd, s.185.

etmezsen dünya ve ahirete hüsrana uğrarım. Böyle olmaktan sana sığınıyorum. Normalde zarara uğrayan sermayesi azalan kişidir. Buradaki zarara uğrayan ise; Allah Teâlâ'nın sevgisini ve mükâfatını yitiren kişidir.¹⁷

Hz. Nuh ilk olarak Allah Teâlâdan mağfiret istemiştir. Çünkü hatalardan arınmak, güzel amellerle süslenmekten önce gelir. Mağfiret dilemenin peşinden Allah Teâlâ'dan rahmet istemiştir. Çünkü Allah Teâlâ'nın rızasına eriştiği takdirde rahmete layık olur.¹⁸ Örnek alalım diye Allah Teâlâ bu ayeti kerimede bize peygamberlerin Rablerine karşı gösterdikleri edebin nasıl olduğunu öğretiyor.¹⁹

Hz. Nuh'un oğluyla olan bu kıssasından Allah Teâlâ'nın mümini fasık ve kâfir bir evladın varlığıyla imtihan edeceği anlayışı çıkarılır. Dinine, inancına ve imanına ters ve muhalif davranır. Risâlet'inin doğruluğunu gösteren aşikâr deliller ve kanıtlar olmasına rağmen Rahmanın dostlarına karşı şeytanın dostları olan düşmanlarına yardım eder. Bununla bir mümin ayıplanmaz ve kendisine eziyet edilmez. Mümin bir kimsenin, Allah Teâlâ'nın nankör, fasık bir çocukla imtihan ettiği diğer mümin kardeşini ayıplaması doğru değildir. Aksine bu imtihan, onun için bir ders niteliğinde olmalı ve kardeşinin günahkâr çocuğunun hidayet bulması için Allah Teâlâ'ya yakarıyla yönelmelidir. Bir müslümanın diğer müslüman kardeşini aklı başına ermiş, buluş çağına gelmiş günahkâr ve asi çocuğundan dolayı onu ayıplaması ve kötülemesi helal değildir. Çocuğunun yaptığından dolayı suçlanmaz, aksine kendi amelinden dolayı mükâfatlandırılır.²⁰ Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: *“Kimse başkasının yükünü taşımaz.”*²¹

¹⁷ A.g.e, s.185

¹⁸ A.g.e, s.186

¹⁹ el-Meydânî, *Nuh aleyhisselam ve Kavmuhu fi'l- Kur'âni'l- Mecid*, s. 133.

²⁰ Muhammed Ebu Faris, *Mea'l-Enbiyâ fi'd-Da've İllallah Teâlâ* s.85.

²¹ el-En'âm, 6/164

Yedinci Konu

HZ. NUH'UN KÂFİR KARISI

Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: “Allah Teâlâ inkâr edenlere, Nuh’un karısıyla Lut’un karısını misal gösterir: Onlar, kullarımızdan iki iyi kulun nikâhı altında iken onlara karşı hainlik edip inkârlarını gizlemişlerdi de iki peygamber Allah Teâlâ’dan gelen azabı onlardan savamamışlardı. O iki kadına: “Cehenneme girenlerle beraber siz de girin” dendi.

Allah Teâlâ inanlara Firavun’un karısını misal gösterir: O: “Rabbim! Katından bana cennette bir ev yap; beni Firavundan ve onun işlediklerinden kurtar; beni zalim milletten kurtar” demişti.

Mahrem yerini korumuş olan İmran kızı Meryem de bir misaldir. Ona ruhumuzdan üfle miştik; Rabbinin sözlerini ve kitaplarını tasdik etmişti; o, Bize gönülden itaat edenlerdendi.”¹

Bu ayetlerde açıkça Hz. Nuh’un karısının durduğu yer ve küfür üzerine devam ettiği belirtilmiştir. Allah Teâlâ’nın peygamberi Nuh ile evli olması ona hiçbir fayda sağlamadı. Buradaki ihanet; zina manasındaki ihanet değil, küfür manasında dindeki ihanettir.²

Abdullah İbn Abbas şöyle demiştir: “Hiç bir peygamberin karısı asla zina etmemiştir. Onların ihanetleri din hususundadır.”³

İbn Kesir ise şöyle demiştir: “Onlara karşı hainlik ettiler”: Yani iman konusunda hainlik ettiler. İmanda kocalarına uymamışlar, peygamberliklerini de tasdik etmemişlerdi; bu yüzden kocalarının peygamber olması onlara fayda

¹ et-Tahrîm, 66/ 10-12.

² Ahmed eş-Şarkâvî, el-Meretu fi’l-Kısasi’l-Kur’ânîyyi, Dâru’s-Selam, Kahire, 1. Baskı, 2001, s. 1/143.

³ A.g.e, s.143.

vermedi ve onların başına gelecek felaketi def edemedi. Bu amaçla Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: “*İki peygamber Allah Teâlâ’dan gelen azabı onlardan savamamışlardı.*” Yani inkarlarından dolayı savamamışlardı. İki kadına da “*Ateşe girenlerle beraber siz de girin*” denildi. “*Onlara karşı hainlik ettiler*” ifadesinden maksat fahişelik değil, din noktasında hainliktir. Çünkü peygamberlerin hanımları, peygamberlere hürmeten zina etmekten işlemekten korunmuşlardır.⁴ Hz. Nuh’un karısı tevhid ve iyilik yoluna engel teşkil edecek bir çabada bulunmadı. Aksine inkarında ısrarcı olup imandan yüz çevirmekten ötürü kâfirlerden oldu.⁵

Hz. Nuh’un karısı kocasını inkâr etmişti. Hâlbuki ona yakışan iman edenlerin ilki olmaktı. Özellikle de kendisi Hz. Nuh’a diğerlerinden daha yakın, durumunu en iyi bilendi. Fakat o da, kavminin düştüğü inkâr ve sapıklık hallerini tercih edince, onun da sonu ibretlik ve hüsrân olmuştu. O da diğerleri gibi inkâr etmiş ve kocasıyla alay etmişti. Hz. Nuh, ona hiçbir fayda sağlayamadı ve diğerleriyle beraber cehenneme girdi.⁶ İşte sana bu dört misalle alakalı ayetlerin tefsiri! Birinci ve ikinci misaller kâfirler hakkında, üçüncü ve dördüncü misaller müminler hakkındadır.⁷

➤ Ayetlerin Açıklaması

“*Allah Teâlâ inkâr edenlere, Nuh’un karısıyla Lut’un karısını misal gösterir:*” - ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا لِّلَّذِينَ كَفَرُوا امْرَأَةٌ نُوحٍ وَامْرَأَةٌ لُّوطٍ

Burada misalin getirilmesi, hidayetin yalnızca Allah Teâlâ’nın emriyle olabileceğine dikkat çekmek içindir. O, dilediğini hidayete erdirir, dilediğini de yoldan çıkarır. Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: “*Sen, sevdiğini doğru yola erdirmezsin, ama Allah Teâlâ dilediğini doğru yola erdirtir. Doğru yola girecekleri en iyi O bilir.*”⁸ Demek ki inkârcı, iman ortamında bulunsa ve etrafında da muvahhid ve mümin arkadaşları olsa ve doğruyu yanlıştan, iyiyi kötüden ayırt edebilse bile inkârına devam edebiliyor. Bu iki kadında da meydana gelen durum budur. Ha-şâ! Hz. Nuh ve Hz. Lut, asla hanımlarını Allah Teâlâ’ya, imana, doğruya, fazilete, iyiye ve hayra davet ederken bir eksiklik yâda ihmalkârlık yaptıkları düşünülemez.

⁴ Tefsîru İbni Kesir, 4/393

⁵ Hüda Abdullatif Uryan, eş-Şahsiyyetu’n-Nisaiyye fi’l-Kıssati’l-Kur’ânîyye, Dâru Ğâri Hira, Dimeşk, 1. Baskı, 2005, s.283.

⁶ Ahmed eş-Şarkavi, el-Meretu fi’l-Kıssati’l-Kur’ânîyyi, s.1/143.

⁷ Abdulhamit el-Ferahî, Nizâmu’l-Kur’ân ve Te’vili’l-Furkani bi’l-Furkan, Dâiretu’l- Hamidiyye, Hindistan, 1.Baskı, 2008, s. 1/526.

⁸ el-Kasas, 28/56.

Fakat hasta kalpler, gönderilen mübarek bir peygamberin ve salih bir adamın gözetiminde olsalar bile inkârdan başka bir şey yapmazlar.⁹

كَانَتَا تَحْتَ عَبْدَيْنِ مِنْ عِبَادِنَا صَالِحَيْنِ - “Onlar, kullarımızdan iki iyi kulun nikâhı altında iken...”

Bu misal Hz. Nuh ve Hz. Lut’tan her birerlerini “kullarımız” sözüyle temize çıkarmış ve bununla yetinmeyip peşi sıra “salih olanlar” diye ekleme yapmıştır. Hz. Nuh ve Hz. Lut ihlaslı bir şekilde Allah Teâlâ’ya kulluklarını ve iyi olduklarını kanıtlamışlardır. Burada dinin doğruluğuna ve insanlarla doğru ilişkiyi kurmaya işaret vardır. Bunun için peygamberlerin daveti iyiliğe, doğruluğa davettir. Nitekim Hz. Yusuf, peygamber, sıddık, komutan, rüya tabirini bilen, idareci, şöhret ve mal sahibiyken ve o kadar mülk, yüksek mertebe, yüksek mekân, izzet ve şereften sonra Rabbine şöyle dua etmiştir: “*Rabbim! Bana hükmümlük verdin, rüyaların yorumunu öğrettin. Ey göklerin ve yerin Yaratanı! Dünya ve ahirette işlerimi yoluna koyan sensin; benim canımı müslüman olarak al ve beni iyilere kat.*”¹⁰

Hz. Süleyman da Allah Teâlâ’nın şu kavlinde geçtiği üzere şöyle demiştir: “*Rabbim! Bana ve ana babama verdiğin nimete şükürde, hoşnut olacağın işi yapmakta beni muvaffak kıl. Rahmetinle, beni iyi kullarının arasına koy*” dedi.¹¹

Bu açık misalde zikredilen تَحْتَ “nikahı altında” lafzı karı koca alakasına işaret ediyor. Burada Hz. Nuh ve Hz. Lut ‘tan her ikisinin, evlerinde eşler arası hiyerarşi silsilesinde daha üst konumda oldukları manası vardır.¹²

فَخَانَتْهُمَا فَلَمْ يُغْنِيَا عَنْهُمَا مِنَ اللَّهِ شَيْئاً - “Onlara karşı hainlik edip inkârlarını gizlemişlerdi de iki peygamber Allah Teâlâ’dan gelen azabı onlardan savamamışlardı.”

Bu ifadeden insanların genelinin zihnine ilk olarak bunun evlilik ihaneti olduğu gelir. Halbuki böyle bir durum peygamberler hakkında düşünülmemesi gereken bir durumdur. Çünkü peygamberlere, insanlara yönelttikleri davetlerinden ve bizzat kendilerinden nefret etmemeleri için ayırt edici özellikler verilmiştir. Bu özelliklerden bazıları şöyledir; kendilerinde bulaşıcı hastalığın olmaması, yalandan, ihanetten korunmaları ve namuslarının korumasıdır. Sahip oldukları bu

⁹ Abdussettar el-Mersumî, *el-Lefetâtü'l-Meliha li'l-Emsali's-Sariha fi'l-Kur'âni'l-Kerim*, Dâru'l-Mirac ed-Dimeşkiyye, Lübnan, 1. Baskı, 2016, s.295.

¹⁰ Yusuf, 12/101.

¹¹ en-Neml, 27/19

¹² Abdussettar el-Mersumî, *el-Lefetâtü'l-Meliha li'l-Emsali's-Sariha fi'l-Kur'âni'l-Kerim*, s.296.

özellikler, insanların onlara kötü söz söyleme imkânı bulamamaları içindir. Fakat buradaki ihanet başka türlü bir ihanettir. O da:

Hız. Nuh'un Karısının İhaneti: Hz. Nuh'un karısı kendisine inanmıyordu. Aksine insanlara O'nun -haşa- bir deli olduğunu söylüyordu. İbn-i Cerir et-Taberi'de şöyle bir rivayet geçiyor: İbn Abbas'a (r.a) kendisi Kâbe'nin yanındayken *"Onlara karşı hainlik ettiler"* ayeti sorulunca şöyle dedi: *O ihanet zina ile değil, insanlara o bir delidir diye haber vermesiyle olmuştur. Veyahut Hz. Nuh'a ihane-ti o zamanın idarecilerine iman edenlerin isimlerini vermesiyle oluyordu.* el-Maverdi *en-Nüket ve'l-Uyûn* kitabında şöyle der: Hz. Nuh'un karısının ihaneti, insanlara kocasının deli olduğunu haber vermesiyle ve birisi iman ettiği zaman zorbalara ispiyonlamasıyla olmuştur.¹³ Bazı âlimler, Hz. Nuh'un karısının tufandan önce öldüğünü söylemişlerdir.¹⁴

Hız. Lut'un Karısının İhaneti: Bunun ihaneti ise Hz. Lut'un iki misafiri geldiği zaman bu haberi kavme yaymasıydı. Hem kafirdi hem de kâfir kavmine bağlıydı. Kocası Hz. Lut'a ihaneti fuhşiyat işlemeyle değildir. Dahhâk, İbn-i Abbas'tan rivayetle şöyle demiştir: *Hiçbir peygamber hanımı asla zina yapmamıştır. Allah onları kâfir topluluğuyla beraber helak etmiştir. Çünkü Allah beldelerinin altını üstüne getirmiştir.*¹⁵

وَقِيلَ ادْخُلَا النَّارَ مَعَ الدَّٰخِلِينَ – *"O iki kadına: "Cehenneme girenlerle beraber siz de girin" dendi."*

Yani Allah Teâlâ onlar hakkındaki kesin cehennem hükmü vermişti. Zira ikisine de Allah Teâlâ'nın peygamberlerinin karısı olmaları hiçbir fayda sağlayamadı. Onlar kıyamet günü cehennem ehli olacaklar.¹⁶ Küfür ve iman meselesinde ayrıcalık, aracılık olmaz. Peygamberlerin eşleri de olsalar inanca ihanet edenlere göz yumulmaz.¹⁷

"Allah Teâlâ inanlara Firavun'un karısını misal gösterir: O: "Rabbim! Katından bana cennette bir ev yap; beni Firavundan ve onun işlediklerinden kurtar; beni zalim milletten kurtar" demişti."

Firavun'un karısının duası ve tavrı, dünya değerlerini hem de en göz alıcılarını elinin tersi ile itip Allah Teâlâ katındaki kalıcı değerlere yönelmenin güzel

¹³ Ebu'l-Hasen el-Maverdî, *Tefsiru'l-Maverdî (en-Nüket ve'l-Uyûn)*, Dâru'l-Kütübî'l-İlmiyye, Beyrut, Lübnan, 6/36-37.

¹⁴ el-Meydânî, *Nuh aleyhisselam ve Kavmuhu fi'l- Kur'âni'l-Mecid*, s. 310.

¹⁵ A.g.e, s.310.

¹⁶ A.g.e s.310

¹⁷ *Fî Zilâli'l-Kur'ân*, 6/3621.

bir örneğidir. Nitekim bu mümin kadın o gün için yeryüzünün en büyük hükümdarı Firavun ‘un karısıydı. Bir kadının arzulayabileceği her şeyi bulabildiği Firavun ‘un sarayında yaşıyordu. Fakat bu kadın iman sayesinde bütün bunları ayaklarının altına almış, elinin tersiyle itmişti. Üstelik bu dünya nimetlerinden, dünyanın geçici değerlerinden yüz çevirmekle yetinmemiş, bunları Allah Teâlâ’ya sığınılması gereken bir kötülük, bir pislik, bir musibet olarak algılamıştı. Bütün bunlardan vazgeçip Yüce Allah Teâlâ’dan kendisini bu hayattan kurtarmasını istemişti.

Öte yandan bu mümin kadın geniş ve güçlü bir devlette tek başınaydı. Hiç kuşkusuz bu da Yüce Allah’ın O’na yönelik bir başka büyük lütfudur. Çünkü daha önce de söylediğimiz gibi kadın toplumun baskısı karşısında daha duyarlıdır, toplumun düşüncesinden daha çok etkilenir. Fakat bu kadın tek başına... Toplumun baskısına, sarayın baskısına, hükümdarın baskısına, saray çevrelerinin baskısına, hükümdarlık makamının baskısına rağmen başını göğe kaldırmıştı. Hem de tek başına ve bu azgın küfür ortamında.

Bu mümin kadın, Allah Teâlâ için bütün etkenlerden, bütün bağlardan, bütün engellerden ve bütün yanıltıcı çağrılardan soyutlanmanın üstün bir örneğidir. Zaten cümleleri evrenin her tarafında yankılanan, yüceler âleminde inen, Allah Teâlâ’nın kalıcı kitabında kendisine işaret edilmesini bu yüzden hak etmiştir.¹⁸

“Mahrem yerini korumuş olan İmran kızı Meryem de bir misaldir. Ona ruhumuzdan üfle miştik; Rabbinin sözlerini ve kitaplarını tasdik etmişti; o, Bize gönülden itaat edenlerdendi.”

O da doğduğundan itibaren -Yüce Allah’ın başka surelerde anlattığı gibi kendini Allah Teâlâ’ya adanmanın, onun için her şeyden soyutlanmanın bir örneğidir. Burada O’nun temizliği, iffetliliği anlatılıyor: **“İrzini korumuştun.”** Böylece O’nun iğrenç karakterli YaHûdilerin iftirasından uzak olduğu, pekiştiriliyor: **“Biz O’nun içine ruhumuzdan üfledik.”** İşte Hz. İsa O’nun içine üflenmiş bu ruhtan meydana gelen Hz. İsa’nın doğumunu ayrıntılı biçimde sunan “Meryem suresinde” Hz. Meryem’in içine Allah Teâlâ’nın ruhundan üflenmesi olayı da ayrıntılı olarak anlatılıyor. Biz buradaki ayetin ruhuna sadık kalarak orada anlatılanları tekrarlamayacağız. Çünkü bu ayet Meryem’in iffetliliğini, eksiksiz imanını ve Allah Teâlâ’ya yönelik kulluğunu ön plana çıkarmayı hedefliyor: **“Rabbinin sözlerini, kitaplarını tasdik etti ve o gönülden itaat etti.”**

¹⁸ Fî Zilâli’l- Kur’ân, 6/3622.

Burada İmran kızı Meryem’le birlikte sadece Firavun ‘un karısından söz edilmiş olması, O’nun Allah Teâlâ katındaki üstün derecesinin göstergesidir. Firavun’un karısı Allah Teâlâ katındaki bu üstün derecesi ile Meryem’le denk tutulmayı, onunla birlikte anılmayı hak etmiştir. Hiç kuşkusuz bunda en büyük etken az önce işaret ettiğimiz gibi onun içinde yaşadığı ağır hayat şartlarıdır. Her ikisi temiz, iffetli, mümin, Allah Teâlâ’nın kitaplarını doğrulayan ve Allah Teâlâ’ya gönülden itaat eden kadınların sembolüdürler. İşte yüce Allah surenin başındaki ayetlerin ele aldığı olay münasebetiyle onları Peygamber Efendimizin eşlerine ve bundan sonra da her kuşaktan gelecek mümin kadınlara örnek gösteriyor.¹⁹

¹⁹ A.g.e 6/3622.

Sekizinci Konu

HZ. NUH'UN KAVMİNDEN KÂFİR OLANLARIN HELAK OLMA SEBEPLERİ

Hız. Nuh, Hız. Âdem'le başlayan ilk insanlık medeniyetin sonlarında gelmiştir. Sonra insanlık tevhitlen, yalnızca büyük yaratıcıya ibadet etmekten saptı. Artık yeryüzünde insanlık hayatı, maddi konularla sınırlı bir şekilde ilerlemeye başlamış, yaratanını tanıma ve manevi değerler konusunda yollarını şaşırma ve zayıflamaya başlamıştı. İşte bu yüzden Allah Teâlâ Hız. Nuh'u peygamber olarak gönderdi. Hız. Nuh kâfirlere, zalimlere, fasıklara ve inatçılara karşı deliller getirdi. Allah Teâlâ'nın kanunu onların yok ve helak olması yönünde cereyan etti. O'nunla beraber tufandan sonra barış ve bereket medeniyetini Kur'an pek az kişi iman etti. İlk insanlık medeniyetinin yok olması ve son bulmasının birçok faktörleri vardır. Onlardan en önemlileri şunlardır:

1. ALLAH TEÂLÂ'YI İNKÂR ETMEK (الْكُفْرُ بِاللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ)

Hiç şüphesiz ilahi cezanın ve büyük tufan ile ilk insanlık medeniyetinin yok oluşunun en önemli sebebi Allah Teâlâ'yı inkârdır. Küfrün sözlükteki aslı; örtmek ve üzerini bir şeyle kapatmaktır. Kâfirin kafir diye isimlendirmesinin sebebi, iman etmesi gereken şeyleri küfrüyle örtmesidir. Küfür, Allah Teâlâ'nın uluhiyyet, ubudiyyet ve vahdaniyyet sıfatlarını ikrar etmenin, bunlara inanmanın ve tasdik etmenin bizzat kendisi olan imanın ve de meleklerle, Allah Teâlâ'nın şeriatına, Nuh'un peygamberliğine, ahiret gününe, kazaya, kadere, hayır ve şerrin Allah Teâlâ'dan olduğuna inanmanın da kendisi olan imanın tam tersidir.

Nuh kavmi, tevhide ve Allah Teâlâ'nın buyruklarına yapılan daveti kabul etmediler ve kendisiyle savaşp, O'nu inkâr ettiler. Daha önce de geçtiği üzere Allah Teâlâ şu ayetinde onları kâfir olarak nitelendirdi. “*Kavminin inkârcı ileri gelenleri: “Senin ancak kendimiz gibi bir insan olduğunu görüyoruz. Daha*

başlangıçta, sana bizim ayak takımı dışında kimsenin uyduğunu görmüyoruz. Sizin bizden bir üstünlüğünüz yoktur; biz sizi yalancı sanıyoruz” dediler.”¹

Nuh kavminin inkâr ile geçirdiği ilk insanlık medeniyetinin son bulması bize şunu ifade eder: O medeniyet, insanlık tarihinin ilk döneminde dinden uzaklaşmış, Allah Teâlâ’ya ve kanunlarına inanma sorumluluğundan sıyrılmış bir medeniyetti. Bunun sonucunda ahlaki yozlaşma ve çöküntü meydana gelmişti. İşte bu, o medeniyette yaşayan ve semavi hidayetden uzaklaşan Nuh kavmine perişanlık ve sefalet getirmiştir.

İnkarcı güçlerin tarihin şafağından başlayarak günümüze dek ayırt edilmesini sağlayan, yeryüzünün olmazsa olmaz bir parçası haline gelen ve her türlü gaybi hususa ve yüce değerlere inanmayı reddeden materyalist yaklaşım, saadet mefhumunu tüm yönleriyle asla temsil edemez. Aksine bu yaklaşım, tüm hücrelerini ve damarlarını mutsuzluk ve perişanlıkla dolduran büyük bir bozulma ve ciddi bir sapma tecrübesinin göstergesidir.²

Her hâlükârda, hangi medeniyet olursa olsun bütün medeniyetler ilahi kanunlara bağlıdır. Medeniyet alanında geçerli olan bu kanunlar iki çeşittir.

- Dünya ile alakalı olan cüz-i kanunlar; bu kanunlar mümin ve kâfir arasında ayırım yapılmaksızın kendi gayreti nispetinde bu kanunlara uyan herkese kanunların neticesi olan sonuçlar verilir. (Örneğin topraktan tohumun çıkması torağa tohumu ekmeye ve sulamaya bağlıdır. Dolayısıyla bu işlemi ister mümin ister kafir yapsın neticesi aynıdır.)
- Bunlar cüz-i kanunları yöneten genel kanunlardır. Allah Teâlâ’ya ve O’nun bir oluşuna iman kanunudur. Medeniyetlerin gelişme ve çökme anlamında kaderlerini belirleyen kanunlardır. Medeniyetlerin çöküşünü tetikleyen bütün faktörler bu kanunlara tabi kabul edilir. Yani Allah Teâlâ’ya ve O’nun bir oluşuna imanın olmaması çöküşü tetikleyen faktördür.³

Hız. Nuh’un kavminde de birçok sebepten dolayı Allah Teâlâ’nın kanunu cereyan etti. O sebeplerden biri de Allah Teâlâ’yı inkârdır. Büyük tufan olayının meydana gelmesi, insanlık tarihinde meydana gelebilecek olaylar arasında en belirgin olarak sayılır. Nitekim büyük tufan Allah Teâlâ’nın kâfirleri cezalandırması için akla gelebilecek en uzak cezaydı.⁴

¹ Hûd, 11/27

² Abdullah Muhhamed el-Emin, *er-Ruyetü’l-İslamiyye ve’l- Mes’eletü’l-Hadâriyye Dirasetün Mukarene*, İdâretü’l-Buhûs ve’d- Dirâsââü’l İslâmiyye, Katar, (Kitabü’l Ümme), Sayı (153), Sene (33), H/1434. s.103.

³ A.g.e, s.103.

⁴ Vefâ Muhammed Saîd, *Fıkhü’s-Süneni’l-İlâhiyye*, Dâru’l-Ümme, 1. Baskı, 2016, s. 169.

2. ALLAH TEÂLÂ'YA ŞİRK KOŞMAK (الشِّرْكُ بِاللَّهِ)

Malumdur ki insan hayatında asıl olan şey tevhittir. Hz. Âdem'in çocuklarının yaratılış başlangıcıyla beraber insanlık medeniyetini oluşturan şey yine tevhit. Fakat Nuh kavminin zamanı olan ilk insanlık medeniyetinin sonlarında şirk yaygınlaştı. Tevhid dininden uzaklaşmalar başladı. İbn-i Abbas hadisinde rivayet edildiği gibi: “*Adem ile Nuh arasında on asır vardı. Hepsi de İslam (tevhid) üzereydi.*”⁵ Şeytan onları adım adım şirke götürdü. Şöyle ki, onlara ölülelerinden salih adamlara hürmet edilmesi gerektiğini süsledi ve bu salih adamların kılığında heykellerini, oturdukları yerlere onları hiç unutmamak için koymaları yönünde vesvese verdi. Aynısını yaptılar ve o heykellere salih adamların isimlerini verdiler. Nuh kavminden sonradan gelenlere ise şeytan; “sizden öncekiler bu putlara tapıyorlardı.” diye vesvese veriyordu ve neticede onlar da putlara tapmaya başladılar.⁶

Hz. Nuh'un onlarla olan diyaloglarını ve şirki bırakıp tevhide gelmeleri yönünde ikna yollarının tamamını kullandığını bu kitapta açıklamıştık. Aralarında dokuz yüz elli sene kalıp, onları Allah Teâlâ'ya davet etmişti. Hz. Nuh, kavmi ne zaman davetinden yüz çevirse hemen üslubunu değiştirir ve yeni bir tarz ile onları davet ederdi. Açık davetten yüz çevirdikleri zaman hemen gizli davete geçerdi. Fakat bununla beraber kalpleri bu davete bir türlü yumuşamıyordu. Çünkü putların sevgisi ve onlara ibadet etme duygusu kalplerinde bir saltanat kurmuştu.⁷

Nuh kavmi, insanlık medeniyet tarihinin ortaya çıkmış ilk müşrikleridirler. Bozulmalar onlarla başladı. Şirke iyice batmış ve inatta derinleşmişlerdi. Kur'ân'ı Kerim, Hz. Nuh'un sarf ettiği değerli nasihatler ve güzel vaazlardan sonra onların putlara tapmalarını ve şirkten dolayı nihai tutumlarını kayda geçirmiştir. Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: “*İnsanlara: “Sakın tanrılarınızı bırakmayın, Ved, Suva, Yağus, Yeuk ve Nesr putlarından asla vazgeçmeyin” dediler.*”⁸ Bu tutum sadece şirk ve şirkte ısrar etmeleriyle sınırlı değildi. Aksine onu birbirlerine tavsiye ediyorlar, bu yolda sağlam bir şekilde kalma yönünde birbirlerine nasihat ediyorlar ve bunun terk edilmemesi yönünde birbirlerini uyarıyorlardı.⁹

⁵ Hâkim, *el-Müstedrek*, 2/442.

⁶ Sahihu'l-Buhari, *Kitabu't-Tefsir*, 2/442.

⁷ Muhammed Emhazûn, *es-Sünenü'l-İctimâiyye fi'l-Kur'âni'l-Kerim ve Amelüha fi'l-Ümeme ve'd- Düvel*, Dâru Tayyibe, H/1432, 3/385.

⁸ Nuh, 71/23.

⁹ Saîd Muhammed Baba Seyla, *Esbabü Helaki'l- Ümeme's- Salife*, Silsiletü İsdârati'l- Hikme, İngiltere, 2000, s.128.

Allah Teâlâ'ya güvenmenin ve O'na tevekkül etmenin verdiği kendinden emin bir tavırla Hz. Nuh, onların putlarının çaresizliğini ve zayıflığını anlatıyordu. Hem onlara hem de fayda ya da zarar verebileceklerine inandıkları putlarına açıkça meydan okuyordu. İmkânları nispetinde, kendisine zarar verebilmele-ri veya tuzak kurmaları için gayret sarf etmeleri hususunda da onlara meydan okuyordu. Eğer bu putlar gerçekten ilah olsalardı, Hz. Nuh'un kendilerine hakaret etmesine ve onları kötülemesine karşın O'ndan intikamlarını alıp O'nu yok etmeleri gerekirdi. Allah Teâlâ buyuruyor ki: *"Onlara Nuh'un haberini oku: Hani O, kavmine demişti ki: "Ey kavmim! Eğer benim (aranızda) durmam ve Allah Teâlâ'nın âyetlerini hatırlatmam size ağır geldi ise, ben yalnız Allah Teâlâ'ya dayanıp güvenirim. Siz de ortaklarınızla beraber toplanıp yapacağınızı kararlaştırın. Sonra işiniz başınıza dert olmasın. Bundan sonra (vereceğiniz) hüküm, bana uygulayın ve bana mühlet de vermeyin."*¹⁰ Putları hiç bir şey yapamadılar. Zaten ne yapabilirlerdi ki? Bir fayda elde etme veya kendilerinden bir zararı uzaklaştırma bir yana dursun, o putlar idrakleri olmayan birer cansız varlıklardı. Kavmi, bu deliller ve meydan okuma karşısında delile karşı bir delil sunmak yerine Hz. Nuh'un getirdiği delillere karşı usandıklarını, bıktıklarını ilan ettiler. Münazara ve mücadele kapılarını kapatıp, azabın inmesini istediler. Allah Teâlâ buyuruyor ki: *"Ey Nuh! Bizimle cidden tartıştın; hem de çok tartıştın. Doğru sözlülerden isen tehdit ettiğin azabı başımıza getir" dediler.*"¹¹ Bu da inadı inada bindirmekten başka bir şey değildi. Bunların hepsini, kendi elle-riyle yaptıkları ve ellerinde hiç bir delil yokken ilahlar diye isimlendirdikleri putları yüzünden yapıyorlardı.¹² Sonuçta Allah Teâlâ müşriklerin helak olmasına hükmetti. Bu da kendisine ortak koşanlar ve peygamberine karşı sınırlarını aşan kimseler hakkında Allah Teâlâ'nın kanunuydu. Şirklerinin temel esasları ve kuralları büyük tufanla çököverdi.

3. ZULÜM (الظُّلْم)

Zulüm, bir medeniyetin çöküşüne sebep olan en büyük etkenlerden sayılır. Zulmün geniş ve kapsamlı bir anlamı vardır. Zulüm, hayatın tüm alanlarında, insanın kendisiyle, Allah Teâlâ ile ve başkasıyla olan ilişkilerinin tamamında denge-yi kaybetmeye yol açar. Ekonomik, sosyal ve şahsi alanlarda hastalıkların ortaya çıkması ve var olan bütün bozuk görüşler zulümden kaynaklanır. İşte bu sebeple bozulma insan hayatının tüm alanlarına yayılır.¹³ Allah Teâlâ şöyle buyuruyor:

¹⁰ Yunus, 10/71.

¹¹ Hûd, 11/32

¹² Said Muhammed Baba Seyla, *Esbabü Helaki'l- Ümemi's- Salife*, s.128.

¹³ Muhammed Heyşûr, s.23

“*Rabbin, kasabaların halkı ıslah olmuşken, haksız yere onları yok etmez.*”¹⁴ “*Allah Teâlâ kasabaların zalim halkını yakalayınca, böyle yakalar; yakalaması da şiddetli ve elimdir.*”¹⁵

Hız. Nuh’un kavminin zulüm ile nitelenmeleri Kur’ân-ı Kerim’de defalarca tekrarlanmıştır.

Allah Teâlâ buyuruyor ki: “*Onlara kendilerinden evvelkilerin, Nuh, Âd ve Semûd kavimlerinin, İbrahim kavminin, Medyen halkının ve altüst olan şehirlerin haberi ulaşmadı mı? Peygamberi onlara apaçık mucizeler getirmişti. Demek ki, Allah onlara zulmedecek değildi, fakat onlar kendi kendilerine zulmetmekte idiler.*”¹⁶

Allah Teâlâ buyuruyor ki: “*Daha önce de Nuh milletini yok eden O’dur; çünkü onlar çok zalim ve pek taşkın kimselerdi.*”¹⁷ Yani onlar Ad ve Semud kavminin daha zalim ve daha azgınlardı.¹⁸ Allah Teâlâ buyuruyor ki: “*Sonunda onlar haksızlık yaparken, tufan onları yakalayiverdi.*”¹⁹ Başka bir ayette şöyle buyurmuştur: “*Haksızlık yapanlar için Bana başvurma, çünkü onlar suda boğulacaklardır.*”²⁰ “*Haksızlık yapan millet Allah Teâlâ’nın rahmetinden uzak olsun*” denildi.²¹

Gerçekten de Hız. Nuh’un kavminde zulüm korkunç boyutlara ulaşmış ve toplumun bir hayat standartı haline gelmişti. Zulmün her çeşidini işlemişlerdi. İlahi azap inene kadar da bu durumlarına devam etmişlerdi. “*Sonunda onlar haksızlık yaparken, tufan onları yakalayiverdi.*” Allah Teâlâ başka bir ayetinde şöyle buyuruyor: “*Halkı zalim olan nice kasabaları kırıp geçirdik ve onlardan sonra başka milletler var ettik.*”²²

Zulüm sebebiyle helak etme, vahyin ışığından uzak kalan ilk insanlık medeniyetinin de çöküşünde ve yok oluşunda etkili olmuş Allah Teâlâ’nın bir kanunudur. Söz konusu kanun, insanlık tarihinin bu ilk döneminde siyasi, içtimai ve entelektüel liderliği elinde bulunduran önde gelenlerin (melenin) egemenliğine de son vermiştir.

¹⁴ Hûd, 11/117.

¹⁵ Hûd, 11/102

¹⁶ et-Tevbe, 9/70.

¹⁷ Necm, 53/52.

¹⁸ el-Meydânî, Nuh aleyhisselam ve Kavmuhi fi’l- Kur’âni’l- Mecid, s. 24.

¹⁹ el-Ankebût, 29/14.

²⁰ Hûd, 11/37.

²¹ Hûd, 11/44.

²² el-Enbiyâ, 21/11.

4. KIYMETLİ PEYGAMBER HZ. NUH'UN YALANLANMASI

Birçok ayet-i kerime peygamberlerin yalanlanmasının geçmiş ümmetlerin helak olmasına sebep olduğuna işaret ediyor. Bu ayetler, peygamberlerin yalanlanması ile helak olmayı, harap olmayı hak etme arasındaki ilişkiyi açık ve net bir şekilde ortaya koyuyor.²³ Allah Teâlâ buyuruyor ki: “(Resûlüm!) Eğer onlar (inkârcılar) seni yalanlıyorlarsa, (şunu bil ki) onlardan önce Nuh’un kavmi, Ad, Semûd(kavimleri de kendi peygamberlerini) yalanladılar. İbrahim’in kavmi de, Lût’un kavmi de (peygamberlerini) yalanladılar.(Şuayb’ın kavmi olan) Medyen halkı da(Şuayb’ı) yalanladılar. Musa da yalanlanmıştı. İşte ben o kâfirlere süre tanıdım, sonra onları yakaladım. Beni tanımamak nasılmış gör-sünler.”²⁴

Bu ve benzeri ayetler Peygamber Efendimiz’i (s.a.v) kavmi tarafından karşılaşılabilecek yalanlanma ve yüz çevirmelerine karşın O’nu (s.a.v) teselli etme bağlamında gelmiştir. Allah Teâlâ peygamberine, önceki ümmetler arasındaki yalanlayıcılar hakkındaki olayları, peygamberleri nasıl yalanlayarak onlara karşı koyduklarını ve nihayetinde nasıl helak olduklarını anlatıyor. Bunu da, kâfirlerin yalanlamaları sebebiyle nefsinde hissettiği elem ve keder hafiflesin diye yapıyor. Çünkü O, yalanlanan ilk peygamber değildi. Aksine ondan önce de birçok peygamber yalanlandı. Yine bu ayette, kavminden yalanlayanların sonlarının, peygamberlerini yalanlayan ve bu sebeple Allah Teâlâ’nın azabına hemen duçar olan öncekilerin sonları gibi olacağına dönük bir uyarı vardır.²⁵ Bu ayete benzer diğer ayetler de şunlardır:

“Onlardan önce Nuh milleti, Ad, sarsılmaz bir saltanatın sahibi Firavun, Semud, Lut milleti, Eykeliler de peygamberleri yalanlamıştı. İşte bunlar da peygamberlerine karşı birleşen topluluklardır. Hepsi peygamberleri yalanladı da azabını hak ettiler.”²⁶ İbn Kesir şöyle der: Helak olmalarının sebebi peygamberlerini yalanlamaları olmuştur.

“Onlardan önce Nuh milleti, Ressliler, Semud, Ad, Firavun milletleri, Lut’un kardeşleri, Eykeliler, Tubba milleti de yalanlamışlardı; evet bunların hepsi peygamberleri yalanlamışlardı da tehdidim gerçekleşmişti.”²⁷

“Allah Teâlâ’nın ayetleri üzerinde, inkar edenlerden başkası tartışmaya girişmez. İnkârcıların memlekette gezip dolaşması seni aldatmasın. Onlardan önce,

²³ Said Muhammed Baba Seyla, Esbabü Helaki'l- Ümemi's- Salife, s.192.

²⁴ Hac, 22/42-44.

²⁵ Said Muhammed Baba Seyla, Esbabü Helaki'l- Ümemi's- Salife, s.192.

²⁶ Sad, 38/12-14.

²⁷ Kaf, 50/12-14.

*Nuh milleti, ardından, peygamberlere karşı gelen topluluklar da peygamberlerini yalanlamış; her ümmet, peygamberini cezalandırmaya azmetmişti. Hakkı batıl- la gidermek için mücadele etmişlerdi. Bunun üzerine Ben onları yakaladım. Ce- zalandırmam nasılmış?”*²⁸

Görüldüğü üzere bu ayetler bütün ümmetlerin peygamberlerini yalanlamaları sebebiyle helak olduklarından bahsediyor. Bir de aynı manayı ifade eden başka bir ayet grubu daha vardır. Ancak bu ayetler, peygamberini yalanlayan ve bu sebeple helak olan belli bir ümmetin davranışlarından bahseder.

Peygamberleri yalanlamak; onları yalancılıkla ya da yalancı olduklarını ima edecek tezkip kalıplarından birini kullanarak itham etmektir. Bu da geçmiş üm- metlerin işlediği ve helaklarına neden olan en büyük suçlardan ve en iğrenç dav- ranışlardır. Bu ümmetlerin başında Nuh kavmi geliyordu. Hâlbuki ki Hz. Nuh, insanların en doğru sözlüsü, gönlü en temiz olanı ve ahlak ve güvenilir ol- ma bakımından da en üstünüydü. Allah Teâlâ risaleti için O’nu seçmiş ve O’nu ilahi vahiyle, mucize ve delillerle desteklemişti. Allah Teâlâ Hz. Nuh’u risaletini almaya ehil olduğunu bildiğinden dolayı seçmiştir. O Allah ki kendisine hiçbir şey gizli kalamaz ve risaletini kime vereceğini en iyi bilendir.²⁹

Peygamberleri yalanlamak, çok büyük ve çok çirkin bir suç olduğundan Kur’ân-ı Kerim, bir peygamberi yalanlayanı sanki bütün peygamberleri yalanmış gibi saymıştır. Allah Teâlâ buyuruyor ki: “*Nuh milletini de, peygamberleri yalan- ladıkları zaman suda boğduk ve kendilerini insanlar için bir ibret kıldık. Zalim- lere can yakıcı azap hazırlamışızdır.*”³⁰ Ayette ifade edildiği üzere, onlar pey- gamberleri yalanladıkları için boğularak helak oldular. Halbuki Allah Teâlâ onla- ra Hz. Nuh’tan başkasını göndermemişti. Bunun sebebi, bir peygamberi yalanla- mak, onlardan önce olsun ya da sonra olsun bütün peygamberleri yalanlamak gi- bi olduğundandır. Çünkü davetlerinin esas olan tevhid hususundaki söylentileri aynıdır. İman edilmesi gereken şeyler cihetiyle Hz. Nuh ile diğer peygamberler a- rasında herhangi bir fark yoktur. Şayet Allah Teâlâ bunlara bütün peygamberleri göndermiş olsaydı, Hz. Nuh’u yalanladıkları gibi onları da yalanlardı. Burada onların inkârlarının ne kadar büyük olduğunu ve suçlarının ne kadar çirkin oldu- ğu ortaya çıkarmaktadır.³¹

Bundan dolayı Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: “*Nuh milletini de, peygamber- leri yalanladıkları zaman suda boğduk ve kendilerini insanlar için bir ibret*

²⁸ Mü’min, 40/4-5.

²⁹ Said Muhammed Baba Seyla, *Esbâbü Helâki’l- Ümeme’s- Salife*, s.194.

³⁰ el-Furkân, 25/37

³¹ Said Muhammed Baba Seyla, *Esbâbü Helâki’l- Ümeme’s- Salife*, s.195.

kıldık. Zalimlere can yakıcı azap hazırlamışızdır.” Yine şöyle buyurmuştur: “*Onu yalanladılar; biz de onu ve gemide beraberinde olanları kurtardık.*”³² Başka ayette şöyle buyurmuştur: “*Onu yalancı saydılar; ama Biz onu ve gemide beraberinde bulunanları kurtardık.*”³³

Araf ve Yunus surelerinde geçen Hz. Nuh kıssası, helak olmaları an meselesi-yken bile hala Hz. Nuh’u yalanlamalarını ısrarlı bir şekilde sürdürdükleri bu son iki ayetle beyan edilerek sona eriyor.³⁴

Mucizeleri, delilleri reddederek, inatla, yalanlamalarıyla geçen bu uzun kıssaya rağmen, Nuh kavmi kıyamet günü gelecek ve peygamberlerinin veya başkasının kendilerine uyarıcı olarak geldiklerini inkâr edecekler. Bununla azaptan kurtulmak için aleyhlerine olan bu durumu ortadan kaldırmayı amaçlayacaklar. Adaletli şahitlerin hazır olduğu o günde bu mümkün mü?

İmam Buhari Ebû Saîd el-Hûdri’ye (r.a) isnad ederek rivayet ettiği hadiste Peygamber Efendimiz (s.a.v) şöyle buyuruyor: “*Ahirette Hz. Nuh ve kavmi hesaba çekilmek üzere getirildiklerinde Allah Teâlâ Hz. Nuh’a soracak: “Risalet görevini ifa ettin mi?” Hz. Nuh: “Evet Rabbim!” diyecek. Kavmi ise: “Hayır, bize herhangi bir peygamber gelmedi” diye O’nun risaletini inkâr edecekler. Bunun üzerine Allah Teâlâ, Nuh (a.s)’a: “Peki, senin, risaleti ifa ettiğine bir şahidin var mı?” diye sorduğunda O: “Bana (son peygamberin) Muhammed ve O’nun ümmeti şahitlik eder.” diyerek Efendimiz’dan şahitlik talebinde bulunur. Rasûl-i Ekrem (sav) şöyle devam eder: O zaman biz: “Evet Rabbim, o, Senin risaletini kavmine ulaştırıp tebliğ etmiştir.” diye şehadette bulunacağız.” İşte Allah Teâlâ’nın şu kavli şerifi bu hususa işret ediyor: “*Böylece sizi vasat bir ümmet yapmışızdır ki insanlara/diğer ümmetlere karşı şahitler olasınız. Bu peygamber de sizin üzerinize tam bir şahit olsun...*”³⁵*

5. HZ. NUH’UN ÇEŞİTLİ EZİYETLERE MARUZ KALMASI VE KAVMİNE BEDDUASI

Nuh kavmine inen ilahi azabın sebeplerinden bazıları şöyledir:

- Dalga geçerek ve alay ederek kendisine eziyet etmeleri,
- O’nu yalanlamaları,
- Taşlayarak öldürmekle tehdit etmeleri

³² el-A’râf, 7/64.

³³ Yunus, 10/73.

³⁴ Said Muhammed Baba Seyla, *Esbâbü Helâki’l- Ümemi’s- Sâlife*, s.217.

³⁵ el-Bakara, 2/143; Buhari, *Bed-u’l-Halk*,4/105.

– Ve delilikle itham etmeleridir.

Allah Teâlâ buyuruyor ki: “*Bu ortak koşanlardan önce Nuh milleti de yalanlamış, kulumuzu yalanlayarak: “Delidir” demişlerdi, yolu kesilmişti.*”³⁶

Ayette geçen *وَازْدَجَرَ* kavlinin manası şudur: Yolunu kestiler ve tehdit ettiler.³⁷ Tıpkı şu ayette geçen hareketleri gibi: “*Ey Nuh! Eğer bu işe son vermezsen, şüphesiz taşlanacaklardan olacaksın*” dediler.”³⁸ Buna göre *وَازْدَجَرَ* kelimesi söylediklerini değil yaptıklarını anlatıyor.

Hız. Nuh’u delilikle suçlamışlar ardından tevhid davetini ve putları kötülemeyi sürdürmesinden O’nu engellemişler. İkinci bir görüşe göre; bu kelime Hız. Nuh’un delilikle itham edilmesini pekiştirmektedir. Fakat yeni mana katması asıldır. En doğrusunu Allah Teâlâ bilir.³⁹

Bunların Hız. Nuh’u yalancılıkla itham etmelerine ek olarak delilikle de itham etmeleri, Hız. Nuh’u yalanlamada ve O’na kötü davranmada çok aşırıya gittiklerini gösteriyor. Ayrıca yalancı kimse akıllı biri olduğu zaman, doğru sözlü olduğunu düşünderecek şeyler söyler. Sözleriyle insanların kafasını karıştırır ve insanlar da doğrusunu yalanından ayırt edemezler. Şayet o yalancı kimse deli olursa, mantıksız şeyler söyleyeceğinden, konuşmalarındaki yalanlar akıllı olan herkese açık ve belirgin olur. Bu yolla Hız. Nuh’un konuşmalarını da herkesin fark edebileceği yalanlar kategorisine sokuyorlardı.⁴⁰

Başka bir yerde de Hız. Nuh’a sapıklığa düştüğü yönünde iftira atıldılar. Allah Teâlâ buyuruyor ki: *Milletinin ileri gelenleri: “Biz senin apaçık sapıklıkta olduğunu görüyoruz” dediler.*” Sadece “sapıklığa düştüğü” iftirasıyla yetinmiyorlar, herkese belli olması ve hakikatten daha çok uzaklaşmaları için; “apaçık sapıklık” diyerek de vurguluyorlardı.⁴¹ Sapıklığı üst noktaya varanlar, kendilerini hidayete çağırın kişiyi de işte böyle sapık sayarlar!⁴²

İşte bu, dengeleri alt üst etmenin ve gerçeklerin üstünü örtmenin ta kendisidir. Halbuki Hız. Nuh insanlar arasında sapık olabilecek en son kişidir. O’nu sapıklıkla itham edenler ise sapıkların ve saptıranların ta kendileridir. Zira onlara bir fayda veremeyen ve herhangi bir zararı da onlardan uzaklaştıramayan taşları

³⁶ el-Kamer, 54/9.

³⁷ A.g.e, s.217.

³⁸ eş-Şuâra, 26/116

³⁹ A.g.e, s.217.

⁴⁰ Tefsîru’r- Râzî, 15/36.

⁴¹ es-S’adi, Teyîsîru’l- Kerîmî’r-Rahman fî Tefsîri Kelâmî’l- Mennan, 3/45.

⁴² Fî Zilâli’l- Kur’ân, 3/542.

kendilerine ilah edinenler de yine onlardı. Hatta o putları kendi elleriyle yapan ve hiçbir delil ve kanıt olmadan onlara isimler koyan yine onlardı. Hz. Nuh onları düşükleri sapıklıktan çıkarmak ve gerçek hakikat olan tevhide ulaştırmak ve putlara tapmalarını terk etmeleri için gönderilmişti. Fakat onlar nefislerinin düşmanlarıydı. Sonuçta sapıklıkta inat etmeleri ve diretmeleri sebebiyle kendilerini helake götürdüler. Nuh kavminin yalanlamaları bununla sınırlı kalmadı. Aksine kendisinin peygamberliği ve daveti etrafında şüpheler uyandırıyorlardı. Bazen, beşeriyet şüphesini ortaya atıp, sözde bunun peygamberliğe zıt olduğunu ileri sürüyorlardı. Bazen de atalarının yolundan gitmemek veya makam ve mevki peşinden koşmak gibi şüpheler ortaya atarak Hz. Nuh'a ithamlarda bulunuyorlardı. Öyle ki bu durum öyle bir hal almıştı ki, her şeyi yalanlayan bu kişiler, Hz. Nuh'un konuştuklarını dinlemekten usanma derecesine gelmişler, yalancılıkla itham etmede o kadar aşırıya kaçmışlar ki artık O'nu görmeye dahi katlanamıyor ve O'ndan yüz çevirmede çok ileri gitmişlerdi. Nitekim Hz. Nuh bunu, şu ayette dile getirmişti: *“Doğrusu ben Senin onları bağışlaman için kendilerini her çağırışında, parmaklarını kulaklarına tıkadılar, elbiselerine büründüler, direndiler, büyüklendikçe büyüklendiler.”*⁴³ *“Elbiselerine büründüler”* kavlı-i şerifin manası şöyledir: “Yani Hz. Nuh'un davetine karşı olan aşırı nefretlerinden ötürü, ona bakmaktan haz etmediklerinden dolayı, onu görmemek için elbiselerine büründüler.”⁴⁴

Bu kinleri ve nefretleri, Hz. Nuh'un onların gözünü korkuttuğu azabın hemen gelmesini istemelerine kadar vardı. Bu tehdidin doğru olmadığını zannediyorlardı. İşte bu şekilde Hz. Nuh'u, davete icabet etme ihtimalinden umutsuzluğa düşürdüler. Bu kadar kesin deliller, büyük nasihatler ve uzun süreden sonra inanmaları hususundaki beklentisini bitirdiler.⁴⁵ *“Nuh'a vahiy yolu ile bildirildi ki: ‘Daha önce inananlar dışında kavminden başka inanan olmayacaktır.’*⁴⁶ Hz. Nuh'un Rabbinden yardım istemesinden başka çaresi kalmadı. Bunun üzerine Rabbine seslenerek onlara beddua etti ve onlara karşı savaşmasını ve kavmiyle kendi arasını ayırmasını istedi. Allah Teâlâ ayetlerde şöyle buyuruyor:

- *“And olsun ki, Nuh Bize seslenmişti de duasına ne güzel icabet etmiştik.”*⁴⁷
- *Nuh: “Rabbim! Beni yalanlamalarına karşılık bana yardım et” dedi.”*⁴⁸
- *“O da: “Ben yenildim, bana yardım et” diye Rabbine yalvarmıştı.”*⁴⁹

⁴³ Nuh, 71/7.

⁴⁴ Zadü'l-Mesir, 8/98; Tefsiru'l Beydavî, 2/529.

⁴⁵ Said Muhammed Baba Seyla, Esbâbü Helâki'l- Ümemi's- Sâlife, s.218.

⁴⁶ Hûd, 11/36.

⁴⁷ es-Saffât, 37/75.

⁴⁸ el-Mü'minun, 23/26.

⁴⁹ el-Kamer, 54/10.

- *Nuh: “Rabbim! Milletim beni yalanladı. Benimle onların arasında Sen hüküm ver. Beni ve beraberimdeki inananları kurtar” dedi.*⁵⁰
- *“Nuh dedi ki: “Rabbim! Yeryüzünde hiçbir inkârcı bırakma.” “Doğrusu Sen onları bırakırsan kullarını saptırırlar; sadece ahlaksız ve çok inkârcıdan başkasını doğurup yetiştirmezler.”*⁵¹

Nitekim Allah Teâlâ peygamberinin duasına icabet etti. Allah Teâlâ ne güzel icabet edendir! Tüm yalanlayıcıları helak etti.⁵²

6. AZABIN HEMEN GELMESİNİ İSTEMELERİ

Nuh kavminin başına gelen ilahi azabın sebeplerinden biri de azabın hemen gelmesini istemeleridir. Nuh kavmi delile karşı delille direnmekten umutlarını kesince, günahla gururlanmaya başladılar. Kibirlendiler, fitrî ve aklî delillere kulak vermekten kaçındılar. Tartışmayı bırakıp meydan okumaya başladılar ve Allah Teâlâ'nın şu ayetinde nitelediği kör bir topluma döndüler: *“Ey Nuh! Bizimle cidden tartıştın; hem de çok tartıştın. Doğru sözlülerden isen tehdit ettiğin azabı başımıza getir” dediler.*⁵³ Bu güç ve zayıflık elbisesi giymiş bir acziyettir. Acziyet hakikatin galip gelmesinden dolayı güç ve korku kıyafetine, umursamama ve meydan okuma şekline bürünüyordu. *“Doğru sözlülerden isen tehdit ettiğin azabı başımıza getir.”* Yani bizi korkuttuğun acı verici azabı getir de bakalım! Sana inanmadığımız gibi, tehdit ettiğin şey de umurumuzda değil!⁵⁴

Artık Hz. Nuh onların ıslah olmayacaklarından ve davete icabet etmeyeceklerinden umudunu kesince ve kendilerinde artık bir hayrın kalmadığını ve söz ve davranışlarıyla ona eziyet etme, muhalefet etme ve yalanlama gibi bütün yollara başvurduklarını görünce, Allah için sinirlenerek onlara beddua etti. Bunun üzerine Allah Teâlâ duasına hemen karşılık verdi ve istediğini yerine getirdi.⁵⁵ Allah Teâlâ şöyle buyurdu: *“Nuh da daha önceleri Bize yalvarmıştı, onun duasını kabul edip, kendisini ve ailesini büyük sıkıntıdan kurtardık.”*⁵⁶ Allah Teâlâ'nın kanunu Nuh kavmi hakkında gerçekleşmiş oldu.

⁵⁰ eş-Şuara, 26/117-118.

⁵¹ Nuh, 71/26-27.

⁵² Said Muhammed Baba Seyla, *Esbabü Helaki'l- Ümemi's- Salife*, s.219.

⁵³ Hûd, 11/32.

⁵⁴ Şerif eş-Şeyh Salih Ahmed el-Hatîb, *es-Sünenü'l-İlâhiyye fi'l-Hayâti'l-İnsâniyyeti ve Eserü'l-İmâni bihâ fi'l-Akîde ve's-Sülûk*, 2/342.

⁵⁵ A.g.e, 2/342.

⁵⁶ el-Enbiyâ, 21/76.

7. BATIL YOLLA TARTIŞMA

Allah Teâlâ şöyle buyuruyor:

“Allah Teâlâ’nın ayetleri üzerinde, inkâr edenlerden başkası tartışmaya girişmez. İnkârcıların memlekette gezip dolaşması seni aldatmasın.

Onlardan önce, Nuh milleti, ardından, peygamberlere karşı gelen topluluklar da peygamberlerini yalanlamış; her ümmet, peygamberini cezalandırmaya azmetmişti. Hakkı batılla gidermek için mücadele etmişlerdi. Bunun üzerine Ben onları yakaladım. Cezalandırmam nasıl olmuş?”⁵⁷

➤ Ayetlerin Açıklaması

“Allah Teâlâ’nın ayetleri üzerinde, inkâr edenlerden başkası tartışmaya girişmez.”

Bu dehşet verici koca evren içinde yalnız onlar kural dışına çıkıyorlar. Bu muhteşem yaratıklar içinde yalnız onlar gerçekten sapıyorlar. Hâlbuki onlar bu koca varlıkla karşılaştırıldıklarında, yer yüzü ile kıyaslandıklarında karıncadan daha güçsüz ve daha küçüktürler. Bunlar bir cephede durup Allah Teâlâ’nın ayetleri konusunda tartışmaya girerken karşı cephede bütün ihtişamı ile koca evren varlığın yaratıcısını kabul etmekte bütün gücü ile ve üstünlüğü elinde bulunduran Allah Teâlâ’ya dayanmaktadır. İşte bu tutumları ile onlar ne kadar mal, makam, güç ve iktidar türünden imkânları hazırlasalar ve ne kadar kuvvetli de olsalar kendi acı akıbetlerini hazırlamış ve kendi elleriyle fermanlarını çıkarmış olurlar.⁵⁸

“İnkârcıların memlekette gezip dolaşması seni aldatmasın.

Onlar ne kadar evirip çevirseler, gezip-dolaşsalar sahiplenip güzel imkânlardan yararlanasalar da sonuçta intihara, yıkılışa ve yok oluşa mahkûmdurlar. Savaşın sonu bellidir. Şayet bütün evrenin ve yaratıcısının gücü ile bu güçsüz ve miskin olan inkârcılar arasında bir savaştan söz edilebilirse tabi! Onlardan önce nice milletler ve topluluklar bu tutum içine girmişlerdi. Fakat akıbetleri çok fena olmuştu. Kendisini Allah Teâlâ’nın azabı ile karşı karşıya getiren herkesi ezip geçen un-ufak eden koca kuvvete karşı gelerek sonlarını getirmiş oldular.

“Onlardan önce, Nuh milleti, ardından, peygamberlere karşı gelen topluluklar da peygamberlerini yalanlamış...”

Bu ta Hz. Nuh devrinden beri sürüp gelen eski bir hikâyedir. Her zaman

⁵⁷ el-Mü’min, 40/4-5.

⁵⁸ Fî Zilâli’l- Kur’ân, 5/3079.

birbirine benzer meydanlarda gerçekleşen bir çatışmadır. İşte bu ayet söz konusu hikâyeyi dile getiriyor. Asırlar ve nesiller boyu süregelen Peygamberlik ile ilahi mesajı yalan sayma ve azgınlık arasındaki çatışmanın hikâyesini anlatıyor. Bunun yanında her durumda akıbeti de gözler önüne seriyor.⁵⁹

وَهَمَّتْ كُلُّ أُمَّةٍ بِرَسُولِهِمْ لِيَأْخُذُوهُ – “*Her ümmet, peygamberini cezalandırmaya azmetmişti.*”

Yani Nuh kavmi, başka gruplar ve onlardan sonra gelenlerin hepsi, peygamberlerini tutuklamak, hapse atmak, zincire vurmak, öldürmek veya memleketlerinden çıkarıp kovmak için onlara karşı çeşitli tuzaklar kurmuş, desiseler ve önlemler hazırlayıp tedbirlerini almışlardır.

وَجَادَلُوا بِالْبَاطِلِ لِيُدْحِضُوا بِهِ الْحَقَّ – “*Hakkı batılla gidermek için mücadele etmişlerdi.*”

Yani süslenmiş ve kamufle edilmiş batıl düşünceleriyle, peygamberlerin getirdikleri hakkın yanlış olduğu yönünde kanaat oluşturmak, hakkı kendi ürettikleri şüpheler ve oyunlarla uzaklaştırmak ve müminlerin zihinlerinde yerleşen hakkı kaldırmak için mücadele ediyorlardı.

فَأَخَذْتُهُمْ فَكَيْفَ كَانَ عِقَابِ – “*Bunun üzerine Ben onları yakaladım. Cezalandırmam nasılmış?*”

Yani, helak etmek için onları yakaladım. Allah Teâlâ'nın onları helak etmesi çeşitli vesilelerle olmuştu. Rablerinin peygamberlerini yalanlayanlara ve batıllarıyla hakkı çürütmek için çabalayanlara karşı cezalandırma nasılmış? Bu istifham (keyfe /nasılmış) azabın veriliş şeklinin nasıl olduğunu sormak içindir. Çünkü keyfe lafzıyla keyfiyet (şekil, vaziyet) sorulur. Nitekim bu cezalandırma, tufan, denizde boğma ve yeryüzünün altını üstüne getirmek gibi tabiat olaylarıyla gerçekleştirilmiştir. Bu kadar uzun mühlete rağmen, kendi istekleriyle küfrü tercih eden, inatla ve hakkı kabul etmemede ısrarcı olan milletlerden adaletli bir intikam olmuştur. Bu durum, onlardan sonra gelenlere bir ders ve ibret olmuştur.⁶⁰

8. BOLLUK VE ZENGİNLİK

İlahi azabın sebeplerinden bir diğeri bolluk ve refah içinde bir yaşam sürmektir.⁶¹ Allah Teâlâ buyuruyor ki: “*Kendilerine verilen nimete karşı haksızlık*

⁵⁹ A.g.e, 5/3070

⁶⁰ el-Meydânî, *Nuh aleyhisselam ve Kavmuhu fi'l- Kur'âni'l- Mecid*, s. 152.

⁶¹ İmaduddin Halil, *et-Tefsîru'l-İslamî li't-Târih*, Daru'l-İlmi li'l-Melâyîn, Beyrut, 5. Baskı, 1991, s.273.

*edenlere uyanlar ise suçlu oldular. Rabbin, kasabaların halkı ıslah olmuşken, haksız yere onları yok etmez.”*⁶²

Zalimlerin çoğu dünyanın nimetlerini ve lezzetlerini ahiret işlerine ve kendilerini Allah Teâlâ'nın azabından kurtaracak şeylere tercih edip bunlara takılan kimselerdir. Allah Teâlâ buyuruyor ki: *“Bir şehir yok etmek istediğimiz zaman, şımarık varlıklarına yola gelmelerini emrederiz, ama onlar yoldan çıkarlar. Artık o şehir yok olmayı hak eder. Biz de onu yerle bir ederiz.”*⁶³ Allah Teâlâ bir milleti helak etmeyi murad ettiği zaman, onların içindeki zenginlere itaat etmelerini emreder de, onlar da azgınlık ederler, zengin yaşamaya ve Allah Teâlâ'ya isyana ve onun emirlerine muhalefet etmeye devam ederler. Bunun üzerine Peygamberini inkâr edip onlara muhalefet edenlere, vaâd edilen Allah Teâlâ'nın yok etme ve yerle bir etme tehdidini hak etmiş olurlar. Netice de Allah Teâlâ oraları yerle bir eder ve içindekileri feci bir şekilde helak eder.

Refah içerisinde yaşayanlar nimet, gösteriş, servet ve idare sahibi kimselerdir.⁶⁴ Bu servet sahipleri kavmin aristokrat kesimidir. Birçok ayette de geçtiği üzere Peygamberlere karşı çıkıp yüz çevirenler bunlardır. Nuh kavminden bahseden ayetlerden biri de şudur: *“Milletinin ileri gelenleri: “Biz senin apaçık sapıklıkta olduğunu görüyoruz” dediler.”*⁶⁵ Hz. Nuh, kavminin çoğunun zenginlere ve önderlere tabi olduğunu açıkça ifade etmiştir. Bunların mallarının ve servetlerinin çok olması, dünyada sadece sapıklıklarının artmasına, ahirette de azabı hak etmesine sebep olmuştur.⁶⁶

Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: *“Malı, çocuğu kendisine sadece zarar getiren kimseye uydular;”*⁶⁷ Nuh kavmi toplumunda refah ve sınıfçılık hüküm sürüyordu. Toplum yönetenler-yönetilenler, zenginler-fakirler, güçlüler-zayıflar gibi sınıflardan oluşuyordu. “Mutrafin” sözcüğü her milletin refah içinde yaşayan, serveti, hizmetçileri bulunan, rahatları yerinde olan aristokrat kesimidir. Bunlar şan-şöhret, konfor ve iktidardan alabildiğine yararlanırlar. İçlerine gevşeklik çöker. Bozulurlar. Doğru yoldan sapar ve hayâsızlığa dalarlar. O milletin kutsal değerlerini, iftihar kaynaklarını ve diğer değerlerini ayaklar altına alırlar. Irzlarını, namuslarını ve dokunulmaz kabul edilen değerlerini lekelerler. Bunlar, daima yaşadıkları bölgelerde ve yok olan kavimlerde helakin ve yerle bir oluşun müsebbibi

⁶² Hûd, 11/16-17.

⁶³ el-İsra, 17/16.

⁶⁴ Tefsîru İbn Kesir, 3/548. , Said Muhammed Baba Seyla, Esâbü Helâki'l- Ümemi's- Sâlife, s.366.

⁶⁵ el-Â'râf, 7/60.

⁶⁶ Fî Zilâli'l- Kur'an, 6/3716.

⁶⁷ Nuh, 71/21.

olmuşlardır.⁶⁸ Nitekim Allah Teâlâ, çoğu zaman halkı zenginler olan ve azabı hak eden birçok zalim kasabaları bizlere haber vermiştir. Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: *“Halkı zalim olan nice kasabaları kırıp geçirdik ve onlardan sonra başka milletler var ettik. Onlar bizim baskınımızı hissettiklerinde, oradan kaçmağa koyuluyorlardı. “Koşup kaçmayın; size nimet verilen yere, yurtlarınıza dönün, elbette sorguya çekileceksiniz” dedik.” Vay başımıza gelenlere! Doğrusu biz haksızlık yapmış kimseleriz” dediler. Biz onları biçilmiş ot ve bir yığın kül haline getirinceye kadar haykırımları devam etti.”*⁶⁹

9. NANKÖRLÜK

Ümmetlerin cezalandırılmasına sebep olan suçlardan bir diğeri nankörlüktür. Nankörlük azgınlık yapma, şirk koşma ve nimetin kıymetini bilmemektir. Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: *“Nimet ve refaha karşı nankörlük eden nice şehri yok etmişizdir. İşte yerleri! Kendilerinden sonra pek az kimseler oturabilmiştir. Oralara Biz varis olmuşuzdur.”*⁷⁰

Nuh kavmi nimete nankörlük edip azdılar. Nimetlerin ne şükrünü eda ettiler ne de hakkını verdiler. Aksine o nimetin Allah Teâlâ'dan olduğunu inkâr ettiler. Küfür, bozuk inanç, azgınlık, yeryüzünde büyüklenme ve nimeti verene şükretmeme vasıflarını kendilerinde topladılar.

Hız. Nuh, kavmine Allah Teâlâ'nın onlara verdiği nimetleri hatırlatıyor ve şöyle diyordu:

*“Ne oluyorsunuz ki Allah Teâlâ'ya büyüklüğü yakıştıramıyorsunuz. Oysa sizi merhalelerden geçirerek O yaratmıştır. Allah Teâlâ'nın, göğü yedi kat üzerine nasıl yarattığını görmez misiniz? Aralarında aya aydınlık vermiş ve güneşin ışıık saçmasını sağlamıştır. Allah sizi yerden bitirir gibi yetiştirmiştir. Sonra sizi oraya döndürür ve yine oradan çıkarır. Yeryüzünde dolaşabilmeniz, orada yollar ve geniş geçitlerden geçebilmeniz için, onu size yayan O'dur.”*⁷¹

Fakat Nuh kavmi taşkınlığı ve nimetlere nankörlüğü adet haline getirmişlerdi. Çünkü hayır kapılarının kendilerine açılması, nimet verene şükretmek ve O'nu tanımak yerine küstahlıklarını, şımarıklıklarını, azgınlıklarını ve kendileriyle övünmelerini arttırmıştı. Onların Allah Teâlâ'ya şirk koşmaları ve peygamberleri yalamaları en büyük nankörlüktü. Zira putlarına da nimet verme ve ikramda bulunma özelliğinden pay vermişlerdi. Putlara tapmada ısrar etmelerine ve buna

⁶⁸ Ahmed Süleyman er-Rikab, *Menhecü'd- Da've ilallah fi Süreti Nuh*, s.215.

⁶⁹ el-Enbiyâ, 21/11-15.

⁷⁰ el-Kasas, 28/58.

⁷¹ Nuh, 71/13-20.

sımsıkı sarılma konusunda birbirlerine tavsiye vermelerine rağmen bütün nimetleri onlara bahşeden Allah Teâlâ'ya, yalnızca O'na yapılması gereken ibadeti putlarına da yöneltmişlerdi. Bu nedenle akıbetleri onları yok eden ve onlardan geriye hiç kimseyi bırakmayan tufan olmuş oldu.⁷²

10. KIBİRLENMEK

Nuh kavminin helak olmasının sebeplerinden biri başkası da kibirlenmeleridir. *اَلْاِسْتِكْبَارُ* ve *اَلْكِبْرُ* kelimeleri *كَبَرُ* mastarından türetilmiş olup hepsi de birbirine yakın manalar ifade eder.⁷³ Kibir, içselleştirdiğimiz davranışlarımıza bitiştiirdiğimiz bir şeydir. Kibir, koklamaya/havalanmaya işaret eden ve başkasına karşı yüksek derecede olduğunu temellendiren iç âlemdede bir davranıştır.⁷⁴ Kişi ne zaman bu davranışla nitelendirilse, “kalbinde/içinde kibir vardır” denilir.⁷⁵ Şayet herhangi bir organdan fiili olarak meydana çıksa, dışa yansısa o zaman kibirlenme ve büyükleme olur.⁷⁶ Nitekim Peygamber Efendimiz (s.a.v) azaba duçar olmakla sonuçlanacak kibrin hakikatini beyan etmiş ve şöyle buyurmuştur: “Kibir hakkı küçük görmek ve insanları küçümsemektir.”⁷⁷

Gerçekten ayıplanan bu kibirlenme vasfı Nuh kavminde bir hayli yaygındı. Kibirlenme noktasında sınırlarını aşan bir kavimdi. Peygamberleri Hz. Nuh rabbine onları şikâyet ederken, inatlarından ve davete uymamalarından dolayı onları bu sıfatla nitelemiştir. Allah Teâlâ buyuruyor ki: *وَأَصْرُوا وَاسْتَكْبَرُوا اسْتَكْبَرُوا* “**Diren-diler, büyüklendikçe büyüklendiler.**”⁷⁸ Yani alışılmışın dışında çok kibirlendiler.⁷⁹ Nitekim *اسْتَكْبَرُوا* fiili mastarı olan *اسْتَكْبَارٌ* lafzı ile kibirlenmede aşırıya kaçıklarını beyan etmek için pekiştirilmiştir.⁸⁰

Ayrıca kibirde çok aşırıya gittiklerini ve abartıya kaçtıklarını beyan etmek üzere şöyle bir ayette vardır: “**Daha önce de Nuh milletini yok eden O’dur; çünkü**

⁷² Muhammed Emhazun, *es-Sünenü’l-İctimaiyye fi’l- Kur’âni’l-Kerîm*, s.3/406.

⁷³ *el-Müfredat fi Ğaribi’l- Kur’ân*, s.421.

⁷⁴ Ebû Hâmid el-Ğazalî, *İhyâu Ulûmi’d-Dîn*, Dâru’l-Kitabi’l-Arabî, Beyrut, Lübnan, 2010,s.3/363.

⁷⁵ Said Muhammed Baba Seyla, *Esbâbü Helâki’l- Ümemi’s- Sâlife*, s.157.

⁷⁶ A.g.e, s.157.

⁷⁷ Sahih-i Müslim, 147.

⁷⁸ Nuh, 71/7.

⁷⁹ el-Âlûsi, *Ruhu’l-Meânî fi Tefsiri’l-Kur’âni’l-Azîm ve’s- Seb’u’l-Mesânî*, 29/72; ês-Seylâ, *Esbâbü Helâki’l-Ümem*, s.165.

⁸⁰ Tefsîru’n-Nesefî, 3/592; Bkz: Said Muhammed Baba Seylâ, *Esbâbü Helâki’l-Ümemi’s- Sâlife*, s.165.

onlar çok zalim ve pek taşkın kimselerdi.”⁸¹ Taberi şöyle demiştir: Nuh kavmi helak olan kavimler arasında kendilerine en çok zulmeden, rablerini en fazla inkâr eden ve Allah Teâlâ’ya karşı en azgın ve isyancı bir kavimdi.⁸²

Hiç şüphesiz kibir, kötü bir ahlak ve büyük günahlardan biridir. Kibir yüzünden birçok insan bedbaht olmuş, kendilerini tehlikeye atmış ve ahirette de azabı hak etmiştir. Kibrin kötülüğünden, tehlikelerinden ve kibirli kimseye Allah Teâlâ’nın hazırladığı şeylerden bahseden ayetler sayılamayacak kadar çoktur. Onlardan bir tanesi Allah Teâlâ’nın şu kavli-i şerifidir. “*Bana kulluk etmeyi büyüklüklerine yediremeyenler alçalmış olarak cehenneme gireceklerdir*”⁸³ Peygamber Efendimiz (s.a.v)’ de şöyle buyurmuştur: “*Kalbinde zerre kadar kibir bulunan bir kimse cennete giremez.*”⁸⁴

Bu iki ifade ahiretteki tehdit içindir. Dünyadaki tehdide gelince, geçmiş ümmetlerin birçoğunun helak olmasına sebep olan ve ayetlerde de ifade edilen kibir sahibi kimselerin akıbeti yeterlidir. Kibrin bir kimsede yol açtığı en büyük zararlardan biri de, hakka uymaktan onu alıkoyması ve hakkı öğrendikten sonra ona boyun eğmemesidir. Böylelikle hidayetden mahrum kalır ve kibir ve inadı yüzünden batıla boyun eğer. Bu yüzden ümmetlerin birçoğunun inkar etmesinin sebebi, hakka karşı kibirlenme ve haktan yüz çevirmeleridir. Zira onlar peygamberlerin doğru sözlü olduklarını ve getirdiklerinin hak olduğunu biliyorlardı. Fakat kibirlerinden ve kendileri gibi beşer olana uymaktan kaçındıklarından peygamberlere iman etmediler.⁸⁵

11. TUZAK KURMAK

Hz. Nuh’un maruz kaldığı en büyük durumlardan biri de kâfirlerin kendisine kurduğu tuzaklardı. Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: “*Böylece onlar bir tuzak kurdular. Fakat bizde onlara, farkında olmadıkları bir tuzak kurduk.*”⁸⁶ Gerçekten de tuzak kurmak Nuh kavminin bariz bir özelliği idi. Kavminin ileri gelenleri, insanları tevhid yolundan ve Allah Teâlâ’ya kulluk etmeyi kabul etmekten alıkoymak için bütün tuzak yollarını ve üsluplarını kullandılar. Şüphelere yol açtılar ve batıl ithamlarda bulundular. Davetinin önüne engeller ve zorluklar koydular. Bunların hepsini önceki sayfalarda açıkladık.

⁸¹ en-Necm, 53/52.

⁸² Said Muhammed Baba Seylâ, *Esbâbu Helâki'l-Ümemi's- Sâlife*, s.166.

⁸³ el-Mü'min, 40/60.

⁸⁴ Sahih-i Müslim, 149.

⁸⁵ Said Muhammed Baba Seylâ, *Esbâbu Helâki'l-Ümemi's- Sâlife*, s.162.

⁸⁶ en-Neml, 27/50.

Nitekim Hz. Nuh'a tuzak kurmak için entrikalar ve hileler tertiplerler. Fakat Allah Teâlâ, o tuzakları boşa çıkardı ve helak olmalarına sebep kıldı. Tuzak Kur'anların Allah Teâlâ'nın azabıyla yakalanması, yeryüzü ve üzerinde yaşayanların sonu gelene kadar süregelen değişmez ilahi kanundur.⁸⁷ Çünkü Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: *“Bunun gibi, her kasabanın bir takım ileri gelenlerini orada hile yapan suçlular kıldık. Oysa yalnız kendilerine hile yaparlar da farkına varmazlar.”*⁸⁸

Başka bir ayette de bu tuzak Kur'an kâfirlerin akıbetlerini beyan ediyor: *“Onlardan öncekiler de (peygamberlere) hile yapmışlardı. Sonunda Allah Teâlâ da onların binalarını temellerinden söktü üstlerindeki tavan da tepelerine çöktü. Bu azap onlara, fark edemedikleri bir yerden gelmişti.”*⁸⁹

12. HATALAR VE GÜNAHLAR

Allah Teâlâ Nuh suresinde Hz. Nuh'un duasından bahsederek şöyle buyurmuştur: *“Böylece onlar gerçekten birçoklarını saptırdılar. (Rabbim!) Sen de bu zalimlerin ancak şaşkınlıklarını arttır! Bunlar, günahları yüzünden suda boğuldular, ardından da ateşe sokuldular ve o zaman Allah Teâlâ'ya karşı yardımcılar da bulamadılar.”*⁹⁰

• *“Böylece onlar gerçekten birçoklarını saptırdılar. (Rabbim!) Sen de bu zalimlerin ancak şaşkınlıklarını arttır!*

Bu beddua uzun süre mücadele eden, çok meşakkat çeken, her türlü yola başvurduktan sonra zalim, azgın ve kin anlayışlı kalplerde hayır olmadığını anlayan, bunların hidayeti hak etmediklerini, kurtuluşa layık olmadığını gören bir kalpten yükseliyor.

Surenin akışı Hz. Nuh'un duasının devamını sunmadan önce, suçlu zalimlerin dünya ve ahirette uğradıkları akıbeti değiniyor. Çünkü ahiret olgusu da tıpkı dünya gibi Allah Teâlâ'nın bilgisine göre şu anda fiilen mevcuttur. Gerçekleşmesi kaçınılmaz realite açısından da durum böyledir.

• *Bunlar, günahları yüzünden suda boğuldular, ardından da ateşe sokuldular ve o zaman Allah Teâlâ'ya karşı yardımcılar da bulamadılar.”*

Hataları, günahları ve isyanları yüzünden suda boğuldular, ateşe sokuldular. Bu ayette bağlaç olarak “fa” harfinin kullanılmış olması bir amaca yöneliktir.

⁸⁷ el-Hatip, es-Sünenü'l-İlâhiyye fi'l-Hayâti'l-İnsâniyye, 2/332.

⁸⁸ el-En'am, 6/123.

⁸⁹ en-Nahl, 16/26.

⁹⁰ Nuh, 71/24-25.

Çünkü ateşe sokulmaları ile suda boğulmaları arasında uzun bir zaman yoktur. Aradaki zaman farklılığı kısıdır, yok gibidir. Çünkü zaman Allah Teâlâ'nın ölçüsünde bir değer ifade etmez. Sıralanış ve ard ardalık onların dünyada boğulmaları ve ahirette ateşe sokulmalarından kaynaklanıyor.⁹¹

Nuh kavmine ilahi azabın gelme sebeplerinden biri de isyana dalmaları, günah ve hatalar işlemeleridir. Günahlar ve hatalar, daha önce zikrettiğim, diğer geçmiş ümmetlerin helak olmasına sebep olan şeylerin tamamını kendinde toplar. Çünkü Allah Teâlâ'nın emrine her muhalefet azabı gerektirecek bir günahdır. Bir ümmette günahlar ve hatalar çoğalırsa azabı hak ederler ve helak olmaları kaçınılmaz olur.⁹² Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: *“Görmediler mi ki, onlardan önce yeryüzünde size vermediğimiz bütün imkânları kendilerine verdiğimiz, gökten üzerlerine bol bol yağmurlar indirip evlerinin altından ırmaklar akıttığımız nice nesilleri helâk ettik. Biz onları, günahları sebebiyle helâk ettik ve onların ardından başka nesiller yarattık.”*⁹³

Nitekim günahlar, cezalandırılmaya ve nimetlerin yok olmasına sebep olur.⁹⁴ Çünkü günahlar, ümmetleri hakiki güç kaynağı olan Allah Teâlâ'dan uzaklaştırır. Allah Teâlâ'nın gücüyle beraber onları imani güçlerden de uzaklaştırır.⁹⁵ Günahları sebebiyle ümmetleri cezalandırmak Allah Teâlâ'nın bir kanunudur.⁹⁶ Tıpkı Allah Teâlâ'nın buyurduğu gibi: *“(Onların yolu) Firavun hanedanının ve onlardan öncekilerin tuttuğu yola benzer. Onlar bizim ayetlerimizi yalanladılar, Allah Teâlâ da kendilerini günahları yüzünden yakalayiverdi. Allah Teâlâ'nın cezası çok şiddetlidir.”*⁹⁷ İlk insanlık medeniyetinin çöküşünün ve helak oluşunun birinci sebebi isyanların açık hale gelmesi, hataların işlenmesi ve günahlara dalınmasıdır.

13. DÜNYA İLE UĞRAŞIP AHİRETİ UNUTMAK

Nuh kavmi dünya işleriyle meşgul olduklarından, onlarla gurura kapıldılar ve ahireti unuttular. Geçici olan nimetler, mallar ve çocuklarla sevinçler. Bir gün göç edecekleri gün için hazırlanmayı terk ettiler. İman edenlere karşı küstahça davranmaya başladılar. Yavaş yavaş ilahi kanunun içine girdiler. Malları ve çocukları çoğalınca şırmarmaya başladılar ve netice de Allah Teâlâ'nın şu kavli-

⁹¹ Fî Zilâli'l- Kur'ân, 6/3716.

⁹² el-Hatîb, es-Sünenü'l-İlâhiyye fî'l-Hayâti'l-İnsâniyye, 2/337.

⁹³ el-En'âm, 6/6.

⁹⁴ Muhammed Reşid Rıza, Tefsîru'l-Menâr, 7/308, 309.

⁹⁵ el-Hatîb, es-Sünenü'l-İlâhiyye fî'l-Hayâti'l-İnsâniyye, 2/338.

⁹⁶ A.g.e, 2/338.

⁹⁷ Âl-i İmran, 3/11.

şerifi onlar hakkında gerçekleşti: “*Kendilerine yapılan uyarıları unuttuklarında, (indirmiş olduğumuz sıkıntı ve musibetleri kaldırıp) üzerlerine her şeyin kapılarını açtık. Nihayet kendilerine verilenler yüzünden şımardıkları zaman onları ansızın yakaladık, birdenbire onlar bütün ümitlerini yitirdiler. Böylece zulmeden toplumun arkası kesildi. Hamd, âlemlerin Rabbi Allah Teâlâ’ya mahsustur.*”⁹⁸

“*Üzerlerine her şeyin kapılarını açtık.*” Kur’ân’ın bu ifadesi hiçbir engel veya kayıtlı karşılaşmaksızın coşan seller gibi üzerlerine akan rızıkları, iyilikleri, nimetleri ve egemenliği tasvir etmektedir. Tüm bunlara hiçbir yorgunluk çekmeden emek sarf etmeden ve hatta en ufak bir çaba bile göstermeden kavuşmuşlardır. Bu olağan-üstü bir sahnedir. Kur’ân’ın harikulâde tasvir yöntemi uyarınca söz konusu olan durumu bir hareket gibi gözler önüne getirmektedir.

“*Nihayet kendilerine verilenler yüzünden şımardıkları zaman...*” İyilikler ve rızıklar her taraftan bürümüşdür onları. Oyun ve eğlenceye daldılar. Ne şükrediyorlar ne de öğüt alıyorlar. Kalpleri nimetleri vereni anmak, ondan korkup sakınmak duygusundan soyutlanmış. Bütün ilgilerini zevk ve sefaya özgü kıldılar ve tamamen ihtiraslara teslim oldular. Oyun ve eğlenceye dalanların âdeti olduğu üzere yaşamlarını büyük hedeflerden soyutladılar. Bu durumu, kalplerin ve ahlâkların bozulmasından sonra, düzen ve sistemlerin bozulması takip etti. Bunlar da, hayatın tümünden bozulması gibi doğal sonuçları doğurdular. Bu noktada, değişmez yasanın uygulama zamanı geldi:

“*Onları ansızın yakaladık, birdenbire onlar bütün ümitlerini yitirdiler.*”

Derin bir gaflet ve sarhoşluk içinde oldukları bir sırada ansızın yakalanıverdiler. Bu yüzden onlar son derece şaşkın durumdadırlar. Tüm kurtuluş ümitleri suya düşmüştür. Ne tarafa yöneceklerini düşünmekten bile acizdirler. Bir de bakıyoruz tek bir kişi kalmaksızın tümünden yok oluvermişler:

“*Böylece zulmeden toplumun arkası kesildi.*” Kavmin arkası, en sonda geleni anlamındadır. Bu kesilince öncekiler zaten kesilmiş demektir. Burada “zalimlerden maksat, müşriklerdir. Nitekim Kur’ân-ı Kerim genellikle şirki zulüm, müşrikleri de zalimler olarak ifade etmektedir.

“*Hamd, âlemlerin Rabbi Allah Teâlâ’ya mahsustur.*”

İlahi hikmet uyarınca kendilerine süre verilmesinin ve kendilerine hazırlanan sağlam tuzağın ardından zalimlerin -müşriklerin- köklerinin kurutulmasının değerlendirilmesi konumundadır bu ifade. Acaba burada bir nimetinden dolayı mı

⁹⁸ el-En’âm, 6/44-45.

Allah Teâlâ'ya hamd edilmektedir? Evet, yeryüzünün zalimlerden temizlenmesi nimetine karşılık olarak... Ya da bir rahmetten dolayı mı hamd edilmektedir? Evet, bu temizlik sayesinde beliren kullarına yönelik rahmetinden dolayı hamd edilmektedir Allah Teâlâ'ya.

Allah Teâlâ bu kanun uyarınca Nuh kavmini, Hûd kavmini, Salih ve Lut kavimlerini tıpkı uygarlıklarının parlayıp yok olmasının ardından Firavunları, Grek ve Romalıları kısı kıvrak yakaladığı gibi yakalay ıvermiştir. Bu nokta Allah Teâlâ'nın kaderine ilişkin bilinmez bir sırdır. İşte görüldüğü kadarıyla O'nun evrensel kanunu. Ve işte bilinen tarihsel olaylara ilişkin ilahi yorum.⁹⁹

14. DEĞİŞTİRME KANUNU

Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: *“Eğer O’ndan yüz çevirirseniz, yerinize sizden başka bir toplum getirir, artık onlar sizin gibi de olmazlar.”* Allah Teâlâ'nın beşer toplumunda, bir kavmi helak ettiğinde yerine, yeryüzünü imar edecek başka bir kavmi yaratma kanunu uygulanmıştır. Bu durumda bir kavmin gidip yerine başka bir kavmin gelmesi boş ve tesadüf değildir. Bu da, dünya sağlam bir inanç üzerinde devam etsin ve geride kalanlara uygun, doğru bir düzen k ırsun diye beşer arasında insanlık medeniyeti sirkülasyona uğraması ve insanlık hücrelerinin yenilenmesi için, Allah Teâlâ'nın milletlerde ve şehirlerde bir kanunudur.¹⁰⁰

Medeniyetlerin kalkınma ve çökme kanunları olduğu gibi, yenilenme, yeniden canlanma ve değişikliğe uğrama gibi kanunları da vardır. Kur'ân'ı Kerim medeniyet değişiminden bahsetmiştir. Nuh kavminin başına gelen de budur. Şöyle ki yok olmalarına, silinip gitmelerine neden olan bütün sebepler Nuh kavminde toplanmıştı. Allah Teâlâ'nın Nuh kavmi için takdir ettiği değişim kanunu tufan olayı ile gerçekleşmişti. İnsanlık ilahi mesajla yeni bir başlangıç yapsın diye Allah Teâlâ Hz. Nuh ve O'na inananlarla birlikte yeni medeniyetle önceki medeniyeti değiştirmiştir. Hz. Nuh ve O'na iman edenler Allah'ı birlemek, ilahi ve ahlaki bir davranış manzumesine sahip olmak, hakka sıkı sıkıya bağlı olmak ve onda sebat etmekle temayüz etmişlerdir. Allah Teâlâ'nın onlar hakkındaki takdiri cereyan etmiş, onları yeryüzüne hakim kılmış ve onlarda yeryüzüne hakim olabilecek tüm koşulları ve sebepleri cem etmişti. Hz. Nuh'un, zalimler topluluğu uzaklaştırılıp yerlerine salih kulların getirilmesinden sonra tesis ettiği huzur ve bolluk medeniyetinden bahsedeceğiz inşallah.

⁹⁹ *Fî Zilâli'l-Kur'ân*, 2/1090-1091.

¹⁰⁰ Muhammed Heyşûr, *Sünenü'l-Kur'ân fi Kıyâmi'l-Hadârât ve Sukûtihá*, s.73.

15. TOPLU ÖLÜM KANUNU

Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: “*Her ümmetin bir eceli vardır. Ecelleri gelince ne bir an geri kalırlar ne de bir an ileri gidebilirler.*” Allah Teâlâ her fert için dünya hayatını sonlandıracak bir ecel yaratmıştır. Yine Allah Teâlâ ümmetlerin ve medeniyetlerin son bulması için de eceller tayin etmiş ve ecellerinin son bulmasıyla çöker ve üzerlerine örtü çekilir. Aynı şekilde ümmetlerin toplumsal tarihi akışı içerisinde tabii oldukları pek çok önemli kanun mevcuttur. O kanunları her işinde hikmet sahibi ve her şeyi bilen Allah Teâlâ takdir etmiş ve bu kanunlar ümmetleri ihmal etmediği gibi es de geçmez. Gerçekleşecek zamanları belirlenmiş, başlarına gelecek olaylar da takdir edilmiş ve yazılmıştır. “*Her ümmetin bir eceli vardır.*”¹⁰¹¹⁰²

Sürekli bir biçimde ve zaman ölçülerine uygun işleyen, evrensel düzenin bir parçası olarak gerçekleşen, Allah Teâlâ’nın ilminde belirli ve değişmez olan ilişkisine bakarak, belli bir güce sahip insana bu eceller uzun gelebilir. Ama öte yandan Allah Teâlâ’nın yarattıkları hakkındaki iradesi ve hikmeti gereği her topluma ve millete yaptıkları zulüm ve taşkınlıklarına son verirler ve belki doğru yola girerler diye ecellerinin uzatılmasını dilemesine bakarak, bazı toplumlar Allah Teâlâ’nın azabından uzak olduklarını ve devrilip düşmeyeceklerini düşünebilirler. “*Onlar, dünya hayatının görünen yüzünü bilirler. Ahiretten ise, onlar tamamen gafildirler.*”¹⁰³

Bazıları da provokatif bir şekilde meydan okuyup sınırlarını aşarak, ilahi kanunun gerçekleşmesinden önce akıbetleri gelmesi için acele ediyorlar. “*Hani (o kâfirler) bir zaman da: Ey Allah’ım! Eğer bu Kitap senin katından gelmiş bir gerçekse üzerimize gökten taş yağdır yabut bize elem verici bir azap getir! demişlerdi.*”¹⁰⁴ Şu kadar var ki bunlardan hiçbiri ölüm vakitlerinin henüz gelmediğini anlayamıyorlardı. Bir de zaten önceden kendi elleriyle hazırladıkları ecelleri geldiği zaman, akıbetlerine sarılmaktan başka çareleri de kalmaz.¹⁰⁵ Tıpkı Allah Teâlâ’nın şu ayetinde olduğu gibi: “*Eğer Allah Teâlâ insanları zulümleri yüzünden cezalandıracak olsaydı, yeryüzünde hiçbir canlı bırakmazdı. Fakat onları takdir edilen bir müddete kadar erteliyor. Ecelleri geldiği zaman onlar ne bir saat geri kalabilirler ne de öne geçebilirler.*”¹⁰⁶ Başka ayette de şöyle buyurmuştur: “*Her*

¹⁰¹ el-A’râf, 7/34.

¹⁰² Abdülhamid Tahmaz, es-Sünenü’l-İlâhiyye fi’l-Halk, Dâru’s-Şâmiye, Dımeşk, 2000, s.23.

¹⁰³ er-Rûm, 30/7.

¹⁰⁴ el-Enfâl, 8/32.

¹⁰⁵ Muhammed Emhazun, es-Sünenü’l-İctimâiyye fi’l-Kur’âni’l-Kerim ve Amelüha fi’l-Ümumi ve’d-Düvel, 1/367.

¹⁰⁶ en-Nahl, 16/61.

ümmetin bir eceli vardır. Ecelleri geldiği zaman artık ne bir saat geri kalırlar ne de ileri giderler."¹⁰⁷ Yani her kavmin zamanlarının sona erdiği ve hayattaki ecellerinin geldiği bir vakti vardır. Ecellerinin zamanı ve ömürlerinin sonu geldiğinde bunu bir an bile erteleyemezler. Burada geçen bir anlık süre zaman ölçüsünün en düşük birimidir. Onlar kaderlerinin önüne de geçemezler. Çünkü Allah Teâlâ buna bir süre önceden hükmetmiştir.¹⁰⁸

Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: "*Helâk ettiğimiz hiçbir ülke yoktur ki hakkında (bizce) bilinen bir yazgı olmasın. Hiçbir millet, ecelinin önüne geçemez ve onu geciktiremez.*" Bu ayet, helak olan bütün ülkeler için yok olmalarına sebep olan önceden belirlenmiş bir ecel olduğunu beyan ediyor. Bu sebepler de Allah Teâlâ'nın, uyarıları, mühlet verme fırsatları ve istidrac kanunları sunmasıyla, orada yaşayanlara açık deliller getirmesiyle olmuştur.¹⁰⁹ Allah Teâlâ'nın kanunu kalıcıdır. Buna göre ümmetlerin yok oluşu da ecellerine bağlıdır. Dolayısıyla Allah Teâlâ'nın ümmetlere belirlediği yok oluş, onların davranış, çalışma, inanç ve düşüncelerinin neticesinde meydana gelir. Allah Teâlâ'nın iradesi işte bu noktada devreye girer. Öyleyse Allah Teâlâ'nın azabının bir süreliğine gecikmesi yalanlayıcıları aldatmasın. Herkesin amelinin ve davranışının karşılığını görmesi Allah Teâlâ'nın adaletinin bir gereğidir. Allah Teâlâ'nın yok etme kanunu, bilinen işleyişiyle o memleketlerin takdir edilmiş ecellerine doğru ağır ağır ilerler. Artık onlardan bir hayır gelecek ümidi kalmayınca ümmetin eceli gelir ve akıbetleri sona erer.¹¹⁰

Gerçek hayatı tanıdıktan sonra hakka başkaldırıp adaletten yüz çeviren ümmetleri kıyametten önce ya helak edecek veya azap edecek Allah Teâlâ'dır. Bu da levh-i mahfuz'da takdir edilmiş bir kaderdir. Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: "*Ne kadar ülke varsa hepsini kıyamet gününden önce ya helâk edecek veya en çetin bir şekilde azaplandıracağız. Bu, Kitap'ta (levh-i mahfuz'da) yazılıdır.*"¹¹¹

Nuh kavminin başına gelende budur. Nitekim Allah Teâlâ hidayet bulmaları için onlara peygamber gönderdiği halde kibir ve inatlarından dolayı daveti reddedip, inkârla yüz çevirdiler ve peygamberlerinden azabı hemen getirmesini istediler. Yalanladılar, inkâr ettiler, zulmettiler, kibirlendiler ve şımardılar. Bunun üzerine günahları sebebiyle Allah Teâlâ'nın "*Her ümmetin bir eceli vardır*" kanunu-na uygun olarak ve iradesiyle beraber ilahi azabı hak ettiler. Artık Allah Teâlâ'nın

¹⁰⁷ Yunus, 10/49

¹⁰⁸ Muhammed Heyşûr, *Sünenü'l-Kur'ân fi Kiyâmi'l- Hadârât ve Sukûtiha*, s.302.

¹⁰⁹ A.g.e, s. 302.

¹¹⁰ A.g.e, s.303

¹¹¹ el-İsra, 17/58.

ilmi ve kanunu değişmez. O kanun yürürlüğe sokulacak ve hikmetine, ilmine ve iradesine uygun olarak gerçekleşecektir.

16. HELAK OLMA KANUNU

Allah Teâlâ hesap sormayı ve ceza vermeyi kıyamet gününe saklamıştır. Ancak bu kanun, yüce bir ilahi hikmete mebni olarak dünya hayatında batıl ehlini ve hak ehlini birbirinden ayırmak üzere gerçekleşmiştir. Bu hikmet de, zalimleri helak etmek ve peygamberler ve düşmanları arasında cereyan eden çatışma ortasından inananları kurtarmaktır. Bu çatışmada çember, Allah Teâlâ'nın kanununa uygun olarak ehli şekavetin aleyhine dönmüştür. Allah kimisini tufanla boğmuş, kimisinin üzerine köklerini kazıyan kasırga yollamış, kimisini korkunç bir sesle helak etmiş, kimisini şiddetli deprem yakalamış ve böylece yurtlarında diz üstü dona kalmışlar. Kimisi de maymun ve domuzlara dönüştürülmüştür. Bu zalimlerin helake uğramaları dünya hayatında onlar için bir rezillik, müminler için yardım ve onlardan sonra gelenler için, geçmişte kalanların akıbetlerinden nasihat almaları ve Allah ve peygamberine meydan okuyan çağların helak olmasına sebep olan şeytani yollardan uzak durmaları için bir ibrettir.

“Helak” lafzı Kur’ân’ı Kerim’de geçtiği konuya göre ölüm, bozulma, bir şeyi kaybetmek ve azap gibi farklı manalara gelmektedir.¹¹²

Kur’ânî terminolojiye göre helakin manası şudur: Allah Teâlâ'nın, düşmanlarına yok edici ve kökünden koparan bir azap göndermesi. Bu tür helak, doğru yoldan çıkmış, Allah Teâlâ'nın emirlerini inkâr etmiş ve peygamberlerine eziyet etmiş olan geçmiş ümmetlerin akıbetlerini anlatmak üzere Kur’ân’ın birçok kıssasında geçmiştir.

Nuh kavminin başına gelen helak türü ise boğulmaktır. Boğularak cezaya uğramış ve yok olmuşlardır. Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: “*Andolsun ki biz Nuh’u kendi kavmine gönderdik de o bin yıldan elli yıl eksik bir süre onların arasında kaldı. Sonunda onlar zulûmlerini sürdürürken tufan kendilerini yakalayverdi.*”¹¹³ Tufan ifadesi genel olarak topyekûn her şeyi kuşatan ve çok olan anlamına gelir.¹¹⁴ Ancak ister sel olsun ister yağmur, aşırı fazla ve baskın olan su için kullanılması alışılmış hale gelmiştir.¹¹⁵ Kur’ân’ı Kerim’de kıssası geçen kavimler arasında ilk helak olan kavim Nuh kavmidir. Bunu da şu ayetten anlıyoruz: “*Nuh’tan*

¹¹² el-Hüseyin b. ed-Dâmiğânî, *İslâhu’l-Vücûh ve’n-Nezâir fi’l-Kur’âni’l-Kerim*, Dâru’l-İlm li’l-Melâyin, Beyrût, 4.Baskı, 1983, s.477.

¹¹³ el-Ankebût, 29/14.

¹¹⁴ et-Tahir Ahmed ez-Zâvî, *Muhtârû’l-Kâmus*, s. 393.

¹¹⁵ İbni Manzûr, *Lisânu’l-Arab*, 2/627.

sonraki nesillerden nicelerini helâk ettik. Kullarının günahlarını bilen ve gören olarak Rabbin yeterlidir."¹¹⁶ Bu ayet-i kerimeden helak sürecinin Nuh kavmiyle başladığı, son peygamberin gönderilmesinden önceki döneme kadar devam ettiği anlaşılmaktadır. Zira son peygamberden önceki son helak olayı "Fil Ashabı"nın helakidir (Fil Olayı). Nuh kavmi, insanlar henüz yeryüzüne dağılmadan önce, insanlığın atası Hz. Adem dönemine yakın olduklarından dolayı, tarihin derinliklerindeki bu uzun zaman diliminde yeryüzünün yaşayan tek sakinleriydi.¹¹⁷

17. HÜSRANA UĞRAMA KANUNU

Hüsrana uğrama kanunu da Nuh kavminin başından geçmiştir. Allah Teâlâ buyuruyor ki: "*Allah Teâlâ'nın ayetlerini inkâr edenler, işte onlar hüsrandadırlar.*"¹¹⁸ Kâfirlerin kurtuluşa erememeleri ve hüsrana uğramaları da Allah Teâlâ'nın bir kanunudur. Bu da cari olan ve asla değişmeyen bir kanundur. Müminlerin kurtuluşa ermeleri de Allah Teâlâ'nın geçerli bir kanunudur.¹¹⁹ Nuh kavminin ve önde gelenlerinin gördüğü nimetler, güç ve kuvvet gerçek değerler ölçüsü baz alındığında esasen bir kurtuluş değildi. Aksine sonu azap, hüsrana ve büyük tufanla neticelenmiş bir istidracıdır.

Nuh kavmi idrak ve basiretten mahrum kalmış, şüphe sahralarında, şehvet deryalarında ve dalalet vadilerinde yitip gitmiş ve böylelikle kendileri hakkında hüsrana uğrama (kurtuluşa erememe) kanunu geçerli olmuştur. "*Allah Teâlâ'nın ayetlerini inkâr edenler, işte onlar hüsrandadırlar.*"

18. HELEKE GÖTÜREN SEBEPLERİN BİLİNCİNDE OLMAMAK

Nuh kavminin helak olmasının ve Allah Teâlâ'nın kanunun yürürlüğe konulmasının sebeplerinden biri de helake götüren sebeplerin bilincinde olmamalarıdır. Nuh kavmi helak edici şeylerin tehlikesinin farkına varamamış; hem fert hem de toplum bazında bunları işlemeye devam etmişlerdir. Kur'ân-ı Kerim Hz. Nuh kıssasında bakışları Nuh kavminin hallerinden ibret almaya çevirmiştir. Hz. Nuh kıssası derslerle, ibretlerle, faydalarla, Allah Teâlâ'nın kanunlarıyla, Allah Teâlâ'nın halkların hayatlarında ve medeniyetlerin birinin yok olup diğerinin ortaya çıkmasında geçerli kıldığı kurallarla doludur.

İşte bunlar, insanlığın ilk medeniyetinin helak olmasına etki eden amillerin

¹¹⁶ el-İsra, 17/17.

¹¹⁷ Muhammed Emhazûn, *es-Sünenü'l-İctimâiyye fi'l- Kur'âni'l-Kerîm*, s.3/579.

¹¹⁸ ez-Zümer, 39/63.

¹¹⁹ *Fî Zilâli'l-Kur'ân*, 4/2483.

neler olduğunu öğrenmek için yaptığımız araştırma ve inceleme sonucunda ulaştığımız sebeplerden bazılarıdır. Çarpıcı olan ise, yeni bir medeniyetin inşasındaki temel unsurların, Nuh afetinden (tufanından) doğması ve geminin Cudi dağına inmesinin ardından başlamasıdır. Bu yeni medeniyet, Allah Teâlâ'nın adıyla ve zalim kavimden kurtulmaktan ötürü Allah Teâlâ'ya hamd ile ve Allah Teâlâ'dan kendilerini mübarek bir mekâna indirmeleri için dua etmeleriyle başlamıştır. Allah Teâlâ indirenlerin en hayırlısıdır.

Bu medeniyetin insanlar, hayvanlar, kuşlar ve bitkiler gibi tohumları ile birlikte manevi değerleri, ahlaki esasları ve Allah Teâlâ hayat, kâinat, varlık, cennet, cehennem, risalet ve nübüvvet kavramları gibi fikrî inançları da mevcuttu. Bunların hepsi Allah Teâlâ'nın, resulü Hz. Nuh'a vahyettiği ilahi vahiyle teyit edilmişti.

Dokuzuncu Konu

HZ. NUH KISSASINA VE TUFAN OLAYINA SOKUŞTURULMUŞ İSRAİLİYYAT RİVAYETLERDEN KAÇINMAK

Hız. Nuh kıssasıyla ilgili ortaya atılan hurafeler, efsaneler, israiliyyat ve uydurma rivayetler tehlikesine düşmekten sakınmamız gerekir. Bu konuyla ilgili israiliyyat haberler çoğu zaman Nuh kıssasının duruluğunu bulandırmıştır. Misal olarak israiliyyat haberlerinden biri şudur: Allah Teâlâ, Hz. Nuh'a gemiyi yapması için bir fidan ekmesini emretmiş ve Hz. Nuh da fidanı ekmiş. Sonra yüz sene beklemiş ve o ağacı bir rivayete göre yüz tahta parçasına başka bir rivayete göre ise kırk tahta parçasına bölmüştür.¹

Geminin uzunluğuyla alakalı rivayetler de aynıdır. Geminin uzunluğu üç yüz, genişliği ise elli metreymiş. Üstad Hamid Ahmed el-Besyûni *Sahîhu Kısasi'l-Kur'ân* isimli kitabında hurafeler, efsaneler, israiliyyat ve uydurma rivayetlerden kaçınmaya değinmiş, bu rivayetlere karşı çıkmış, tutarsızlığını ortaya koymuş, akla ve şeriata ters düşen yönlerini belirtmiştir. Konuyla alakalı geniş malumata sahip olmak isteyen bu kitaba müracaat edebilir.²

Yine burada, gemiye hayvanların ve kuşların alınmasıyla alakalı birçok rivayetler mevcuttur. Maalesef bu rivayetler tarihin gerçekliğinden uzak masalımsı rivayetlerdir. Bu rivayetlerden bir tanesi, şeytanın eşeğin kuyruğunda gemiye girme rivayetidir.³ Başka bir rivayette; Avc bin İnâk denen biri Nuh tufanında boğulmamış ve Hz. Nuh devrinden önce başlayıp Hz. Musa dönemine kadar yaşamış. Bu adam inatçı, serkeş dev bir kâfirmedir. Annesi Anek binti Âdem onu zina

¹ Muhammed Beyûmi Mehran, *Dirâsâtun Tarihiyye fi'l-Kur'âni'l-Kerim*, 4/76

² Hamid Ahmed el-Besyûni, *Sahîhu Kısasi'l-Kur'ân*, Dâru'l-Hadis, Kahire, s.94.

³ Muhammed Beyûmi Mehran, *Dirâsâtun Tarihiyye fi'l-Kur'âni'l-Kerim*, 4/81.

yaparak dünyaya getirmiş. Bu devin boyu anlatılamayacak derecede uzunmuş. Hatta bu dev adam, denizin derinliklerinden elleriyle balık alıp güneşe tutup pişirmiş. Hz. Nuh ve gemisiyle alay eder ve gemi için tas/kâse dermiş. Gerçekten de bu masalları ciddiye alıp tartışmayı ne akıl ne de şeriat kabul eder.⁴

Hz. İsa ile alakalı şu rivayette bu çeşit rivayetlerdendir: Hz. İsa havarilerin isteği üzerine Hz. Nuh'un oğlu Ham'ı diriltmiş ve ona Nuh'un gemisini sormuş. Ham da, geminin uzunluğunun bin iki yüz, genişliğinin ise altı yüz metre olduğunu haber vermiş. Başka bir rivayette de; tufandan önce yeryüzünde ne bir nehir ne de bir deniz varmış. Şu andaki deniz suları ise tufandan geriye kalan sularmış.

Yine şu rivayet de aynı çeşit rivayetlerdendir: Gemi, Nuh kavmini Cudi dağına yerleştirdikten sonra aşağıya inmişler ve "Seksenler" diye bir kasaba inşa etmişler. Gün gelmiş dilleri birbirine karışmış ve ortaya seksen tane farklı dil çıkmış. Arapça da o dillerden bir taneymiş. Bazıları diğerlerinin konuştuklarından bir şey anlamıyorlarmış ve Hz. Nuh onlara açıklama yapıyormuş.⁵

İnsaflı hiçbir yazar israiliyyat haberlerin, zaman zaman hayal seviyesine ulaşan bu rivayetlere etki ettiğini inkâr edemez. Bunun yanı sıra bu rivayetler bazen sahih İslam akidesiyle de çelişmekte, birçok bakımdan birbiriyle çakışmaktadır. Birbiriyle çeliştiklerine dair getirdiğimiz delillerde ve tufandan kurtulanların dillerinin farklılığını misal olarak verdiğimiz rivayette -her ne kadar Tevrat'tan alıntı olmasa belki de oradan alıntıdır, bilemiyoruz- Tevrat'ın açıkça etkisini görürüz. Tevrat, dillerin ve ırkların farklılığı hususunda ilmi dayanağı olmayan basit bir açıklama yoluyla bunu sunmaya çalışmıştır. Tevrat'ın rivayet ettiğine göre tufandan kurtulanlar, gökteki yüksek makamında olan Allah Teâlâ'ya ulaşmak için yüksek bir kule inşa etmek istemişler. Çünkü onlar göğü, yerden yüzlerce metre yüksekte cam bir levhaya benzeyen bir şey olarak kabul ediyorlarmış. Bunun üzerine (haşa) Allah Teâlâ da şerlerinden korktuğundan önlem almak için yeryüzüne inmiş ve dillerini karıştırmış, onlar da oraya buraya dağılmışlar. Bundan dolayı Babil kentine bu isim takılmış. Çünkü Tanrı orada yaşayan herkesin dilini karıştırmış (belbele).⁶

İsrailiyyat haberlerden bir diğeri de İbn Kesir'in Tevrat'tan naklederek anlattığı şu olaydır: Hz. Nuh'un oğlu Ham gemide hanımıyla ilişkiye girmiş. Bunun üzerine Hz. Nuh nesli çirkin olsun diye ona beddua etmiş ve Ham'ın zenci bir çocuğu olmuş. Bu zenci çocuk da zencilerin atası Kenan b. Ham'dır. Denilmiştir ki;

⁴ A.g.e, 4/82.

⁵ A.g.e, 4/82.

⁶ A.g.e, s.83.

Ham babasını uyurken görmüş, babasının gözüken avret yerlerini örtmemiş, kardeşleri örtmüştü. Bu yüzden Hz. Nuh, soyunun değişmesi için ve diğer kardeşlerinin köleleri olması için ona beddua etmiş.⁷ Bunun gibi akla mantığa ters ve malesef tarih kitaplarının ve insanlığın yaşadığı çağları ele alan eserlerin etkisinde kaldığı, tefsir kitaplarına da sızmış olan daha birçok efsaneler, uydurmalar ve israiliyyat haberler bulunmaktadır. Bu yüzden kültür mirası olan eserlerin bunlardan temizlenmesi gerekmektedir. Bu konuda itimadımız başta da sonda da Kur'ân-ı Kerim'in Hz. Nuh kıssasına dair arz ettiği Kur'ânî medeniyet bakış açısına uygun olan rivayetleredir.

1. İSRAİL OĞULLARININ HZ. NUH'A İFTİRALARI

İsrail oğulları Allah Teâlâ'nın peygamberi olan Hz. Nuh'a iftira atmışlardır. Sözde Hz. Nuh içki içip sarhoş olmuş ve elbisesinin altından avret yerleri gözük-müş. Kenan'ın babası Ham, babasının avret yerlerine bakmış ve diğer kardeşlerine babasının başına gelen olayı haber vermek üzere çıkmış. Diğer iki oğlu babalarının yanına girince avret yerlerini görmemek için arkaları dönük olarak babalarına doğru yürümüşler ve bir elbise alıp dizlerinin üstüne koymuşlar ve avret yerlerini örtmüşler. Hz. Nuh uyanıp oğlunun yaptıkları hakkında bilgi alınca ona çok kızmış ve Ham'ın oğlu Kenan ve neslinin ileride Sam ve Yafes'in çocuklarına köle olacaklarını haber vermiş. Ayrıca ileride kardeşlerinin kölelerinin kölesi olacağını da haber vermiş. Sam'a da şöyle diyerek tebrik etmiş: "Sam'ın ilahı olan tanrı mübarektir. Kenan onlara köle olsun."⁸

Hz. Nuh hakkında söyledikleri bu şey açık bir iftiradır ve yalandır. Ulü'l-azm peygamberlerden biri olan Hz. Nuh'un içki içip sarhoş olması ve avret yerlerinin görünecek şekilde açılması mümkün değildir. Durum böyle olunca Ham hakkın-da söylenenler de aynı şekilde yalandır.⁹

Üstad Abdülvehhab Abdurrezzak er-Ravi Tevrat'ın Tekvin Kitabı'nda aktarılan tufan rivayetine şöyle bir not düşmüştür: İşte bu rivayetlerden YaHûdilerin çirkin amaçları ortaya çıkıyor. Amaçları Kenan diyarının (Filistin) asıl sakinleri olan Kenanoğullarına iftira atmak ve lanet okumak, Samoğulları olan İsrailoğullarının değerini yüceltmektir. Fakat bu YaHûdi yazarlar, -bize göre- Arapların da Sam'ın soyundan geldiği gerçeğini fark edemiyorlar.¹⁰

⁷ Hamid Ahmed el-Besyûnî, *Sahîhu Kısasi'l-Kur'ân*, Dâru'l-Hadis, Kahire, s.97.

⁸ Sifrü't-Tekvin (Yaratılış Kitabı), *Dokuzuncu Bölüm*, s.26-27.

⁹ Ömer el-Aşkâr, *Kıssasü't-Tevrati ve'l-İncil fî Dav-i'l-Kur'ân ve's-Sünne*, Dâru'n-Nefâis, 1. Baskı, 2011, s.52.

¹⁰ *Hadîsu'l-Kur'ânî'l-Azîm* s.446.

Yine Dr. Muhammed Ali el-Barr da şöyle bir yorumda bulunmuştur: Gerçekten de ilginç olan (haşa) çıplak ve sarhoş olan Hz. Nuh'un bu olayda hiçbir suçu olmayan torunu Kenan'a lanet etmesi ve bereket duasını YaHûdilerin atası olan Sam'a yapmasıdır. Nitekim Kenan'ın Sam'ın kölesi olduğuna ve sonuç olarak bütün Filistin halkının YaHûdilerin kölesi, Filistin topraklarının da Sam oğullarının nasibi olması gerektiğine ve bu Sam oğullarından kastın da kesinlikle YaHûdiler olduğuna inanıyorlar. İşte tahrif edilmiş Tevrat, peygamberlerin görünüşlerini çirkin ve zavallı suretlerde sunarak bu şekilde kirletmiştir. Nitekim Allah Teâlâ'nın zatını bile kirletmeye çalışmıştır. Allah Teâlâ zalimlerin dediklerinden münezzehtir.¹¹

2. TUFAN DÜNYA'NIN GENELİNİ Mİ KAPSAMIŞTIR?

Âlimler bu meselede tartışmışlar ve kendi aralarında görüş ayrılığına düşmüşlerdir. Bu tarihi olay hakkında âlimlerin görüşlerini örnek vererek anlatacağız:

- **Muhammed Abdüh** bu soruya şöyle cevap vermiştir:

Kur'an'ı Kerim'de tufanın ve Hz. Nuh'un peygamberliğinin genel olduğuna dair kesin bir ifade yoktur. Konuyla alakalı olan hadislerin sahih olduğunu farz etsek bile ahad hadisler olduğu için kesin bilgi ifade etmez. Bu gibi hakikatler eğer inanılması gereken akidevi meselelerden olacaksa, net bir şekilde ortaya koyabilmek için zannî ifadelere değil yakîni (kesin bilgi) ifadelere ihtiyaç vardır. Tarihçi ve araştırmacılara gelince bunların, rivayetine, tarihi bilgisine ve görüşüne güvendikleri kişilerden zannî olan rivayetleri almaları gerekir. Bu konuda tarihçilerin ve tefsircilerin zikrettikleri rivayetler ne güvenilirdir ne de güvenilmezdir. Ama itikadî meselelerde kat'i bir delil olarak alınamaz.

Tufanın genel olup olmadığı meselesi ise din adamları, jeologlar ve tarihçiler arasında tartışma ve ihtilaf konusudur. İslam âlimleri ve ehli kitap, tufanın yer-yüzünün tamamını kapsadığını savunurlar. Birçok uzman da bu görüşü kabul etmiştir. Bu görüşlerine de dağların tepelerinde bulunan taşlaşmış balık ve deniz sedeflerinin kalıntıları delil göstermişlerdir. Çünkü bulunan bu kalıntılar sadece denizlerde oluşur. Bunların dağların tepelerinde görülmesi, suyun defalarca oraya kadar yükseldiğini gösterir. Bunların buralarda görülmesi ancak tufanın umumiliği ile mümkündür. Sonraki dönem uzmanlar ise tufanın genel olmadığını iddia etmektedirler. Bu görüşlerini destekleyecek -burada açıklaması uzun sürecek- delilleri mevcuttur. Ancak müslüman bir kimseye, sadece ayeti kerimelerdeki tevile ihtimali ifadelere dayanarak tufanın genel olduğu

¹¹ Muhammed Ali el-Barr, *Allah celle celâluhu ve'l-Enbiyâ aleyhimusselâm fi't-Tevrât e'l-Ah-di'l-Kadîm*, Dârul- Kalem, Dimeşk, 2011, s.28.

meselesini inkâr etmesi caiz değildir. Aksine dine inanan her bir kimsenin, ayetlerin ve senedi sahih olan hadislerin zahirlerinin işaret ettiği bir şeyi reddetmesi ve bu zahiri ifadeleri terk edip te'vil yoluna gitmemesi gerekir. Zira tevile gitmek, zahirin kastedilmediğini kesin bir dille ifade eden aklî delillerle caiz olur. Tufanın umumi olduğu sonucuna varabilmek için uzun araştırmalara, büyük çabalara ve yer bilimi ve bunların muhtevasıyla ilgili aklî-naklî bilgiyi temel alan birçok ilme ihtiyaç vardır. Her kim bu hususta kesin bir bilgi olmaksızın, sırf kendi görüşü ile konuşursa o, sözü dinlenilmeyecek ve saçmalıklarına da müsamaha edilmeyecek maceraperest biridir. Noksan sıfatlardan münezze olan Allah Teâlâ her şeyi daha iyi bilendir.¹²

• **Muhammed Reşid Rıza** şöyle bir açıklama yapmıştır:

Bu fetvanın (Abduh'un fetvası) özü şudur: Ayet ve hadislerin zahirine göre tufan, yeryüzünde kendilerinden başkası olmayan Hz. Nuh ve kavmini kapsamıştır. Bunu böyle kabul etmek gerekmektedir. Tufanın yeryüzünün tamamında olması gerekmez. Çünkü Hz. Nuh'un kavminin yeryüzünün tamamında yaşadığına dair elimizde bir delil bulunmamaktadır. Dağların tepelerinde bir takım deniz hayvanlarına ait fosillerin ve sedeflerin bulunması, bunların bütün yeryüzünü kapsamış olan tufanın neticesi olarak orada olduklarını göstermez. Bilakis akla yakın olan görüş, dağların ve diğer toprak parçalarının suda oluşmasının neticelerindendir. Çünkü suların sayılı günlerde dağların tepelerine ulaşması, zikredilenlerin oluşması için yeterli değildir. Dediğimiz gibi; bu tür tarihsel konular Kur'an-ı Kerim'in maksatlarından değildir. Bundan dolayı Kur'an onları kesin bir nas ile açıklamamıştır. Bu sebeple bizler ayetlerin zahirinin delaletiyle yetineceğiz. Bu konuları kesin bir dini inanç olarak kabul etmeyeceğiz. Jeologların söylediğimizin tersine bir şeyi ispatlayacak olmaları bize bir zarar vermez. Çünkü bize göre kesin bir nassı geçersiz kılamaz.¹³

• **Prof. Dr. Ömer İman Ebubekir** şöyle demiştir:

Nuh kavminin kâfirlerinin tamamının suda boğularak helak olması hususunda âlimler arasında bir ihtilaf yoktur. Hz. Nuh'un davetine uyup gemiye binenler dışında kimse kurtulmamıştır. Fakat geriye şu soru kalıyor: Su dünyanın dört bir yanını mı yoksa sadece meskûn (bayındır) yerleri mi kapsamıştır? Veyahut boğulma olayı bilhassa o zamanlarda meskûn yerlerde mi olmuştur? İnsan dışında diğer hayvanlardan birer çiftin gemiye bindirilmesine baktığımızda, suyun dünyanın meskûn olan veya olmayan tüm yerlerini kapsadığı görüşü ağır basmaktadır. Çünkü hayvanlardan birer çiftin gemiye alınmasındaki amaç nesillerinin

¹² Muhammed Beyûmi Mihran, *Dirasâtun Tarihiyye fi'Kur'âni'l-Kerim*, 4/97.

¹³ A.g.e, s. 4/87.

kesilmesinden korkulmasıdır. Şayet su tehlikesi altında olmayan başka yerler ol- saydı bazı hayvanlar oralarda mevcut olurdu. Buna göre hayvanların bazısının ge- miye bindirilmesine gerek olmazdı. İbn Kesir'in de kelimadan anlaşılan budur. Nitekim şöyle demiştir: Su, yeryüzünün uzunluğu, genişliği, ovası, yaylası, dağla- rı, kırları, çölleri dâhil, bütün her yeri kapsamıştır. Yeryüzünde ne küçük ne de büyük göz kırpacak bir canlı bile kalmamıştır.¹⁴

Hız. Nuh dönemi Hız. Âdem dönemine yakın olduğu ve o dönemde yaşayan- lar tek bir bölgede yaşadığı için insanlığın sayısının sınırlı olduğu gerçeğine bak- tığımızda, suyla boğulma olayı beş kıtayı da kapsamadığı görülüyor. O kıtaların gün yüzüne çıkması da iki yüz yıl önce veya daha yakın bir zaman önce olduğu biliniyor. Ayrıca naslar her ne kadar boğulmanın bütün insanları kapsadığına işa- ret etse de, yeryüzündeki bütün canlıları da kapsadığıyla alakalı kesin bir şey yok- tur. Fakat biz iki görüşten birini diğerine tercih etmekle kesin karar vermiyoruz. Aksine bunun asıl bilgisini Allah Teâlâ'ya bırakıyoruz.¹⁵

• **Şeyh Muhammed et-Tahir b. Âşur** şöyle demiştir:

Tufanın umumi oluşu kitap ve sünnetin zahirlerinden anlaşılan manaya göre- dir. Tufanın yeryüzünün tamamını kapsadığını kabul etmeyenler, buna gerekçe o- larak YaHûdilerin kitaplarında tufan için belirtilen sürenin kısıtlı olduğunu öne sürmüş- lerdir. Ayrıca dünyanın ve gelişen olayların ömrünü saptamada tufanın ne kadar sürdüğünü net olarak bilmeye gerek yoktur. Ki zaten bu kesin bilinmemektedir. O zaman müddetin kısıtlılığı göreceli olmuş olur. Yani tufan kurtulanların dışında kendilerine peygamber olarak gönderildiği toplumdan geriye kimseyi bırakma- mıştır. Şöyle de denilebilir: Tufanın bütün yeryüzünü kapsamadığını kabul ede- lim. Fakat bütün insanlığı kapsamıştır. Çünkü o dönem insanlar sadece tufanın vurduğu bölgelerde yaşıyorlardı. Her ne kadar tufanın genel olduğunu gösteren deliller kesin olmasa da bunu kabul etmeyenlerin dayanakları da net değildir. Bu yüzden böyle dayanaklar için rivayetlerin zahiri terk edilemez.¹⁶

• **Abdülvehhab en-Neccâr** şöyle demiştir:

Bazı alimler tufanın umumi olduğu kanaatindeler. Bazı jeologlar da şöyle di- yor: Dağların zirvelerinde her araştırma yaptığımızda ancak suda yaşayabilecek canlı hayvan kalıntılarına rastladık. Bu da tufanın dağların tepelerine kadar ulaştığını gösteriyor. Hatta bu kalıntıların ömrü hakkında farklı görüşler bulundu- ğundan, birden fazla tufanın olabileceğini gösteriyor. Öyleyse Nuh tufanının

¹⁴ Zeğlul en-Neccâr, *Min Âyati'l-İcazi-l' İnbâîyyi ve't-Tarihî*, s.65.

¹⁵ Ömer İman Ebubekir, *Kıssatu'n-Nuh (a.s)*, s.75.

¹⁶ Muhammed Tahir b. Âşûr, *et-Tahrir ve't-Tenvîr*, 12/125; Ömer İman Ebubekir, *Kıssatu Nuh aleyhissalam*, s.75.

bunlardan biri olması veya genel olması önünde bir engel yoktur. Buna da Allah Teâlâ'nın şu kavli delil olarak getiriliyor: “*Biz yalnız Nuh'un soyunu kalıcı kıldık.*”¹⁷

Âlimlerden bir grup da tufanın umumi olmadığı görüşünü savunuyorlar ve su baskınının sadece Hz. Nuh'un ve kavminin yaşadığı bölgeyi kapsadığını ve bu tufanın geri kalan diğer bölgeleri ise kapsamadığını söylüyorlar. Bunun delili de şudur: Hintliler, kendi kültürlerinin geçmişte, Tevrat'ın Nuh ve tufan için belirttiği tarihten daha eski bir tarihe uzandığını ve kültürlerinin tarihten günümüze kadar ulaşan en köklü kuşaklara bağlı olduğunu iddia ediyorlar. Sizin de bildiğiniz gibi ben Tevrat'ın belirttiği tarihe güvenmiyorum. Belki de Hz. Nuh, Hintlilerin iddia ettiğinden daha eski bir dönemde yaşamıştı.

Her halükarda bu mesele hakkında Kur'ân-ı Kerim'den kesin bir ifade yoktur. Bu yönde olan görüşlerin tamamı özetle şudur: Nuh kavmi inkâr etmiş, peygamberlerine asilik yapmış ve bunun neticesi olarak Allah Teâlâ onları tufanla boğmuş, kendisini ve beraberindekileri de bir gemiyle kurtarmış ve geride O'nun neslinden gelenler bırakmıştır. Bu yüzden tufanın genel de olması yerel de olması muhtemeldir. Benim kanaatim de yerel olduğudur. İnsan türü de yeryüzünün tamamına yayılmamıştı. Aksine tufanın vurduğu yerlerde yaşıyorlardı. Netice itibarıyla onlar helak oldu ve geriye Hz. Nuh ve soyundan gelenler kaldı.¹⁸

Bir grup araştırmacı, tufan ve tufanla ilgili meseleler üzerine durmuşlardır. Bu araştırmaların en önemlileri şunlardır:

- ❖ *Kıssatu't-Tufan beyne'l-Estûrati ve'd-Din (Dirâsetun Vasfiyyetun, Tahlîliyyetun Mukârene)*, Prof. Dr. Hişam Muhammed Mubarekî.
- ❖ *Tufanu Nuh aleyhisselam fî'l-Kur'ân ve'l-Esâtîri'l-Kadîme*, Mansur Abdülhakim.
- ❖ *Enbiâu'l-Kur'ân*, Abdülmecid Hümuuvv.

Ve bunların dışındaki araştırmacı ve öğretim görevlilerin çalışmalarına bakılabilir.

3. DİNLER TARİHİ BİLİM DALININ TUFANA VERDİĞİ ÖNEM

Büyük tufan olayı düşüncede ve zihinde büyük bir yer meşgul etmiştir. İnsanlık, bilim ve marifet hayatına dair uzmanların ve araştırmacıların ilgisini çekmiştir. Tıpkı dinler bilimi, karşılaştırmalı dinler bilimi, psikoloji, sosyoloji, antropoloji ve tarih ilimleri gibi... Öyle gözüküyor ki tufan olayı mitolojik ve dini, her

¹⁷ es-Saffât, 37/77.

¹⁸ Zeğlul en-Neccâr, *Min Ayati'l-Îcazi'l- İnbâiyyi ve't-Tarihi*, 65.

iki yönüyle de sonraki milletlerin kalplerinde, akıllarında ve tabiatlarında büyük bir etki bırakmıştır.¹⁹

Tufan olayı hakkında tarihi kaynaklar birbiriyle çelişen ifadeler içermektedir. Hz. Nuh kıssasını ve büyük tufan olayını tüm gerçekleriyle ele alan yegâne kaynak Kur'ân-ı Kerim'dir. Tufan ile ilgili çalışma yapan hiçbir beşeri eğitim kurumu bu konuda ona denk olamaz. Nitekim Allah Teâlâ peygamberi olan Hz. Nuh'un hayatını insanoğlunun istifade etmeleri için kayıt altına almıştır. Bu gerçeği ne Sümerlilerin kaynaklarında ne Babillilerin kaynaklarında ne bozulmuş Tevrat'ta ne de başka kaynaklarda görebilirsiniz.

Kur'ânî ifade;

- Hz. Nuh'un alemlerin Rabbi tarafından gönderilen bir peygamber olduğunu,
- Allah Teâlâ'nın dilediği kadar bir zaman yaşadığını,
- Bu zamanını kavmini Kahhar ve tek olan Allah Teâlâ'ya ibadet etmeye çağırarak geçirdiğini,
- Allah Teâlâ'nın, peygamberini her çeşit zulüm ve eziyetlere tahammül ettikten ve değerli peygamberin hangi netice olursa olsun bütün ikna yollarını denedikten sonra tufanı yolladığını,
- Tufandan kurtulanların Aziz ve Hakim olan Allah Teâlâ'ya inandıkları
- Ve Hz. Nuh'un risaletini tasdik ettikleri için kurtulduklarını açıkça beyan etmiştir.

Kurtulanların kurtulmasını kıssadaki kahramanların ailesinden ve yakın akrabasından olmaya bağlayan diğer nasların aksine Kur'ân-ı Kerim, kurtulmalarını iman ehli olmalarına bağlamaktadır. Yine Kur'ân-ı Kerim bizzat, bu hususu daha da açarak, Hz. Nuh'un oğluyla olan diyalogunu ve karısının O'nun çağrısına karşı tutumunu da bize aktarıyor. Bu noktada Kur'ân-ı Kerim'in şu yüce prensibi kendini açıkça gösteriyor: *“Kim iyi bir iş yaparsa, bu kendi lehinedir. Kim de kötülük yaparsa aleyhinedir. Rabbin kullara zulmedici değildir.”*²⁰

*“Hiçbir günahkâr başkasının günahını yüklenmez.”*²¹

¹⁹ Hişam Muhammed Mubarekî, *Kıssatu't-Tufân beyne'l-Estûrati ve'd-Din*, s.139.

²⁰ Fussilet, 41/46.

²¹ Fatır, 35/18.

*“Kim zerre miktarı hayır yapmışsa onu görür. Kim de zerre miktarı şer işlemişse onu görür.”*²²

Kur’ân nassı putperestlik sapkınlığa ve şirk bataklığına üstün gelen yegâne nassır. Kur’ân nassı, Nuh kavminin rablerine ibadet etmekten dönüp putlara tapmaya yöneldiğinden açık bir şekilde bahsetmektedir. Bunların tamamında ise bize daima, Allah Teâlâ’nın yüce zatına uygun vasıflar sunmaktadır. Dolayısıyla kadim Irak’a ait kıssaların merkezinde yatan en alt seviye olan putperest düşünce seviyesine inmez. Ayrıca aklın kabul etmeyeceği, mantığa uymayan hatta çoğu zaman akıllı insanların bile kendileri için kabul etmeyeceği muharref Tevrat’ın nitelendirdiği vasıflarla da Allah Teâlâ’yı nitelemez.

Babillilerin metinlerinde geçen, tufan yollamaktan dolayı Allah Teâlâ’nın veya ilahların pişman olduğunu belirten ifadelerin aksine, tufan olayında Allah Teâlâ’yı pişmanlık duymak gibi bir vasıftan münezzeh tutan tek metin Kur’ân metnidir. Hatta Tevrat bundan daha uçuk bir iddiada bulunmuş ve şöyle demiştir: (Haşa) Allah Teâlâ bu olaydan sonra bir daha böyle bir tufan yollamama kararı almış, verdiği bu kararı hatırlamak için de göğsü bir yay koymuş. Böylece bir daha yeryüzündekilerini boğan bir tufan asla olmayacaktı.

Kur’ân metni kendinden başkasına itimat etmemiştir. Çünkü Kur’ân, kadim insanî kaynaklarının aksine Allah tarafından gönderilmiş ilahi bir vahiydir. Mesele Sümerliler tufan hakkında rivayetleri yazdıktan sonra arkalarından Babilliler gelip onlardan alacaklarını almış, arkalarından da YaHûdiler gelip her iki toplumdan aktaracaklarını aktarmışlar. İşte bu şekilde tufanla alakalı rivayetler hep kendinden önce yazılmış olan rivayetlere dayanmaktadır. Fakat bu rivayetler âlemlerin Rabbi tarafından, miladi yedinci asırda Mekke-i Mükere’de vahiy yoluyla inen Kur’ân-ı Kerim’deki kıssayla karşılaştırıldığında aralarında gerçekten çok ciddi farklar vardır. Vahiy Peygamber Efendimiz (s.a.v)’e Hira Mağarası’nda inmeye başlamıştı. Ne Peygamber Efendimizin (s.a.v) ne de kavminin bu tufan kıssasıyla alakalı kesin bir bilgisi vardı. Kur’ân-ı Kerim şu ayet-i kerimesinde buna işaret etmektedir: *“(Resûlüm!) İşte bunlar sana vahyettiğimiz gayb haberlerindendir. Bundan önce onları ne sen biliyordun ne de kavmin. O halde sabret. Çünkü iyi sonuç (sabredip) sakımanlarındır.”*²³

Şimdi bu araştırmada sunulan verilerin tamamı açıkça Kur’ân-ı Kerim’in diğer semavi kitaplara olan üstünlüğünü göstermiyor mu? (İnsanların yazmış olduğu kitapları var sen düşün!) Bunların tümü Allah Teâlâ’nın, peygamberi Hz. Muhammed Mustafa (s.a.v)’i muhatap alarak söylediği şu kavli-i şerifini doğruluyor:

²² ez-Zilzâl, 99/7-8.

²³ Hûd, 11/49.

*“Kur’ân’ı, önce gelen Kitap’ı tasdik ederek ve ona şahid olarak gerçeikle sana indirdik.”*²⁴

*“Geçmişte ve gelecekte onu batıl kılacak yoktur. Hâkim ve övülmeğe layık olan Allah katından indirilmedir.”*²⁵

4. İSNADI ZAYIF RİVAYETLER

Ahmed b. Hanbel şöyle demiştir. Bize Ebû Cafer rivayet etti. (Dedi ki:) Bize Abdussamed b. Habib el-Ezdî babası Habib b. Abdullah’tan o da Şebil’den o da Ebû Hureyre’den (r.a) rivayet ettiğine göre Ebû Hureyre (r.a) şöyle dedi: Hz. Peygamber (s.a.v.) bir grup YaHûdî’nin yanına uğradı. Onlar Aşure günü oruç tutuyorlardı. Hz. Peygamber (s.a.v.): *“Bu ne orucu?”* diye sordu. YaHûdiler: Bugün Allah Teâlâ’nın Hz. Musa ve İsrailoğullarını boğulmaktan kurtardığı ve Firavun’u boğduğu gündür. Bugün Nuh’un gemisinin Cudi Dağı’na oturduğu gündür. Hz. Musa ve Hz. Nuh bugünde Allah Teâlâ’ya şükür için oruç tutmuşlardı. Bunun üzerine Hz. Peygamber (s.a.v.): *“Ben Musa’ya uymaya sizden daha layıkım ve bugün oruç tutmaya daha çok hak sahibiyim”* buyurdu ve ashaba da oruç tutmalarını emretti.²⁶

Şeyh Mustafa el-Adevî şöyle demiştir: *“Bugün geminin Cudi Dağı’na oturduğu gündür.”* bölümü çok zayıftır. Hadisin diğer bölümleri ma’ruf olup Buhari, Müslim ve diğer kitaplarda şahitleri vardır. Sonra bu konuda pek çok çürük rivayet mevcuttur.²⁷

Taberî ve diğerlerinin Nuh kavmiyle beraber tufan hakkında rivayet ettiği ve İbn Kesir’in *Kıyasu’l-Enbiyâ* eserinde Hz. Aişe’den rivayetle naklettiği şu hadis de zayıftır: Hz. Peygamber (s.a.v) şöyle buyurmuş: *“Eğer Allah Teâlâ Nuh kavmin-den birini bağışlayacak olsaydı Ümmü’s-Sabî’yi bağışlardı. Resulullah (s.a.v.) devamla şöyle buyurdu: Nuh, kavmiyle dokuz yüz elli sene kalarak onları Allah Teâlâ’ya davet etti. Bir fidan ekti ve yüz sene sonra o fidan büyüyüp dal budak saldı. Sonra onu keserek tahtalara ayırıp gemi yaptı. Kavmi, yanından her geçtiklerinde onunla alay edip şöyle diyorlardı: Deniz olmayan bir yerde gemi*

²⁴ Maide, 5/48.

²⁵ Fussilet, 41/42; Muhammed Beyûmi Mehrân, *Dirâsâtun Târîhiyye fi’Kur’ânî’l-Kerim*, 4/97-101.

²⁶ Hadis çok zayıftır. Bu manada başka hadisler de vardır. Fakat gemiye dair zikredilen *“Bu gün geminin Cudi Dağı’na oturduğu gündür.”* kısmı sahih değildir. Ahmed b. Hanbel, 2/359 ve başkaları. Sened zincirindeki Abdussamed b. Habib el-Ezdî mütekellemun fihtir ve babası meçhuldür.

²⁷ Mustafa el-Adevî, *Kıyasü’l-Enbiya*, 1/333.

yapıyorsun! Bu gemi karada nasıl yürüyecek? Nuh da “yakında göreceksiniz” diyordu. Geminin yapımı bitip, su yerden fışkırmaya ve gemi demir almaya başlayınca Ümmü Sabî çocuğu için korkmaya başladı. Çocuğunu çok aşırı severdi. Yavrusunu alıp dağın üçte biri yüksekliğine çıkardı. Su oraya da ulaşınca dağın en tepesine çıkardı. Bu sefer su boğazına kadar yükselince çocuğunu ellerine alıp havaya kaldırdı ve netice de her ikisi de boğuldular. İşte Allah Teâlâ Nuh kavmin-den birini bağışlayacak olsaydı bu çocuğun annesini bağışlardı.”²⁸

Hz. Nuh hakkında Peygamber Efendimiz (s.a.v.)’den rivayet edilen buna benzer birçok isnadı zayıf hadis vardır. Keza birkaç tane israiliyyat rivayet de vardır ama sahih olmayan şeyleri zikrederek kitabı ağırlaştırmamak maksadıyla zikretmekten vazgeçtim. Aynı şekilde müslümanın Peygamber Efendimiz (s.a.v.)’den kesin sabit olduğu belli olmayan şeylerle zihnini meşgul etmemesi lazım. Allah Teâlâ daha iyi bilendir.²⁹

5. NUH KAVMİNDEKİ ÇOCUKLARIN AKİBETİ

Bazı insanlar; “çocukların günahı neydi ki tufan onları bile kapsamıştır” diye soruyorlar?

Âlimler bu soruya şu şekilde cevap vermişlerdir: Azap, bir kavmin başına geldiği zaman büyüğü-küçüğü, iyiyi-kötüyü ayırmadan hepsini kapsaması Allah Teâlâ’nın adeti gereğidir. Bu hususta Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: “*Bir de öyle bir fitneden sakının ki o, içinizden sadece zulmedenlere erişmekle kalmaz (umuma sirayet ve hepsini perişan eder). Biliniz ki, Allah Teâlâ’nın azabı şiddetlidir.*”³⁰

Elbette erkek ve kız çocuklarının afetin geneline dâhil edilip cezalandırmakta, aslında babaları için daha fazla işkence ve ders vardır. O çocuklar ise kendi ecelleleriyle ve Allah Teâlâ’nın onlar için belirlediği zamanda ölmüş olurlar. Ayrıca o çocuklar öldükten sonra babalarının yaptıklarından dolayı sorgulanmayacaklar ve cezalandırılmayacaklardır.³¹

Ne var ki bazı çocukların depremler, sel baskınları ve savaşlar gibi çeşitli belalar, afetler ve hastalıklar sebebiyle de helak olduklarını görüyoruz. Bu da çocuklara, yaptıkları bir günah veyahut işledikleri bir suçtan dolayı ceza değildir. Bu,

²⁸ İbn Kesir, *Kıyasu’l-Enbiyâ*, Taberi rivayet etmiştir, 12/21; el-Hâkim, 2/342. Başkaları da rivayet etmiştir. Hadisin senedi zayıftır. Hadisin ravilerinden olan Musa b. Yakup ve İbrahim b. Abdurrahman zayıftırlar.

²⁹ Mustafa el-Adevî, *Kıyasu’l-Enbiyâ*, 1/333.

³⁰ el-Enfâl, 8/25.

³¹ Muhammed es-Seyyid el-Vekil, *Nazâratun fi Ahsemi’l-Kasas*, Dâru’l-Kalem li’t-Tibâa ve’n-Neşr, Dimeşk, Suriye, 1. Baskı, 1994, 1/101.

ecelleri ve Allah Teâlâ'nın onlar için ilmine, hikmetine, takdirine, kazasına ve adaletli kaderine uygun olarak takdir ettiği çeşitli hikmetler kabilindendir. “*Rabbin kullara zulmedici değildir.*”³² “*Şüphe yok ki Allah zerre kadar haksızlık etmez.*”³³

Bazı âlimler şöyle demiştir: Allah Teâlâ Nuh kavminin kadınlarını tufandan kırk yıl önce kısırlaştırmıştır. Ta ki küçük olanlar büyümüş hepsi günaha ortak olmuş ve böylelikle Allah Teâlâ'nın gazabını ve cezasını hak etmişlerdir. Hiç şüphesiz böyle bir cevap delili olmayan mücerred bir iddiadan öteye gitmez. Bu gibi durumlarda kehanete gerek yoktur. Varsa delil getirilmesi gerekir.³⁴

³² Fussilet, 41/46.

³³ en-Nisâ, 4/40.

³⁴ A.g.e, 1/101.

Altıncı Bölüm

İKİNCİ İNSANLIK MEDENİYETİNİN DOĞUŞU

Allah Teâlâ şöyle buyuruyor:

“Denildi ki: Ey Nuh! Sana ve seninle beraber olan ümmetlere bizden selam ve bereketlerle (gemiden) in! Kendilerini (dünyada) faydalandıracağımız, sonra da bizden kendilerine elem verici bir azabın dokunacağı ümmetler de olacaktır. (Resûlüm!) İşte bunlar sana vahyettiğimiz gayb haberlerindendir. Bundan önce onları ne sen biliyordun ne de kavmin. O halde sabret. Çünkü iyi sonuç (sabredip) sakınanlarındır.”³⁵

➤ Ayetlerin Açıklaması

“Denildi ki: Ey Nuh! Bizden selam ile (gemiden) in!” قِيلَ يَا نُوحُ اهْبِطْ بِسَلَامٍ مِنَّا

قِيلَ kelimesi başında âtuf harfi olmayan meçhul bir fiildir. Artık kıssanın sonuna gelindiğini ifade etmek için bu şekilde getirilmiştir. Faili de Allah Teâlâdır. Allah Teâlâ Hz. Nuh'a vahyetmiştir.³⁶

³⁵ Hûd, 11/48,49.

³⁶ el-Meydânî, Nuh aleyhisselam ve Kavmuhu fi'l- Kur'âni'l- Mecid, s. 134.

يَا نُوحُ اهْبِطْ - “*Ey Nuh in!*” Sanki gemi uçakmış gibi اهْبِطْ (in) kelimesini kullanmıştır. Bu kelimenin kullanılmasının sebebi ya dalgaların yüksekliğinden dolayı gemi sanki yukarıda asılı kalmıştır ya da gemi çok yüksek olduğu için “in!” denmiştir. İn-mekle tabir edilmesi bize gemiden çıkışın üstünden olduğunu ve kuru yere ulaşmanın merdivenler veya yere doğru indirilmiş tahtalar ile olduğunu çağrıştırıyor. Şayet gemin yüzeyi dağın üstünde yere yakın bir yerde olsaydı uygun tabir “çık!” olurdu.³⁷

بِسْلَامٍ مِنَّا وَبَرَكَاتٍ عَلَيْكَ - “*Sana bizden selam ve bereketlerle*” Yani sana bizden selam ve bereketle sen, sana inananlar ve beraberindeki canlılarla beraber in.

بِسْلَامٍ *“Yani bizden bir emniyetle.”* Bu da emniyetin istendiği her şeyi kapsar. Helak edici şeylerden, şerli şeylerden emniyette kalmak ve açlıktan veya su-suzluktan ve buna benzer durumlardan ölmekten emniyette kalmak gibi.³⁸

بِسْلَامٍ *“Bizden selam ile...”*: Sakinlik, güvenlik, devamlılık ve rahatlamak gibi içinde bir kaç manayı içermektedir. İkinci insanlık medeniyetinin en büyük temellerinden biri selamdır/emniyettir.

Yani:

- Dinine ve tevhidine bizden gelen bir emniyetle.
- Sana tabi olanlara bizden gelen bir emniyetle.
- Öncüsü olduğun yeni insanlık hayatının temelleri için bizden gelen bir emniyetle
- Ekonomik, siyasi, toplumsal hayatta ve büyük tufandan sonra insanlar arasındaki ilişkilerde, evren ve çevre arasındaki ilişkilerde bizden bir emniyetle.

Bunların hepsi Allah Teâlâ'nın es-Selam isminin neticelerindendir.

es-Selam Allah Teâlâ'nın güzel isimlerinden bir tanedir. Sözlükte manası şudur: Eksiklerden ve ayıplardan uzak olmak. Sakinlik, güvenlik, devamlılık ve rahatlamak gibi içinde bir kaç manayı içermektedir.³⁹

es-Selam zatı, sıfatı ve fiilleriyle kemaline uygun olmayan bütün şeylerden uzak olan Allah Teâlâ demektir. Aynı şekilde İslam kelimesi de Selam kökünden türetilmiştir ki İslam Allah Teâlâ'nın dinidir.⁴⁰ Şu ayeti kerime de bunun göstergesidir: “*Allah nezdinde hak din İslâm'dır.*”⁴¹

³⁷ A.g.e, s. 134. , Ahmed Nevfel, *Tefsiru Sureti Hûd*, s.187.

³⁸ A.g.e, s.134.

³⁹ eş-Şa' ravî, *Kıyasu'l-Enbiyâ*, s. 149.

⁴⁰ Ukayl Hüseyin Ukayl, *Muhtasarı Mevsûati Esmailahi'l-Hüsna*, Dâru İbn Kesir, Dimeşk, Beyrut, 1. Baskı, 2010, s.79.

⁴¹ Âl-i İmran, 3/19.

İbn Kayyim şöyle diyor: Allah Teâlâ'nın es-Selam ismi şerifi hakkında iki görüş vardır:

Birincisi: Mastardır. Bu mastarın Allah için kullanılması adaletin kullanılması gibidir. Yani: Allah Teâlâ selam/emniyet verendir, adalet sahibidir. Muzaf hazf edilmiştir.

İkincisi: Fail manasında bir mastardır. Emniyette olan demektir. Nitekim Ka-dir gecesine de selam ismi verilmiştir. Yani bütün kötülüklerden güvende olan, içinde hiç kötülüğün bulunmadığı hayrın ta kendisi olan gece manasındadır.¹

Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: *“O, öyle Allah'tır ki, kendisinden başka hiçbir ilah yoktur. O, mülkün sahibidir, eksiklikten münezzektir, selâmet verendir, emniyete kavuşturandır, gözetip koruyandır, üstündür, istediğini zorla yaptıran, büyüklükte eşi olmayandır. Allah Teâlâ müşriklerin ortak koştukları şeylerden münezzektir.”*²

Bu ayette geçen Allah Teâlâ'nın güzel isimlerinden her biri kendinden bir önceki ismi ve içerdiği manayı pekiştirmektedir. Öyleyse Melik olan Allah'tır. Kud-düs olan Allah'tır. Selam olan Allah'tır. Bu güzel isimlerin tamamı Allah Teâlâ demek olduğundan doğal olarak her biri bütün kemal sıfatlarını içermektedir. Yine bundan dolayı Allah ismi de bu kemal sıfatların tamamını içeriyor. Öte yandan bu ayet üç boyutlu olmasının yanında kenetlenmiş bir yapı gibi birbirine sıkı olarak bağlı bir bütün olarak inmiştir:

Birinci Boyut

“O, öyle Allah'tır ki, kendisinden başka hiçbir ilah yoktur.” Bu boyutta Allah Teâlâ'dan başka bir ilahın varlığı reddedilmektedir. Ve idare konusunda Allah Teâlâ'nın hiçbir ortağının olmadığı, Allah Teâlâ'nın tek ve bir olduğu ve kendisinden başka hiç bir ilahın olmadığı vurgulanıyor. Bu şu demektir: Allahtan başka bir ilahın varlığına inanan bir kişi ne inandığı ilahı ne yerini ne de özelliklerini bulabilir. İşte bundan dolayı Allah için üçüncüsüdür diyenler kâfir olmuştur. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: *“Andolsun ‘Allah Teâlâ için üçüncüsüdür’ diyenler de kâfir olmuşlardır. Hâlbuki bir tek Allah Teâlâ'dan başka hiçbir tanrı yoktur. Eğer söyleye geldiklerinden vazgeçmezlerse, içlerinden kâfir olanlara acı bir azap isabet edecektir.”*³

İkinci Boyut

“O, mülkün sahibidir, eksiklikten münezzektir, selâmet verendir, emniyete kavuşturandır, gözetip koruyandır, üstündür, istediğini zorla yaptıran, büyüklükte eşi olmayandır.” Bu isimlerin hepsi kendisinden başka hiç bir ilahın olmadığı aşikâr

¹ Ukayl Hüseyin Ukayl, Muhtasarı Mevsûati Esmailahi'l-Hüsna, s.82.

² el-Haşr, 59/23.

³ el-Mâide, 5/73.

olan Allah Teâlâ'ya aittir. Bu şu demektir: Allah Teâlâ'nın bu isimleri ve diğer güzel isimleri sınırsızdır. Bilakis bu sıfatlar sayıca artmayan bir tek olanın, sayılabilen sıfatlarının bir bölümüdür. Bundan dolayı kaide şudur: Tek olan zatın sıfatları çoğalabilir ancak tek olan zat sıfatlarıyla birlikte çoğalmaz. Öyleyse el-Kerim (cömert) olan Allah Teâlâ aynı zamanda Sadık ve Âdil olduğunda zatı tek sıfatları ise artmaya devam eder. İşte bundan dolayı Allah Teâlâ birdir ve tektir. Sıfatları ise çoktur. Birçok güzel sıfata sahip olan tek Allah Teâlâ'ya hamd olsun.

Üçüncü Boyut

“*Allah Teâlâ müşriklerin ortak koştukları şeylerden münezzehtir.*” Bu boyut yukardaki iki boyutun içerdiği; Allah Teâlâ'nın bir ve tek, el-Melik, el-Kuddüs, es-Selam, el-Mü'min, el-Müheymin, el-Aziz, el-Cebbar, el-Mütekebbir olması manalarını tamamen vurguluyor. Yani güzel isimlerin sahibi O'dur. İşte bundan dolayı “*Allah Teâlâ müşriklerin ortak koştukları şeylerden münezzehtir.*” ayeti Allah Teâlâ'nın ortağının olmasını reddetmek ve birçok sıfatı olanı ve tek ve bir olanı vurgulamak için gelmiştir.⁴

Selam ve esenlik, es-Selam olan Allah tarafındandır. İşte bundan dolayı esenlik selama tabidir ve onun neticelerinden biridir. Her şeyden önce ilk olan O'dur. Aynı zamanda selamet her türlü kötülükten, zarardan, acıdan, hastalıktan, fakirlikten, cahillikten, hasetten ve deritten uzak olma manaları da taşır. Buna karşılık selamet yeteneği, beceriyi, hakimiyetliği ve armağanı içinde barındıran bir güçtür.⁵

Allah Teâlâ emniyet ve selametın kaynağıdır. Allah Teâlâ'dan başkasının yanında emniyeti isteyen hiçbir kimse onu asla bulamaz. Peygamber Efendimiz (s.a.v)'in şu hadisi de bu manadadır: “*Allah'ım selam sensin ve selam sendendir.*”⁶ İşte bundan dolayı da cennet Dâru's-Selam diye isimlendirilmiştir. Çünkü oraya giren, her türlü afetlerden, kötülüklerden, üzüntülerden ve kederlerden emniyetle olur. Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: “*Oraya emniyet ve selâmetle girin.*”⁷

Bu yüzden İslam'ın yayılmasını teşvik ettiği İslam selamı da budur. Peygamber Efendimiz (s.a.v) şöyle buyuruyor: “*İman etmedikçe cennete giremezsiniz. Birbirinizi sevmedikçe de gerçek manada iman etmiş olamazsınız. Size yaptığınız takdirde aranızda sevgiyi arttıracak bir şeyi haber edeyim mi? Aranızda selamı yayın!*”⁸ Selamın yayılmasıyla insanlar arasında emniyet, sevgi ve selamet yayılmış olur. Bundan

⁴ Muhtasarı Mevsûati Esmailahi'l-Hüsna, s.84.

⁵ A.g.e, s.84.

⁶ Müslim, 591.

⁷ el-Hicr, 15/46.

⁸ Müslim, 54.

dolayı Allah Teâlâ'nın peygamberlerine selamı da bu olmuştur: “*Senin izzet sahibi Rabbin, onların isnat etmekte oldukları vasıflardan yücedir, münezzehdir.*”

“*Gönderilen bütün peygamberlere selam olsun!*

Âlemlerin Rabbi olan Allah Teâlâ'ya da hamd olsun!”⁹

“*Bütün âlemlerden Nuh'a selam olsun!*”¹⁰

“*İbrahim'e selam olsun!*”¹¹

Şu ayette de Allah Teâlâ salih kullarına selam etmiştir: “*(Resûlüm!) De ki: Hamd olsun Allah Teâlâ'ya, selam olsun seçkin kıldığı kullarına. Allah mı daha hayırlı, yoksa O'na koştukları ortaklar mı?*”¹²

Hız. Nuh ve O'na uyanlar Allah Teâlâ'dan kendilerine gelen bu esenlik ortamını oluşturmada pay sahibi olan büyük dayanaklara itimat etmişlerdir. İşte bundan dolayı ikinci insanlık medeniyetinin çıkış noktası burasıdır. Bu dayanaklar:

- Allah'ı birlemek ve ona şirk koşmamak.
- Ona tabi olanların kendisine Peygamber olarak iman etmeleri. Hakkı yerine getirmek ve batılı ortadan kaldırmak gibi konularda Allah Teâlâ'nın koyduğu ölçü ve kanunlara uymak.¹³

وَبَرَكَاتٍ عَلَيْكَ وَعَلَى أُمَمٍ مِّمَّنْ مَعَكَ وَأُمَمٌ سَنُمَتِّعُهُمْ ثُمَّ يَمَسُّهُمْ مِنَّا عَذَابٌ أَلِيمٌ “*Ve bereketlerle (gemiden) in! Kendilerini (dünyada) faydalandıracağımız, sonra da bizden kendilerine elem verici bir azabın dokunacağı ümmetler de olacaktır.*”

وَبَرَكَاتٍ / Bereketler; bereket: İhtiyaç ve zaruret miktarından fazla olan her hayır berekettir. Böyle olunca bereketler, tarım ve meyve gibi yeryüzü nimetlerindeki artışı, kara ve deniz avı gibi insanın dünya hayatında istifade ettiği besinlerdeki artışı hatta kişisel sağlık ve kalp huzuru ve mutluluğundaki artışı bile kapsar.¹⁴

“Bereket kapısı” ve “huzur kapısı” Allah Teâlâ'nın sadece inanan kullarına açtığı kapılardır: Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: “*O (peygamberlerin gönderildiği) ülkelerin halkı inansalar ve (günahattan) sakınsalardı, elbette onların üstüne gökten ve yerden nice bereket kapıları açardık, fakat yalanladılar, biz de ettikleri yüzünden onları yalalayıverdik.*”¹⁵ Allah Teâlâ buyuruyor ki: “*Bunlar, iman edenler ve gönülleri Allah*

⁹ es-Saffât, 37/180-182.

¹⁰ es-Saffât, 37/79.

¹¹ es-Saffât, 37/109.

¹² en-Neml, 27/59.

¹³ Ukayl HüseyinbUkayl, Muhtasarı Mevsûati Esmailahi'l-Hüsna, s.84-85.

¹⁴ el-Meydânî, Nuh aleyhisselam ve Kavmuhi fi'l- Kur'âni'l- Mecid, s. 135.

¹⁵ el-Â'raf, 7/96.

Teâlâ'nın zikriyle sükûnete erenlerdir. Bilesiniz ki, kalpler ancak Allah'ı anmakla huzur bulur."¹⁶ Bereket lafzı sadece maddî huzur manasında olamaz, çünkü daha geniş bir manası vardır. Şöyle diyebiliriz: Her ne kadar maddî huzuru içerse de esasen sadece maddî huzurla sınırlı değil; insanın hayatını bereketli, güzel, temiz, parlak, değerli ve düzenli kılarak kişiye nefes aldırır. Lafızların öyle manaları vardır ki onları tarif etmek oldukça güçtür. Yalnızca bu manaların tadına varan onları bilir.

İnsanlar arasında karşılıklı güven bir tür bereketdir. Karşılıklı sevgi bir tür bereketdir. İyilik ve takva üzerinde yarışmak bir tür bereketdir. Her insanın kardeşinin namusunu çiğnetmemesi bir tür bereketdir. Toplumun yüce değerlerini korumak bir tür bereketdir. Akrabalık bağlarını gözetmek bir tür bereketdir. Güçlülerin zayıflara yardımda bulunmaları bir tür bereketdir. İnsanlara faydalı olmak için ilim öğrenmek bir tür bereketdir.

Allah Teâlâ'nın rahmetini akıtarak bereketli kıldığı bu tek lafzın içine aldığı belki daha yüzlerce duygu ve eylem vardır.

Huzurun ne demek olduğunu korkaklara, endişe duyanlara, şaşkınlara, zorda kalanlara, kederlilere, sıkıntıdan, korkudan ve kaygıdan sinirleri bozulanlara sor! Onlar aradıkları şeyin ne olduğunu çok iyi bilirler. Onlar, huzuru arıyorlar. Allah Teâlâ ise onlara huzura giden yolu açıklıyor ve şöyle diyor: "*Bilesiniz ki, kalpler ancak Allah'ı anmakla huzur bulur.*"¹⁷

Şunu demeye gerek duymayacağız: Çağdaş cahiliye, eldeki mevcut olan askeri, siyasi, maddî, ekonomik ve bilimsel tüm güçlere sahip olmasına rağmen huzuru ve insanın hayatında aradığı mutluluğu bulamıyor. Alkol, uyuşturucu maddeler ve suç gibi şeyler tek başına mutluluk ve huzurun kaybedildiğinin göstergesidir. Endişe, intihar, delilik, psikolojik ve nörolojik hastalıklar ise cabası. Alkol ve uyuşturucu maddeleri kullanmak hayatın gerçekliğinden kaçma girişimidir. İnsanlar huzurlu ve mutlu olsalardı neden hayatın gerçeklerinden kaçmaya çalışırlardı ki? Suç, toplum açısından bir tür hastalık duygusudur ve toplumdaki hoşnutsuz durumu gözler önüne serer. Yoksa suç ve suç oranları neden artıyor?

Çağdaş cahiliyenin diskolarda, eğlence mekânlarında, barlarda ve gece kulüplerinde yaptıkları kaçamaklar mutlu olduklarını göstermiyor. Daha doğrusu bunlar, mutluluğu kaybettiklerini ve mutsuzluktan kaynaklanan ruhsal boşluktan dolayı bilerek taviz verdiklerinin bir göstergesidir. İşte bu, devasa fabrikaların, büyük üretim hacminin, aya ve marsa çıkan füzelerin bile gizleyemediği cahiliyenin çirkin görüntüsüdür.¹⁸

¹⁶ er-R'âd, 13/28.

¹⁷ er-R'âd, 13/28.

¹⁸ Ru'yetun İslamiyye li-Ahvâlî'l-Âlemi'l-Muasır, s.62.

İşte günümüzde çağdaş medeniyetin cahiliye suretinde görünen gücü, dünyayı isteyen ve buna uygun bir şekilde çaba gösteren kâfirlere Allah Teâlâ'nın imkân tanınması demek olan istidraç kabilindendir. İşte Allah Teâlâ dünya hayatında onlara karşılığını verir ve bu gücü elde etmekle ilişkili tüm kapıları onlara açar.

Bu istidraç kaynaklı güç ne kadar uzasa da geçici bir güçtür ve daima helak olmakla son bulur. Allah Teâlâ'nın razı olduğu güç ise insanlar kendilerini değiştirene ve yoldan sapana kadar uzar. İnsanlar kendilerini değiştirip doğru yoldan sapınca onlardan bu gücü alır. Eğer kendilerini değiştirmezlerse bu güçleri devam eder.¹⁹

Hız. Nuh'un tesis ettiği ikinci insanlık medeniyeti selam ve ilahi bereketler esasıyla ayakta duruyordu. *“Seninle beraber olan başka ümmetlerle...”* Yani yeryüzüne yayılmış ve kollara ayrılmış milletler üzerine demektir. O milletler senin ve seninle birlikte olanların neslidir. Allah Teâlâ tufandan geriye kavminden O'nun neslini bırakmıştır.²⁰ Ey Nuh bu selam ve bereketler senin ve seninle beraber olan ümmetlerin üzerinedir. Öncelikle O'nunla beraber iman edenlerin sonra da O'na eşlik eden diğer canlıların üzerine olsun.²¹

“Kendilerini (dünyada) faydalandıracığımız, sonra da bizden kendilerine elem verici bir azabın dokunacağı ümmetler de olacaktır.” Yani seninle beraber olanların sülaleleri olan başka ümmetler de vardır ama bu selamet ve bereket iklimi onları kuşatmayacaktır. Ancak onları bir süre faydalandıracğız. Yani dünya hayatlarındaki imtihanları süresince onlara erken bir şekilde dünyevi fayda sağlayacağız. Onlar ne kadar dünya malı elde etseler de ahirete nispeten azdır. Nitekim çeşitli Kur'an ifadeleri, dünyada elde edilen faydanın az bir fayda olduğunu göstermektedir. Nitekim dünya hayatının aldatici bir zevkten ibaret olduğuna da işaret ediyor. Bu az bir zevkten sonra onlara ecelleri gelir. *Sonra da bizden kendilerine elem verici bir azabın dokunur...*

Bu ayetin işareti ve diğer ifadelerin delaletleri gösteriyor ki; bu elem verici azap inkârları, günahları, zulümleri ve dünya hayatında yaptıkları kötülükleri sebebiyle onlara gelecektir.²²

Hız. Nuh ve O'nunla beraber olanlara inen bereketlerden ve esenlikten bahseden bu ayet-i kerimeler şunları kaydediyor:

- İnsanlık tarihinden bir bölümü kaydediyor. Bu bölüm insanlık tarihi kulvarında Hız. Âdem'den sonraki ikinci kerpiçtir. Bu bölümler tekrerrür

¹⁹ A.g.e, s.61.

²⁰ el-Meydânî, *Nuh aleyhisselam ve Kavmuhu fi'l- Kur'âni'l- Mecid*, s. 135.

²¹ *Tefsîru Sureti Hûd*, s.187.

²² el-Meydânî, *Nuh aleyhisselam ve Kavmuhu fi'l- Kur'âni'l- Mecid*, s. 136.

etmekte ve Allah Teâlâ'nın merhamet ettiği kimselerin dışında başkası hatırlamamaktadır.

- Genel azapla ilk helak edilenler Nuh kavmidir. Ardından bu, arka arkaya seri halinde devam etmiştir: “*Nuh'tan sonra nice kuşakları helak ettik.*”²³
- Emniyet, esenlik ve bereketler imanın neticesidir. Bu netice imandan ayrılmaz ve ona bitişiktir. İman dairesinin dışında bunların hiçbirisi bulunmaz.²⁴

Hız. Nuh Allah Teâlâ'nın selamı ve bereketiyle gemiden indi. Yeryüzünün halifeliliği olan imanî görevine koyuldu. Gemide O'nunla beraber yeni medeniyeti oluşturacak her canlıdan birer çift ve tüm inananlar vardı.²⁵ İlahi müdahale tezahürü olan tufan, inkârcıların boğulması, gemi ve Allah Teâlâ'ya sınımsız sarılanların kurtuluşu gereğince Nuh kavminin gidişatını düzeltmek için olmuştur. Yeni bir insanlık medeniyeti tesis etmek ve bu medeniyetle Allah Teâlâ'ya kulluğu ve yeryüzünün halifesi olma görevini gerçekleştirmek adına geniş bir vizyona doğru ilerlemeyi başlatmak için gidişatlarını düzeltmiştir. Bundan dolayı Hız. Nuh'un çağırısı, Hız. Âdem'in doğal zamandan tarihi zamana geçiş yapan risaletini tamamlayıcı nitelikte, doğal konumundan tarihsel konumuna geçiş yapmış ve aile kurumunu tesis etmiştir. İşte Hız. Nuh'un peygamberliği! İnsanlık tarihi boyunca ilahi risalet çerçevesinde ictimai, iktisadi, siyasi ve hukuki müesseseler kuruyor.²⁶

تِلْكَ مِنْ آتِیَاءِ الْعِیْبِ نُوحِیْهَا إِلَیْكَ مَا كُنْتَ تَعْلَمُهَا أَنْتَ وَلَا قَوْمُكَ مِنْ قَبْلِ هَذَا فَاصْبِرْ - 3
 “İşte bunlar sana vahyettiğimiz gayb haberlerindendir. Bundan önce onları ne sen biliyordun ne de kavmin. O halde sabret. Çünkü iyi sonuç (sabredip) sakınanlarındır.”

Bu ayet Nuh kıssasının yorumu niteliğindedir. Sanki kıssanın bir özeti ve meyvesi gibidir. Meyve de ağaçtan bir parçadır. Doğrudur, biz meyveyi ağaçtan koparıyoruz ama o meyve hala ona bağlı ve ondan bir parçadır. تِلْكَ geride geçen Nuh kıssasına işaret eden ismi işaretir. Bu kelimedeki “lam” uzaklık bildirir. Gerçekten de bu kıssa تِلْكَ ismi işaretinin kullanımına uygundur. Zira bu kıssa zamansal uzaklık ve tarihi derinlik yönüyle oldukça eskiye dayanır. Aynı şekilde Arapların kültürüne ve bilgisine de uzaktır. Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: “*Bundan önce onları ne sen biliyordun ne de kavmin.*” Tevrat'ta geçenler sonradan eklemiyor; gerçekler çok az ve hurafeler ise epey çoktur. Bu nedenle Tevrat'taki Nuh kıssası gerçek değildir ya da vakıya uygun değildir. Kur'an-ı Kerim'in arz ettiği Nuh kıssası ise gerçeğin birebir aynısıdır. Kur'an-ı Kerim bu kıssayı en özet şekliyle

²³ el-İsra, 17/17.

²⁴ Ahmed Nevfel, *Tefsiru Sureti Hûd*, s.191.

²⁵ eş-Şa'ravi, *Kıssası'l-Enbiyâ*, 1/56

²⁶ Abdurrahman Hileli, *Risalatü'l-Enbiyâ Dinun Vahid ve Şerâi'ü İdde: Dirasetün Kur'âniyye*, Beyrut, 2010, s.69.

kısaltmış. Hatta kısa bir şekilde anlatmasına rağmen en mükemmel şekilde sunmuştur. İşte yücelik burada gizlidir.

Yusuf Suresi 102'nci ayette de geçtiği gibi ismi işaretin bazen müzekker sığasıyla kullanılması, haber göz önünde bulundurulması dolayısıyladır. Çünkü bu kıssa tek bir peygamberden bahsetmektedir. Hûd suresinde ise bu ismi işaret Nuh kıssasından sonra veya surenin sonunda gelmiştir. Zira bu ayetten sonra Hz. Hûd, Hz. Salih, Hz. İbrahim, Hz. Lut, Hz. Şuayb, Hz. Musa, Firavun kıssalarını da kapsamakta. Bu durumda ismi işareten bu peygamberlerden haber vermek anlaşılır. İşte bu kıssalar gayb haberlerindendir.

“*gayb haberlerindendir...*” Bu ayetteki مِنْ أَنْبَاءِ الْغَيْبِ harfi bazı manası ifade eder. Yani bazı gaybi haberler demektir. Gayb; zaman aralığından dolayı kıssayı iştirmeyen ya da okumayan kişiden gizli kalan şeydir. Nuh kıssası geçmişe dönük bir gaybtır. Bir de melekler âlemi ve mele-i âlâ gibi bilmemiz mümkün olmayan geleceğe ve şimdiki zamana dönük gayblar vardır. Bizzat görerek hakkında hiçbir şey bilmediğimiz nice âlemler vardır. Ama var olduğuna inanıyoruz.

Bir de henüz muttali olamadığımız bir gayb çeşidi vardır. Bazısını biliriz bazıını da bilemeyiz. Tıpkı birçok astronomi ve yer bilimleri gibi. İşte bu sınırsız, oldukça geniş bir konudur.

نَبَأْ lafzı önemli büyük haber demektir. أَنْبَاءْ lafzı نَبَأْ lafzının çoğuludur. Bir haber bazen içinde birçok haberler barındırır. Nuh kıssası gibi... Zira bu kıssada birden fazla haber vardır. Bu kıssadaki her bir haber önem arz eder. Mesela kavmini baya uzun bir süre davet etmesi bir haberdur. Bu uzun sure zarfında ileri gelenlerin inkâr ve inatlarında ısrar etmeleri bir haberdur. Geminin yapımı bir haberdur. Tufan olayı bir haberdur. Kavmin helak olması bir haberdur. Oğlunun olayı ve Rabbine çağırısı bir haberdur. Müminlerin kurtuluşu bir haberdur... Gayb bize gizli kalan her şeydir.

“*sana vahyettiğimiz...*” Yani sana anlatıyoruz, onu sana vahyediyoruz ve bu yüce Kur'an'ı Cebail vasıtasıyla sana gönderiyoruz. Bu kıssa sana vahyettiklerimizdendir. İhâ, özel bir yolla bildirmek demektir. Vahiy çeşit çeşittir. Burası açıklanacak yer değildir, zaten biliniyor.

“*Bundan önce onları ne sen biliyordun ne de kavmin.*” Ya Resulullah! Bu haberler, bu kıssa ve bu kitabın sair kıssaları senden ve kavminden hatta geçmiş dinlerin ümmetlerinden de saklıydı. Bu haberler bu arı duru, uydurma, sokuşturma, ekleme ve çıkarma şaibesi olmayan gerçek yönüyle onlardan da saklıdır. Vele ki ismen bilinse de. Bu haberlerin detaylarına dair birçok bilgi ne doğrudur ne sıkı elekten geçirilmiştir ne de gerçeğe uygundur.

“*Bundan önce...*” Yani bu kıssalardan, bu Kur'an'dan yahut Nuh kıssası hakkında sana ulaşan bu haberden önce ya da bunların hepsinden önce demektir.

“*O halde sabret. Çünkü iyi sonuç (sabredip) sakınanlarındır.*”: Bu, salih iman

ve takva ehli müminler için nihai sonucu bildiren son cümledir. Müttakiler kelimesi geniş kapsamlı bir kelimedir. Allah Teâlâ'dan ve Allah Teâlâ'nın azabından sakınmayı ve de Allah Teâlâ'nın azabına götüren her türlü kötülükten kaçınmayı kapsar. Mana gayet geniş ve gayet açıktır. Ya da şöyle demektir: Onlar özellikleri, alametleri, şahsiyetleri ve meziyetleri olan müttakilerdir. لِمُتَّقِينَ kelimesindeki "lam" harfi aidiyet ve sahiplik bildirir. İşte böyle olunca müttakilerin sahip oldukları şey güzel son türünden olması gerekir ki zaten bu güzel son onlar hakkında gerçekleşecektir.²⁷

Bu ayet şunları açıklıyor:

- Müşriklerin inkâr ettiği vahiy gerçeğini. Bu kıssalar da gaybtır. Ne Hz. Peygamber (s.a.v) ne de kavmi biliyordu. *"İşte bunlar sana vahyettiğimiz gayb haberlerindendir..."*
- Hiçbir kuşağı bu hakikati inkâr etmekten engelleyemeyen mucizelere, ibretlere ve kanıtlara ve bir kuşakta da batıl olarak görülmesine rağmen Hz. Nuh'tan beri süregelen akide birliği gerçeği.
- Azapla müjdelemenin gerçekleşmesi gerçeği. Tıpkı peygamberin müjdelediği gibi. Bu da tarihten bir örnektir.
- Değişmez, iltimas geçmeyen ve şaşırmayan geçerli kanunlar gerçeği.
- Fertler ile kuşaklar arasını birleştiren bağ gerçeği. Bu bağ tüm müminleri tek bir ilaha, tek bir Tanrı'ya bağlayan; çekişmeye giren ve şirk koşan olmadan onları o tek ilaha dindarlıkta birleştiren tek inanç bağıdır.²⁸

İbn Âşur der ki: *"Bundan önce onları ne sen biliyordun ne de kavmin"* Kavli-i şerifinden Hz. Peygamber'e (s.a.v) verilen bir nimet, *"Sabret"* kavli-i şerifinde öğüt, *"Çünkü iyi sonuç (sabredip) sakınanlarındır"* kavli-i şerifinde ise teselli vardır.

Kıssadan alınan dersler:

- Kıssalardan alınan ilk ders ibret dersidir.
- İkinci önemli ve büyük ders *"Çünkü iyi sonuç (sabredip) sakınanlarındır."* (Yani sabır)
- Önceden neticeyi bilmek, iman yolundan yürüyenlere huzur verir.
- Bu kıssalar dersler ve öğütlerle dolu hikmetli kıssalardır. Bu hikmetleri süslü israiliyyat rivayetleri arasında heba etmek yazık olur.
- Bu kıssada mevcut olan malumatlar, ortalıkta dolaşan veyahut geçmiş kitaplardan alınan bilgiler değildir. Öyleyse bu kıssalar vahiydir.²⁹

²⁷ Ahmed Nevfel, *Tefsiru Sureti Hûd*, s.193.

²⁸ A.g.e, 194.

²⁹ A.g.e, 196.

Birinci Konu

İKİNCİ İNSANLIK MEDENİYETİNİN TESİSİNDE HZ. NUH'UN AHLAK VE ÖZELLİKLERİNİN KATKISI

Hız. Nuh, tevhid inancını ve sadece Allah Teâlâ'ya ibadet etme görevini gerçekleştiren ve buna çağrıda bulunan ulü'l-azm peygamberlerden biriydi. Peygamberliğine bazı insanlar iman etmişti. İnsanları, yüce şahsında vücut bulan ve etrafındakilere de sirayet eden, övülen ahlak ve özelliklerle yetiştirmiştir. Rabbine çokça şükreder ve O'na karşı hep samimiydi. Gönülden ve samimi bir şekilde huzurunda duayla kapısını çalar; Allah Teâlâ'dan çok korkar; yüce ve merhametli olan Allah Teâlâ'ya tevekkül eder; Allah Teâlâ'ya tövbe eder ve O'ndan mağfiret isterdi. Davetin sıkıntılarına sabreder; davetine sıkı sıkıya bağlıydı. Cesurdu; Allah Teâlâ'dan başka kimseden korkmazdı. Anne ve babasına da iyi davranırdı... Bunlar gibi insanlar arasında yaşayarak taşıdığı, insanları davet ettiği ve davetini kabul edenlere öğrettiği daha nice güzel ahlak ve özelliklere sahipti. Tufandan önce ve sonra kendisine uyanların kalplerine bu yüce özellikleri yerleştirmeye çalışmıştır. Bu sağlam ahlak sistemi, ikinci insanlık medeniyetinin ahlaki yapısını oluşturmada katkı sağlamıştır. Bu ahlak ve özelliklerin başlıcaları şöyledir:

1. İHLAS

Hız. Nuh davet yolunda Allah Teâlâ'ya karşı ihlaslı olmanın ne denli önemli olduğunu açıklamış, niyetini tüm şaibeli düşüncelerden, nefesine pay çıkarmaktan ve dünyaya tama etmekten arındırmıştır. Yaptığı iş ve davetiyle Allah Teâlâ'nın rızasını kazanmayı amaçlamıştır. Kavmine, davetine karşılık kendilerinden hiçbir ücret ve övgü beklemediğini belirtmiştir. Onları davet etmesinin arka planında herhangi bir çıkar yatmıyordu. Sadece Allah Teâlâ'dan bir beklenti içerisindeydi.

eş-Şuara suresinde Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: “*Buna karşı sizden hiçbir ücret istemiyorum. Benim ecrimi verecek olan, ancak âlemlerin Rabbidir.*”¹

Hûd suresinde Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: “*Ey kavmim! Allah Teâlâ’nın emirlerini bildirmeye karşılık sizden herhangi bir mal istemiyorum. Benim mükâfatım ancak Allah Teâlâ’ya aittir.*”²

Yunus suresinde Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: “*Eğer yüz çeviriyorsanız, zaten ben sizden bir ücret istemedim. Benim ecrim Allah Teâlâ’dan başkasına ait değildir ve bana müslümanlardan olmam emrolundu.*”³

Bu bile tek başına peygamberliğinin doğruluğunu ve Allah Teâlâ’ya karşı ihlasını ve Allah tarafından gönderilen bir peygamber olduğunu ispata yeter. Eğer böyle olmasaydı, Hz. Nuh kavminin örf ve adetlerinden, geleneklerinden, alışkanlıklarından ve putlara tapmalarından kendini koruması ve bunların hepsinden arınmalarını istemesi daha sonra da bunların hepsinin yerine bunların tamamına karşı olan peygamberliğiyle onları imana davet etmesi düşünülebilir miydi? O, davetinden dolayı kavmi tarafından kendisiyle alay etmekle başlayan ve taşlanarak öldürülmekle tehdit etmekle son bulan her türlü işkenceye maruz kalacağını önceden biliyordu. Halbuki onların, Hz. Nuh’un bu kadar sıkıntıya neden tahammül ettiğini ve bu kadar tehlikeye neden göğüs gerdiğini kendi aralarında sorgulamaları ve düşünmeleri daha iyi olurdu. Eğer böyle yapsalardı Hz. Nuh’un kendilerini çağırdığı bu şeyin, O’nun hakkında uydurdukları makam, mevki, para, pul gibi dünyevi çıkarları elde etmeyi istiyor suçlamasından daha büyük bir iş olduğunu anlayacaklardı.⁴

Allah Teâlâ nezdinde Hz. Nuh’un kurtulmasının sebeplerinden birisinin de ihlaslı kullardan biri olmasıdır: “*Uyarılanların âkibetinin ne olduğuna bir bak! Allah Teâlâ’nın ihlâslı kulları müstesna.*”⁵ Allah Teâlâ’ya iman etmiş insanlık Hz. Nuh’tan ikinci insanlık medeniyetinin doğuşunda şunları öğrenmişti:

- ❖ Kalbî, bedeni ve sözlü amelin yalnız Allah için olmasının önemini,
- ❖ İnsanın dünyadan soyutlanması ve dünyaya karşı zahidane yaşamayı,
- ❖ Yeryüzünü imar etme ve halifelik görevini yerine getirmeyi Allah Teâlâ’ya samimi bir kulluk şuuruyla gerçekleştirmeyi,
- ❖ Mümin insan övülmenin veyahut yerilmenin etkisinde kalmadan yüce

¹ eş-Şuârâ, 26/109.

² Hûd, 11/29.

³ Yunus, 10/72.

⁴ Ömer İman Ebubekir, *Kıssatu Nuh aleyhisselâm* s.39.

⁵ es-Saffât, 37/73-74.

yaratıcısının rızasını kazanmaya çalışmalı. Tıpkı Hz. Nuh'un hayatında ve kıssasında gördüğü gibi.

Hz. Nuh, ihlastan gelen değer, ihlaslı olmanın kendisine kazandırdığı özellik ve ahlak ile İblis'e sert bir darbe vurmuş ve vesveselerinden kurtulmuştur. O'nun izinden gidenler de aynı şekilde darbe vurmuş ve kurtulmuştur. Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: “*İblis: Senin mutlak kudretine andolsun ki, onların hepsini mutlaka azdıracağım. Ancak onlardan ihlâslı kulların hariç*” dedi.”⁶ Geçmişte İblis Allah Teâlâ'nın mümin ve sadık kullarından ihlaslı olan kullarını hâkimiyeti altına alamayacağını itiraf etmiş ve onları daha görmeden onlardan ümidini kesmiştir.⁷

Hz. Nuh'ta ve ikinci insanlık medeniyetini inşa eden tabilerinin nefislerinde bu özelliği ve bu ahlakı gerçekleştirmede yardımcı olan etkenler şunlardır:

- ❖ Allah Teâlâ'nın onları başarıya ulaştırması,
- ❖ Daima murakabe halinde olmaları,
- ❖ Gördükleri büyük olaylar ve tufandan ötürü Allah Teâlâ'nın büyüklüğünün farkına varmaları,
- ❖ Yüklü bir gemiyle kurtulmaları,
- ❖ Ahiret gününü ve ürpertici sahnelerini hatırlamaları,
- ❖ Daima nefislerini hesaba çekmeleri,
- ❖ Adımlarını, her aldıkları nefesleri saymaları,
- ❖ Nefislerinin değerini düşürmeleri,
- ❖ Yaptıkları kötü işlerde nefislerini suçlamaları,
- ❖ Daima tövbe ve istiğfar etmeleri⁸

Hz. Nuh bize şunu öğretiyor: Allah Teâlâ'ya, tevhidinde ve ibadetinde davet, eğer beraberinde ihlas ve Allah Teâlâ'nın yüce rızası yoksa, insanlardan ücret ya da herhangi bir dünya malına erişme beklentisi içerisinde olmamak yoksa bu bereketsiz ve insanlara etki etmeyen bir davettir. Bunun da ötesinde Allah Teâlâ'dan gelecek olan ecir ve sevabı kaçırmak vardır. Bu toplu ya da bireysel olarak Allah Teâlâ'ya davet eden davetçilerin iyi kavraması gereken bir husustur. Niyetleri bu fani dünyaya ait dünyalık şeylerle kirletmekten kaçınmak gerekir. Bu dünyalık, ister mal ister makam ister mevki ister şan ister şöret ister başka bir şey olsun... Hz. Nuh'ta bizim de örnek almamız gereken şey, kendisinde davetinin başında duyurduğu üzere yapılan çağrı karşılığında insanlardan hiçbir ücret veya dünyalık talep

⁶ es-Sad, 38/82-83.

⁷ er-Rikab, *Menhecu'd-Da've ilallah fi Sureti Nuh* s.142.

⁸ A.g.e, s.142.

etmemek, ücretini yalnızca Allah Teâlâ'dan beklemektir. Tüm peygamberler kavimlerine bu sözü söylemişlerdir. Bu yüzden peygamberlerin davetlerinin simgelerinden biri haline gelmiştir. Bu noktayı iyi kavramalı ve bunun ışığında ve rehberliğinde nefisleri muhasebeye çekmeli.⁹

Hz. Nuh'un Rabbine karşı samimiyeti, dünya ve dünyanın süsüne tenezzül etmemesi, hayatının her anında Allah Teâlâ'nın rızasını istemesi hal-i hayatında ve vefatından sonra O'a iman edenler tarafından kendisine uyulmasını gerektiren alametlerdendir. Bu alametlerin hepsini Hz. Nuh'un kıssasından ve hayat hikâyesinden bulup çıkarmak gerek.

Hz. Nuh kıssası hakikat arayışında olan insanlık için fayda içermektedir. Yüce yaratana karşı samimi olmanın kişide bir takım etkileri vardır:¹⁰

- ❖ Büyük tufandan ve büyük afetlerden kurtulmak.
- ❖ Allah Teâlâ'nın ihlaslı kullarını koruma altına alması. Buna göre kul imanı ve takvasıyla Allah Teâlâ'nın himayesi altında olur. Bu yüzden insanlar sahip oldukları iman ve takvadaki üstünlüğe göre Allah Teâlâ'nın himayesinde olurken de birbirlerinden üstündürler.
- ❖ Güven içinde ve hidayet üzere olmak ve mahlûka kulluktan kurtulmak.
- ❖ Kalbe huzur inmesi.
- ❖ Dinde sabitkadem olmak.
- ❖ Şeytanın ayartmasından güvende olmak.
- ❖ Duanın kabul edilmesi.
- ❖ Yeryüzünde kabul görmek, güzel anılmak gibi sonuçları vardır...

İkinci insanlık medeniyetinin çekirdeği olan yeni toplum üzerindeki etkileri ise şöyledir: Bu özellik toplumun kurtuluş gemisinde olan fertlerin benliklerine işlemiş, yeni çocuklarda bu özellik ekilmiş, nesiller boyu aktarılmıştır.

İhlasın yeni medeniyetteki etkileri:

- ❖ İnsanların ehlî iman kafilesine katılmaları.
- ❖ Esenliğin ve bereketlerin başlaması ve hayırların çoğalması.
- ❖ Yeryüzünde galip gelmek ve kuvvetli olmak.

⁹ Abdülaziz Nâsır el-Celîl, *Vakâfâtün Terbeviyye fi Davi'l-Kur'âni'l-Kerim*, Dâru Tayyibe, Riyad, 2. Baskı, 1998, s.152.

¹⁰ Hamd b. Muhammed el-Vüheybî, *el-İhlas fi'l-Kur'âni'l-Kerim*, Daru't-Tevhîd, Riyad, 2006, s.309-363.

- ❖ Tufandan kurtulan toplumda hidayet ve güvenliğin meydana gelmesi gibi etkiler vardır.
- ❖ Ahirette ise cehennemden kurtulmak, cennete girmek ve Allah Teâlâ'nın rızasını elde etmek.

2. SABIR

Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: “*O halde (Resûlum), peygamberlerden azim sahibi olanların sabrettiği gibi sen de sabret. Onlar hakkında acele etme, onlar vâdedildikleri azabı gördükleri gün sanki dünyada sadece gündüzün bir saati kadar kaldıklarını sanırlar. Bu, bir tebliğdir. Yoldan çıkmış topluluklardan başkası helâk edilir.*”

Peygamberler sabır hususunda farklılık gösterirler ve birbirlerinden üstün olurlar. Ulu'l Azm peygamberlerin gösterdikleri sabır en yüce sabırdır. Çünkü onlar hiçbir peygamberin karşılaşmadığı eziyet ve engellenmeyle karşı karşıya kaldılar. Nitekim şu ayet-i kerime onların bu sabırlarına atıfta bulunmaktadır: “*Peygamberlerden azim sahibi olanların sabrettiği gibi sen de sabret.*” Hz. Nuh'ta ulu'l-azm peygamberlerden biridir. Davetini yaparken kavmine karşı çok büyük sabır göstermiştir.¹¹

Hz. Nuh'un kavmine karşı çok büyük bir sabrı vardı. Yaptıklarından dolayı Allah Teâlâ'dan korkup kendilerine ders çıkarmaları için onları uyarmasına rağmen kendisine uymuyorlardı. Buna rağmen Hz. Nuh sabrediyor ve onları davet etmeye ve Allah Teâlâ'ya karşı ortak koşmalarının ve O'nu inkâr etmelerinin tehlikesini açıklamaya devam ediyordu. Buna rağmen yine kendisine uymuyorlardı. Allah Teâlâ'dan sakınıp iman etmeleri için bunu defalarca tekrar etmesine rağmen yine kendisine icabet etmiyorlardı. Onlara gece gündüz demeden, iman eden, tövbe eden ve kendisinden sakınan kullarını Allah Teâlâ'nın bağışlayacağını haber veriyordu ama onlar sapıklıkta, küfürde ısrarda ve kibirde sınırlarını aşmaya devam ediyorlardı. Buna rağmen Hz. Nuh yine sabrediyor ve onların tüm reddetmelerine ve kibirlenmelerine asla teslim olmuyordu. İşte bu şekilde ne zaman ısrarları artsa Hz. Nuh'un da aynı ölçüde sabrı artıyordu.¹²

Hz. Nuh, dokuz yüz elli sene gibi uzun bir süre yaşayıp ömrünü, kavmini Allah Teâlâ'nın tevhidinde, sadece O'na kulluk etmeye ve O'ndan sakınıp yalnızca O'na ibadet etmeye davet etmekle geçirmiştir. Gece gündüz, gizli açık

¹¹ el-Celil, *Velillahi'l-Esmâü'l-Hüsna*, 3/107

¹² Ukayl Hüseyin Ukayl, *Nuh aleyhisselam min Vahyi'l-Kur'an*, Dimeşk, Dâru İbn Kesir, 1.Baskı, 2011, s.79.

yorulmadan ve usanmadan bunu devam ettirdi. Bu da kavmine karşı büyük çabasını ve davetini ulaştırmada Allah Teâlâ'nın emirlerine gönülden bağlılığını gösteriyordu.

Hız. Nuh'un daveti ve Allah Teâlâ'nın O'nu kavmine ulaştırmakla sorumlu tuttuğu risaleti, kendisinden sonraki peygamberlere ve dinlere genel bir yol çiziyordu. Bu da şunlardan dolaydır:

- ❖ Hız. Âdem'den sonra şariat sahibi olan ilk davet olması.
- ❖ Davetin süresinin çok uzun olması.
- ❖ Asıl olanın iman olması.
- ❖ Şirkin ve inkârın asıl olmaması.
- ❖ Davet metodunu ortaya koyması.
- ❖ Davet yolunun açıklanması.
- ❖ Zaman itibarıyla davet. "*Bin yıldan elli yıl eksik bir süre...*"
- ❖ Vakit itibarıyla davet. "*Gece ve gündüz...*"

Hız. Nuh'un bu kadar uzun süren peygamberliği ve kavmini daveti diğer peygamberlere; metot, fikir, üslup, rekabet, tartışma, diyalog kurma, mücadele etme, imtihan ve dersler çıkarma yönünde yol çizmiştir. Hız. Nuh'ta, kendisinden sonra gelen bütün peygamberler için güzel örnekler vardır.¹³

Aynı şekilde kendisine iman eden etrafındakiler için de örnekler vardır. Kavmini on asra yakın bir zaman diliminde davet eden Hız. Nuh'un sabrından daha büyük bir sabır var mıdır? Buna rağmen O'na çok az sayıda kişiden başkası iman etmedi. Bunun için Allah Teâlâ, Hız. Nuh'un kavmi arasında dokuz yüz elli sene yani dokuz buçuk asır kalıp onları davet ettiği halde çok az kişinin iman ettiğini haber vermiştir: "*Zaten onunla beraber pek azı iman etmişti.*"¹⁴ Bu da Hız. Nuh'un bu kadar uzun zaman ve müddet boyunca kavmini Allah Teâlâ'ya davet etmekteki engin sabrına işaret ediyor.

Hız. Nuh nasıl sabredenlerden olmayacak ki? Zira Allah Teââ şöyle buyuruyor: "*Allah sabredenlerle beraberdir.*"¹⁵ Allah Teâlâ Hız. Nuh'un hayatının ve davetinin her alanında O'nunla beraberdi. Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: "*Gözlerimizin önünde ve vahyimiz (emrimiz) uyarınca gemiyi yap ve zulmedenler hakkında bana (bir şey) söyleme! Onlar mutlaka boğulacaklardır!*"¹⁶ Hız. Nuh bu gemiyi

¹³ A.g.e, s. 246.

¹⁴ Hûd, 11/40.

¹⁵ el-Bakara, 2/153.

¹⁶ Hûd, 11/37.

Allah Teâlâ'nın yardımı ve gözetimi altında yaptığı zaman, kavmi tarafından maruz kaldığı eziyetlere karşı büyük bir sabır örneği gösteriyor ve bunun karşılığını sadece Allah Teâlâ'dan bekliyordu.¹⁷

Hız. Nuh, hayatında sabır özelliğiyle kendini göstermiştir. Sabır, kararlılığın ve düşmana karşı zaferin sebeplerinden biridir. Sabır, model ve örnek oluşturur. Çünkü Hız. Nuh Allah Teâlâ'nın apaçık zaferi gelinceye kadar kavminin yalanlamalarına ve karşılaştığı eziyet ve alaylara sabretmiştir. Allah Teâlâ inkârcı kavmine karşı ona yardım etmiştir. Bu da bize sabrın güzel neticesini gösteriyor. Sabreden zafere daha layık olur.

Hız. Nuh gösterdiği sabır ve tahammül çeşidiyle eşsiz bir okul olmuştur. Bu hususiyeti kendisine uyanlara da yerleştirmiştir. Tufandan sonraki yeni toplum bireysel ve toplumsal, ekonomik, dini ve kültürel hayatlarında bu özelliği huy edinmeye daha çok ihtiyaç duyuyorlardı. Sabredenlere Allah Teâlâ'nın kitabında beyan ettiği peş peşe mertebeler ve üstünlükler vardır. Sabrın neticesi olarak birçok dünya ve ahiret hayırları ortaya çıkmıştır:

- a. Allah Teâlâ yalnızca onlarla beraber olmuştur: *“Ey iman edenler! Sabır ve namaz ile Allah Teâlâ'dan yardım isteyin. Çünkü Allah muhakkak sabredenlerle beraberdir.”*¹⁸
- b. Tâlût ile beraber olan birliğin övgüye mazhar olmaları bağlamında: *“Allah Teâlâ'nın huzuruna varacaklarına inananlar: Nice az sayıda bir birlik Allah Teâlâ'nın izniyle çok sayıdaki birliği yenmiştir. Allah sabredenlerle beraberdir, dediler.”*¹⁹ Bu birliktelik beraberinde desteği, gözetimi ve koruma altına almayı içeren özel bir birlikteliktir.
- c. Allah Teâlâ'nın onlara karşı sevgisi: *“Nice peygamberler vardı ki, beraberinde birçok Allah erleri bulunduğu halde savaştılar da, bunlar, Allah yolunda başlarına gelenlerden dolayı gevşeklik ve zaaf göstermediler, boyun eğmediler. Allah sabredenleri sever.”*²⁰
- d. Onlara müjde verilmesi: *“Andolsun ki sizi biraz korku ve açlık; mallardan, canlardan ve ürünlerden biraz azaltma (fakirlik) ile deneriz. (Ey Peygamber!) Sabredenleri müjdele! O sabredenler, kendilerine bir belâ geldiği zaman: Biz Allah Teâlâ'nın kullarıyız ve biz O'na döneceğiz, derler. İşte Rablerinden bağışlamalar ve rahmet hep onlaradır. Ve doğru yolu*

¹⁷ Ukayl Hüseyin Ukayl, Nuh aleyhisselam min Vahyi'l-Kur'ân, s.248.

¹⁸ el-Bakara, 2/153.

¹⁹ el-Bakara, 2/249.

²⁰ Âl-i İmran, 3/146.

*bulanlar da onlardır.*²¹ Hz. Ömer (r.a) bu ayeti okur ve şöyle derdi: Sabırlı olanlar için ne güzel iki heybe ve ne güzel bir yük! İki heybeyle namaz ve rahmeti yük ile de hidayeti kastederdi.

- e. Yaptıkları güzel amellere karşılık olarak mükâfatlarının verilmesi ve ücretlerinin hesapsız ödenmesi: “*Yalnız sabredenlere, mükâfatları hesapsız ödenecektir.*”²² İmam Gazâlî şöyle demiştir: Her itaat için biçilmiş ve hesaplanmış bir ücret, bir karşılık vardır ancak sabır hariç! Oruç tutmak da sabrın çeşitlerinden olduğundan oruç sabrın yarısıdır. Allah Teâlâ hadis-i kutside şöyle buyuruyor: “*Oruç benim içindir. Mükâfatını da ben vereceğim.*” Tüm ibadetler arasından orucu kendisine nispet etmiştir.²³ İbn Kayyim şöyle der: “Sabır imanın yarısıdır. İman ise yarısı sabır yarısı da şükürdür.”²⁴
- f. Dinde önderlik derecesini elde etmek. İbn Kayyim hocası İbn-i Teymiyyeden şu sözünü nakletmiştir: “Dinde önderlik, sabır ve kesin inanma ile elde edilir.”²⁵ Süfyan bin Uyeyne, “*Sabrettikleri ve âyetlerimize kesinlikle inandıkları zaman, onların içinden, buyruğumuzla doğru yola ileten rehberler tayin etmiştik.*”²⁶ ayetini okuduktan sonra şöyle demiştir: İşin başını (sabır) seçtiler Allah Teâlâ da onları önder yaptı.²⁷

Sabırlı olmak ve sabırlı olmanın kazandırdığı değer insanlık medeniyetlerinin gelişiminde asıl öğedir. Maddi ve manevi alanda yükselmek ancak yönetim alanında, fert ve toplum düzeyinde sabırlı olmakla mümkündür. Öyleyse ikinci insanlık medeniyetinin alamet ve özelliklerinden biri de Hz. Nuh’u farklı kılan ve tabilerini de terbiye ettiği sabır ahlakıdır.

3. TAKVA

Hz. Nuh’un özelliklerinden birisi de Allah Teâlâ’ya karşı takvalı olmasıdır. Bu bütün peygamberlerin özelliğidir. Hz. Nuh, kavmini Allah Teâlâ’nın tevhidinde, yalnızca ona kulluk etmeye ve ondan sakınmaya teşvik etmeye önem göstermiştir. Çünkü takva insanın bu sistem üzere istikametle yürüebilmesi, oraya buraya sapmaması, bu yolda hileye başvurmaması veya bu sistemi uygularken yanlışlık yapmaması açısından en gerçek güvencedir. Zira takva, riyasız ve gösterişsiz bir şekilde Allah Teâlâ’ya yönelmeyi sağlayan üstün ahlakın kaynağıdır. Hz. Nuh’un Allah

²¹ el-Bakara, 2/ 155-157.

²² ez-Zümer, 39/10.

²³ el-Gazâlî, *İhyâ-u Ulûmi’d-Dîn*, 4/310.

²⁴ İbn-i Kayyim el-Cevziyye, *Medâricu’s-Sâlikîn*, 2/115.

²⁵ A.g.e, 2/115.

²⁶ es-Secde, 32/24.

²⁷ Ahmed Süleymân er-Rikab, *Menhecü’d- Da’ve ilallahi fi Sureti Nuh*, s.159.

bilgisi çok güçlüydü. Bu, Hz. Nuh'un imanında samimi olmasında, tevhid inancının ve Rabbine karşı takvasının kemale ermesinde etkili olmuştur.

Kulun Rabbini tanınması arttıkça ona karşı çekincesi, hürmeti, ibadeti, muhabbeti, samimiyeti artar... Bunun tam tersi de aksi yönde netice verir. Hz. Nuh kavmine şöyle dedi: *“Size Rabbimin vahyettiklerini duyuruyorum, size öğüt veriyorum ve ben sizin bilmediklerinizi Allah Teâlâ’dan (gelen vahiy ile) biliyorum.”*²⁸ Yani Allah hakkında sizin bilmediklerinizi biliyorum. Allah Teâlâ’nın sıfatlarına, üstün kudretine ve düşmanlarını cezalandırmasına dair sizin bilmediklerinizi biliyorum. Ve biliyorum ki mutlu son müttakiler içindir ve azabı da mücrim toplumlardan geri dönmeyecektir.²⁹

Hz. Nuh beraberindekilere ve kendinden sonra gelenlere takvada, Allah Teâlâ’ya karşı edepte bir modeldi. Nitekim bu, geride Hûd Suresi’nde Hz. Nuh ile kavmi arasında geçen kıssada zikredilmişti. Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: *Nuh Rabbine seslendi: “Rabbim! Oğlum benim ailemdendi. Doğrusu Senin vadin haktır. Sen hükmedenlerin en iyi hükmedenisin” dedi. Allah: “Ey Nuh! O senin ailenden sayılmaz; çünkü kötü bir iş işlemiştir; öyleyse bilmediğin şeyi Benden isteme. İşte sana öğüt, bilgisizlerden olma” dedi.”*

*“Rabbim! Bilmediğim şeyi Senden istemekten Sana sığınırım. Beni bağışlamaz ve bana merhamet etmezsen kaybedenlerden olurum” dedi.*³⁰

Bu ayeti kerimelerden Hz. Nuh’un Rabbini tanıdığı anlaşılıyor. Bu marifet Hz. Nuh’un Rabbine karşı üstün edepli olmayı ve O’ndan sakınmayı sağlamaktadır. Rabbine kâfîrlerle beraber helak olan oğlu için dua ettiğini görürsün. Bu duasını *“Sen hükmedenlerin en iyi hükmedenisin”* diye bitiriyor. “Sen merhametlilerin en merhametlisin” demiyor. Çünkü ortam Hz. Nuh’un oğlunun helak olanlarla beraber olmasını gerektiren Allah Teâlâ’nın kesin hükmüne boyun eğme ve durumu Allah Teâlâ’ya havale etme ortamıydı. Bundan dolayı Hz. Nuh duasını *“Sen hükmedenlerin en iyi hükmedenisin”* diye sonlandırdı.

Ayrıca bu sığınmada Hz. Nuh’un Rabbine karşı edebi, nefsinin zalimlikle suçlaması ve Rabbinden af talep etmesi ortaya çıkıyor. Bu da Allah Teâlâ’nın şu kavlinde ortaya çıkıyor: *“Beni bağışlamaz ve bana merhamet etmezsen kaybedenlerden olurum...”* Allahu Ekber! Kavmini davet yolunda yüzlerce yıl geçirmiş, sabretmiş ve büyük eziyetlere ve alaylara maruz kalmış Hz. Nuh’a bir bakar mısınız? Buna rağmen bunları tabiri caizse başa kakmıyor, aksine duasını af ve merhamet

²⁸ el-A’râf, 7/62.

²⁹ el-Celîl, Vakafâtün Terbeviyyetün fî Davî’l-Kur’ân-i’l-Kerîm, 3/54.

³⁰ Hûd, 11/45-47.

dilemekle sonlandırıyor:³¹ “*Rabbim! Beni, anamı, babamı, evime inanmış olarak gireni, inanan erkek ve kadınları bağışla; zalimlerin de yalnız helakını artır.*”³²

Hız. Nuh takvaya davet eden biriydi. Allah Teâlâ’dan sakınmayı gerektiren konularda örnekti. Allah Teâlâ’dan sakınılması gereken konular ise; inancı, ahlakı, ibadetleri, özel ve genel ilişkileri bozan her şeyden sakınmaktır. Mutlu sonun mütakiler için olacağına karşı Rabbine olan inancı tamdı. Hız. Nuh kendisine tabi olanlara Allah Teâlâ’ya karşı takvalı olmayı ve nefislerini bu büyük ahlakla terbiye ederek onları arındırıyordu.

Allah’ı tanıma, kuvvet bulma, yeryüzünde liderlik ve güce sahip olmayı elde etmeye ileten takvanın bazı neticeleri:

- Muttakilere ilmi bir kabiliyet, kalplerinde nur ve hidayet, hak ile batılın, hayır ile şerrin, güzel ile çirkinin arasını ayıracakları bir delil, onlara kendilerini şüphelerden kurtaracak bir çıkış yolu ve günahlarını silecek bir amel sağlaması. Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: “*Ey inananlar! Allah Teâlâ’dan sakınırsanız, O size iyiyi kötüden ayırdedecek bir anlayış verir, kötülüklerinizi örter, sizi bağışlar. Allah büyük, bol nimet sahibidir.*”³³
- Allah Teâlâ muttakilere her türlü sıkıntıdan bir çıkış yolu var etmiştir. Hiç hesaba katmadıkları yerden onları rızıklandırır. Onlara verdiği nimetleri bereketli kılar ve onları üzen şeylerden onları kurtarır. “*Kim Allah Teâlâ’dan korkarsa, Allah ona bir çıkış yolu ihsan eder. Ve ona beklemediği yerden rızık verir. Kim Allah Teâlâ’ya güvenirse O, ona yeter. Şüphesiz Allah Teâlâ emrini yerine getirendir. Allah her şey için bir ölçü koymuştur.*”³⁴
- Muttakilere özel bir maiyyet (birliktelik) vardır. Çünkü Allah Teâlâ desteğiyle, yardımı ve yol göstermesiyle onlarla beraberdir. “*Çünkü Allah Teâlâ (kötülükten) sakınanlar ve güzel amel edenlerle beraberdir.*”³⁵
- Takvayla ferah ve bereketli bir yaşam meydana gelir. Mahlûkat Allah Teâlâ’nın yasak ve haram kıldığı şeyleri terk ettiklerinde, tarımda ve hayvancılıkta her türlü bereketin kaynağı olan yağmurların çoğalarak refah bir yaşamın ve üretimde bereket ve bolluğun hâsıl olması Allah Teâlâ’nın bir kanunudur. Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: “*O (peygamberlerin gönderildiği) ülkelerin halkı inansalar ve (günahtan) sakınsalardı, elbette onların*

³¹ el-Celîl, Vakafâtün Terbeviyyetün fi Davî’l-Kur’ân-i’l-Kerîm, 3/57.

³² Nuh, 71/28.

³³ el-Enfâl, 8/29.

³⁴ et-Talak, 65/2-3.

³⁵ en-Nahl, 16/128.

üstüne gökten ve yerden nice bereket kapıları açardık, fakat yalanladılar, biz de ettikleri yüzünden onları yakalayiverdik.”³⁶

- e. Muttekiler için güzel yaşam: İman ve takva sahipleri için konforlu bir hayat, kalp huzuru, huzurlu ve müreffeh bir yaşamın yollarını kolaylaştırmak ve maddi ve manevi nimetlerini yağdırmak Allah Teâlâ'nın bir sünnetidir. Bu güzel yaşam Allah Teâlâ'ya ibadet etmenin, O'ndan sakınmanın, O'ndan af dilemenin ve O'na tövbe etmenin semeresidir: “*Ben size, O'nun tarafından gönderilmiş bir uyarıcı ve müjdeciyim. Rabbinizden mağfiret dileyin ve O'na tevbe edin ki, belli bir süreye kadar sizi güzelce geçindirsin ve her fazilet sahibine faziletinin karşılığını versin. Eğer yüz çevirerseniz o zaman ben, doğrusu hakkınızda büyük günün azabından korkarım.*”³⁷

İşte böylece güzel son takva sahipleri içindir. Allah Teâlâ'nın yarattıkları arasında koyduğu kanuna uygun olarak onlara mutlaka ulaşacaktır. Hz. Nuh ve talebeleri görevin zorluklarına, Allah Teâlâ'nın emirlerine sarılmaya ve yasaklarından kaçınmaya sabretmişlerdir.³⁸

4. ÇOKÇA AF TALEBİNDE BULUNMAK VE RAHMET DİLEMEK

Kur'ân-ı Kerim Hz. Nuh'un Allah Teâlâ'dan af dilediğini haber vermektedir: “*Rabbim! Beni, anamı, babamı, evime inanmış olarak gireni, inanan erkek ve kadınları bağışla; zalimlerin de yalnız helakını artır.*”³⁹ “*Rabbim! Bilmediğim şeyi Senden istemekten Sana sığınırım. Beni bağışlamaz ve bana merhamet etmezsen kaybedenlerden olurum*” dedi.⁴⁰

Bu af ve rahmeti dilemek Hz. Nuh'un bir muhalefet sergilediğini ima ediyor. Bazı âlimler bu muhalefeti ele almış ve açmışlardır. Diğer bazı âlimler ise bu muhalefeti aktarırken daha hassas davranmışlardır.⁴¹ Onların şüphelerini reddiyeyle beraber aktaracağım:

• Birinci Şüphe: Kavmine Helak Olmaları İçin Beddua Etmesi

Hz. Nuh, kavmine helak olması için beddua etmiştir. Onlara yaptığı beddua aynı zamanda günahsız olan çocuklarına da bedduadır. Allah Teâlâ Hz. Nuh'un

³⁶ el-A'râf, 7/96.

³⁷ Hûd, 11/2-3.

³⁸ Muhammed Emhazûn, es-Sünenü'l- İctimaiyye fi'l- Kur'âni'l- Kerim, 1/398.

³⁹ Nuh, 71/28.

⁴⁰ Hûd, 11/47.

⁴¹ Dr. İkmâl Salih, Et-Tevbetü fi Davi'l-Kur'âni'l-Kerim, s.197.

tutumunu aktararak şöyle buyuruyor: “*Nuh dedi ki: “Rabbim! Yeryüzünde hiçbir inkârcı bırakma. Doğrusu Sen onları bırakırsan kullarını saptırırlar; sadece ahlaksız ve çok inkârcıdan başkasını doğurup yetiştirmezler.”*”⁴² Burada Allah Teâlâ’ya baskı vardır. Çünkü onlardan belki iman eden nesiller doğacak. Hâlbuki Hz. Nuh’un onların eziyetlerine katlanması ve onlara helak olsunlar diye beddua etmemesi gerekirdi.⁴³ Hz. Nuh’un yapmış olduğu bu bedduadan dolayı kalbi titriyordu. Öyle ki kıyamet gününde kendisinden şefaate dilemeye gelen mevkıf ehline özür beyan etmiştir. Sahih-i Buhari’de geçtiği üzere: (Mahşer günü) Nuh’a gelirler. Nuh: “Ben (şefaate)ehil değilim.” der. İşlediği hatayı yani bilgisiz bir şekilde Rabbinden kavminin helak olmasını istemesini zikreder.”

Bu şüpheye red diye: Hz. Nuh kavmine buddaya, onların bir daha asla iman etmeyeceklerini kesin anladıktan sonra yönelmişti. Bu da Allah Teâlâ’nın şu kavli şerifinde geçer: “*Nuh’a, “Senin milletinden, inanmış olanlardan başkası inanmayacaktır; onların yapageldiklerine üzülmeye.”*”⁴⁴ Bu bir açıdan böyledir. Diğer bir açıdan ise; Hz. Nuh kavmi arasında uzun bir süre kaldığından onları denemiş, iyi tanımış, karakterlerini iyi analiz etmiştir. Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: *And olsun ki, Nuh’u milletine gönderdik; aralarında bin seneden elli yıl eksik kaldı. Sonunda onlar haksızlık yaparken, tufan onları yakalayiverdi.*”⁴⁵ Kendisine çok az kişi iman etti. Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: “*Pek az kimse onunla beraber inanmıştı.*”⁴⁶ Bundan dolayı onların hakkında böyle hüküm verildi.⁴⁷

Hz. Nuh’un kâfirlerin çocuklarına bedduasına gelince, Allah Teâlâ onların kadınlarının rahimlerini kısırlaştırdığından dolayı aralarında çocuklar olmadığından Hz. Nuh’un bedduasında herhangi bir sorun yoktur. Buna Allah Teâlâ’nın şu kavli işaret eder: “*Dedim ki: “Rabbinizden bağışlanma dileyin; doğrusu O, çok bağışlayandır. Size gökten bol bol yağmur indirsın. Sizi, mallar ve oğullarla desteklesin; sizin için bahçeler var etsin, ırmaklar akıtsın.”*”⁴⁸

İkinci Görüş ise: Hz. Nuh’un beddua ettiği esnada çocuklar da bulunuyordu. Hâlbuki ki onların günahı yoktu ki babaları gibi helak olsunlar? Fakat şu var ki, çocukların da babalarına verilen cezaya çarptırılmalarında, çocuklarının azaba düçar olduğunu gören babaları için artı bir azap vardır. Böyle düşünenlerin görüşü

⁴² Nuh, 71/26-27.

⁴³ Tefsîru’r-Razî, 18/3.

⁴⁴ Hûd, 11/36.

⁴⁵ el-Ankebût, 29/14.

⁴⁶ Hûd, 11/40.

⁴⁷ Tefsîru’l-Âlûsî, 29/100.

⁴⁸ Nuh, 71/10-12.

makbul değildir. Çünkü Hz. Nuh, Allah Teâlâ'nın kendisine “*Sana iman etmiş olanlardan başka kavminden kimse inanmayacak*” diye vahyetmesinden sonra onlara beddua etmiştir. Allah Teâlâ Hz. Nuh'a kavminin durumunu haber verdi. Çocuklar da onlardandır ve ilerde onlarda kâfir olacaklar. Hz. Nuh'un beddua etmesinde hiçbir suçu yoktur. Her iki görüşte mantıklıdır. Allah Teâlâ daha iyi bilir. Ayeti kerime de bu görüşü destekliyor. Çünkü Hz. Nuh kavmini aradıkları rızık bulmalarını sağlayan istiğfara teşvik ediyordu. Yağmurun inmesi, mal ve çocuk sahibi olmaları için istiğfara ihtiyaç duyuyorlardı.⁴⁹

• İkinci Şüphe: Kâfir Oğlunun Kurtulmasını İstemesi

Hz. Nuh şöyle demiştir: “*Rabbim! Oğlum benim ailemdendi. Doğrusu Senin vadin haktır. Sen hükmedenlerin en iyi hükmedenisin*” dedi.”⁵⁰ Allah Teâlâ da ona şöyle cevap vermiştir: “*Allah: “Ey Nuh! O senin ailenden sayılmaz; çünkü kötü bir iş işlemiştir.”*”⁵¹ Muhalifler bundan, Hz. Nuh'un karısının ve oğlunun he-lak olanlarla beraber olduklarını bildiği halde Rabbinden kâfir bir kimsenin kurtulmasını nasıl isteyebildiği sonucunu çıkarıyorlar.⁵²

Hz. Nuh'un günah işlediğine delil olarak Allah Teâlâ'nın O'nu ağır bir biçimde azarlamasını getiriyorlar. Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: “*O halde hakkında bilgim olmayan bir şeyi benden isteme! Ben sana cahillerden olmamanı tavsiye ederim.*”⁵³ Yine Hz. Nuh'un bilmediği bir istekten dolayı Rabbine sığınması O'ndan günah sadır olduğunu çağrıştırmaktadır: “*Nuh dedi ki: Ey Rabbim! Ben senden hakkında bilgim olmayan şeyi istemekten sana sığınırım. Eğer beni bağışlamaz ve esirgemezsen, ben ziyana uğrayanlardan olurum.*”⁵⁴

Bu şüpheyi şöyle reddiye getirilir: Hz. Nuh'un “Rabbim oğlum benim ailemdendir” demiş olması günah sayılmaz. Neden? Çünkü Hz. Nuh, Allah Teâlâ'nın kurtulacaklarına söz verdiği ailesinin, başında oğlu olan yakınları olduğunu zannetmiş olabilir. Ya da oğlunun kâfirlerden uzak durduğunu gördüğünde onun küfürden döndüğünü zannetmiş ve oğlunun bu uzak duruşu O'nun müminler zümresine girdiği şeklinde Hz. Nuh'u ümitlendirmiş olabilir. Allah Teâlâ şöyle

⁴⁹ Dr. Âmal binti Salih Nasîr, *et-Tevbe fi Davi'l-Kur'âni'l-Kerîm*, Dâru'l-Endelûsi'l-Hadrâ, 1.Baskı, H.1419/ M. 1998, s.199.

⁵⁰ Hûd, 11/45.

⁵¹ Hûd,11/46.

⁵² Muhammed Ömer er-Râzî, *İsmetü'l-Enbiyâ*, s.23.

⁵³ Hûd, 11/46.

⁵⁴ Hûd,11/47.

buyuruyor: “*Nuh, bir kenarda ayrı kalmış olan oğluna “Ey oğulcuğum! Bizimle beraber gel, kafirlerle birlik olma” diye seslendi.*”⁵⁵

el-Menar kitabının sahibi şöyle diyor: Muhtemeldir ki; Hz. Nuh oğlunu kâfirlerden uzak durduğunu görünce şöyle zannetmiş: Oğlu küfür içerisinde olduğunu fark etmiş bu hal hoşuna gitmemiş ve imana meyletmiş. Yine şu ihtimal de olabilir: Hz Nuh oğlunun “*Senin milletinden, inanmış olanlardan başkası inanmayacaktır.*” kavli şerifinin ifade ettiği genel manasına girmediğini düşünmüş olabilir. Çünkü Allah Teâlâ kurtulanları iki kısma ayırmıştı: İstisna edilenlerden hariç ailesi ve kavminden iman edenler. Ailesinden daha önce inkâr edenlerin iman ettiği düşüncesi mümkündür. Çünkü ailesi kavminden ayrıydılar, onlardan bir kısım değillerdi. Zira Allah Teâlâ Hz. Nuh’a aile kan bağı olanlar değil inanç bağı olanlar diye belirtmişti. Hz. Nuh’un Rabbinden istekte bulunması ve isteğinden dolayı azarlanmasının sebebine gelince, çünkü Allah Teâlâ O’na doğru bilgiye sahip olmadığı bir konuda istekte bulunduğunu öğretmek istemiştir.⁵⁶ Ve diyor ki: Yani gerçek ve doğru olduğunu bilmediğin şeyler hakkında bana soru sorma.⁵⁷

Hz. Nuh’un özürlü şudur: O babalık şefkati ve içgüdüleriyle böyle bir istekte bulundu. Bu sebepten dolayı Allah Teâlâ da velayet konusunda ona bir ders vermek istedi. Yalnızca müminler için velayet vardır. Kâfirlere velayet yoktur. Allah Teâlâ’nın şu kavlinin manası işte budur: “*Sana cahillerden olmamanı öğütlerim.*”⁵⁸ İnsanlar arası ilişkilerin ve bağların özünün ne olduğunu, Allah Teâlâ’nın vaadinin içeriğinin ne olduğunu bilmeyenlerden olmayasın diye sana öğüt veriyorum. Allah Teâlâ’nın vaadi belli olmuş ve gerçekleşmiştir. Bunun sonucunda gerçekten ailenden olan yakınların boğulmaktan kurtulmuşlardır.⁵⁹

Peygamberlere yakışan budur. Bu konuda İbn Hazm derki: Burada onlara bir delil çıkmaz. Neden? Çünkü Hz. Nuh Allah Teâlâ’nın vadinden, kendisinin ve ailesinin kurtulacağı anlamını çıkarmıştı ve oğlunun da kan bağından dolayı ailesinden olduğunu düşünmüştü. Başkası böyle davransaydı ecir kazanırdı. Hz. Nuh ailesinden olmadığını kesin bildiği birisinin kurtuluşu için istekte bulunmuyordu. Bundan cahillerden olmaması nehyi türedir. Hz. Nuh bundan pişman oldu ve geri durdu. Elbetteki bunda bilerek bir günah işleme yoktur. En iyisini Allah Teâlâ bilir.⁶⁰

⁵⁵ Hûd, 11/42.

⁵⁶ Dr. Âmâl binti Salih Nasîr, *et-Tevbe fi Davi’l-Kur’âni’l-Kerim*, s.201.

⁵⁷ *Tefsiru’l-Menar*, 12/85.

⁵⁸ Hûd, 11/46.

⁵⁹ *Fî Zilâli’l-Kur’ân*, 4/1880.

⁶⁰ İbn Hazm, *el-Fasl fi’l-Milel ve’n-Nihal*, 4/6.

Hız. Nuh'un Allah Teâlâ'dan af ve merhamet dilemesi ise Allah Teâlâ'nın değerinin büyüklüğünün ve şerefli makamının yüceliğinin bilincinde olduğu ve evla ve üstün olan davranışa aykırı davrandığı içindir.⁶¹ Hâlbuki evla olan böyle bir istekte bulunmamasıydı. Bunu bir hata olarak gördü ve derhal Allah Teâlâ'ya istiğfar etti. Hız. Nuh'un günah işlemediğinin göstergesi, dilinden "*Rabbim beni bağışla*" cümlelerinin dökülmesidir. Çünkü kendisinden sadır olan bu sualden ötürü pişmanlığının ve üzüntüsünün aşırılığından dolayı «Sana tevbe ettim» demedi.⁶²

Hız. Nuh'un Allah Teâlâ'dan af ve merhamet dilemesi Allah Teâlâ'ya olan kulluğuna ve itaatkârlığına ve bu konuda zirve yaptığına dikkatleri çekiyor. Çünkü sadece evla olana aykırı davrandığı için içi titremiş, bu hareketiyle Allah Teâlâ'yı gazaplandırmış olabileceğini düşündüğünden kalbi çok şiddetli ürpermişti. Bunun üzerine derhal itaatkâr bir şekilde ve teslimiyet göstererek şöyle nida etmiştir: "*Rabbim! Beni, anamı, babamı, evime inanmış olarak gireni, inanan erkek ve kadınları bağışla.*"⁶³

*"Beni bağışlamaz ve bana merhamet etmezsen kaybedenlerden olurum."*⁶⁴

Özrünün kabul edilmesi için ısrarını ve talebini sürekli tekrar eden Allah Teâlâ'nın peygamberliğe seçtiği bir peygamberin durumu bu ise günahkârların da Allah Teâlâ'ya biran önce sığınması bilerek ya da bilmeyerek yaptığı hatalardan dolayı hatasının affedilmesini istemekte ısrar etmesi daha elzemdir. Taki tövbelerini kabul ettirmeyi başarsınlar ve Allah Teâlâ'nın affını kazansınlar.

Hız. Nuh'un tövbesinde Rabb ifadesini kullandığı göze çarpmaktadır: "*Rabbim! Sana sığınırım.*" Özüne tövbesinin ne denli büyük ve kabulünü çok istediğini göstermek ve Allah Teâlâ'nın kendisine öğrettiği zikir ile bereketlenmek için O'na sığınarak başladı. Böyle söylemek, "senden istemekten sana tevbe ediyorum" demekten daha derin bir anlam ifade eder. Çünkü bu, durumun şiddetli ve sakıncalı olduğunu, ondan kurtuluşun ancak Allah Teâlâ'ya sığınarak olacağını gösterir. Ardından özrünü Allah Teâlâ'dan bu özrünü ve üzüntüsünü kabul etmesini umarak sonlandırdı. Yoksa amelleri boşa gidenlerden olur: "*Beni bağışlamaz ve bana merhamet etmezsen kaybedenlerden olurum*"⁶⁵

⁶¹ Tefsîru'l-Hâzin, 7/157; Bkz: Nasîr, et-Tevbe fî Davî'l-Kur'ânî'l-Kerim, s.202.

⁶² Nasîr, et-Tevbe fî Davî'l-Kur'ânî'l-Kerim, s.202.

⁶³ Nuh, 71/28.

⁶⁴ Hûd, 11/47.

⁶⁵ Hûd, 11/ 47; Abdülhadi eş-Şemrânî, ed-Durûsu'l-Müstefâde mine'l-Ukûbâtî'l-İlahiyye fî'l-Kur'ânî'l-Kerim kable'r-Risaleti'l- Muhammediyye, Daru İbni'l-Cevzi, 2006, s.139.

Hız. Nuh Allah Teâlâ'ya dua etmiş ve ondan af ve merhamet dilemiştir. Allah Teâlâ'nın güzel isimlerinden birisi el-Ğafur diğeri ise er-Rahim'dir. Bu isimlerin bireyler, milletler, halklar, varlıklar ve yaratılmışlar üzerinde etkileri vardır:

a. *“Eğer beni bağışlamazsan.”*: Hız. Nuh el-Ğaffâr olan; kullarının günahlarını örten, şefkat ve merhamet örtüsünü üzerlerine geren Rabbinden af talep etmişti. Allah Teâlâ'nın günahları örtmesi, kulunun halini yarattıklarına göstermez demektir. Ceza vererek kulların gözlerinde teşhir etmekle bu örtüsünü yırtmaz.

Allah Teâlâ'nın isimlerinden biri de sürekli günahları bağışlayan ve her tevbe edeni kabul eden el-Ğafûr'dur. Allah Teâlâ'nın el-Ğafur, el-Ğaffâr ve Günahları Bağışlayan isimlerine iman etmenin etkileri şöyledir:

- Allah sevgisi, kullarına merhametinden ve günahlarını bağışlamasından dolayı O'nu övmek ve O'na şükretmek. Bu etki müminin kalbinde gücü yettiğince Allah Teâlâ'ya isyan olan işlerden kaçınmayı sonuç verir. Müminin ayağı kayıp günaha düştüğünde hemen Allah Teâlâ'nın el-Ğafur ve el-Ğaffâr isimleri hatırına gelir; kalbinde ümitvarlık duygusu dolaşmaya başlar ve Allah Teâlâ'nın rahmetinden ümit kesme yolunu kapatır. Böylece tüm günahları bağışlayan Rabbine karşı iyi düşünceye kapılır.
- Allah Teâlâ'nın bu kıymetli ism-i şerifiyle günahların affını ve günahların şerrinden korunmayı istemek. Çünkü yalnızca O, günahları affetme gücüne sahiptir, O'ndan başkasının böyle bir gücü yoktur. İstiğfarın ne kadar faziletli olduğunu teşvik eden hadisler pek çok hadis var. Hız. Peygamberin (s.a.v), içinde istiğfar geçen pek çok duaları var. Bunların en bilineni malum “Seyyidu'l-İstiğfar” duasıdır ki orada şöyle geçer: “... Günahımla sana sığınyorum; beni affet! Çünkü günahları ancak Sen affedersin.”

Hız. Ebubekir (r.a) Hız. Peygamber'den (s.a.v) namazda okuyacağı bir dua tavsiye etmesini isteyince Hız. Peygamber (s.a.v) şöyle buyurdu: “Allahım! Ben nefsiime çok zulmettim. Günahları Senden başkası affedemez. Beni yüce katında affet ve bana merhamet et. Şüphesiz Sen çok bağışlayan ve çok merhamet edersin.”

Hız. Nuh da Allah Teâlâ'ya istiğfar ve tevbe edenlerdendi. Kendisine uyanlara da, her türlü gamı kederi açacak, her türlü darlığı giderecek ve rızıkları hiç ummadık yerden gelmesini sağlayacak istiğfarı nasıl getireceklerini öğretiyordu.

b. *“Eğer bana merhamet etmezsen”*: Hız. Nuh Rahman ve Rahim olan Allah Teâlâ'dan rahmet dilemişti. Allah Teâlâ'nın ilmi her şeyi kuşattığı gibi rahmetinin etkileri de her şeyi kuşatmıştı. O'na hiçbir şey gizli kalmaz. İlminin ulaştığı her şeye rahmeti de ulaşmıştı. Alla Teâlâ şöyle buyuruyor: “*Benim rahmetim her şeyi*

*kuşatmıştır.*⁶⁶ Meleklerin müminlere duası hakkında şöyle buyurmuştur: “*Arşı yüklenen ve çevresinde bulunanlar, Rablerini överek tesbih ederler; O’na inanırlar. Müminler için: “Rabbimiz! İlmin ve rahmetin herşeyi içine almıştır. Tevbe edip Senin yoluna uyanları bağışla; onları cehennemden azabından koru” diye bağışlanma dilerler.*”⁶⁷ Hz. Nuh duası ve Rabbinin huzurunda iki büküm olmasıyla Allah Teâlâ’nın rahmet yağmurunu üzerine nasıl çekeceğini iyi bilmişti. Hz. Nuh Allah Teâlâ’nın mahlûkata rahmetinin eserlerinden biriydi. Allah Teâlâ onunla beşeriyete rahmet etmiş ve nesillerini dolu gemide muhafaza etmişti.

Allah Teâlâ’nın rahmetinin en büyük etkilerinden biri de peygamberler göndermesi, insanları doğru yola iletmesi ve karanlıklardan çıkarıp aydınlığa kavuşturması için kitaplar indirmesidir. Öyleyse peygamberler, kullarına Rablerini, Rablerinin isimlerini, sıfatlarını, ona nasıl ibadet edeceklerini öğretmek; Allah Teâlâ’nın rahmetiyle onları cehaletten ilme, yanlıştan doğruya, dalaletten hidayete, karanlıklardan aydınlığa, şakavetten saadete, cehennemden cennete ulaştırmak için Allah Teâlâ’dan kullarına gönderilmiş birer rahmettirler. Allah Teâlâ merhametlilerin en merhametlisidir.⁶⁸

Rahman isminin hakkını veren kişi bilir ki bu ismin peygamberler göndermeyi, kitaplar indirmeyi içermesi, yağmur indirmeyi, ot bitirmeyi ve tohumu çıkartmayı içermesinden daha büyüktür. Buna göre rahmetin kalplerin ve ruhların yaşamını sağlayan şeyleri gerektirmesi bedenlerin ve cesetlerin yaşamını sağlayan şeyleri gerektirmesinden daha yücedir. Ancak nasipsizler bu isimden hayvan ve haşeratin nasibi kadar pay almışlardır. Akıllılar ise bunun ötesinde bir pay elde etmişlerdir.⁶⁹

Allah Teâlâ’nın rahmeti Hz. Nuh’u başarıya ulaştırması, yol göstermesi, onu koruması, işlerini kolaylaştırması, duasını kabul etmesi, kafir düşmanlarına karşı O’na yardım etmesi, yeryüzünde O’nu güçlü kılması, imdadına yetişmesi, sıkıntılarını gidermesi, selam ve bereketler medeniyeti olan ikinci insanlık medeniyetini komuta etmesinde kolaylık sağlaması yollarıyla tecelli etmiştir.⁷⁰

5. DUA

Hz. Nuh Rabbine çok dua ederdi. Önceki sayfalarda bahsetmiş olduğumuz Hz. Nuh’un dualarından bazıları şunlardır:

⁶⁶ el-A’râf, 7/156.

⁶⁷ el-Mü’min, 40/7.

⁶⁸ el-Celil, *Velillâhi’l-Esmâü’l-Hüsnâ*, s.133.

⁶⁹ A.g.e, s. 124.

⁷⁰ A.g.e, s. 39.

*“Nuh da daha önceleri Bize yalvarmıştı, onun duasını kabul edip, kendisini ve ailesini büyük sıkıntıdan kurtardık.”*⁷¹

*“Nuh: “Rabbim! Milletim beni yalanladı. Benimle onların arasında Sen hüküm ver. Beni ve beraberimdeki inananları kurtar” dedi.”*⁷²

Rabbinden kavmine karşı kendisine yardım ederek imdat etmesini istemiştir: *“Rabbim! Beni yalancı saymalarına karşılık bana yardım et” dedi.*⁷³

*“O da: “Ben yenildim, bana yardım et” diye Rabbine yalvarmıştı.”*⁷⁴

*“Rabbim! Bilmediğim şeyi Senden istemekten Sana sığınırım. Beni bağışlamaz ve bana merhamet etmezsen kaybedenlerden olurum” dedi.”*⁷⁵

*“Rabbim! Beni mübarek bir yere indir. Sen indirenlerin en iyisisin” de.”*⁷⁶

*“Rabbim! Beni, anamı, babamı, evime inanmış olarak gireni, inanan erkek ve kadınları bağışla; zalimlerin de yalnız helakını artır.”*⁷⁷

Duayla Allah Teâlâ'ya yönelmek nimete ve rahatlığa erişmenin, sıkıntı ve belalardan kurtulmanın sebeplerindendir. Çünkü kullarına kendisine dua etme emrini O verdi ve kabul edeceğine dair söz verdi. Şüphesiz Allah Teâlâ'nın vaadi haklıdır: *“Bana dua edin ki duanıza icabet edeyim. Bana kulluk etmeyi büyüklüklerine yediremeyenler alçalmış olarak cehenneme gireceklerdir”*⁷⁸ Allah Teâlâ taleplerimizi ona iletmemizi ve dayanmamızı emretti. İstediklerimizi bize vererek dualarımızı kabul edeceğine dair de güvence verdi. Zira O dua edenin duasını kabul eden mutlak cömerttir.⁷⁹

Hz. Nuh kıssasında Hz. Nuh'un Rabbine duaya nasıl sarıldığı görülüyor. Allah Teâlâ'ya sığınmış, O'nun korumasına girmiş, sadece sebeplere sarılmaya yönelmemişti. Duanın zafer kazandıran en önemli silah olduğunu bildiğinden Allah Teâlâ'ya duayla yönelmişti. Kur'ân-ı Kerim bize Hz. Nuh'un ettiği dua şekillerini ve Allah Teâlâ'nın bu duaları nasıl kabul ettiğini kaydetmektedir.⁸⁰

⁷¹ el-Enbiyâ, 21/76.

⁷² eş-Şuâra, 26/117-118.

⁷³ el-Mü'minun, 23/39.

⁷⁴ el-Kamer, 54/10.

⁷⁵ Hûd, 11/47

⁷⁶ el-Mü'minun, 23/29.

⁷⁷ Nuh, 71/28.

⁷⁸ el-Mü'min, 40/60.

⁷⁹ es-Sünenü'l-İlâhiyye fi'l-Hayâtî'l-İnsâniyye, 1/474.

⁸⁰ es-Seyyid Abdülmaksud Asker, fi Suhbeti'r-Rusuli'l-Kirâm, Dâru'l-Beşîr, Tanta, Mısır, 1. Baskı, 2000, s.48.

6. KULLUK

Hız. Nuh'un bir özelliği de Allah Teâlâ'ya kulluk eden ve Allah Teâlâ'ya kulluğu en üst düzeyde gerçekleştiren bir kul olmasıdır. Allah Teâlâ ayetlerinde şöyle buyuruyor:

*“Bu ortak koşanlardan önce Nuh milleti de yalanlamış, kulumuzu yalanlayarak: “Delidir” demişlerdi, yolu kesilmişti.”*⁸¹

*“Allah Teâlâ inkâr edenlere, Nuh'un karısıyla Lut'un karısını misal gösterir: Onlar, kullarımızdan iki iyi kulun nikâhı altında iken onlara karşı hainlik edip inkârlarını gizlemişlerdi de iki peygamber Allah Teâlâ'dan gelen azabı onlardan savamamışlardı. O iki kadına: “Cehenneme girenlerle beraber siz de girin” dendi.”*⁸²

*“Doğrusu o, bizim inanmış kullarımızdandı.”*⁸³

*“Ancak Allah Teâlâ'ya içten bağlı kullar bunun dışındadır.”*⁸⁴

❖ Hız. Nuh'taki kulluk belirtileri gayet açık ve net şekilde ortadadır. Bu kulluğun getirileri ise şöyledir:

• Çok Şükretmek

Hız. Nuh çokça şükreden kul makamına yükselmiştir: *“Ey Nuh'la beraber taşıyarak kurtardığımız kimselerin soyundan olanlar! Doğrusu Nuh, çok şükreden bir kuldu.”*⁸⁵

• Allah Korkusundan Çokça Ağlamak ve Secde Etmek

Bu özelliği şu ayet-i kerime bağlamında ortaya çıkmaktadır: *“İşte bunlar Allah Teâlâ'nın kendilerine nimetler sunduğu peygamberler; Adem'in soyundan, Nuh ile beraber taşıdıklarımızdan; İbrahim ve İsmail'in neslinden ve doğru yola erdirdiğimizden, seçip beğendiklerimizdendirler. Rahman'ın ayetleri onlara okunduğu zaman ağlayarak secdeye kapanırlardı.”*⁸⁶

⁸¹ el-Kamer, 54/9.

⁸² et-Tahrîm, 66/10.

⁸³ es-Saffât, 37/81.

⁸⁴ es-Saffât, 37/40.

⁸⁵ es-İsrâ, 17/3.

⁸⁶ Meryem, 19/58.

- Duaya Devam Etmek ve Sürdürmek (Müstecab Duanın Sahibi)

Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: “O da: *“Ben yenildim, bana yardım et” diye Rabbine yalvarmıştı.*”⁸⁷

*“Nuh da daha önceleri Bize yalvarmıştı, onun duasını kabul edip, kendisini ve ailesini büyük sıkıntıdan kurtardık.”*⁸⁸

*“Nuh: “Rabbim! Beni yalanlamalarına karşılık bana yardım et” dedi.”*⁸⁹

- Tevekkül Etmek

Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: “Onlara Nuh’un başından geçenleri anlat: Millette, *“Ey milletim! Eğer durumum, Allah Teâlâ’nın ayetlerini hatırlatmam size ağır geliyorsa ki ben Allah Teâlâ’ya güvenmişimdir siz ve koştüğünüz ortaklar elbirliği edin; yapacağınız iş sonra size bir tasa vermesin. Sonra onu bana uygulayın ve beni ertelemeyin” demişti.*”⁹⁰

- İşleri Allah Teâlâ’ya Bırakma, Güç ve Kuvvetten Soyutlanma

Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: “Size, Allah Teâlâ’nın hazineleri yanımdadır demiyorum; gaybı da bilmem; doğrusu melek olduğumu da söylemiyorum; küçük gördüklerinize Allah iyilik vermeyecektir diyemem; içlerinde olanı Allah Teâlâ daha iyi bilir. Yoksa şüphesiz haksızlık edenlerden olurum.”⁹¹

*“Ey Nuh! Bizimle cidden tartıştın; hem de çok tartıştın. Doğru sözlülerden i-sen tehdit ettiğin azabı başımıza getir” dediler. Ancak Allah dilerse onu başınıza getirir, siz O’nu aciz bırakamazsınız.” dedi.*⁹²

*“Allah sizi azdırmak isterse, ben size öğüt vermek istesem de faydası olmaz. O, sizin Rabbinizdir, O’na döndürüleceksiniz” dedi.*⁹³

- Zikreden Kul

Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: “Allah *“Oraya binin; yürümesi ve durması Allah Teâlâ’nın ismiyledir, Rabbin bağışlar ve merhamet eder” dedi.*”⁹⁴

⁸⁷ el-Kamer, 54/10.

⁸⁸ el-Enbiyâ, 21/76.

⁸⁹ el-Mü’minun, 23/26.

⁹⁰ Yunus, 10/71.

⁹¹ Hûd, 11/31.

⁹² Hûd, 11/32-33.

⁹³ Hûd, 11/34.

⁹⁴ Hûd, 11/41.

• Emin Olma

Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: “*Gemiye yaparken, milletinin inkârcı ileri gelenleri yanına uğradıkça onunla alay ederlerdi. O da: “Bizimle alay ediyorsunuz ama alay ettiğiniz gibi biz de sizinle alay edeceğiz; rezil edecek olan azabın kime geleceğini ve kime sürekli azabın ineceğini göreceksiniz” dedi.*”⁹⁵

• Tövbe ve İstiğfara Girişim

Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: “*Rabbim! Bilmediğim şeyi Senden istemekten Sana sığınırım. Beni bağışlamaz ve bana merhamet etmezsen kaybedenlerden olurum” dedi.*”⁹⁶

• İman ve İhsan

Bu ikisi yükselme mertebeleridir. Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: “*Biz O’na İshak ve (İshak’ın oğlu) Yakub’u da armağan ettik; hepsini de doğru yola ilettik. Daha önce de Nuh’u ve O’nun soyundan Davud’u, Süleyman’ı, Eyyub’u, Yusuf’u, Musa’yı ve Harun’u doğru yola iletmıştik; Biz iyi davrananları işte böyle mükâfatlandırırız.*”⁹⁷

“*Bütün âlemlerden Nuh’a selam olsun!*

İşte biz iyileri böyle mükâfatlandırırız. Zira o, bizim inanmış kullarımızdan idi.”⁹⁸

• İhlas

Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: “*Uyarılanların âkibetinin ne olduğuna bir bak! Allah Teâlâ’nın ihlâslı kulları müstesna.*”⁹⁹

• Salah (Salih Kul)

Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: “*Allah Teâlâ inkâr edenlere, Nuh’un karısı ile Lût’un karısını misal verdi. Bu ikisi, kullarımızdan iki sâlih kişinin nikâhları altında iken onlara hainlik ettiler. Kocaları Allah Teâlâ’dan gelen hiçbir şeyi onlardan savamadı. Onlara: Haydi, ateşe girenlerle beraber siz de girin! denildi.*”¹⁰⁰

⁹⁵ Hûd, 11/38-39.

⁹⁶ Hûd, 11/47.

⁹⁷ el-En’âm, 6/84.

⁹⁸ es-Saffât, 37/79-81.

⁹⁹ es-Saffât, 37/73-74.

¹⁰⁰ et-Tahrîm, 66/10.

• İmtihan

Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: “*Bu ikisi, kullarımızdan iki sâlih kişinin nikâhları altında iken onlara hainlik ettiler.*”¹⁰¹ En yakınıyla imtihana tabi tutulmuştu.

7. İLİM

Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: “*(Nuh) dedi ki: Ey kavmim! Eğer ben Rabbim tarafından (bildirilen) açık bir delil üzerinde isem ve O bana kendi katından bir rahmet vermiş de bu size gizli tutulmuşsa, buna ne dersiniz? Siz onu istemediğiniz halde biz sizi ona zorlayacak mıyız?*”¹⁰²

“*Dedi ki: “Ey kavmim! Bende herhangi bir sapıklık yoktur; fakat ben, âlemlerin Rabbi tarafından gönderilmiş bir elçiyim. Size Rabbimin vahyettiklerini duyuruyorum, size öğüt veriyorum ve ben sizin bilmediklerinizi Allah Teâlâ’dan (gelen vahiy ile) biliyorum.*”¹⁰³

8. İFFET

Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: “*Buna karşı sizden hiçbir ücret istemiyorum. Benim ecrimi verecek olan, ancak âlemlerin Rabbidir.*”¹⁰⁴

“*Zaten ben sizden bir ücret istemedim.*”¹⁰⁵

“*Allah Teâlâ’nın emirlerini bildirmeye karşılık sizden herhangi bir mal istemiyorum.*”¹⁰⁶

9. GÜVENİLİRLİK

Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: “*Bilin ki ben, size gönderilmiş güvenilir bir elçiyim.*”¹⁰⁷

10. AZM (SABİT KALMAK)

Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: “*Ben iman eden kimseleri kovacak değilim.*”¹⁰⁸

¹⁰¹ et-Tahrîm, 66/10.

¹⁰² Hûd, 11/28.

¹⁰³ el-Â’raf, 7/61-62.

¹⁰⁴ eş-Şuarâ, 26/109.

¹⁰⁵ Yunus, 10/72.

¹⁰⁶ Hûd, 11/29.

¹⁰⁷ eş-Şuarâ, 26/107.

¹⁰⁸ eş-Şuarâ, 26/114.

Allah Teâlâ şöyle buyuruyor:

*“Ben iman edenleri kovacak değilim; çünkü onlar Rablerine kavuşacaklardır. Fakat ben sizi, bilgisizce davranan bir topluluk olarak görüyorum. Ey kavmim! Ben onları kovarsam, beni Allah Teâlâ’dan (onun azabından) kim korur? Düşünmüyor musunuz?”*¹⁰⁹

11. ANA BABAYA İYİLİK

Allah Teâlâ şöyle buyuruyor:

*“Rabbim! Beni, ana-babamı, iman etmiş olarak evime girenleri, iman eden erkekleri ve iman eden kadınları bağışla, zalimlerin de ancak helâkini arttır.”*¹¹⁰

Bunlar gibi daha nice özellikler, yüce ahlak ve değerler...

Hız. Nuh’un şahsiyet ve karakteri sahip olduğu özelliklerden, ahlakı ve hayat hikâyesinden ortaya çıkar.

Bunlardan en belirgin olanlar şunlardır:

✓ Allah Teâlâ’ya kulluk:

Allah Teâlâ’ya kulluk özelliğinden elde edilen faydalar şöyledir:

Çok şükretmek, çok secde etmek, Allah korkusundan ağlamak, devamlı surette dua etmek, Allah Teâlâ’ya tevekkül içerisinde olmak, Allah Teâlâ’dan gayrısından kendini soyutlamak, yakini bilgiye sahip olmak, Allah’ı zikretmek, tevbe etmek, istiğfar etmek, iman, ihsan, ihlâs, salih kul olma ve imtihan edilmek.

✓ İlim

Bu özellikten elde edilen faydalar:

Şeffaflık ve güçlü delil, yöntemin güvenilirliği ve duruluğu, aklî, mantıkî ve vicdani kanaat sahibi olmak.

✓ İffet, Güvenilir Olmak, Azim

Bu özellikten elde edilen faydalar:

Müminleri sevmek, fakir ve zayıflarını gözetmek.

¹⁰⁹ Hûd, 11/29-30.

¹¹⁰ Nuh, 71/28.

✓ **Ana-Babaya İyilik, Güzelce Sabretmek**¹¹¹

Hz. Nuh'un bu özellikleri ve ahlakları kendine uyanların kalplerine de ektiği şüphesizdir. Bu ahlak ve özellikler insanlığın tufandan sonraki ikinci medeniyetinin kalkınmasına katkı sağlamıştır.

¹¹¹ Ahmed Süleyman er-Rıkab, *Menhecu'd-Da've ilallah fi Sûreti Nûh*, s. 128 ve 132.

İkinci Konu

HZ. NUH'UN İLAHİ KANUNLARA GÖRE HAREKET ETME ANLAYIŞI

Medeniyetlerin komuta edilmesi, insanların yetiştirilmesi ve faydalarına olan şeyleri yapmaya teşvik edilmesi hepsi kanunlara, kurallara ve ilkelere tabidir. Bu kanunlar bireylerin, toplumların, halkların ve milletlerin gidişatını komuta eder. Hz. Nuh'un hayatını incelediğimizde görüyoruz ki O da bir hikmet gereği, üstün bir kudret ve Yüce Allah'ın tevfiğiyle ilahi kanun ve kurallara göre hareket etmiştir.

İlahi kanunlar, Allah Teâlâ'nın tabiata koyduğu, insan hayatının her zaman ve zemininde geçerli olan değişmez hükümleridir. Bu kanunlar sayıca bir hayli fazladır.

Kur'ân-ı Kerim'in ayetleri üzerinde detaylı duran kimse görecektir ki Kur'ân-ı Kerim ayetleri, Allah Teâlâ'nın evrene koyduğu bu değişmez kanunlarından bahsetmekle doludur. Ayetlerin; bu kanunları ortaya koyarak, bakışları kanunlara yönlendirerek, kanunlardan ibretler çıkararak ve bu kanunlar uyarınca hareket etmeyi sunarak, Allah Teâlâ'nın emrine uygun dosdoğru huzurlu bir toplumun inşası için gözle görülür bir özen gösterdiğini görecektir.

Kur'ân-ı Kerim insanların bakışlarını Allah Teâlâ'nın yeryüzüne, tarihin seyri-ne ve peygamberlerin hayatlarına koyduğu geçerli olan kanunlara çevirirken aynı zamanda onları kanunlara uygun gerçekleşen temellere de döndürmektedir. Kâinata, halklara, milletlere, devletlere ve fertlere hükmeden kanunlar değişmeden devam etmektedir. Yeryüzünde işler başıboş bir şekilde yürümez. Aksine bu kanunlara tabidirler. Müslümanlar bu kanunlardan ders çıkarıp özlerini kavrayabilirlerse olayların arka planındaki hikmet kendilerine görünür, hadislerin gerisindeki hedefler açığa çıkar. Böylece, olayların tâbi olduğu düzenin değişmezliği ve bu düzenin ötesinde gizli hikmetin varlığıyla tatmin olurlar. Yollarına devam ederken bu kanunların ışığında seyir çizgilerini belirlerler. Böylece zafer ve üstünlük elde etmek için, zaferin sebeplerine sarılmadan sırf Müslüman oluşlarıyla

yetinmeleri yeterli değildir. Hayata hükmeden kanunlar birdir. Geçmişte hangi kanun gerçekleşmişse tüm zamanlarda aynı kanun gerçekleşecektir.¹

Fertlerin hayatlarında, toplum ve milletlerde geçerli olan tabiat kanunları ve ilahi yasalarla doğru yaşama yönteminin ilk şartı, bu kanunları anlamamız hatta bütün yönleriyle sıkıca kavramamızdır. İlahi kanuna ya da kanunların fıkıhı (anlaşılması, kavranması) diye tabir edebileceğimiz kanunlara bağlı nasıl çalışılacağı ve bu kanunlardan anladığımız kadarıyla nasıl toplumsal kanunlar ve kültürel denklemler çıkaracağımızdır.²

Hız. Nuh'un Allah Teâlâ'nın tevhide, yalnızca O'na ibadet etme, O'ndan sakınmaya teşvik etme, yeryüzünü âlemlerin Rabbinin şeriatına göre imar etme yönünde başlattığı hareket, önce Allah Teâlâ'nın izni ve başarıya ulaştırmasına sonra da davet için gösterilecek çabaları düzenleme ve medenî ve dindar örnek insan üretmeye ve medeniyet için geçerli olan kanun ve yasalarla uyum içinde yaşamayı kavramaya dayanıyordu.

Hız. Nuh'un hayatından ve kıssasından karşımıza şunlar çıkıyor:

- Medeniyet kurmada liderliğin ne denli önemli olduğu.
- Yeryüzünü bayındır hale getirme ve yeryüzündeki canlıların halifesi olma da düzenli bir mümin cemaatinin varlığının önemi.
- İnançlar, ahlaki davranışlar, ibadetler, ilişkiler, değerler ve düşünceler hakkındaki ilahi sistemi açıklayan vahyin önemi.
- Allah Teâlâ'nın, yarattıkları arasına ve evrene koyduğu yasalarından biri olan tederrüc yasasının (aşamalı ilerleme yasasının) önemi. Bu yasa ümmetin de riayet etmesi gereken önemli yasalardandır. Bu yasa kalkınmayı ve Allah Teâlâ'nın dinini güçlendirmeyi gerçekleştirmek için işleyen yasadır.

Hız. Nuh'un hayatında bu yasanın hareket noktası belli olmuş, önünde uzun bir yol varken dengeli, uygun zamanı kollayarak ve büyük bir sabırla hareket etmişti. İnsanlara rıfk ile muamele etmek, müminlerin O'nun davetini tercih etmeleri, hasımlarına karşı koymak ve en nihayetinde tufandan sonra geçilecek olan yeryüzüne hâkim olma aşaması şeklinde belirlenmiş hedeflere doğru yumuşak bir yaklaşımla kendini bu yola vermişti.

Hız. Nuh hikmet ve ileri görüşlkle tederrüc yasasına göre hareket etmiştir. İnsanları yönetmede ve manevi, akli, mantıki ve de vicdani yönlerinin başlangıç noktasında ikinci insanlık medeniyetinin yükünü taşıyan mümin kuşağı

¹ *Fî Zilâli'l-Kur'ân*, 1/478.

² *el-Meşrû'ul- Hadârî li-Nehdati'l-Ümme*, s. 58.

eğitmede bu yasaya riayet etmiştir. Hz. Nuh'un tederrüc yasasından sonra hareket ettiği en önemli yasalar şöyledir:

1. ALLAH TEÂLÂ'NIN DEĞİŞİM YASASI VE İNANÇ YAPISIYLA ALAKASI

Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: “*Bir toplum kendilerindeki özellikleri değiştirmeye kadar Allah Teâlâ onlarda bulunanı değiştirmez. Allah bir topluma kötülük diledi mi, artık onun için geri çevrilme diye bir şey yoktur. Onların Allah Teâlâ'dan başka yardımcıları da yoktur.*”³

Hız. Nuh açık ve net, doğruluk ve ihlâsla hareket etti. Allah Teâlâ'nın öğrettiği yöntem ve vahiyile değişimi yönetmiş ve değişime öncelikle insan nefsini değiştirmekle başlamıştı. Kendisine iman eden azınlıktan, tufandan sonra medeniyet kuracak ulular çıkardı. Toplumun yapısında, kavramlarında, ahlaklarında ve yüce değerlerinde değişimi meydana getirmişti. O'na inananları karanlıklardan çıkarıp aydınlığa kavuşturmuş, cehaletten alıp ilimle buluşturmuştu. Gerilemeyi durdurup ilerleme kaydetmeyi sağlamıştı. Ve onlarla muhteşem yeni bir medeniyet inşa etmişti. Huzurlu ve bereketli bir medeniyet!

Hız. Nuh Allah Teâlâ'nın kendisine vahyettiği bilgilerle yaşadığı toplumdaki kişilerin inanç ve fikirlerini, duygu ve düşüncelerini ve ahlaki yapılarını değiştirmişti. Bunun neticesinde insanların dünyası değişmiş, tevhidi tanımlar ve tevhid üzere yetişmişlerdi. İkinci insanlık medeniyetinin binası tevhid esası üzere kurulmuştu. Hız. Nuh'un bereketli terbiyesi nihayet meyvesini vermiş, inşa ettikleri bu yeni toplumlarında yalnızca Allah Teâlâ'dan indirilen Hız. Nuh'un şeriatıyla hüküm veriyorlar, Allah dışında hiçbir kimseye itaat etmiyor ve Allah Teâlâ'nın rızasının olmadığı hiç kimsenin peşinden gitmiyorlardı. Allah Teâlâ'nın dışında kimseyi Allah'ı sever gibi sevmiyor; yalnızca Allah Teâlâ'dan korkuyorlardı; yalnızca Allah Teâlâ'ya tevekkül ediyorlardı; yalnızca Allah Teâlâ'ya sığınıyorlardı; bir şey isterken ve af dilerken yalnızca Allah Teâlâ'dan istiyor ve diliyorlardı; yalnızca Allah Teâlâ'ya rükû ve secde ediyorlardı... Ahiret gününe iman etmiş; tevhid inancını ışığında, ibadetle, yeryüzünü de bayındır hale getirerek ve yeryüzündeki halifelik rollerinin bilincinde ahirete son derece iyi hazırlanmışlardı.

Allah Teâlâ'nın kaza ve kaderine ve mutlu sonun muttaki (takva sahibi) kullar için olacağına iman etmişlerdi. Hız. Nuh'un iman etmeye çağırıldığı imanının tüm şartlarına inanmışlardı. Hız. Nuh onları eğitirken sadece imanının şartlarını öğretmekle yetinmemiş, insana, hayata, kâinata ve bunlar arasındaki ilişkiye dair önceden inandıkları kavramları, düşünceleri ve inanışları da düzeltmişti. Böylece

³ er-Rad, 13/11.

onlar Allah Teâlâ'nın nuru üzere yürüsün, hayatta var oluş hedeflerini kavrasın, Allah Teâlâ'nın onlardan yerine getirmelerini istediği şeyleri gerçekleştirebilsin ve yanılğı ve hurafelerden kurtulsunlar. Netice itibariyle aşağıdaki hususlar hakkındaki düşünceleri berrak bir hal almıştı:

- Hz. Âdem kıssası, ilk insanlık medeniyeti ve şeytanın Hz. Âdem ve çocuklarına düşmanlığı,
- İbadetin ve ahlakın insanoğlu ve henüz yeni olan bir toplum için önemi,
- Hayatın her alanında, kâinata, Allah Teâlâ'nın kâinata koyduğu kanunların ortaya çıkarılmasında ve bu kanunların Allah'ı işaret etmesi gibi nefislerin değişiminde var olan Allah Teâlâ'nın kanunuyla alakalı bir takım meselelerde akklı çalıştırmanın önemi. Allah Teâlâ'ya iman, O'nu birleminin kıymeti ve Allah Teâlâ'nın, kuluna imanı sayesinde açtığı aklî, manevî, fitrî, vicdani ve psikolojik ufuk ve dünyalar sayesinde kul yüce yaratıcısına sözlü, vicdani ve ameli kulluğunu gerçekleştirerek yükselir.

Hz. Nuh değişime ilk olarak iç âlemleri değiştirmekle başladı. Bu değişikliği Allah Teâlâ'ya iman ve O'nu birlemeye (tevhid) davet bağlamında gerçekleştirdi. Fertleri ve tabileri birinci dereceden sağlam bir hayat tarzı üzere yetiştirmenin tek yolu işte budur. Toplumun fertlerini doğruluk, ihlâs, güvenilir olmak, namuslu olmak, nefis muhasebesi yapmak, eğilimlerini kontrol altına alma, hakkı tercih etme, ufku ve gönlü geniş, üstün gayretli, cömert, fedakâr, alçakgönüllü, sorumluluğunun bilincinde olan, doğru yol üzere olan, cesur, yiğit, kanaatkâr, gönlü tok, Allah Teâlâ'dan ne gelirse kabul duygusu ve kanuna uymak üzere yetiştiren O'dur. Onları varlık sahasına en iyi ve en temiz toplum olarak ortaya çıkmaya hazırlıyordu.⁴

Hz. Nuh'un önderliğini yaptığı ikinci insanlık medeniyeti Allah Teâlâ'nın tevhidi ve şeriatına uymak üzere kaimdi: "*Kim benim hidayetime uyarırsa o sapmaz ve bedbaht olmaz. Kim de beni anmaktan yüz çevirirse şüphesiz onun sıkıntılı bir hayatı olacak.*"⁵ Tevhid akidesi çerçevesinde kendisine uyanlara varlığın hakikatini açıkladı; kaynağı Allah Teâlâ'ya iman ve tevhid akidesi olan kavramlara, duygu ve düşüncelere, değerlere ve ilkelere teslim olan ikinci insanlık medeniyetinin temeli sayılan hayatın asıl amacını onlara gösterdi. İkinci insanlık medeniyetinin özü, kuruluşunda medeniyete ilahi kimlik kazandıran tevhid inancıdır. Bu inanç, medeniyetin kanuni, ahlaki, iktisadi, siyasi, içtimai ve kişisel organlarını insani ve imani boyutlarıyla birbirine bağladı. Ve medeniyet tufandan sonraki yeni başlangıcında ruhsal ve fiziksel boyutları bir araya getirdi.

Hz. Nuh kıssasının, Hz. Nuh'un Allah Teâlâ'nın yasasıyla hareket ederek

⁴ el-Hadâretu'l-İslâmiyye, s. 290-291.

⁵ Tâhâ, 20/123-124.

kimliklerin değiştirilmesi noktasında gösterdiği olanca çaba ve yeni bir medeniyetin sahneye çıkmasında etkili olan, asıl çekirdek kabul edilen tabileriyle sürdürdüğü çalışmasının büyük bir rolü vardı. Daha sonra onlardan halklar, toplumlar ve insanî milletler meydana geldi.

2. ALLAH TEÂLÂ'NIN İMTİHAN KANUNU

Hız. Nuh kıssasında Hız. Nuh, Nuh kavmi ve sonraki evlatları için türlü imtihanlar vardır. Allah Teâlâ şöyle buyurmaktadır:

إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ وَإِنْ كُنَّا لَمُبْتَلِينَ - “Şüphesiz bunda (Nuh ve kavminin başından geçenlerde) birtakım ibretler vardır. Hakikaten biz (kullarımızı böyle) deneriz.”⁶

إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ - “Bunda (Nuh ve kavminin başından geçenlerde) birtakım ibretler vardır.”: Ayet-i kerimedeki ذَٰلِكَ ifadesiyle Hız. Nuh ve kavminin el-Müminun suresinde zikredilen tüm kıssasına işaret edilmiştir. Hız. Nuh kıssası hakkındaki ayet-i kerime “Şüphesiz bunda (Nuh ve kavminin başından geçenlerde) birtakım ibretler vardır. Hakikaten biz (kullarımızı böyle) deneriz”⁷ şeklinde pekişmiş oldu.

Hız. Nuh ve kavminin kıssasında Hâlık olan Allah Teâlâ'nın bir kısım sıfatlarına delalet eden ifadeler vardır. Ayrıca yarattıklarını imtihan etmesinin hikmetine ve onlara adaleti ve fazlıyla muamelede bulunarak yaptıklarına karşılık vermesinin arka planında yatan hikmete işaret eden emareler vardır. İşte bu yüzden mücrim ve zalim kâfirlere adaletiyle, takvalı ve ebrar mümin kullara ise fazlıyla büyük karşılık vereceğini gösteren çeşitli ifadeler de yer almaktadır. Bu ayet-i kerimde varid olan ayet kelimesi herhangi bir şeyi ifade eden alamet demektir. Delalet ettiği bu şey ister merî (gözle görülebilen) bir şey olsun ister zahiri veya batını her hangi bir duyu organıyla hissedilebilen bir şey olsun delalet etme açısından aynıdır. Bazen alametin ifade ettiği şeyi kavramaya fikrî zorunluluk (anlaşılması fikren, aklen zaruri olarak; örneğin dumanın ateşe delaleti gibi) veya aklî çıkarımla (akıl yürüterek) erişilebildiği gibi bazen de kelime ve cümlelerin sözlük anlamlarındaki detayları bilme ve metnin genelinde yer alan cümlelerdeki kelimelerin (cümle oluşturacak şekilde kuruluş) şekilleri ve bu cümlelerin (kelam oluşturacak şekilde) dizilişinden yola çıkarak da erişilebilir.

el-Mü'minûn Suresinin Arzettiği Ayetlerden Şunları Çıkarabiliriz

- Hız. Nuh'u kavmine göndermesi Allah Teâlâ'nın beşer arasına koyduğu ilahi kanunlarından biridir. Allah Teâlâ'nın şeriatından ve düzeninden

⁶ el-Mü'minûn, 23/30.

⁷ el-Mü'minûn, 23/30.

sapmış, gerçek ilahi dinin prensipleri hafızalarından silinmiş ve tahriflerden, saçmalıklardan ve yanlış inançlardan başka bir şeyi kalmamış ne kadar ümmet varsa Allah kendilerini müjdeleyen, uyarın; Allah Teâlâ'nın dinini, hükümlerini ve yöntemini tebliğ eden; imana ve salih amel işlemeye çağıran; dünya hayatında sorumlu oldukları şeyleri ve bu dünyanın ardından başka bir dünya daha olup, tüm insanlar öldükten sonra orada diriltilip hesaba çekileceğini ve yaptıklarının karşılığını göreceğini açıklayan bir peygamber illa ki göndermiştir.

- Allah Teâlâ'nın tek Rab ve tek ilah olduğuna iman ettikten sonra şirk koşmadan yalnızca O'na ibadet etmek, dinin insandan yerine getirmesini istediği en yüce isteklerdendir. Bu istekler sayesinde insan imtihan edilmek üzere çıktığı yolculuğunun sonunda kazanmış olsun ve nimetler dolu cennetlere girenlerden olsun.⁸
- Allah Teâlâ'nın cezası ve azabı, Allah'ı inkâr ederek küfrü tercih eden, O'na şirk koşan, O'na isyan edip ibadetinden kaçınan herkese kendi durumuna göre hazırlanmıştır.
- Beşeriyet olgularından biri olarak, kavimlerin başları ve liderleri, peygamberlerin davetlerini reddetmek amacıyla peygamberlerin beşeriyetini yani insan oluşlarını bahane ediyorlardı. Peygamberleri kavimlerinin başları ve önderleri olmayı istemekle ve bu yüzden ahalinin inandığı inançları, kavramları ve adetleri değiştirmeye davet etmekle suçluyorlardı. Bu sayede, Allah Teâlâ'nın tebliğ etmek için kendilerini gönderdiğini iddia ettikleri yeni bir din adı altında topluma sundukları şeylerde onların önderleri olmak istedikleri ithamında bulunuyorlardı. Bunun yanında bir de ahalinin çoğunluğunu onlara meyletmekten alıkoymak adına peygamberleri delilikle suçluyorlardı. Bunların dışında başka şeyleri de kullanarak peygamberlerle mücadele ediyorlardı.
- Yine beşeriyet ile ilgili olgulardan bir diğeri, insanların ekserisinin, şahsi görüşlerini Allah Teâlâ'nın hikmetinin yerine koymalarıdır. İnsanlardan gelecek peygamberlerin kendilerinin olmalarını istemeleri bunun örneğidir.
- Allah Teâlâ'nın, kulları arasına koyduğu kanunlarından biri de peygamberlerine yardım etmesi ve kavimlerinden zalim olanlara gazabını indirmesidir.
- Kuşkusuz müminlerden her fırsatta Allah'ı zikretmeleri, O'ndan yardım talep etmeleri, O'na övgüler sunmaları ve her fırsatta O'na dua etmeleri istenmektedir.
- Dünya hayatı koşulları, imtihan edilebilme şartlarını taşıyan her insan için

⁸ el-Meydâni, *Nûh aleyhisselam ve Kavmuhu fi'l-Kur'âni'l-Mecîd*, s. 286.

imtihan koşullarıdır. Bu nedenle peygamberler de imtihan edilirler. İmtihan çeşitleri farklı farklıdır. Sorumluluklarla imtihan edilmek vardır; nimetlerle, musibetlerle ve insanların birbirileriyle imtihan edilmeleri hep farklı birer imtihan çeşididir.

- Aktarılan kıssadan alınacak öğütler vardır. İnkâr edenlerin öğüt çıkarmaları gerekir. Kendilerinden önceki kâfir ve zalimlerin başlarına gelen ilahi azaptan ibret almaları gerekir. Bir de hemen gelecek bir azapla tehdit edip peşinden azabı uygulayan Rabbin, söz verdiği gecikmeli azabını kıyamet günü gerçekleştireceğini de bundan çıkarmaları gerekir.
- Bu kıssada, Allah Teâlâ'nın kendileriyle birlikte olduğu ve sadık olup sabrettikleri sürece, onlara yardım edeceği ve onlardan istenilen şartları kendilerinde toplamayı başardıkları sürece, Allah Teâlâ'nın kendilerine verdiği sözü hem dünyada hem ahirette mutlaka gerçekleştireceği şeklinde hem peygamberlere hem de müminlere yönelik bir rahatlatma vardır.
- Ayet-i kerimeler şu hususa da delalet ediyor: Ne zaman ki bir toplum, çevresel faktörler ve bu faktörlerin doğru yolda olan salihlerin bile kaçınılmalarına fırsat vermeyen baskılarından dolayı düzelemeyecek kadar topluca bozulmuşsa helakleri de müminler hariç hepsinin topluca helak edilmesi şeklinde olur ki, bundan kaçış yok.⁹
- *“Hakikaten biz (kullarımızı böyle) deneriz.”*: Ayet-i kerimenin Arapçasında geçen مُبْتَلِينَ kelimesinin mastarı olan الْإِبْتِلَاءُ imtihan ve denemek demektir. İmtihan, nefislerdeki ve vicdanlardaki isteğe bağlı amelleri ortaya çıkarmak için yapılır. Bu amel ister iman ister küfür ister itaat ister günah ister erdemli şeyler ister ahlaksız şeyler ister hayır ister şer olsun fark etmez.

Ayet-i kerimede كُنَّا şeklinde azamet zamiri ve مُبْتَلِينَ şeklinde çoğul sığasıyla tabir edilmiştir. Çünkü tabirin geçtiği yer, yaratan ve imtihan eden Rabbin, başlarında peygamberlerin bulunduğu bütün kullarına yerine getirmelerini farz kıldığı yüceltme ve ululama makamıdır.¹⁰

وَإِنْ كُنَّا لَمُبْتَلِينَ cümlesindeki tekid ifadesi şu demektir: Şüphesiz imtihan edenler biziz. Burada geçen كَانَ fiili ne geçmiş ne şimdi ne de gelecek zamanda değişmez olan daimi kanuna delalet ediyor.¹¹ İmtihanın çeşitli şekilleri ve amaçları

⁹ el-Meydânî, *Nûh aleyhisselam ve Kavmuhu fi'l-Kur'âni'l-Mecîd*, s. 286.

¹⁰ A.g.e, s. 286.

¹¹ A.g.e, s. 287.

vardır. Sabır için imtihan edilir, şükür için imtihan edilir, sevap için imtihan edilir, yönlendirme, eğitme, arındırma ve sağlamlaştırma için imtihan edilir.¹²

Hiz. Nuh'un geçirdiği bazı imtihanlar şöyledir:

- Hidayete gelmeyen, O'na ve peygamberliğine iman etmeyen ve O'nu yalanlayan kavmiyle imtihanı.
- Oğluyla imtihanı. Zira o yalnızca Allah Teâlâ'nın kesin bildiği birtakım sebeplerden dolayı salih olmayan bir amel işlemiştir.
- Karısıyla ve karısının kendisine iman etmemesiyle imtihanı.
- Kavminin kendisiyle dalga geçmesiyle imtihanı. Dalga geçmek, saygı ve hürmet gösterilmesi gereken kişiyle alay etmek demektir. Dalga geçmekle dalga geçilen kişinin değerini düşürme amaçlanır. Dalga geçilen bu kişi Allah Teâlâ'nın rızasına, âlemlerin Rabbi Allah Teâlâ'ya iman etmiş sadık müminlerin takdirine ve kabulüne mazhar olmuş kişidir.¹³

Hiz. Nuh da imtihan kanununa maruz kalmıştı ve geçen onca asır boyunca hak yolunda zorluklara ve musibetlere tahammül etmede imtihan edilenlerin uyduğu model olmuştu.

Bu kanunu açıklayan muhkem ayetlerden biri şu kavli-i şeriftir: “*(Ey müminler!) Yoksa siz, sizden önce gelip geçenlerin başına gelenler size de gelmeden cennete gireceğinizi mi sandınız? Yoksulluk ve sıkıntı onlara öylesine dokunmuş ve öyle sarsılmışlardı ki, nihayet Peygamber ve beraberindeki müminler: Allah Teâlâ'nın yardımını ne zaman! dediler. Bilesiniz ki Allah Teâlâ'nın yardımı yakındır.*”¹⁴

Bu ayet-i kerime, muhataplarının tarih boyunca gerçekleşen Allah Teâlâ'nın kanunlarından kendilerini hariç tutmalarını, kendilerinden önce gelip geçenlerin başına gelen musibetler onların da başına gelmeden Allah Teâlâ'nın yardımının gerçekleşeceğini düşünmelerini reddetmiştir. Çünkü Allah Teâlâ, kullarının mutlaka bollukla, darlıkla ve zorlukla tıpkı öncekilerin imtihan edildikleri gibi imtihan edileceklerini haber vermektedir. Zira bu değişmez, süregelen bir kanundur. Dininin ve şariatının sancağını omuzlayan herkes mutlaka imtihan edilecektir. Çünkü iman sadece günahlardan arınmak, güzellikleri temenni etmek ve kuru davadan ibaret olmayıp, mutlaka davranışların onu doğrulaması veya yalanlamasına ihtiyaç vardır. Bu öncekilerin başına gelmiş ve sonrakilerin de başına gelecek bir kanundur.¹⁵

¹² Fî Zilâli'l-Kur'ân, 4/2466.

¹³ Ukayl, Nuh aleyhisselam min Vahyi'l-Kur'ân, s. 133.

¹⁴ el-Bakara, 2/214.

¹⁵ Muhammed Emhazûn, es- Sünenu'l-İctimaiyye fi'l-Kur'âni'l-Kerim, 1/196.

3. SEBEPLERE SARILMA KANUNU

Hız. Nuh da davetini yayarken ve dinini anlatırken sebeplere sarılma kanunu-na göre hareket etmişti. Bu kanun birkaç konuda ortaya çıkmaktadır:

a. Davet Üslubunda

Hız. Nuh bazen gece bazen gündüz, bazen gizli bazen açık, akla, mantığa ve vicdanlara göre hitap ederdi. Bu üslubuyla bazı kişileri davetinin üstünlüğüne, kudsiyyetine, doğruluğına ve iki dünyada da onlara fayda verecek şeyleri gerçekleştireceğıne ikna edebilmişti.

b. O'nunla Beraber İman Edenlere Önem Vermesi, Onlarla İlgilenmesi

“Zaten onunla beraber pek azı iman etmişti.” : Hız. Nuh kendisiyle birlikte iman edenlerden, yekvücut olmuş birbirine sıkı sıkıya bağı güçlü bir yapı kurmayı hedefliyordu. Böylece bu yapı asıl çekirdeğini şekillendirecek ve peygamberliğin sorumluluklarını yüklenecek ve yapının her bir ferdi bir diğerini koruyacaktır. Hız. Nuh onlara nasihatlerde bulunmuş, onları irşad etmiş, eğitmiş ve yetiştirmişti. O'nun davasının zafere ulaşmasında en iyi yardımcıları olmuşlardı. Hız. Nuh'un davet ederek ikna etmeyi başardığı ve davete inanan bu azınlık, Allah Teâlâ'nın emirlerini tereddüt etmeden yerine getiriyorlardı. Hız. Nuh, kendisiyle birlikte, gelen sıkıntıları ve yardımları, belaları ve ikramları göğüsleyen bu müminlerden sağlam bir yapı oluşturmuştu. Bu yapı, azınlıklar hakkında geçerli olan kanunu içeren birtakım esasları hayata geçirmişlerdi:

- ✓ Onlar Allah Teâlâ'ya ve Allah Teâlâ'nın tevhidinde ilk iman eden ve imanlarından dolayı tabi oldukları imtihanlara karşı sabreden kimselerdi.
- ✓ Onlar buhranlı dönemlerde ve sırandıklarında sebat edenlerdi.
- ✓ Onlar imtihan edildikten sonra seçileceklerdir.
- ✓ Onlar hakkı ve tevhid davetini savunanlardı.
- ✓ Onlar Allah Teâlâ'dan bağışlanma dileyen, sözlü ve fiili şükürü eda edenlerdi.
- ✓ Onlar ikinci insanlık medeniyetinin inşasına katkıda bulunmalarını sağlayacak fikhî, bilimsel ve insani çapa sahiptiler.
- ✓ Onlar hayatta ve yaşayanlar arasında geçerli olan olağanüstü kanun ve yasaları biliyorlardı. Bunları Hız. Nuh'tan öğrenmişlerdi.
- ✓ Onlar Allah Teâlâ'nın verdiklerine ve kaderine razıydılar.
- ✓ Onlar ortaklıkta adilane davranır, haksızlık yapmazlardı.
- ✓ Onlar dönemlerinin özeti niteliğinde ve neslin son kuşaklarıydılar.

- ✓ Onlar yardım ve destek görenlerdi.
- ✓ Onlar kararlıydılar.
- ✓ Allah Teâlâ'ya aşırı bağlıydılar; her işleri Allah Teâlâ'nın adıyla başlardı; Allah Teâlâ'ya çok hamdeder ve dua ederlerdi.
- ✓ Onlar Hz. Nuh'a boyun eğip itaat eden ve bu itaatlerini kararlılıkla sürdüren en iyi insanlardı.
- ✓ Şeytan onları ele geçiremiyordu.¹⁶

Bunlar, Hz. Nuh'la birlikte esenlik ve bereket medeniyetinin kurulmasına katkıda bulunan Hz. Nuh'a uyanların nitelendikleri genel özelliklerden birkaçıdır.

c. Gemi Yapımı

Rabbinden aldığı emirle gemi yapmaya başlaması, Hz. Nuh'un sebeplere sarılma kanunu anlayışının bir yansımasıdır. Gemi yapım projesi, iş planlamasına, yapı mühendisliğine, yapımda kullanılacak malzemelerin ayarlanmasına, yapımda takip edilecek yöntem, gemi yapımında çalışacak olan ve tufandan önce çoğunluğu temsil eden kavmin alaylarına tahammül gösterecek destekçilere muhtaçtı: *“Gemi yapıpken, milletin inkarcı ileri gelenleri yanına uğradıkça O'nunla alay ederlerdi. O da: “Bizimle alay ediyorsunuz ama, alay ettiğiniz gibi biz de sizinle alay edeceğiz; rezil edecek olan azabın kime geleceğini ve kime sürekli azabın ineceğini göreceksiniz” dedi.”*¹⁷

Allah Teâlâ'nın kâinata ve şeriatına yerleştirdiği kanunlardan biri de sebeplere sarılmaya bizi mecbur kılmasıdır. Nitekim Allah Teâlâ'ya, Allah Teâlâ'nın kaza ve kaderine iman en güçlü olan Hz. Peygamber (s.a.v) de sebeplere göre hareket etmiştir. Zira Hz. Peygamber (s.a.v) fakirliğe çalışarak, cehalete ilimle, hastalığa tedaviyle, küfür ve isyanlara ise cihatla karşı koymuştu. Kederden, üzüntüden, acizlikten ve tembellikten Allah Teâlâ'ya sığınır. Yeme içme ihtiyacını giderecek vesileler için çalışmış, ailesinin yıllık gıda ihtiyacını depolamıştı. Gökten rızkın inmesini beklemedi. Devesini bağlayarak mı tevekkül etmesi yoksa serbest bırakarak mı tevekkül etmesi gerektiğini soran birine: *“Deveni bağla ve tevekkül et”*¹⁸ buyurdu. Ayrıca şöyle buyurmuştur: *“Aslandan kaçır gibi cüzamlıdan kaç.”*¹⁹

Hz. Peygamber'in (s.a.v) kazandığı tüm savaşları Allah Teâlâ'nın iradesi ve kaderi ölçeğinde gerçekleşen yüce iradesinin tezahürlerinden biridir. Zira savaşlarda

¹⁶ *Sünnetüllahi fî'l-Kılli ve'l-Kesre fî Davi'l-Kur'âni'l-Kerim*, Özetle, s. 103-104.

¹⁷ Hûd, 11/38-39.

¹⁸ İbn Hibbân sahih bir isnatla rivayet etmiştir.

¹⁹ Sahih-i Buhârî, 5/5380.

tedbir almış, ordu hazırlamış, düşmandan haber almak için gözcü ve casuslar göndermişti. İki zırhla kendini savunmuş, başına miğfer giymişti. Okçular tepesine okçu yerleştirmiş, Medine'nin etrafına hendek kazmıştı. Habeşistan'a ve Medine'ye hicrete izin vermiş kendisi de bizzat hicret etmiştir. Hicretinde gerekli tüm tedbirlerini almış, bineceği develeri hazırlamış, kendilerine eşlik edecek rehberi de ayarlamıştı. Medine'ye giden rotasını değiştirmiş ve mağarada saklanmıştı.²⁰ Cihada veya umre için yola çıktığında kendisi tevekkül edenlerin efendisi olmasına rağmen beraberinde azığını da götürürdü.²¹

Allah Teâlâ'nın kaderi haktır ve yürürlüktedir. Ancak kader, kâinat sisteminin tabi olduğu kanunlar çerçevesinde ve Allah Teâlâ'nın yarattığı ve evrene koyduğu sebepler muvacehesinde gerçekleşmektedir. Kâinatın işleyişi ve yükümlülük sistemi ancak böyle düzene girer. Bu yüzden bu kanun ve sebepler Allah Teâlâ'nın her şeyi kuşatan kaderinin ayrılmaz birer parçasıdır.²²

Hız. Nuh kıssası bize sebeplere sarılmamız gerektiğini ve maksada ulaşmak için bu sebepleri araştırmaya çalışmamızı öğretiyor. Özellikle de bireylerin, halkların ve toplumların karşılaştıkları zor durumlarda... Allah Hız. Nuh'u ve beraberindeki iman edenleri gemi yaptırarak ve gemi yapımını ve geminin denizlerde nasıl yürüyeceği konusundaki talimatları iyi bildirerek kurtarmıştır. Hız. Nuh ve beraberindeki müminler, bu büyük medeni yapıyı kurmalarını kolaylaştıran ilahi bilgileri kavrama konusunda olanca gayret ve çaba göstermişlerdir.

d. İkinci İnsanlık Medeniyetinin Tohumları

Hız. Nuh hayat gemisine hayvan ve kuş türlerini, günümüzde bilinen ve insanların faydalanmasına sunulan bitki türlerini yüklemişti: "*Nuh'a dedik ki: Her cinsten birer çifti yükle.*"²³ Ayet-i kerimde geçen قُلْنَا ifadesi azamet nunu'yla gelmiştir. Hiç şüphe yok ki, gerçekleşen olay önemli, büyük ve yüce bir olaydır. Bu yüzden azamet nunu'nun getirilmesi uygun oldu.

Hız. Nuh Allah Teâlâ'nın yönlendirmesiyle, beraberinde her cinsten birer çifti aldı ve gemiye yükledi. Bu ikinci insanlık medeniyetinin başlamasına ve parlama-sına sebep oldu. Hız. Nuh'un birçok konuda sebeplere sarılarak hareket ettiğini fark ediyoruz. Bunların en önemlilerinden birkaçı şöyledir:

- ✓ Allah Teâlâ'ya davet etmede kullandığı üslubunda.

²⁰ Suad Müyesser, *Akîdetü't-Tevhîd*, s. 212; Ali Muhammed es- Sallâbî, *el-Îmân bi'l-Kader*, Dâru İbn Kesîr, 4.Baskı, 2014, s. 164.

²¹ Ali Muhammed es- Sallâbî, *el-Îmân bi'l-Kader*, s. 164.

²² el-Kardâvî, *el-Îmân bi'l-Kader*, s. 165.

²³ Hûd, 11/40.

- ✓ Kendisiyle birlikte iman edenlerle ilgilenmesinde.
- ✓ Gemi yapımında.
- ✓ İnsanlık medeniyetinin tohumlarını gemiye yüklemesinde.

4. ALLAH TEÂLÂ'NIN TEDÂFU' KANUNU

Hız. Nuh tedâfu' /çekişme kanununa göre de hareket etmiştir. Bu kanun O'nunla kavmi arasında çok bariz bir şekilde kendini göstermiştir. Hız. Nuh ile O'na düşman olan kâfirler arasındaki çekişmenin birkaç sebebi vardı:

- Hız. Nuh'un da onlar gibi bir beşer olması; melek olmaması. Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: “(Allah Teâlâ'nın azabından) sakınıp da rahmete nail olmanız için, içinizden sizi uyuracak bir adam vasıtasıyla size bir zikir (kitap) gelmesine şaştınız mı?”²⁴ Hız. Nuh onlara; beşer olmanın Allah Teâlâ'dan vahyi almaya ve her şeyi bilen hikmet sahibi Allah tarafından seçilmeye engel olmadığı cevabını verdi.
- Hız. Nuh'u sapkınlık ve sefihlikle suçlamaları. Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: “Kavminden ileri gelenler dediler ki: “Biz seni apaçık bir sapıklık içinde görüyoruz. (Nûh) dedi ki: “Ey kavmim! Bende herhangi bir sapıklık yok, ben âlemlerin Rabbi tarafından gönderilmiş bir elçiyim.”²⁵ Hız. Nuh kavminin kendisini niteledikleri açık sapkınlık içinde olmayı Allah Teâlâ'nın aktardığı şu ifadeleriyle reddederek onlarla çekişti: “Ey kavmim! Bende herhangi bir sapıklık yok.” Âlûsî bu ayetin tefsirinde şöyle demiştir: Hız. Nuh onları kendi tarafına çekme gayesiyle “ey kavmim” diyerek kavmini kendine nispet ederek seslenmişti.²⁶ Âlemlerin Rabbi tarafından gönderilmiş bir peygamber olduğunu anlatmış ve kendini dört özellik ile nitelemişti:

Birincisi: Risaletle sahip olmak ve âlemlerin Rabbi tarafından gönderilmiş bir peygamber olmakla.

İkincisi: Allah tarafından kendilerini hidayete erdirecek şeyleri tebliğ etmekle: “Size Rabbimin emirlerini tebliğ ediyorum.” Yani: İbadetlerde ve muamelatta geçerli olan emir ve nehiyleri size ulaştırıyorum.

Üçüncüsü: “Ben size nasihat ediciyim.” Kur’ân-ı Kerim Hız. Nuh'un size nasihat ediyorum ifadesini وَأَنْصَحُ لَكُمْ şeklinde fiili muzariyle tabir etmiştir. Bundan murad ise, Hız. Nuh'un kavmine karşı gösterdiği büyük sabrını göstermektir. Zira onlar inatlarını tekrarladıkça Hız. Nuh da nasihat etmeyi tekrarlıyordu.

²⁴ el-A'râf, 7/63.

²⁵ el-A'râf, 7/60-61.

²⁶ Vefâ Muhammed Saîd, *Fıkhu's-Süneni'l-İlâhiyye*, s. 185.

Dördüncüsü: Hz. Nuh, kavmi arasında onların bilmediği gaybi ilimleri kavrama ayrıcalığına sahipti. Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: “*Allah tarafından sizin bilmediğiniz şeyleri biliyorum.*”

- İleri gelenlerin kibirlenmeleri ve büyüklük kompleksi. Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: “*Sana bizim ayak takımı dışında kimsenin uyduğunu görmüyoruz.*”²⁷ Nuh kavminin ileri gelenleri Hz. Nuh’a uymamalarını, kendi içlerindeki ayak takımı dedikleri zayıfların O’na uymalarıyla gerekçelendirmişlerdi. Yani: Akılsız, bilgisiz, asil olmayan, malı mülkü olmayan kişiler uyuyor sana. Böyle davranmalarının sebebi ise hakikatleri tersine çevirmelerini sağlayan kibirleridir. Ayak takımının O’na uyduğunu bahane ederek hakkı küçümsüyorlar. Gerçek şu ki hakka tabi olanlar fakir olsalar dahi asil olanlar onlardır. Asıl ayak takımı olanlar ise, insanların gözünde asil olsalar dahi hakka muhalefet eden, hakla inatlaşanlardır.
- Hz. Nuh’un getirdiği şeylerin geçmişteki atalarından duymadıkları şeyler olduğu iddiaları: “*Biz geçmişteki atalarımızdan böyle bir şey duymadık.*”²⁸
- Kendilerinden önce puta tapanlar hakkındaki bu sözleri, onlardan ya davetin başında sadır olmuş ya da onlar Hz. Âdem ile Hz. Nuh arasındaki dönemde geçmiş atalarının tevhid üzere olduklarını biliyorlardı ancak tekzip ederek ve inatlarından ötürü bu hakikati inkâr ediyorlardı. İbn Abbas’tan (r.a) rivayet edildiğine göre; Hz. Adem ile Hz. Nuh arasında on asır geçmiş ve hepsi de hak şeriat üzere idiler. Derken anlaşmazlığa düştüler ve akabinde Allah Teâlâ müjdeleyici ve uyarıcı peygamberler gönderdi.²⁹
- Hz. Nuh’u ve O’na tabi olan müminleri yalanlamaları: Allah Teâlâ Nuh kavminin Hz. Nuh ve O’na iman edenlerle çekişmeleri hakkında şöyle buyurmuştur: “*Bilakis sizin yalancılar olduğunuzu düşünüyoruz.*”³⁰ Çekişmelerinin ve peygamberleri Hz. Nuh’un davetinden yüz çevirmelerinin temelinde zanları yatmaktadır. Onların düşüncelerine göre kendi zanları, Hz. Nuh’a ve beraberindeki müminlere uymayı reddetmelerine yeterli sebeptir. Hz. Nuh’un her türlü vesileyle uzun bir zaman boyunca onları davet etmesine rağmen çok az kişi iman etmişti.³¹

Hz. Nuh objektif ve dengeli bir şekilde tedafu’ kanununa uygun hareket ediyordu. Bu çerçevede ümit ettiği Rabbinin rızasına erişmeyi başarmıştı. Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: “*Eğer Allah Teâlâ’nın insanlardan bir kısmının kötülüğünü*

²⁷ Hûd, 11/27.

²⁸ el-Mü’minûn, 23/24.

²⁹ Vefâ Muhammed Saîd, *Fıkhu’s-Süneni’l-İlâhiyye*, s. 186.

³⁰ Hûd, 11/27.

³¹ A.g.e, s. 187.

diğerleriyle savması olmasaydı elbette yeryüzü altüst olurdu. Lâkin Allah bütün insanlığa karşı lütuf ve kerem sahibidir."³² Fikirler, inançlar, kültürler, siyaset, iktisat... gibi alanlarda yaşanan çekişme ve çatışma diri kalmanın ve gelişmenin ve vesilesi, yaşamın ve devamlılığın alametidir. Bu kanun hayatı hareketlendiren unsurlardan biridir.³³ Hz. Nuh kıssasında geçerli olan hak-batıl, iman-küfür, hidayet-dalalet arasındaki çatışma kanunundan çıkarılacak ders Hz. Nuh ve beraberiindeki müminlerin kazandıklarıdır. Çünkü:

- Allah Teâlâ'nın büyük kudreti ve geçerli iradesi karşısında hiçbir şey duramaz. Mesela bu tufan tüm Allah'ı inkâr edenleri ve Hz. Nuh'u yalanlayanları yerle bir etmiştir.
- Allah Teâlâ hem dünyada hem ahirette insanları amellerine, imanlarına, iyi oluşlarına ve takvalarına göre mükâfatlandıracaktır; soylarına göre değil. İyi kul olmanın varislikle, soyla ya da hesap terazisinde birini kayırmakla alakası yoktur. Örnek olarak Hz. Nuh'un oğlu ve karısı karşımızda. Her ikisi de helak oldu.
- Tufandan kurtulanların beklentide oldukları en önemli şey güven ve bir düzen içinde olmaları ve de huzurlu olmalarıdır.
- Hz. Nuh ve diğer peygamberlerin kıssalarını ne Hz. Peygamber (s.a.v) ne de aralarında yaşadığı toplum biliyordu. Bu konu Kur'ân-ı Kerim'in icazındandır; O'nun (s.a.v) peygamberliğini doğrulamakta ve sabitkadem olmasını sağlamaktadır.³⁴
- İnsanları cehalet kaplayınca şeytan onları ayartır, Allah dışındakilere ibadeti süslü gösterir. Böylelikle putlara ve salih kulların kabirlerine taparlar.
- Davet edilenlerden sadece birkaç kişi daveti kabul edip icabet etse dahi davet etmeye sabırla deva etmek.³⁵

5. YARDIM ETME VE TEMKİN/HAKİM KILMA KANUNU

Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: "*Şüphesiz peygamberlerimize ve iman edenlere, hem dünya hayatında, hem şahitlerin şahitlik edecekleri günde yardım ederiz.*"³⁶

³² el-Bakara, 2/251.

³³ Cemâl Nassâr, es- Sünenü'l-İlâhiyye ve Devruhâ fi'l-Binâi'l-Hadâriyyi li'l-Ümme, 1. Baskı, H. 1438 /M. 2017, İstanbul, Dâru'l-Usûli'l-İlmiyye, s. 35-36.

³⁴ Vehbe ez-Zuhaylî, el-Kıssatu'k-Kur'âniyye Hidayetün ve Beyânun, Dâru'l-Hayr, Dimeşk, 1. Baskı, 1992, s. 48.

³⁵ Ebû Bekr el-Cezâirî, Kıssasul-Murselîn fi Kelâmi Rabbi'l-Âlemîn, Mektebetü'l-Melik Fehd, Medine-i Münevvere, 1420, s. 8.

³⁶ el-Mü'min, 40/51.

“Müminlere yardım etmek de bize düşer.”³⁷

“Andolsun ki, peygamber kullarımıza söz vermişizdir. Onlar mutlaka zafere ulaşacaklardır. Bizim ordumuz şüphesiz üstün gelecektir.”³⁸

Bu ve benzeri ayet-i kerimeler davete teşvik eden, bu uğurda zorluklara göğüs geren davetçi kıymetli bir peygamber yahut herhangi bir mümin olsun Allah Teâlâ'nın ehl-i imana yardım edip yücelteceğini ve bu yüceltme, zafere ulaştırma ve kuvvetlendirmenin ahiretten önce dünya hayatında gerçekleşeceğini göstermektedir. Ayrıca müminlere yardım etmenin ve onları kuvvetlendirmenin (hakim kılmanın) birçok çeşitli yönü ve şekli vardır:

- Risaleti tebliğ ve emaneti yerine getirme yönü. Tıpkı kasaba halklarına gönderilen peygamberlere verilen imkân gibi.
- Yönetime ortak olma yönü. Tıpkı Allah Teâlâ'nın Mısır'a yerleştirdikten sonra yönetimine ortak olan Hz. Yusuf'a verilen imkân gibi.
- Tevhid ehlinin iktidar koltuğuna gelmesi ve devlet yönetimini elinde bulundurması yönü. Tıpkı Hz. Davud ve Hz. Süleyman ve Mekke fethinden sonra Hz. Peygamber'e (s.a.v) verilen imkân gibi.
- Allah Teâlâ'nın dostlarına yardımı ve kâfirlerin helaki ve müminlerin kurtuluşunu mümkün kılma yönü. Hz. Nuh kıssası ve kavminin helaki gibi.

Fiziki olarak hâkim kılma, büyük zafer kazanma ve yüceltme ancak âlemlerin Rabbi Allah Teâlâ'nın nizamı, ehl-i imanın benliklerine yerleştiğinde gerçekleşir. Velev ki ehl-i imanın sayısı az olsun. Müminlerin ve hakkı kabul edenlerin sayısının çokluğuna bakılmaz. Bilakis kişilerin inandığı ilahi nizama bağlılıklarındaki dürüstlüğe, samimiyete bakılır. Varsın sayıları az veya çok olsun... İşte bu nedenle Allah Teâlâ Hz. Nuh ve O'na iman edenleri, yeryüzüne hâkim kılınmalarını gerektirecek şartları taşıdıklarından dolayı oraya hâkim kılmıştır. Hz. Nuh da bu şartlara göre nasıl hareket edeceğini biliyordu. Aşağıdaki, yeryüzünün halifesi olma ve Allah Teâlâ'nın dinini hâkim kılma şartlarını kendinde taşımıştır:

- ✓ Bütün anlamları ve cümle erkânıyla Allah Teâlâ'ya iman etmek.
- ✓ Her çeşit salih amele devam etmek.
- ✓ Tüm hayır ve iyilik türlerini yapmaya çalışmak.
- ✓ Tüm yönleriyle kulluğu gerçekleştirmek.
- ✓ Tüm çeşitleri, yönleri ve yüzleriyle şirkle savaşmak. Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: *“Allah Teâlâ sizlerden iman edip iyi davranışlarda bulunanlara,*

³⁷ er-Rûm, 30/47.

³⁸ es-Sâffât, 171-173.

kendilerinden öncekileri sahip ve hakim kıldığı gibi onları da yeryüzüne sahip ve hakim kılacağını, onlar için beğenip seçtiği dini (İslâm'ı) onların iyiliğine yerleştirip koruyacağını ve (geçirdikleri) korku döneminden sonra, bunun yerine onlara güven sağlayacağını vaat etti. Çünkü onlar bana kulluk ederler; hiçbir şeyi bana eş tutmazlar. Artık bundan sonra kim inkâr ederse, işte bunlar asıl büyük günahkârlardır."³⁹

Öğrendikleriyle amel eden salih müminlerin yeryüzüne halife olması kanunu Hz. Nuh eliyle gerçekleşmiş ve bu miras ümmetten ümmete, kuşaktan kuşağa tevarüs etmiştir. Yeryüzüne halife olma yasası Allah Teâlâ'ya ve tevhidine iman, amel-i salih, kulluğu gerçekleştirme ve şirke savaşıma esaslarıyla yürürlük kazanır. Yükselen ikinci insanlık medeniyetinin yanı sıra yeryüzünde Allah Teâlâ'nın dilediği adalet, hak gibi kavramlar gerçekleşmiş ve batıl yok olmuştur. İnsanlık olgunluğa, saadete, afiyete, özgürlüğe, haklarda eşitliğe, görevlerinin bilincinde olmaya, Hz. Nuh'un ve O'nun öğrencilerinin çağrısını yaptığı yüce değerleri hayata geçirmeye doğru olumlu adımlar atmıştı. Bu hâkimiyet, Hz. Nuh'un Allah Teâlâ'nın emirlerine ve O'na itaate sınıksız yapışması, yasaklarından kaçınması; toplumlar, halklar ve milletler arasında geçerli olan sabır, takva, sebeplere sarılma, tederrüc (aşama aşama ilerleme) gibi kanunlara riayet etmesi ve bu kanunlar muvacehesinde hareket etmesiyle mümkün olmuştur.

Din, Hz. Nuh'un hem kalbine hem organlarına hem de diline iyice yerleşmişti. Beraberindeki müminlerle büyük tufan hadisesinden kurtulduktan sonra, bütün gayretiyle Allah Teâlâ'ya yönelmesiyle artık hayatla ilgili meselelerde, insanlar arası ilişkilerde, yeryüzünü bayındır hale getirmede ve Allah Teâlâ'nın emanet olarak verdiği servetten faydalanmada hep Allah Teâlâ'nın şeriatı hâkim olmaya başlamıştı.

Bu yerleşiklik beraberinde, Hz. Nuh'un güzel bir şekilde anılması, düşmanlarına karşı muzaffer kılınması ve onlardan intikam alması, O'nun ve O'na uyanların korunması ve kurtarılmasını da taşımaktaydı. Allah Teâlâ'dan Hz. Nuh'a gelen bu temkin (yerleşiklik) Allah Teâlâ'nın selamı ve O'ndan ve tabilerinden sıkıntı ve kederin giderilmesinin akabinde verdiği bereketlerle desteklenmiş bir büyük ilahi armağandır.

³⁹ en-Nûr, 24/55.

Üçüncü Konu

İKİNCİ İNSANLIK MEDENİYETİNİ DOĞURAN ETKENLER

İkinci insanlık medeniyeti kavramı, temelde Kur'ân-ı Kerim kıssalarını derinlemesine bir analizden geçirmeye, medeniyet kavramının gerçek anlamını bulup çıkarmaya dayanır. Yine insanlığın bireysel, toplum ve millet olarak yeryüzünde Allah Teâlâ'ya kulluğu ve Allah Teâlâ'nın dilediği şekilde yeryüzünü imar etmeyi gerçekleştirme amacıyla fıkirsal, manevi, vicdani ve davranışsal özellikleriyle ilerleme kaydetmesine dayanmaktadır.

İnsanlığın uzun tarihi boyunca gidişatına dair ilahi medeniyet anlayışını en iyi tanımlayanlar peygamberler olmuşlardır. Onlar; tevhid, ibadet, değerler, imaret (bayındırlık), istihlaf (yeryüzüne halife olma); siyasi, içtimai, iktisadi, manevi, psikolojik, kültürel ve ilahi vahiyden esinlenerek oluşturulan değerler manzumesinden kaynaklı maddeten gelişme kavramlarının temelini atan büyük insanlık medeniyetlerinin öncüleridir. Bu medeniyetler hayatın iki yönünü de bünyesinde toplamıştır:

- Zanaat, ticaret, tarım ve teknik olarak, hayatın her alanını kuşatan maddi ilerleme göstergelerini;
- Manevi değerler, ahlaki kurallar, fikri üretim ve üstün edebi yaratıcılıkla bağlantılı manevi ilerleme göstergelerini.

Medeniyet, hem maddi hem manevi yönden paralel bir ilerleme kaydetmediği sürece uygarlara göre insani medeniyet olma özelliğine sahip olamaz. Çünkü medeniyet, iyi insan çıkarma hedeflerini ortaya koyduğunda ve erdemli ve ahlaki esaslara büründüğünde kaydettiği bilimsel, endüstriyel ve kültürel gelişmelerle ölçülür. Bu yüce insani medeniyet anlayışının, milletlerde ve toplumlarda peygamberlerin öncülüğünde zirveye ulaştığını görüyoruz. Örneğin;

- Hz. Nuh'un öncülüğünü yaptığı ikinci insanlık medeniyeti.

- Ya da Hz. Davud ve Hz. Süleyman dönemlerinde ortaya çıkan medeniyet.

Prof. Dr. Abdullah Muhammed el-Emîn “*er-Rû’yetü’l-İslâmiyye ve’l-Mes’ele-tü’l-Hadâriyye Dirâsetün Mukârene*” adlı çalışmasında medeniyetlerin doğuş ve çöküşüne etki eden amillere dair medeni kavramlardan, batılı bakış açısından, İslam’ın etkili olan bu amillere bakış açısından ve evrensel bakış açısıyla medeniyetler arasındaki ilişkiden söz etmiş ve şu sonuçları çıkarmıştır:

- Medeniyeti, uygarlık, gelişme ve ilerleme olarak açıklamak apaçık bir yanlışlıktır. Zira bu şekilde Allah Teâlâ gayb, kâinat ve insanla kurulan doğal alakayı belirleyen inanç sistemi yitirilir. Laik model ile İslami model arasındaki medeniyet kavramındaki ihtilafın esas kaynağı muhtemelen şöyledir: Laik model ilerlemeyi sadece maddi açıdan görür. İslam ise ilerlemeyi hem maddi hem de manevi açıdan görür. İslami medeniyet modeli, asıl itibariyle insani (insana dönüktür), temel itibariyle ise tevhididir. İslam anlayışında her ilerleme, Allah Teâlâ’nın dışında başka şeye kulluk etmekten özgürlüğe kavuşmaya teşvik eder. Bu nokta iki ayrı noktaya rehberlik eder:

a. Allah inancından uzak ve metafizik uzaklık (gayb düşüncesinden uzaklık) esasına dayalı, sadece görünen âleme yani dünyaya bağlı hareket eden; varlığa dair bilgisi, kanunları, özümlemeleri (bilgileri kendi öz malı durumuna getirme tutumları) çatışmaya dayalı suni kavramlarla sınırlı olan bazı medeniyetler bulunmaktadır: “*Onlar, dünya hayatının görünen yüzünü bilirler. Ahiretten ise, onlar tamamen gafildirler.*”¹ Böyle bir medeniyetin sonu, hak ile kaim evrensel sistemle çatışması sebebiyle yok oluş tohumlarını kendi içinden kendi eliyle taşımasıyla olur. Bunun neticesinde içte iktisadi, içtimai ve ahlaki krizler baş gösterir; savaşlar ve bilumum her şeyi yok eden türlü yok etme araçları devreye girer: “*Kendi kendilerine, Allah Teâlâ’nın, gökleri, yeri ve ikisinin arasında bulunanları ancak hak olarak ve muayyen bir süre için yarattığını hiç düşünmediler mi? İnsanların birçoğu, Rablerine kavuşmayı gerçekten inkâr etmektedirler. Onlar, yeryüzünde gezip de kendilerinden öncekilerin akıbetlerinin nice olduğuna bakmadılar mı? Ki onlar, kendilerinden daha güçlü idiler; yeryüzünü kazıp altüst etmişler, onu bunların imar ettiklerinden daha çok imar etmişlerdi. Peygamberleri, onlara da nice açık deliller getirmişlerdi. Zaten Allah onlara zulmedecek değildi; fakat onlar kendi kendilerine zulmetmekteydiler. Sonunda, Allah Teâlâ’nın ayetlerini yalan sayarak ve onları alaya alarak kötülük yapanların akıbetleri pek fena oldu. Allah Teâlâ*

¹ er-Rûm, 30/7.

ilkın mahlûkunu yaratır, (ölümden) sonra da bunu (yaratmayı), tekrarlar. Sonunda hep O'na döndürüleceksiniz."²

b. Bir de doğuşunun temelinde din olan medeniyetler vardır. Tarihî gelişimlerinde gerek güçsüz dönemlerinde gerek güçlü oldukları dönemlerinde olsun, dini yönlendirmeye bağlılıkları ve uzak kalırlarıyla, toplumsal kurumlar içinde var olup yok olmalarıyla hep çekişmeli bir şekilde bağlantı içerisinde kaldılar. Her medeniyetin kendine has bir hareket noktası vardır. Bu şu demektir: Her dini medeniyet bilgiye ilahi vahyi temel kaynak alır ve fizik ve metafizik biçimindeki her iki âleme de uygun hareket eder.

- Medeniyetin merkezinde yer alan çağdaş medeniyet, somut dayanaklarla hareket eden maddeci bir medeniyettir. Bu yüzden de öteki medeniyetlerin örnek alabilecekleri bir model olamamaktadır. Nedeni ise bize uygun olmamasıdır; bizim gerçek tabiatımızı bilmeden oluşturulmasıdır. Çünkü çağdaş medeniyet, bilimsel keşiflerin kuruntularından ve insanların şehvetlerinden, evhamlarından, teorileri ve eğilimlerinden esinlenerek doğmuştur. Bizim çabalarımızla yani insan eliyle oluşturulmasına rağmen ne çapımıza ne de şeklimize uygundur.
- Çağdaş medeniyet, somut imgelere göre hareket etme çıkmazında kıvranmasına, sadece dünyayla sınırlı olmasına ve genel sorulara cevap verememesine rağmen hala daha içinde gizli saklı kalmış ilahi nurların kalıntılarına bakarak batı medeniyetinin sonsuz bir medeniyet olduğuna karar veren kesimler var. Nedeni ise, (kor halindeki) her madde ve her yakıt (yakıldığında) aydınlık verir. Ama öteki medeniyetler ise ya yok olma ve sönme tehlikesiyle ya da zamanla batı medeniyeti içerisinde eriyip gitme tehlikesiyle karşı karşıyadır.
- Batı medeniyetini yüceltme teorisi, Francis Fukuyama tarafından ortaya atılan "Tarihin Sonu" bildirisiyle batılı medeniyet modelinin ezici üstünlüğüyle son bulana kadar gelişimini sürdürmüştür. Batı bloğunun zaferi, Sovyetler Birliği'nin yıkılması ve soğuk savaşın son bulmasıyla dünyadaki köklü çekişmeler, iktisadi ve siyasi Liberalizm'in ve Liberal Demokrasi'nin üstünlüğüyle son bulmuştur. Dolayısıyla batı medeniyeti öteki medeniyetlere egemen olduğunu ilan etmektedir. Nitekim Samuel Huntington, soğuk savaşın bitmesiyle "Medeniyetler Çatışması" şeklinde medeniyetler arası yeni bir çatışmanın doğacağını ifade etmektedir.
- Medeniyet, eğer içinde Allah Teâlâ'nın dininin insanın çalışmasına yön verdiği ve hayatın amacının ahiretle ve imtihan alanı olan yeryüzünü imarla

² er-Rûm, 30/7-11.

bağlantılı olduğu model medeniyet demekse, o zaman bu anlamıyla medeniyet, İslam'ın kendisi yahut İslam medeniyeti demektir ki; bu medeniyet dinin tamamen ortaya çıkış aşamasında üstün geleceği vaat edilen medeniyettir.

- İslam medeniyetinin, kurumlarının bağlı olduğu, kurumlarının tarihi uzantılarını belirleyen, dış dünyayla etkileşimlerini biçimlendiren ve hedeflerini ortaya koyan özü tevhittir. Sadece bu düşünce ışığında İslam ümmetinin bugününden, geçmişinden ve geleceğinden bahsedebiliriz. İslam medeniyetine asıl kimliğini kazandıran yegâne şey Allah Teâlâ'nın tevhididir. İslam medeniyetinin parçalarını birleştiren, İslam medeniyetinin bünyesine giren tüm unsurları normalleştiren; teslim alıp temizleyen tevhid inancıdır. Öyle ki tevhid inancı sayesinde İslam medeniyeti ile bütün İslami çevrelerde tevhid noktasında bir uyum hâli ortaya çıksın.³
- Medenilik, insanın yaratılışında doğuştan var olan bir özellik değildir. İnsanın, kendisini medeniliğe ulaştıracak sübjektif (şahsî) ve objektif (tarafsız) faktörlere göre hareket ederek, kendi hür iradesiyle sonradan kazandığı bir özelliştir. Bu faktörlerin başında, varlığın hakikatine dair insanın taşıdığı düşüncede ifadesini bulan fikir faktörü gelmektedir. Medenileşme hareketi fitrattan gelen dini düşünce merkezli olduğunda hayatın amacı zirvesine ulaşacaktır. Medenileşme, maddi ve manevi ilerlemeyi gerçekleştirmek adına kolektif şekilde yürütülen bir gayret olduğuna göre gerçekte varlığın hakikatini tasavvur etmeye bağlı ve hayatın amacına dönük bir gayrettir. Öyleyse medenileşme, prensibinde ve nizamında bu amaca bağlıdır ve bu amacı gerçekleştirmek için vardır. Dolayısıyla, hayatın amacına dönük açıkça bir düşüncesi olmayan bir toplumun yaşamı medenileşme düzeyine çıkamaz. Tersine ilkel bir toplum ya da ilkelliğe benzer bir toplum düzeyinde kalır.

Bu bahsi getirmek istediğimiz husus şudur: Tek başına tarafsız bir medeniyet düşünmek oldukça zordur. Yani düşüncelerini dayandırdığı, tarihi arka planı olmayan veya bir inanç ekolüne ya da mevcutta felsefesi olan bir ideolojiye dayanmayan bir medeniyet düşünmek mümkün değildir. Medeniyete fikirlerle yön veren etkenin kültür ya da düşünce olduğu göz önünde bulundurulduğunda, varlığa dair düşüncelerinin temelini oluşturan bir felsefesi olmayan bir medeniyet düşünmek de yine mümkün olmamaktadır.

Buna göre çağdaş batı medeniyetinin hareket noktası, ya insanı varlığın merkezine koyan ya da insanı ilahlaştıran bir ideoloji yahut da maddeyi ilahlaştıran ve zevk ve çıkarı amaç ve gaye edindiren pozitivist (faydacı) bir düşüncedir. Bu medeniyetin kusurunun tek kaynağı kültürel modelini kısır insan düşüncesinden alması, vahyi kendine kültürel kaynak almamasıdır.

³ Abdullah Muhammed el-Emin, *er-Rü'yetü'l-İslamiyye ve'l-Mes'eletü'l-Hadariyye*, s. 146.

Bunun tam aksine İslam medeniyetinin en bariz özelliği, ilerleyişini vahye dayanarak gerçekleştirmesidir. Öyleyse İslam medeniyeti doğru yönetime dayanan bir medeniyettir. Yukarıda geçenlere binaen diyebiliriz ki, medeniyetleri anlamaya yönelik dünya vizyonu henüz yenidir.

Hız. Nuh, Allah Teâlâ'nın kontrolü ve bereketiyle Cudi'ye inen bu neslin tüm bilimsel ve pratik alanlarında hayatın ve bu taze toplumun fikri, psikolojik, manevi, maddi, fiziki ve içtimai ihtiyaçlarını gideren yeni bir insanlık medeniyeti kurmaya muvaffak olmuştur. İkinci insanlık medeniyeti birkaç önemli husus üzere kaimdi:

- İnanç noktasında mutlak tevhid inancı üzereydi. Bu medeniyet, idaresinde ve saltanatında ortağı olmayan tek ilaha çağırıyordu. Tek ibadet edilecek olan, tek sığınılacak olan O'dur. Yücelten, alçaltan, dilediğini veren dilediğini vermeyen O'dur. Yerde ve göklerde ne varsa hepsi O'nun kudreti ve kabzasındadır.

Vahdaniyet anlayışındaki bu yüceliğin, insanlığın seviyesini kaldırmada, insanları ileri gelenlerin ve güçlülerin zulmünden kurtarıp özgürlüğe kavuşturmasında, liderler ile tabiler arasındaki ilişkiyi düzenlemede ve bakışları yalnızca âlemlerin Rabbi olan mahlûkatın yaratıcısı Allah Teâlâ'ya çevirmede büyük bir etkisi vardır. Tevhid inancının ikinci insanlık medeniyetinin oluşumunda büyük bir tesiri vardı. Onu putperestlik göstergelerinden, putperestlik kurallarından, inanç, hüküm, sanat, şiir ve edebiyat noktalarındaki putperest felsefeden kurtarmıştı.

- İkinci insanlık medeniyetinin ikinci özelliği ise ideolojik ve hedefi olan bir insanlık medeniyeti olmasıdır. İnsanlığın manevi, akli ve fiziki ihtiyaçlarını gideren bir medeniyettir. Hız. Nuh ve diğer tüm peygamberlere göre insan türü birdir. Kur'ân-ı Kerim'deki Allah Teâlâ'nın şu kavli-i şerifi de bunu ifade eder: *"Ey insanlar! Doğrusu biz sizi bir erkekle bir dişiden yarattık. Ve birbirinizle tanışmanız için sizi kavimlere ve kabilelere ayırdık. Mu-hakkak ki Allah yanında en değerli olanınız, O'ndan en çok korkanınız-dır. Şüphesiz Allah bilendir, her şeyden haberdardır."*⁴

- Muhammedî İslam çağrısı da Hız. Nuh'un, insanı ve eğilimlerini hedef seçerek inşa ettiği aynı medeniyet metoduyla yürümektedir. Bu yüzden Kur'ân-ı Kerim hak, iyilik ve şeref düzeyinde bu evrensel insanlık birliğini ilan ettiğinde, kurduğu medeniyetini halkların ve milletlerin tüm dehalarının katılabil-diği bir gerdanlık haline getirmiş; İslami fetihlerin bayrağını üzerinde dalga landırmıştır. Bu nedenle her medeniyet aynı cins ve aynı milletten olan de-halarıyla övünebiliyordu; ama İslam medeniyeti farklıdır. Çünkü İslam Me-deniyeti, medeniyetin kulesini diken tüm milletlerden ve halklardan oluşan

⁴ el-Hucurât, 49/13.

dehalarıyla övünüyor. Örneğin; Ebu Hanife, Malik, Şafi, Ahmed b. Hanbel, Halil, Sibeveyh, Kindî, Gazalî, Farabî, İbn Rüşd ve benzeri kökenleri ve bölgeleri farklı birçok kişi... Bu dehalar üzerinden İslam Medeniyeti insanlığa doğru İslami düşüncenin en müthiş ürünlerini sunmuştur.

- Hz. Nuh'un tesis ettiği ikinci insanlık medeniyetinin özelliklerinden üçüncüsü şudur: Tüm birimlerinde ve bilimsel, kanunsal, iktisadi ve ailevi faaliyetleri gibi çeşitli sahalarda ahlaki prensiplere çok üstün bir yer vermiştir. Ahlaki prensiplere birer kanun ve yürütme gözüyle bakılıyordu. Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: *“Nuh’a tavsiye ettiğini, sana vahyettiğimizi size de din kıldı.”*⁵ Tevhid ürünü olan ahlaki prensipler Hz. Nuh'un şahsında vücut bulmuş, talim, terbiye ve davranış yoluyla da etrafındakilere geçmiştir.
- Özelliklerin dördüncüsü: Bu medeniyet ilme en doğru şekliyle inanıyor: *“Ve ben sizin bilemeyeceğiniz şeyleri Allah tarafından (vahiy ile) biliyorum.”*⁶ İnancı da en açık esaslarıyla temel almış; hem akla hem kalbe hitap eden, duygu ve düşünceyi aynı anda harekete geçiren bir medeniyetti. Bu özellik peygamberlerin önderliğini yaptığı medeniyetlerin ayrıcalığı olan bir özelliktir. Medeniyetin ilerlemesinin en etkin faktörü semavi vahiydi.⁷
- Özelliklerin beşincisi: İnanç özgürlüğüne, delile ve akli, fitri, mantuki, vicdani tercih özgürlüğüne dayalıdır. Allah Teâlâ şöyle buyurur: *“(Nuh) dedi ki: Ey kavmim! Eğer ben Rabbim tarafından (bildirilen) açık bir delil üzerinde isem ve O bana kendi katından bir rahmet vermiş de bu size gizli tutulmuşsa, buna ne dersiniz? Siz onu istemediğiniz halde biz sizi ona zorlayacak mıyız?”*⁸ Din ve inanç ikna, inceleme ve iyice düşünmeyle aydınlanmış fikre dayanır; zorlama, hakimiyet altına alma ve boyun eğdirmeye oluşan fikre değil.

İkinci insanlık medeniyetinin gelişmesini sağlayan faktörler şöyledir:

1. İNANÇ FAKTÖRÜ

Hz. Nuh'un kavmine çağrı yapmaya başladığı ilk husus yalnızca Allah Teâlâ'ya ibadet etmeye çağırmaktı. Tevhid çağrısı her risaletin ve her Rabbani medeniyetin esasıdır. Hz. Nuh'un çağrısına değinen ayet-i kerimelere baktığımızda, ehemmiyetinden dolayı bütünlük düşüncesini tekrarladığını görüyoruz. Şöyle ki; bu ayet-i kerimeler öncelikle Hz. Nuh'un, Allah Teâlâ'nın azabına düşmelerinden kaygı duyduğu için kavmini yalnızca Allah Teâlâ'ya ibadete çağırmasından söz

⁵ eş-Şûrâ, 42/13.

⁶ Yusuf, 12/86.

⁷ Vefâ Muhammed Said, *Fıkhu's-Süneni'l-İlahiyye*, s. 304.

⁸ Hûd, 11/28.

etmekte: “*Andolsun ki Nuh’u elçi olarak kavmine gönderdik. Dedi ki: Ey kav-mim! Allah Teâlâ’ya kulluk edin, sizin ondan başka tanrınız yoktur. Doğrusu ben, üstünüze gelecek büyük bir günün azabından korkuyorum.*”⁹

Bu sebeple görüyoruz ki, Kur’ân-ı Kerim ikincil derece öneme sahip kavram-ları tekrarlamıyor aksine hakikati yahut edebiyatta “külli düşünce” ya da ana te-ma denilen hususu tekrarlıyor. O zaman şöyle diyoruz: Kur’ân-ı Kerim’in tekrar-ladığı olaylar önemli olan külli hakikatlerin ta kendisidir. Tıpkı inanca dair hadi-seler gibi. Çünkü inanç dinin tüm esasıdır. Dinde var olan tüm toplu ve detaylı meseleler hepsi ya doğrudan ya da dolaylı olarak akideye bağlıdır. Bu yüzden aki-de gerçekte, özel bir konumu olduğundan sürekli tekrarlanmaya ihtiyaç duymak-tadır. Bundan dolayı bu kavramın, Hz. Nuh’un kavmiyle aralarında geçen diya-loglarında, akideyi pekiştirmek ve benliklere iyice yerleştirmek adına sürekli bi-çimde tekrarlandığını görüyoruz. Tabilerinin kalplerine yerleşmiş sağlam bir inan-cı olmayan bir medeniyet olamaz.¹⁰

2. ENDÜSTRİYEL VE İKTİSADİ FAKTÖR

Bu faktör kendisini gemi yapımında gösteriyor. Allah Teâlâ Hz Nuh’a gemi yapmasını emretmiş, Hz. Nuh da emre imtisalen gemiyi kendi elleriyle yapmış. Elleriyle yapmıştı, çünkü Hz. Nuh’un gemisi tahtalardan, halatlardan ve çiviler-den oluşmuştu: “*Nuh’u da tahtalardan yapılmış, çivilerle çakılmış gemiye bindir-dik.*”¹¹ Bu demektir ki Hz. Nuh önce gemi yapımı için ana malzemeleri hazırla-mış ve denizde seyredecek hale gelecek şekilde – gemi yapımına dair kendisine vahyedilen ilahi bilgi ışığında- malzemeleri birbirine eklemişti. Geminin büyük-lüğü hakkında aktarılan İsrailiyat rivayetlere girmeyeceğiz. Bizi ilgilendiren bu ge-minin illa ki çarpan dalgalara dayanıklı olacak kadar belli bir büyüklüğü oldu-ğudur. Zira Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: “*Gemi, dağlar gibi dalgalar arasında onları götürüyordu.*”¹² Geminin görevi azaptan kurtulanların tufana maruz kal-mamak için ona binmeleri idi. Bu insanın kurtuluşunun kendi eliyle yapacağına ardından Allah Teâlâ’ya tevekkül edeceğine işaret etmektedir. Ayrıca ümmetten kendi kurtuluş gemisini kendi eliyle ve fertlerinin eliyle yapması istenmiştir. Kur-tulmak için başkasının yapacağı gemilere bel bağlamaması istenmektedir. Batıl ve zulüm tufanının, karşısında elleri bağlı boğulmayı bekler vaziyette yahut kendisi-ni boğacak ya da kurtaracak birilerini bekler vaziyette durmaması istenmektedir.

⁹ el-A’râf, 7/59.

¹⁰ el-Esâlibu’t-Terbeviyye fî Da’veti’r-Rusûl min Hilâli Sûreti’l-A’râf, s. 131.

¹¹ el-Kamer, 54/13.

¹² Hûd, 11/42.

Kendi kurtuluş gemisini elleriyle yapamayan bir ümmet helak olmaya, boğulmaya ve tufana kapılmaya mahkûmdur.¹³

Gemi yapımını iyi yapabilmeleri Hz. Nuh ve beraberindekilerin kendi ölçü ve ihtiyaçlarına göre koltuk, sandalye, kapı, pencere, merdiven ve oturmak için ev yapımı gibi çeşitli alanlarda kullanılmak üzere tahta, demir vb madenleri işlemekte mahir olduklarını göstermektedir. Peygamberlerin, öncelikli görevleri olan, milletleri yetiştirmek, onlarla ilgilenmek ve onları Rablerine kul etmeye iletmelerine ek olarak çeşitli mesleklerle ve çeşitli iktisadi ve endüstriyel faaliyetlerle meşgul oldukları bir gerçektir. Bu görev, hayatı değişik medeni yönleriyle inşa eden insan figürünü ortaya çıkarır. Hz. Nuh, gemi yapımında tahta, demir kullanmakta başı çekmekteydi. Ve bunu Rabbinden aldığı emirle yapmıştı. Hz. Nuh'un yaptığı bu gemi şunları taşıyordu:

- ✓ Hayvansal zenginliği meydana getiren çeşitli hayvan tohumlarını
- ✓ Bitkisel zenginliği meydana getiren çeşitli bitki tohumlarını
- ✓ Tüm şekil ve türleriyle kuşları
- ✓ İktisadi ve modern endüstriyel hayatın temel unsurlarını

Hz. Nuh ve beraberindekiler işe ciddiyetle ve dört elle sarılmışlardı. Endüstriyel ve iktisadi hareketleri çok güçlü ve gelişmişti. Apayrı bir medeni gelişim göstermişlerdi. Allah Teâlâ onların önündeki tüm engelleri ve zorlukları kaldırmış ve her şeyi onlara kolaylaştırmıştı: *“Denildi ki: Ey Nuh! Sana ve seninle beraber olan ümmetlere bizden selam ve bereketlerle (gemiden) in! Kendilerini (dünyada) faydalandıracağımız, sonra da bizden kendilerine elem verici bir azabın dokunacağı ümmetler de olacaktır.”*¹⁴

Ayet-i kerimde geçen *“ve seninle beraber olan ümmetlere”* ifadesinin anlamı şudur: Yani, senden sonra iman üzere kalacak olan ümmetlere de. *“Kendilerini (dünyada) faydalandıracağımız, sonra da bizden kendilerine elem verici bir azabın dokunacağı ümmetler de olacaktır.”* Yani: Onlar Allah Teâlâ'nın dünya hayatında kendilerini faydalandırdığı az bir şeyle yetinen kâfir milletlerdir. Bu Allah Teâlâ'nın kanunlarından biridir. Ardından da şakilerden olacaklardır. Böylelikle ayet-i kerimde geçen selam ve bereketler sözü her zaman ve zeminde her mümin için geçerli olur.¹⁵

Hz. Nuh'a endüstriyel, iktisadi, içtimaî ve psikolojik hayatında eşlik eden ve hayatın tüm duyularına, hislerine, geçim vasıtalarına ve güzelliklerine eşlik eden

¹³ Vefâ Muhammed Said, *Fıkhu's-Süneni'l-İlahiyye*, s. 306.

¹⁴ Hûd, 11/48.

¹⁵ Heyşûr, *Süneni'l-Kur'an fî Kiyâmi'l-Hadârât ve Sukûtihâ*, s. 183.

bereketler sadece maddi yönle sınırlı değildi.¹⁶ Bu medeniyette iktisadi hayat aldatmadan, cimrilikten, insanların eşyalarını küçümsemesinden, açgözlülükten, hırstan uzaktı. Hz. Nuh'un şeriatı iktisadî hayata hükmediyordu. Ekonomik ilişkiler Allah Teâlâ'nın dinine uygun tarzda sağlam şekilde işliyordu:

- ✓ Her hak sahibine hakkını vermek
- ✓ Ölçü ve tartıda dürüst olmak
- ✓ Helal ve haram gözetmek
- ✓ Toplumun her bir ferdinin sözlerinde, hareketlerinde ve niyetlerinde Allah Teâlâ'dan korkması

3. ÇEVRE FAKTÖRÜ

Allah Teâlâ Hz. Nuh'a yeni bir çevre, yeni bir ortam hazırlamıştı. Bunu Allah Teâlâ'nın şu kavli-i şerifinden çıkarıyoruz: “(Nihayet) “*Ey yer suyunu yut! Ve ey gök (suyunu) tut!*” denildi. *Su çekildi; iş bitirildi; (gemi de) Cûdî (dağının) üzerine yerleşti. Ve: “O zalimler topluluğunun canı cehennemde!” denildi.*”¹⁷ Çevre, insanın çeşitli münasebetlerle ilişki içerisinde olduğu dış faktörler bütünüdür.¹⁸

Kur’ânî anlamıyla çevre; üzerindeki unsurları ve hava sahasında hizmete tahsis edilmiş varlıklarıyla bütün bir yeryüzüdür. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: “*O, göklerde ve yerde ne varsa hepsini, kendi katından (bir lütufla olmak üzere) size boyun eğdirmiştir. Elbette bunda düşünen bir toplum için ibretler vardır.*”¹⁹ İkinci insanlık medeniyetinin gelişmesine yardımcı olan çevresel unsurlar: Gökyüzü, yeryüzü, su, hava, bitkiler, hayvanlar ve diğerleri... Bunlar halen daha insana boyun eğmekte, hizmetine sunulmaktadır.

Bu unsurlar Allah Teâlâ'nın yarattığı doğal halleriyle temiz ve pak; oldukça bereketli ve yeryüzünü imar etme çağrısını yerine getirmeye hazır haldedir. Hz. Nuh ve tabilerinin tufan sonrası içerisinde yaşadıkları bu çevre, bize düşünme ve değerlendirme fırsatı sunuyor. Bize Allah Teâlâ'nın bir olduğunu ve kemal sıfatlarına sahip olduğunu anlatıyor. Bu çevre, tüm tezahürleriyle insana hizmet etmek ve hayatı için gerekli olan gereçleri tedarik etmesi ve müreffeh ve güvenli bir yaşam sürmesi için Allah tarafından insanın hizmetine sunulmuştur. Bu çevrede tüm yaratılmış varlıklar insana tahsis edilmiş, onun hizmetine verilmiştir. Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: “*Yeryüzünü size boyun eğdiren O’dur. Şu halde yerin*

¹⁶ A.g.e, s. 184.

¹⁷ Hûd, 11/44.

¹⁸ Safâ Mevze, *Himayetü'l-Bietü't-Tabi'yye*, Lübnan, Suriye, Kuveyt, 1. Baskı, H. 1431/M. 2010, s. 26.

¹⁹ el-Câsiye, 45/13.

omuzlarında (üzerinde) dolaşın ve Allah Teâlâ'nın rızkından yiyin. Dönüş ancak O'nadır."²⁰ Bir başka ayet-i kerimede şöyle buyuruyor: *"Doğrusu biz sizi yeryüzüne yerleştirdik ve orada size geçim vasıtaları verdik. Ne kadar da az şükre diyorsunuz."*²¹

Hz. Nuh ve beraberindekiler etraflıca mülahaza etmeyi ve araştırmayı sürdürüyor; düşünce ve güçlerini çevreyi oluşturan bu unsurlardan istifade etmeye yoğunlaştırmış ve çevrenin kendilerine boyun eğdirilmesinin meyvelerini topluyorlardı. Hz. Nuh da Allah Teâlâ'nın vermiş olduğu semavi hidayetin ardından, yeryüzünü imar etme ve yeryüzünün halifesi olma görevini yerine getirmişti. Yeryüzünün imarı ziraat ve tarım yapmak ve inşaat yapmakla olur. İmar ayrıca çevredeki unsurlardan tüm olumlu ve ölçülü şekillerde faydalanma ve yeni şeyler üretmeyle olur.

Hz. Nuh, çağrısında yaşadığı çevreyi oluşturan unsurları iyice düşünmeye davet etmişti: *"Görmediniz mi, Allah yedi göğü birbiriyle ahenktar olarak nasıl yaratmış! Onların içinde ayı bir nur kılmış, güneşi de bir چراغ yapmıştır. Allah Teâlâ sizi de yerden ot (bitirir) gibi bitirmiştir. Sonra sizi yine oraya döndürecek ve sizi yeniden çıkaracaktır. Allah Teâlâ yeryüzünü sizin için bir sergi yapmıştır. Ki, onda geniş yollar edinip dolaşabilesiniz(diye)."*²²

Hz. Nuh'un çevreyle olan ilişkisi sevgi ve değer vermeye dayalıydı. Çünkü o biliyordu ki, yeryüzünü imar ederken ve Allah Teâlâ'nın insanın hizmetine sunduğu çevresel unsurlardan istifade ederken ibadet ediyor. Ayriyeten O ve beraberindeki müminler çevre unsurlarıyla birlikte Allah'ı tesbih ve tazim etmede ve kendilerine tevdi edilen yeryüzünü imar etme görevini yerine getirmede ortak olduklarını biliyordu. Bu görev Allah Teâlâ'nın, peygamberlerine açıkladığı ve son kitabı Kur'an-ı Kerim'de beyan ettiği kanun ve kaidelerle yerine getirilir.

Hz. Nuh çevre dostu sayılır. Çünkü değerli çağrılarıyla çevreyi küfür ve zulüm kirlerinden arındırmada katkı sağlamış, canlıları korumuş, beraberinde her çiftten ikişer tane gemiye yüklemiş böylece hayvanları ve kuşları büyük tufan baskınından korumuştur.

4. SOSYAL FAKTÖR

Yeni toplum üstün bir ilahi ahlak üzereydi. Hz. Nuh ana babasına iyi davranır, kendine uyanları sever, bağışlanmaları için dua ederdi. Allah Teâlâ buyuruyor ki: *"Rabbim! Beni, ana-babamı, iman etmiş olarak evime girenleri, iman eden*

²⁰ el-Mülk, 67/15.

²¹ el-A'râf, 7/10.

²² Nuh, 71/15-20.

erkekleri ve iman eden kadınları bağışla.”²³ Hz. Nuh kendini anne babasının ve müminlerin peygamberi olarak görüyordu. Ana-babaya iyiliğe dair bu öğretiler toplumda hâkimdi ve toplum ana babaya iyilik yaparak Allah Teâlâ’ya yakınlaşıyorlardı. Hz. Nuh’un “*iman eden erkekleri ve iman eden kadınları*” duası da müminler arasındaki şefkati ve merhameti göstermektedir. İnanç bağıydı, bu toplumun davranışlarına yön veren tek şey.

Bu yeni toplum Allah Teâlâ’ya ve ahiret gününe derinden inanıyordu. Vahyin getirdiği öğretileri -biraz günahların da bulunmasının beraberinde- ciddiyetle ve sımsıkı sarılarak tatbik ediyorlardı. Bu yeni toplum için din hayatın kendisi demekti. Öyle kıyıda köşede duran ara sıra dönüp yerine getirdikleri bir olgu değildi. Bilakis, insanların hayat kaynağı ve ruhu mesabesindeydi. Sadece doğru şekilde yerine getirmeye çalıştıkları ibadet gibi, dini vazifelerden ibaret değildi. Bilakis ahlaki yapılarında, düşüncelerinde, ilgi alanlarında, değer yargılarında, sosyal ilişkilerinde, aile ve komşuluk ilişkilerinde, ticari işlemlerinde, yolculuklarında, rızık peşinde koşarken, güvenilir ilişkiler kurmakta, güçlülerin zayıflara yardımında bulunmaları, emr-i maruf ve nehy-i ani’l-münker yapmak... gibi her alanda din hâkimdi. Tabi ki bu, toplumun tüm fertlerinin bu özellikte olduğu anlamına gelmez elbette. Zira böyle bir şey ne dünya hayatında ne de herhangi bir insan toplumunda gerçekleşmiş değildir.²⁴

Bu toplum ümmet mefhumunun hakiki anlamının en üst düzeyinin gerçekleştiği bir toplumdur. Ümmet; dil birliği, vatan birliği ve çıkar birliği üzerine bir araya gelen toplum demek değildir. Bunlar cahiliyede toplumlarını birbirine bağlayan ortak noktalardır. Zira bir toplum bu ortak noktalardan biri üzere bir araya gelse o bir cahiliye toplumu olur. Ancak ilahi anlamıyla ümmet, fertlerinin dil, ırk, renk ve ortak çıkarlara bakmaksızın akide birliğiyle birbirine bağlandığı ümmettir. Hz. Nuh toplumu da tam bir din kardeşlik esasıyla akide birliğine dayalı bir bağlantı ile birbirine bağlıydı. Bu faktör ikinci insanlık medeniyetinin sağlam ve dayanıklı temeller üzerine gelişmesine katkıda bulunmuştur²⁵

5. AHLAK FAKTÖRÜ

Yüce ahlak da akidenin önemli bir cüzüdür. Doğru akide ahlaksız olamaz. Hz. Nuh da tabilerini çeşitli metotlarla güzel ahlak üzere eğitmişti. O çok büyük bir insani mektepti. Üst düzey ahlaki bir otorite olarak kendisi, etrafındakilere

²³ Nuh, 71/28.

²⁴ *Keyfe Nektubu’t-Târih*, s. 100, özetle. Sahabe toplumuyla karşılaştırmalı ve anlamaya dayalı bir çalışma.

²⁵ *Keyfe Nektubu’t-Târih*, s. 102; Ebûbekir es-Sıddık, es-Sallabî, s. 267.

terbiye, talim ve tezkiye olarak sirayet eden tüm beğenilen hasletleri ve üstün özellikleri taşımaktaydı. Allah Teâlâ'ya samimi kulluğuyla, çok şükriyle, çok secde siyle, Allah korkusundan ağlamasıyla, sürekli dua etmesiyle, Allah Teâlâ'ya tevekkülüyle, kendini Allah Teâlâ'ya adamasıyla, işini Allah Teâlâ'ya havale etmesiyle, çok zikretmekle, tevbe etmekle, istiğfarda bulunmasıyla, iyilikseverliğiyle, ihlâsıyla, olgunluğuyla, bilgisiyle, güvenilirliğiyle, iffetli oluşuyla, azmiyle, cesaretiyle, sabrıyla, ana babaya iyiliğiyle... biliniyordu. Bu ahlaki meziyetlerin, onunla birlikte iman edenlere tesir etmesinde çok büyük katkısı olmuştu.

Ahlak Hz. Nuh'un oluşturduğu bu toplumda ikincil derecede öneme haiz bir olgu değildi ve insan davranışlarının belli bir alanıyla da sınırlı değildi. Bilakis insan davranışlarının temel sütunlarından biriydi. Nitekim ahlak, insani davranışların bütün alanlarını kuşatıcıdır. Tüm davranış biçimlerinin belli bir ahlaki özelliği var; bu özellik ise inancın ve sahih imanın pratiğe dökülmesidir. Çünkü iman sadece vicdanlarda gizli kalan duygulardan ibaret değildir; bilakis aynı zamanda dışa vuran davranışlardır. Öyle ki; bu davranışı görmediğimizde ya da aksini gördüğümüzde şöyle sorma hakkımız doğar: O halde nerede iman? Davranışlara yansımıyorsa imanın ne kıymeti kalır?²⁶

Hz. Nuh'un tabileri ibadetin bir çeşit ahlak olduğu bilinciyle yetişmişlerdi. Çünkü ibadet Allah Teâlâ'ya olan vefa borcunu ödeme, verdiği nimete karşılık şükretme, minnettar olmak, hürmet ve tazim gösterilmesi gerekene hürmet ve tazim göstermek demektir. Hepsî güzel ahlaktır. Bu yeni toplumun ahlakı Allah Teâlâ'ya imandan, ahiret gününde hayra erişme umudundan, Allah Teâlâ'nın rızasına ve sevabına nail olmaktan süzülüp gelen Rabbani bir ahlaktır.

Hz. Nuh'un da içinde bulunduğu peygamberlere nazaran ahlak kapsamlı bir şeydir. İnsanın tüm davranışlarını, tüm hislerini, tüm duygularını ve tüm düşüncesini kuşatır. Örneğin namazın bir ahlakı vardır; huşudur. Konuşmanın bir ahlakı vardır; boş sözden kaçınmaktır. Cinsel ilişkinin bir ahlakı vardır; Allah Teâlâ'nın koyduğu sınırlara ve yasaklara uymaktır. Başkalarıyla ticari ilişki kurmanın bir ahlakı vardır; cimrilik ile israf arası bir yol tutturaktır. Sosyal hayatın bir ahlakı vardır; işleri danışarak yürütmektir. Öfkelenmenin, kızmanın bir ahlakı vardır; affetmek ve bağışlamaktır. Düşmana düşmanlık beslemenin de bir ahlakı vardır; zafer kazanmaktır yani saldırıyı püskürtmektir. İşte görüldüğü üzere müminin hayatında ahlakın şekillendirmediği, yön vermediği hiçbir şey yoktur.

Allah Teâlâ tevhidi yani yalnızca Allah Teâlâ'ya ibadet etmeyi, İsra suresinin 23 ila 38'nci ayetlerinin iyi ve kötü yönlerini çizdiği bu ahlaki sistemin en tepesine yerleştirmiştir. Çünkü tevhidin esasen kendine özgü ahlaki bir tarafı vardır. Zira

²⁶ *Dirâsâtun Kur'âniyye*, s. 130 özetle.

tevhide kabul etmek, adalet, insaf ve kendine karşı dürüst olmak gibi ahlaki esaslara sahip olmaya dayanır. Ayrıca imandan yüz çevirmek de esasen ilk etapta kötü ahlaka sahip olmaya dayanıyor. Mesela; hakkı kabul etmeyi küçümsemek, kibir ve gurur yaparak peygamberlere uymayı kabul etmemek, üste çıkmak için ya da ve yalancılıkla gelenekler ve alışkanlıkları taklitten ayrılmamak için yanlış yolda aşırı tartışmacı ve kavgacı olmak gibi... Bu ve benzeri ahlaklar, sahibini helake sürükleyen ve apaçık olan hakka uymaktan alıkoyan, peygamberlerin gösterdikleri yolun her iki dünyada da saadete erıştiren yol olduğundan emin oldukları halde ondan mahrum kalmalarına sebep olan kötü ahlaklardır.²⁷

İkinci insanlık medeniyetinde ilahi terbiye hareketinin başlangıç noktası Hz. Nuh'a tabi olanların Hz. Nuh'la buluşmalarıdır. Böylelikle değişimleri ve doğru yolu bulmaları başlamış, vahyin bereketi ve Allah Teâlâ'nın inayetiyle karanlıklar dairesinden çıkıp aydınlığa kavuşmuşlardı. İman kalplerine yerleşmiş; âlemlerin Rabbi olan Allah Teâlâ'ya ibadet kavramına uygun şekilde dinleri, inançları, yeryüzünü imar etme ve yeryüzünün halifesi olma vazifeleri uğruna sıkıntılara ve musibetlere katlanan güçlü kişiler olmuşlardı.

İkinci insanlık medeniyeti bireylerini harekete geçiren önder Hz. Nuh'un bizzat kendisiydi. Şahsı, diğer insanları etkileyen ve cezbeden bir güce sahipti. Bu yüzden Allah Teâlâ, büyük tufan olayından sonra insanlığın bu yeni yolunda risalet görevi ve insanlığa rehberlik etmek için O'nu seçmişti. Allah Teâlâ O'nu sevimli, heybetli, saygın ve yüce bir şahsiyet kılmıştı. Bu nedenle daima sevilir sayılır, insanlar tarafından beğenileyle karşılanırdı. Kendisine hayranlık duyanlar etrafına doluşur, sevgi ve beğenileyle O'na uyarlardı. Bunlara bir de Allah Teâlâ'dan vahyi alıp insanlara ulaştıran bir peygamber olması da eklenmelidir. Bu da kendisine yönelen müminin duygularını şekillendirmesindeki etkisinin bir başka boyutudur. Çünkü mümin Hz. Nuh'u öteki mühim kişileri sevdiği gibi sadece şahsı yönüyle sevmiyordu. Aynı zamanda Allah katından O'nu kuşatan bu ilahi esintiden dolayı da seviyordu. İşte O'na uyanlar, Allah yolunda bu değerli peygambere Allah bağıyla memnuniyetle bağlanmışlardı. Bu nokta tüm duyguların merkezi ve tüm hissi ve davranışsal hareketlerin ana ekseniydi. Bu sevgi, davranış ve ahlak terbiyesinin anahtarıydı ve ikinci insanlık medeniyetinin ana merkezi ve hareket noktasıydı.²⁸

Ahlak faktörü ikinci insanlık medeniyetinin gelişmesinde rol alan faktörlerdendir. Bu yeni toplum Allah Teâlâ'nın şeriatının emirlerinden ve rehberliğinden ilham alarak net bir ahlaki kural üzerine inşa edilmişti. Bu, her ne kadar

²⁷ es-Sallabî, *es-Sîretu'n-Nebeviyye*, s. 115.

²⁸ *Menhecü't-Terbiyeti'l-İslâmiyye*, s.

toplumun en bariz özelliklerinden olsa da, sadece iki cinsin ilişkilerini kapsayan bir kural değildir. Bu faktör hayâ perdesini aralayan tüm fil, söz ve işaretlerden uzaktı. —çirkinliğin olmadığı bir toplum olmadığından— az biraz çirkin iş dışında çirkin işlerden de arınmıştı. Ancak ahlaki kural, kadın erkek ilişkilerinden çok daha geniş bir anlam dairesine sahiptir. Zira bu kural, siyaset, iktisat, içtima, düşünce ve ifadeyi de şekillendirir. Öyleyse hüküm Allah Teâlâ'nın şeriatının koyduğu ahlaklarla kaimdir. İnsanların toplumsal ilişkileri ise dürüstlük, güvenilirlik, samimiyet, dayanışma ve sevgiyle kaimdir. Öyleyse böyle bir toplumda ne birbiriyle alay etme, ne birbirinin kusurunu araştırma, ne söz taşımak ne de namusa iftira atmak bulunur.²⁹

Ahlakın ikinci insanlık medeniyetinin inşasındaki rolünü gösterebilir, ahlaki ruhun Allah Teâlâ'dan Hz. Nuh ve tabilerine bir mevhibe olduğunu söyleyebiliriz. Çünkü onlar, Allah yolunda birbirine sevgi ve tevhid inancı bağlarıyla bağlanmışlardı. Allah gönüllerini birleştirmiş, aralarında dostluk ve sevgi bağı oluşturmuş, karşılıklı nefreti içlerinden söküp çıkarmıştır. Bu hal onlara kuvvet ve kanun gücüyle değil içten bağlılık ve hoşnutluk yoluyla gelmişti. İşte bunlar vahyin getirdiği ve önder peygamberlerin bizzat ahlaki önderlikleriyle yerleştirdikleri Rabbanî ahlaklardır. Halkları birleştirmede ahlaki faktör rolünü kullanıyorlardı. Birlik hem fiziki hem de manevi bir güçtür. Ahlaki güç, milletlerin ilerlemesinin ve toplumların inşasının, kültürlerin ayakta durmasının ve devam etmesinin en büyük ve en etkili araçlarından. Her ahlaki değer bir güçtür. Mesela sabır güç demektir ve kahraman liderlerin özelliğidir. Zayıf kişi tahammül gücüne sahip değildir; hadiseler karşısında korkuya kapılır ve yenik düşer. Cesaret güç demektir; çünkü cesur kişi korku ve boyun eğme nedir bilmez, zulme karşı direnir. Adalet güç demektir; çünkü adalet insanın bizzat iç âleminde hak ve iyilik duygularının batıl ve kötülük duygularına üstün olduğunu gösterir. İffet de güç demektir. Çünkü iffet şehvani arzulara, hevalara ve dürtülere engel olur. İşte bütün beğenilen ahlaki değerler bu ölçüye dayandırılır. Bu ahlaki değerlerin, medeniyet tarihinin inşasında konulan unsurlar ortaya çıkmış oluyor.³⁰ Şüphe yok ki ikinci insanlık medeniyetinin doğuşunda katkısı olan ahlaki değerler vahiyden aldığı bir esasa dayalı olan sahih akideden gelmektedir.

İkinci insanlık medeniyeti ilahi kanunlarla desteklenmiş, ahlaki bağlarla ayakta duruyordu. Ahlaki sistemler, medeniyetlerde toplumsal davranışlara yön vermede ilk sırada yer almaktaydı. Medeniyetlerin yapısını, var oluş ve gelişim kanunlarını araştıran kişi, medeniyetin özünün ahlak olduğunu rahatlıkla

²⁹ es- Sallâbî, *Ebubekir es-Sıddik*, s. 268, özetle.

³⁰ Abbas Mahmud el-Akkâd, *Felsefetü'l-Kur'ân*, Matbaatu Lecneti't-Te'lîf ve't-Terceme ve'n-Neşr, Kahire, 1947, s. 25.

anlayacaktır. Her ne kadar bu hakikati ifade etmek maddi kalıplara bağlı kalanları şaşkına çevirse de, hatta ahlakın medeni ilerleme ve kenetlenme konusundaki rolü nedeniyle içlerinde müminlere karşı bir nefret peyda etse de gerçekte medeniyetin özünde ahlak vardır. Bunlara cevabımız şöyledir: Laiklik çığırta kanları bile, ahlakın medeniyet inşasındaki rolünü inkâr etmiyorlar. Hiç şüphesiz bu bile onlara çok aşikâr bir delildir.³¹ Ahlaki esas bireylerin ve toplumların psikolojik ve akli kabiliyetine bağlıdır. Medeni tarih, toplumsal hallerden ve genel medeni meselelerden söz ederken gayet açık söz eder. Söz konusu medeni tarih örneklerle ve haykıran hakikatlerle ahlaki esasların; asalet, şeref ve fedakârlık prensiplerinin, müstehcenlikten kaçınmanın, ahlaki duyarlılığın dikte ettirdiği hususlara sarılmanın gerekliliğinin, hikmet ve itidal kurallarının, düşmanlık ve sömürgeyi reddetmenin ve benzeri kavram ve karakterlerin tarih boyunca medenileşmenin temel direkleri ve tüm milletlerin ilerleme ve başarısının en temel rükünleri olduğunu ifade ediyor. Ayrıca ahlakın, toplumlar da yaşayan kahramanların, ulu kişilerin ve bilginlerin halis özelliği olduğunu da ifade ediyor. İnsanın gerçek anlamda değeri ve insani kişiliği ancak güzel ahlak ve temiz bir karaktere sahip olmasıyla mümkündür. Ahlaki değerlerin etkisi altında insani ilişkiler toplumsal ve milletsel düzeyde şekillenmiştir. Ahlaki esasın benliklerde yok olması medeniyetin çöküşüne davetiye çıkarır.³²

Ahlak faktörü ilahi kanunlardandır. Her ne kadar ahlaki esasın rolü, medenileşme konularına materyalist bakış açısıyla yaklaşanların gözünde değersiz bir konumda olsa da var olmaya devam edecektir. Bu bakış açısı birçok araştırmacı ve münevvere göre tuhaf bir bakış açısidir. Çünkü bu, ahlakın rolünü iptal edemez ve hayattaki etkisini de durduramaz. Yakın veya uzak geçmişte zayıflığa ve çözülmeye maruz kalanlar ve medeniyetleri yıkılmaya ve çökmeye yüz tutanlar, Allah Teâlâ'nın koyduğu kanunların ve en geniş adalet kurallarının gerektirdiğinin aksine davranışlar sergilemiş, bu kanunları terk etmiş, kanunlarla ve kanunlara davet edenlerle alay etmişlerdi. İşte aralarında müstehcenlik, çıkarıcılık, suçlar gibi medeni çöküş kanunları yayıldığından beri Ad, Semûd, Romalı ve Grek kıssaları... Bunlar tüm Avrupa ve Amerika'da çökmeye başlayan devletlerin kıssaları... Bu, her zaman malum trajik sonuçla biten kıssadır.³³

Materyalist medeniyetlerin kaymasının arkasındaki en büyük etken ahlaki prensipten ayrılmaları olduğu anlaşılıyor. O ahlaki prensip ki, ondan biraz ayrılmak yok olmakla yüz yüze gelmeye neden olur. Güvenli ve bereketlerle dolu

³¹ Albet Schweitzer, *Felsefetü'l-Hadâre*, Trc: Abdurrahman Bedevî, Dâru'l-Endelüs li'-Tıbbâ ve'n-Neşr, 1. Baskı, 1983, s. 3.

³² Albet Schweitzer, *Felsefetü'l-Hadâre*, s. 4.

³³ Abdullatif Şirâre, *el-Fikru't-Târîhi fi'l-İslâm*, 2. Baskı, 1983, s. 83.

medeniyet diriliği, bu gücünü birkaç etkenden almaktadır: İnançlı, endüstriyel, ekonomik, toplumsal ve tıpkı bunlar gibi bir de ahlaki olmasından alır.

Ahlak faktörünün ikinci medeniyetteki insanlığın gelişimi, liderliği ve öncülüğünde büyük bir etkisi vardı. İnsanlığın maddi ve manevi şeref ve ilerleme yapısı ancak ve ancak ahlak ve doğru edep esaslarına bağlıdır. Bu nedenle semavi dinler müminlere güzel ahlaklarla bezenmeyi ve değerlerin çökmesine yol açan ve toplumun bağlarını çözen şeyleri terk etmelerini emretmek üzere gelmişlerdir.³⁴

Hız. Nuh'un tesis ettiği değerli toplumun üstün bir edebi, yüce değerleri ve ahlakları vardı. Toplumun her bir ferdinin kendisini dokunulmaz kılan bir saygınlığı vardı. Ve bir de Allah Teâlâ'nın kanunlarından birine daha vurgu yapmak istiyorum. O da güneş ve ay tutulmaları gibi bir konuda astronomi yasalarını kavrama, olayın gerçekleşmesinden bir süre önce vuku bulacağını bildirir. Öyleyse milletlerin başına gelen hadiselerin, devletlerin ve medeniyetlerin sonlarının nereye varacağını araştırma yoluyla bilmek ve kanunları ve beşeri toplum kanunlarını önceden bilmek hususunda hiçbir tartışmaya girilmez. Bu konudaki değişmez kanunlardan biri de medeniyetlerin gidişatı konusudur. Zulmün yayılması, insanların yeryüzünde bozgunluk çıkarması milletlerin ve devletlerin harap olacağını habercisidir. Aynı şekilde iyi yola, hakka, adalete, ahlaka ve ihlâs üzere amel etmenin gereklerine sarılmak ve o doğrultuda hareket etmenin medeniyetlerin ilerlemesi ve milletlerin egemenliği için gerekli kanunlar olduğunu biliyoruz.³⁵

6. SİYASİ FAKTÖR

Siyaset, zararlı şeyleri ortadan kaldırma ve yararlı şeyleri sağlamada toplumları yönetme sanatı diye tarif edilir. Hız. Nuh da manevi, içtimai ve siyasi yönetimde çok üst düzey bir mevkiyeydi. Yeni hayatı, Allah Teâlâ'nın kendisine vahyettiği dine uygun şekilde adalet, hürriyet, eşitlik ve insan hakları ile beslenen esaslar, değerler ve prensiplere göre dizayn etmesinde kendisine yardımcı olacak tüm gerekçeler sağlanmıştı. *“Dini ayakta tutun ve onda ayrılığa düşmeyin diye Nuh’a tavsiye ettiğini, sana vahyettiğimizi, İbrahim’e, Musa’ya ve İsa’ya tavsiye ettiğimizi Allah size de din kıldı. Fakat kendilerini çağırdığın bu (din), Allah Teâlâ’ya ortak koşanlara ağır geldi. Allah dilediğini kendisine (peygamber) seçer ve kendisine yöneleni de doğru yola iletir.”*³⁶ Buna göre şeriatlar Allah Teâlâ'nın Hız. Nuh’a buyurduğu emirleriyle başlamış ve her şeriat insanoğlunun hayatında zararlı şeyleri ortadan kaldırma ve yararlı şeyleri sağlama prensibine dayanmaktadır.

³⁴ Heyşûr, Sünenü'l-Kur'ân fî Kıyâmi'l-Hadârâtı ve Sukûtihi, s. 198.

³⁵ A.g.e, s. 201.

³⁶ eş-Şûra, 42/13.

Allah Teâlâ insanlığa peygamberlik etmesi, din getirmesi ve tufandan sonra yeryüzündeki halifelik fonksiyonunu yerine getirmek için yeni bir dönem tesis etmesi adına Hz. Nuh'u seçmişti. Böylelikle beraberindeki milletlerin hayatları için gerekli işleri düzenlesin, çıkarlarına uygun şeyleri gözet sin ve isabetli görüş üzerinde söz birliği edilmiş olsun. Hz. Nuh tüm meydan okumalara ve zorluklara hikmet ve dirayetle karşı koymuştu. İnsanların haklarını koruma, zulmü kaldırma ve her birey için şeri bakış açısına uygun şekilde zorunlu ihtiyaçlarını karşılamak için çalıştı. İlahi dinin hükümleriyle dünya siyasetini ortak bir şekilde uyguladı. Toplumuna hareket kazandırdı ve onları safsatalarla değil çok değerli işlerle uğraşan ciddi bir topluma çevirdi. İnsanların işlerindeki gayret ruhunu canlandırdı, onları aktif bir şekilde çalışmaya teşvik etti. İşte bir an gelir bakarsın ki dünyevi ve uhrevi işlerindeki güzel ve saadet dolu bu hayat, toplumun hayatındaki en doğru anlamıyla ibadet ruhuna ve davranışlarına dokunur. Bu güzel ve saadet dolu hayat yalnızca farzlarla ve Allah rızası için yerine getirilen nafilelerle sınırlı değil bilakis bütün işlerde kendini gösterir. Öyleyse çalışmak özünde bir ibadettir ve ibadet ruhuyla gerçekleştirilmelidir.

Buna göre:

- Devlet başkanı halkını ibadet ruhuyla yönetir.
- Öğretmen öğrencilerini ibadet ruhuyla eğitir.
- Tüccar alışverişinde Allah Teâlâ'nın rızasını gözetir ve ticaretini ibadet ruhuyla gerçekleştirir.

Bu hususlar Hz. Nuh'un önderliğindeki ikinci insanlık medeniyetinin en önemli özellikleridir. Kuşkusuz bu medeniyet insanlık tarihinde derinlemesine bir araştırma ve inceleme isteyen örnek model olabilecek bir dönemdir. İnanç, düşünce, ibadet, ahlak ve muamelat alanlarındaki en büyük kaynaklarını yitiren ve şeytanların onları alıp uzak dalalet çöllerine doğru kapıp kaçırmasının ardından tekrar istikamet üzere yollarını çizme konusunda insanlığa yardımcı olur.

7. GÜZELLİK FAKTÖRÜ

Hz. Nuh'un çağrısı tabiatı ve bu evreni en ince ayrıntısıyla düşünmeye ve değerlendirmeye önem vermektedir. Bu, bütün peygamberlerin çağrılarının ortak niteliğiydi. Davetleri, Allah Teâlâ'nın büyüklüğünü kavramak ve yeryüzünün hazinelerini ortaya çıkarmak amacıyla sadece pratik ve deneysel yönle sınırlı değildi. Bilakis bu yönlendirme, beşeri duygu yetisini arıtma ve insanın, manevi ve ahlaki yücelik düzeyine çıkması kastıyla güzelliğe olan duyarlılığı yönüne de eşlik etmekteydi. Bu çift yönlü davet ve ikili bakış açısının insanın tüm fitri bileşenlerini harekete geçirmesi dolayısıyla Kur'an-ı Kerim de, kanunların ve toplumsal yasaların arz edilmesinde ve beyanında bu üslubu kullanmıştır. Bunların tamamı

insanı Allah Teâlâ'ya, Allah Teâlâ'nın adaletine, egemenliğine ve gücüne iman akidesini oluşturmaya doğru iletir. Yüce Allah tabiatı kendisini oluşturan öğeleriyle, kanunlarıyla ve Allah Teâlâ'nın tabiata yerleştirdiği sırlarıyla insani gelişimin ilham kaynağı olmasını dilemiştir. Bu kişi ister bir bilim adamı ister bir sanatkâr olsun... Örneğin bilim adamı, toplumsal ilerlemeyi gerçekleştirmek adına tabiatta araştırmalar, deneyler, keşifler yapar ve icatlarda bulunur. Sanatkâr ise ortaya bir sanat çıkarmak için tabiatı gözlemler, tabiattan etkilenir, onu hisseder ve sanatını ortaya çıkarmak çaba gösterir. Aşk ve sevgiyle harekete geçen duyguları, ardından kararlılığa dönüşüyor ve sezgi gücü artıyor. Böylelikle çekişme ve çatışmayla değil sevgi, dayanışma ve sempatiyle benliğin ve varlığın sırlarına uygun bir şekilde davranmak için eşyanın ötesine geçer. Nitekim bazı fikir akımları bu şekilde tanımlıyor.³⁷

Güzellik faktörü ikinci insanlık medeniyetinde peygamber ve tabiat bileşenleri düzeyinde açıkça görülüyor:

- Güzel konuşma Hz. Nuh'un davetinde kendini gösteriyor.
- Güzel ahlak, tebliğinde gösterdiği tahammülle kendini gösteriyor.
- Kavmini doğru yola iletme hususunda gösterdiği gayret güzelliği.
- Davet üsluplarının ve başvurduğu akli, mantıki ve vicdani delillerin güzelliği.
- Oğluna karşı alevlenen babalık duygusunun güzelliği.
- Mükemmel gemi yapımının güzelliği.
- Geminin mükemmel, heybetli ve görkemli bir sanat eseri oluşu güzelliği
“*Gemi, dağlar gibi dalgalar arasında onları götürüyordu*”
- Gemi içerisindeki işlerin tertipleniş güzelliği
- Allah Teâlâ'dan özür dilemenin, mağfiret ve rahmet dilemenin güzelliği “*Eğer beni bağışlamaz ve esirgemezsen, ben ziyana uğrayanlardan olurum!*”
- Mahlûkatın bu geniş evrene, evrenin verimli otlaklarına, verimli ağaçlarına ve sık ormanlarına ulaşmak için gemiden sürü halinde inişlerinin güzelliği
- Allah Teâlâ'nın şu kavli-i şerifinde “(Nihayet) “*Ey yer suyunu yut! Ve ey gök (suyunu) tut!*” denildi. Su çekildi; iş bitirildi; (gemi de) Cûdî (dağının) üzerine yerleşti. Ve: “*O zalimler topluluğunun canı cehenneme!*” denildi”³⁸ sergilenen evrensel ve ruhsal sahnede tasanın ve şiddetli sıkıntının giderilmesinin güzelliği

³⁷ el-Müslimûne ve'l-Asr, Kitâbu'l-Asr, Sayı, 14, s. 145.

³⁸ Hûd, 11/44.

Güzellik faktörünün ikinci insanlık medeniyetindeki hayatın tüm unsurlarında kendini gösterdiği görülüyor. Hz. Nuh da yüce bir insani güzellik lezzetiyle en üst düzeyde güzellik faktörüne göre hareket etmiştir. Kur’ân-ı Kerim’de ilmi ve a-kidevi gerçekleri mükemmel ve estetik dolu şekillerde ifade eden birçok ayet-i kerime vardır. Bu hakikati bilmek için estetik yönünün bu iki kutbunu bir düşünelim. Allah Teâlâ buyuruyor ki: “*Şüphesiz Allah Teâlâ tohumu ve çekirdeği çatlatandır, ölüden diriye çıkaran, diriden de ölüyü çıkarandır. İşte Allah budur. O halde (haktan) nasıl dönersiniz! O, sabahı aydınlatandır. O, geceyi dinlenme zamanı, güneş ve ayı (vakitlerin tayini için) birer hesap ölçüsü kılmıştır. İşte bu, azîz olan (ve her şeyi) pekiyi bilen Allah Teâlâ’nın takdiridir. O, kara ve denizin karanlıklarında kendileri ile yol bulasınız diye sizin için yıldızları yaratandır. Gerçekten biz, bilen bir toplum için ayetleri geniş geniş açıkladık. O, sizi bir tek nefisten (Âdem’den) yaratandır. (Sizin için) bir kalma yeri, bir de emanet olarak konulacağınız yer vardır. Anlayan bir toplum için ayetleri ayrıntılı bir şekilde açıkladık. O, gökten su indirendir. İşte biz her çeşit bitkiyi onunla bitirdik. O bitkiden de kendisinde üs tüste binmiş taneler bitireceğimiz bir yeşillik; hurmanın tomurcuğundan sarkan salkımlar; üzüm bağları; bir kısmı birbirine benzeyen, bir kısmı da benzemeyen zeytin ve nar bahçeleri meydana getirdik. Meyve verirken ve olgunlaştığı zaman her birinin meyvesine bakın! Kuşkusuz bütün bunlarda inanan bir toplum için ibretler vardır.*”³⁹

Bu ayet-i kerimeler hak ve yaratma gerçeğinin hayata tecelli eden bazı tezahürlerini gözler önüne seriyor ve yaratılışın nasıl gerçekleştirildiğine ve ölüden dirinin, diriden ölünün nasıl çıkarıldığına dikkatleri çekiyor. Bu hakikatleri kontrol altına alan en bariz alamet güzelliştir. Her mana estetik açıdan hakikati ifade eder ve hakikat bizzat parıldarcasına görünüyor. Bu ilahi yönlendirmeye estetik tarz kazandıran şey hayatın gelişmesindeki estetiğin rolünü kavramaktır. “*Meyve verirken ve olgunlaştığı zaman her birinin meyvesine bakın!*” “*Şüphesiz Allah Teâlâ tohumu ve çekirdeği çatlatandır*” Bu hakikat hayatın güzelleştirilmesinde etkin olan bir yaratma mucizesidir ve medeniyetlerin oluşturulmasında uyulması gereken olgudur.⁴⁰

İşte bu zikredilenler ikinci insanlık medeniyetinin başlangıcında etkin olan bazı faktörlerdir ve şunları gerçekleştirebilmiştir:

- ✓ Kardeşlik ve muhabbet
- ✓ Karşılıklı saygı ve sevgi
- ✓ Dayanışma ve yardımlaşma

³⁹ el-En’âm, 6/95-99.

⁴⁰ Heyşûr, Sünenü’l-Kur’ân fî Kıyâmi’l-Hadârâtı ve Sukûtihá, s. 205.

- ✓ Koruyup kollama
- ✓ Öğütlemek ve nasihatlemek
- ✓ Arınmak
- ✓ Adalet ve insaf
- ✓ Akli, mantıki, ruhsal, manevi ve maddi ilerleme

Ancak insanlık hayatı için gerekli olan asıl hedefleri gerçekleştirmiştir. Bu hedeflerin en önemlileri şunlardır:

• Allah Teâlâ'ya ibadet

*"İnsanları ve cinleri ancak bana kulluk etsinler diye yarattım"*⁴¹

• Allah Teâlâ'nın Yeryüzündeki Halifesi

*"Yine de onu yalanladılar, biz de hem onu hem de onunla beraber gemide bulunanları kurtardık ve onları (yeryüzünde) halifeler kıldık; ayetlerimizi yalanlayanları da (denizde) boğduk. Bak ki uyarılanların (fakat inanmayanların) sonucu nasıl oldu."*⁴² Allah Hz. Nuh ve O'nunla beraber kurtulanları yeniden imar etmeleri ve yeniden yaşanabilir kılmaları ve ikinci insanlık medeniyetinin inşasıyla alakalı görevlerini yerine getirmeleri için yeryüzüne halife kıldı.

Yeryüzünün İmarı

*"O sizi yerden (topraktan) yarattı. Ve sizi orada yaşattı."*⁴³ Yani sizin orayı imar etmenizi istedi.⁴⁴ Hz. Nuh ikinci insanlık medeniyeti için, yaşadığı zaman diliminde kullanılabilir olan maddi güzellikler ile insanlığın, iman ve ilahi ahlak yüklü son derece güzel seyreden gidişatında ikinci medenileşme oluşumunu sağlayan arka plandaki gerçek sebepler olan imani, manevi ve ahlaki kavramları tek çatı altında birleştirmeyi başarmıştı.

⁴¹ ez-Zâriyât, 51/56.

⁴² Yunus, 10/73.

⁴³ Hûd, 11/61.

⁴⁴ Yusuf el-Karadâvî, *el-İslam ve Hadâretu'l-Ğad*, Kahire, Mektebetü Vehbe, 1. Baskı, 1995, s. 176.

Dördüncü Konu

CARİYE (GEMİ) VE FULK-İ MEŞHÛN'DAN (DOLU GEMİ) BAHSEDEN AYET-İ KERİMELERİN TEFSİRİ

1. Allah Teâlâ şöyle buyuruyor:

“Su taşıdığı vakit, size bir ibret olmak üzere, anlayışlı kulaklar anlasın diye süzülen gemide, sizi Biz taşımışızdır.”¹

Bu hitap, Hz. Nuh'un ardından kıyamete kadar gelen tüm insanlığa Allah tarafından yöneltilmiş bir hitaptır. Hz. Nuh ile birlikte gemiye bindirilen kişilerin Hz. Nuh'tan günümüze kadar yeryüzünde yaşayan tüm insanların kendi neslin-den geldiği kökenler olduğundan, tüm insanlık muhatap alınarak böyle bir hitapta bulunulmuştur. İşte Rabbimiz tebâreke ve teâlâ tüm insanlara bir ibret ve öğüt olsun diye gemiyi zikretmiştir. Çünkü o gemi müminlerin kurtuluşuna, kâfirlerin de boğulmasına vesile olmuştur. Ayrıca belleyecek olan kulaklar bu duydukları haberleri iyice bellesin diye zikretmiştir. Ayette geçen الوعی kelimesi hafızada tutmak, bellemek manasına gelir.

الْجَارِيَّةُ / Cariye Hz. Nuh'un, Mezopotamya bölgesini basan yağmur ve çok sayıda yeryüzü kaynak suyunun fışkırmasıyla yeryüzünü basan tufan suyunun üzerinde seyreden gemisidir. Yeryüzü suyu yükselmiş, iki nehir arasında (Mezopotamya) kalan tüm bölgeyi basmıştı. Yalnızca Hz. Nuh ve kendisiyle beraber gemiye yüklediği insan, hayvan ve diğer canlılar etkilenmemişti. Arkeolog Dr. Charles Willis 1980 yılında Ararat dağının güney batısına 250 mil uzaklıkta kalan Cudi Dağı tepesinde Nuh gemisinin kalıntılarına rastlanıldığını ispatlamıştır. Cudi Dağı Türkiye'nin güneyinde uzanan sıradağlar arasında en yüksek zirveye sahip olan dağdır. Çünkü deniz seviyesinden 7 bin adımlık bir yüksekliğe sahiptir. Dağın

¹ el-Hâkka, 69/11-12.

yüzeyine çıkmış olan tatlı suların çekilmesiyle çökmüş tortulların altında geminin kalıntılara rastlanılmıştır.²

Yine, kadim birçok medeniyete beşiklik etmiş olan Dicle-Fırat arasındaki bölgede kalan ovalar, tatlı suyun taşıdığı tortulların oluşturduğu devasa bir balık şeklindeki izlerine rastlanılan ve iki nehir arasındaki alanı kaplayan tufanın bilgisini kaydetmektedir. Mezopotamya bölgesinde en az dört mevkide arkeolojik kazı çalışması yapılmıştır: Ur, Ereğ, Kış ve Şuruppak mevkilerinde. Bu tortulların ömürleri M.Ö. 3 bin ile M.Ö. 7 bin sene arasında değişmektedir. Birçok bilim ekibi art arda bu mevkilerde incelemelerde bulunmuştur: Londra'daki İngiltere Etnografya Müzesi ile Pensilvanya Üniversitesi'nin ortaklaşa gerçekleştirdikleri bir proje kapsamında R.H.Hall, Leonard Wolley gibi bilim insanları incelemelerde bulunmuşlardır. Bu çalışmalar 1922'den 1934'e kadar devam etmiştir. Binlerce kilometre karelik yatay bir alana yayılan ve ancak çok yoğun bir tufan olayı neticesinde oluşabilecek on adım derinlikte tatlı suların taşıdığı alüvyon, balçık, kum gibi tortullardan oluşan, kadim medeniyetlere ait kalıntılara rastlanılmıştır. Bu, Irak'ın kuzeyinde yer alan, ömürleri yüz bin yıllık geçmişe dayanan tortul parçalarını içeren Büyük Şanidar Mağarası olarak bilinen mağarada yapılan araştırmayla da desteklenmiştir. Ayrıca Dr. Ralph Sonecki'nin mağarada yaptığı arkeolojik çalışmada mağaranın insan kalıntılarını da içerdiği keşfedilmiştir.³

Hız. Nuh'tan sonra indirilen semavi dinlerin tamamı, insanoğluna ibret verici unsurlar barındırdığından ve fayda vermeyen şirk durumlarına düşmekten sakındırıcı öğeler barındırdığından dolayı bu tufan hadisesine dair haberleri nakletmiştir.⁴ Bunlardan geriye, insanlık tarihinde yaşanmış bu büyük hadiseye dair en gerçek bilgileri veren yegâne kaynak olan Kur'an-ı Kerim'in Nuh Tufanı'nı tarif etmesi kalıyor. Kur'an-ı Kerim bu hadiseyi onlarca ayet-i kerimede özetlemiştir ki zaten ben kitapta o ayetleri bir bir açıklamıştım.

حَمَلْنَاكُمْ فِي الْجَارِيَةِ kavli-i şerifindeki حَمَلْنَاكُمْ kelimesinde geçen zamir (كُم) Nuh tufanından sonra yaşayan tüm insanlığa döner. Çünkü "*Biz yalnız Nuh'un soyunu kalıcı kıldık*"⁵ kavli-i şerifinin de delaletiyle tüm insanlık Hız. Nuh'un soyundan gelmiştir. Boğulmaktan kurtulanlar ve diğerleri Kur'an-ı Kerim'in zahirinden de anlaşıldığı üzere O'nun evlatlarıydı. Buna göre Hız. Nuh'un ailesinin haricinde kalan Hız. Nuh'a iman eden diğer kişiler boğulmaktan kurtulmuşlarsa da onların da daha sonra soyları tükenmiş, geriye sadece Hız. Nuh'un nesli kalmıştı. Bu

² Zeğlül en-Neccâr, *Min Âyâtî'l-İ'câzi'l-İnbâiyyi ve't-Târihiyyi fi'l-Kur'âni'l-Kerîm*, 1/197.

³ Zeğlül en-Neccâr, *Min Âyâtî'l-İ'câzi'l-İnbâiyyi ve't-Târihiyyi fi'l-Kur'âni'l-Kerîm*, 1/197.

⁴ A.g.e, 1/198.

⁵ es-Sâffât, 37/77.

yaklaşım la Hz. Nuh'un, Hz. Âdem'den sonra tüm insanlığın babası olduğu anlayışı doğru olmuş olur.⁶

İbn Cerîr et-Taberî der ki: Âlimler dediler ki: Hz. Nuh ile beraber gemide olanlar O'na iman etmiş ve tabi olmuş ancak daha sonra nesilleri tükenip yok olmuş bir toplumdur. Onlardan geriye zürriyet kalmadı. Hz. Âdem'in Hz. Nuh'a kadar yaşamış olan evlatlarının dışında kalan bugün yeryüzünde yaşayan tüm insanlar Hz. Nuh'un evlatları ve O'nun zürriyetindendirler. Zira Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: *"Biz yalnız Nuh'un soyunu kalıcı kıldık"*⁷

Genetik biliminden edinilen bilgiler, atamız Hz. Âdem'den kıyamet sabahına kadar gelen tüm insanlığın, Hz. Âdem yaratıldığı andan itibaren O'nun sulbünde olduğunu, daha sonra karısı Hz. Havva'ya geçtiğini ondan da insanlığın ilk dalgasını oluşturan çocuklarına, torunlarına geçtiğini vurgulamaktadır. Hz. Âdem'in yaratılmasından on asır sonra insanlar Allah Teâlâ'nın yolundan sapmaya başlayınca Allah onlara kulu ve resulü olan Hz. Nuh'u peygamber olarak gönderdi ve gösterdiği hidayet yolunu kabul etmek kavminin çoğunluğuna zor geldi. Bunun üzerine Allah onlar hakkında takdir ettiği tufanla onları cezalandırdı ve onlardan geriye Allah Teâlâ'nın yaratılışın ilk sahnesinde yaratıp Hz. Âdem'in sulbüne yerleştirdiği genlerin toplamından bir kısım genler kaldı. Bu genlerden Hz. Nuh ve O'nunla birlikte kurtulanların sulbüne bir kısmı geçti. Böylelikle Allah Teâlâ bu sulplerden kıyamet sabahına kadar gelecek olan ikinci insanlık dalgasını yarattı.

Konumuz olan ayet-i kerimedeki hitap, Nuh tufanından kurtulmuş ve günümüze dek çoğalmasını sürdüren işte bu ikinci insanlık dalgasına yöneltilmiş oluyor. Bu ikinci dalga, genetik kodların, üreme hücrelerinin oluşumu ve eşleşmeleri yoluyla olgunlaşmaları esnasında bölünmesiyle kıyamet sabahına kadar çoğalmasını sürdürmeye devam edecektir. Üreme hücrelerinin bölünme işlemleriyle zamanda geriye gittiğimizde yeryüzünü dolduran yedi milyar insanın ve kıyamete kadar gelecek nesillerinin hücrelerindeki tüm genetik kodlar Hz. Nuh ve O'nunla birlikte kurtulanların sulplerindeki genetik şifrelere ulaşır. Buna göre hitap ikinci insanlık dalgası bireylerinin tamamına yöneliktir. Rabbimiz tebâreke ve teâlâ şöyle buyuruyor: *"Su taşıdığı vakit, size bir ibret olmak üzere, anlayışlı kulaklar anlasın diye süzülen gemide, sizi Biz taşımışızdır."*⁸

Genetik bilimi henüz yeni ortaya çıkan bilimlerden olunca –çünkü genetik kanunlar ancak 20'nci yüzyılın başlarında belirmeye başladı- ve Nuh'un gemisinin

⁶ Ömer İmân Ebubekir, *Kıssatu Nuh aleyhisselam*, s. 24.

⁷ es-Sâffât, 37/77; Ebu Ca'fer Muhammed b. Cerîr et-Taberî, *Târîhu'r-Rusûl ve'l-Mülûk* adıyla bilinen *Târîhu't-Taberî*, Dâru Sveydân, Beyrut, 1964, 1/71.

⁸ el-Hâkka, 69/11-12.

limanı ancak 20'nci yüzyılın sonlarında saptanınca, Hakka suresinin 11 ila 12'nci ayetlerindeki gözleri kamaştıran iki kıvılcım, Kur'ân'ın insan elinden çıkmış olamayacağına tanıklık eden iki sağlam bilimsel gerçeği ifade etmiş olur. Yine bu iki ayet-i kerime Allah Teâlâ'nın kitabındaki gaybî i'câz yönlerinden biridir. Çünkü mahlûkattan hiç kimse ne vahiy döneminde ne de vahiy döneminden sonraki asırlarda bu hakikatlere dair hiçbir şey bilmezdi.

Yine bu mübarek surenin 12'nci ayet-i kerimesinde Allah Teâlâ Nuh gemisinin gelecekte bulunacağını (keşfedileceğini) bildirmektedir. Bu keşif 1948 senesinde bilfiil gerçekleşmiştir. Geminin bırakılması, meydana gelen bu büyük hadisenin tüm insanlığa ibret vermesi, akıllarında tutmaları ve kulaklarına küpe olması içindir. Bu ifade Allah Teâlâ'nın kitabındaki gaybî i'câz yönlerdendir.⁹

Allah Teâlâ'nın “*Su taşıdığı vakit, size bir ibret olmak üzere, anlayışlı kulaklar anlasın diye süzülen gemide, sizi Biz taşımışızdır*”¹⁰ kavlı-i şerifinde ayet-i kerime, tufan ve tufanda seyreden gemi tablosunu çizerek, Nuh kavminin yakalanıp yok edilişlerine dikkat çekiyor. Aynı zamanda, türedikleri atalarının kurtarılışlarına değinerek onlara sunduğu nimeti hatırlatıyor. Fakat onlar bu nimete karşılık şükretmemişler ve bu büyük mucizelerden ibret almamışlar. Taşan ve azgın su üzerinde akıp giden gemi sahneleri surenin verdiği diğer sahneler ve çağrışımlarla uyum halindedir. Yine bunun gibi, “*الْجَارِيَّةُ* / cârîye” ve “*وَعِيَّةُ* / vâiye”nin ses tonu da, bu bölümdeki kafiyenin vurgusu ile uyum içinde. Şu değinideki etkinlik ne eşsizdir: “*Ki onu size bir ibret yapalım, belleyen kulaklar onu bellesin.*” Bu ifade tüm geçen uyarılar, günahıta ısrar edenlerin karşı karşıya kaldıkları sonlar, tüm geçen mucizeler, öğütler ve bu gafillerin atalarına lütfedilen Allah Teâlâ'nın bu nimetlerine rağmen; dini yalanlayan donuk kalplere ve ışıme yoksunu kulaklara etki edebilecek nitelikte bir ifadedir. Bu insanı ürperten helak edici keskin sahnelerin korkunçluklarının tümü; yalanlayanların cezalandırılışı görmelerine rağmen, yalanlayıcıların yalanladığı en büyük korkunçluğun, kıyametin korkunçluğunun yanında küçük önemsiz kalır. İnsanı ürperten boyutlarına rağmen, günahkâr kavimlerin cezalandırılışlarındaki korkunçluklar; o önemli toplama gününün sınırsız vurgusu ile kıyaslandığında sınırlı önemsiz kalacaklardır kuşkusuz.¹¹

Okuyucu kardeşim Hakka suresini başından itibaren bir oku! İnsanlığın ve insanlığının başına gelmiş dehşetli ve çok ilginç şeyler göreceksin!

2. Allah Teâlâ şöyle buyuruyor:

⁹ Zeğlûl en-Neccâr, *Min Âyâtî'l-İ'câzî'l-İnbâiyyi ve't-Târîhiyyi fi'l-Kur'âni'l-Kerîm*, 1/199.

¹⁰ el-Hâkka, 69/11-12.

¹¹ *Fî Zilâli'l-Kur'ân*, 6/3679.

وَأَيَّةٌ لَهُمْ أَنَّا حَمَلْنَا ذُرِّيَّتَهُمْ فِي الْفُلِّ الْمَشْحُونِ - *“Onlar için bir ayet de, onların çocuklarını dolu gemide taşımamızdır.”*¹²

Ulûhiyetin hakikati, mahlûkatı yaratan ilahi kudretin serbestiyeti, bu hususların yeniden dirilmenin imkânına ve kesin olacağına şahitlik etmesi konusunda delil alınması için zikredilen, göz kamaştırıcı evrensel ayet-i kerimelerden biri olan Yasin suresindeki bu ayet-i kerimede Rabbimiz şöyle buyuruyor: *“Onlar için bir ayet de, onların çocuklarını dolu gemide taşımamız.”*

Bu ayet-i kerimede ki hitap tüm insanlardır. Daha önce yaşamış ve tufandan sonra günümüze dek yaşamış ve ölmüş, şuan yeryüzünün dört bir tarafını dolduran ve bizden sonra kıyamet sabahına kadar gelecek olan milyarlarca insanın tümü, Allah Teâlâ'nın kulu ve peygamberi Hz. Nuh'un sulbünde bir şekilde bu dolu gemide taşınmışlardır. Hz. Âdem'in ikinci insanlık dalgasından olan ve en son gelecek olan kişiye kadar devam edecek tüm soyu Hz. Nuh'un gemisindeydi. Buna göre, Hz. Âdem'in soyundan gelen bu peygamber ve O'nunla birlikte gemide olanlar, Nuh kavminin bütün kâfirlerinin tufanla birlikte yok oluşlarından sonraki insanlığın ikinci babalığını temsil ediyorlar.¹³

Bizden sonra kıyamete kadar yaratılacak olan milyarlarca insanın tamamı, yaratıldığı andan itibaren babamız Hz. Âdem'in sulbündeydi. Genetik biliminden elde edilen bilgiler Âdemoğlunun tamamının, babaları Âdem'in yaratıldığı andan itibaren sulbünde olduğu hakikatini pekiştirmektedir. Yani üreme hücrelerinde şekillenmiş olan, Rabbimizin, babamız Hz. Âdem'in sulbündeki hassas bir yerde yarattığı genetik şifresindeydiler. Sulp meselesinde Allah Teâlâ'nın babamız Hz. Âdem'i yarattığı aynı nefisten yaratılan annemiz Havva'nın da payı vardır. Çünkü Allah Teâlâ her şeyi çok net bir ikilikle yaratmıştır. Öyle ki yalnızca Allah Teâlâ mutlak vahdaniyetle tüm mahlûkatın üstünde olsun. Ardından Rabbimiz Allah Teâlâ insanoğlu arasındaki çiftliliği hayat kanunlarından biri, çoğalma ve yeryüzünü imar etme sebebi kılmıştır. İşte bu nedenle yaratan, yüce olan, hikmet sahibi ve her şeyi bilen Allah Teâlâ, insanın genetik şifresini hücrelerinin çoğunluğuna yerleştirmiştir.¹⁴

Babamız Hz. Âdem'in sulbünde olan ilk genetik rezervden bir cüz, Hz. Nuh'un ve O'na iman eden ve O'nunla birlikte kurtulanların sulbüne intikal etti. İşte bu cüz Nuh tufanından sonra kıyamete kadar insanlığın yaratıldığı ve yaratılmaya devam ettiği ikinci genetik rezervi oluşturuyor. Bu yüzden Allah Teâlâ Hz. Nuh'tan sonra gelen insanlara hitaben şöyle diyor:

¹² Yasin, 36/41.

¹³ Zeğlûl en-Neccâr, *Min Âyâtî'l-İcâzî'l-İnbâiyyi ve't-Târihiyyi fi'l-Kur'âni'l-Kerîm*, 1/200.

¹⁴ Zeğlûl en-Neccâr, *Min Âyâtî'l-İcâzî'l-İnbâiyyi ve't-Târihiyyi fi'l-Kur'âni'l-Kerîm*, 1/201.

“Onların zürriyetlerini dopdolu bir gemide taşımamız da onlar için büyük bir ibrettir.”¹⁵

“Şüphesiz, su bastığı vakit sizi gemide biz taşıdık.”¹⁶

“(Ey) Nuh ile birlikte (gemide) taşıdığımız kimselerin nesli! Şunu bilin ki Nuh, çok şükreden bir kul idi.”¹⁷

Bu üç Kur’ân ayeti şu anlama gelmektedir: Hz. Nuh’un ve tufan afetinden kurtulan beraberindeki iman edenlerin ve kıyamet gününe kadar gelecek olan ikinci insanlık döneminin tüm fertleri o dolu gemideydi. Yani Hz. Nuh’un gemisindeydi. Bu hakikatin ancak 20’nci yüzyılın başında genetik biliminde görülen fevkalade ve müthiş bir ilerlemeden sonra düşünülmesi mümkündür. Kur’ân-ı Kerim’de bu hakikate zımnî işaret edilmiştir. Bu hakikatin Allah Teâlâ’nın mahlu-katı arasındaki ayetlerinden biri olduğuna vurgu yapılması Kur’ân-ı Kerim’in bir beşer ürünü olamayacağına aksine yaratan Allah Teâlâ’nın keliması olduğuna; son peygamber Hz. Muhammed’in (s.a.v) Kur’ân-ı Kerim’i peygamberlik yoluyla aldığına tanıklık eder. Ayrıca Yasin suresinin 41’nci ayeti kerimesinin Allah Teâlâ’nın kitabındaki bilimsel ve gaybî icaz yönlerinden biri olduğuna da tanıklık eder. *“Onların zürriyetlerini dopdolu bir gemide taşımamız da onlar için büyük bir ibrettir. Onlar için, bunun gibi binecekleri başka şeyler de yarattık. Dilesek onları suda boğarız. O zaman ne onların imdadına koşan olur, ne de onlar kurtarılırlar. Ancak bizim tarafımızdan bir rahmet ve belli bir zamana kadar dünyadan faydalandırmamız müstesnadır.”¹⁸*

Hz. Nuh’un uzun ömrünün ve kavmiyle girdiği çetin mücadelenin ve bunları takip eden büyük hadislerin ardından Allah Teâlâ Hz. Nuh’un kıssasını Sâffât suresindeki şu kavli şerifleriyle sonlandırıyor:

“Sonradan gelenler içinde ona iyi bir nam bıraktık. Bütün âlemlerden Nuh’a selam olsun! İşte biz iyileri böyle mükâfatlandırırız. Zira o, bizim inanmış kullarımızdan idi. Nihayet ötekileri (inanmayanları) suda boğduk. Şüphesiz İbrahim de onun (Nuh’un) milletinden idi.”¹⁹

➤ Ayetlerin Açıklaması

“وَتَرَكْنَا عَلَيْهِ فِي الْآخِرِينَ - Sonradan gelenler içinde ona iyi bir nam bıraktık.”

¹⁵ Yasin, 36/41.

¹⁶ el-Hâkka, 69/11.

¹⁷ el-İsrâ, 3.

¹⁸ Yasin, 36/41-44.

¹⁹ es-Sâffât, 37/79-83.

Yani, Allah Teâlâ Hz. Nuh'un, kendisinden sonra kıyamete kadar gelecek tüm milletlerden insanlar arasında güzel anılmasını sağlamıştır. Allah Teâlâ'nın muhsin kulları hakkındaki kanunu dünyadan göçüp gittiklerinde kıyamete kadar güzel anılarını diri tutmaktır.

سَلَّمَ عَلَى نُوحٍ فِي الْعَالَمِينَ - “*Bütün âlemlerden Nuh’a selam olsun!*”

İbn Cerir bu ayetin tefsirinde şöyle der: Allah Teâlâ’dan Hz. Nuh’a bütün âlemler içerisinde hiç kimsenin O’nu kötü anmayacak şekilde bir güvenlik sağlaması demektir.²⁰

Kuşkusuz Allah Teâlâ kavmini uzun zaman Allah Teâlâ’ya davet yolunda karşılaştığı eziyetlere katlanmasına karşılık olarak O’nu yüksek bir konuma yükseltmiştir. O Allah yolunda eziyetlere maruz kalan ilk kişidir. Hz. Nuh, Allah yolunda eziyete maruz kalanlara Allah Teâlâ’ya davet yolunda herşeyden fedakarlık etme yolunu açmıştır. Bunda şaşılacak bir durum yoktur. Çünkü O beş ulü’l-azm peygamberin ilkidir.²¹

Allah Teâlâ Hz. Nuh’un zürriyetini yeryüzünü imar edecekler olmalarını ve Hz. Nuh’un anısının ahir zamana kadar gelecek nesiller arasında kalıcı olmasını takdir etmiştir. “*Sonradan gelenler içinde ona iyi bir nam bıraktık.*” Çarpan kalplerde ihsanına karşılık olmak üzere, Nuh’a Allah Teâlâ’nın selâmı tecelli eder. Allah Teâlâ’nın selâmından ve hayat boyu anıldıktan sonra geriye, mükafat olarak ne kalır ki?²²

إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ - “*İşte biz iyileri böyle mükâfatlandırırız.*”

Bu ayet-i kerime Hz. Nuh’un Allah Teâlâ’ya kulluğu yerine getirmekte nihai dereceye ulaşmış, ihsan derecesine çıkmış olduğunu gösteriyor. İhsan da Hz. Peygamber’in (s.a.v) bildirdiği üzere: “*Allah’ı görür gibi ibadet etmendir. Her ne kadar sen O’nu göremesen de O seni görür*” demektir.²³ Hz. Nuh keramet tacını giymiş olarak bu dünyadan ayrılmıştı. Bununla muhsin kullara ihsanlarına karşılık verilen mükafaat hususunda örnek olmuştur.²⁴

Râzî der ki: Bunun manası şudur: “Biz, Nuh’a, dünyayı O’nun zürriyeti ile doldurmak ve O’nun güzel yâdını bütün insanların diline yerleştirmek gibi güzel ve yüce hususiyetleri, ancak O bir muhsin kişi olduğu için tahsis ettik.” Daha sonra O’nun muhsin oluşu, O’nun Allah Teâlâ’nın mü’min bir kulu olmasına bağlanmıştır ki, bundan maksat da derecelerin en büyüğünün ve makamların en

²⁰ Tefsiru’t-Taberî, 21/60.

²¹ Ömer İman Ebubekir, *Kıssastu Nuh aleyhisselam*, s. 81.

²² *Fî Zilâli’l-Kur’ân*, 5/2991.

²³ Buhâri, Had. No: 48; Sahih-i Müslim, Had. No: 9.

²⁴ Ömer İman Ebubekir, *Kıssastu Nuh aleyhisselam*, s. 82.

kıymetlisinin, Allah Teâlâ'ya iman edip O'na taat için inkiyat etmek olduğunu beyan edip açıklamaktır.²⁵

إِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ – “Zira o, bizim inanmış kullarımızdan idi.”

Bu cümle önceki cümlelerin gerekçesi mesabesindedir. Yani Hz. Nuh, bu yüce makamları, O'nu Allah Teâlâ'nın mümin kullarından biri kılan imanla vasıflanması sayesinde elde etmiştir. Allah Teâlâ özel kullarını çoğu zaman sahip oldukları imanla över. İşte, Hz. Nuh da kendinde imanı gerçekleştirmiş, kendini bu imanı yaratılanlar arasında yaymaya adanmış ve bu sayede Allah katındaki en üstün ve en yüce derecelere ulaşmıştır.

ثُمَّ أَعْرَفْنَا الْأَخْرِينَ – “Nihayet ötekileri (inanmayanları) suda boğduk.”

Bu da önceki nimetlere ek bir nimettir. Allah Teâlâ bu ayet-i kerimede, Hz. Nuh'a ve O'na iman edenlere; Hz. Nuh'a eziyet eden, yoluna taş koyan, hayatları boyunca Hz. Nuh'un daveti yolunda ayağına takılan taş olmuş tüm düşmanlarını boğdurmakla nimet verdiğini bize bildirmektedir. Allah Teâlâ Hz. Nuh'a iman edenlerin sadırlarına şifa olacak şekilde düşmanlarına azap indirerek Hz. Nuh'u düşmanlardan rahata kavuşturmuştur. Öyle ki, daha dünkü düşmanları, ibret alacaklar için birer ibret tablosu olmuşlardı. Artık hak davetçileri ile batıla davet edenler arasındaki çetin mücadele, inatçılar için hiç hesaba katmadıkları bu acıklı sonla sona ermiş.²⁶

Bu, sadece Hz. Nuh ve kavmi için geçerli bir husus değildir. Bilakis, bütün müminleri galip kılmak üzere, Allah Teâlâ'nın, asla değişmeyecek kesin surette kendine verdiği bir sözdür. Öte yandan tüm yalanlayanları vaktini şaşmaz bir azapla tehdit etme anlamı da taşır. İşte bunlar Allah Teâlâ'nın, kulları arasındaki hiçbir zaman değişmez ve dönüşmez kanunlarıdır. Allah Teâlâ buyuruyor ki: “*Andolsun ki, biz senden önce kendi kavimlerine nice peygamberler gönderdik de onlara açık deliller getirdiler. (Onları dinlemeyip) günaha dalanların ise cezalarını hakkıyla vermişizdir. Müminlere yardım etmek de bize düşer.*”²⁷

وَإِنَّ مِنْ شِيعَتِهِ لَإِبْرَاهِيمَ – “Şüphesiz İbrahim de O'nun (Nuh'un) milletinden idi.”

Allah Teâlâ bu metni, Hz. Nuh'un getirdiği inançların ve hükümlerin Hz. Nuh'un ardından Hz. İbrahim'e kadarki asırlarda bazı kalıntılarının bozulmadan kaldığını ve Hz. İbrahim'in kavmi arasında putperestliğin yayılmış olmasına rağmen, bu kalıntıları öğrenip iman ettiğini gösteren ifadeyle nihayetlendirmiştir. Hz. İbrahim, Allah O'nu henüz peygamber olarak seçmeden ve kavmine

²⁵ Tefsîru'r-Râzî, 13/130.

²⁶ Ebubekir, Kıssastu Nuh aleyhisselam, s. 82.

²⁷ er-Rûm, 30/47; A.g.e, 83.

göndermeden önce Hz. Nuh'a imanından ve tebeiiyetinden dolayı zamanına kadar bozulmadan gelmiş bu kalıntılara uymuştu. Zira Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: “*Şüphesiz İbrahim de O'nun (Nuh'un) milletinden idi.*” Bu ayet-i kerime, Hz. Nuh ile Hz. İbrahim arasındaki akide, davet ve yol bağlantısını ortaya koyuyor. Zira Hz. İbrahim de, iki peygamber ve iki peygamberlik görevi arasında geçen onca zamana rağmen Hz. Nuh'un milletindendi. Çünkü aralarındaki bağ, biraraya geldikleri, bağlandıkları ve ortak yürüttükleri tek bir ilahi sistemdi.²⁸ Ayette geçen *إِنْ* ve müzehlaka lam'ı (yani *لَا يُزْهِمُ* kelimesinin başındaki lam) ve isim cümlesi getirmekle Allah Teâlâ, Hz. İbrahim'in Hz. Nuh'un milletinden yani O'nun inancından ve şeriatından olduğuna dikkat çekmiştir.²⁹

²⁸ *Fî Zilâli'l-Kur'ân*, 5/2993.

²⁹ *Nûh aleyhisselam ve Kavmuhu fi'l-Kur'âni'l-Mecîd*, s. 148.

Beşinci Konu

HZ. NUH'UN VASIYETİ, VEFATI VE KISSASINDAN ÇIKARILAN BAZI ANLAMLAR

Abdullah b. Ömer (r.a.)'in şöyle dediği rivayet edildi: Rasûlullah (s.a.v.) yanındaydık. Omuzuna üzerinde ipekten bağlar bulunan çizgili bir cübbe giymiş olan bedevi bir adam geldi ve şöyle dedi: “Bilesiniz ki bu arkadaşınız (yani Rasûlullah s.a.v), süvari oğlu süvari olan herkesi (yüksek mevkilerde bulunanları) alçaltmış, çoban oğlu çoban olan (aşağı tabakadaki) herkesi yüceltmıştır.

Rasûlullah (s.a.v.) onun cübbesinin yakasını tutarak: “*Senin üzerinde akılsızların elbisesini görmekteyim*” dedi ve sonra sözünü şöyle sürdürdü: “*Allah Teâlâ'nın peygamberi Nuh, vefat edeceği esnada oğluna şöyle dedi: “Sana bir vasiyette bulunacağım. Sana iki şeyi yapmanı emrediyorum. Ve iki şeyi yapmanı da yasaklıyorum: “Lâ ilahe illallah” demeni emrediyorum. Yedi kat gökle yedi kat yer, terazinin bir kefesine; “Lâ ilahe illallah” sözü de terazinin diğer kefesine konulsa, “Lâ ilahe illallah” kefesi ağır gelir. Şayet yedi kat gölde yedi kat yer, dağınık halkalar olsalar, “Lâ ilahe illallah” ile “Sübhanallahi ve bi-hamdihi” kelimeleri, bu halkaları bir araya getirip birleştirir. Çünkü bu cümlelerde her şeyin bağı vardır. Yaratıklar bunlarla rızıklandırılırlar.*

“Allah Teâlâ'ya ortak koşmayı, kibri sana yasaklıyorum,” Dedim ki - veya denildi ki: “Ey Allah Teâlâ'nın Rasûlü! Allah Teâlâ'ya ortak koşmanın ne demek olduğunu biliyoruz. Ya şu ‘kibir’ nedir? Birimizin güzel ipli bir çift ayakkabısının olması kibir midir?”

Resûlullah (s.a.v): “Hayır” dedi.

“Birimizin giydiği güzel bir elbisesinin bulunması kibir midir?” dedim.

Resûlullah (s.a.v): “Hayır” dedi.

“Birimizin binmekte olduğu bir bineğinin bulunması kibir midir?” dedim.

Resûlullah (s.a.v): “*Hayır*” dedi.

“Birimizin meclisinde oturup kendisiyle sohbet eden arkadaşlarının bulunması kibir midir?” dedim.

Resûlullah (s.a.v): “*Hayır*” dedi.

“Peki ya kibir nedir?” dedim.

Resûlullah (s.a.v): “*Hakkı tanımamak ve insanları horlamaktır*” dedi.

İbn Kesir, bu hadisin isnadı sahihtir, dedi.¹

Hız. Nuh kavmini 950 sene davet ettikten sonra vefat etti. Tarihçiler Hız. Nuh’un vefat yaşı konusunda ihtilaf etmişlerdir. Kur’ân-ı Kerim de bu konuda herhangi bir bilgi arz etmemiştir. Denildiğine göre, Hız. Nuh Mescid-i Haram’a defnedilmiş. Yine denildiğine göre, yaşadığı bölge olan Karak Nuh bölgesine defnedilmiştir.² Ancak bu söylentilerin delili bulunmamaktadır.

Rivayet edildiğine göre bu kadar uzun bir ömür sürdükten sonra Hız. Nuh’a: “Dünyayı nasıl buldun?” diye sorulmuş O şöyle cevap vermiştir: “*Dünyayı iki kapılı bir ev gibi buldum. Bir kapıdan girdim diğerinden çıktım.*”³

İşte bununla birlikte Allah Teâlâ’nın tevfiği, yönlendirmesiyle, ihsanı, nimet ve rahmetiyle kitabı bitirmiş bulunmaktayız. Değerli okurumu Hız. Nuh kıssasından çıkarılan şu 3 anlama dikkat çekmeye davet ediyorum:

BİRİNCİ ANLAM

Aklını ve fikrini kuvvetlendirmek. Allah Teâlâ buyuruyor ki: “*Bu kıssayı anlat belki tefekkür ederler.*”⁴ Kur’ân kıssalarının hedefi insanları düşünmeye ve öğüt almaya sevketmektir. Çünkü akıllarını ve kalplerini Kur’ân kıssalarında işittikleri hadiselerle açmaları, helak olanların başlarına gelenlerden ibret çıkarmaları ve salih kişilere uymaları esastır. Düşünmek, Kur’ânî bir görev, İslamî bir farizadır; düşünmeyi ihmal etmek asla doğru değildir. Geçmişlerin başına gelenleri düşünmeyen, ibret çıkarmayan kişinin hem kalbi hem aklı hem de basireti kördür.⁵ Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: “*Nitekim, birçok memleket vardı ki, o memleket (halkı) zulmetmekte iken, biz onları helâk ettik. Şimdi o ülkelerde duvarlar, (çökmüş)*

¹ el-Bidâye ve’n-Nihâye, 1/280; Ayrıca bkz: Ebu Üsâme Selim el-Hilâlî, *Sahîhu’l-Enbâi’l-Müsened min Sahîhi’l-Enbiyâ*, 1/2281.

² Abdullah Muhammed, *Ulû’l-Azm mine’r-Rusûl Nuh aleyhisselam*, s. 49.

³ Osman Hamis, *Fe bi-Hüdâhum İktedih*, s. 49.

⁴ el-A’râf, 7/176.

⁵ el-Hâlidî, *el-Kıssasul-Kur’ânî*, 1/33.

tavanların üzerine yıkılmıştır. Nice kullanılmaz hale gelmiş kuyular ve (ıssız kalmış) ulu saraylar vardır. (Sana karşı çıkanlar) hiç yeryüzünde dolaşmadılar mı? Zira dolaşsalar da elbette düşünecek kalpleri ve işitecek kulakları olurdu. Ama gerçek şu ki, gözler kör olmaz; lâkin göğüsler içindeki kalpler kör olur.”⁶

İKİNCİ ANLAM

Geçmişlerin başına gelenlerden ibret almak ve ders çıkarmak. Akıl ve basiret sahipleri yalnızca bunlardan ibret alır. Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: “*Andolsun onların (geçmiş peygamberler ve ümmetlerinin) kıssalarında akıl sahipleri için pek çok ibretler vardır.*”⁷

Bu ayet-i kerime Yusuf suresinin son ayetidir ve surede anlatılan Yusuf kıssasını yorumlamakta ve kıssanın zikredilmesindeki hedefi açıklamaktadır. O hedef ise ne teselli vermek ne hikaye lezzeti vermek ne de tarihsel bilgi vermektir; yalnızca ibret çıkarmayı sağlamak ve öğüt vermektir.⁸

Kur’ân kıssalarından ancak ince zekalı olan, akıllarını ve duyularını güzel kullanabilen parlak basirete sahip; her gördüklerinden, işittiklerinden, okuduklarından ve incelediklerinden istifade eden akıl sahipleri ibret çıkarır. Bu uyanık kullar, geçmiş ümmetlerden bahseden Kur’ân kıssalarını işittiklerinde ya da okuduklarında ibret çıkarırlar. Kur’ân kıssalarındaki olumlu yönler onlara rehber olur, ders verir. Kıssaalarda anlatılan peygamberlere ve onlara tabi olan ve bildikleriyle amel eden salihlere uyarlar. Kur’ân kıssalarındaki kafirlerin durumlarıyla yansıtılan olumsuz taraflar ise onları sakındırmaya yarar. Onları kafirlerin yolundan gitmekten, kafirlerin başına gelenlerin onların da başına gelmesinden alıkoyar. Ancak gafiller, umursamazlar Kur’ân kıssalarından ibret çıkarmazlar. Ayetleri okurken onlardan yüz çevirirler. Çünkü akılları bozuk, basiretleri ise kapalıdır.

ÜÇÜNCÜ ANLAM

Allah Teâlâ Kur’ân kıssalarını aktarmakla Hz. Peygamber’in (s.a.v), ashabının, etbainın ve tüm zaman ve mekanlarda gelecek olan ümmetinin kalplerini tatmin etmeyi dilemiştir. Bu irade Allah Teâlâ’nın şu kavli-i şerifinde açıkça geçmektedir: “*Peygamberlerin haberlerinden senin kalbini (tatmin ve) teskin edeceğimiz her haberi sana anlatıyoruz. Bunda sana gerçeğin bilgisi, müminlere de bir öğüt ve bir uyarı gelmiştir.*”⁹

⁶ el-Hacc, 22/45-46.

⁷ Yusuf, 12/111.

⁸ el-Hâlidî, *el-Kıssatu'l-Kur'ânî*, 1/33.

⁹ Hûd, 11/120.

Bu ayet-i kerime Hûd suresinin son ayetlerindendir. Surede zikredilen bir grup peygamberin kıssasına yorum niteliğinde gelmiştir. Surede şu kıssalar zikredilmiştir: Hz. Nuh kıssası, Hz. Hûd kıssası, Hz. Salih kıssası, Hz. İbrahim kıssası, Hz. Lut kıssası, Hz. Şuyab ve Hz. Musa kıssaları.

Kıssalar zikredildikten sonra sıra kıssaların zikredilmesinin hedefini anlatmaya geldi: *“Peygamberlerin haberlerinden senin kalbini (tatmin ve) teskin edeceğimiz her haberi sana anlatıyoruz.”* Kur’ân-ı Kerim’de anlatılan peygamber kıssaları Hz. Muhammed’in (s.a.v) gönlünü teskin etmek içindi. Çünkü Allah Teâlâ’ya davet ve peygamberlik mesleğinde yalnız değildi. Bu yolda O’ndan önce çok kıymetli peygamber kardeşleri gelip geçmişti. O da onların karşılaştıkları zorluklarla karşılaşacak; O da onların işittiklerini işitecek; O da onlar eziyet edildikleri gibi eziyete maruz kalacak. Öyleyse O’na da düşen onlar galip geldiği gibi O’nun da galip gelmesi için o peygamberlerin yaptığı gibi sabretmek ve tahammül göstermektir.

Hiç kuşku yok ki, peygamber kıssaları Hz. Peygamber’in (s.a.v) hak üzere, kafir düşmanlarının ise batıl üzere olduğuna, kendisinin üstün ve galip geleceğine, getirdiği dinin yücelip yayılacağına ve düşmanlarının yenilip hüsrana uğrayacağına dair yakinini arttırıyor. Kur’ân kıssaları Resûlullah’ın (s.a.v) ashabının da hak üzere oldukları, davetin galip geleceğine, düşmanlarla karşı karşıya gelme ve onlara meydan okuma kuvvetine sahip olma doğrultusunda onların da kaplerini teskin etmeye yarıyordu.

Kur’ân kıssaları – ki bunlardan biri de Nuh kıssasıdır - terbiye, davet, ıslah çalışması, cihad ve düşmanla karşı karşıya gelme konularında Resûlullah’ın (s.a.v) yolunda yürüyen herkes için bu müthiş hedefi gerçekleştirir. O halde davetçiler, ıslah çalışması yapanlar ve ümmetin gayretkeş evlatları, Kur’ân kıssalarını okuduklarında, derinlemesine düşünüp anladıklarında gönülleri ve kalpleri hak üzere sabitleşir. Bu kıssalar onlara azık ve malzeme sunar. Onlara bilgi ve fayda sunar, ince anlayış ve basiret kazandırır. Gayretlerini kuvvetlendirir, maneviyatlarını yükseltir, nefislerini yüceltir, gidişatlarını ve hareketlerini düzeltir.

ÖZET

1. Hz. Âdem ile Hz. Nuh arasında on asır geçmişti ve hepsi hak din üzereydi. Allah Teâlâ'yı inkâr ise Hz. Nuh'un gönderildiği asırda meydana gelmiştir.

2. Allah Teâlâ'nın bir kavme uyarıcı ve onları tevhid inancına davet edici olsun diye gönderdiği ilk peygamber Hz. Nuh olmuştur.

3. İbn Kesir şöyle demiştir: Şayet *karn* ifadesinden maksat –insanların çoğunun anladığı gibi- yüzyıl anlamı ise, o halde Hz. Âdem ile Hz. Nuh arasında bin yıl geçmiş demektir. İbn Abbas'ın (r.a) getirdiği “İslam” kaydı göz önünde bulundurulduğunda bu sürenin bin yıldan fazla olması tezat oluşturmaz. Çünkü muhtemeldir ki, aralarında İslam üzere olmayan geç dönemde gelmiş başka asırlar olabilir. Şayet *karn* ifadesinden maksat tıpkı “*Hem Nuh'tan sonra nice nesilleri helak ettik*”¹ ayet-i kerimesindeki gibi *nesiller* demek ise, Hz. Nuh'tan önceki nesiller uzun devirler ömür sürmüş demektir ki, buna göre Hz. Âdem ile Hz. Nuh arasında binlerce yıl geçmiştir. Allah Teâlâ doğrusunu en iyi bilendir.

4. Ezherli büyük üstad Abdulhalim Mahmud der ki: Bu konuda söylenenlerin hepsi tahminen öteye geçmez. Bu konuda rivayet edilen tüm haberlerin çeşitli şekillerde yorumlanması mümkündür. Bu yüzden bin yıl da olabilir binlerce yıl da olabilir. Bu konuda kesin bir bilgi yoktur.

5. Hz. Âdem ile Hz. Nuh arasındaki dönemde yer küre üzerinde yaşayan ilk topluluk sadece Allah Teâlâ'nın peygamberi Hz. Âdem ve eşi Hz. Havva'dan oluşan tek bir topluluktu. Daha sonra her ikisinden aile, aşiret... meydana gelmiş ve ilk insan topluluğu gelişme kaydetmeye, talim terbiye görmeye, okuma-yazma, dikiş ve tıp bilgileri elde etmeye yani; bireyin kendi yaşam tarzı için ve kendine özgü şeyleri öğrenmek için lazım olan asli unsurları elde etmeye başladı.

¹ el-İsrâ, 17/17.

Marangozluğu ilk öğrenen peşinden de gemi yapımını öğrenen kişi Allah Teâlâ'nın peygamberi Hz. Nuh'tur.

6. Yani tufan hadisesinden önceki insanlık medeniyeti, gemi yapımına dair işlemleri bilmiyordu. Gemi yapım aşamasına kadar süren insanî gelişim birbirinden bağımsız toplulukların gelişimleri değil, tek bir insan topluluğu olan Hz. Âdem'in tufandan önceki neslinin gösterdiği gelişimdi.² Bunlar medeniyetin oluşumunun başlangıcında, yeryüzündeki yaşamları süresince karşılaşacakları zorluklara karşı koyabilmek için babaları Hz. Âdem'den gerekli bilgileri aldılar. Hz. Âdem'in ardından çocukları bu medeniyeti geliştirmeyi sürdürdüler.

7. İnsanlık tarihinin başlangıcında insanların uzun ömürlü oldukları bilinen bir husustur. Bir insan yüzyıllarca yaşayabiliyordu. Örneğin Hz. Nuh! Tufandan önce kavmiyle beraber bir peygamber ve resul olarak 950 sene yaşamıştır. Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: *"Andolsun ki Nuh'u kendi kavmine gönderdik de, o dokuz yüz elli yıl onların arasında kaldı. Sonunda, onlar zulümlerini sürdürürken tufan kendilerini yakalayiverdi."*³ Bu, Hz. Nuh'un bin yıl ya da daha fazla yaşadığı anlamına gelmektedir. Ayrıca bundan Hz. Âdem ile Hz. Nuh arasında ortalama ömürlerin bin yıl kadar olduğu anlaşılmaktadır. Zamanımızda ise insanların ömürleri altmış ile yetmiş arasında değişmekte, seksen yılı geçkin yaşayanlar nadirdir. Zamanımızda ortalama ömür süresi yetmiş yaştır. Hz. Âdem ile Hz. Nuh arasındaki dönemde nesillerin ömür müddeti biner yıldır. Bizim zamanımızda ise insanların ömürleri yetmiş yıldır. Öyleyse İbn Abbas'ın (r.a) buyurduğu gibi Hz. Âdem ile Hz. Nuh arasındaki on asır yaklaşık on bin yıl yapar. Allah Teâlâ daha iyi bilir.

8. Hz. Âdem ile Hz. Nuh arasında resul gelmemiştir. Bazı tarihçiler hiçbir delile dayanmaksızın araya Hz. İdris'i sokmuşlardır. Hâlbuki Hz. Âdem'den sonra gönderilen ilk resulün Hz. Nuh olduğuna delalet eden bir dizi delil bulunmaktadır. Bu delillerden birkaçı şöyledir:

1. Allah Teâlâ'nın şu kavl-i şerifidir: *"Andolsun, Nuh'u ve İbrahim'i elçi gönderdik, peygamberliği ve kitabı bunların zürriyetleri arasına koyduk."*⁴
2. *"Muhakkak biz, Nuh'a ve ondan sonra gelen peygamberlere vahyettiğimiz gibi, sana da vahyettik. İbrahim'e, İsmail'e, İshak'a, Yakub'a, torunlarına, İsa'ya, Eyyûb'a, Yunus'a, Harun'a ve Süleyman'a da vahyettik. Davud'a da Zebur'u verdik. Daha önce sana anlattığımız peygamberlerle, anlatmadığımız başka peygamberlere de (vahyettik). Ve Allah Musa ile de konuştu. Peygamberleri müjdeciler ve azab habercileri olarak gönderdik ki,*

² A.g.e, s. 83.

³ el-Ankebût, 29/14.

⁴ el-Hadid, 57/26.

peygamberlerden sonra insanların Allah Teâlâ'ya karşı bir bahaneleri olmasın. Allah mutlak üstündür, yegâne hikmet sahibidir.”⁵

9. Yapılan araştırmayla Hz. İdris'in Hz. Âdem ile Hz. Nuh arasında olduğunu söyleyenlerin hataları ortaya çıkmakta ve Hz. Nuh'un ilk resul olduğu sabit olmaktadır. Ayrıca Hz. Nuh'u Hz. İdris'ten önce zikretmekte yahut Hz. İdris'i Hz. Nuh'tan önce zikretmekte dini bir sakınca yoktur. Çünkü bu konuda bilgi verenlerin tümü, her iki peygamberin peygamberler kervanından olduğunda görüş birliği etmişlerdir.

10. İnsan inancında aslolan tevhid inancıdır. Şirk, insana sonradan arız olmuştur. Bu hususa ilk insan Hz. Âdem'in yalnızca hiçbir ortağı olmayan Allah Teâlâ'ya ibadet eden bir peygamber olduğu delil getirilebilir. Hz. Âdem evlatlarına da tevhidi öğretmiştir. Hz. Peygamber (s.a.v) Hz. Âdem hakkındaki “O peygamber miydi?” sorusuna şöyle cevap vermiştir: “Evet, kendisiyle konuşulan bir peygamberdir. Allah Teâlâ O'nu eliyle yaratmış ardından ruhundan O'na üfürmüştür.”

Allah Teâlâ insanlığın ilk başta tevhid üzere olduklarını, ancak daha sonra şirke düştiklerini ve birden fazla tanrıya taptuklarını beyan etmiştir: “*İnsanlar tek bir ümmetti. Ayrılmaları üzerine Allah Teâlâ rahmetinin müjdecileri ve azabının habercileri olmak üzere peygamberler gönderdi ve beraberlerinde hak ile ilgili kitap indirdi ki, insanların, aralarında ihtilaf ettikleri şeyler hakkında hakem olsun. Bunda da sırf o kitap verilenler, kendilerine bunca deliller geldikten sonra tuttular, aralarındaki hırs ve kıskançlık yüzünden anlaşmazlığa düştüler. Bunun üzerine Allah kendi izniyle, iman edenleri, onların hakkında anlaşmazlığa düştikleri hakka, ulaştırdı. Allah Teâlâ dilediğini doğru yola iletir.*”⁶

Allah Teâlâ kitabında bütün insanlığın içlerinde yaratılan fitratın saf tevhid dini olan İslam fitratı olduğunu şöyle haber vermiştir: “*O halde yüzünü, Allah'ı bir tanıyarak dine, Allah Teâlâ'nın insanları üzerine yaratmış olduğu fitratına doğrult. Allah Teâlâ'nın yaratışında değişiklik bulunmaz. Dosdoğru din budur. Fakat insanların çoğu bilmezler.*”⁷

Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: “*Bir de Rabbin, Âdemoğullarından, bellerindeki zürriyetlerini alıp da onları kendi nefislerine şahit tutarak: Ben sizin Rabbiniz değil miyim?*” dediği vakit, “*pekâlâ Rabbimizsin, şahidiz*” dediler. (Bunu) kıyamet günü “*Bizim bundan haberimiz yoktu.*” demeyesiniz diye (yapmışık).”⁸

⁵ en-Nisa, 163-165.

⁶ el-Bakara, 2/213.

⁷ er-Rûm, 30/30.

⁸ el-A'raf, 7/172.

11. Allah Teâlâ kitabında tevhidin tüm peygamberlerin davetinin temeli olduğunu ve kavimlerini ona davet ettiklerini şöyle beyan etmiştir: “*Allah dinden Nuh’a tavsiye buyurduğu şeyi sizin için de bir kanun yaptı ve (Ey Muhammed!) sana vahyettiğimizi, İbrahim’e, Musa’ya ve İsa’ya tavsiye buyurduğumuzu da şeriat kıldı. Şöyle ki: Dini doğru tutun ve onda ayrılığa düşmeyin. Fakat senin kendilerini davet ettiğin şey, müşriklere ağır geldi. Allah dilediğini kendine seçer ve kendisine yöneleni de doğru yola iletir.*”⁹

12. İnsanda aslanan tevhid inancıdır. Tevhid inancı insanoğlunun öğrendiği ilk inançtır. Daha sonra insanlık yoldan sapmış, bu sapma ilerleme kaydederek şirke kadar varmıştır. Bu husus şüphe götürmez bir hakikattir. Bazı batılı ve batılı olmayan arkeologlar ve din tarihçileri, Kur’ân’a, Sünnet’e, fitrata, sahîh nakille bağdaşan sarîh akla muvafık olan bu görüşe yönelmişlerdir. Mesela; Adamson Huebel, Andre Lange, Orange Kai gibi...

13. Kuşkusuz insanda aslanan inanç tevhitir. Bu teori, “dindarlık insanlık yapısı bir olgudur. İnsanoğlu ilk başta birden fazla tanrıya ibadet etmiş (politeizm) ardından bu düşünce aydınlık tanrısı ve karanlık tanrısı, iyilik tanrısı ve kötülük tanrısı şeklinde iki ilah inancına (düalizm) dönüşmüş ve nihayet tek tanrı (monoteizm) inancı şeklini almıştır” diyenlerin yalanlarını çürütmektedir.

14. Tevhid asıldır ve fitratlara yerleştirilmiştir. Doğru düşünen akıllar tevhidi iyi kavramış, insanlığın liderleri olan peygamberlerin önderlik ettiği güvenilir tarihî tecrübeler de bunu kanıtlamıştır.

15. İnsanlık tevhid inancıyla başlamış peyderpey şirke ve çoktanrıcılığa doğru sürüklenmiştir. Bu, akli, nakli, mantıkî ve bilimsel araştırma delilleriyle desteklenmiş bilimsel bir hakikattir.

16. İkna edici kuvvete sahip bu hakikatler Auguste Comte’nin teorisini yerle bir etmektedir. Zira Auguste Comte insanlığın inanç hayatının çoktanrıcılık ve şirk ile başladığını ve neticede tevhide dönüştüğünü iddia ediyordu. Bu teori, yapılan son araştırmalar karşısında tutunamadı ve bir ara düşünürler arasında başköşeyi işgal eden ve artık görüşleri günümüzde sadece tarihî eser diye okutulan bu düşünürün diğer nazariyeleri gibi yıkılıp gitmiştir.

17. Âdemoğlu arasında ilk şirk hadisesi Hz. Nuh kavmi zamanında ortaya çıkmıştır. Meşhur şefaât hadisinde de geçtiği üzere Hz. Nuh resullerin ilkidir. Söz konusu hadis-i şerifte: “*Ey Nuh! Sen yeryüzüne gönderilen resullerin ilkisin*”¹⁰ şeklinde ifade olunmuştur. Nitekim resullerden bahseden ayet-i kerime ilk resul

⁹ eş-Şura, 42/13.

¹⁰ Sahihu’l-Buhârî, Had. No: 3340.

olarak Hz. Nuh'u zikretmiştir: “*Onlara, kendilerinden öncekilerin; Nuh Kavmi'nin, Âd'in, Semûd'un, İbrahim Kavmi'nin, Medyen Ashabi'nın ve o mü'fekkelerin (altüst olmuş şehirler halkının) haberi gelmedi mi? Onların hepsine peygamberleri delillerle gelmişlerdi. Demek ki Allah Teâlâ onlara zulmetmiş değildi, lâkin onlar kendi kendilerine zulmediyorlardı.*”¹¹

18. Şeytan, Nuh kavmini salih kişilerin ölümlelerinden sonra hürmet edilmesi gerektiğine inandırmış ve meclislerine onların heykellerini dikmelerini ve onların isimlerini vermelerini telkin etti. Nuh kavminin sonradan gelenlerine ise şeytan; sizden öncekiler bu putlara tapardı diye vesvese verdi ve onlar da bu heykellere tapıldılar.

19. Kur'an-ı Kerim Nuh kavminin mabutlarına şu ayet-i kerimede değinmiştir: “*Dediler ki: “Sakın tanrılarınızı bırakmayın, ne Vedd'i, ne Suva'i ve ne de Yeğus'u, Yeûk'u ve Nesr'i. Çok kişiyi yoldan saptırdılar.*”¹²

20. Putlara tapma hadisesi insanlığın inancına hemen bir anda sirayet etmiş, ilk sapma hareketinden itibaren geniş zamana yayılarak insanlığın inancına nüfuz etmiştir. Maddeciliğin ön planda tutulması ve şeytan kontrolünde hareket etmek de bu durumun yayılmasında ve geniş alan bulmasında etkili olmuştur. Hiç kimse, insanlığın bilimde ve uygarlık sahasında ilerlemesini, insanlığı artık bir daha putperestlik aşamasına döndüremeyeceğini zannetmesin. Çünkü biz halen daha ilk dönem cahiliye devrini bize hatırlatan çeşitli modern putperestlik türleriyle karşılaşmaktayız.

21. İslam şirke açılan menfezlerin önüne set çekmiş ve halis tevhid inancına çağırmıştır. Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: “*Biz sana Kitap'ı gerçeğe indirdik. Öyle ise dini Allah için halis kılarak O'na kulluk et. Dikkat edin, halis din Allah Teâlâ'nındır; O'nu bırakıp da putlardan dostlar edinenler: “Onlara, bizi Allah Teâlâ'ya yaklaştırsınlar diye kulluk ediyoruz” derler.*”¹³

22. Allah Teâlâ'nın yüce kitabı, kıssaları üzerinden bize İslam öncesi dönemlerden, o dönemlerde mevcut devletlerden önemli bilgiler sunmaktadır. Yapılan yeni keşifler de Kur'an-ı Kerim'in verdiği bu bilgileri kuvvetle doğrulamaktadır. Örneğin Hz. Musa kıssası üzerinden bize Firavun Mısırında geçerli olan tanrı kral anlayışına, oradaki siyasi, iktisadi ve içtimai hayata dair pek çok bilgi sunmaktadır. Hz. İbrahim kıssasında da aynen kadim Irak hakkında birçok malumat sunmaktadır.

¹¹ et-Tevbe, 9/70.

¹² Nuh, 71/23.

¹³ ez-Zümer, 39/2-3.

23. Kur'ân-ı Kerim de en fazla öne çıkan kıssalar olan Hz. İbrahim ve Hz. Musa kıssalarıdır. Zira bu iki kıssa, Kur'ân-ı Kerim cüzlerinde ayrıntılı bir şekilde ele alınmaktadır. Bu iki kıssa, medeniyet sahibi milletlerin ırklarına gönderilmiş peygamberlik vazifesinin bilgisini bize aktarıyor. Bu milletler Mezopotamya ve Nil havzasında yaşamış halklardı. Bu iki bölgede ibadet konusunda geçirilen zihin tutulmasına yönelik yapılan devrim, kadim dönemde mevcut olan tüm ilginç ibadet şekillerine yönelikti.

24. Kur'ân-ı Kerim'in kıssaları zikretmesinin tek hedefi tarihi bilgi vermek değildir; geçmişte yaşayanların başlarına gelenlerden ibret almayı ortaya koymak, Kureyş'in İslam düşmanlığını engellemek ve kâfirlerin her türlü eziyetine karşı Hz. Peygamber'i (s.a.v) teselli etmektir. Böylelikle ilahi rahmet, geçmiş peygamberlerin kıssaları yoluyla, seçilmiş nebinin (s.a.v) çektiği sıkıntıları ve acıları hafifletmeyi dilemiştir. Zira Allah Teâlâ peygamberine, değerli peygamber kardeşlerinin zalimler karşısında karşılaştıkları zorbalıkları, kâfirlerin onlara karşı azgın tutumlarını hatırlatıyor; onların yılmadıklarını, boyun eğmediklerini, zayıflık ve gevşeklik göstermediklerini bilakis tahammül gösterip sabırda yarıştıklarını bildiriyor.

25. Kur'ân-ı Kerim kıssalarından birini okuduğunda onda asla tarih kitaplarındaki gibi ya da bugün YaHûdilerin elindeki Tevrat'taki gibi abartılmış bir şey bulamazsın. Bunların ötesinde Kur'ân-ı Kerim kıssaları yapılan son keşiflerle de desteklenen sahih bilgilerdir. Mesela Batlamyus coğrafyasında anılan Âd ve Semûd kavimleri kıssaları gibi. Yunan ve Romalı yazarlara ilaveten birçok tarihi metinler de Semûd kavminden söz etmekte, Âd ismini tıpkı Kur'ân-ı Kerim gibi İrem ismine yanaşık olarak zikretmişlerdir. Yüce Allah şöyle buyuruyor: *"Sana da, daha önceki kitabı doğrulamak ve onu korumak üzere hak olarak Kitab'ı (Kur'ân'ı) gönderdik."*¹⁴

26. Nebi, kendinden önceki peygamberin şeriatını anlatmak üzere gönderilmiş peygamberdir.

27. Resul, yeni bir şeriatla gönderilen peygamberdir.

28. Peygamberlerin gönderilme hikmetleri: Allah Teâlâ'nın vahyini insanlığa tebliğ etmek, insanları Allah Teâlâ'ya ibadete ve tevhid inancına iletmek, insanlara hüccet getirmek, insanların güzel bir örneğe ihtiyaç duymaları, insanların nefislerini ıslah etmek, temizlemek ve arındırmak...

29. Peygamberlere has durumlar: vahiy, peygamberlerin gözleri uyuyup kalplerinin uyumaması, peygamberlerin miras bırakmaması, peygambere ölüm

¹⁴ el-Mâide, 5/48.

esnasında tercih hakkı tanınması, toprağın peygamberlerin bedenlerini yememesi, ismet / günah işlemekten korunmuşluk, masum olma.

30. Hz. Nuh nebi ve resul olmasının yanı sıra aynı zamanda ulü'l-azm peygamberlerden bir tanesidir. Ulü'l-azm makamı yüce bir makamdır. Bu makama çok az sayıda peygamber erişmiştir. Ulü'l-azm peygamberler 5 kişidir:

- Hz. Muhammed (s.a.v)
- Hz. Nuh (a.s)
- Hz. İbrahim (a.s)
- Hz. Musa (a.s)
- Hz. İsa (a.s)

31. Hz. Nuh, insanoğlunun tevhid meselesinde ihtilafa düştükten; bazısının küfre düşmesi, bazısının iman üzere kalmasından sonra yeryüzüne gönderilen ilk resuldür.

32. Hz. Nuh'un ilk olması insanlar arasında ihtilafın meydana gelmesinden sonraki dönemle kayıtlıdır. Bu durum Hz. Âdem'in peygamberliğiyle çelişmektedir. Çünkü Hz. Âdem sadece evlatlarına peygamber olarak gönderilmişti; onların aralarında da tevhit, yalnızca Allah Teâlâ'ya ibadet etme konularında ihtilaf yoktu.

33. Hz. Nuh, kavmine peygamber olarak gönderildiği dönem şirk hadisesinin ortaya çıkmasından sonra yeryüzündeki tek kavim onlardı. Böylece Hz. Âdem'in resul olmasıyla Hz. Nuh'un yeryüzüne gönderilen ilk resul olması konusunda hiçbir çelişki kalmamış olur.

34. Hz. Nuh, Hz. Âdem'den sonra insanlığın ikinci babasıdır. Bu, İslam âlimlerinin üzerinde ittifak ettikleri bir konudur. Delili ise şu ayet-i kerimedir: “*Biz yalnız Nuh'un soyunu kalıcı kıldık.*”¹⁵

35. Hz. Nuh, Hz. Âdem'den sonra insanlığın babası olmakla şereflenmenin yanı sıra nebi ve resullerin de babası olma şerefine nail olmuştur.

36. Hz. Nuh'un, Hz. İbrahim Halilurrahman'ın ve O'ndan sonra gelen peygamberlerin büyük atası olduğu ortaya çıktı. Nitekim Hz. İbrahim de kendinden sonra gönderilen tüm nebi ve resullerin atasıdır. İşte aynen böyle peygamberler hep birbirilerinin neslindendirler.

37. Yüce kitabımızda ve mübarek sahih sünnette araştırdığım kadarıyla Hz. Nuh'un soyuna dair bir bilgi varit olmamış. Babasından da hiç bahsedilmemiş.

¹⁵ es- Sâffât, 37/77.

Gerçi İbn Kesir *Kıyasu'l-Enbiyâ* adlı eserinde Hz. Nuh'un nesebini zikretmiş ama doğrusunu Allah Teâlâ bilir.

38. Hz. Nuh, verdiği nimetlerden ötürü Rabbine çok şükreden biridir. Hz. Nuh bu özelliğiyle tanınmıştır. Zira O çok şükrederdi. Öyle ki tüm peygamber kardeşleri arasında bu özelliğiyle bilinir oldu. Allah Teâlâ O'nun hakkında şöyle buyurmuştur: *“(Ey) Nuh ile birlikte (gemide) taşıdığımız kimselerin nesli! Şunu bilin ki Nuh, çok şükreden bir kul idi.”*¹⁶

39. İnsanlar, Hz. Nuh zamanında ve ondan önceki Hz. Âdem'e kadar uzanan zaman diliminde uzun ömürlü olurlardı. Öyle ki, birinin ömrü bin yıl ve daha fazlasına ulaşıyordu. Ve o zamandan günümüze kadar insanların ömürleri git gitte eksilmeye devam etti.

40. Tüm nebi ve resullerin daveti değişen tüm zaman ve mekânlara rağmen temelde hep aynı davettir. Her bir peygamber insanlarla yaratıcılarının arasındaki irtibatı sağlamak ve onları doğru bir şekilde yönlendirmek amacıyla elinden gelen tüm çabayı sarfetmiş, tüm gücünü harcamıştır. Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: *“Andolsun ki biz, “Allah Teâlâ'ya kulluk edin ve Tâğût'tan sakının” diye (emretmeleri için) her ümmete bir peygamber gönderdik. Allah Teâlâ onlardan bir kısmını doğru yola iletti. Onlardan bir kısmı da sapıklığı hak ettiler. Yeryüzünde gezin de görün, inkâr edenlerin sonu nasıl olmuştur!”*¹⁷

41. Nebi ve resullerin davetinin esası insanları Allah Teâlâ'ya kulluk ettirmek, Allah Teâlâ'nın tevhidi düşüncesini hayata geçirmektir. Ne kadar önemli olursa olsun hiçbir mesele tevhid meselesinden daha yüce değildir. Peygamberler tevhid davetinin yanı sıra kavimlerini çirkin işleri bırakmaya da davet ediyorlardı. Örneğin; ölçüyü eksik yapmak, insanlara zulmetmek gibi... Allah yoluna davet edenlerin davetlerinin temeli ve hareket noktası da tevhid düşüncesini yerleştirmek olmalıdır. Ama bir yandan da kendi dönemlerinde yayılan problemlere çözüm üretmeye özen göstermelidirler.

42. İnsanlık sahip olduğu inancından saptığında ilahi rahmet, onlara inanç noktasında hakkı, ahlak sahasında iyi olanı, hukuk alanında da adil olanı bildirmesi için Hz. Nuh'u göndermeyi dilemiştir.

43. Hz. Nuh hem Allah Teâlâ'ya kulluğa davet etme görevini ve hem de bu kulluğu bizzat kendi nefsinde gerçekleştirmeyi hakkıyla yerine getirmiş, tüm amellerini Allah Teâlâ'ya karşı ihlâsla yerine getirmiş ve şükreden bir kul olarak nitelenmiştir. Hz. Nuh Allah Teâlâ'ya çok yalvarıp yakaran, O'ndan bağışlanma ve

¹⁶ el-İsra, 17/3.

¹⁷ en-Nahl, 16/36.

rahmet isteyen biriydi. Allah Teâlâ O'ndan şöyle haber veriyor: “*Rabbim! Bilmediğim şeyi Senden istemekten Sana sığınırım. Beni bağışlamaz ve bana merhamet etmezsen kaybedenlerden olurum*” dedi.”¹⁸ “Allah “*Oraya binin; yürümesi ve durması Allah Teâlâ'nın ismiyledir, Rabbin bağışlar ve merhamet eder*” dedi.”¹⁹ “*Ben Allah Teâlâ'ya güvenmişimdir; siz ve koştuğunuz ortaklar elbirliği edin; yapacağınız iş sonra size bir tasa vermesin. Sonra onu bana uygulayın ve beni ertelemeyin*” demişti.”²⁰ Hz. Nuh, Rabbine isimleri ve sıfatlarıyla çokça sena ederdi. Allah Teâlâ O'nun dilinden şöyle buyuruyor: “*Çünkü O çok bağışlayıcıdır.*”²¹ “*Şüphesiz ki Rabbim çok bağışlayan, pek esirgeyendir.*”²² “*Onların kalplerinde olanı, Allah Teâlâ daha iyi bilir.*”²³

Hz. Nuh'un Rabbinden aldığı emre uyarak yerine getirdiği zahiri amellerin en belirginini Allah Teâlâ'nın yapmasını emrettiği gemi yapımıdır. Hz. Nuh kalbine, organlarına ve diline düşen kulluk vazifelerini bir bir gerçekleştiriyor; kendisine iman eden tabilerine de öğretiyor, bilinçli bir şekilde ve Allah Teâlâ'dan aldığı ilimle onları da bu kulluğu gerçekleştirmeye davet ediyordu.

44. Hz. Nuh kavmini Allah Teâlâ'nın tevhidine, yalnızca O'na kulluk etmeye davete ve O'na karşı takvalı olmalarına teşvike bir hayli özen göstermiştir. Allah Teâlâ'dan sakınmak; insanların hak yol üzere devam etmeleri ve oraya buraya sapsamamaları, tuzağa düşmemeleri ve bu yolu hayatlarına tatbik ederken yanlışlık yapmamaları için gerçek güvencedir.

45. Allah katında tek meşru din İslam'dır. İslam dışında kalan dinlerin hiçbirine itibar edilmez. Bunda şüpheli ve kapalı kalan bir durum yoktur. Çünkü İslam'ın dışında kalan dinler ya çeşitli şekillerdeki putperestlik gibi aslen insanların kendi kafalarından uydurdıkları dinlerdir yahut içinde tahrif veya tebdil parmağı olan dinlerdir. Ama Allah Teâlâ'nın tüm peygamberleri tebliğ etsinler diye gönderdiği asıl din yalnızca Allah Teâlâ'ya kulluk etme esasına dayanan, O'ndan başkasına kulluğu reddeden İslam dinidir.

46. Nuh ismi Kur'ân-ı Kerim'de 33 kez geçmektedir. Hz. Nuh Kur'ân-ı Kerim'de 2 halde zikredilmiştir:

Birinci Hal: Kıssası anlatılırken Nuh ismi ya yalnız başına ya da kavmine muzaf şeklinde 11 kez zikredilmiştir.

¹⁸ Hûd, 11/47.

¹⁹ Hûd, 11/41.

²⁰ Yunus, 10/71.

²¹ Nuh, 71/10.

²² Hûd, 11/41.

²³ Hûd, 11/31.

İkinci Hal: Nuh ismi yalnız başına ya da kavmine muzaf şeklinde ama kıssası anlatırken değil; yalnızca kendisine, peygamberliğine, şeriatına yahut kavminin inkâr ve yalanlamalarına kısaca işaret edilerek zikredilmiştir. Surenin konusuna uygun olarak ya da işaretin geçtiği bağlamda tam 22 yerde geçmektedir.

47. Nuh isminin yalnız başına ya da kavmine muzaf olarak “Kavmu Nuh9” şeklinde kıssa bağlamında adının geçtiği sureler:

Âl-i İmrân, Nisâ, Enâm, A’râf, Tevbe, Hûd, İbrahim, İsra, Meryem, Hacc, Furkân, Ahzâb, Sâd, Ğâfir (Mümin), Şûrâ, Kâf, Zâriyât, Necm, Hadîd ve Tahrîm.

48. Hz. Nuh kıssasına ait sahnelerin ve manzaraların geçtiği sureler şunlardır: A’râf, Yunus, Enbiyâ, Mü’minûn, Şuarâ, Ankebût, Sâffât, Kamer ve Nuh.

Bu surelerde sunulan Hz. Nuh kıssasının uzunluğu ve kısalığı sureden sureye değişmektedir. Kıssaya ait sahne ve manzaralar; surenin konusu, bağlamı, karakteristik yapısı ve sureden çıkarılması hedeflenen dersle örtüşen miktarda sunulmaktadır.

49. “Nuh” suresinin tamamı Hz. Nuh’un kavmiyle beraber başlarından geçen kıssadan bahseder. Hûd suresi; Hz. Nuh kıssasından uzun sahneler ve manzaralar sergilemektedir. Yunus ve Şuarâ sureleri ise daha kısa sahneler sergilemektedir. Ankebut suresinde ise, diğer surelerde geçmeyen önemli bilgiler içeren iki ayet-i kerimede kıssaya işaret edilmektedir.

50. Çarpıcı olan ise, Hz. Nuh’un kıssasından bahseden mezkûr 10 surenin Mekki sureler olmasıdır. Bu da kıssalara, Hz. Muhammed’in (s.a.v) peygamberliğini ispatlama, Kur’ân-ı Kerim’in Allah Teâlâ’nın kelamı olduğunu açıklama ve Mekke’deki zayıf müminlere dersler ve öğütler sunma görevini veren Kur’ân-ı Kerim’in Mekki ayetlerinin doğasıyla uyuşmaktadır.

51. Prof. Dr. Taha Vâdî “*Ulû’l-Azm mine’r-Rusûl*” adlı kitabında şu hususları açıklamıştır:

- Hz. Nuh kıssası hakkındaki ayetlerin %94, 54’ü Mekke devrinde inmiştir.
- Hz. Nuh kıssası hakkındaki ayetlerin %5, 46’sı Medine devrinde inmiştir.

52. Kur’ân-ı Kerim’in çeşitli yerlerinde Hz. Nuh kıssasına bu denli ayrıntılı bir şekilde özen gösterilmesi bu yüce peygamberin, müşrik kavim arasında Allah Teâlâ’nın adını yüceltmek ve O’na ibadeti yaygınlaştırmak gayesiyle psikolojik ve fiziksel olarak her iki düzeyde gösterdiği çaba ve yaptığı cihadın boyutunu ortaya koyuyor. Özellikle O’nun Hz. Âdem’in zürriyetinden gelen ilk resul olması da bu özeni arttırmaktadır.

53. Hz. Nuh kıssası Hûd suresinin 25 ila 49 ayetleri arası toplamda 25 ayet-i

kerimede geçmektedir. Bu surede sergilenen sahneler ve manzaralar bu kıssa çerçevesinde sergilenen en uzun sahnelerdir. Hatta Hz. Nuh kıssasına ayrılan Nuh suresinin bizzat kendisinde arz edilen sahnelerden bile neredeyse daha uzundur.

54. Hûd suresinin ayetleri, Hz. Nuh'un kavmine peygamber olarak gönderilişinden, kavmini yalnızca Allah Teâlâ'ya ibadete davet edişinden, kavminin ileri gelen kâfirlerinin O'na verdikleri cevaptan ve O'nun daveti ve O'na uyanlar etrafında şüphe uyandırmalarından, Hz. Nuh'un o şüpheleri bertaraf edişinden ve kavminin kâfirlerinin "kendisine inananları etrafından kovması" şeklindeki tekliflerini reddedişinden, kavminin kendilerine azabın gelmesini istemelerinden ve Hz. Nuh'un onların bu isteklerine cevap vermesinden bahsetmiştir.

55. Ayet-i kerimeler, Allah Teâlâ'nın, Hz. Nuh'a kavminden iman edenler dışında kimsenin iman etmeyeceğini haber vermesinden, O'na gemi yapma emrini vermesinden de bahsetmiştir. Hz. Nuh'un gemi yapımı esnasında kavminin kâfir olanlarıyla arasında geçen bazı olayları anlatmaktadır.

56. Ayet-i kerimeler, tufan hadisesinin başlangıç sahnesini, tandırdan suyun fışkırmasını, Hz. Nuh'un gemiye müminlerle birlikte her canlıdan ikişer çift canlı yüklemesini, Allah Teâlâ'nın ismiyle geminin tufan dalgaları arasında nasıl seyrettiğini de anlatmaktadır.

57. Yine Hz. Nuh ile kâfir oğlu arasında neler geçtiğini, bu kâfirin nasıl boğularak öldüğünü detaylı bir şekilde anlatmaktadır. Tufan olayının sona ermesini, suyun çekilmesini ve geminin yolcularıyla birlikte Cudi dağına yerleşmesini de ayrıntılarıyla anlatmaktadır.

58. Hûd suresindeki ayet-i kerimeler Hz. Nuh'un, o lunun bo ulmasını Rabbine danışmasını, Allah Teâlâ'nın O'nu azarlamasını ve o çocuğun O'nun ailesinden olmadığını çünkü oğlunun kötü bir iş işlediğini belirttiğini kaydetmektedir. Ayrıca ayetler Hz. Nuh'un Rabbine karşı sergilediği edebi, O'ndan af ve merhamet talep etmesini de ifade etmektedir.

59. Kur'ân-ı Kerim, evrensel ve psikolojik durumlar ortasında Hz. Nuh ile oğlu arasında geçen diyalogdan da bahsetmektedir.

60. Ayet-i kerimeler kıssayı Hz. Nuh ve beraberindeki mümin tabilerinin gemiden yere iniş sahnesiyle ve yeryüzünde sıfırdan yeni bir hayatın başlangıcıyla noktıyor. Ayet-i kerimeler, Kur'ân-ı Kerim'deki Hz. Nuh kıssasına, Hz. Peygamber'in (s.a.v) peygamberliğine delil olma misyonu yüklemektedir.

61. A'râf suresi;

- Allah Teâlâ'nın Hz. Nuh'u kavmine peygamber olarak göndermesinden;
- Kavmini yalnızca Allah Teâlâ'ya ibadet etmeye davet edişinden;

- Kavminin ileri gelenlerinin O’nu sapkınlıkla suçlamalarından;
- Hz. Nuh’un onların suçlamalarına verdiği cevaptan;
- Hz. Nuh’un kendini onlara tanıttırmasından;
- İnsanlardan peygamber gönderilmesine duydukları şaşkınlıklarını giderişinden;
- Kavminin O’nu yalanlamalarından;
- Kavminin helak edilişi ve Hz. Nuh’la beraber müminlerin kurtuluşundan söz eder.

62. Mü’minûn suresinde, Nuh kavminden mele topluluğunun insanları tevhid çağrısından, Allah Teâlâ’ya karşı takvalı olmaktan ve yalnızca O’na ibadet etmekten alıkoymak adına yaptıkları konuşma arz edilmektedir. Allah Teâlâ şöyle buyruyor: *“Ey kavmim! Allah Teâlâ’ya ibadet edin; sizin O’ndan başka ilahınız yoktur. Bunun üzerine, kavminin inkarcı ileri gelenleri şöyle dediler: “Bu, tıpkı sizin gibi bir beşer olmaktan başka bir şey değildir. Size üstün ve hâkim olmak istiyor. Eğer Allah (peygamber göndermek) isteseydi, muhakkak ki melekler gönderirdi. Biz geçmişteki atalarımızdan böyle bir şey duymadık. Bu, yalnızca kendisinde delilik bulunan bir kimsedir. Öyle ise, bir süreye kadar ona katlanıp bekleyin bakalım. (Nuh), Rabbim! dedi, beni yalanlamalarına karşı bana yardım et.”²⁴*

63. Şuara suresinde de Hz. Nuh’dan söz edilmiş, ayet-i kerimeler kapsamlı olmakla birlikte muhtasar biçimde zikredilmiştir: *“Nuh kavmi de peygamberleri yalancılıkla suçladılar. Kardeşleri Nuh onlara şöyle demişti: (Allah Teâlâ’ya karşı gelmekten) sakınmaz mısınız? Bilin ki ben, size gönderilmiş güvenilir bir elçiyim. Artık Allah Teâlâ’ya karşı gelmekten sakının ve bana itaat edin. Buna karşı sizden hiçbir ücret istemiyorum. Benim ecrimi verecek olan, ancak âlemlerin Rabbidir. Onun için, Allah Teâlâ’dan korkun ve bana itaat edin. Onlar şöyle cevap verdiler: Sana düşük seviyeli kimseler tâbi olup dururken, biz sana iman eder miyiz hiç! Nuh dedi ki: Onların yaptıkları hakkında bilgim yoktur. Onların hesabı ancak Rabbime aittir. Bir düşünseniz! Ben iman eden kimseleri kovacak değilim. Ben ancak apaçık bir uyarıcıyım. Dediler ki: Ey Nuh! (Bu davadan) vazgeçmezsen, iyi bil ki, taşlanmışlardan olacaksın! Nuh: Rabbim! dedi, kavmim beni yalancılıkla suçladı. Artık benimle onların arasında sen hükümünü ver. Beni ve beraberimdeki müminleri kurtar. Bunun üzerine biz onu ve beraberindekileri, o dolu geminin içinde (taşıyarak) kurtardık. Sonra da geri kalanları suda boğduk. Doğrusu bunda büyük bir ders vardır; ama çokları iman etmezler. Şüphesiz Rabbin, işte O, mutlak galip ve engin merhamet sahibidir.”²⁵*

²⁴ el-Mü’minûn, 23/23-26.

²⁵ eş-Şuarâ, 26/105-122.

64. Nuh kavmi Hz. Nuh'a eziyet ettiklerinde; O'nu delilikle, sapkınlıkla itham edip alay ettiklerinde; O'na edepsizce davrandıklarında; taşıyarak öldürmek gibi tehditler savurduklarında Hz. Nuh onlara çok büyük meydan okudu. Hatta bir kısım ilim ehli şöyle demiştir: Hz. Nuh'un mucizesi, kavmine yaptığı bu meydan okumada ortaya çıkıyor. Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: *“Onlara Nuh'un haberini oku: Hani o kavmine demişti ki: “Ey kavmim! Eğer benim (aranızda) durmam ve Allah Teâlâ'nın ayetlerini hatırlatmam size ağır geldi ise, ben yalnız Allah Teâlâ'ya dayanıp güvenirim. Siz de ortaklarınızla beraber toplanıp yapacağınızı kararlaştırın. Sonra işiniz başınıza dert olmasın. Bundan sonra (vereceğiniz) hükmü, bana uygulayın ve bana mühlet de vermeyin. Eğer yüz çeviriyorsanız, zaten ben sizden bir ücret istemedim. Benim ecrim Allah Teâlâ'dan başkasına ait değildir ve bana Müslümanlardan olmam emrolundu. Yine de onu yalanladılar, biz de hem onu hem de onunla beraber gemide bulunanları kurtardık ve onları (yeryüzünde) halifeler kıldık; ayetlerimizi yalanlayanları da (denizde) boğduk. Bak ki uyarılanların (fakat inanmayanların) sonu nasıl oldu!”*²⁶

65. Kur'an-ı Kerim Nuh kavminin en önde gelen özelliklerinden bahsetmiş: *“Onlar kör bir kavim idiler.”* Zalimdiler, kötüydüler, kafirdiler, fasıktılar, yalancı ve azgındılar.

66. Kur'an-ı Kerim Nuh kavminin hayat hikâyelerinden bahsetmiş, hastalıklarını, afetlerini ve özelliklerini ortaya koymuştur. Yine tevhit inancını, Hz. Nuh'un çağrısını yaptığı tek Allah Teâlâ'ya ibadet düşüncesini kabul etmenin önündeki engellerden de söz etmiştir. Allah Teâlâ'nın yüce kitabında zikrettiği engellerin başlıcaları şunlardır:

Birinci Engel: Kibir

İkinci Engel: İnat

Üçüncü Engel: Körü Körüne Taklit

Dördüncü Engel: Putperestlik

Beşinci Engel: Mele/İleri Gelenler.

İleri Gelenlerin Bazı Faaliyetleri: Tuzak Kurmak ve Şımarıklık.

67. (Nuh suresinde geçtiğine göre) Hz. Nuh Rabbine kavminin isyan içerisinde olduğunu şikayet etmiş, onları istiğfara teşvik edip yönlendirmiş, yeryüzünü düşünmeye, tefekkür etmeye davet etmişti. Ama onlar inat ve kibirde diretmişlerdi. Bunun üzerine Hz. Nuh da onlara beddua etti, Allah Teâlâ da bedduasını kabul etti ve onlara azap indirdi.

²⁶ Yunus, 10/71-73.

68. Allah Teâlâ Hz. Nuh'a, sana iman edenler dışında geri kalan kavminden kimse iman etmeyecek diye vahyetti ve O'na kurtuluş gemisini yapmasını emretti.

69. Kur'ân-ı Kerim Hz. Nuh ve beraberindeki müminlerin gemi yapımında gösterdikleri çabayı tarif etmiş, gemi yapımının Allah Teâlâ'nın vahyi ve gözetimi altında gerçekleştiğini açıklamıştır.

70. Kur'ân-ı Kerim gemiye biniş sahnesinden, Hz. Nuh'un gemiye neleri bindirdiğinden de söz etmiştir. Yine geminin Allah Teâlâ'nın ismiyle hareket etmesi, Hz. Nuh ve beraberindekilerin zalimlerden kurtulmaktan dolayı Allah Teâlâ'ya hamdetmelerinden ve Allah Teâlâ'dan mübarek bir yere indirmesini istemelerinden bahseder.

71. Allah Teâlâ el-Kamer suresinde Nuh kavminin başına gelen azap, ceza ve büyük bir tufan sahnesi sunmuştur. Ayrıca göğün kapılarının yağmurla nasıl açıldığını ve gökten, normal yağın yağmurun aksine suların bardaktan boşalıncasına nasıl yağdığını ve yeryüzünün tamamının nasıl göllere dönüşüp, yerden suların şiddetle ve güçle nasıl fışkırarak çıktığını anlatmıştır. Suların yüksekliğinin hangi Hûdutlara ulaştığını bu ayetler ışığında sen düşün!

72. Kur'ân ayetlerinin tasvir ettiği olaylar ve denizden kalkıp suyu birden yeryüzüne yayan dalgaların gürültüsü esnasında hemen dünyaya bir sükûnetin geldiğini ve her şeyin eski haline döndüğünü görüyoruz. Kükreyiş diniyor, fırtınanın şiddetini azalıyor ve dünya sanki yeniden doğuyordu. Gel de ilahi satırların resmettiği bu sahneyi düşünmeye başlayalım! Allah Teâlâ buyuruyor ki: *"Yere, "Suyunu çek!", göğe, "Ey gök sen de tut." denildi. Su çekildi, iş de bitti; gemi Cudi'ye oturdu. "Haksızlık yapan millet Allah Teâlâ'nın rahmetinden uzak olsun" denildi."*²⁷

rahmetinden uzak olsun" denildi. "28

Bu hayret verici Kur'ân ayetleri, ilahi iradenin ve bütün âleme yayılmış ve onu kendine layık bir şekilde elinde tutan tüyler ürpertici egemenliğin manasını gözlerinin önüne seriyor. Dilediği gibi göklerde, yeryüzünde, denizlerde ve dağlarda tasarruf hakkına sahiptir. Onun hesabında büyük-küçük, güçlü-güçsüz gibi kavramlar yoktur. Görmüyor musun yeryüzünden fışkıran sular ile gökten gelen yağmurların birleşmesinden meydana gelen korkunç tufandan sonra, her şeyin yerli yerine dönmesini قِيلَ "denildi" diyerek, sana durumun O'nun için ne kadar kolay olduğunu göstermek için küçük bir kelimeyle not düşüyor! O bunları yaparken de dünyayı var eden ve yok edecek ilahi emri söyler ve hiçbir şeye ihtiyaç duymaz.

²⁷ Hûd, 11/44

²⁸ Hûd, 11/44

73. “*Haksızlık yapan millet Allah Teâlâ’nın rahmetinden uzak olsun*” denildi. “ Bu ayette haksızlığa ve inkâra devam eden kimselerin Allah Teâlâ’dan uzak kalacakları ve bedduaya maruz kalacakları ima edilmektedir. Bu yüzden zalimlerin ve inkârcıların da bir an önce Allah Teâlâ’nın kendilerinden öncekileri helak ettiği gibi, kendilerini de helak etmemesi için ibret alıp zalimliklerinden ve inkârlarından dönmeleri gerekir.

74. Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: “*Allah Teâlâ inkâr edenlere, Nuh’un karısıyla Lut’un karısını misal gösterir: Onlar, kullarımızdan iki iyi kulun nikâhı altında iken onlara karşı hainlik edip inkârlarını gizlemişlerdi de iki peygamber Allah Teâlâ’dan gelen azabı onlardan savamamışlardı. O iki kadına: “Cehenneme girenlerle beraber siz de girin” dendi.* Bu ayetlerde açıkça Hz. Nuh’un karısının durduğu yer ve küfür üzerine devam ettiği belirtilmiştir. Allah Teâlâ’nın peygamberi Nuh ile evli olması ona hiçbir fayda sağlamadı. Buradaki ihanet; zina manasındaki ihanet değil, küfür manasında dindeki ihanettir. Abdullah İbn Abbas şöyle demiştir: “*Hiç bir peygamberin karısı asla zina etmemiştir. Onların ihanetleri yani Hz. Nuh’un karısı ile Hz. Lut’un karısının ihanetleri ise din hususundadır.*”

75. Hz. Nuh, Hz. Âdem’le başlayan ilk insanlık medeniyetin sonlarında gelmiştir. Sonra insanlık tevhitten, yalnızca büyük yaratıcıya ibadet etmekten saptı. Artık yeryüzünde insanlık hayatı, maddi konularla sınırlı bir şekilde ilerlemeye başlamış, yaratanını tanıma ve manevi değerler konusunda yollarını şaşırma ve zayıflamaya başlamıştı. İşte bu yüzden Allah Teâlâ Hz. Nuh’u peygamber olarak gönderdi. Hz. Nuh kâfirlere, zalimlere, fasıklara ve inatçılara karşı deliller getirdi. Allah Teâlâ’nın kanunu onların yok ve helak olması yönünde cereyan etti. O’nunla beraber tufandan sonra barış ve bereket medeniyetini Kur’ân pek az kişi iman etti.

76. İlk insanlık medeniyetinin yok olması ve son bulmasının birçok faktörleri vardır. Onlardan en önemlileri şunlardır:

Allah Teâlâ’yı inkar etmek, Allah Teâlâ’ya şirk koşmak, zulüm, kıymetli peygamber Hz. Nuh’u yalanlamaları, Hz. Nuh’un çeşitli eziyetlere maruz kalması ve kavmine bedduası, azabın hemen gelmesini istemeleri, batıl yolla tartışmaya girmeleri, bolluk ve zenginlik, nankörlük, kibirlenmek, tuzak kurmak, işledikleri hatalar ve günahlar, dünyaya dalıp ahireti unutmak, Allah Teâlâ’nın istibdal kanunu, Allah Teâlâ’nın toplu ölüm kanunu, helak olma kanunu, hüsrana uğrama kanunu, helake götüren sebeplerin bilincinde olmamak.

77. Hz. Nuh kıssasıyla ilgili ortaya atılan hurafeler, efsaneler, israiliyyat ve uydurma rivayetler tehlikesine düşmekten sakınmamız gerekir. Bu konuyla ilgili israiliyyat haberler çoğu zaman Nuh kıssasının duruluğunu bulandırmıştır. Misal

olarak israiliyyat haberlerinden biri şudur: Allah Teâlâ, Hz. Nuh'a gemiyi yapması için bir fidan ekmesini emretmiş ve Hz. Nuh da fidanı ekmiş. Sonra yüz sene beklemiş ve o ağacı bir rivayete göre yüz tahta parçasına başka bir rivayete göre ise kırk tahta parçasına bölmüştür.

78. Yine burada, gemiye hayvanların ve kuşların alınmasıyla alakalı birçok rivayetler mevcuttur. Maalesef bu rivayetler tarihin gerçekliğinden uzak masalımsı rivayetlerdir. Bu rivayetlerden bir tanesi, şeytanın eşeğin kuyruğunda gemiye girme rivayetidir.

79. İnsaflı hiçbir yazar israiliyyat haberlerin, zaman zaman hayal seviyesine ulaşan bu rivayetlere etki ettiğini inkâr edemez. Bunun yanı sıra bu rivayetler bazen sahih İslam akidesiyle de çelişmekte, birçok bakımdan birbiriyle çakışmaktadır.

80. Maalesef tarih kitaplarının ve insanlığın yaşadığı çağları ele alan eserlerin etkisinde kaldığı, tefsir kitaplarına da sızmış olan daha birçok efsaneler, uydurmalar ve israiliyyat haberler bulunmaktadır. Bu yüzden kültür mirası olan eserlerin bunlardan temizlenmesi gerekmektedir. Bu konuda itimadımız başta da son da Kur'an-ı Kerim'in Hz. Nuh kıssasına dair arz ettiği Kur'anî medeniyet bakış açısına uygun olan rivayetleredir.

81. İsrail oğulları Allah Teâlâ'nın peygamberi olan Hz. Nuh'a iftira atmışlardır. Sözde Hz. Nuh içki içip sarhoş olmuş ve elbisesinin altından avret yerleri gözükmüş. Hz. Nuh hakkında söyledikleri bu şey açık bir iftiradır ve yalandır. Ulul'azm peygamberlerden biri olan Hz. Nuh'un içki içip sarhoş olması ve avret yerlerinin görünecek şekilde açılması mümkün değildir. Durum böyle olunca Ham hakkında söylenenler de aynı şekilde yalandır.

82. Âlimler tufan'ın dünya'nın genel mi yoksa yerel mi konusunda tartışmışlar ve kendi aralarında görüş ayrılığına düşmüşlerdir.

83. Büyük tufan olayı düşüncede ve zihinde büyük bir yer meşgul etmiştir. İnsanlık, bilim ve marifet hayatına dair uzmanların ve araştırmacıların ilgisini çekmiştir. Tıpkı dinler bilimi, karşılaştırmalı dinler bilimi, psikoloji, sosyoloji, antropoloji ve tarih ilimleri gibi... Öyle gözüküyor ki tufan olayı mitolojik ve dini, her iki yönüyle de sonraki milletlerin kalplerinde, akıllarında ve tabiatlarında büyük bir etki bırakmıştır.

84. Tufan olayı hakkında tarihi kaynaklar birbiriyle çelişen ifadeler içermektedir. Hz. Nuh kıssasını ve büyük tufan olayını tüm gerçekleriyle ele alan yegâne kaynak Kur'an-ı Kerim'dir. Tufan ile ilgili çalışma yapan hiçbir beşeri eğitim kurumu bu konuda ona denk olamaz. Nitekim Allah Teâlâ peygamberi olan Hz. Nuh'un hayatını insanoğlunun istifade etmeleri için kayıt altına almıştır. Bu gerçeği ne Sümerlilerin kaynaklarında ne Babillilerin kaynaklarında ne bozulmuş

Tevrat'ta ne de başka kaynaklarda görebilirsiniz. Kur'anî ifade son derece titizlikle ve açık bir şekilde Hz. Nuh'un çağrısını ve kıssasını anlatmaktadır.

85. Kur'an nassı putperestlik sapkınlığa ve şirk bataklığına üstün gelen yegâne nassır. Kur'an nassı, Nuh kavminin Rablerine ibadet etmekten dönüp putlara tapmaya yöneldiğinden açık bir şekilde bahsetmektedir.

86. Kur'an metni kendinden başkasına itimat etmemiştir. Çünkü Kur'an, kadim insanî kaynaklarının aksine Allah tarafından gönderilmiş ilahi bir vahiydir. Mesela Sümerliler tufan hakkında rivayetleri yazdıktan sonra arkalarından Babil-liler gelip onlardan alacaklarını almış, arkalarından da YaHûdiler gelip her iki toplumdan aktaracaklarını aktarmışlar. İşte bu şekilde tufanla alakalı rivayetler hep kendinden önce yazılmış olan rivayetlere dayanmaktadır. Fakat bu rivayetler âlemlerin Rabbi tarafından vahiy yoluyla inen Kur'an-ı Kerim'deki kıssayla karşılaştırıldığında aralarında gerçekten çok ciddi farklar vardır.

87. Ne Peygamber Efendimizin (s.a.v) ne de kavminin bu tufan kıssasıyla alakalı kesin bir bilgisi vardı. Kur'an-ı Kerim şu ayet-i kerimesinde buna işaret etmektedir: “*(Resûlüm!) İşte bunlar sana vahyettiğimiz gayb haberlerindendir. Bundan önce onları ne sen biliyordun ne de kavmin. O halde sabret. Çünkü iyi sonuç (sabredip) sakımanlarındır.*”

88. Bazı insanlar; “çocukların günahı neydi ki tufan onları bile kapsamıştır” diye soruyorlar? Âlimler bu soruya şu şekilde cevap vermişlerdir: Azap, bir kavmin başına geldiği zaman büyüğü-küçüğü, iyiyi-kötüyü ayırmadan hepsini kapsaması Allah Teâlâ'nın adeti gereğidir. Bu hususta Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: “*Bir de öyle bir fitneden sakının ki o, içinizden sadece zulmedenlere erişmekle kalmaz (umuma sirayet ve hepsini perişan eder). Biliniz ki, Allah Teâlâ'nın azabı şiddetlidir.*”

Elbette erkek ve kız çocuklarının afetin geneline dâhil edilip cezalandırmakta, aslında babaları için daha fazla işkence ve ders vardır. O çocuklar ise kendi ecelle-riyle ve Allah Teâlâ'nın onlar için belirlediği zamanda ölmüş olurlar. Ayrıca o çocuklar öldükten sonra babalarının yaptıklarından dolayı sorgulanmayacaklar ve cezalandırılmayacaklardır.²⁹

Ne var ki bazı çocukların deprem, sel baskınları ve savaşlar gibi çeşitli belalar, afetler ve hastalıklar sebebiyle de helak olduklarını görüyoruz. Bu da çocuklara, yaptıkları bir günah veyahut işledikleri bir suçtan dolayı ceza değildir. Bu, ecelleri ve Allah Teâlâ'nın onlar için ilmine, hikmetine, takdirine, kazasına ve

²⁹ Muhammed es-Seyyid el-Vekil, *Nazâratun fî Ahşeni'l-Kasas*, Dâru'l-Kalem li't-Tibâa ve'n-Neşr, Dimeşk, Suriye, 1. Baskı, 1994, 1/101.

adaletli kaderine uygun olarak takdir ettiği çeşitli hikmetler kabilindendir. “*Rabbin kullara zulmedici değildir.*”³⁰ “*Şüphesiz ki Allah zerre kadar haksızlık etmez.*”³¹

Bazı âlimler şöyle demiştir: Allah Teâlâ Nuh kavminin kadınlarını tufandan kırk yıl önce kısırlaştırmıştır. Ta ki küçük olanlar büyümüş hepsi günaha ortak olmuş ve böylelikle Allah Teâlâ’nın gazabını ve cezasını hak etmişlerdir. Hiç şüphesiz böyle bir cevap delili olmayan mücerred bir iddiadan öteye gitmez. Bu gibi durumlarda kehanete gerek yoktur. Varsa delil getirilmesi gerekir.

89. İkinci insanlık medeniyeti, tufanın bitmesiyle Hz. Nuh’un gemiden inişiyle başlar. Bu medeniyetin başlangıcı ve ümmetsel boyutları Allah Teâlâ’nın şu kavli-i şerifinde ortaya çıkar: “*Denildi ki: Ey Nuh! Sana ve seninle beraber olan ümmetlere bizden selam ve bereketlerle (gemiden) in! Kendilerini (dünyada) faydalandıracağımız, sonra da bizden kendilerine elem verici bir azabın dokunacağı ümmetler de olacaktır.*”

90. Hz. Nuh, tevhid inancını ve sadece Allah Teâlâ’ya ibadet etme görevini gerçekleştiren ve buna çağrıda bulunan ulü’l-azm peygamberlerden biriydi. Peygamberliğine bazı insanlar iman etmişti. İnsanları, yüce şahsında vücut bulan ve etrafındakilere de sirayet eden, övülen ahlak ve özelliklerle yetiştirmiştir. Rabbine çokça şükreder ve O’na karşı hep samimiydi. Gönülden ve samimi bir şekilde huzurunda duayla kapısını çalar; Allah Teâlâ’dan çok korkar; yüce ve merhametli olan Allah Teâlâ’ya tevekkül eder; Allah Teâlâ’ya tövbe eder ve O’ndan mağfiret isterdi. Davetin sıkıntılarını sabreder; davetine sıkı sıkıya bağlıydı. Cesurdu; Allah Teâlâ’dan başka kimseden korkmazdı. Anne ve babasına da iyi davranırdı... Bunlar gibi insanlar arasında yaşayarak taşıdığı, insanları davet ettiği ve davetini kabul edenlere öğrettiği daha nice güzel ahlak ve özelliklere sahipti. Tufandan önce ve sonra kendisine uyanların kalplerine bu yüce özellikleri yerleştirmeye çalışmıştır. Bu sağlam ahlak sistemi, ikinci insanlık medeniyetinin ahlaki yapısını oluşturmada katkı sağlamıştır.

91. Medeniyetlerin komuta edilmesi, insanların yetiştirilmesi ve faydalarına olan şeyleri yapmaya teşvik edilmesi hepsi kanunlara, kurallara ve ilkelere tabidir. Bu kanunlar bireylerin, toplumların, halkların ve milletlerin gidişatını komuta eder. Hz. Nuh’un hayatını incelediğimizde görüyoruz ki O da bir hikmet gereği, üstün bir kudret ve Yüce Allah’ın tevfiğiyle ilahi kanun ve kurallara göre hareket etmiştir.

³⁰ Fussilet, 41/46.

³¹ en-Nisâ, 4/40.

92. İlahi kanunlar, Allah Teâlâ'nın tabiata koyduğu, insan hayatının her zaman ve zemininde geçerli olan değişmez hükümleridir. Bu kanunlar sayıca bir hayli fazladır. Kur'ân-ı Kerim'in ayetleri üzerinde detaylı duran kimse görecektir ki Kur'ân-ı Kerim ayetleri, Allah Teâlâ'nın evrene koyduğu bu değişmez kanunlarından bahsetmekle doludur. Ayetlerin; bu kanunları ortaya koyarak, bakışları kanunlara yönlendirerek, kanunlardan ibretler çıkararak ve bu kanunlar uyarınca hareket etmeyi sunarak, Allah Teâlâ'nın emrine uygun dosdoğru huzurlu bir toplumun inşası için gözle görülür bir özen gösterdiğini görecektir.

93. Hz. Nuh'un Allah Teâlâ'nın tevhidi, yalnızca O'na ibadet etme, O'ndan sakınmaya teşvik etme, yeryüzünü âlemlerin Rabbinin şeriatına göre imar etme yönünde başlattığı hareket önce Allah Teâlâ'nın izni ve başarıya ulaştırmasına sonra da davet için gösterilecek çabaları düzenleme ve medenî ve dindar örnek bir insan üretmeye ve medeniyet için geçerli olan kanun ve yasalarla uyum içinde yaşamayı kavramaya dayanıyordu. Hz. Nuh'un hayatından şunlar karşımıza çıkıyor:

- Medeniyet kurmada liderliğin ne denli önemli olduğu.
- Yeryüzünü bayındır hale getirme ve yeryüzündeki canlıların halifesi olmadıkça düzenli bir mümin cemaatinin varlığının önemi.
- İnançlar, ahlaki davranışlar, ibadetler, ilişkiler, değerler ve düşünceler hakkındaki ilahi sistemi açıklayan vahyin önemi.
- Allah Teâlâ'nın, yarattıkları arasına ve evrene koyduğu yasalarından biri olan tederrüc yasasının (aşamalı ilerleme yasasının) önemi. Bu yasa ümmetin de riayet etmesi gereken önemli yasalardandır. Bu yasa kalkınmayı ve Allah Teâlâ'nın dinini güçlendirmeyi gerçekleştirmek için işleyen yasadır.

94. Hz. Nuh Allah Teâlâ'nın kendisine vahyettiği sahih akide, doğru düşünce, olgun fikir ve yüce ahlaklar ışığında kimlikleri değiştirmede Allah Teâlâ'nın kanunıyla hareket etmişti. Hz. Nuh bu özellikleri kendisine uyan tabilerinin kalplerine ekmiş ve Allah Teâlâ'nın koyduğu sırat-ı müstakim üzere yürümüşlerdi.

95. Hz. Nuh davet üslubunda, O'nunla beraber iman edenlere özen göstermesi, gemi yapımında, ikinci insanlık medeniyetinin tohumlarını taşımak gibi sebeplere sarılma kanununa göre de hareket etmişti.

96. Hz. Nuh akaid, fikir ve ahlak alanlarında tedâfü' /çekişme kanununa göre hareket etmiştir. Bu kanun O'nunla kavmi arasında çok bariz bir şekilde kendini göstermiştir.

97. Hz. Nuh yardım ve temkin yasasına da uygun şekilde hareket etmiş, bu doğrultuda gerekli olan şart ve sebeplere sarılmıştı. Allah Teâlâ'nın O ve beraberindekiler hakkındaki kavli şerifi tahakkuk etmiştir: *“Müminlere yardım etmek*

de bize düşer.”³² “Andolsun ki, peygamber kullarımıza söz vermişizdir. Onlar mutlaka zafere ulaşacaklardır. Bizim ordumuz şüphesiz üstün gelecektir.”³³

98. İkinci insanlık medeniyeti kavramı temelde Kur’ân-ı Kerim kıssalarını derinlemesine bir analizden geçirmeye, medeniyet kavramının gerçek anlamını bulup çıkarmaya dayanır. Yine insanlığın bireysel, toplum ve millet olarak yeryüzünde Allah Teâlâ’ya kulluğu ve Allah Teâlâ’nın dilediği şekilde yeryüzünü imar etmeyi gerçekleştirme amacıyla fikirsel, manevi, vicdani ve davranışsal özellikleriyle ilerleme kaydetmesine dayanmaktadır.

99. İnsanlığın uzun tarihi boyunca gidişatına dair ilahi medeniyet anlayışını en iyi tanımlayanlar peygamberler olmuşlardır. Onlar; tevhid, ibadet, değerler, imaret (bayındırlık), istihlaf (yeryüzüne halife olma); siyasi, içtimai, iktisadi, manevi, psikolojik, kültürel ve ilahi vahiyden esinlenerek oluşturulan değerler manzumesinden kaynaklı maddeten gelişme kavramlarının temelini atan büyük insanlık medeniyetlerinin öncüleridir.

100. Medeniyet, hem maddi hem manevi yönden paralel bir ilerleme kaydetmediği sürece uygarlara göre insani medeniyet olma özelliğine sahip olamaz. Çünkü medeniyet, iyi insan çıkarma hedeflerini ortaya koyduğunda ve erdemli ve ahlaki esaslara büründüğünde kaydettiği bilimsel, endüstriyel ve kültürel gelişmelerle ölçülür. Bu yüce insani medeniyet anlayışının, milletlere ve toplumlara peygamberlerin öncülüğünde zirveye ulaştığını görüyoruz. Örneğin Hz. Nuh’un öncülüğünü yaptığı ikinci insanlık medeniyeti.

101. İslam medeniyetine asıl kimliğini kazandıran yegâne şey Allah Teâlâ’nın tevhididir. İslam medeniyetinin parçalarını birleştiren, İslam medeniyetinin bünyesine giren tüm unsurları normalleştiren; teslim alıp temizleyen tevhid inancıdır. Öyle ki tevhid inancı sayesinde İslam medeniyeti ile bütün İslami çevrelerde tevhid noktasında bir uyum hâli ortaya çıksın.

102. İkinci insanlık medeniyeti birkaç önemli husus üzere kaimdi: Mutlak tevhid inancı, ahlak, ilim ve özgürlük.

103. İkinci insanlık medeniyetinin gelişmesine neden olan faktörler:

- İnanç Faktörü
- Sanayi ve İktisat Faktörü
- Çevre Faktörü
- Toplumsal Faktör

³² er-Rûm, 30/47.

³³ es- Sâffât, 171-173.

- Ahlaki Faktör
- Siyasi Faktör
- Güzellik (Estetik) Faktörü

104. Hz. Nuh'un çağrısı tabiatı ve bu evreni en ince ayrıntısıyla düşünmeye ve değerlendirmeye önem vermektedir. Bu, bütün peygamberlerin çağrılarının ortak niteliğiydi. Davetleri, Allah Teâlâ'nın büyüklüğünü kavramak ve yeryüzünün hazinelerini ortaya çıkarmak amacıyla sadece pratik ve deneysel yönle sınırlı değildi. Bilakis bu yönlendirme, beşeri duygu yetisini arıtma ve insanın, manevi ve ahlaki yücelik düzeyine çıkması kastıyla güzelliğe olan duyarlılığı yönüne de eşlik etmekteydi.

105. Güzellik faktörü ikinci insanlık medeniyetinde peygamber ve tabiat bileşenleri düzeyinde açıkça görülüyor:

- Güzel konuşma Hz. Nuh'un davetinde kendini gösteriyor.
- Güzel ahlak tebliğinde gösterdiği tahammülle kendini gösteriyor.
- Kavmini doğru yola iletme hususunda gösterdiği gayret güzelliği.
- Davet üsluplarının ve başvurduğu akli, mantıki ve vicdani delillerin güzelliği.
- Oğluna karşı alevlenen babalık duygusunun güzelliği.
- Mükemmel gemi yapımının güzelliği.
- Geminin mükemmel, heybetli ve görkemli bir sanat eseri oluşu güzelliği
“*Gemi, dağlar gibi dalgalar arasında onları götürüyordu*”
- Gemi içerisindeki işlerin tertipleniş güzelliği
- Allah Teâlâ'dan özür dilemenin, mağfiret ve rahmet dilemenin güzelliği “*Eğer beni bağışlamaz ve esirgemezsen, ben ziyana uğrayanlardan olurum!*”
- Mahlûkatın bu geniş evrene, evrenin verimli otlaklarına, verimli ağaçlarına ve sık ormanlarına ulaşmak için gemiden sürü halinde inişlerinin güzelliği
- Allah Teâlâ'nın şu kavli-i şerifinde “(Nihayet) “*Ey yer suyunu yut! Ve ey gök (suyunu) tut!*” denildi. *Su çekildi; iş bitirildi; (gemi de) Cûdî (dağının) üzerine yerleşti. Ve: “O zalimler topluluğunun canı cehennemde!” denildi*”³⁴ sergilenen evrensel ve ruhsal sahnede tasanın ve şiddetli sıkıntının giderilmesinin güzelliği

Güzellik faktörünün ikinci insanlık medeniyetindeki hayatın tüm unsurlarında kendini gösterdiği görülüyor. Hz. Nuh da yüce bir insani güzellik lezzetiyle en üst düzeyde güzellik faktörüne göre hareket etmiştir.

³⁴ Hûd, 11/44.

106. İşte bu zikredilenler ikinci insanlık medeniyetinin başlangıcında etkin olan bazı faktörlerdir ve şunları gerçekleştirebilmiştir:

- ✓ Kardeşlik ve muhabbet
- ✓ Karşılıklı saygı ve sevgi
- ✓ Dayanışma ve yardımlaşma
- ✓ Koruyup kollama
- ✓ Öğütleşmek ve nasihatleşmek
- ✓ Arınmak
- ✓ Adalet ve insaf
- ✓ Akli, mantıki, ruhsal, manevi ve maddi ilerleme

İnsanlık hayatı için gerekli olan şu asıl hedefleri gerçekleştirmiştir:

- Allah Teâlâ'ya ibadet,
- Allah Teâlâ'nın yeryüzündeki halifelîği
- Yeryüzünün İmarı

107. “*Su taşıdığı vakit, size bir ibret olmak üzere, anlayışlı kulaklar anlasın diye süzülen gemide, sizi Biz taşımışızdır.*”³⁵

Bu hitap, Hz. Nuh'un ardından kıyamete kadar gelen tüm insanlığa Allah tarafından yöneltilmiş bir hitaptır. Hz. Nuh ile birlikte gemiye bindirilen kişilerin Hz. Nuh'tan günümüze kadar yeryüzünde yaşayan tüm insanların kendi neslin-den geldiği kökenler olduğundan tüm insanlık muhatap alınarak böyle bir hitapta bulunulmuştur.

108. “*Onlar için bir ayet de, onların çocuklarını dolu gemide taşımamız.*”³⁶

Ulûhiyetin hakikati, mahlûkatı yaratan ilahi kudretin serbestiyeti, bu hususların yeniden dirilmenin imkânına ve kesin olacağına şahitlik etmesi konusunda delil alınması için zikredilen göz kamaştırıcı evrensel ayet-i kerimelerden biri olan Yasin suresindeki bu ayet-i kerimede Rabbimiz şöyle buyuruyor: “*Onlar için bir ayet de, onların çocuklarını dolu gemide taşımamız.*” Bu ayet-i kerimede hitap tüm insanlardır. Daha önce yaşamış ve tufandan sonra günümüze dek yaşamış ve ölmüş, şuan yeryüzünün dört bir tarafını dolduran ve bizden sonra kıyamet sabahına kadar gelecek olan milyarlarca insanın tümü Allah Teâlâ'nın kulu ve peygamberi Hz. Nuh'un sulbünde bir şekilde bu dolu gemide taşınmışlardır.

³⁵ el-Hâkka, 69/11-12.

³⁶ Yasin, 36/41.

109. Hz. Nuh kıssasından çıkarılan anlamlar çoktur. Onlardan bazıları:

Aklını ve fikrini kuvvetlendirmek. Allah Teâlâ buyuruyor ki: “*Bu kıssayı anlat belki tefekkür ederler.*”³⁷ Kur’ân kıssalarının hedefi insanları düşünmeye ve öğüt almaya sevkettir. Çünkü akıllarını ve kalplerini Kur’ân kıssalarında işittikleri hadiselerle açmaları, helak olanların başlarına gelenlerden ibret çıkarmaları ve salih kişilere uymaları esastır. Düşünmek, Kur’ânî bir görev, İslamî bir farizadır; düşünmeyi ihmal etmek asla doğru değildir. Geçmişlerin başına gelenleri düşünmeyen, ibret çıkarmayan kişinin hem kalbi hem aklı hem de basireti kördür.

110. Geçmişlerin başına gelenlerden ibret almak ve ders çıkarmak. Akıl ve basiret sahipleri yalnızca bunlardan ibret alır. Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: “*Andolsun onların (geçmiş peygamberler ve ümmetlerinin) kıssalarında akıl sahipleri için pek çok ibretler vardır.*”³⁸

111. Allah Teâlâ Kur’ân kıssalarını aktarmakla Hz. Peygamber’in (s.a.v), ashabının, etbainin ve tüm zaman ve mekanlarda gelecek olan ümmetinin kalplerini tatmin etmeyi dilemiştir. Bu irade Allah Teâlâ’nın şu kavli-i şerifinde açıkça geçmektedir: “*Peygamberlerin haberlerinden senin kalbini (tatmin ve) teskin edeceğimiz her haberi sana anlatıyoruz. Bunda sana gerçeğin bilgisi, müminlere de bir öğüt ve bir uyarı gelmiştir.*”³⁹

112. Bu kitap, Allah Teâlâ’dan sonra Kur’ân-ı Kerim’de zikredilenlere dayanarak, tefsir, fıkıh, düşünce ve tarih dallarında ilimde uzman âlimlerin görüşlerinin rehberliğinde Kur’ân-ı Kerim’de zikredilen peygamberlerden bir kısım olan “*ülû’l-azm*” peygamberlerden ve nebilerin ve resullerin kıssalarından bahseden ciddi bir çalışmadır.

113. Bu kitap asrın ruhuna ve insani diyaloga uygun kültürel bir düşünce metoduyla yazıldı. Hz. Nuh kıssasının hakikatini açıklamada, akli ve mantiki esas ve üslupla zikr-i hakim’in (Kur’ân-ı Kerim’in) ayetlerine itimat ettim. Öyle ki kitap Hz. Nuh ve büyük tufanın, ikinci insanlık medeniyetinin doğuşunun hakikatini bilmeye susamış insani vicdanların derinliklerine erişsin. Bu kitap Hz. Nuh kıssasını ve hayat hikâyesini açıklığa kavuşturmak adına gayretli bir çalışma olarak kalmaya devam edecektir.

“Nihai duamız şudur: Hamd alemlerin Rabbi olan Allah Teâlâ’ya mahsustur.”

“Seni noksan sıfatlardan tenzih eder ve hamd ederim Allahım! Senden başka ilah olmadığına şahadet ederim. Senden af diler ve sana tevbe ederim.”

³⁷ el-A’râf, 7/176.

³⁸ Yusuf, 12/111.

³⁹ Hûd, 11/120.

KAYNAKÇA

- 1 Fâruk Hamâde, *Âbâ ve Ebnâ Melâmihi Terbiyyetün*, Dâru'l-Kalem, Dımeşk, 1. Baskı, H. 1418/M. 1997.
- 2 Ali Muhammed es- Sallâbî, *Ebubekir es- Siddîk*, Dâru'r-Ravza (Ravza Yayınları), İstanbul, 1. Baskı, 2017.
- 3 Abdurrahman es- Süyûtî, *el-İtkân fî Ulûmi'l-Kur'ân*, el-Mektebetü's-Sekâfe, Beyrut, Lübnan.
- 4 Velîd Hâlid er-Rebî', *Eserü'l-Kur'ânî'l-Kerîm fî Binâi's-Şahsiyyeti'l-İslâmiyye*, 1. Baskı, H. 1439/M. 2018.
- 5 Zâhiye ed-Dücânî, *Ahsenü'l-Kasas*, Beyrut, Lübnan, 2. Baskı, H. 1416/M. 1995.
- 6 Ebû Hâmid Muhammed Muhammed el-Gazâlî, *İhyâü Ulûmi'd-Dîn*, Dâru'l-Kütübî'l-İlmiyye, Beyrut, ty.
- 7 Hamd b. Muhammed el-Vüheybî, *el-İhlâs fî'l-Kur'ânî'l-Kerîm*, Dâru't-Tevhîd, Riyad, Suudi Arabistan, H. 1437/M. 2006.
- 8 Avde b. Avde Abdullah, *Edebü'l-Kelâm ve Eseruhu fî Binâi'l-Alakâti'l-İnsâniyye fî Davi'l-Kur'ânî'l-Kerîm*, Dâru'n-Nefâis li'n-Neşr ve't-Tevzî', Amman, Ürdün, 1. Baskı, 2004.
- 9 Ahmed Abdusselam Ebu Müzeyrîk, *İrşâdu'l-Hayrân ila Tevcîhâti'l-Kur'ân*, Dâru'l-Medâri'l-İslâmî, Beyrut, Lübnan, 1. Baskı, 2011.
- 10 Yasir Hasan Ârif, *el-Esâlîbu't-Terbeviyye fî Daveti'r-Rusûl min Hilâli Sûreti'l-A'râf*, Yüksek Lisans Tezi, Câmîatiü Ümmi'l-Kurâ, 1429.
- 11 Said Muhammed baba Sîlâ, *Esbâbu Helâki'l-Ümemi's-Sâlîfe*, Dâru İbni'l-Cevzî, Suudi Arabistan, Dâru'l-Hikme, İngiltere, 1. Baskı, H. 1420/M 2000.
- 12 Mahmûd Abbâs el-Akkâd, *el-İslâm Daveün Âlemiyye*, Kahire, 1965.
- 13 Yusuf el-Karadâvî, *el-İslâm ve Hadâratü'l-Ğad*, Mektebetü Vehbe, Kahire, 1. Baskı, 1995.
- 14 Muhammed Mütevellî Şarâvî, *Esmâullahi'l-Hüsna*, Dâru Ahbâri'l-Yevm, Kahire, ty.
- 15 el-Hüseyn b. Muhammed ed-Dâmiğânî, *İslâhu'l-Vücûhi ve'n-Nezâir*

- fi'l-Kur'âni'l-Kerîm*, Thk: Abdulazîz Seyyid el-Ehl, Dâru'l-İlm li'l-Melâyîn, Beyrut, 1. Baskı, 1970.
- 16 Zeğlûl en-Neccâr, *el-İ'câzu'l-İnbâî ve't-Târihî*, Dâru'l-Marife, Beyrut, Lübnan, 1. Baskı, H. 1434 / M. 2013.
- 17 *İğâsetü'l-Lehfân min Mesâidi's-Şeytân*, Mektebetü'l-Müeyyid, Riyad.
- 18 Hüda Cafer Sâlih el-Abûsî, *el-Enbiyâ fi'l-Kur'ân Kısas ve İber*, Dâru'l-Kütübî'l-İlmiyye, Beyrut, 1. Baskı, 2014.
- 19 Muhammed Edîb es- Sâlih, *el-İnsân ve'l-Hayât fî Vakafât mea Âyâtillah*, Dâru'l-Abîkân, Riyad, Suudi Arabistan, 1. Baskı, H. 1428 / M. 2007.
- 20 Abdullah Tâhirî, *el-İnsân ve'l-Umrân min Hilâli Kısasi'l-Kur'ân Dirâsetun fî Fıkhi'l-Kısasi'l-Kur'ân*, Dâru'l-Kelime, Kahire, ed-Dâru'l-Mağribiyye, Mağrib, H. 1438 / M. 2018.
- 21 Abdullah Muhammed el-Mu'tâz, *Ulû'l-Azm mine'r-Rusûl Nuh aleyhisselam*, Dâru's-Selâm, 1. Baskı, Riyad, Suudi Arabistan.
- 22 Muhammed Abdullah es- Semân, *Ulû'l-Azm mine'r-Rusûl*, Dâru'l-İ'tisâm, Kahire, Mısır, 1 Baskı, H. 1440 / M. 1981.
- 23 Taha Vâdî, *Ulû'l-Azm*, Dâru'n-Neşr li'l-Câmiât, Mısır, 2. Baskı, H. 1418 / M. 1998.
- 24 Ali Muhammed es- Sallâbî, *el-İmân bi'l-Kader*, Dâru İbn Kesir, 4. Baskı, H. 1435 / M. 2014.
- 25 Ebû Hayyân el-Endelüsî el-Ğirnâtî namıyla meşhur Muhammed b. Yusuf, *el-Bab-ru'l-Muhît fi't-Tefsîr*, Dâru'l-Fikr, Beyrut, 1. Baskı, H. 1420.
- 26 Muhammed b. İsmâil el-Buhârî, *Sabîhu'l-Buhârî*, Dâru İbn Kesir, Dımeşk, Beyrut, 4. Baskı, H. 1422 / M. 2002.
- 27 İbn Kesir, *el-Bidâye ve'n-Nihâye*, Dâru'r-Reyyân li't-Türâs, Mısır, 1. Baskı, H. 1408 / M. 1990, Abdurrahman el-Lâzikî ve Muhammed Gazî'nin ihtimamlarıyla, Dâru'l-Marife, Lübnan, 4. Baskı, H. 1419 / M. 1998.
- 28 Muhammed Murtezâ ez-Zebîdî, *Tâcu'l-Arûs fî Cevâhiri'l-Kâmûs*, Dâru Mektebeti'l-Hayât, Beyrut, ty.
- 29 Ebu Ca'fer Muhammed b. Cerîr, *Târihu'r-Rusûl ve'l-Mulûki el-Ma'rûf bi- Târîhi't-Taberî*, Dâru Süveydân, Beyrut, Lübnan, h. 1384 / M. 1964.
- 30 Muhammed Resmî ed-Deker, *Te'sîlu't-Târih fî Ma'rifeti Usûli Benî İsrâîl*, Dâru'l-Kitâbî'l-Arabî, Kahire, 1. Baskı, 2019.
- 31 eş-Şeyh Muhammed et-Tâhir b. Âşûr, *et-Tahrîr ve't-Tenvîr*, Dâru Sahnûn, Tûnus, 1983.
- 32 Fevz binti Abdillatîf el-Kürdî, *Tahkîku'l-Ubûdiyye li-Ma'rifeti'l-Esmâ ve's-Sıfât*, Dâru Tayyibe, Suudi Arabistan, Riyad, 1. Baskı, H. 1421.
- 33 Mustafa el-Adevî, *et-Teshîl li Te'vili't-Tenzîl Tefsîru'l-Furkân*, Ebû Abdillâh Mustafa el-Adevî, Mektebetü Mekke, Tanta, Mısır, 1. Baskı, H. 1428.
- 34 Ukayd Hâlid el-Ğarâvî, Ömer Rağd el-Berzencî, *et-Tasvîru'l-Kur'ânî ve Siyâkâtuhu'd-Delâliyye*, Dâru'l-Usamâ, Dımeşk, 1. Baskı, H. 1438 / M. 2008.

- 35 el-Hâfız Ebi'l-Fidâ İsmâil b. Ömer İbn Kesir, thk: Yusuf Ali Bedyevî, Hasan Süveydân, *Tefsîru İbn Kesir: Tefsîru'l-Kur'âni'l-Azîm*, Dâru İbn Kesîr, Dîmeşk, Beyrut, 1. Baskı, H. 1434 / M. 2013.
- 36 Ebu's-Suûd Muhammed el-Amâdî el-Hanefî, *Tefsîru Ebi's-Suûd el-Müsemma İrşâdu'l-Akli's-Selîm ilâ Mezâyâ'l-Kitâbi'l-Kerîm*, thk: Abdulkadir Ahmed Atâ, Mektebetü'r-Riyâd, Matbaatu's-Sââdet, Kahire.
- 37 İmâduddin Halîl, *et-Tefsîru'l-İslâmî li't-Târîh*, Dâru'l-İlm li'l-Melâyîn, Beyrut, 5. Baskı, 1991.
- 38 el-Begâvî, *Tefsîru'l-Begâvî el-Müsemma Meâlimu't-Tenzîl*, Dâru Tayyibe, Riyad, 3. Baskı, H. 1416.
- 39 Nâsıruddin el-Beydâvî, *Tefsîru'l-Beydâvî el-Müsemma Envâru't-Tenzîl ve Esrârü't-Te'vîl*, Dâru'l-Fikr li't-Tibâa ve'n-Neşr, H. 1402 / M. 1982.
- 40 Hasan et-Türâbî, *et-Tefsîru't-Tevhîdî*, ed-Dâru'l-Arabiyye li'l-Ulûm Nâşirûn, Beyrut, Lübnan, 1. Baskı, 2011.
- 41 Alâuddin Ali b. Muhammed el-Bağdâdî, *Tefsîru'l-Hâzin el-müsemma Lübbâbu't-Te'vîl fî Meâni't-Tenzîl*, Dâru'l-Kütübî'l-İlmiyye, Beyrut.
- 42 el-İmam Fahrüddin er-Râzî, *Tefsîru'r-Râzî*, Dâru İhyâi't-Türâsî'l-Arabî, Lübnan, 2. Baskı, H. 1417 / M. 1997.
- 43 eş-Şeyh Abdurrahman es- Sa'dî, *Tefsîru's-Sa'dî Tefsîru'l-Kerîm fî Tefsîri Kelâmi'l-Mennân*, Dâru İbni'l-Cevzî, 4. Baskı, H. 1435.
- 44 Abdullah el-Kurtubî, *Tefsîru'l-Kurtubî*, Dâru İhyâi't-Türâsî'l-Arabî, Beyrut, Lübnan, 1960.
- 45 Abdullah Şahhâte, *Tefsîru'l-Kur'an*, Yabancı bir yayınevi, Mısır, 2000.
- 46 Ebu'l-Hasan Ali b. Habîb el-Mâverdî, *Tefsîru'l-Mâverdî en-Nüket ve'l-Uyûn*, Vizaretu's-Şuûni'l-İslâmiyye ve't-Türâs, Kuveyt.
- 47 Muhammed Reşîd Rıza, *Tefsîru'l-Menâr*, Kahire, 1975.
- 48 Vehbe ez-Zuhaylî, *et-Tefsîru'l-Münîr fî'l-Akîdet ve's-Şerîa ve'l-Menbec*, Dâru'l-Fikri'l-Muâsir, Beyrut, Dâru'l-Fikr, Dîmeşk, 1. Baskı, <h. 1411 / M. 1991.
- 49 *et-Tefsîru'l-Mevdûi*, Mecmûatu Bâhisîn, Danışman: Prof. Dr. Mustafa Müslim, Külliyyetü'd-Dirâsâtî'l-Ulyâ ve'l-Bahsi'l-İlmiyyi bi-Câmiati's-Şârika, Birleşik Arap Emirlikleri, H. 1431 / M. 2010.
- 50 Muhammed Râtîb en-Nablusî, *Tefsîru'n-Nablusî*, Müessesetü'l-Fursân, Amman, Ürdün, 1. Baskı, H. 1438 / M. 2017.
- 51 el-İmâm en-Nesefî, *Tefsîru'n-Nesefî el-müsemma Medâriku't-Tenzîl ve Hakâiku't-Te'vîl*, Dâru'l-Kitâbi'l-Arabî, Beyrut.
- 52 Seyyid Tantâvî, *et-Tefsîru'l-Vasît li'l-Kur'âni'l-Kerîm*, Dâru Nehda Mısır li't-Tibâa ve'n-Neşr ve't-Tevzî', Kahire, 1. Baskı, 1997.
- 53 Ahmed Nevfel, *Tefsîru Sûreti Hûd*, Cemî'yyetü'l-Muhâfaza ale'l-Kur'âni'l-Kerim, Amman, Ürdün, 1. Baskı, H. 1439 / M. 2018.

- 54 - Ahmed Nevfel, *Tefsîru Sûreti Yunus*, Cemi'yyetü'l-Muhâfaza ale'l-Kur'âni'l-Kerim, Amman, Ürdün, 1. Baskı, H. 1439 / M. 2019.
- 55 Orange Kai, *et-Tefkîru'd-Dînîyyi fi'l-Âlem kable'l-İslam*, trc: Abdurrauf Şelebî, Dâru's-Sekâfe, Doha, Katar.
- 56 Abbas Mahmud el-Akkâd, *et-Tefkîr Farîzatun İslâmiyye*, Mektebetü'l-Asriyye yayınlarından, Beyrut, Sayda, 1. Baskı, 2008.
- 57 Ahmed Ferîd, *et-Takva el-Gâyetü'l-Menşûde*, Dâru'l-Heyai', 1. Baskı, H. 1414 / M. 1993.
- 58 Ahmed Halil Cum'a, *et-Takva*, Dâru'l-Yemâme, Dımeşk, 1. Baskı, H. 1418 / M. 1998.
- 59 Recâ binti Sâlih b. Muhammed el-Bahr, *Tenevvu'u Hitâbi'l-Kur'âni'l-Kerim fi'l-Ahdi'l-Mekkî Dirâsetun li'l-Uslûbi ve'l-Mevzû'*, Mektebetü'l-Mütenebbî, Suudi Arabistan, 1. Baskı, H. 1437 / M. 2016.
- 60 Âmâl binti Sâlih Nasîr, *et-Tevbe fi Davi'l-Kur'âni'l-Kerim*, Dâru'l-Endelüsü'l-Hadrâ, Suudi Arabistan, 1. Baskı, H. 1419 / M. 1998.
- 61 Ebu'l-Abbâs Ahmed b. Abdilhalim b. Teymiyye, *el-Cevâbu's-Sahîb limen Beddele Dîne'l-Mesîh*.
- 62 Abdülvehhab Abdurrezzak er-Râvî, *Hadîsu'l-Kur'âni'l-Azîm*, Dâru'l-Ulûm, Amman, Ürdün, 1. Baskı, 2007.
- 63 Ebu'l-A'lâ el-Mevdûdî, *el-Hadâretü'l-İslâmiyye Üsûsüha ve Mebâdihâ*, Dâru'l-Ensâr, Kahire, ty.
- 64 - Abdurrahman b. Nâsir es- Sa'dî, *el-Hakku'l-Vâzihu'l-Mübîn*, Şeyh Sa'dî'nin eserleri içerisinde bütün olarak basılmış, Akide-i İslâmiyye Cüzü, Merkezü Salih b. Salih es-Sekâfi, Anîze, Suudi Arabistan, 1. Baskı, H. 1411 / M. 1990.
- 65 Muhammed Ahmed Sâid el-Atraş, *Hakîkatu't-Takvâ*, Dâru'l-İmân, İskenderiye.
- 66 Safa Mûze, *Himâyetü'l-Bietî't-Tabî'iyye*, Dâru'n-Nevâdir, Lübnan, Suriye, Kuvyet, 1. Baskı, H. 1431 / M. 2010.
- 67 Fazıl hasan Abbâs, *Hümâsiyyâtun Muhtâre fi Tehzîbi'n-Nefsi'l-Emmâre*, Dâru'l-Furkân, Ürdün, 4. Baskı, H. 1427 / M. 2006.
- 68 el-İmam es- Suyûtî, *ed-Dürri'l-Mensûr fi't-Tefsîr bi'l-Me'sûr*, Yayınlayan Muhammed Emîn Dimec, Beyrut, Lübnan.
- 69 Ebu'l-Abbâs Takiyuddin Ahmed b. Abdulhalim, *Der u Teârûzi'l-Akli ve'n-Nakl li İbn Teymiyye*, thk: Dr. Muhammed Reşâd Sâlim, 1. Baskı, 1399.
- 70 Muhammed Beyûmî Mehrân, *Dirâsâtun Târîhiyye fi'l-Kur'âni'l-Kerim*, Dâru'n-Nehdati'l-Arabiyye, Beyrut, 2. Baskı, H. 1408 / M. 1988.
- 71 Muhammed Kutup, *Dirâsâtun Kur'âniyye*, Dâru's-Şurûk, 5. Baskı, H. 1408 / M. 1988.
- 72 Abdulhâdî b. Sa'd eş-Şemerânî, *ed-Durûsu'l- Müstefâde mine'l-Ukûbâtî'l-İlâhiyye fi'l-Kur'âni'l-Kerim*, Dâru İbni'l-Cevzî, Suudi Arabistan, 1. Baskı, 2006.

- 73 Muhaammed Mahmud Ahmed, Musa el-Hatîb, *Duâu'l-Enbiyâ ve'r-Rusûl*, Merkezeu'l-Kitâb li'n-Neşr, Kahire, 1. Baskı, 1999.
- 74 Muhammed İbrahim el-Kettânî, *ed-Da've ilâ İstiklâlî'l-Fikr fi'l-İslâm*, Mektebetü Nizâm Ya'kûbî Hâssa (Nizam Yakûbî'nin özel kütüphanesi), Bahreyn, Dâru'l-Hadîsi'l-Kettânîye, 1. Baskı, H. 1435 / M. 2014.
- 75 Abdurrahman Helelî, *Risâlatu'l-Enbiyâ Dînun Vâhidun ve Şerâiu İ'detun*, Merkezu Nemâ li'l-Buhûs ve'd-Dirâsât, 1. Baskı, Beyrut, 2015.
- 76 Ömer Ahmed Ömer, *Risâletü'l-Enbiyâ*, Dâru'l-Hikme, Dımeşk, 1. Baskı, H. 1418 / M. 1997.
- 77 Abdulaziz el-Humeydî, *er-Resâilu's-Şumûliyye*, Dâru Uyûnî'l-Ma'rife, Dâru'd-Da've, İskenderiye.
- 78 Ebu'l-Fazl Şihâbuddin Mahmud el-Âlûsî, *Rûhu'l-Meânî fi Tefsîri'l-Kur'ânî'l-Azîm es-Seb'il-Mesânî*, Dâru İhyâi't-Türâsî'l-Arabî, Beyrut, Lübnan, 4. Baskı, h. 1405.
- 79 Abdullah Muhammed el-Emîn, *er-Rü'yâ'l-İslâmiyye ve'l-Meseletü'l-Hadâriyye*, Kitâbu'l-Ümme sayı: 153, 33'ncü sene, H. 1434 / M. 2012.
- 80 Muhammed Kutup, *Rü'yetün İslâmiyye li-Ahvâli'l-Âlemi'l-Muâsır*, Dâru'l-Vatan, Riyad, Suudi Arabistan, 1. Baskı, H. 1411 / M. 1991.
- 81 el-İmâm Ebu'l-Ferec Cemâluddin Abdurrahman b. El- Cevzî, *Zâdu'l-Mesîr fi İlmi't-Tefsîr*, el-Mektebeü'l-İslâmî, 4. Baskı, H. 1407 / M. 1987.
- 82 İbn Kayyim el-Cevziyye, *Zâdu'l-Meâd fi Hedyi Hayri'l-İbâd*, Thk: Şuayb el-Arnâût, Abdulkâdir el-Arnâût, Müessesetü'r-Risâle, Beyrut, Lübnan, 28. Baskı, H. 1415.
- 83 Muhammed Ebu Zehra, *Zehratu't-Tefâsîr Ebû Zehra*, Dâru'l-Fikri'l-Arabî, Kahire, ty.
- 84 *Sifru't-Tekvin (Tekvin/Yaratılış Kitabı)*, 9. Bölüm.
- 85 Osman Nurî Topbaş, *Silsiletü'l-Enbiyâ*, Trc: Dr. Vesîm İbrahim Bekrâkî, İstanbul, 2016.
- 86 el-Elbânî, *Silsiletü's-Sabîha*, Mektebetü'l-Meârif li'n-Neşr ve't-Tevzî', Riyad, H. 1415 / M. 1995.
- 87 Ramazan Hamîs, *Sünnetullah fi'l-Kille ve'l-Kesre fi Dav'il-Kur'ân*, Dâru'l-Mekâsîd, Kahire, 2014.
- 88 - Ramazan Hamîs, *Sünnetullah fi İhlâki'l-Ümem*, Dâru'l-Mekâsîd, Kahire, 2014.
- 89 Süleyman b. el-Eş'as es- Sicistânî, *Sünenu Ebî Dâvûd*, İzzet ed-Duâs, 1. Baskı, H. 1388, Daru'l-Hadis, Humus, Suriye.
- 90 Muhammed Emhazûn, *es- Sünenü'l-İctimâiyye*, Dâru Tayyibe, Riyad, 1. Baskı, H. 1432 / M. 2011.
- 91 Mecdî Muhammed Âşûr, *es- Sünenü'l-İlâhiyye fi'l-Ümem ve'l-Efrâd fi'l-Kur'ânî'l-Kerîm Usûl ve Zavâbit*, Dâru's-Selâm, Kahire, 1. Baskı, H. 1427 / M. 2006.
- 92 Şerîf el-Hatîb, *es- Sünenü'l-İlâhiyye fi'l-Hayati'l-İnsânîyye*, Mektebetü'r-Rüşd, ed-Dâru'l-Usmâniyye, Amman, Ürdün, 1. Baskı, H. 1425 / M. 2004.

- 93 Abdulhamîd Tahmâz, *es- Sünenü'l-İlâhiyye fi'l-Halk*, Dâru'l-Kalem, Dimeşk, ed-Dâru's-Şâmiyye, Beyrut, 1. Baskı, H. 1421 / M. 2000.
- 94 Cemâl Nassâr, *es- Sünenü'l-İlâhiyye ve Devruhâ fi'l-Binâi'l-Hadârî li'l-Ümme*, 1. Baskı, H. 1438 / M. 2017, İstanbul, Dâru'l-Usûli'l-İlmiyye.
- 95 Ebû İsa Muhammed b. İsa et-Tirmizî, *Sünenu't-Tirmizî el-müsemma el-Câmi-u's-Sahih*, Tahkik ve Şerh: Ahmed Muhammed Şakir, Dâru Amman, Beyrut.
- 96 Muhammed Heyşûr, *Sünenü'l-Kur'an fi Kıyâmi'l-Hadârât*, Dâru'l-Vefâ, Kahire, 1. Baskı, H. 1417 / M. 1997.
- 97 Ali Muhammed es- Sallâbî, *es- Sîretu'n-Nebeviyye Arzu Vekâia ve Tablîlu Ehdâs*, Dâru'l-Mârifet, Beyrut, Lübnan, 12. Baskı, H. 1433 / M. 2012.
- 98 Hüdâ Abdullatif Uryân, *eş-Şahsiyyetu'n-Nisâiyye fi'l-Kıssati'l-Kur'âniyye*, Dâru Ğari Hirâ, 1. Baskı, H. 1426 / M. 2005.
- 99 Muhammed Mustafa ez-Zuhaylî, *Şir'atullah li'l-Enbiyâ*, Dâru İbni Kesir, Dimeşk, 1. Baskı, 2018.
- 100 Ebubekir Muhammed Zekeriya, *eş-Şirku fi'l-Kadîm ve'l-Hadîs*, Mektebetü'r-Rüşd, Riyad, 1. Baskı, H. 1421 / M. 2000.
- 101 Alâuddin Ali b. Balbânî'l-Fârisî, *Sabihu İbn Hibbân bi-Tertîbi İbni Balbân*, Thk: Şuayb el-Arnâût, Müessesetü'r-Risâle, Beyrut, Lübnan, 2. Baskı, H. 1414.
- 102 Ebû Üsâme Selîm b. İyd el-Hilâlî es- Selefi el-Eserî, *Sabihu'l-Enbâi'l-Müsned min Sabihi'l-Enbiyâ*, Dâru İbn Hazm, 1. Baskı, H. 1429 / M. 2008.
- 103 Hâmid el-Besyûnî, *Sabihu Kısasi'l-Kur'an*, Kahire, Dâru'l-Hadîs, Kahire, Dâru'l-Besâir, Cezâir, H. 1426 / M. 2005.
- 104 Âdil Sâlih Ebu'l-Alâ, *es- Sirâ' beyne'l-Hak ve'l-Bâtıl Kemâ Cae fi Sûreti'l-A'râf*, Doktora Tezi, Camiâtu Ümmi'l-Kurâ, H. 1416.
- 105 Muhammed Ali es- Sâbûnî, *Safvetu't-Tefâsîr*.
- 106 İbn Kayyim, *es- Savâiku'l-Mürsele*, Dâru'l-Âsime, Riyad, 1. Baskı, H. 1408.
- 107 Ahmed Muhammed Nebâtî, *Ubûdiyyetu'l-Kâinât li-Rabbi'l-Âlemîn*, Ferîd İsmail et-Tûnî, Dâru'l-Kimme, Dâru'l-İmân, Dâru'l-İmân'ın 1. Baskısı, İskenderiye, 2008.
- 108 Ebu'l-Abbâs Ahmed b. Abdilhalim b. Teymiyye, *el-Ubûdiyye li-İbn Teymiyye*, Dâru'l-Medenî li't-Tibâa' ve'n-Neşr, Cidde, H. 1406 / M. 1987.
- 109 Muhammed Ömer er-Râzî, *İsmetu'l-Enbiyâ*, Dâru'l-Kütübî'l-İlmiyye, Beyrut, 1. Baskı, H. 1401.
- 110 Suâd Meyber, *Akâdetu't-Tevhîd*.
- 111 Abdurrezzak Edhem Cemîlî, *el-Akide fi'l-Kur'âni'l-Kerîm Ulü'l-Azm mine'r-Rusûl*, Dâru's-Sevâki'l-İlmiyye, Amman, Ürdün, 1. Baskı, H. 1439 / M. 2015.
- 112 Fâzıl es- Sâmirâî, *Alâ Tarîki't-Tefsîri'l-Beyânî*, Dâru'l-Fikr, Amman, Ürdün, 2010.
- 113 Osman el-Hamîs, *Fe bi Hüdâhum İktedih Kırâetün Te'sliyyetün fi Siyer ve Kısa-si'l-Enbiyâ aleyhimusselam*, Dâru İlâfî'd-Devliyye, 1. Baskı, h. 1431 / M. 2010.
- 114 İbn Teymiyye, *el-Fetâvâ'l-Hameviyye*, Takdim: Muhammed Abdurrezzak Hamza, Matbaatü'l-Medenî baskısı, Kahire, Mısır, H. 1403.

- 115 Ahmed b. Ali b. Hacer el-Askalânî, *Fethu'l-Bârî Şerhu Sahibi'l-Buhârî*, Dâru'l-Kütübî'l-İlmiyye, Beyrut, Lübnan, 1. Baskı, H. 1410.
- 116 Muhammed Ali eş-Şevkânî, *Fethu'l-Kadîr fi'l-Cem'i beyne Fenneyi't-Tefsîr*, Dâru'l-Fikr, Beyrut, Neşru ve Tevzû'l-Mektebeti't-Ticâriyye bi- Mekketi'l-Mükerrreme.
- 117 Ahmed b. Abdulhalim b. Teymiyye, *el-Furkân beyne Evliyâi'r-Rahmân ve Evliyâi's-Şeytân*.
- 118 İbn Hazm, *el-Fasl fi'l-Milel ve'l-Ehvâ ve'n-Nahl*, Dâru'l-Ceyl, Beyrut, H. 1405.
- 119 Vefâ Muhammed Said Tayyib, *Fıkhu's-Süneni'l-İlâhiyye*, Dâru'l-Ümme, Cidde, Suudi Arabistan, 1. Baskı, H. 1437 / M. 2016.
- 120 Ali Muhammed Muhammed es- Sallabî, *Fıkhu'n-Nasr ve't-Temkîn fi'l-Kur'âni'l-Kerim*, Dâru'l-Ma'rife, Beyrut, 5. Baskı, H. 1430 / M. 2009.
- 121 Abdullatif Şerâre, *el-Fikru't-Târîhî fi'l-İslâm*, Dâru'l-Endelüs, Lübnan, 2. Baskı, 1983.
- 122 Abbâs Mahmud el-Akkâd, *Felsefetü'l-Kur'an*, Matbaatu Lecneti't-Te'lîf ve't-Terce-me ve'n-Neşr, Kahire, H. 1369 / M. 1947.
- 123 Abûd er-Râzî, *Fî Rihâbi kısası'l-Enbiyâ ve'r-Rusûl*, Dâru'l-Kütübî'l-İlmiyye, Bağ-dât, Irak, Mütenebbi caddesi, H. 1435 / M. 2017.
- 124 es- Seyyid Abdulmaksûd Asker, *Fî Subbeti'r-Rusûli'l-Kirâm*, Dâru'l-Beşîr, Tantâ, Mısır, H. 1420 / M. 2000.
- 125 Seyyid Kutub, *Fî Zilâli'l-Kur'an*, 28. Baskı, H. 1430 / M. 2009.
- 126 Abdussettâr el-Mersûmî, *el-Fiâtü'l-Melîha li'l-Emsâli's-Sariha fi'l-Kur'âni'l-Kerim*, Dâru'l-Meâric, Dimeşk, 1. Baskı, H. 1437 / M. 2016.
- 127 Muhammed Ebu Zehra, *el-Kur'an*, Dâru'l-Fikri'l-Arabî, Kahire.
- 128 Vehbe ez-Zuhaylî, *el-Kıssatu'l-Kur'âniyye Hidâye ve Beyân*, Dâru'l-Hayr, Dimeşk, 1. Baskı, H. 1413 / M. 1992.
- 129 Ömer İmân Ebubekir, *Kıssatu Nuh aleyhisselam*, Dâru'l-Fikri'l-Arabî, 1. Baskı, H. 1428 / M. 2017.
- 130 el-İmâmu'l-Ekber Abdulhalim Mahmûd, *Kıssatu'l-Enbiyâ fî Rihâbi'l-Kevn*, Dâru'r-Reşâd li'n-Neşr ve't-Tevzî', Kahire, 1. Baskı, 2010.
- 131 eş-Şeyh el-Kâdî Muhammed Deli Balta, *Kıssatu'l-Enbiyâ*, el-Mektebetü'l-Asriyye, Beyrut, Lübnan, H. 1418 / M. 1997.
- 132 Abdulvehhab en-Neccâr, *Kıssatu'l-Enbiyâ*, Dâru İbn Kesîr, Dimeşk, Beyrut, 4. Baskı, H. 1422 / M. 2002.
- 133 Muhammed Mütevellî Şarâvî, *Kıssatu'l-Enbiyâ*, Dâru'l-Kalem li't-Tibâa' ve'n-Neşr ve't-Tevzî', 1. Baskı, 2011.
- 134 Mustafa el-Adevî, *Kıssatu'l-Enbiyâ*, Mektebeü Mekke, Tantâ, Mısır, 1. Baskı, H. 1436 / M. 2015.
- 135 Ömer el-Aşkar, *Kıssatu't-Tevrât ve 'l-İncîl*, Dâru'n-Nefâis, Amman, Ürdün, 1. Baskı, H. 1432 / M. 2011.

- 136 Fazl Hasan Abbas, *Kıyasu'l-Kur'âni'l- Kerîm*.
- 137 Salâhu'l-Hâlidî, *el-Kıyasu'l-Kur'ânî*, Dâru'l-Kalem, Dimeşk, 1. Baskı, H. 1419 / M. 1998.
- 138 İmâd Zühêyr Hâfız, *el-Kıyasu'l-Kur'ânî*, Dâru'l-Kalem, Dimeşk, 1. Baskı, H. 1410 / M. 1990.
- 139 Ebubekir el-Cezâirî, *Kıyasu'l-Mürselîn fî Kelâmi Rabbi'l-Âlemîn*, Mektebetü'l-Melik el-Fahd, el-Medinetü'l-Münevver, H. 1420.
- 140 Hişâm Muhammed Meyrâkî, *Kaziyyetu't-Tûfân beyne'l-Ustûra ve'd-Din*, Şeriketu Dâri'l-Akâdemiyûn li'n-Neşr ve't-Tevzî', Amman, Ürdün, 1. Baskı, H. 1436 / M. 2016.
- 141 Mansûr b. Râşid et-Temîmî, *el-Kimme fî Dav'i Akîdeti Ehli's-Sünne ve'l-Cemâa*, Mektebetü'r-Rüşd, Riyad, 1. Baskı, H. 1435 / M. 2014.
- 142 *el-Kavlu'l-Müfid alâ Kitâbi't-Tevhîd Şerhu Muhammed b. Sâlih el-Useymin*, Derleyen ve hadisleri tahrir edenler: Süleyman b. Abdillâh b. Hamûd Eba'l-Hayl ve Hâlid b. Ali b. Muhammed el-Müşeykih, Dâru İbni'l-Cevzî, Dammam, 1. Baskı, H. 1418 / M. 1997.
- 143 Takiyyuddîn Ebi'l-Abbâs Ahmed b. Teymiyye, *Kitâbu'n-Nübüvvât*, Dâru Usûli's-Selef, Riyad, 1. Baskı, H. 1420 / M. 2000.
- 144 Cârullah Mahmûd b. Ömer ez-Zemahşerî, *el-Keşşâf*, Dâru Efnân, Tahran.
- 145 Muhammed Kutup, *Keyfe Nektubu't-Târîh*, Dâru'l-Vatan, Suudi Arabistan, 1. Baskı, H. 1416.
- 146 Muhammed Mükerrrem b. Manzûr, *Lisânu'l-Arab*, Dâru Sâdır, Beyrut.
- 147 Muhammed Ali el-Bârr, *Allah ve'l-Enbiyâ fî't-Tevrât ve'l-Abdi'l-Kadîm*, Dâru'l-Kalem, Dimeşk, ed-Dâru's-Şâmiyye, Beyrut, 2. Baskı, H. 1432 / M. 2011.
- 148 İbn Teymiyye, *Mecmûu'l-Fetâvâ*, Dâru Âlemi'l-Kütüb matbaası, Riyad, H. 1412.
- 149 Muhammed Cemâluddîn el-Kâsımî, *Mehâsinu't-Te'vîl*, Dâru'l-Fikr, Beyrut, Lübnan, 2. Baskı, H. 1398 / M. 1978.
- 150 Muhammed el-Gazâlî, *el-Mehâviru'l-Hamse li'l-Kur'ân*, Kahire, 1. Baskı, 2000.
- 151 Ebû Muhammed Abdulhak b. Atiyye, *el-Muharrer el-Vecîz fî Tefsîri'l-Kitâbi'l-Azîz*, Katar Kralı II. Halife b. Hamd Âl sorumluluğunda basıldı, Doha, 1. Baskı, Ramazan, H. 1404 / M. 1984.
- 152 ez-Zâhir Ahmed ez-Zâvî, *Muhtâru'l-Kâmûs*.
- 153 Ukayl Hüseyin Ukayl, *Muhtasarü Mevsûati Esmâillahi'l-Hüsnâ*, Dâru İbn Kesîr, Dimeşk, Beyrut, 1. Baskı, H. 1431 / M. 2010.
- 154 İbn Kayyim el-Cevziyye, *Medâricu's-Sâlikîn beyne Menâzili İyyâke Na'büdü ve İyyâke Neste'in*, Thk: Muhammed Hâmid el-Fadiy, Dâru'l-Fikr, Beyrut, Lübnân, H. 1412.
- 155 Ahmed eş-Şerkâvî, *el-Mer'etü fî'l-Kıyasi'l-Kur'ânî*, Dâru's-Selâm, Kahire, 1. Baskı, H 1421 / M. 2001.

- 156 el-İmâm Ebû Abdillâh el-Hâkim en-Nisâbü'rî, *el-Müstedrek ale's-Sahîhayn*, Mektebetü'l-Marbûâtî'l-İslâmiyye yayınlarından, H. 1390 / M. 1970.
- 157 Müslim, *Sahîhu Müslim*, Thk: Muhammed Fuâd Abdülbâkî, Dâru İhyâi't-Türâsi'l-Arabî, Beyrut, Lübnan, 2. Baskı, 1972.
- 158 *el-Müslimûne ve'l-Asr*, Kitâbu'l-Asr, Sayı: 14.
- 159 Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, el-Mektebü'l-İslâmî, Beyrut, Lübnan.
- 160 Muhammed Ebû Fâris, *Mea'l-Enbiyâ fi'd-Da've ilAllah Teâlâ* Amman, Ürdün, Cemiyetü'l-Muhafaza ale'l-Kur'ânî'l-Kerîm, H. 1436 / M. 2015.
- 161 Afif Tabâre, *Mea'l-Enbiyâ fi'l-Kur'ânî'l-Kerîm*, Dâru'l-İlm li'l-Melâyîn, Beyrut, Lübnan.
- 162 Abdulvehhâb b. Lütf ed-Deylemî, *Meâlimu'd-Da've fi Kısasi'l-Kur'ânî'l-Kerîm*, Mektebetü'l-İrşâd, Sana', Yemen, 2. Baskı, H. 1419 / M. 1998.
- 163 Yâkût el-Hamevî, *Mu'cemu'l-Buldân*, Dâru Sâdır ve Dâru Beyrut, H. 1404 / M. 1984.
- 164 Mecmau'l-Luğati'l-Arabiyye, *el-Mu'cemu'l-Vasît*, 6. Baskı.
- 165 er-Râğıb el-Asfahânî, *Müfredâtu Elfâzi'l-Kur'ân*, Thk: Safvân Adnân Dâvudî, Dâru'l-İlm, Dimeşk, 1. Baskı, H. 1412.
- 166 Ahmed el-Kübeysî, *Min Enbâi'l-Kurâ*, Ahsenü'l-Kasas Programı, Yayına hazırlayan ve katkıda bulunan: Fâtıma Muhammed Sittûn, Müessesetü'r-Risâle, 1. Baskı, H. 1428 / M. 2007.
- 167 Muhammed Saîd Ramazan, *Min Ravâi'il-Kur'ân- Teemmülâtun İlmiyye ve Edebîyye fi Kitâbillah azze ve celle*, Müessesetü'r-Risâle, Beyrut, Lübnan, H. 1420 / M. 1999.
- 168 Mustafa es- Sıbâî, *Min Ravâi'i Hadâratinâ*, Dâru'l-Kur'ân, H. 1400 / M. 1980.
- 169 Muhammed Sürûr b. Nâyıf Zeynu'l-Âbidîn, *Menhecü'l-Enbiyâ fi'd-Da've ilAllah Teâlâ* Dâru'l-Erkam, Kuveyt, 3. Baskı, H. 1409 / M. 1988.
- 170 Muhammed Kutup, *Menhecü't-Terbevîyyeti'l-İslâmiyye*, Dâruş-Şurûk, 5. Baskı, H. 1403 / M. 1983.
- 171 Ahmed Süleyman er-Rikab, *Menhecü'd-Da've ilallah fi Sûreti Nûh*, Dâru'l-Me'mûn, Ürdün, H 1431 / M. 2010.
- 172 Muhammed Derrâz, *en-Nebeu'l-Azîm Nazarâtun Cedîde fi'l-Kur'ân*, Dâru Tayyibe li'n-Neşr ve't-Tevzî', Riyad, Suudi Arabistan, 1. Baskı, H. 1417 / M 1997.
- 173 Muhammed Dîb el-Câcî, *en-Nesaku'l-Kur'ânî Dirâsetün Üslûbiyye*, Müessesetü Ulûmî'l-Kur'ân, Suudi Arabistan, 1. Baskı, H. 1431 / M. 2010.
- 174 Abdulhamîd el-Ferâhî, *Nizâmu'l-Kur'ân ve Te'vîlu'l-Furkân bi'l-Furkân*, Dâru'l-Ğarbi'l-İslâmî, 1. Baskı, H. 1433 / M. 2012.
- 175 Muhammed es- Seyyid el-Vekîl, *Nazarâtun fi Abseni'l-Kasas*, ed-Dâruş-Şâmiye, Beyrut, Dâru'l-Kalem, Dimeşk, 1. Baskı, H. 1415 / M. 1994.
- 176 Burhânuddîn Ebi'l-Hasan İbrâhîm b. Ömer el-Bukâî, *Nazmu'd-Dürer fi*

Tenâsubi'l-Ayâti ve's-Süver, Dâru'l-Kütübi'l-İlmiyye, Beyrut, Lübnan, 1. Baskı, H. 1415 / M. 1995.

- 177 Mecdüddin Ebu's-Saâdât el-Mübarek el-Cezerî, *en-Nihâye fî Ğarîbi'l-Hadîs ve'l-E-ser*, Thk: Mahmud Muhammed et-Tanâcî, Tâhir ez-Zâvî, Dâru İhyâi't-Türâsi'l-Arabî, Beyrut, 1. Baskı.
- 178 Ukayl Hüseyin Ukayl, *Nuh aleyhisselam min Vahyi'l-Kur'ân*, Dâru İbn Kesîr, Dimeşk, Suriye, 1. Baskı, H. 1432 / M. 2011.
- 179 Abdurrahman Hasan Habenneke el-Meydânî, *Nuh ve Kavmuhu fî'l-Kur'âni'l-Mecîd*, Dâru'l-Kalem, Dimeşk, 1. Baskı, H. 1410 / M. 1990.
- 180 İbn Kayyim el-Cevziyye, *Nûniyyetu İbni'l-Kayyim el-Kâfiyyetu's-Şâfiye fî'l-İntisâr li'l-Firkati'n-Nâciye*.
- 181 Abdulaziz Nâsır el-Celîl, *Vakafâtun Terbeviyye fî Dav'il- Kur'âni'l-Kerîm*, Dâru Tayyibe, Suudi Arabistan, Riyad, 2. Baskı, H. 1419 / M. 1998.
- 182 Ali Muhammed Muhammed es- Sallâbî, *el-Mesîh İsa b. Meryem aleyhisselam el-Hakîkatu'l-Kâmile*, Dâru İbn Kesir, Beyrut, Lübnân, H. 1440 / M. 2019.